

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์

Journal of MCU Nakhondhat

P-ISSN: 2586-923X ปีที่ 10 ฉบับที่ 4 (เมษายน 2566)

E-ISSN: 2630-0362 Vol.10 No.4 (April 2023)

💧 วัตถุประสงค์

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษาในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยเน้นสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การจัดการสาธารณะ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ อาทิ วิทยาศาสตร์สุขภาพ หรือ การพยาบาล

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังเสนอตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และมีใช้ความรับผิดชอบของวารสาร คณะบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ มีกำหนดออกเผยแพร่ปีละ 12 ฉบับ (รายเดือน)*

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม	ฉบับที่ 2 เดือนกุมภาพันธ์	ฉบับที่ 3 เดือนมีนาคม
ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน	ฉบับที่ 5 เดือนพฤษภาคม	ฉบับที่ 6 เดือนมิถุนายน
ฉบับที่ 7 เดือนกรกฎาคม	ฉบับที่ 8 เดือนสิงหาคม	ฉบับที่ 9 เดือนกันยายน
ฉบับที่ 10 เดือนตุลาคม	ฉบับที่ 11 เดือนพฤศจิกายน	ฉบับที่ 12 เดือนธันวาคม

● ที่ปรึกษา

พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร.

พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.

พระเทพวัชรอาจารย์, รศ.ดร.

พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.

พระเทพปัญญาสุธี

พระครูอรุณสุตาลังการ, รศ.ดร.

● บรรณาธิการบริหาร

นางสาวปัญญาดา จงละเอียด

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

● หัวหน้ากองบรรณาธิการ

นายธีรวัฒน์ ทองบุญชู

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

● กองบรรณาธิการ

พระครูสิริธรรมาภิต

พระครูโฆสิตวิธานกุล

ครองชัย หัตถา

ประเวศ อินทองปาน

สิปปพงษ์ ธรรมชาติ

กันตภณ หนูทองแก้ว

สมบุญ บุญโท

นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต

วาสนา แก้วหล้า

ณิศภาพรรณ คูวิเศษแสง

ธนิศร ยืนยง

ธานี วรภัทร์

บุษกร สุขแสน

มุกดาวรรณ พลเดช

อุทัย เอกสะพัง

มะลิวัลย์ โยธารักษ์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

มหาวิทยาลัยทักษิณ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้

มหาวิทยาลัยทักษิณ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

◆ ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

นายอนุชิต ปราบพาล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

◆ ฝ่ายประสานงานและจัดการ

พระไกรสร ปิยสีโล วัดสนธิ์ นครศรีธรรมราช

ส.ณ. ศักดิ์ถิ่นฐาน อาษา วัดสนธิ์ นครศรีธรรมราช

ธีรนนท์ พาโอภาส มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ชาลีสา มาสุวรรณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

◆ ฝ่ายกฎหมาย

ฉัตรมาส วิเศษสินธุ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

◆ ออกแบบปก

นายวินัย ธีระพิบูลย์วัฒนา

◆ จัดรูปเล่ม

นายอนุชิต ปราบพาล

◆ พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด กรีนโซน อินเตอร์ 2001

155/2 ถนนปากนคร ตำบลท่าซัก อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

โทรศัพท์. 075-466-031, แฟกซ์. 075-446-676

◆ เจ้าของ

สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

เลขที่ 3/3 หมู่ที่ 5 ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

โทร. 086-4345903 แฟกซ์. 075-340-042 E-mail: suriya.sur@mcu.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้ เป็นฉบับที่ 4 ประจำปีพุทธศักราช 2566 วารสารก้าวเข้าสู่ปีที่ 10 ได้รับการประเมินเพื่อรับรองคุณภาพวารสาร จากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) ให้มีมาตรฐานอยู่ในกลุ่มที่ 2 (จนถึง 31 ธันวาคม 2567) เพื่อรักษาคุณภาพของวารสารให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ ปีที่ 10 ฉบับที่ 4 นี้ประกอบด้วย บทความวิจัย 28 เรื่อง บทความวิชาการ 4 เรื่อง มีบทความที่น่าสนใจ ได้แก่ ปัญหาการคุ้มครองสิทธิในการดำเนินคดีอาญากับพระสงฆ์เถรวาทในเมืองไทย โดยบทความฉบับนี้กล่าวถึง ความเหมาะสมในการนำ มาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์มาใช้บังคับในกรณีการดำเนินการให้พระภิกษุละสมณะเพศ นับตั้งแต่กรณี พระพิมลธรรม เรื่อยมาจนถึงกรณีเงินทองวัดที่เกิดขึ้นกับพระภิกษุ หรือพระสงฆ์ในพระศาสนาของสังคมไทยเรา หลายคนคงจะมีความไม่สบายใจและมีคำถามที่ต้องการคำตอบมากมายหลากหลายที่ว่า การที่พระรูปหนึ่งต้องสวมจีวรที่ครองความเป็นสมณะพระภิกษุ ขึ้นไปในห้องพิจารณาคดีที่ต้องให้ผู้พิพากษาท่านตัดสินคดีความ การนำสืบทั้งพยานบุคคล หลักฐานที่มีน้ำหนักถึงการลงโทษในการกระทำความผิดคดีอาญาของบ้านเมือง ในที่สุดก็ถูกจับสึกเปลี่ยนจากการที่ห่มผ้าเหลืองมาเป็นเวลานานต้องเปลี่ยนเป็นชุดฆราวาสเดินถือชุดผ้าเหลืองแนบอก

กองบรรณาธิการวารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

๒๕.๖.๖๓

ปญญาดา จงละเอียด

บรรณาธิการวารสารมหาจุฬานาครทรรศน์

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(ง)
ผลการเรียนแบบกลุ่มช่วยเหลือรายบุคคล เสริมด้วยแบบฝึกเน้นความรู้สึกเชิง จำนวนและบันทึกการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	1
THE EFFECTS OF TEAM ASSISTED INDIVIDUAL COOPERATIVE LEARNING SUPPLEMENTED WITH EXERCISES BOOK BASE ON NUMBER SENSE AND LEARNING LOG OF PRATHOMSUKSA 4 STUDENTS	
จิตวิรุฬห์ แก้วบุญศรี และบุษวรรค์ แสนปลื้ม	
กฎหมายกับการประกอบวิชาชีพการกำหนดอาหารและการสื่อสารกับผู้ประกอบ วิชาชีพ	16
LAWS ON DIETETIC PRACTICES AND COMMUNICATION WITH PROFESSIONALS	
กนกพงษ์ ม่วงศรี, วิทยาธร ท่อแก้ว, สุภาภรณ์ ศรีดี, กมล ไชยสิทธิ์	
บทบาทของพนักงานอัยการในการไต่สวนข้อเท็จจริง ตามพระราชบัญญัติ มาตรการ ของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551	30
THE ROLE OF PUBLIC PROSECUTOR IN INQUISITORIAL UNDER THE EXECUTIVE MEASURES IN ANTI-CORRUPTION ACT. B.E. 2551 (2008)	
ณัฐสังคีต คนขยัน และสัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ	
การบูรณาการพระพุทธศาสนาในการจัดการเรียนการสอน	44
INTEGRATION OF BUDDHISM IN TEACHING AND LEARNING	
ทวีโชค เจริญไกร	
ผลของโปรแกรมการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมชีวิตต่อพฤติกรรมสุขภาพ ดัชนีมวลกาย และระดับความดันโลหิตของกลุ่มเสี่ยงความดันโลหิตสูง	55
EFFECTS OF HEALTH PROMOTION FOR LIFE BEHAVIORS MODIFICATION PROGRAM ON PRACTICAL BEHAVIORS, BODY MASS INDEX, AND BLOOD PRESSURE LEVELS AMONG HIGH-RISK HYPERTENSIVE PERSONS	
อัจฉราวดี เสนีย์, สมคิด ขำทอง, วงศ์ชญพจน์ พรหมศิลา	

- การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค
TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย 71
A STUDY OF MATHEMATICS ACHIEVEMENT AND GROUP WORKING BEHAVIOR
OF MATTHAYOMSUKSA FOUR STUDENTS THROUGH COOPERATIVE LEARNING
BY TAI TECHNIQUE WITH USING MULTIMEDIAS
ศุภกิตติ ช่อไสว และชมนาด เชื้อสุวรรณทวี
- ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับตุลาการศาลทหาร 85
LEGAL ISSUE CONCERNING THE MILITARY JUDGES
สุประวีณ เอกจิตต์
- แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในยุคนิวอร์มัล เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช 97
GUIDELINES OF CHILD DEVELOPMENT CENTERS MANAGEMENT IN NEW
NORMAL UNDER LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN HUASAI DISTRICT
NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE
ศิรดา เกตุนิ่ม, มะลิวัลย์ โยธารักษ์, สามิตร อ่อนคง
- ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูใน
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 110
THE RELATIONSHIP ADMINISTRATOR'S COMPETENCY WITH TEACHER'S
PERFORMANCE IN THE SCHOOLS OF CHIANG RAI PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 1
อริสา แก้วประทุม, จินตนา จันทร์เจริญ, ฐิติอาภา ตั้งคำวานิช
- ความพิการทางการได้ยินกับการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารบนแพลตฟอร์ม
ออนไลน์ของสื่อมวลชน 123
HEARING IMPAIRMENT AND ACCESSING TO INFORMATION SERVICES VIA ONLINE
PLATFORM OF MASS MEDIA
สิโรตม มณีแฮด และพงษ์พิพัฒน์ สายทอง
- ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับ
ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู 137
RELATIONSHIP BETWEEN TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL
ADMINISTRATORS AND JOB SATISFACTION OF TEACHERS UNDER LOEI NONG
BUA LAMPHU SECONDARY EDUCATIONALSERVICE AREA OFFICE
เทพนฤทธิ์ สุภาแสน และชิษณพงศ์ ศรีจันทร์

โภชนาการและการสื่อสารสุขภาพในผู้สูงอายุ	155
NUTRITION AND HEALTH COMMUNICATION IN THE ELDERLY	
กนกพงษ์ ม่วงศรี, วิทยาธร ท่อแก้ว, สุภาภรณ์ ศรีดี, กมล ไชยสิทธิ์	
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3	166
ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING TEACHER PERFORMANCE UNDER THE OFFICE OF NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATION AREA 3	
กิตติมนต์ อัมพพาน, ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่, บุญเลิศ วีระพรกานต์	
ปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	182
CAUSAL FACTORS AFFECTING EFFECTIVENESS OF SMALL ELEMENTARY SCHOOLS IN NORTHEAST	
รพี ไชยยนต์, เพลินพิศ ธรรมรัตน์, ศิกานต์ เพียรธัญญากรณ์	
ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมบริการทางการแพทย์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	196
FACTORS THAT AFFECTING THE ADOPTION OF BROADBAND INTERNET INNOVATIVE MEDICAL SERVICES FOR MEDICAL PERSONNEL IN SUBDISTRICT HEALTH PROMOTION HOSPITAL	
กรวัฒน์ ไตรวัย, ขจร ฝ่ายเทศ, วราพรรณ อภิศุโขโชค	
ประสิทธิผลของการสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ที่มีต่อการส่งเสริมการใช้พื้นที่สีเขียวในกรุงเทพมหานคร ตามทฤษฎีลำดับขั้นการเปลี่ยนแปลง	212
THE EFFECTIVENESS OF ONLINE SOCIAL MARKETING COMMUNICATION ON PROMOTING OF USING GREEN SPACES IN BANGKOK THROUGH STAGES OF CHANGE MODEL	
สิริพร คำแดง และนชกฤต วันตะเมล์	
การพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล	226
DEVELOPING CREATIVE THINKING IN MANAGING DIGITAL LEARNING	
จามร สิริกรณะ, สาวิตรี ผิงวาม, สมบัติ อุทาวัน, ภาควงศ์ คล้ายทอง, กิตติพงษ์ เสนาธรรม	
ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยของคนเดินเท้าในการใช้ทางข้าม	239
LEGAL ISSUES OF PEDESTRIAN SAFETY ON PEDESTRIAN CROSSINGS	
เบญญา สุภเดช และธานี วรรณทร์	

**ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารต่อสมรรถนะของครู
โรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย 252**

RELATIONSHIP BETWEEN TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AND TEACHER COMPETENCY OF PRIVATE SCHOOLS IN CHIANG RAI PROVINCE

ณรงค์ศักดิ์ ทองสารคร, จ่านงค์ แจ่มจันทร์วงศ์, พิชรินทร์ เงินทอง

**แนวทางการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนตามหลักสาราณียธรรม 6 ของโรงเรียน
บ้านโคกทราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 265**

GUIDELINES FOR BUILDING RELATIONSHIP THE COMMUNITY BY USING THE PRINCIPLES OF SARANEEDHARMA 6 OF BAN KHOK SAI SCHOOL UNDER NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL

SERVICE AREA OFFICE 3

อรุณรัตน์ สุวรรณบุรี

**อิทธิพลของการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานต่อการรับรู้ภาพลักษณ์พฤติกรรม
การซื้อ และการบอกต่อออนไลน์ ในหนังสือนวนิยายวายของผู้บริโภคคนไทย 281**

INFLUENCES OF INTEGRATED MARKETING COMMUNICATION ON IMAGE PERCEPTION, BUYING BEHAVIORS, AND ONLINE WORDS OF MOUTH IN YAOI NOVEL AMONG THAI CONSUMERS

จิรพรรณ ฐลิต์นารมย์ และนชกฤต วันตะเมล์

ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในการชันสูตรพลิกศพในคดีอาญา 294

PROBLEMS OF OFFICIAL'S PERFORMING DUTIES OF AUTOPSY IN CRIMINAL CASE

พรอุมา วงศ์เจริญ

การจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4 ตำบลรับรอ อำเภอกำแพง จังหวัดชุมพร 311

MANAGEMENT OF COMMUNITY ENTERPRISE OF BAN PANWAN 4 RAB RO SUB-DISTRICT, THA SAE DISTRICT, CHUMPHON PROVINCE

เมธาพร คำอรุณ

**แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี 325**

GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF SCHOOL ADMINISTRATION SKILLS IN THE AGE OF THAILAND 4.0 UNDER UDON THANI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE

ณัฐพร ใจสามารถ, สุนิสา วงศ์อารีย์, นวัตร ทอมสิน

อิทธิพลของการสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ที่มี
ต่อความไว้วางใจ การสนับสนุน และการรับรู้คุณค่าตราสินค้าในธุรกิจน้ำมันของ
ผู้บริโภคชาวไทย

THE INFLUENCES OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY COMMUNICATION
VIA ONLINE MEDIA ON TRUST, ADVOCACY, AND BRAND EQUITY IN OIL BUSINESS
AMONG THAI CONSUMERS

ธัญลักษณ์ มีสุวรรณ และนชกฤต วันตะเมธ

การบริหารงานวิชาการกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทย
นครปฐม

THE ACDEMIC AFFAIRS ADMINISTRATION AND THE KEY COMPETENCIES OF
STUDENT IN AMNUAYWIT NAKHON PATHOM SCHOOL

วิโรจน์ สุรสาคร, สมบัติ เดชบำรุง, ฐิตาภรณ์ เฟื่องหนู, ชญานันท์ นภัทร์ธัญไชย

อิทธิพลของสื่อออนไลน์ ทศนคติและกลุ่มอ้างอิงต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหาร
เสริมน้ำมันสกัดเย็นเพื่อสุขภาพตราเนเจอร์ฟาร์ม

THE INFLUENCE OF SOCIAL MEDIA, ATTITUDE AND REFERENCE GROUPS ABOUT
THE PURCHASING INTENTION OF FOOD SUPPLEMENT PRODUCT FOR HEALTH
NATURE FARM

พัชรินทร์ อินทรเดชกุล, ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว, วราพรรณ อภิกุมาโชค

ปัญหาการคุ้มครองสิทธิในการดำเนินคดีอาญากับพระสงฆ์เถรวาทในเมืองไทย

PROBLEMS PROTECTING THE RIGHT TO CRIMINAL PROSECUTION AGAINNST
THERAVADA MONKS IN THE COUNTRY

พระครูปริยัติวิราภรณ์

กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดโคกเปี้ยว
จังหวัดสงขลา

STRATEGIES FOR IMPROVING STUDENT QUALITY IN PHRAPARIYATTHAM WAT
KOK PIEW SCHOOL SONGKHLA PROVINCE

พระครูสมุทรกฤตภาส สุกิจใจ (โชติการ), พระมหาสุพจน์ สุเมธ, สามิตร อ่อนคง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของอาจารย์ที่มีต่อนักศึกษา

FACTORS AFFECTING CRITICAL THINKING STUDENT

ผ่องนภา พรหมเกษ

**การศึกษาความสัมพันธ์ในการสร้างบรรยากาศองค์การของผู้บริหารกับความ
ผูกพันของครูต่อองค์การของโรงเรียนเอกชนพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1** 426

A STUDY OF THE RELATIONSHIP IN CREATING ORGANIZATIONAL CLIMATE OF
ADMINISTRATORS AND TEACHER ENGAGEMENT TO THE ORGANIZATION OF
PRIVATE SCHOOLS IN CHIANG RAI EDUCATIONAL AREA REGION 1

ฉันทพร ส่องแสง, จินตนา จันทร์เจริญ, จิตติอาภา ตั้งคำวานิช

**แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญของสถานศึกษาอาชีวศึกษา
จังหวัดจันทบุรี** 438

GOOD PRACTICES IN THE ROVER SCOUT AFFAIRS ADMINISTRATION OF
VOCATIONAL EDUCATIONS INSTITUTIONS IN CHANTHABURI PROVINCE

อำนาจ นพพรพิทักษ์, เรืองวิทย์ นิลโคตร, พรสวรรค์ ศิริศาสนันท์

วิธีการใช้ทฤษฎีเพื่อกิจกรรมการบริหารจัดการในองค์การภาครัฐและภาคเอกชน 453

HOW TO USE THEORIES FOR MANAGERIAL ACTIVITIES IN THE PUBLIC AND
PRIVATE ORGANIZATIONS

สถิตย์ นิยมญาติ, จรินทร์ สวนแก้ว, วิชิต บุญสนอง, ธวัชชัย แสงทรัพย์, ศิริพร วาณิชชานันต์

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

ญ

ผลการเรียนแบบกลุ่มช่วยเหลือรายบุคคล เสริมด้วยแบบฝึก
เน้นความรู้สึกเชิงจำนวนและบันทึกการเรียนรู้
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*

THE EFFECTS OF TEAM ASSISTED INDIVIDUAL COOPERATIVE
LEARNING SUPPLEMENTED WITH EXERCISES BOOK
BASE ON NUMBER SENSE AND LEARNING LOG
OF PRATHOMSUKSA 4 STUDENTS

จิตวิรุฬห์ แก้วบุญศรี* และบุษวรรค์ แสนปลื้ม

Jitwirune Keawbunsri and Busawan Saenpluem

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Udon Thani Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author E-mail: jitwirun@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 3) เพื่อศึกษาความสามารถในการเขียนทาง คณิตศาสตร์ เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2/2564 8 ห้อง จำนวนนักเรียน 360 คน ที่จัด นักเรียนแบบละความสามารถ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 1 ห้อง จำนวน นักเรียน 46 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือในการ วิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบฝึกที่เน้นความรู้สึกเชิงจำนวน บันทึกการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนทาง คณิตศาสตร์ ดำเนินการทดลองโดยสลับกันมาเรียนเลขที่คู่และเลขที่คี่ภายใต้สถานการณ์การ แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ระยะเวลาสัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง ทั้งหมด 44 ชั่วโมง รวม 10 สัปดาห์ สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ สถิติในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าทีแบบกลุ่มเดียว และ

* Received February 5, 2023; Revised March 20, 2023; Accepted April 24, 2023

การทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน 27.61 คิดเป็นร้อยละ 76.70 โดยที่คะแนนหลังเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 2) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 13.22 คิดเป็นร้อยละ 36.70 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 27.61 คิดเป็นร้อยละ 76.70 โดยที่หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 3) มีความสามารถในการเขียนทางคณิตศาสตร์ หลังเรียน 27.04 คิดเป็นร้อยละ 75.12 โดยที่คะแนนหลังเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75

คำสำคัญ: การเรียนแบบกลุ่มช่วยเหลือรายบุคคล, แบบฝึกเน้นความรู้สึกเชิงจำนวน, บันทึกการเรียนรู้, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์, ความสามารถในการเขียนทางคณิตศาสตร์

Abstract

The purposes of this research article were :1) to study mathematical achievement of Students 2) to compare mathematical achievement of Students on fraction between before and after learn 3) to study mathematical writing ability. The research was a one group pretest-posttest design. The population were Prathomsuksa 4 students in 2/2021 academic year in normal curriculum classroom 8 classroom, 360 students. The sample group were Prathomsuksa 4 students in 2/ 2021 academic year 1 classrom, 46 students with mixed abilities which was obtained from cluster random sampling. The research Instrument included lesson plans, Exercises Book based on Number Sense, learning logs, a achievement test, a mathematical writing ability test. The trial was run alternately between even and odd numbers. Under the 2019 coronavirus situation lasted 4 hours a week, a total of hours, a total of 11 weeks. for all Mean, standard deviation, percentage were used for data analysis. A t-test for one sample and t-test for dependent samples were used for testing hypotheses. The findings of this research were as follows: 1) Students who study with team assisted individual cooperative learning supplemented with exercises book based on number sense and learning log that have mathematical achievement test score after learning were 27.61 or 76.70 percent. The students' posttest score was not less than 75 percent. 2) Students who study with team assisted individual cooperative learning supplemented with exercises book based on number sense and learning log that have mathematical achievement test score were 13.22 or 36.70 percent and 27.61 or 76.70 percent respectively. The students' mathematical achievement

test score after the experiment was higher than that of the pretest. 3) Students who study with team assisted individual cooperative learning supplemented with exercises book based on number sense and learning log that have mathematical writing ability test score after learning were 27.04 or 75.12 percent. The students' posttest score was not less than 75 percent.

Keywords: Team Assisted Individual Cooperative Learning, Exercises Book base on Number Sense, Learning Log, Mathematical Achievement, Mathematical Writing Ability

บทนำ

ในสังคมปัจจุบัน วิชาคณิตศาสตร์ มีบทบาทสำคัญต่อยุคที่เทคโนโลยีและวิทยาการในด้านต่าง ๆ กำลังเจริญก้าวหน้า และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพราะคณิตศาสตร์เป็นเครื่องมือนำไปสู่การคิดค้นและสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนเป็นพื้นฐานสำหรับการวิจัยทุกประเภท (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2553) จะเห็นได้ว่าคณิตศาสตร์มีความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นวิชารากฐานของวิทยาการหลายสาขาวิชาและมีบทบาทสำคัญต่อความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และความเจริญในอีกหลาย ๆ ด้าน (ณัฐดนัย เนียมทอง, 2561) ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์เป็นความสามารถของนักเรียนที่จะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยความสามารถในการสื่อสารและการสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์เป็นหนึ่งในทักษะที่จำเป็น ซึ่งเป็นความสามารถในการใช้รูป ภาษาและสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ในการสื่อสารสื่อความหมาย สรุปผล และนำเสนอได้อย่างถูกต้องชัดเจน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) การสื่อสารและการสื่อความหมายจะสามารถถ่ายทอดจากต้นทางไปยังปลายทางได้นั้นมี 2 รูปแบบคือการพูดและการเขียน ซึ่งความสามารถในการเขียนทางคณิตศาสตร์เป็นทักษะหนึ่งที่ควรให้นักเรียนได้ฝึกการเขียนแสดงแนวคิดของตนเอง เพื่อให้นักเรียนได้เห็นว่าการเขียนเป็นส่วนสำคัญของการดำเนินการทางคณิตศาสตร์ (Rowan, T., & Morrow, 1993)

ผู้วิจัยพิจารณาจากรายงานผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน NT ของโรงเรียนนั้นสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยนักเรียนกลุ่มนี้ได้เลื่อนระดับชั้นมาขึ้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทุกปีการศึกษา ซึ่งยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2562 (โรงเรียนอนุบาลอุดรธานี งานวัดและประเมินผล, 2564) ผู้วิจัยจึงต้องหาแนวทางในการพัฒนาทั้งความสามารถในการเขียนทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเหล่านี้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพ ภายใต้บริบท

ของโรงเรียน ห้องเรียน นักเรียนและปัจจัยอื่น ๆ โดยที่บริบทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนอนุบาลอุดรธานี มีการจัดชั้นเรียนแบบคละความสามารถ โดยมีจำนวนนักเรียนต่อห้องมากถึง 45 – 54 คน ทำให้ผู้สอนอาจจะกำกับดูแล ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนอย่างไม่เต็มประสิทธิภาพ ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าหากผู้เรียนได้เรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยและมีผู้เรียนที่เรียนเก่งได้ให้ความช่วยเหลือผู้เรียนคนอื่น ๆ พร้อมทั้งผู้เรียนทุกคนได้ฝึกทำแบบฝึกหัดตามระดับความสามารถของตนเองและเกิดปฏิสัมพันธ์ในกระบวนการกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ (ศิริพร มาวรธนา, 2546) ที่ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ที่ใช้ทักษะการสื่อสารที่มีทั้งการอ่าน การฟัง การพูดและการเขียน ประกอบการสอนจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกวิธีการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มช่วยเหลือการเรียนรู้รายบุคคล มาพัฒนาความรู้ ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียน และความรู้สึกเชิงจำนวนเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในใจของบุคคลในด้านความลึกซึ้งเกี่ยวกับความหมายของจำนวน การใช้จำนวนในบริบทต่าง ๆ รู้ความสัมพันธ์ของจำนวน ความเข้าใจขนาดสัมพัทธ์ (เปรียบเทียบขนาด) ของจำนวน เข้าใจความหมายของการบวก ลบ คูณ หารจำนวน มีความรู้สึกเชิงจำนวนของผลของการบวก ลบ คูณ หารจำนวน รวมทั้งรู้ผลสัมพัทธ์ คิดคำนวณในใจได้อย่างดีและหลากหลาย รู้จักใช้ประสบการณ์เกี่ยวกับจำนวนมาเป็นเกณฑ์ในการอ้างอิง ตลอดไปถึงการนำไปใช้เกี่ยวกับการวัดด้วย ความรู้สึกเชิงจำนวนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ถ้านักเรียนได้รับการพัฒนาด้านนี้อย่างเต็มที่จะทำให้ให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับจำนวนมาใช้ได้อย่างผลดีในชีวิตประจำวัน ทำให้เข้าใจสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับจำนวนได้ดี ได้ลึกซึ้งกว่า และนำมาใช้ในการตัดสินใจได้ดีกว่า (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2545)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่าการเรียนแบบกลุ่มช่วยเหลือรายบุคคล เสริมด้วยแบบฝึกเน้นความรู้สึกเชิงจำนวนและบันทึกการเรียนรู้ จะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการเขียนทางคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 หรือไม่ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน โดยการเรียนแบบกลุ่มช่วยเหลือรายบุคคล เสริมด้วยแบบฝึกเน้นความรู้สึกเชิงจำนวนและบันทึกการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องเศษส่วน โดยการเรียนแบบกลุ่มช่วยเหลือรายบุคคล เสริมด้วยแบบฝึกเน้นความรู้สึกเชิงจำนวนและบันทึกการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3. เพื่อศึกษาความสามารถในการเขียนทางคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน โดยการเรียนแบบกลุ่มช่วยเหลือรายบุคคล ด้วยแบบฝึกเน้นความรู้สึกเชิงจำนวนและบันทึกการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยการเรียนแบบกลุ่มช่วยเหลือรายบุคคล เสริมด้วยแบบฝึกเน้นความรู้สึกเชิงจำนวนและบันทึกการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ดำเนินตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ห้องเรียนหลักสูตรปกติ โรงเรียนอนุบาลอุดรธานี จำนวน 8 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 360 คน ที่จัดนักเรียนแบบคละความสามารถ

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ห้องเรียนหลักสูตรปกติ โรงเรียนอนุบาลอุดรธานี จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 46 คน ที่จัดนักเรียนแบบคละความสามารถ ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ แบบกลุ่มช่วยเหลือรายบุคคล เสริมด้วยแบบฝึกเน้นความรู้สึกเชิงจำนวนและบันทึกการเรียนรู้ จำนวน 11 แผน ใช้เวลาแผนละ 2 ชั่วโมง นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหาการจัดกิจกรรม ภาษา การวัดผล ประเมินผล และตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ระหว่างตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้การประเมินผล โดยการประเมินใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีระดับการประเมิน 5 ระดับ ได้ค่าความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ตั้งแต่ 4.96 - 5.00

2.2 แบบฝึกที่เน้นความรู้สึกเชิงจำนวน มีลักษณะเป็นข้อคำถามหรือข้อคำถามปลายเปิด โดย 1 แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยจำนวน 4 ชุด ซึ่งแผนการเรียนรู้จำนวน 11 แผน จะมีแบบฝึกที่เน้นความรู้สึกเชิงจำนวนทั้งหมด 44 ชุด โดยได้ค่าความเหมาะสมตั้งแต่ 4.50 - 4.75

2.3 บันทึกการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด ซึ่งแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 2 ฉบับรวมทั้งสิ้น 22 ฉบับ โดยได้ค่าความเหมาะสมของบันทึกการเรียนรู้มีค่าตั้งแต่ 4.04 - 4.20

2.4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบทดสอบแบบชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 36 ข้อ โดยแต่ละข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป และทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 40 คน แล้วได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ ที่ใช้สูตรคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (KR-20) มีค่า 0.94 ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบแต่ละข้ออยู่ระหว่าง 0.25 - 0.72 และค่าอำนาจจำแนกมีค่าระหว่าง 0.37 - 0.92

2.5 แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนทางคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบทดสอบแบบอัตนัย มีจำนวน 4 ข้อ โดยแต่ละข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป ความยากง่าย (P_E) และหาค่าอำนาจจำแนก (D) เป็นรายข้อ ซึ่งมีความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.46 - 0.61 และมีอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.26 - 0.70 ค่าความเชื่อมั่นของการให้คะแนนและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) มีค่า 0.82

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างดังนี้

3.1 ก่อนการทดลองให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ชนิดปรนัยจำนวน 36 ข้อ คะแนน 36 คะแนน ใช้เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

3.2 ดำเนินการสอนกลุ่มตัวอย่าง ที่สลับกันมาเรียนเลขที่คู่และเลขที่คี่ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นจำนวน 11 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง โดยให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มช่วยเหลือรายบุคคล เสริมด้วยแบบฝึกเน้นความรู้สึกร่วมกันจำนวนและบันทึกการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 44 ชั่วโมง

3.3 เมื่อเสร็จ การทดลองแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดิมใช้เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที และชั่วโมงต่อไปให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนทางคณิตศาสตร์ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง รวมทดสอบหลังการทดลองทั้งสิ้น 2 ชั่วโมง 30 นาที

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัย ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 นำคะแนนของกลุ่มตัวอย่างจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและร้อยละ แล้วเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 75 โดยใช้การทดสอบทีแบบกลุ่มเดียว

4.2 นำคะแนนของกลุ่มตัวอย่างจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน มาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและร้อยละ แล้วเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการใช้การทดสอบทีอย่างไม่มีอิสระ

4.3 นำคะแนนของกลุ่มตัวอย่างจากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนทางคณิตศาสตร์หลังเรียน มาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและร้อยละ แล้วเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนทางคณิตศาสตร์กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 75 โดยใช้การทดสอบทีแบบกลุ่มเดียว

ผลการวิจัย

ผลการเรียนรู้แบบกลุ่มช่วยเหลือรายบุคคล เสริมด้วยแบบฝึกเน้นความรู้สึกรักเรียนจำนวน และบันทึกการเรียนรู้ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการเขียนทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลอุดรธานี อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี มีผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ กับเกณฑ์ร้อยละ 75 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์กับเกณฑ์ร้อยละ 75

ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ร้อยละ (Percentile)	t-test
27.61	6.28	76.70	0.65

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องเศษส่วน หลังเรียนด้วยการเรียนแบบกลุ่มช่วยเหลือรายบุคคล เสริมด้วยแบบฝึกเน้นความรู้สึกรักเรียนและบันทึกการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 27.61 คิดเป็นร้อยละ 76.70 เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ร้อยละ (Percentile)	t-test
ก่อนเรียน	13.22	6.15	36.70	16.81 **
หลังเรียน	27.61	6.28	76.70	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องเศษส่วน หลังเรียนด้วยการเรียนแบบกลุ่มช่วยเหลือรายบุคคล เสริมด้วยแบบฝึกเน้นความรู้สึกรู้สึกเชิงจำนวนและบันทึกการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 13.22 คิดเป็นร้อยละ 36.70 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 27.61 คิดเป็นร้อยละ 76.70 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ย พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการศึกษาความสามารถในการเขียนทางคณิตศาสตร์ กับเกณฑ์ร้อยละ 75

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความสามารถในการเขียนทางคณิตศาสตร์ กับเกณฑ์ร้อยละ 75

ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ร้อยละ(Percentile)	t-test
27.04	5.58	75.12	0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสามารถในการเขียนทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องเศษส่วน หลังเรียนด้วยการเรียนแบบกลุ่มช่วยเหลือรายบุคคล เสริมด้วยแบบฝึกเน้นความรู้สึกรู้สึกเชิงจำนวนและบันทึกการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 27.04 คิดเป็นร้อยละ 75.12 เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้อภิปรายเป็นประเด็นตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน โดยการใช้การเรียนแบบกลุ่มช่วยเหลือรายบุคคล เสริมด้วยแบบฝึกเน้นความรู้สึกรู้สึกเชิงจำนวนและบันทึกการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 27.61 คิดเป็นร้อยละ 76.70 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการใช้การเรียนแบบกลุ่มช่วยเหลือรายบุคคล เสริมด้วยแบบฝึกเน้นความรู้สึกรู้สึกเชิงจำนวนและบันทึกการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 13.22 คิดเป็นร้อยละ 36.70 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 27.61 คิดเป็นร้อยละ 76.70 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ย ซึ่งคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้

จากวัตถุประสงค์ดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่าตัวแปรต้นได้แก่ การเรียนแบบกลุ่มช่วยเหลือรายบุคคล และ แบบฝึกเน้นความรู้สึกรู้สึกเชิงจำนวน ส่งผลให้ตัวแปรตามคือผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลการวิจัยดังข้างต้น เนื่องจากเหตุผลดังต่อไปนี้

การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยเหลือนักเรียน เสริมด้วยแบบฝึกเน้นความรู้ลึกเชิงจำนวน และบันทึกการเรียนรู้ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ประกอบด้วยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบกลุ่มช่วยเหลือนักเรียนรายบุคคล ที่ได้รับการออกแบบไว้เพื่อใช้กับการสอนคณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น (Slavin, 1988) จึงมีความเหมาะสมกับนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดชั้นเรียนแบบความสามารถ ในลำดับขั้นตอน การสอน นักเรียนจะได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และฝึกปฏิบัติตามระดับความสามารถ รวมถึงได้ เรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยจากการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้สมาชิกทุกคนเข้าใจบทเรียน (ชาติชาย ม่วงปฐม, 2560) ส่งผลให้นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ตามระดับความสามารถของนักเรียนทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิสร อริยะเดชซ์ ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ เทคนิค TAI กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบและการคูณทศนิยมสำหรับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ที่มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ชนิสร อริยะเดชซ์, 2559) สอดคล้องกับงานวิจัยของอมรรัตน์ เหล่าบุญมา ที่ได้วิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรม การเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่องเวลา โดยการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคกลุ่มเพื่อนช่วย เพื่อนเป็นรายบุคคล (TAI) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียนมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยการจัดการเรียน การสอนด้วยเทคนิคกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นรายบุคคล (TAI) ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนโดยเฉลี่ยสูงขึ้นก่อนเรียน 5.04 คะแนน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการเรียน แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (อมรรัตน์ เหล่าบุญมา, 2560) และสอดคล้อง กับงานวิจัยของ สมฤดี แวไวทอง ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็นโดยใช้รูปแบบ การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค TAI เพื่อเสริมทักษะในการ แก้ไขปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนและทักษะในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบกลุ่มช่วยเหลือนักเรียนรายบุคคล ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนสูงขึ้นและยังสูงกว่า การเรียนแบบปกติ รวมถึงบางงานวิจัยยังมีผลในเชิงบวกกับทักษะและกระบวนการทาง คณิตศาสตร์ด้วย (สมฤดี แวไวทอง, 2561)

การเรียนรู้แบบกลุ่มช่วยเหลือนักเรียน เสริมด้วยแบบฝึกเน้นความรู้ลึกเชิงจำนวนและ บันทึกการเรียนรู้ มีการเสริมแบบฝึกที่เน้นความรู้ลึกเชิงจำนวนเข้ามาแทนแบบฝึกหัดทั่วไป ใน ลำดับขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบกลุ่มช่วยเหลือนักเรียนรายบุคคล ให้นักเรียนได้รับ

การพัฒนาความรู้เชิงจำนวน ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับความหมายของจำนวน คิดคำนวณได้ดีขึ้นและหลากหลาย (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2545) รวมไปถึงมีความมั่นใจในการตัดสินใจเกี่ยวกับผลลัพธ์มีความสามารถเชื่อมโยงระหว่างคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวันได้มากขึ้นนำไปสู่การตัดสินใจได้ง่ายขึ้น (Kastner, B, 1989) จากการได้รับความรู้ทางคณิตศาสตร์ควบคู่กับพัฒนาความรู้เชิงจำนวน เป็นผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ที่ดีขึ้น เช่นเดียวกับ บาเกอร์ (Baker, M. J.) ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาความรู้เชิงจำนวนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์ ซึ่งทำวิจัยเชิงศึกษาวิธีการพัฒนาความรู้เชิงจำนวนของครูที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยผลวิจัยพบว่าครูมีวิธีการสอนพัฒนาความรู้เชิงจำนวน เช่น การเน้นกระบวนการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ปัญหา, การสร้างแผนภาพความคิด, การใช้สื่อของจริง, ฝึกการนับลด เพิ่มของแบบรูป, การใช้กระบวนการกลุ่มย่อย, การใช้เกมที่เกี่ยวข้องกับจำนวน, การใช้ชุดกิจกรรมและแบบฝึกหัด ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น (Baker, M. J, 2019) เช่นกับ ลิเบอร์ตัส (Libertus) ที่ได้วิจัยเรื่อง ผลของการพัฒนาความรู้เชิงจำนวนด้วยภาพ ที่มีผลต่อความรู้เชิงจำนวนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่าหลังการจัดกิจกรรมนักเรียนมีความรู้เชิงจำนวนมากขึ้น และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น (Libertus, M. E, 2020) เช่นเดียวกับงานวิจัยในประเทศของ กิตตินันท์ แวงคำ ที่ได้วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความรู้เชิงจำนวน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องเงินและการหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกพัฒนาความรู้เชิงจำนวนกับแผนการจัดการเรียนรู้การสอนปกติ โดยผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกพัฒนาความรู้เชิงจำนวน มีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เชิงจำนวนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้การสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (กิตตินันท์ แวงคำ, 2549) สอดคล้องกับ กำไลทอง วงศ์เจริญ ที่ได้วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วนและทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยวิธีใช้แบบฝึกพัฒนาความรู้เชิงจำนวนกับการเรียนปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่สอนด้วยแผนการเรียนแบบฝึกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรู้เชิงจำนวนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (กำไลทอง วงศ์เจริญ, 2549) สอดคล้องกับพิชิต ทองคำ ที่ได้วิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระคณิตศาสตร์เรื่อง เศษส่วนที่เน้นความรู้เชิงจำนวนโดยรูปแบบการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลการวิจัยพบว่านักเรียนได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 78.5 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 38 คน คิดเป็นร้อยละ 95 ของนักเรียนทั้งหมดโดยมีนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย 40 คนซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายไม่น้อยกว่า

ร้อยละ 70 เพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเกณฑ์และคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป (พิชิต ทองคำ, 2553) และสอดคล้องกับ อภิญา ยะนะโชติ ที่ได้วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความรู้สึกเชิงจำนวน การคิดวิเคราะห์ เจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบซิปปาโดยการใช้สื่อประสม และเกมประกอบการสอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งจะเห็นว่าได้การพัฒนาความรู้สึกเชิงจำนวนของนักเรียน ด้วยวิธีการต่าง ๆ ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ที่ดีขึ้น (อภิญา ยะนะโชติ, 2559)

3. เพื่อศึกษาความสามารถในการเขียนทางคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มช่วยเหลือรายบุคคล เสริมด้วยแบบฝึกเน้นความรู้สึกเชิงจำนวนและบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่ามีคะแนนหลังเรียนเท่ากับ 27.04 คิดเป็นร้อยละ 75.12 โดยที่คะแนนหลังเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 จากวัตถุประสงค์ดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่าตัวแปรต้นคือ บันทึกการเรียนรู้ ส่งผลให้ตัวแปรตามคือความสามารถในการเขียนทางคณิตศาสตร์ มีผลการวิจัยดังข้างต้น เนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้

การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบกลุ่มช่วยเหลือการเรียนรู้รายบุคคล เสริมด้วยแบบฝึกเน้นความรู้สึกเชิงจำนวนและบันทึกการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีลำดับขั้นตอนให้ผู้เรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติด้วยตนเองทั้งจากการทำแบบฝึกที่เป็นแบบฝึกเน้นความรู้สึกเชิงจำนวนและได้ฝึกการเขียนทางคณิตศาสตร์ จากบันทึกการเรียนรู้หลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้ในแต่ละชั่วโมง ผู้วิจัยมีความเชื่อมั่นว่าบันทึกการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือหลักที่ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนทางคณิตศาสตร์ เพราะเมื่อผู้วิจัยใช้บันทึกการเรียนรู้ นักเรียนมีพฤติกรรมตามที่ เมคอินทอชและดราเปอร์ (McIntosh & Draper) ได้กล่าวไว้ว่า การที่นักเรียนเขียนบันทึกการเรียนรู้บ่อย ๆ เขียนให้เคยชินจะฝึกความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ โดยในช่วงแรกนักเรียนอาจจะต้องใช้เวลาในการฝึกเขียนพอสมควร แต่เมื่อนักเรียนได้ฝึกเรื่อย ๆ จนรู้ว่าการเขียนเป็นส่วนหนึ่งของคณิตศาสตร์จะเกิดความชำนาญในการเขียนด้วยตนเองซึ่งจากที่ผู้วิจัยได้สังเกตชั้นเรียน นักเรียนมีพฤติกรรมเช่นนั้นจริง ตามที่ได้ศึกษาแนวทางการใช้บันทึกการเรียนรู้ ซึ่งขั้นตอนของการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มช่วยเหลือการเรียนรู้รายบุคคล จะเน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน (McIntosh, M. E., & Draper, R. J, 2001) โดยแนวทางการใช้บันทึกการเรียนรู้ของ จอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson & Johnson) ได้เสนอแนวทางบางส่วนว่า ในระยะเริ่มต้น ครูผู้สอนควรกำหนดข้อมูลให้ผู้เรียนจะต้องจดบันทึกและให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนข้อมูลกับเพื่อน ๆ และครูผู้สอนซึ่งจุดนี้ผู้วิจัยได้พบว่าเป็นจริง ซึ่งในระยะแรกนักเรียนเขียนได้ไม่ดีนัก ถึงแม้ว่าจะมีข้อคำถามที่ช่วยแนะนำในการเขียนบันทึกการเรียนรู้ก็ตาม จะมีเพียงนักเรียนบางส่วนเท่านั้น โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเก่งที่

สามารถเขียนบันทึกการเรียนรู้ที่สื่อสารให้ผู้อ่านได้เข้าใจ เมื่อนักเรียนกลุ่มนี้ได้แลกเปลี่ยนกับนักเรียนที่ไม่สามารถเขียนบันทึกการเรียนรู้ได้ดี ในช่วงต่อ ๆ มา ผู้วิจัยสังเกตว่ามีจำนวนนักเรียนที่สามารถเขียนบันทึกการเรียนรู้ที่สื่อสารได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงนักเรียนกลุ่มเก่งที่เขียนได้ตั้งแต่แรกนั้น เขียนบันทึกได้คล่องและดีขึ้นกว่าเดิม ด้วยเหตุผลนี้จึงทำให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนเป็นไปตามที่ผู้วิจัยคาดหวัง (Johnson, D. W., & Johnson, R.T, 2002) สอดคล้องกับเชเลนยี (Zeleny) ที่ได้วิจัยเรื่อง วิธีการสอนแบบผสมผสานเสริมด้วยการเขียนบันทึกการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในหลักสูตรคณิตศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่าวิธีการสอนแบบผสมผสานเสริมด้วยการเขียนบันทึกการเรียนรู้ส่งผลให้นักศึกษามีความสามารถในการเขียนทางคณิตศาสตร์ดีขึ้นและความกังวลในการเรียน ลดลงส่งผลให้มีความพึงพอใจในการเรียนคณิตศาสตร์มากขึ้น (Zeleny, M. G, 2013) และสอดคล้องกับปริสางศ์คำพระ ที่ได้วิจัยเรื่อง ผลการใช้รูปแบบการตั้งปัญหาเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาและการเขียนบันทึกการเรียนรู้ต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและความสามารถในการเขียนทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการเขียนทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการตั้งปัญหาเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาและการเขียนบันทึกการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยของความสามารถในการเขียนทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (ปริสางศ์คำพระ, 2555)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มช่วยเหลือรายบุคคล เสริมด้วยแบบฝึกเน้นความรู้สึกร่วมกันจำนวนและบันทึกการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการเขียนทางคณิตศาสตร์หลังเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 และ คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ข้อเสนอแนะทั่วไป การนำแผนการจัดการเรียนรู้ แบบกลุ่มช่วยเหลือรายบุคคล เสริมด้วยแบบฝึกเน้นความรู้สึกร่วมกันจำนวนและบันทึกการเรียนรู้ ไปประยุกต์ใช้ ควรทำความเข้าใจถึงความเป็นมาของวิธีการ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม อย่างละเอียด ในการจัดกิจกรรมแผนการจัดการเรียนรู้แรก ๆ ครูจะต้องให้นักเรียนได้คุ้นเคยกับรูปแบบของกิจกรรม อาจจะใช้เวลาแต่ละขั้นตอนเพิ่มขึ้นเพื่อลดปัญหาในการดำเนินกิจกรรมขั้นต่าง ๆ ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ และมีบางขั้นตอนที่แตกต่างไปจากการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มช่วยเหลือการเรียนรู้รายบุคคล (TAI) โดยมีการเปลี่ยนแบบฝึกทั่วไป ให้เป็นแบบฝึกเน้นความรู้สึกร่วมกันจำนวน ซึ่งผู้นำไปใช้ต้องเข้าใจเกี่ยวกับความรู้สึกร่วมกันจำนวน (Number sence) เพื่อนำแบบฝึกเน้นความรู้สึกร่วมกันจำนวนไปใช้ในขั้นตอนที่ 3 ขั้นฝึกทักษะร่วมกัน ได้ดีขึ้น และเพื่อลดความสับสนในการทำกิจกรรมของนักเรียนในขั้นตอนนี้ ที่นักเรียน

แต่ละคนได้ทำแบบฝึกแต่ละชุดแตกต่างกัน ครูอาจจะใช้วิธีแสดงข้อชุดของแบบฝึกที่นักเรียนแต่ละคนต้องทำไว้บนกระดาน หรือ จอภาพ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาการเรียนรู้แบบกลุ่มช่วยเหลือรายบุคคล เสริมด้วยแบบฝึกเน้นความรู้สึกลึกซึ้งจำนวนและบันทึกการเรียนรู้ กับเนื้อหาอื่นและในระดับชั้นอื่น ๆ ให้เหมาะสมเนื้อหาและช่วงวัยของนักเรียน และควรศึกษาการเรียนรู้แบบกลุ่มช่วยเหลือรายบุคคล เสริมด้วยแบบฝึกเน้นความรู้สึกลึกซึ้งจำนวนและบันทึกการเรียนรู้ กับผลที่เกิดกับทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์อื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- โรงเรียนอนุบาลอุดรธานี งานวัดและประเมินผล. (2564). รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนอนุบาลอุดรธานี ปีการศึกษา 2563. อุดรธานี: โรงเรียนอนุบาลอุดรธานี.
- กำไลทอง วงศ์เจริญ. (2549). การเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วนและทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกพัฒนาความรู้สึกลึกซึ้งจำนวนกับการเรียนปกติ. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กิตตินันท์ แวงคำ. (2549). การเปรียบเทียบความรู้สึกลึกซึ้งจำนวน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องเงินและการหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยแผนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกพัฒนาความรู้สึกลึกซึ้งจำนวน กับแผนการจัดการเรียนรู้การสอนปกติ. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชนิสรา อริยะเดชซ์. (2559). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือเทคนิค TAI กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบและการคูณ ทศนิยมสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 1(7), 215-230.
- ชาติชาย ม่วงปทุม. (2560). ทฤษฎีการเรียนการสอน. อุดรธานี: ศักดิ์ศรีอักษรการพิมพ์.
- ณัฐดนัย เนียมทอง. (2561). คณิตศาสตร์กับกระบวนการการเรียนรู้ด้วยตนเอง. เรียกใช้เมื่อ 31 มกราคม 2564 จาก <https://www.scimath.org/article-mathematics/item/8403-2018-06-01-02-56-04>.
- ปรีสา วงศ์คำพระ. (2555). ผลการใช้รูปแบบการตั้งปัญหาเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาและการเขียนบันทึกการเรียนรู้ต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและความสามารถในการเขียนทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

- พิชิต ทองคำ. (2553). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระคณิตศาสตร์เรื่อง เศษส่วนที่เน้นความรู้สึกรู้สึกเชิงจำนวนโดยรูปแบบการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศิริพร มาวรณา. (2546). ผลการใช้ทักษะการสื่อสารและการประเมินผลตามสภาพจริงที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการนำเสนอข้อมูล. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2545). เอกสารเสริมสำหรับครู กิจกรรมในห้องเรียนเพื่อพัฒนาความรู้สึกรู้สึกเชิงจำนวน. กรุงเทพมหานคร: เอส. พี. เอ็น. การพิมพ์ จำกัด.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2553). เทคนิคการสอนแบบ Math league พัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างไร. เรียกใช้เมื่อ 31 มกราคม 2564 จาก <https://www.scimath.org/articlemathematics/item/1306-math-league>.
- สมฤดี แว่วไทสง. (2561). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค TAI เพื่อเสริมทักษะในการแก้โจทย์ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อภิญา ยะนะโชติ. (2559). การเปรียบเทียบความรู้สึกรู้สึกเชิงจำนวน การคิดวิเคราะห์ เจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบซิปปาโดยการใช้สื่อประสมและเกมประกอบการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วารสารวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 22(1), 384-395.
- อมรรัตน์ เหล่าบุญมา. (2560). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่องเวลา โดยการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นรายบุคคล (TAI) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- Baker, M. J. (2019). Number sense and the effects on students' mathematical success. In Master Theses in Education. Northwestern College.
- Johnson, D. W., & Johnson, R.T. (2002). Meaningful assessment: A manageable and cooperative process. Boston: Allyn and Bacon.
- Kastner, B. (1989). Number sense: The role of measurement applications. *The Arithmetic Teacher*, 36(6), 40-46.
- Libertus, M. E. (2020). Effects of visual training of approximate number sense on auditory number sense and school math ability. Retrieved August 31 , 2020, from <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2020.02085/full>.
- McIntosh, M. E., & Draper, R. J. (2001). Using learning logs in mathematics: Writing to learn. *The Mathematics Teacher*, 94(7), 554-555.
- Rowan, T., & Morrow. (1993). Implementing K-8 curriculum and evaluation standards from the arithmetic teacher. MA: Ally and Bacon.
- Slavin. (1988). Student team learning. Washington, D.C.: National Education Association. *International Journal on Emerging Mathematics Education*, 1(1), 41-52.
- Zeleny, M. G. (2013). A mixed methods study of a journal-writing intervention for undergraduate students in a college mathematics course. In Degree of Doctor of Philosophy. Nebraska Lincoln University.

กฎหมายกับการประกอบวิชาชีพการกำหนดอาหารและการสื่อสาร กับผู้ประกอบวิชาชีพ*

LAWS ON DIETETIC PRACTICES AND COMMUNICATION WITH PROFESSIONALS

กนกพงษ์ ม่วงศรี^{1*}, วิทยาธร ท่อแก้ว², สุภาภรณ์ ศรีดี², กมล ไชยสิทธิ์³

Kanokpong Muangsri, Wittayatorn Tokaew, Supaporn Sridee, Kamon Chaiyasit

¹สมาคมโภชนาการและสมุนไพรเชิงบูรณาการ

Integrative Nutrition and Herbal Medicine Association, Thailand

²มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี

Sukhothai Thammathirat Open University, Nonthaburi, Thailand

³อนุกรรมการวิชาชีพสาขาการกำหนดอาหาร ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพและกฎหมาย

Professional Sub-Committee on Dietetics, Professional Ethics and Law, Thailand

*Corresponding author Email: Kanokpong.muangsri@gmail.com

บทคัดย่อ

การประกอบโรคศิลปะสาขาการกำหนดอาหาร เป็นสาขาวิชาชีพที่กระทำต่อมนุษย์ในด้านการดูแลด้านโภชนาการ เป็นหนึ่งในสาขาทางการแพทย์และสาธารณสุขซึ่งได้เกิดขึ้นเป็นวิชาชีพหนึ่งตาม พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2542 ทำให้มีหน้าที่ดูแลสุขภาพและโภชนาการของผู้ป่วยที่มารับบริการ จึงมีกฎหมายที่เข้ามาควบคุมการประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ไม่ได้เพียงแค่กฎหมายวิชาชีพตามกฎหมายการประกอบโรคศิลปะเพียงอย่างเดียว ยังมีประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เข้ามาเกี่ยวข้องที่มีการกำหนดโทษทางอาญาแบบออกเป็นโทษ จำคุก ปรับ และมีการกำหนดการชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำผิดของแพทย์จากการประกอบวิชาชีพอันถือเป็นผู้บริโภคนอกจากนี้ยังมีโทษทางปกครองที่คณะกรรมการวิชาชีพเป็นผู้พิจารณาโทษที่อาจจะมียกโทษทั้งการพักใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาต ตามแต่คณะกรรมการวิชาชีพเป็นผู้พิจารณาการประกอบวิชาชีพของนักกำหนดอาหารยังมีกฎหมายเรื่องสถานพยาบาลที่มาควบคุมบทบาทและหน้าที่ รวมถึงสถานที่ในการประกอบวิชาชีพ ที่มาเกี่ยวข้องให้ผู้ประกอบวิชาชีพต้องกระทำด้วยความระมัดระวังตามที่กฎหมายกำหนด และในแง่ของการให้บริการทางการแพทย์ด้านการ

* Received February 6, 2023; Revised February 28, 2023; Accepted April 10, 2023

กำหนดอาหารก็ถือเป็นหนึ่งในการบริการสาธารณสุข ที่จะวางหลักเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภคที่มาใช้บริการทางการแพทย์ด้านการกำหนดอาหารก็จะมีกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคเข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคที่มาใช้บริการ ส่งผลให้ผู้ประกอบวิชาชีพต้องกระทำการประกอบวิชาชีพด้วยความระมัดระวัง การสื่อสารเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและให้เกิดความตระหนักในกฎหมายที่เกี่ยวข้องจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งเพื่อการประกอบวิชาชีพการกำหนดอาหารที่ปลอดภัยทั้งกับตนเองและผู้ป่วย

คำสำคัญ: กฎหมาย, การประกอบวิชาชีพ, การกำหนดอาหาร, การสื่อสาร

Abstract

Dietetics is a profession that provides nutritional care to humans. It is one of the medical and public health disciplines that has emerged as a profession as a result of the Healing Arts Practices Act, B.E. 2542. As a result, relevant legislation was enacted to regulate the professionals responsible for providing healthcare and nutrition to patients. Not only does professional law apply to the art of healing practices, but so do the Criminal Code, the Civil and Commercial Code, and the determination of compensation for damages arising from professional practices that violate patients' rights. The Professional Committee also considers administrative sanctions, which may include warnings, license suspension, or license revocation. Dietetic practice is regarded as a public health service and consequently bound by consumer protection laws as well as the Medical Facilities Act and the practice establishments that regulate the roles and responsibilities of professionals. As a result, professionals must prioritize patients and exercise caution in performing their duties in accordance with professional ethics and standards. Communication to enhance knowledge and awareness of relevant laws is critical for safe dietetic practice for both professionals and patients.

Keywords: Law, Professional Practice, Dietetics, Communication

บทนำ

การประกอบวิชาชีพทางการแพทย์และสาธารณสุขเป็นวิชาชีพที่กระทำกับมนุษย์เพื่อดูแลสุขภาพร่างกายและจิตใจของผู้ป่วยที่เข้ามาใช้บริการ กฎหมายได้วางหลักการจำกัดสิทธิในการกระทำกับมนุษย์ไว้สำหรับผู้ที่มีใบวิชาชีพหรือผู้ที่ได้รับอนุญาตในการกระทำกับ

มนุษย์เรื่องสุขภาพ เมื่อผู้ประกอบการวิชาชีพที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามกรอบของกฎหมายก็อาจมีกฎหมายอื่นๆเข้ามาเกี่ยวข้องมากกว่ากฎหมายวิชาชีพของตนเพียงฉบับเดียว อีกทั้งวิชาชีพการกำหนดอาหารเป็นหนึ่งในสาขาการประกอบโรคศิลปะที่เพิ่งมีการขึ้นทะเบียนได้ไม่นาน ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดให้สาขาการกำหนดอาหารเป็นสาขาการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ.2563 (พระราชกฤษฎีกากำหนดให้สาขาการกำหนดอาหารเป็นสาขาการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2563, 2563) ทำให้เกิดสาขาการประกอบโรคศิลปะด้านการกำหนดอาหารโดยต้องอิงกฎหมายหลักหนึ่งฉบับ คือ พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2542 ประกอบด้วย อีกทั้งการประกอบวิชาชีพมักจะอยู่ภายใต้สถานพยาบาลก็จะต้องมีกฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพภายใต้สถานพยาบาลกำกับอีกฉบับตามพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 ประกอบไปด้วย (กมล ไชยสิทธิ์ และคณะ, 2565)

การประกอบโรคศิลปะสาขาการกำหนดอาหารตามพระราชกฤษฎีกากำหนดให้สาขาการกำหนดอาหารเป็นสาขาการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2563 มีผลบังคับใช้เมื่อ 21 กันยายน 2563 เป็นวิชาชีพที่การควบคุมการประกอบโรคศิลปะที่กระทำต่อมนุษย์ และมีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคที่มารับบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขด้านโภชนาการ ในการฟื้นฟูภาวะโภชนาการของร่างกาย โภชนบำบัดและอาหารเฉพาะโรคในผู้ป่วยแต่ละโรค การให้โภชนบำบัดทางการแพทย์ ทั้งการส่งเสริม ฟื้นฟู และป้องกันโรค เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการทางการแพทย์ที่ปลอดภัย (กมล ไชยสิทธิ์ และคณะ, 2565) เมื่อวิชาชีพใดที่กระทำต่อมนุษย์ย่อมต้องมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาควบคุมการประกอบวิชาชีพและการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งกฎหมายวิชาชีพ และกฎหมายอื่น ๆ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องมีความรู้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันตนเองและเป็นการระมัดระวังต่อผู้มารับบริการเพราะคดีทางการแพทย์มีการฟ้องร้องกันมากขึ้น สถิติการฟ้องร้องค่าชดเชยทางการแพทย์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 - 2558 มีคดีทั้งหมด 323 คดี มีคดีแพ่ง 241 คดี คดีอาญา 36 คดี คดีปกครอง 2 คดี คดีคุ้มครองผู้บริโภคอยู่ในชั้นศาล 44 คดี สาเหตุการฟ้องร้องสูงสุดคือการรักษาที่ผิดพลาด (กิตติธรรมา ปานเทศ, 2561) กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการฟ้องร้องดำเนินคดีจึงมีทั้งกฎหมายอาญา กฎหมายแพ่ง กฎหมายปกครอง และกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค จะเห็นได้ว่าการดำเนินคดีทางการแพทย์เป็นเรื่องที่มีความละเอียด มีข้อพิจารณาองค์ความผิดเฉพาะที่ต้องกำกับด้วยกฎหมายมาตรฐานทางวิชาชีพ โดยเฉพาะความผิดทางอาญาจากการกระทำโดยประมาท การรักษามีโอกาสเกิดความผิดพลาดได้เสมอ หากผู้ประกอบการวิชาชีพไม่ได้ใช้ความระมัดระวังในการประกอบวิชาชีพ หรือการให้บริการที่ต่ำกว่ามาตรฐานวิชาชีพทำให้ผู้ป่วยได้รับความเสียหายเรียกว่าทุรเวชปฏิบัติ (medical malpractice) อันเกิดจากความประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบวิชาชีพ (professional negligence) ซึ่งนำไปสู่การฟ้องร้องได้ทั้งคดีแพ่งและอาญา (ธนโรจน์ หล่อธนะไพศาล, 2562) ในการกำหนดอาหารเช่นเดียวกัน ผู้ประกอบวิชาชีพการกำหนดอาหารต้องมีความระมัดระวัง

ในการประกอบวิชาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพ มีความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และกฎหมายเฉพาะของวิชาชีพตนในการประกอบวิชาชีพ

ดังนั้น จำเป็นต้องมีการสื่อสารให้ความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพการกำหนดอาหาร รวมไปถึงข้อควรระวังในการประกอบวิชาชีพที่เกิดขึ้นว่าจะเกี่ยวข้องกับกฎหมายฉบับใดบ้าง การสื่อสารเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากส่วนมากผู้ประกอบวิชาชีพจะทราบถึงกฎหมายของวิชาชีพตนเอง แต่ในการประกอบวิชาชีพมีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายทั้งแพ่งและอาญา รวมไปถึงการคุ้มครองผู้บริโภคและโทษทางปกครองต่อผู้ประกอบวิชาชีพ ดังนั้นผู้ประกอบวิชาชีพมีความจำเป็นต้องทำความเข้าใจในกฎหมายและโทษที่อาจจะได้รับการประกอบวิชาชีพหากเกิดความผิดพลาดขึ้น โดยบทความวิชาการนี้จะได้นำเสนอเนื้อหาดังต่อไปนี้

กฎหมายอาญากับการประกอบวิชาชีพการกำหนดอาหาร

กฎหมายอาญา คือ กฎหมายที่กำหนดลักษณะของกระทำความผิดหรือละเว้นการกระทำ โดยมีบทกำหนดโทษทางอาญาไว้ 5 ประการ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 18 ดังต่อไปนี้ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ ริบทรัพย์สิน ดังนั้นกฎหมายใดมีลักษณะการกำหนดบทลงโทษดังกล่าว 5 ประการถือเป็นโทษทางอาญา จึงมีกฎหมายเกี่ยวข้องกับหลายฉบับ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติต่าง ๆ หนึ่งในนั้นคือการให้ความสำคัญเรื่องของการคุ้มครองข้อมูลของผู้ป่วย การประกอบวิชาชีพในด้านสุขภาพเป็นการกระทำต่อมนุษย์จึงมีหน้าที่จะต้องรับผิดชอบตามกฎหมายกำหนดไว้ ประการแรกคือการต้องรักษาความลับผู้ป่วย โดยใช้หลักความลับของผู้ป่วย (Confidentiality) เป็นหลักจริยธรรมทางสากลอันเป็นที่ยอมรับกันมานาน เนื่องจากหากไม่มีการวางกรอบกฎหมายควบคุมเอาไว้ บุคลากรการแพทย์ทำการเปิดเผยข้อมูลอันเป็นข้อมูลละเอียดอ่อนด้านสุขภาพจะเกิดผลเสียหายกับผู้ป่วย จึงต้องวางหลักของกฎหมายควบคุมการเปิดเผยความลับผู้ป่วยเอาไว้ในพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 โดยในมาตรา 7 บัญญัติว่า “ข้อมูลด้านสุขภาพของบุคคล เป็นความลับส่วนบุคคล ผู้ใดจะนำไปเปิดเผยในประการที่น่าจะทำให้บุคคลนั้นเสียหายไม่ได้ เว้นแต่การเปิดเผยนั้นเป็นไปตามความประสงค์ของบุคคล นั้นโดยตรง หรือมีกฎหมายเฉพาะบัญญัติให้ต้องเปิดเผย....” (พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550, 2550) กฎหมายวางหลักถึงการห้ามเปิดเผยความลับของผู้ป่วย โดยจะต้องเป็นการเปิดเผยที่น่าจะทำให้บุคคลนั้นเสียหาย โดยไม่มีกฎหมายรองรับหรือไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลนั้นก่อน หากมีการฝ่าฝืนจะมีโทษทางอาญาต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และนอกจากนี้ยังมีการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 อีกฉบับหนึ่งโดยมุ่งเน้นควบคุมผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล เช่น ในสถานพยาบาลที่

ทำการปฏิบัติหน้าที่นักกำหนดอาหาร หรือนักกำหนดอาหารเปิดบริการสถานพยาบาลของตนเองมีหน้าที่ต้องควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ที่เก็บรวบรวมจากผู้มาใช้บริการของสถานพยาบาล โดยผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หมายถึง บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล และ ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล หมายถึง บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งดำเนินการเกี่ยวกับ การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ตามคำสั่งหรือในนามของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล (พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562, 2562) ซึ่งบุคคลหรือนิติบุคคลดังกล่าว เช่น สถานพยาบาลที่นักกำหนดอาหารและวิชาชีพอื่นประกอบวิชาชีพอยู่ ต้องให้ความระมัดระวังในการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้มาใช้บริการ โดยเฉพาะข้อมูลสุขภาพของผู้ป่วย เช่น ป้ายส่งอาหารที่มีชื่อ นามสกุล วันเดือนปีเกิด และข้อมูลอาหารที่แพ้ บางครั้งมีการใส่โรคที่ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาเอาไว้ด้วย ต้องระมัดระวังและมีระบบการควบคุมข้อมูลเหล่านี้ไม่ให้รั่วไหล เช่น หลังเก็บภาชนะต้องมีมาตรการทำลายป้ายดังกล่าวไม่ให้บุคคลภายนอกเข้าถึงข้อมูลได้ เพราะหากการเปิดเผยข้อมูลนั้นเป็นไปโดยไม่ได้รับความยินยอมของเจ้าของข้อมูล จะมีความผิดตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 มาตรา 27 ห้ามมิให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่เป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่เก็บรวบรวมได้โดยได้รับยกเว้นไม่ต้องขอความยินยอมตามมาตรา 24 หรือ 26 (พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562, 2562) โดยมีข้อยกเว้น คือ การทำไปเพื่อการรักษาและการป้องกันและระงับอันตรายต่อชีวิตและร่างกาย รวมถึงสุขภาพในขณะเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไม่สามารถให้ความยินยอมในขณะนั้นได้ ถือเป็นข้อยกเว้น ดังนั้น หากนักกำหนดอาหารขาดความระมัดระวังในการเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วยก็จะมีโทษทางอาญาทั้งจำคุกและปรับ

การปรุงประกอบอาหารของนักกำหนดอาหารในแผนกโภชนาการ หรือการจัดบริการอาหารก็อาจมีความเกี่ยวข้องกับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาได้ โดยในกระบวนการเตรียมอาหารหากไม่ระมัดระวังทำให้มีอาหารที่ปนเปื้อนสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เช่น เคยมีการพ่นยาฆ่าแมลงในตู้เก็บอาหารโดยไม่ได้ทำความสะอาดให้ดีขึ้นทำให้อาหารปนเปื้อนยาฆ่าแมลง ดังนั้นก็อาจเข้าข่ายความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 237 ผู้ใดเอาของที่มีพิษหรือสิ่งอื่นที่น่าจะเป็นอันตรายแก่สุขภาพเจือลงในอาหาร หรือในน้ำซึ่งอยู่ในบ่อ สระหรือที่ขังน้ำใด ๆ และอาหารหรือน้ำนั้นได้มีอยู่หรือจัดไว้เพื่อประชาชนบริโภค ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสองแสนบาท (พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499, 2499) ดังนั้น ในสถานพยาบาลที่นักกำหนดอาหารปฏิบัติหน้าที่ นักกำหนดอาหารต้องตรวจตราดูแลบริเวณปรุงประกอบอาหารให้มีความปลอดภัย หากมีการวางยาฆ่าแมลง ยาเบื่อหนู ใกล้กับอาหารโดยไม่มีมาตรการป้องกันแล้วเกิดการปนเปื้อน

สารเคมีดังกล่าว แม้ไม่ได้ตั้งใจแต่การปนเปื้อนอาหารนั้นทำให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภคอาจมีความผิดฐานการกระทำโดยประมาทและใกล้จะเป็นอันตรายแก่ชีวิตผู้อื่น จะมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 239 จะเห็นได้ว่าการปรุงประกอบและการเตรียมอาหารเรื่องความปลอดภัยของอาหารเป็นสิ่งสำคัญที่นักกำหนดอาหารต้องทำการวางแผนการป้องกัน มีมาตรการการดูแลอย่างถี่ถ้วนในการเตรียมพื้นที่การปรุงประกอบอาหารตามมาตรฐานวิชาชีพกำหนด เพราะหากเกิดการฟ้องร้องเป็นคดีความ การปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพจะสามารถนำมาใช้เป็นข้อต่อสู้เรื่องการกระทำโดยประมาทได้ไม่เช่นนั้นแล้วต้องพิจารณาตามหลักวิญญูชนทั่วไปว่าหากอยู่ในสถานการณ์เดียวกันจะกระทำการเหมือนอย่างตัวผู้กระทำการหรือไม่ นำมาเป็นตัวพิจารณาในการตัดสินโทษในฐานะประมาท

การประกอบวิชาชีพการกำหนดอาหารเป็นการกระทำต่อมนุษย์ ดังนั้น เมื่อได้รับสิทธิในการกระทำการเกี่ยวกับร่างกายและสุขภาพมนุษย์ ย่อมมาพร้อมหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบเสมอ ซึ่งหนึ่งในหน้าที่ๆ สำคัญคือ การคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ป่วยเป็นสิ่งสำคัญ อาหารแม้จะเป็นเรื่องค่าจูนชีวิตและมีความเข้าใจกันว่าอาหารไม่อันตรายเหมือนกับยา ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องนัก เพราะโรคบางชนิดหากกำหนดอาหารผิดก็สามารถทำให้ถึงชีวิตหรือได้รับผลกระทบต่อสุขภาพอันร้ายแรงได้ เช่น ในผู้ป่วยโรคไตระยะสุดท้าย มีการจัดผักและผลไม้ที่มีโพแทสเซียมสูงให้กับผู้ป่วย ก็อาจเป็นเหตุให้เกิดภาวะโพแทสเซียมสูง (Hyperkalemia) ทำให้หัวใจเต้นผิดจังหวะนำไปสู่การเสียชีวิตได้ หรือการกำหนดปริมาณโปรตีนที่ไม่เหมาะสมในผู้ป่วยโรคไต หรือผู้ที่มีปัญหาโรคตับรุนแรง ก็อาจเป็นเหตุให้เป็นอันตรายถึงแก่ชีวิตได้ ดังนั้น ในการกำหนดอาหารให้กับผู้ป่วย นักกำหนดอาหารต้องใช้ความระมัดระวังอย่างที่สุด แม้ว่าจะบางครั้งอาจมีคำสั่งอาหารมาลักษณะหนึ่งจากผู้ประกอบวิชาชีพอื่น นักกำหนดอาหารต้องทำการตรวจสอบประเมินผู้ป่วยเองด้วยในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพ การทำตามคำสั่งอาหารจากผู้ประกอบวิชาชีพอื่นโดยไม่ได้ประเมินด้วยตนเอง ไม่สามารถทำให้ตนเองพ้นความรับผิดชอบได้ อาจต้องตกเป็นจำเลยร่วมหากพิสูจน์ได้ว่านักกำหนดอาหารไม่ได้ใช้ความระมัดระวังและประเมินคนไข้ตามวิสัยและพฤติการณ์ของผู้มีใบประกอบโรคศิลปะควรกระทำ ทำให้ตนได้รับความผิดได้หากเกิดอันตรายหรือความเสียหายถึงแก่ชีวิตผู้ป่วยย่อมได้รับโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 291 ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท (พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499, 2499) และยังต้องรับผิดชอบในฐานะการกระทำอื่น ๆ ตามที่กฎหมายฉบับอื่นบัญญัติเอาไว้ร่วมด้วย ดังนั้น นักกำหนดอาหารต้องทำการประกอบวิชาชีพด้วยความระมัดระวังในผู้ที่มีภาวะเปราะบางในเรื่องของสารอาหารที่ได้รับ

กฎหมายแพ่งกับการประกอบวิชาชีพการกำหนดอาหาร

กฎหมายแพ่งเป็นกฎหมายเอกชนที่เกี่ยวข้องกับ สิทธิ หน้าที่และความสัมพันธ์ของบุคคล โดยส่วนมากโทษที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่การกำหนดอาหารในทางกฎหมายแพ่งจะเป็นเรื่องฟ้องร้องค่าเสียหาย หรือสินไหมทดแทน เพราะการกำหนดอาหารถือเป็นนิติกรรมที่เกิดขึ้นโดยความสมัครใจระหว่างผู้ป่วยกับนักกำหนดอาหารที่แสดงเจตนา มุ่งผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างผู้ป่วยกับนักกำหนดอาหารในการตกลงให้ได้รับการบริการทางการแพทย์ เป็นการผูกนิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทั้งสอง เมื่อมีเหตุอันไม่เป็นไปตามข้อตกลงหรือเกิดเหตุกระทบสิทธิ ก็สามารถเรียกร้องค่าเสียหายตามที่กฎหมายกำหนดเอาไว้ได้ เช่น การกำหนดอาหารให้กับผู้ป่วย ผิดพลาด หรือไม่ได้ใช้ความระมัดระวังอย่างรอบคอบทำให้ผู้ป่วยได้รับความเสียหายหรือได้รับบาดเจ็บหรือส่งผลกระทบต่อสุขภาพผู้ป่วย ผู้ป่วยมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น (พระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ 1 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตรวชำระใหม่ พ.ศ. 2535, 2535) ซึ่งการฟ้องร้องค่าเสียหายที่เกิดจากมูลละเมิดนั้นต้องฟ้องต่อศาลยุติธรรมให้ศาลมีคำสั่งให้ชดเชยค่าเสียหายตามที่เรียกร้องต่อศาล ซึ่งค่าเสียหายเท่าใดนั้นขึ้นกับดุลยพินิจของศาลจะเป็นผู้พิจารณาในการสั่งชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากมูลละเมิด หากนักกำหนดอาหารกระทำละเมิดต่อสุขภาพ ร่างกายของผู้ป่วยโดยเป็นการกระทำอันประมาท หรือการกระทำอันไม่เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ หรือที่กฎหมายกำหนด อันเป็นเหตุที่ทำให้เกิดความเสียหายกับร่างกายและสุขภาพของผู้ป่วย ก็อาจมีความเสี่ยงที่ผู้ป่วยสามารถฟ้องร้องมูลเหตุฐานละเมิดเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วยเอง โดยอาจเรียกร้องค่ารักษาพยาบาลจนกว่าผู้ป่วยจะกลับมาฟื้นฟูร่างกายดังเดิม และเรียกร้องค่าเสียโอกาสในการประกอบอาชีพในช่วงระหว่างพักรักษาตัว ซึ่งแล้วแต่ผู้ป่วยจะตั้งเรื่องเรียกร้องค่าเสียหายเท่าใด โดยจะต้องมีเอกสารหลักฐานค่าใช้จ่ายยืนยันเป็นหลักฐานในการขอให้ศาลพิจารณาค่าเสียหายดังกล่าวตามขอ ซึ่งการกระทำละเมิดและการฟ้องร้องมูลความผิดฐานละเมิดดังกล่าวมักจะเป็นเรื่องของสถานพยาบาลเอกชนเป็นส่วนใหญ่ ในส่วนของภาครัฐหรือสถานพยาบาลของรัฐ จะมีพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 เข้ามาพิจารณาประกอบ เป็นข้อยกเว้นในการฟ้องร้องอย่างหนึ่งตาม มาตรา 5 หน่วยงานรัฐต้องรับผิดชอบผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานรัฐดังกล่าวได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ จะเห็นว่าการฟ้องมูลละเมิดกับหน่วยงานรัฐต้องฟ้องไปที่หน่วยงานไม่ใช่ฟ้องไปที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดยกเว้นแต่ความตาม มาตรา 6 ถ้าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบในการ

นั้นเป็นการเฉพาะตัว ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องเจ้าหน้าที่โดยตรง แต่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้ (พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539, 2539)

กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคกับการประกอบวิชาชีพการกำหนดอาหาร

การมีสุขภาพที่ดีถือเป็นสิทธิพื้นฐานที่สำคัญของสิทธิมนุษยชน ตามประกาศขององค์การอนามัยโลก ประชาชนต้องมีความเป็นอยู่ที่ดี มีอาหารการกินที่ถูกสุขลักษณะ และได้รับการบริการสุขภาพตามความจำเป็น ทำให้มีการออกพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 โดยมีเจตนารมณ์ในการป้องกันผู้บริโภคถูกเอาเปรียบจากสินค้าหรือบริการ โดยการบริการทางการแพทย์ถือเป็นการบริการภายใต้กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค เนื่องจากเกี่ยวเนื่องกับการบริการของผู้ให้บริการทางการแพทย์และผู้รับบริการ โดยจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่ก็ตามถือเป็นคดีตามกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคทั้งสิ้น การบริโภคหมายถึง การกิน เสพ ใช้ สิ้นเปลือง ใช้สอยจับจ่าย ยังหมายรวมถึง การจับจ่าย ใช้สอย การซื้อสินค้า หรือบริการต่าง ๆ เช่น บริการทางการแพทย์ บริการโทรคมนาคม บริการเสริมความงาม เป็นต้น และตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ได้นิยามคำว่า ผู้บริโภค หมายความว่า ผู้ซื้อหรือผู้ได้รับการจากผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้ซึ่งได้รับการเสนอหรือการชักชวนจากผู้ประกอบธุรกิจเพื่อให้ซื้อสินค้าหรือรับบริการและหมายความรวมถึงผู้ใช้สินค้าหรือผู้ได้รับการจากผู้ประกอบธุรกิจโดยชอบ แม้มิได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทนก็ตาม (พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522, 2522) การคุ้มครองผู้บริโภคกับการให้บริการการประกอบโรคศิลปะด้านการกำหนดอาหาร ถือเป็นเรื่องสำคัญและต้องมีการคุ้มครองผู้บริโภค เพราะการกำหนดอาหารเป็นบริการทางด้านสุขภาพที่มีลักษณะแตกต่างจากสินค้าและบริการทั่วไป ต้องอาศัยความรู้ ความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาชีพเฉพาะด้าน ผู้บริโภคต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในสินค้าและบริการ แต่ผู้บริโภคไม่อาจตัดสินใจได้ด้วยตัวเองต้องอาศัยนักกำหนดอาหารที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพ มาเป็นผู้ช่วยตัดสินใจให้บริการทางสุขภาพกับผู้บริโภค (Chalongsuk R, 2016)

ผู้บริโภคที่ใช้บริการทางการแพทย์ด้านการกำหนดอาหารนั้น ย่อมได้รับความคุ้มครองสิทธิ 5 ประการตามกฎหมาย คือ 1) สิทธิที่ได้รับข่าวสารและคำปรณณาคุณภาพ การให้ข้อมูลสุขภาพและการบริการอย่างเพียงพอต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ 2) สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกสินค้าหรือบริการตามความสมัครใจ ไม่มีการชักจูงโดนไม่เป็นธรรม 3) สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าและบริการ การบริการต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สิน 4) สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา โดยไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ และ 5) สิทธิที่จะได้รับพิจารณาและชดเชยความเสียหาย (พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522, 2522) ที่เกิดขึ้นจากการใช้บริการทางการแพทย์ การกำหนดอาหาร โดยมากผู้รับบริการที่ได้รับความเสียหายจะร้องเรียนไปยังสำนักงาน

คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ให้มีการนัดไกล่เกลี่ย หรือดำเนินคดีต่อศาลยุติธรรม โดยอาศัยกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งกฎหมายอาญาและกฎหมายแพ่ง ในกรณีที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติเอาไว้ ก็ให้มาใช้ในการคุ้มครองผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 ซึ่งได้วางหลักไว้ให้ใช้กฎหมายดังกล่าวเท่าที่ไม่มีกฎหมายอื่นบัญญัติเอาไว้ตาม มาตรา 21 ในกรณีที่กฎหมายว่าด้วยการใดได้บัญญัติเรื่องใดไว้โดยเฉพาะแล้วให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการนั้น และให้นำบทบัญญัติในหมวดนี้ไปใช้บังคับได้เท่าที่ไม่ซ้ำหรือขัดกับบทบัญญัติดังกล่าว หากการฝ่าฝืนบทบัญญัติที่นำไปใช้นั้นเป็นความผิดและมีโทษตามพระราชบัญญัตินี้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย (พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522, 2522) โดยการดำเนินคดีนั้นสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจะเข้าไปดำเนินการเพื่อส่งเสริมหรือแก้ไขเยียวยาผู้บริโภคในเบื้องต้นตามเห็นสมควร ในคดีคุ้มครองผู้บริโภคจะฟ้องคดีเป็นวาจาหรือเป็นหนังสือก็ได้ต่อเขตอำนาจศาลที่ข้อมูลคดีเกิด หรือที่ผู้ประกอบการธุรกิจมีภูมิลำเนาอยู่ โดยคดีผู้บริโภคนั้นจัดเป็นคดีแพ่ง กับผู้ให้บริการการแพทย์ด้านการกำหนดอาหาร ที่มีการพิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายที่มาจากกรการบริโภคสินค้าหรือบริการ ซึ่งจะเอื้อประโยชน์ในการดำเนินคดีกับผู้บริโภค ภาระการพิสูจน์จะตกกับผู้ให้บริการ คือนักกำหนดอาหารเจ้าของสถานพยาบาลนั่นเอง ดังนั้นการประกอบวิชาชีพการกำหนดอาหารต้องทำด้วยความระมัดระวังและมีการจัดเตรียมเอกสาร ให้รอบคอบตามความเป็นจริง ในการประกอบวิชาชีพเสมอ เมื่อเกิดการฟ้องร้องหรือร้องเรียนดำเนินคดีจะได้มีเอกสารในการยืนยันเป็นหลักฐานในการคุ้มครองตนเอง และใช้เป็นหลักฐานพยานในการนำสืบคดีได้ (ศาลแขวงพระนครศรีอยุธยา, 2566)

กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพการกำหนดอาหาร

การประกอบวิชาชีพนักกำหนดอาหารนั้น นอกจากจะต้องคำนึงกฎหมายทั้งทางแพ่งและอาญาตามที่ได้กล่าวไปแล้ว ยังมีกฎหมายที่มีโทษทางปกครองในการควบคุมการประกอบวิชาชีพ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยและเป็นธรรมกับผู้บริโภค มีการกำหนดกฎหมายจริยธรรมวิชาชีพ ซึ่งคณะกรรมการการประกอบโรคศิลปะจะเป็นผู้ควบคุม โดยได้ออกประกาศระเบียบกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วยการรักษาจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพของผู้ประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2559 มุ่งหวังควบคุมความประพฤติของผู้ประกอบโรคศิลปะ ซึ่งนักกำหนดอาหารถือเป็นหนึ่งในสาขาการประกอบโรคศิลปะจึงต้องยึดถือปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าวด้วย ใจความหลักของระเบียบดังกล่าวมุ่งเน้นควบคุมการโฆษณาตนเองของผู้ประกอบโรคศิลปะโดยต้องไม่อวดอ้างเกินจริง อวดหลอกลวงอันเป็นเท็จ หรือทำให้ผู้ป่วยหลงเชื่อมาใช้บริการเพื่อประโยชน์ของตนเอง ในการประกอบวิชาชีพต้องยึดถือตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพสาขาของตนเอง มีการปฏิบัติต่อผู้ป่วยด้วยความสุภาพมีน้ำใจ ให้ข้อมูลการตรวจและการบริการทางวิชาชีพอย่าง

เพียงพอและชัดเจนในการให้ผู้ป่วยตัดสินใจในการรับบริการ ไม่สนับสนุนให้ผู้อื่นประกอบโรคศิลปะอย่างผิดกฎหมาย ไม่รับผลประโยชน์หรือค่าตอบแทนจากการรับส่งผู้ป่วยเพื่อรับบริการทางการแพทย์ เป็นต้น การปฏิบัติตัวต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพต้องให้เกียรติเคารพในศักดิ์ศรีซึ่งกันและกัน สนับสนุนส่งเสริมองค์กรทางวิชาชีพตน ไม่ให้ร้ายทับถมกลั่นแกล้งเพื่อนร่วมวิชาชีพ เป็นต้น การปฏิบัติต่อผู้ร่วมงาน เช่นเดียวกับกับการปฏิบัติตนต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพต้องให้เกียรติผู้ประกอบวิชาชีพสาขาอื่น ไม่ให้ร้ายทับถม และส่งเสริมสนับสนุนการประกอบวิชาชีพของผู้ร่วมงาน ซึ่งหากผู้ประกอบโรคศิลปะไม่รักษาจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพนี้ จะเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 38 ตามพระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2542 ที่บัญญัติว่า *ผู้ประกอบโรคศิลปะต้องรักษาจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด* โดยเมื่อพบการกระทำความผิด หรือผู้เสียหายจากการกระทำความผิด ต้องแจ้งร้องเรียนทำคำกล่าวหาไปยังคณะกรรมการวิชาชีพ ภายใน 1 ปีนับแต่วันที่ได้รับรู้ความเสียหาย หรือผู้กล่าวโทษรู้เรื่องและรู้ตัว แต่ไม่เกิน 3 ปีนับแต่วันที่มีการประทุพติผิดในเรื่องดังกล่าว เมื่อคณะกรรมการวิชาชีพพิจารณาสำนวนการสอบสวนตามความเห็นของอนุกรรมการวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่สอบสวนแล้ว จะมีคำวินิจฉัยดังต่อไปนี้ คือ การยกคำกล่าวหาหรือคำกล่าวโทษ หรือการลงโทษอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้คือ ว่ากล่าวตักเตือน ภาคทัณฑ์ พักใช้ในอนุญาตตามที่เห็นสมควรแต่ไม่เกิน 2 ปี หรือเพิกถอนใบอนุญาต ซึ่งถือเป็นการดำเนินโทษทางปกครองกับผู้ประกอบวิชาชีพเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคและควบคุมความประพฤติของผู้ประกอบวิชาชีพ (พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2542, 2542)

การประกอบวิชาชีพการกำหนดอาหารมักจะกระทำภายใต้สถานพยาบาล ไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาล หรือคลินิก ดังนั้น จะมีกฎหมายสถานพยาบาลเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยกฎหมายสถานพยาบาลจะกำหนดผู้ประกอบวิชาชีพที่สามารถประกอบวิชาชีพได้ในสถานพยาบาล การกำหนดอาหารถือเป็นการประกอบโรคศิลปะ เป็นวิชาชีพที่กฎหมายสถานพยาบาลรับรองการประกอบวิชาชีพภายใต้สถานพยาบาล โดยหากเป็นรูปแบบคลินิก นักกำหนดอาหารสามารถเปิดคลินิก ให้บริการผู้ป่วยได้เองโดยเปิดเป็นคลินิกการประกอบโรคศิลปะ หรือหากนักกำหนดอาหารทำงานร่วมกับวิชาชีพอื่นภายใต้คลินิกอื่น ๆ อาจจะมีการเปิดกิจการในรูปแบบของสหคลินิกในการร่วมดูแลรักษาผู้ป่วยที่มาใช้บริการ ซึ่งการบริการต้องควบคุมดูแลไม่ให้มีการประกอบวิชาชีพผิดประเภทภายในสถานพยาบาล เช่น คลินิกการประกอบโรคศิลปะไปทำการรักษาเวชกรรมแผนไทย หรือทำทันตกรรม เป็นต้น จะถือเป็นการประกอบวิชาชีพผิดประเภทที่ได้รับอนุญาตจะมีความผิดทางอาญา การโฆษณาสถานพยาบาลของตนที่นอกเหนือไปจากชื่อและที่ตั้งสถานพยาบาล ต้องทำการขออนุญาตจากเจ้าพนักงาน โดยเฉพาะการโฆษณาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ในปัจจุบันต้องทำการขออนุญาตการโฆษณาตามพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 ส่วนการประกอบวิชาชีพ ณ ที่พำนักของผู้ป่วยต้องพึงกระทำด้วยความระมัดระวัง

ต้องปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องสถานพยาบาลอื่นซึ่งได้รับการยกเว้นไม่ต้องอยู่ในบังคับตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล พ.ศ. 2565 อย่างเคร่งครัด โดยการบริการผู้ป่วย ณ ที่พำนักรับบริการนั้น การให้บริการโดยสถานพยาบาลต้องจัดให้มีการทำทะเบียนผู้ป่วยนอกและบัตรผู้ป่วยนอกตามกฎหมายกระทรวงที่ออกความตามมาตรา 35(3) แห่งพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 หรือการให้บริการที่พำนักของผู้ป่วย อันเป็นลักษณะชั่วคราวไม่ได้กระทำเป็นปกติธุระซึ่งผู้ป่วยไม่สามารถเดินทางมารับบริการที่สถานพยาบาลได้ ผู้ให้บริการสามารถไปให้บริการที่พำนักได้ แต่ผู้นั้นต้องเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ หรือมีใบอนุญาตประกอบโรคศิลปะ และต้องจัดทำสมุดทะเบียนผู้ป่วย และบันทึกการปฏิบัติงานที่สามารถตรวจสอบได้ (ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องสถานพยาบาลอื่นซึ่งได้รับการยกเว้นไม่ต้องอยู่ในบังคับตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล พ.ศ.2565, 2565) จะเห็นว่าการประกอบวิชาชีพมีกฎหมายของสถานที่ปฏิบัติวิชาชีพทำหน้าที่ครอบคลุมและควบคุมการประกอบวิชาชีพอีกชั้นหนึ่ง และผู้ประกอบวิชาชีพจำเป็นต้องศึกษากฎหมายนี้และกฎกระทรวงสาธารณสุข และประกาศที่เกี่ยวข้องในการประกอบวิชาชีพภายใต้สถานพยาบาลเสมอ

การสื่อสารกฎหมายส่งไปยังผู้ประกอบวิชาชีพการกำหนดอาหาร

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพการกำหนดอาหาร มีกฎหมายหลายฉบับเข้ามาเกี่ยวข้อง มีข้อมูลเชิงลึกและรายละเอียดของกฎหมายที่หากมีการฝ่าฝืนก็จะต้องได้รับโทษทางกฎหมาย ดังนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่นักกำหนดอาหารต้องมีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายที่เกี่ยวข้องไม่ใช่เพียงแต่กฎหมายวิชาชีพของตนเองเพียงอย่างเดียว เพื่อให้เกิดความปลอดภัยทั้งกับตัวผู้ประกอบวิชาชีพเองและผู้มาใช้บริการ สิ่งสำคัญที่จะเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ การสื่อสาร โดยการสื่อสารต้องประกอบไปด้วยผู้ส่งสาร ตัวสาร ช่องทางการสื่อสาร และผู้รับสาร ในการสื่อสารเรื่องกฎหมายนั้น ผู้ส่งสารอาจเป็นตัวแทนคณะกรรมการวิชาชีพ หรือกองสถานพยาบาลและการประกอบโรคศิลปะที่เป็นผู้ดูแลกฎหมายวิชาชีพการประกอบโรคศิลปะ หรือสมาคมวิชาชีพ คือ สมาคมนักกำหนดอาหารแห่งประเทศไทย นอกจากนี้อาจเป็นนักกฎหมายผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายการแพทย์และสาธารณสุข ทำหน้าที่ส่งสารไปยังผู้ประกอบวิชาชีพ โดยต้องมีการแปลงสาร คือ เนื้อหาและคำพูดในภาษากฎหมายให้ผู้รับสารเข้าใจได้โดยง่าย อาจใช้ช่องทางสื่อสารสังคมออนไลน์เป็นช่องทางในการช่องกระจายข่าวสารโดยต้องมีการใช้กลยุทธ์การนำเสนอข้อมูล ให้เข้าใจง่ายและสั้นกระชับ โดยอาจนำเสนอในรูปแบบอินโฟกราฟิกส์ของกฎหมายต่าง ๆ มีการนำตัวการ์ตูนมาอธิบายเพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นกันเองลดความตึงเครียด จะทำให้ผู้อ่านอยากเข้ามาติดตามและเกิดการแบ่งปันข้อมูล และควรร่วมมือกับภาคีเครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์ของนักกำหนดอาหารที่สร้างขึ้นในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นช่องทางในการ

กระจายข้อมูลข่าวสารกฎหมาย สื่อสารเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจกับผู้ประกอบวิชาชีพ กำหนดอาหาร ในส่วนของการวางแผนการสื่อสารไปยังผู้รับสารอาจจะต้องแบ่งตามช่วงอายุ เพื่อกออกแบบตัวสารและรูปแบบ รวมถึงช่องทางที่แต่ละกลุ่มช่วงวัยนิยมใช้ในการสื่อสาร ทำ การสื่อสารไปยังช่องทางต่าง ๆ โดยมีการวางแผนสร้างรูปแบบการสื่อสารให้เหมาะสมในแต่ละ ช่องทางการสื่อสาร และต้องมีการวางแผนการเผยแพร่ให้สม่ำเสมอ อาจมีการยกตัวอย่างข้อมูล การกระทำความผิดต้องรับโทษอย่างไร หรือเอาแนวคำพิพากษาฎีกาที่มีมาก่อนมาทำเป็นอินโฟ กราฟิกง่าย ๆ เผยแพร่ผ่านช่องทางการสื่อสารเพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพมีความรู้ความเข้าใจที่ มากขึ้นในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังควรมีการเพิ่มหัวข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการ ประกอบวิชาชีพในเวทีการประชุมวิชาการ หรือการบรรยายเรื่องจริยธรรม จรรยาบรรณและ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบวิชาชีพ โดยต้องเชิญผู้ที่จบสาขานิติศาสตร์ และมี ประสบการณ์ทำงานด้านกฎหมายสาธารณะ มาทำการให้ข้อมูลเพื่อจะมีการนำเสนอข้อมูล กฎหมายอื่น ทั้งกฎหมายแพ่งและอาญาให้ผู้ประกอบวิชาชีพมีความเข้าใจด้วย ไม่ใช่เพียงแต่ การนำเสนอแต่กฎหมายวิชาชีพ ตามพระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะเพียงอย่างเดียว อาจไม่เพียงพอที่จะประกอบวิชาชีพได้อย่างปลอดภัยและลดปัญหาการฟ้องร้องและดำเนินคดี กับผู้ประกอบวิชาชีพ

สรุป

การประกอบวิชาชีพนักกำหนดอาหาร มีกฎหมายที่มาเกี่ยวข้องด้วยทั้งประมวล กฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายเกี่ยวข้องกับ จรรยาบรรณและการประกอบวิชาชีพของตน ทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพต้องมีความรู้ความ เข้าใจในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความระมัดระวังในการประกอบวิชาชีพ และต้องมีการ สื่อสารให้ความรู้เรื่องกฎหมายกับผู้ประกอบวิชาชีพอย่างต่อเนื่องเพื่อที่จะเป็นการบอกข่าวสาร และให้ความรู้ความเข้าใจทางด้านกฎหมายที่ถูกต้อง เพื่อผู้ประกอบวิชาชีพได้รู้ถึงขอบเขต ความสามารถในการประกอบวิชาชีพของตนเอง การป้องกันระมัดระวังตนเองจากการถูก ดำเนินคดีทั้งทางแพ่ง อาญา และปกครอง โดยมีความจำเป็นต้องให้นักกฎหมายผู้ที่จบ การศึกษานิติศาสตร์มาเป็นผู้ให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในกฎหมายต่าง ๆ ผ่าน ช่องทางต่าง ๆ ทั้งสื่อสังคมออนไลน์และการประชุมวิชาการหรือการประชาสัมพันธ์ต่อไป กฎหมายวิชาชีพนักกำหนดอาหารเป็นสาขาการประกอบโรคศิลปะที่ควรต้องมีการออก กฎหมายอนุบัญญัติย่อยโดยเฉพาะมาตรฐานทางวิชาชีพที่ต้องกำหนดบัญญัติให้ชัดเจนเพิ่มเติม เพื่อเป็นแนวทางการประกอบวิชาชีพของนักกำหนดอาหาร และต้องมีการสื่อสารความรู้ความ เข้าใจเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ นอกเหนือจากกฎหมายวิชาชีพการกำหนดอาหารเพียง อย่างเดียว โดยอาจจะบรรจุเป็นวิชาในหลักสูตรการเรียนการสอนของสาขาการกำหนดอาหาร

หรือเพิ่มหัวข้อการให้ความรู้และการอัปเดตข้อมูลกฎหมายและแนวฎีกาที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอในการประชุมวิชาการของวิชาชีพการกำหนดอาหารในสถาบันและสมาคมรวมถึงองค์กรที่เกี่ยวข้อง

เอกสารอ้างอิง

- กมล ไชยสิทธิ์ และคณะ. (2565). บทบาทหน้าที่ของนักกำหนดอาหารตามพระราชกฤษฎีกากำหนดให้การกำหนดอาหารเป็นหนึ่งในสาขาการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2563. วารสารบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 8(9), 389-400.
- กิตติธร ปานเทศ. (2561). โรคที่เกิดจากการรับบริการสาธารณสุขและการใกล้เคียงข้อพิพาท. วารสารกฎหมายสุขภาพและสาธารณสุข, 4(1), 108-19.
- ธนโรจน์ หล่อธนะไพศาล. (2562). ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายจากบริการทางการแพทย์: กรณีศึกษาเปรียบเทียบในอาเซียน. วารสารนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, 10(1), 138-60.
- ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องสถานพยาบาลอื่นซึ่งได้รับการยกเว้นไม่ต้องอยู่ในบังคับตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล พ.ศ.2565. (2565). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 133ง หน้า 20-24 (13 มิถุนายน 2565).
- พระราชกฤษฎีกากำหนดให้สาขาการกำหนดอาหารเป็นสาขาการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2563. (2563). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอนที่ 46 ก หน้า 40-45 (23 มิถุนายน 2563).
- พระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ 1 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ. 2535. (2535). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ตอนที่ 42 หน้า 1-324 (31 มีนาคม 2535).
- พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499. (2499). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 73 ตอนที่ 95 ฉ.พิเศษ หน้า 1-123 (13 พฤศจิกายน 2499).
- พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2542. (2542). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 28 ตอนที่ 39 ก หน้า 1-20 (10 พฤษภาคม 2542).
- พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539. (2539). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 113 ตอนที่ 6 ก หน้า 1-4 (27 กันยายน 2539).
- พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562. (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 69 ก หน้า 52-94 (27 พฤษภาคม 2562).
- พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522. (2522). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 96 ตอนที่ 72 ฉ.พิเศษ หน้า 20-96 (30 เมษายน 2522).

- พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550. (2550). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 16 ก หน้า 1-15 (19 มีนาคม 2550).
- ศาลแขวงพระนครศรีอยุธยา. (2566). คดีผู้บริโภค. เรียกใช้เมื่อ 15 มีนาคม 2566 จาก <https://atymc.coj.go.th/th/content/category/detail/id/8/cid/8956/iid/150219>
- Chalongsuk R. (2016). Consumer protection system in health. Thai Bull Pharm Sci, 11(1), 86-99.

**บทบาทของพนักงานอัยการในการไต่สวนข้อเท็จจริง
ตามพระราชบัญญัติมาตรการ ของฝ่ายบริหารในการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551***

**THE ROLE OF PUBLIC PROSECUTOR IN INQUISITORIAL
UNDER THE EXECUTIVE MEASURES IN ANTI-CORRUPTION
ACT. B.E. 2551 (2008)**

ณัฐสังคีต คนขยัน* และสัณญพงค์ ลิ้มประเสริฐ

Nattasangkeet khonkhyan and Sanyapong Limprasert

มหาวิทยาลัยรังสิต

Rangsit University, Thailand

*Corresponding author E-mail: sangkeet4414@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความเป็นมา บทบาท หน้าที่และอำนาจของ คณะกรรมการ ป.ป.ท. และพนักงานอัยการ ระบบและกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของ คณะกรรมการ ป.ป.ท. เปรียบเทียบแนวคิดและทฤษฎีในการดำเนินคดีอาญาทุจริตของ เจ้าหน้าที่ของรัฐของประเทศไทยกับของอารยประเทศ และเป็นแนวทางเพื่อแก้ไขปรับปรุง กฎหมายไทย การศึกษาเป็นเชิงคุณภาพ โดยใช้รูปแบบการวิจัยทางเอกสาร โดยทำการศึกษา จากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561, พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสารการวิจัย บทความ วิทยานิพนธ์ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยผลการวิจัยพบว่า ควรพัฒนาระบบการสอบสวน ฟ้องร้องในคดีอาญาทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในอำนาจการดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ท. โดยให้พนักงานอัยการเข้ามามีส่วนร่วมในการไต่สวนข้อเท็จจริง ตั้งแต่เริ่มคดีโดย ควบคุมและกำหนดทิศทางในการไต่สวนข้อเท็จจริง สามารถเข้าร่วมกับคณะกรรมการไต่ สวนข้อเท็จจริง เพื่อไต่สวนข้อเท็จจริงตั้งแต่เริ่มต้นคดี เมื่อพนักงานอัยการได้เข้าร่วมการไต่ สวนข้อเท็จจริงแล้วเสร็จ ให้มีความเห็นว่าเห็นควรชี้มูลความผิดแก่ผู้ถูกกล่าวหาหรือไม่ แล้ว

* Received February 26, 2023; Revised March 25, 2023; Accepted April 5, 2023

นำเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อพิจารณาชี้มูลความผิด หากคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นพ้องด้วย ก็ให้ดำเนินการไปตามนั้น หากมีความเห็นแย้งกัน ให้ส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดวินิจฉัยต่อไป คำวินิจฉัยของอัยการสูงสุดให้เป็นที่สุด ให้พนักงานอัยการดังกล่าวเป็นพนักงานอัยการผู้ฟ้องร้องคดีดังกล่าวด้วยตนเอง เนื่องจากจะสามารถหยิบยกพยานหลักฐานมาใช้ในชั้นศาลได้ดี และเหมาะสมกว่าบุคคลอื่น ส่งผลให้การดำเนินคดีทุจริตมีประสิทธิภาพมากขึ้นและเกิดความน่าเชื่อถือต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอีกด้วย

คำสำคัญ: บทบาทของพนักงานอัยการ, การไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท., การไต่สวนข้อเท็จจริงของพนักงานอัยการ

Abstract

This research article aims to study the background, roles, duties and powers of the PACC and prosecutors. Fact-finding system and process according to the executive measures in anti-corruption Act. B.E. 2551 (2008), comparison of concepts and theories in prosecuting corruption and malfeasance of government officials in Thailand and other civilized countries. and as a guideline to improve the Thai law qualitative. By qualitative study. using a documentary research model. By studying from the Organic act on anti-corruption B.E. 2561 (2018), The Executive measures in anti-corruption act B.E. 2551 (2008) and other laws, it also collects information from books, research papers, articles, thesis and related documents. The results showed that a system for investigating and prosecuting criminal cases of corruption and malfeasance of government officials under the jurisdiction of the PACC should be developed by allowing the public prosecutor to participate in the fact-finding process of the PACC since the beginning of the case by controlling and determining the direction of the fact-finding investigation. Able to join the Fact Investigation Subcommittee to investigate the facts from the beginning of the case. When the prosecutor has completed the investigation of the facts. Next step to have an opinion to indict or not and presented to the PACC commission of point out the fault. If PACC commission agrees, proceed accordingly. If there is a disagreement to refer the matter to the Attorney General for further determination. The decision of the Attorney General shall be final. Let the prosecutor who participates in the investigation is a prosecutor who personally prosecutes such cases. Because he is aware of the facts and the best

evidence will bring evidence to use in court better and more appropriate than other people. As a result, the prosecution of corruption has become more efficient. to the criminal justice process as well

Keywords: The role of public prosecutor, Inquiry of the PACC, Investigation of public prosecutor

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดปัญหาหนึ่งของประเทศไทย ซึ่งจากสถิติล่าสุดเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พบว่า สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ได้รับเรื่องร้องเรียนในปี พ.ศ. 2562 ทั้งสิ้น 10,382 เรื่อง และในปี พ.ศ. 2563 ทั้งสิ้น 9,130 เรื่อง ซึ่งถือว่าเป็นตัวเลขที่ค่อนข้างสูงและสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง มีความจำเป็นที่รัฐบาล หน่วยงานภาครัฐ หรือแม้แต่เอกชนต้องเร่งบูรณาการในการแก้ไขปัญหาต่อไป โดยการดำเนินคดีทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นคดีอาญาประเภทหนึ่งที่จะระบบกฎหมายไทยกำหนดให้ใช้ระบบไต่สวนในการดำเนินคดี (ชยาธร เฉียบแหลม, 2564) ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 มาตรา 6 หน่วยงานที่เป็นกลไกสำคัญและเป็นต้นธารเกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ คือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 28 วรรคท้าย กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจมอบหมายให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (คณะกรรมการ ป.ป.ท.) ดำเนินการแทนได้ โดยคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 มาตรา 17 โดยมีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริงในกรณีที่มีการกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการระดับสูง หรือเทียบเท่าลงมา ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายให้ดำเนินการแทนตามตามมาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าเมื่อคดีขึ้นมาสู่ชั้นไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. แล้วคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะทำการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริง เพื่อให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความผิดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นได้ถูกกล่าวหาแทนคณะกรรมการ ป.ป.ท. ซึ่งก็คือขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐาน เทียบได้กับการสอบสวนในชั้นพนักงานสอบสวน เมื่อการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้วเสร็จคณะอนุกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงจะส่งรายงานการไต่สวนข้อเท็จจริง หรือรายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาชี้มูลความผิด จากนั้นเมื่อมีมติให้

ข้อมูลความผิดแล้วก็จะส่งสำนวนไปให้พนักงานอัยการพิจารณาตามมาตรา 45 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติมาตรการฯ เมื่อพนักงานอัยการ สำนักงานคดีปราบปรามการทุจริต พิจารณาสำนวนว่าจะสั่งฟ้อง หรือสั่งไม่ฟ้อง หรือหากเห็นว่าพยานหลักฐานมีข้อบกพร่อง หรือไม่ครบถ้วน พนักงานอัยการจะสั่งให้ไต่สวนเพิ่มเติม จะเห็นได้ว่าขั้นตอนกระบวนการในการไต่สวนข้อเท็จจริงมีความยุ่งยาก ซับซ้อน และมากขึ้นตอนเกินไป ทำให้การดำเนินคดีล่าช้าออกไปอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากข้อมูลสถิติการดำเนินคดีของคณะกรรมการ ป.ป.ท. พบว่า นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 - 2565 คณะกรรมการ ป.ป.ท. รับคดีไว้ไต่สวนข้อเท็จจริงทั้งสิ้น 7,282 เรื่อง พิจารณาแล้วเสร็จ 3,092 เรื่อง อยู่ระหว่างดำเนินการ 4,190 เรื่อง ซึ่งคดีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการแล้วเสร็จมีเพียงร้อยละ 42.46 เท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ, 2565) ปัญหาในความล่าช้าอีกสาเหตุหนึ่งก็มาจากการดำเนินการตามหลักแบ่งแยกอำนาจการสอบสวนฟ้องร้องออกต่างหากจากกัน กล่าวคือ แยกอำนาจสอบสวน หรือการไต่สวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ส่วนอำนาจฟ้องร้องอยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานอัยการ โดยทำให้มีข้อจำกัดบางประการที่เป็นการสกัดกั้นการรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ อันเป็นข้อเท็จจริงในคดีอาญา เนื่องจากพนักงานอัยการผู้ฟ้องคดีมิได้เข้าไปรับทราบเรื่องราวต่าง ๆ อย่างละเอียดมาแต่ต้น เมื่อพิจารณาถึงการดำเนินคดีอาญาตามหลักสากล องค์การอัยการจะเป็นกลไกหลักที่สำคัญ พนักงานอัยการต้องพิจารณาพยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนรวบรวมมาว่าสมบูรณ์เพียงพอหรือไม่ พิจารณาวillสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง รวมทั้งเขียนคำฟ้องและนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาคดีของศาลในที่สุด ดังนั้น อัยการจะเข้าไปดำเนินการตั้งแต่กระทำความผิดและจบลงเมื่อได้รับโทษครบถ้วน ซึ่งเป็นไปตามหลักอำนาจสอบสวนฟ้องร้องเป็นอำนาจเดียวกันแยกขาดจากกันไม่ได้ (คณิต ฌ นคร, 2556) ในการดำเนินคดีอาญาทุจริตและประพฤติมิชอบกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการระดับสูงหรือเทียบเท่าลงมานั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจมอบหมายให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการแทนตามมาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ท. ใช้อำนาจการไต่สวนข้อเท็จจริง ตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการฯ เมื่อคดีขึ้นมาสู่ชั้นไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. แล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะทำการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริง เพื่อดำเนินการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง จากนั้นก็ส่งรายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาชี้มูลความผิด และส่งสำนวนไปให้พนักงานอัยการพิจารณาตามมาตรา 45 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติมาตรการฯ เมื่อพนักงานอัยการพิจารณาสำนวนว่าจะสั่งฟ้อง หรือสั่งไม่ฟ้อง หรือหากเห็นว่าพยานหลักฐานมีข้อบกพร่อง หรือไม่สมบูรณ์พอที่จะดำเนินคดีได้ ให้พนักงานอัยการแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ทราบเพื่อไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติม โดยให้ระบุข้อที่ไม่

สมบูรณ์นั้นไปด้วย หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะร่วมกับอัยการสูงสุดตั้งคณะทำงานร่วมกัน เพื่อไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมก็ได้ และในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง แต่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติยืนยันให้ฟ้อง ก็ให้ส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดวินิจฉัยต่อไป ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีกระบวนการและขั้นตอนที่ค่อนข้างมากและใช้เวลาค่อนข้างนาน ก่อให้เกิดปัญหาและส่งผลกระทบต่อ การดำเนินคดีอาญาในภาพรวม ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินคดีอาญาปกติในชั้นสอบสวนฟ้องร้อง และคดีอาญาเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในชั้นสอบสวนฟ้องร้อง ในประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกา สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศฝรั่งเศส พบว่า ยังไม่สอดคล้องและมีข้อแตกต่างกันอยู่หลายประการ

โดยหลักการสำคัญในระบบการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ (Public Prosecution) ถือว่าการสอบสวนฟ้องร้องเป็นกระบวนการเดียวกันที่ไม่อาจแบ่งแยกได้ เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นเพียงเจ้าพนักงานของรัฐผู้มีหน้าที่ช่วยเหลืออัยการเท่านั้น อัยการและตำรวจจึงต้องมีความเป็นภาวะวิสัย (objectivity) การค้นหาความจริงจนกระทั่งพอใจหรือเรียกว่า "หลักการค้นหาความจริงในทางเนื้อหา" (Inquisitionsprinzip) การดำเนินคดีอาญาโดยรัฐเป็นกระบวนการที่รัฐจัดให้มีองค์กรของรัฐเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบความจริงและทำคำชี้ขาดในที่สุด และโดยเนื้อหาในคดีอาญาจึงมิใช่การพิพาทกันในศาล (คณิต ณ นคร, 2528) แต่การดำเนินคดีอาญาชั้นก่อนฟ้องในประเทศไทยในทางปฏิบัติแยกความรับผิดชอบออกเป็น การดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวนแล้วต่อด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ และการแยกความรับผิดชอบในทางปฏิบัตินี้ค่อนข้างเด็ดขาด ซึ่งผิดระบบและหลักการดังกล่าว (คณิต ณ นคร, 2564) ตามแนวทางสหประชาชาติว่าด้วยบทบาทของพนักงานอัยการขององค์การสหประชาชาติ (United Nations Guidelines on the Role of Prosecutors) ให้อัยการมีบทบาทหลักในการสอบสวนและควบคุมในการสอบสวนคดีอาญา เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ประกอบกับมาตรฐานความรับผิดชอบในวิชาชีพและคำประกาศว่าด้วยสิทธิและหน้าที่อันสำคัญอย่างยิ่งของอัยการ ได้มีการกำหนดแนวทางให้พนักงานอัยการต้องดำเนินการตามกฎหมายในการดำเนินคดีอาญา กล่าวคือ ในกรณีที่มีอำนาจตามกฎหมาย หรือตามข้อปฏิบัติที่จะเข้าร่วมในการสอบสวนคดีอาญา ทำให้ประเทศไทยมีการจัดตั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่ดำเนินคดีอาญาเพิ่มขึ้นอีกหลายหน่วยงาน รวมทั้งให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาในบางเรื่อง และมีการเพิ่มบทบาทอัยการให้เกี่ยวข้องกับการสอบสวนคดีอาญาเพิ่มขึ้น แต่ก็เป็นเพียงการยอมรับให้พนักงานอัยการเข้าไปมีบทบาทในการสอบสวนในบางคดีเท่านั้น ยังมิได้เป็นไปตามหลักอำนาจสอบสวนฟ้องร้องเป็นกระบวนการเกี่ยวข้องกันไม่อาจแยกออกจากกันได้ (ภาวิณี หาญธงชัย, 2563) ในประเทศอเมริกาการดำเนินคดีอาญาทั้งในระดับ Federation และระดับ State จะเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของพนักงานอัยการเท่านั้น

ประชาชนไม่สามารถนำคดีอาญาขึ้นฟ้องต่อศาลได้ด้วยตนเอง เพราะการควบคุมการดำเนินคดีอาญาเป็นภารกิจของรัฐแต่เพียงผู้เดียว เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาขึ้นพนักงานอัยการจะเป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวนฟ้องร้องภายใต้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ด้วยเหตุนี้พนักงานอัยการจึงมีอำนาจควบคุมการสอบสวนหรือเข้าร่วมสอบสวนคดีอาญาได้โดยอัตโนมัติ ซึ่งพนักงานอัยการในสหรัฐอเมริกามีบทบาทในการควบคุมการสอบสวนของพนักงานสอบสวนอย่างใกล้ชิด (วรวิทย์ สุนทรเสถียรเลิศ, 2557) การดำเนินคดีอาญาขึ้นก่อนฟ้องในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเป็นกระบวนการเดียว กล่าวคือ อัยการมีอำนาจหน้าที่เริ่มคดีได้เองหรืออาจให้ตำรวจดำเนินการให้ แม้ตำรวจจะมีหน้าที่ต้องติดตามความผิดอาญาที่เกิดขึ้นและต้องกระทำทุกอย่างโดยไม่ชักช้าเพื่อป้องกันมิให้คดีมีตนนไปก็ตาม แต่ตำรวจก็เป็นเพียงเครื่องมือของอัยการเท่านั้น (กัลยารัตน์ เอี่ยมอาจหาญ, 2551) ส่วนฝรั่งเศสพนักงานอัยการมีบทบาทในการรวบรวมพยานในชั้นสอบสวนเพื่อให้ศาลได้พิจารณาในชั้นกำหนดโทษ ซึ่งในการสอบสวนเจ้าพนักงานตำรวจในฐานะผู้ช่วยพนักงานอัยการจะทำรายงานเกี่ยวกับความผิด หาตัวผู้กระทำผิดและรวบรวมพยานหลักฐานทั้งที่เป็นผลดีและผลร้ายหากอัยการพิจารณาแล้วเห็นว่ารายละเอียดเกี่ยวกับประวัติภูมิหลังของจำเลยยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ย่อมมีอำนาจที่จะสืบเสาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวจำเลยเพิ่มเติมเองได้หรือจะให้ตำรวจฝ่ายคดีสอบสวนเพิ่มเติมก็ได้ และในการพิจารณาคดีของศาล (ปาณิส วงศ์ทุมมาลา, 2555)

ดังนั้น หากกำหนดให้พนักงานอัยการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตั้งแต่เริ่มคดี โดยเป็นผู้ควบคุมและกำหนดทิศทางในการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงที่แต่งตั้งตามคำสั่งของคณะกรรมการ ป.ป.ท. โดยให้คณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงเป็นผู้สืบสวนและช่วยรวบรวมพยานหลักฐานตามที่พนักงานอัยการกำหนด อันเป็นไปตามหลักสากลที่ว่า “อำนาจสอบสวนฟ้องร้องเป็นอำนาจเดียวกัน” ซึ่งจะส่งผลให้กระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงมีความรวดเร็วมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากจะเป็นการแก้ไขปัญหา และลดขั้นตอนการไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ในกรณีที่เกิดความไม่สมบูรณ์ของพยานหลักฐานเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. ส่งสำนวนไต่สวนข้อเท็จจริงไปให้พนักงานอัยการเพื่อพิจารณาเห็นความเห็นในทางคดี ทั้งยังเป็นการส่งเสริมความร่วมมือกันระหว่างองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีอาญาเพื่อการตรวจสอบค้นหาความจริงให้ประจักษ์ และทำให้มีการตรวจสอบถ่วงดุลกันระหว่างองค์กร อันเป็นหลักประกันในคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมา บทบาท และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (คณะกรรมการ ป.ป.ท.) และพนักงานอัยการ ในการไต่สวนข้อเท็จจริง

ตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551

2. เพื่อศึกษาถึงระบบและกระบวนการได้สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551

3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดและทฤษฎีในการดำเนินคดีอาญาทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐในประเทศไทยกับต่างประเทศ

4. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายให้พนักงานอัยการเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในการได้สวนข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความฉบับนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของพนักงานอัยการในการได้สวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคดีทุจริต โดยทำการศึกษาจากตำรา เอกสารการวิจัย บทความ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ สิ่งพิมพ์ และเอกสารต่าง ๆ ทั้งจากในประเทศไทยและต่างประเทศ ตลอดจนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561, พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาพิจารณาศึกษาวิเคราะห์หาแนวทาง ข้อสรุป และข้อเสนอแนะเพื่อให้สอดคล้องกับระบบการได้สวนข้อเท็จจริงคดีทุจริตในประเทศไทยในปัจจุบัน

ผลการวิจัย

จากการศึกษาบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ในการได้สวนข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติมาตรการฯ จะเห็นได้ว่านับแต่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน คณะกรรมการ ป.ป.ท. ก็เป็นองค์กรเดียวที่มีอำนาจรับเรื่องกล่าวหาหรือเรียนกรณีเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยหากเจ้าหน้าที่รัฐผู้นั้นดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการระดับสูงหรือเทียบเท่าลงมา หรือเป็นเรื่องที่มีใช่เป็นความผิดร้ายแรง คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจมอบหมายให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการได้สวนข้อเท็จจริงแทนได้ ตามมาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ โดยเมื่อได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการแทนแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะใช้อำนาจการได้สวนข้อเท็จจริง ตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการฯ เมื่อคดีขึ้นสู่ชั้นได้สวน

ข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. แล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะทำการแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อดำเนินการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงส่งรายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาชี้มูลความผิด เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติพิจารณาชี้มูลความผิดแล้วก็จะส่งสำนวนไปให้ พนักงานอัยการพิจารณาตามมาตรา 45 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติมาตรการฯ แต่หากเป็นกรณีที่ต้องส่งให้อัยการสูงสุดชี้ขาด ตามมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการฯ ก็จะมีพบว่า ขั้นตอนในกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงมีความยุ่งยาก ซับซ้อน และมากขึ้นตอนโดยไม่จำเป็น ไม่ว่าจะเป็นการพบข้อไม่สมบูรณ์ของพนักงานอัยการตามที่ได้กล่าวมาแล้ว การที่ คณะกรรมการ ป.ป.ท. ร่วมกับอัยการสูงสุดตั้งคณะทำงานร่วมกันเพื่อไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติม หรือกรณีพนักงานอัยการ และคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีความเห็นแย้งกัน ทำให้ต้องส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดวินิจฉัย ตามมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการฯ ซึ่งกว่าจะถึงกระบวนการดังกล่าวก็มีขั้นตอนการดำเนินการอีกมากมาย ทำให้เกิดความล่าช้าในการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. อย่างมาก ทำให้เวลาในการดำเนินคดีต้องล่าช้าออกไปอีก ปัญหาที่เกิดขึ้นกรณีที่สำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีความไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ หรือกรณีที่ตั้งคณะทำงานร่วมกันเพื่อไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติม หรือกรณีพนักงานอัยการและคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีความเห็นแย้งกันจนต้องส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดวินิจฉัยดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เกิดจากการที่พนักงานอัยการซึ่งเป็นผู้ฟ้องคดีไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตั้งแต่เริ่มต้นคดี โดยกว่าที่พนักงานอัยการจะได้รับทราบเรื่องราวต่าง ๆ ก็ต่อเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติชี้มูลความผิดและส่งสำนวนไปให้พนักงานอัยการพิจารณาสั่งคดีแล้ว ไม่ได้รับทราบข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียดมาแต่ต้น แม้ว่ากฎหมายจะเปิดช่องให้พนักงานอัยการเข้ามามีบทบาทในการไต่สวนข้อเท็จจริงร่วมกับคณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้ แต่ก็ไม่ได้กำหนดให้พนักงานอัยการต้องลงมาร่วมไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมด้วยตนเองแต่อย่างใด คงระบุข้อไม่สมบูรณ์มาเพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ไต่สวนเพิ่มเติมเองเท่านั้น หรือหากเกิดกรณีที่ตั้งคณะทำงานร่วมที่กำหนดให้พนักงานอัยการเข้ามามีบทบาทในชั้นไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมด้วยตนเองก็เป็นเวลาภายหลังจากการรวบรวมพยานหลักฐานส่วนใหญ่ครบถ้วนแล้วเท่านั้น อีกทั้งแทบจะไม่ค่อยมีการตั้งคณะทำงานร่วมระหว่างคณะกรรมการ ป.ป.ท. และอัยการสูงสุดเพื่อไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเลย แต่พนักงานอัยการกลับมีบทบาทหน้าที่สำคัญ คือ ต้องพิจารณาพยานหลักฐานที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ไต่สวนข้อเท็จจริงมาแล้วสมบูรณ์เพียงพอหรือไม่ และพิจารณาว่าจะสั่งฟ้อง หรือไม่ฟ้อง รวมทั้งเขียนคำฟ้อง และนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาคดีของศาลในที่สุด ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการดำเนินคดีอาญาทุจริตและประพฤติมิชอบในภาพรวม กล่าวคือ ทำให้คดีต้องล่าช้าออกไปอีก อีกทั้งเป็นการกระทบสิทธิผู้กล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหา และกระทบต่อความ

นำเชื่อถือในกระบวนการดำเนินคดีอาญาทุจริตและประพฤติมิชอบอีกด้วย ข้าราชการพนักงานอัยการพิจารณาเพียงรายงานและสำนวนไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. โดยไม่ได้ร่วมในการไต่สวนข้อเท็จจริง อาจเกิดกรณีไม่พบข้อบกพร่องในสำนวนไต่สวนข้อเท็จจริงแล้วส่งฟ้องไป ก็อาจส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินคดีในชั้นศาล ซึ่งข้อบกพร่องนั้นอาจถึงขนาดทำให้ศาลยกฟ้องคดีไปในที่สุด หากเป็นเช่นนั้นจะกระทบกระเทือนต่อความยุติธรรมและความน่าเชื่อถือขององค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งหมดอีกด้วย

การที่พนักงานอัยการไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการไต่สวนข้อเท็จจริงตั้งแต่เริ่มต้นคดีแต่มีอำนาจในการพิจารณาสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องผู้ต้องหา นั้น เป็นไปตามหลักการแยกอำนาจสอบสวน ออกจากอำนาจฟ้องร้อง แต่จากการศึกษาพบว่า การดำเนินคดีอาญาทุจริตและประพฤติมิชอบในนานาอารยประเทศจะไม่มี การจัดตั้งหน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวนคดีอาญาทุจริตและประพฤติมิชอบขึ้นมาเฉพาะ แต่ยังคงใช้กระบวนการดำเนินคดีอาญาตามปกติ ทำให้ระบบสอบสวนฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาทุจริตและประพฤติมิชอบในประเทศดังกล่าวจึงยังมีความรับผิดชอบขององค์กรอัยการ โดยพนักงานอัยการต้องเป็นผู้รับผิดชอบการสอบสวนตั้งแต่เริ่มคดี เนื่องจากองค์กรอัยการเป็นองค์กรหลักที่มีบทบาทในการใช้อำนาจฟ้องร้องคดีอาญา หากไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการสอบสวนตั้งแต่เริ่มคดีอาจจะทำให้ไม่ได้รู้เห็น หรือทราบข้อเท็จจริงในคดีที่ถูกต้อง ครบถ้วน และรอบด้านได้ จึงเห็นได้ว่าข้อบกพร่องของระบบการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. คือ การแยกการสอบสวน และการฟ้องร้องออกเด็ดขาดจากกัน ทำให้ขาดกลไกในการบูรณาการร่วมกัน ขาดการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจในการสอบสวนฟ้องร้อง อีกทั้ง ขั้นตอนกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงมีความยุ่งยาก ซับซ้อน และมากขึ้นตอนเกินไป กว่าที่พนักงานอัยการจะเข้ามามีบทบาทในการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ก็เป็นเวลาภายหลังจากที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติชี้มูลความผิดแล้ว ซึ่งการรวบรวมพยานหลักฐานส่วนใหญ่ครบถ้วนแล้วเท่านั้น

อภิปรายผล

1. บทบาท และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (คณะกรรมการ ป.ป.ท.) และพนักงานอัยการ ในการไต่สวนข้อเท็จจริง

1.1 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (คณะกรรมการ ป.ป.ท.) (พ.ศ.2561) นับแต่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน คณะกรรมการ ป.ป.ท. ก็เป็นองค์กรเดียวที่มีอำนาจรับเรื่องกล่าวหาหรือเรียนกรณีเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยหากเจ้าหน้าที่รัฐผู้นั้นดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการระดับสูงหรือเทียบเท่าลงมา หรือเป็นเรื่องที่มีใช่เป็นความผิดร้ายแรง คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจมอบหมายให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงแทนได้ ตามมาตรา 62 แห่ง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ โดยเมื่อได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการแทนแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะใช้อำนาจการไต่สวนข้อเท็จจริง ตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการฯ เมื่อคดีขึ้นสู่ชั้นไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. แล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะทำการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริง หรือมอบหมายพนักงาน ป.ป.ท. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงเป็นเบื้องต้นแทน เพื่อดำเนินการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงส่งรายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาข้อมูลความผิดเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติพิจารณาข้อมูลความผิดแล้วก็จะส่งสำนวนไปให้พนักงานอัยการพิจารณาตามมาตรา 45 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติมาตรการฯ

1.2 พนักงานอัยการ หากพิจารณาจากพระราชบัญญัติมาตรการฯ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติพิจารณาข้อมูลความผิดในคดีไต่สวนข้อเท็จจริงแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะส่งสำนวนไปให้พนักงานอัยการพิจารณาตามมาตรา 45 วรรคหนึ่ง เมื่อพนักงานอัยการพิจารณาสำนวนว่าจะสั่งฟ้อง หรือสั่งไม่ฟ้อง หรือหากเห็นว่าพยานหลักฐานมีข้อบกพร่อง หรือไม่สมบูรณ์พอที่จะดำเนินคดีได้ ให้พนักงานอัยการแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ทราบเพื่อไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติม โดยให้ระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้นไปด้วย หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะร่วมกับอัยการสูงสุดตั้งคณะทำงานร่วมกันเพื่อไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมก็ได้ และในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง แต่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติยืนยันให้ฟ้อง ก็ให้ส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดวินิจฉัยต่อไป

2. ระบบและกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท.

เมื่อพิจารณาขั้นตอนในกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. พระราชบัญญัติมาตรการฯ ข้างต้น จะพบว่ากระบวนการมีความยุ่งยาก ซับซ้อน และมากขึ้นตอนโดยไม่จำเป็น ไม่ว่าจะเป็นการพบข้อไม่สมบูรณ์ของพนักงานอัยการตามที่ได้กล่าวมาแล้ว การที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ร่วมกับอัยการสูงสุดตั้งคณะทำงานร่วมกันเพื่อไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติม หรือกรณีพนักงานอัยการ และคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีความเห็นแย้งกัน ทำให้ต้องส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดวินิจฉัย ตามมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการฯ ซึ่งกว่าจะถึงกระบวนการดังกล่าวก็มีขั้นตอนการดำเนินการอีกมากมาย ทำให้เกิดความล่าช้าในการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. อย่างมาก ทำให้ระยะเวลาในการดำเนินคดีต้องล่าช้าออกไปอีก ปัญหาที่เกิดขึ้นกรณีที่สำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีความไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ หรือกรณีที่ตั้งคณะทำงานร่วมกันเพื่อไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติม หรือกรณีพนักงานอัยการและคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีความเห็นแย้งกันจนต้องส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดวินิจฉัยดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นเกิดจากการที่พนักงานอัยการซึ่งเป็นผู้ฟ้องคดีไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตั้งแต่เริ่มต้นคดี โดยกว่าที่พนักงานอัยการ

จะได้รับทราบเรื่องราวต่าง ๆ ก็ต่อเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติชี้มูลความผิดและส่งสำนวนไปให้พนักงานอัยการพิจารณาสั่งคดีแล้ว ไม่ได้ได้รับทราบข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียดมาแต่ต้น แม้ว่ากฎหมายจะเปิดช่องให้พนักงานอัยการเข้ามามีบทบาทในการไต่สวนข้อเท็จจริงร่วมกับคณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้ แต่ก็มิได้กำหนดให้พนักงานอัยการต้องลงมาร่วมไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมด้วยตนเองแต่อย่างใด คงระบุข้อไม่สมบูรณ์มาเพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ไต่สวนเพิ่มเติมเองเท่านั้น หรือหากเกิดกรณีที่ตั้งคณะทำงานร่วมที่กำหนดให้พนักงานอัยการเข้ามามีบทบาทในชั้นไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมด้วยตนเองก็เป็นเวลาภายหลังจากการรวบรวมพยานหลักฐานส่วนใหญ่ครบถ้วนแล้วเท่านั้น อีกทั้งแทบจะไม่ค่อยมีการตั้งคณะทำงานร่วมระหว่างคณะกรรมการ ป.ป.ท. และอัยการสูงสุดเพื่อไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเลย แต่พนักงานอัยการกลับมีบทบาทหน้าที่สำคัญ คือ ต้องพิจารณาพยานหลักฐานที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ไต่สวนข้อเท็จจริงมาว่าสมบูรณ์เพียงพอหรือไม่ และพิจารณาว่าจะสั่งฟ้อง หรือไม่ฟ้อง รวมทั้งเขียนคำฟ้อง และนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาคดีของศาลในที่สุด ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการดำเนินคดีอาญาทุจริตและประพฤติมิชอบในภาพรวม กล่าวคือ ทำให้คดีต้องล่าช้าออกไปอีก อีกทั้งเป็นการกระทบสิทธิผู้กล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหา และกระทบต่อความน่าเชื่อถือในกระบวนการดำเนินคดีอาญาทุจริตและประพฤติมิชอบอีกด้วย ข้ำร้ายหากพนักงานอัยการพิจารณาเพียงรายงานและสำนวนไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. โดยไม่ได้ร่วมในการไต่สวนข้อเท็จจริง อาจเกิดกรณีไม่พบข้อบกพร่องในสำนวนไต่สวนข้อเท็จจริงแล้วสั่งฟ้องไป ก็อาจส่งผลกระทบไปถึงการดำเนินคดีในชั้นศาล ซึ่งข้อบกพร่องนั้นอาจถึงขนาดทำให้ศาลยกฟ้องคดีไปในที่สุด หากเป็นเช่นนั้นจะกระทบกระเทือนต่อความยุติธรรมและความน่าเชื่อถือขององค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งหมดอีกด้วย

3. ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดและทฤษฎีในการดำเนินคดีอาญาทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐในประเทศไทยกับต่างประเทศ

การดำเนินคดีอาญาทุจริตและประพฤติมิชอบในประเทศไทยนั้น การที่พนักงานอัยการไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการไต่สวนข้อเท็จจริงตั้งแต่เริ่มต้นคดี แต่มีอำนาจในการพิจารณาสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องผู้ต้องหา นั้น เป็นไปตามหลักการแยกอำนาจสอบสวน ออกจากอำนาจฟ้องร้อง โดยให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นองค์กรที่มีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริง ส่วนอำนาจฟ้องร้องอยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรอัยการ แต่จากการศึกษาพบว่า การดำเนินคดีอาญาทุจริตและประพฤติมิชอบในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา จะไม่มีการจัดตั้งหน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวนคดีอาญาทุจริตและประพฤติมิชอบขึ้นมาเฉพาะ แต่ยังคงใช้กระบวนการดำเนินคดีอาญาตามปกติ ทำให้ระบบสอบสวนฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาทุจริตและประพฤติมิชอบในประเทศดังกล่าวจึงยังในความรับผิดชอบขององค์กรอัยการ โดยพนักงานอัยการต้องเป็นผู้รับผิดชอบการสอบสวนตั้งแต่เริ่มคดี เนื่องจาก

องค์กรอัยการเป็นองค์กรหลักที่มีบทบาทในการใช้อำนาจฟ้องร้องคดีอาญา หากไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการสอบสวนตั้งแต่เริ่มคดีอาญาจะทำให้ไม่ได้รับรู้เห็น หรือทราบข้อเท็จจริงในคดีที่ถูกต้อง ครบถ้วน และรอบด้านได้ จนส่งผลกระทบต่อบทบาทของพนักงานอัยการโดยตรง โดยเมื่อพนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวนตั้งแต่เริ่มคดีจะก่อให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดความรวดเร็วในการดำเนินคดี มีการตรวจสอบถ่วงดุลกันระหว่างองค์กรในการสอบสวนฟ้องร้อง ซึ่งเป็นไปตามหลักการที่ว่าอำนาจสอบสวนฟ้องร้องเป็นอำนาจเดียวกันแบ่งแยกจากกันเด็ดขาดไม่ได้ จึงเห็นได้ว่าข้อบกพร่องของระบบการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. คือ การแยกการสอบสวน และการฟ้องร้องออกเด็ดขาดจากกัน ทำให้ขาดกลไกในการบูรณาการร่วมกัน ขาดการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจในการสอบสวนฟ้องร้อง อีกทั้ง ขั้นตอนกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงมีความยุ่งยาก ซับซ้อน และมากขั้นตอนเกินไป กว่าที่พนักงานอัยการจะเข้ามามีบทบาทในการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ก็เป็นเวลาภายหลังจากที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติชี้มูลความผิดแล้ว ซึ่งการรวบรวมพยานหลักฐานส่วนใหญ่ครบถ้วนแล้วเท่านั้น

4. แนวทางในการปรับปรุงกฎหมาย

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาแล้ว ผู้เขียนจึงเห็นว่าควรเสนอให้องค์กรอัยการ โดยพนักงานอัยการ สำนักงานคดีปราบปรามการทุจริต ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านการดำเนินคดีอาญา และเชี่ยวชาญการฟ้องคดีเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เข้าไปมีส่วนร่วมในการควบคุมการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตั้งแต่เริ่มคดีเพื่อให้เกิดความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน อีกทั้งเพื่อให้การไต่สวนข้อเท็จจริงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และเป็นธรรม

สรุป/เสนอแนะ

จากการศึกษาบทบาทของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตลอดจนกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ในกรณีที่มีการกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำทุจริตและประพฤติมิชอบ และศึกษาบทบาทของพนักงานอัยการ สำนักงานคดีปราบปรามการทุจริต ในการพิจารณาสั่งคดีอาญาทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พบว่า ในกระบวนการขึ้นไต่สวนข้อเท็จจริงยังมีปัญหาและข้อบกพร่องที่ควรเสนอแนะให้แก่ไขดังต่อไปนี้

- 1) ควรพัฒนาระบบการสอบสวนฟ้องร้องในคดีอาญาทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในอำนาจการดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ท. โดยให้พนักงานอัยการ เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตั้งแต่เริ่มคดีโดยเป็นผู้ควบคุมและกำหนดทิศทางในการไต่สวนข้อเท็จจริง อันเป็นไปตามหลักสากลที่ว่า “อำนาจสอบสวนฟ้องร้องเป็นอำนาจเดียวกัน” โดยเพิ่มเติมมาตรา 32/1 ลงในพระราชบัญญัติ

มาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ พ.ศ. 2551 ความเป็นว่า “มาตรา 32/1 เมื่อมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตามมาตรา 32 หรือ มอบหมายให้พนักงาน ป.ป.ท. ใดส่วนข้อเท็จจริงเป็นเบื้องต้นแทนคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามมาตรา 23/2 ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. แจ้งคำสั่งแต่งตั้งหรือมอบหมาย แล้วแต่กรณี ให้สำนักงานอัยการสูงสุดทราบ เพื่อมอบหมายให้พนักงานอัยการเป็นผู้รับผิดชอบในการเข้าร่วมไต่สวนข้อเท็จจริงในสำนวนดังกล่าวโดยเร็ว” 2) ให้พนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายจากสำนักงานอัยการสูงสุดเข้าร่วมกับคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อไต่สวนข้อเท็จจริงตั้งแต่เริ่มต้นคดี โดยพนักงานอัยการจะเข้าร่วมการไต่สวนข้อเท็จจริงด้วยตนเอง หรือมอบหมายให้คณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงไต่สวนข้อเท็จจริงแทนก็ได้ 3) เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้รับรายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงพร้อมทั้งความเห็นจากพนักงานอัยการ และคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้ว หากคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นพ้องด้วยกับความเห็นของพนักงานอัยการและคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงก็ให้ดำเนินการไปตามนั้น หากคณะกรรมการ ป.ป.ท. กับพนักงานอัยการมีความเห็นแย้งกันในชั้นไต่สวนข้อเท็จจริง ให้ส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดวินิจฉัยต่อไป คำวินิจฉัยของอัยการสูงสุดให้เป็นที่สุด 4) ให้พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบการไต่สวนข้อเท็จจริงเป็นพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบการฟ้องร้องคดีดังกล่าวด้วยตนเอง เนื่องจากเป็นผู้รับรู้ข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานต่าง ๆ ดีที่สุด ดังนั้นในการสั่งคดีหรือแม้แต่การดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลจะส่งผลให้การดำเนินคดีอาญาทุจริตและประพฤติมิชอบมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กัลยารัตน์ เอี่ยมอาจหาญ. (2551). การถอนฟ้องคดีอาญา : ศึกษากรณีพนักงานอัยการเป็นโจทก์. ใน วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คณิต ณ นคร. (2528). วิธีพิจารณาความอาญาไทย : หลักกฎหมายกับทางปฏิบัติที่ไม่ตรงกัน. วารสารนิติศาสตร์, 15(3), 6-7.
- คณิต ณ นคร. (2556). กระบวนการยุติธรรมในมุมมองของคณิต ณ นคร. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- คณิต ณ นคร. (2564). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน .
- ชยาธร เฉียบแหลม. (2564). การรับฟังพยานบอกเล่าในคดีอาญาระบบไต่สวน. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 50(3), 282-285.

- ปาณิส วงศ์ทุมมาลา. (2555). ความเป็นภาวะวิสัยของพนักงานอัยการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายไทยและฝรั่งเศส. ใน วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ภาวิณี หาญธงชัย. (2563). เอกภาพการสอบสวนในคดีอาญา : ศึกษาอำนาจการสอบสวนคดีอาญาของพนักงานฝ่ายปกครอง . ใน วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรวิทย์ สุนทรเสถียรเลิศ. (2557). การเริ่มคดีโดยพนักงานอัยการ. ใน วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ. (2565). รายงานสถิติสำนวนคดีของสำนักงาน ป.ป.ท. ประจำปีเดือนกันยายน พ.ศ.2565. เรียกใช้เมื่อ 30 พฤศจิกายน 2565 จาก https://www.pacc.go.th/index.php/home/view_content/45/9329

การบูรณาการพระพุทธศาสนาในการจัดการเรียนการสอน*

INTEGRATION OF BUDDHISM IN TEACHING AND LEARNING

ทวีโชค เจริญไกร*

Taveechok Hreankrai

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

*Corresponding author E-mail: taveechok1972@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานั้นเป็นทั้งตัวการพัฒนาและเครื่องมือสำหรับพัฒนา คือ เป็นการพัฒนาตัวบุคคลขึ้นโดยพัฒนาตัวคนทั้งคนหรือชีวิตทั้งชีวิต ตัวการพัฒนานั้นคือการศึกษา เมื่อผู้เรียนมีการศึกษาอย่างนี้แล้ว ก็นำไปเป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิตและสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ การศึกษาก็กลายเป็นเครื่องมือของการพัฒนา ในที่นี้จะกล่าวถึงหลักการทางพระพุทธศาสนาที่จะนำมาเป็นพื้นฐานการจัดการศึกษาให้สมบูรณ์ เพื่อมุ่งเน้นให้มนุษย์เกิดความฉลาดหรือเกิดปัญญา แล้วนำเอาปัญญาที่เกิดจากการศึกษามาพัฒนาตนเองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ ซึ่งมนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐด้วยการศึกษา มนุษย์ต่างจากสัตว์อื่นในข้อที่ว่า เป็นสัตว์ที่ต้องฝึกต้องศึกษา มีหลักการที่ควรสังเกตสำคัญในเรื่องอาทิเช่น มนุษย์เป็นสัตว์ที่ต้องฝึก หมายความว่า การดำเนินชีวิตอยู่ได้ มีความเป็นอยู่ที่ดีได้นั้น แทบไม่มีอะไรเลยที่มนุษย์จะได้มาเปล่า ๆ แต่ได้มาด้วยการศึกษาคือเรียนรู้ฝึกหัดพัฒนาขึ้นมาทั้งสิ้นต่างจากสัตว์อื่นทั่วไปที่ดำเนินชีวิตได้ด้วยสัญชาตญาณ แทบไม่ต้องเรียนรู้ฝึกฝนพัฒนา ในทางพระพุทธศาสนานั้น การพัฒนาชีวิตอย่างถูกต้องก็คือ การทำให้ชีวิตดำเนินไปในวิถีที่ถูกต้องที่จะนำไปสู่จุดหมายคือการมีวิถีชีวิตที่ถูกต้องดี เราเรียกกันว่า มรรค คำว่ามรรค คือวิถีชีวิตที่ถูกต้องดีงามซึ่งนำไปสู่จุดหมายได้ มรรคนี้เป็นของคู่กันกับหลักการอีกอย่างหนึ่งคือ สิกขา ดังนั้นหากต้องการให้มีชีวิตที่ถูกต้องดีงามก็ต้องมีการฝึกฝนหรือฝึกหัด และการฝึกฝนฝึกหัดให้ชีวิตดำเนินไปในวิถีที่ถูกต้องดีงามเราเรียกว่า สิกขา หรือศึกษา เพราะฉะนั้นการศึกษา ก็คือการฝึกฝนให้ชีวิตดำเนินไปในวิถีที่ถูกต้องดีงาม

คำสำคัญ: บูรณาการ, พระพุทธศาสนา, การจัดการ, การเรียนการสอน

* Received February 20, 2023; Revised February 28, 2023; Accepted April 6, 2023

Abstract

Education is both a development and a tool for development, i.e. the development of a person through the development of the whole person or whole life. The development itself is education. When students have an education like this It is used as a tool for living and creating things. Education has become a tool of development. Here we will discuss the principles of Buddhism that will be used as the basis for complete education. To focus on human intelligence or wisdom. Then bring the wisdom that comes from education to develop yourself to be a complete human being. in which human beings are noble beings with education Humans differ from other animals in that It is an animal that must be trained and studied. There are principles that should be noted in matters such as Humans are animals that must be trained, meaning that they can live their lives. have a well-being There is almost nothing that a human can get for nothing. But it has come through education, that is, learning, practicing, developing, all different from other animals that live by instincts. almost no need to learn, practice, develop In the Buddhist way The correct development of life is To lead life in the right way to lead to a goal is to have a right way of life. We call it the Magk. The Magk is a way of life that is right and virtuous, leading to a goal. This path is in conjunction with another principle, the sikkha. Therefore, if one wants to live a virtuous life, practice or practice is required. And training and training to make life go in the right way, we call it sikkha or education. is to practice life in a way that is right and virtuous

Keywords: Integration, Buddhism, Management, Teaching

บทนำ

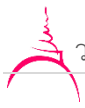
การศึกษาในยุคปัจจุบันมีความสลับซับซ้อนและหลากหลาย การจัดการเรียนรู้ทางด้านพระพุทธศาสนานั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องบูรณาการศาสตร์ต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนแสดงความสามารถและความเชี่ยวชาญนั้นทำได้จริง เกิดสมรรถนะจากผู้เรียนได้โดยบูรณาการการนำผลการวิจัยซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ การจัดทำกิจกรรม การใช้สื่อช่วย ตลอดจนการวัดผลและประเมินผลในการศึกษา มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนการศึกษาจากตัวอย่างที่เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในทางพระพุทธศาสนาตามแนวหลักพุทธวิธีและลักษณะตัวอย่างจะมีการพิจารณาหลักธรรมเกี่ยวกับคำสอน โดยแบ่งตามระดับภูมิปัญญาของ

ผู้เรียน (ทศนา แหมมณี, 2554) ทั้งนี้สำหรับหลักธรรมเกี่ยวกับการเรียนรู้จะใช้หลักธรรมไตรสิกขาซึ่งเป็นแกนกลางของการศึกษาและมีหลักธรรมในหัวข้อเรื่องโยนิโสมนสิการที่เป็นตัวเชื่อมของวงรอบแนวทางการปฏิบัติให้บรรลุถึงการศึกษาที่เกี่ยวกับพุทธวิธีในการใช้ปัญญาและกระบวนการอันนำไปสู่การเกิดปัญญา คือความรอบรู้ทั้งตนเอง วิชาต่าง ๆ สิ่งแวดล้อม สังคม และความเป็นไปของโลกอย่างชัดเจน นับเป็นจุดหมายปลายทางของกระบวนการเรียนการสอนทุกวิชา ในทางพระพุทธศาสนาได้แบ่งปัญญากออกเป็นสามประเภท คือ สขาติปัญญา ปัญญาติดตัวมาตั้งแต่เกิด (พันธุกรรม) นิปากปัญญา ความรู้ในด้านอาชีพ และ วิปัสสนาปัญญา เป็นความรู้แจ้ง รู้จริง รู้ถูกต้อง และกระบวนการที่ก่อให้เกิดปัญญา คือ ปัญญาเกิดจากการฟัง (สุตมยปัญญา) เกิดจากการคิด (จินตมยปัญญา) เกิดจากการอบรมตนเอง (ภาวนามยปัญญา) (พรพิมล พรพิริชนม์, 2550) อีกทั้งกระบวนการเรียนรู้ด้วยหลักการทางพระพุทธศาสนานั้นยังมีความสำคัญตามคำกล่าวดัง พระธรรมปิฎก กล่าวว่า สัมมาทิฐิ ความเห็นชอบ” เป็นแกนนำ เป็นต้นทางและเป็นตัวยืนของกระบวนการศึกษาทั้งหมดสัมมาทิฐิ คือ ปัญญาขั้นสูงที่เกิดจากการสั่งสอนอบรมในด้านจิตใจ จนเห็นสัจจะทั้งปวงว่าอะไรควรชั่งอะไรควรชั่งอย่างชัดเจน การจัดการศึกษาจนได้ปัญญาประเภทสัมมาทิฐิ คือการวางรากฐานความถูกต้องให้แก่วิชาการทั้งปวง ความรู้ใด ๆ ก็ตามที่ตั้งอยู่บนสัมมาทิฐิ ล้วนเป็นความรู้ที่ไม่เป็นพิษเป็นภัยแก่ใคร ๆ แต่จะสร้างสรรค์ประโยชน์ฝ่ายเดียว พื้นฐานสำคัญของการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ต้องมีสัมมาทิฐิเป็นแกนกลางพระพุทธองค์ก็ได้ชี้ชัดว่าการเกิดสัมมาทิฐิมาจากเหตุสองอย่าง คือ

1. ปรัตยโสะ คือปัจจัยกระตุ้นการเรียนรู้จากภายนอก เช่น การแนะนำ การถ่ายทอด การโฆษณา คำบอกเล่า ตลอดจนการเลียนแบบจากพ่อ แม่ ครู เพื่อน เป็นต้น
2. โยนิโสมนสิการ คือปัจจัยกระตุ้นการเรียนรู้จากภายใน หมายถึงการคิดอย่างแยบคาย หรือความรู้จักคิด คิดอย่างมีระบบ คิดอย่างมีกระบวนการ คิดรอบด้าน หรือคิดตามแนวทางปัญญา คือ รู้จักมอง รู้จักพิจารณาสิ่งทั้งหลายตามสภาวะ ตามความเป็นจริง (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2539)

ในทางพระพุทธศาสนา บุคคลที่ปฏิบัติถูกต้องแล้ว เข้าอยู่ในแนวทางถึงขั้นที่ยอมรับได้ ท่านเรียกชื่อว่า เสขะ แปลว่าผู้กำลังศึกษา พระเสขะ เป็นพระอริยบุคคล คือเป็นบุคคลที่เข้าสู่แนวทางที่แท้จริงของพระพุทธศาสนาแล้ว เสขะ หรือ พระเสขะ ก็คือนักศึกษา เมื่อศึกษาจบแล้วไม่ต้องศึกษาอีก ก็เรียกว่า อเสขะ ซึ่งมีประเภทเดียว ได้แก่ พระอรหันต์เท่านั้น เรื่องของพระพุทธศาสนาทั้งหมดเริ่มต้นด้วยการศึกษาและจบลงด้วยการจบการศึกษา กระบวนการทั้งหมด ก็เรียกว่า สิกขา อย่างนี้ จึงกล่าวว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งการศึกษา อีกคำหนึ่งที่ใ้มาใช้มากคือ ภาวนา แปลว่า การฝึกฝน อบรม การทำให้เกิดให้มีให้เป็น ให้เจริญขึ้น เป็นความหมายหนึ่งของการปฏิบัติหรือกระบวนการปฏิบัติ และอีกคำหนึ่งคือ ทมะ แปลว่าการ

ฝึกฝน โดยมากใช้บรรยายคุณสมบัติของบุคคลว่า คนที่ฝึกฝนตนดีแล้วจะเป็นผู้ประเสริฐสุดในมนุษย์ทั้งหลาย ดังคำบาลีที่กล่าวว่า ทนโต เสฏโฐ มนุสเสสุ ในบรรดามนุษย์ทั้งหลายนั้น ผู้ที่ฝึกแล้วเป็นผู้ประเสริฐสุด ถ้าแปลอย่างภาษาสมัยใหม่ก็คือ คนที่ประเสริฐสุดในหมู่มนุษย์ก็คือคนที่มีการศึกษา พระพุทธเจ้าได้พระนามว่า อตตทนโต แปลว่า ผู้ที่ฝึกตนแล้ว(ทมะ)บ้าง ว่า ภาวิตตโต แปลว่า ผู้ที่ได้ฝึกอบรมตนแล้ว (ภาวนา) บ้าง รวมแล้วก็เป็นเรื่องของการศึกษาทั้งสิ้น คำว่าสิกขา ทมะ และ ภาวนา เป็นคำประเภทไวพจน์ มีความหมายใช้แทนกันได้ทั้งหมด ดังนั้น การที่ได้มาพูดถึงเรื่องการศึกษาจึงเป็นการเข้าสู่เรื่องของพระพุทธศาสนาโดยตรง ซึ่งในบางครั้งนั้นคำว่า "ศึกษา" เมื่อคู่กับคำว่า "ปฏิบัติ" กลายเป็นว่า ศึกษาอย่างหนึ่ง ปฏิบัติอย่างหนึ่ง เป็นการใช้อย่างภาษาชาวบ้าน แต่บางทีใช้เป็นทางการก็มี ทำให้เกิดการสับสน ศึกษากลายเป็นเรียนหนังสือ และยังไม่ได้ทำ ถ้าทำเรียกว่าปฏิบัติ จึงเรียกกันว่า ศึกษาและปฏิบัติ เพราะฉะนั้นจะต้องทำความเข้าใจของสิกขา หรือศึกษาให้ชัดเจน ที่จริง คำว่าศึกษาเป็นการปฏิบัติ ไม่ใช่เล่าเรียน เล่าเรียนเป็นเบื้องต้นของการศึกษา ถ้าพูดให้เต็มก็คือ เรียนให้รู้เข้าใจ และทำให้ได้ทำให้เป็น หรือเรียนรู้และฝึกทำให้ได้ผล จึงจะเรียกว่าการศึกษา ไม่ใช่เรียนแต่เนื้อหาวิชาอย่างเดียวเท่านั้น

การบูรณาการพระพุทธศาสนากับการศึกษาในปัจจุบัน

บูรณาการ คือ การนำศาสตร์วิชาต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกันกับการผสมผสาน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเกิดนั้นประโยชน์สูงสุด ซึ่งการเรียนการสอนแบบบูรณาการนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเน้นองค์รวมของเนื้อหา มากกว่าองค์ความรู้ของแต่ละรายวิชาอีกทั้งยังเน้นที่การสร้างความรู้ของผู้เรียนให้เกิดขึ้นมากกว่าการให้เนื้อหาโดยตัวครูผู้สอนเอง ซึ่งการบูรณาการทางพระพุทธศาสนาเพื่อการศึกษาถือว่าเป็นการสร้างคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่ผู้เรียนได้ศึกษา อบรมบ่มเพาะจิตใจก่อให้เกิด ศีลธรรม สมาธิ และปัญญาตามหลักพระพุทธศาสนาได้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นศาสตร์แห่งปัญญาอย่างแท้จริง ทั้งนี้ยังหมายถึงความรู้อันบริสุทธิ์ที่เกิดจากจิตของผู้ฝึกฝน และ ปฏิบัติด้วยตนเอง จึงกล่าวได้ว่า ปัญญา คือ รัตนะ และให้แสงสว่างคือความมีสติรอบรู้ เป็นความรอบรู้ที่ได้มาจากการศึกษา จากประสบการณ์ที่สามารถได้มาจากการได้ยิน ได้ฟัง ฝึกฝนให้แต่ละสาขาวิชาเกิดความรอบคอบแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง และมีเหตุผลมีค่านิยมที่ดีต่อสังคม ตนเอง และครอบครัว วิเคราะห์และแยกแยะความถูกต้องได้ เพราะฉะนั้นการบูรณาการการสอนพระพุทธศาสนากับการพัฒนาการศึกษา จึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหาร ครู อาจารย์ ต้องให้ความสำคัญร่วมมือร่วมใจกัน จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดค่านิยมที่ดีขึ้นเกิดความเสียสละต่อส่วนรวม ส่งเสริมการฝึกสมาธิ พัฒนานวัตกรรม เช่น บันทึกความดีแผนภูมิปัญญาพึ่งพาบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง ตุง (ภูมิปัญญาท้องถิ่นล้านนา กับรายวิชาต่างๆ เพื่อสืบสาน

ประเพณีวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา และยึดหลักการสอนตามรอยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เรื่อง ปรัชญาพระราชทานเศรษฐกิจพอเพียง สอนให้พอเพียง พอดี ประมาณตน และมีภูมิคุ้มกันบนความรอบรู้คู่คุณธรรม

แนวคิดสำคัญของหลักการทางพระพุทธศาสนาที่มีต่อการพัฒนาสังคมนั้นหรือกระบวนการทางการเรียนรู้ นั้น สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ กล่าวว่า พระพุทธศาสนานั้นเป็นความพยายามอย่างหนึ่งซึ่งมนุษย์ต้องการที่จะแก้ไขปัญหาโดยใช้หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาแก้ไข ทั้งปัญหาส่วนบุคคลและปัญหาทางสังคม หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ท่านเห็นว่า พระพุทธศาสนานั้นนอกจากจะให้ความสำคัญในเรื่องทางด้านจิตใจของแต่ละบุคคลแล้ว ยังเป็นองค์ประกอบที่คงที่และเป็นแก่นของแต่ละบุคคลด้วย ซึ่งยังให้ความสำคัญกับการพัฒนา หรือจัดระเบียบหรือสภาพที่เอื้อต่อการที่จะพัฒนาจิตใจให้สูงยิ่งขึ้น ตามหลักพระพุทธศาสนาจึงมองว่า เป้าหมายของมนุษย์กับเป้าหมายของสังคมนั้น ควรจะไปด้วยกัน นั่นคือการเข้าถึงธรรม (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2561)

หลักการในการบูรณาการการเรียนการสอน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 4 มาตรา 23 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมในแต่ละระดับการศึกษาและใน มาตรา 24(4) ได้กำหนดไว้ว่า “ การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกวิชา” (ครูบ้านนอก, 2566)

การสอนแบบบูรณาการ หมายถึง การจัดการเรียนรู้โดยการเชื่อมโยงเนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวข้องจากศาสตร์ต่างๆ ของรายวิชาเดียวกันหรือรายวิชาต่างๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความคิดรวบยอดของศาสตร์ต่างๆ มาใช้ในชีวิตจริงได้ สำหรับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated Learning Management) หมายถึง กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามความสนใจ ความสามารถ โดยเชื่อมโยงเนื้อหาสาระของศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สามารถนำความรู้ ทักษะและเจตคติไปสร้างงาน แก้ปัญหาและใช้ในชีวิตประจำวันได้ด้วยตนเอง (สุพิน บุญชูวงศ์, 2554)อีกทั้งจอห์น ดิวอี้ ปราชญ์ทางการศึกษาชาวอเมริกา ได้อธิบายถึงความจำเป็นที่โรงเรียนต้องจัดให้มีการสอนแบบ “บูรณาการ” (Integrate curriculum) หรือการเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาการต่าง ๆ เข้าด้วยกัน โดยไม่เน้นการเรียนเป็นรายวิชา ว่า ปัญหาอุปสรรค รวมทั้งประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตของมนุษย์นั้น จะผสมผสานกัน มิได้แยกออกเป็นส่วน ๆ (สมบัติ การจนารักพงศ์, 2547) ทั้งนี้ มนุษย์จำเป็นต้องใช้ทักษะหลายประการในการเรียนรู้จากประสบการณ์ รวมทั้งในการ

แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นปัญหาง่าย ๆ หรือซับซ้อนเพียงใดก็ตาม แต่การที่โรงเรียนเน้นการสอนแยกเนื้อหาวิชา จะทำให้การเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับชีวิตจริงของนักเรียน เพราะเด็กมองไม่เห็นความเชื่อมโยงของสิ่งที่เรียน กับสิ่งที่ไปในชีวิตจริงนอกโรงเรียน ดังนั้น หลักสูตรที่เน้นการสอนแบบบูรณาการจะสอดคล้องกับชีวิตจริงของเด็กมากกว่า โดยจะช่วยให้เด็กเข้าใจและมองเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงของเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ทั้งยังกระตุ้นให้เด็กใฝ่เรียนรู้ เนื่องจากเขาสามารถนำเนื้อหาและทักษะที่เรียนไปใช้ในชีวิตจริง (แหล่งรวมข้อมูลการบูรณาการการเรียนการสอน, 2566) ทั้งนี้ เหตุผลในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนนั้นสามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้เพิ่มขึ้นได้ดังนี้

1. สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันนั้นจะเป็นสิ่งที่เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันกับศาสตร์ในสาขาต่างๆ ผสมผสานกันทำให้ผู้เรียนที่เรียนรู้ศาสตร์เดียว ๆ มาไม่สามารถนำความรู้มาใช้ในการแก้ปัญหาได้ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจะช่วยให้สามารถนำความรู้ ทักษะจากหลายๆ ศาสตร์มาแก้ปัญหาได้กับชีวิตจริง

2. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ทำให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงความคิดรวบยอดของศาสตร์ต่างๆ เข้าด้วยกันทำให้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of learning) ของศาสตร์ต่างๆ เข้าด้วยกันทำให้ผู้เรียนมองเห็นประโยชน์ของสิ่งที่เรียนและนำไปใช้จริงได้

3. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการช่วยลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชาต่างๆ ในหลักสูตรจึงทำให้ลดเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาบางอย่างลงได้ แล้วไปเพิ่มเวลาให้เนื้อหาใหม่ๆ เพิ่มขึ้น

4. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจะตอบสนองต่อความสามารถในหลายๆ ด้านของผู้เรียนช่วยสร้างความรู้ ทักษะและเจตคติ “แบบพหุปัญญา” (Multiple intelligence)

5. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจะสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้โดยผู้เรียน (Constructivism) ที่กำลังแพร่หลายในปัจจุบัน (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2537)

รูปแบบของการบูรณาการเรียนการสอน

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่พบโดยทั่วไปมีอยู่ 4 แบบ ได้แก่

1. การบูรณาการแบบสอดแทรก (Infusion) การเรียนรู้แบบนี้ครูจะนำเนื้อหาของวิชาต่างๆ มาสอดแทรกในรายวิชาของตนเองเป็นการ วางแผนการสอนและทำการสอนโดยครูเพียงคนเดียว ซึ่งมีทั้งข้อดี และข้อจำกัด อาทิเช่น ครูคนเดียวบริหารจัดการทั้งเนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนรู้และเวลาที่ใช้โดยสะดวก และ ไม่มีผลกระทบกับครูผู้อื่นและการจัดตารางสอน ในทางตรงกันข้ามนั้นข้อจำกัดก็มีเช่นกัน อาทิ ครูคนเดียวอาจไม่มีความชำนาญในเนื้อหาวิชาบางเรื่อง ,เนื้อหาวิชาและกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดอาจซ้ำซ้อนกับของวิชาอื่นและผู้เรียนจะมีภาระงานมาก เพราะทุกรายวิชาจะต้องมอบหมายงานให้ เป็นต้น

2. การบูรณาการแบบขนาน (Parallel) การเรียนรู้แบบนี้ครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปต่างคนต่างสอนวิชาของตนเองแต่จะมาวางแผน ตัดสินใจร่วมกันว่าจะจัดแผนการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมุ่งสอนในหัวเรื่อง (Theme) ความคิดรวบยอด (Concept) และปัญหา (Problem) เดียวกันในส่วนหนึ่ง ครูผู้สอนแต่ละคนยังคงบริหารทั้งเนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนรู้เวลาโดยสะดวก ไม่มีผลกระทบกับครูผู้สอนและการจัดตารางสอน เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนลดการซ้ำซ้อนลง ช่วยให้เกิดการทำงานร่วมกัน

3. การบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Multidiscipline) การเรียนรู้แบบนี้คล้ายกับแบบคู่ขนาน ครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปต่างคนต่างสอนวิชาของตน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองเป็นส่วนใหญ่ มาวางแผนการสอนร่วมกันในการให้งานหรือโครงการที่มีหัวเรื่อง แนวคิดหรือความคิดรวบยอดและปัญหาเดียวกัน สนับสนุนการทำงานร่วมกันของทั้งผู้สอนและผู้เรียน ลดความซ้ำซ้อนของกิจกรรม ครูผู้สอนทุกคนและผู้เรียนมีเป้าหมายร่วมกันที่ชัดเจน อีกทั้งผู้เรียนเห็นความสำคัญของการนำความรู้ไปใช้กับงานอาชีพจริง

4. การบูรณาการแบบข้ามวิชา (Transdisciplinary) การเรียนรู้แบบนี้ผู้สอนในรายวิชาต่างๆ จะมาร่วมกันสอนเป็นคณะ ร่วมกันวางแผน กำหนดหัวเรื่อง ความคิดรวบยอด และปัญหาเดียวกัน สนับสนุนการทำงานร่วมกันของทั้งผู้สอนและผู้เรียน เป็นต้น (ทิตนา แหมมณี, 2556)

ลักษณะการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

บูรณาการระหว่างความรู้และกระบวนการเรียนรู้ ปัจจุบันเนื้อหาความรู้มีมากมายที่จะต้องเรียนรู้หากไม่ใช้วิธีการเรียนรู้ที่ทันสมัยมาใช้จะทำให้เรียนรู้ไม่ทันตามเวลาที่กำหนดได้จึงต้องมีการนำวิธีการจัดการเรียนรู้ใหม่ๆ มาใช้ เช่น การสอนโดยวิธีการบอกเล่า ต้องจำจะทำให้ได้ปริมาณความรู้หรือเนื้อหาสาระไม่เพียงพอกับสิ่งที่ต้องเรียนรู้จึงต้องเลือกใช้กระบวนการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่เหมาะสม บูรณาการระหว่างพัฒนาการความรู้และทางจิตใจ การเรียนรู้ที่ดีนั้นผู้เรียนต้องมีความอยากรู้อยากเรียนด้วย ดังนั้นการให้ความสำคัญแก่เจตคติ ค่านิยม ความสนใจและสุนทรียภาพแก่ผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ ก่อให้เกิดความซาบซึ้งก่อนลงมือศึกษา ซึ่งเป็นการจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี การเรียนรู้ที่สามารถนำความรู้สู่การปฏิบัติได้นั้นถือเป็นการดีมาก ดังนั้นการให้ความสำคัญระหว่างองค์ความรู้ที่ศึกษากับการนำไปปฏิบัติจริง โดยนำความรู้ไปแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง บูรณาการระหว่างสิ่งที่เรียนรู้ในโรงเรียนและชีวิตประจำวัน การตระหนักถึงความสำคัญแห่งคุณภาพชีวิตเมื่อผ่านการเรียนรู้แล้วต้องมีความหมายและคุณค่าต่อชีวิตของผู้เรียนอย่างแท้จริง (บุษกร พรหมหล้าวรรณ, 2549) และบูรณาการระหว่างวิชาต่างๆ เพื่อให้เกิดความรู้ เจตคติและการกระทำที่เหมาะสมกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนอย่างแท้จริงตอบสนองต่อคุณค่าในการดำรงชีวิตของผู้เรียน ซึ่ง

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการบูรณาการ เป็นส่วนที่สำคัญของหลักสูตรแบบบูรณาการ การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องคำนึงถึงหลักของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งมีผู้เสนอแนวคิดไว้ กระบวนการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรบูรณาการนั้น จะต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการสอนที่เป็นบูรณาการ (Integrative Teaching Styles) ซึ่งต้องมีวิธีการที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ใช้เทคนิคการเรียนการสอนที่ผสมผสานกัน ฝึกให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยวิธีสืบสอบ (Inquiry) หรือใช้วิธีการแก้ปัญหา (Problem Solving) เน้นการทำงานร่วมกัน มีงานกลุ่มหรืองานเดี่ยวผสมผสานกันไป เน้นการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในประสบการณ์จริง ประสบการณ์การเรียนรู้ควรอยู่ในขอบเขตสมรรถภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงต้องพิจารณาขอบเขตการเรียนรู้ลำดับของเนื้อหาของลักษณะวิชารวมทั้งลักษณะของผู้เรียนด้วย และให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง

การสร้างกระบวนการการเรียนรู้การบูรณาการการสอนกับหลักพระพุทธศาสนา

การสร้างกระบวนการการเรียนรู้การบูรณาการการสอนกับหลักพระพุทธศาสนานั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำหลักคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้ามาปรับใช้เพื่อให้ผู้สอนได้เกิดกระบวนการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสู่ผู้สอนที่สร้างการบูรณาการการเรียนการสอนโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้อย่างเข้าใจ ซึ่งหลักคุณธรรม 4 นั้นก็เป็นหลักธรรมสำคัญอีกอย่างในการพัฒนาและเตรียมพร้อมสำหรับการสร้างกระบวนการในการเรียนรู้การบูรณาการการสอนกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งสามารถกล่าวได้ (วิภาวดี วงศ์เลิศ, 2544) ดังนี้ 1. การเตรียมบุคลากร ตามหลักธรรมในหัวข้อที่ว่า สัปปุริสสังเสวะ ซึ่งแปลได้ว่า การคบสัตบุรุษนั้นสามารถสร้างกระบวนการจัดการเรียนการศึกษาให้สามารถเข้าถึงจุดมุ่งหมายของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการแต่ละขั้นตอน อีกทั้งยังมีความแตกต่างกันไปตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละบุคคล ดังนั้นในขั้นตอนนี้ จึงจำเป็นต้องกำหนดบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบ เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายของการดำเนินการแต่ละขั้นตอน ซึ่งจะทำให้ทราบถึงหลักธรรม หมายถึง ความรู้ทั้งทางวิชาการและทางปฏิบัติที่จำเป็นเพื่อบรรลุจุดหมายนั้นๆ และสามารถกำหนดตัว สัตบุรุษ ซึ่งในที่นี้หมายถึงวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีความรู้ความสามารถ มาถ่ายทอดความรู้ 2. การสร้างกระบวนการเรียนรู้ ให้เกิดขึ้น คือการประยุกต์ใช้หลักธรรมในหัวข้อที่ว่า สัทธัมมัสสวนะ ซึ่งแปลได้ว่า การฟังธรรมที่ดี เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในแต่ละขั้นตอน เนื่องจากแนวทางการสอนของครูผู้สอนแต่ละท่านนั้นย่อมมีความต่างกัน แต่โดยหลักการทางวิชาการในการสอนแล้ว ครูผู้สอนต้องการให้เกิดกระบวนการการเรียนรู้ และเข้าใจต่อบทเรียนนั้น ๆ 3. การดำเนินงานตามหลักธรรมในหัวข้อที่ว่า ธัมมานุธัมมปฏิบัติ ซึ่งมี ความหมายว่าการปฏิบัติสมควรแก่ธรรมในทางพระพุทธศาสนา ซึ่งกระบวนการในการเรียนรู้หาก

เรียนรู้ธรรมโดยขาดการปฏิบัติย่อมมิใช่การเรียนรู้ที่ครบถ้วนสมบูรณ์หรือถูกต้อง แต่ทั้งนี้ ในการปฏิบัติตามหลักธรรมนั้น ความรู้ที่ได้รับฟัง โดยผ่านกระบวนการการเรียนรู้และผ่านการไตร่ตรองมาดีแล้วนั้นนั้น ก็สามารถทำให้การปฏิบัตินั้นเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และ 4. การจัดกระบวนการการเรียนการสอนตามหลัก โยนิโสมนสิการ ซึ่งมีความหมายว่า การไตร่ตรองธรรม ทั้งนี้การจัดสรรปัจจัยภายนอก และการจัดสรรปัจจัยภายในให้เกิดกระบวนการในการสร้างให้ ควบคู่กัน คือ การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนที่ดี และการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด พิจารณา เสริมสร้างเงื่อนไขกิจกรรม หรือกระบวนการเรียนการสอนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ของการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้ควบคู่ไปกับการเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างประสิทธิผลให้เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง

สรุป

การศึกษามีหน้าที่สร้างสรรค์ทั้งสองด้านไปพร้อมกัน คือ การพัฒนาชีวิตบุคคลให้ถึงความสมบูรณ์และสร้างสรรค์อารยธรรมที่ส่งเสริมให้ระบบความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งเจริญออกมาไปในวิถีทางที่เกื้อกูลกันยิ่งขึ้น ๆ การศึกษาที่แท้คือ การพัฒนาชีวิตบุคคลให้สมบูรณ์พร้อมไปด้วยกันกับการสร้างสรรค์อารยธรรมที่ยั่งยืน นักการศึกษาที่ยึดมั่นในหลักของพระพุทธศาสนา ก็พยายามพิจารณาตรวจสอบปัญหาต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด ใช้หลักศาสนานำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษา เราก็มองเห็นปัญหาและสาเหตุแห่งปัญหาอย่างชัดเจนว่า การศึกษาที่ขาดดุลยภาพเป็นสาเหตุแห่งวิกฤตการณ์ในด้านต่าง ๆ จึงได้หันกลับมาพิจารณากันว่า การจัดการเรียนการสอนในอนาคตมีความจำเป็นต้องสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นจึงมีความเห็นพ้องกันว่าควรปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน โดยได้นำเอาหลักการของพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอน ด้วยตั้งความหวังร่วมกันว่า การจัดการเรียนการสอนอันมีพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐาน เพราะพระพุทธศาสนาเหมาะสมอย่างยิ่งกับสังคมไทย ก็จะก่อให้เกิดดุลยภาพแห่งการศึกษา และการพัฒนาสังคมเพราะพระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่แน่นอนเป็นหลักในการดำเนินชีวิต เช่น ศีล 5 ก็ควบคุมการ ดำรงชีวิตของแต่ละบุคคลและเชื่อมั่นว่าการศึกษาที่สมดุลและการพัฒนาที่สมบูรณ์ เช่นนี้จะส่งผลปัจจัยให้เกิดสังคมที่ปกติสุขที่ มนุษย์ สัตว์ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม จะอยู่ร่วมกัน และพึ่งพาอาศัยกันด้วยสันติ บนพื้นฐานแห่งความเมตตาธรรม อันเป็นแกนนำแห่งสัมพันธภาพที่ไร้พรมแดนก็เพราะอาศัยหลักการทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางนำมาซึ่งสุขของสรรพสิ่งทั้งปวง การศึกษาตามหลักพระพุทธศาสนาเป็นการศึกษาระบบกัลยาณมิตรระหว่างครูกับศิษย์ ซึ่งในปัจจุบันครูกับศิษย์มีความปฏิสัมพันธ์ในด้านต่าง ๆ ห่างกันมาก ครูทำหน้าที่เพียงบรรยาย (สิปพายก) แล้วก็จบออกไป โอกาสที่ครูและศิษย์จะมีปฏิสัมพันธ์ทางความรู้ก็ไม่มี ซึ่งแตกต่างกับการศึกษาสมัยก่อนแบบตะวันออก เช่น การเรียนแพทย์ แพทย์ที่มีชื่อเสียง เช่น หมอชีวกโกมารภัจจ์ ไปเรียนที่

เมืองตากสินฯ หลักสูตร 14 ปี ต้องเรียนวิชาการแพทย์ 7 ปี อยู่ปรนนิบัติรับใช้อาจารย์อีก 7 ปี ได้รับการถ่ายทอดความรู้ความประทับใจในจรรยาบรรณต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการแพทย์ รวมทั้งศีลธรรมที่ได้รับการถ่ายทอดมาด้วยนี้คือการสอนแบบตะวันตกและเป็นระบบที่ปฏิบัติในพระพุทธศาสนาจนถึงทุกวันนี้ แต่ในปัจจุบัน ระบบกัลยาณมิตรได้พังทลายแล้ว เพราะแนวคิดและค่านิยมแบบตะวันตก และการศึกษาศสมัยใหม่เข้ามามีบทบาทโดยเน้นปรัชญาการศึกษาตามรูปแบบทางตะวันตกมากเกินไป โดยไม่คำนึงถึงวัฒนธรรมพื้นฐานของสังคมไทย ทำให้เกิดการทวนกระแสระหว่างปรัชญาการศึกษาตะวันตกและวัฒนธรรมไทย การศึกษาแก้ไขปัญหของสังคมดังกล่าว ตัวแปรที่สำคัญก็คือการจัดการศึกษาให้ถูกต้องโดยให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมของสังคมไทย นั่นคือการจัดการศึกษาโดยอาศัยแนวคิดของ “การศึกษาเชิงพุทธ” ซึ่งเป็นการศึกษาที่จะต้องเน้นระบบกัลยาณมิตร และความสมดุลระหว่างความเจริญทางด้านวัตถุกับจิตใจควบคู่กันไป โดยบุคคลที่ได้รับการศึกษาด้านนี้จะได้รับผลตามความมุ่งหมายของการศึกษาทั้งในแง่คุณสมบัติประจำตัวกล่าวคือ มีปัญญาและกรุณา ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาในแง่ของทฤษฎีเชิงพุทธสามารถดับความทะยานอยากสิ่งของที่เกินความจำเป็นได้และในแง่ของการดำเนินชีวิต จะสามารถฝึกฝน อบรม ตนเองได้ดีทั้งในด้านร่างกาย และจิตใจ สมบูรณ์ด้วยวิชาและจรณะ และจะสามารถบำเพ็ญตนเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นได้ ทั้งในด้านวัตถุและจิตใจนั้นก็คือการบรรลุถึงความไม่เห็นแก่ตัวซึ่งจะนำไปสู่ภาพรวมของการพัฒนาทางสังคมโดยอาศัยแนวคิดการศึกษาเชิงพุทธเป็นหลักในการจัดการศึกษา เพื่อการศึกษาที่สมบูรณ์และเพื่อความสงบสุขของสังคมไทยในยุคโลกาภิวัตน์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ครูบ้านนอก. (2566). เรียกใช้เมื่อ 12 เมษายน 2566 จาก <https://www.kroobannok.com/3735>
- ทิตินา แคมมณี. (2554). 14 วิธีสอน สำหรับครูมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตินา แคมมณี. (2556). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุษกร พรหมหล้าวรรณ. (2549). จิตวิทยาทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พรพิมล พรพิริชนม์. (2550). การจัดกระบวนการเรียนรู้. สงขลา: เหมการพิมพ์สงขลา.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2539). จาริกบุญ จาริกธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.

- วิภาวดี วงศ์เลิศ. (2544). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบมัลติมีเดีย เรื่อง “เซต” ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบคู่คิดอภิปราย. ใน วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2561). วินัย: เรื่องใหญ่กว่าที่คิด. เรียกใช้เมื่อ 30 ตุลาคม 2563 จาก https://www.watnyanaves.net/en/book_detail/405
- สมบัติ การจนารักพงศ์. (2547). 29 เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย: การเรียน แบบร่วมมือ. กรุงเทพมหานคร: ธารักษ์.
- สุพิน บุญชูวงศ์. (2554). เทคนิคการสอน. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราช ภัฏสวนดุสิต.
- แหล่งรวมข้อมูลการบูรณาการการเรียนการสอน. (2566). เรียกใช้เมื่อ 10 เมษายน 2566 จาก www.montfort.ac.th/private-school/combined
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2537). หลักการสอน. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

ผลของโปรแกรมการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมชีวิตต่อ
พฤติกรรมสุขภาพ ดัชนีมวลกาย และระดับความดันโลหิต
ของกลุ่มเสี่ยงความดันโลหิตสูง*

EFFECTS OF HEALTH PROMOTION FOR LIFE BEHAVIORS
MODIFICATION PROGRAM ON PRACTICAL BEHAVIORS,
BODY MASS INDEX, AND BLOOD PRESSURE LEVELS
AMONG HIGH-RISK HYPERTENSIVE PERSONS

อัจฉราวดี เสนีย์¹, สมคิด ขำทอง¹, วงศ์ชญพจน์ พรหมศิลา^{*2}

Atcharavadee Senee, Somkhit Kamthong, Wongchayapote promsila

¹สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรดิตถ์

Uttaradit Provincial Public Health Office, Thailand

²มหาวิทยาลัยทักษิณ

Thaksin University, Thailand

*Corresponding author E-mail: wongchayapote.p@tsu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมชีวิตต่อพฤติกรรมสุขภาพ ดัชนีมวลกาย และระดับความดันโลหิตก่อนและหลังการได้รับโปรแกรม โดยใช้รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างคือพนักงานระบบประกันสังคมในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดอุดรดิตถ์ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงตามคุณสมบัติจำนวน 50 คน คือ 1) อายุแตกต่างกันไม่เกิน 5 ปี 2) ความดันโลหิตซิสโตลิกและ/หรือความดันโลหิตไดแอสโตลิกแตกต่างกันไม่เกิน 5 มม.ปรอท และ 3) ดัชนีมวลกายตั้งแต่ 23 กก./ตร.ม. 4) เพศ และ 5) ไม่ตั้งครรภ์ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 25 คน กลุ่มควบคุมได้รับการดูแลปกติ กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมชีวิตที่ผู้วิจัยประยุกต์จากแบบจำลองการส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ เป็นเวลา 8 สัปดาห์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมสุขภาพที่ผ่านตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์ผ่านระดับ .50 ขึ้นไป และค่า

* Received January 30, 2023; Revised March 14, 2023; Accepted April 26, 2023

สัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาคเท่ากับ .79 แบบบันทึกการปฏิบัติตน และแบบบันทึกความดันโลหิต วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยายและเปรียบเทียบ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมสุขภาพด้านอาหาร ด้านการออกกำลังกาย และด้านการจัดการความเครียดแตกต่างจากก่อนเข้าร่วมโปรแกรม และแตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระดับความดันโลหิตแตกต่างจากก่อนเข้าโปรแกรม และแตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนค่าดัชนีมวลกาย พบว่าทั้งก่อนและหลังโปรแกรม และระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: โปรแกรมการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมชีวิต, แบบจำลองการส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์, พฤติกรรมสุขภาพ, ดัชนีมวลกาย, กลุ่มเสี่ยงความดันโลหิตสูง

Abstract

This article aimed to determine the effect of the health promotion for life behaviors modification program on the health behaviors, body mass index and blood pressure levels before and after joining the program. The research was designed in the quasi-experimental method. The samples of this study included 50 employees, under the social security fund, working for the large industrial factory, in Uttaradit Province. The subjects were selected using the inclusion criteria of persons 1) having less than 5 years aging differences 2) having systolic blood pressure between 130-139 and/or diastolic blood pressure between 85-89 mm.Hg., 3) having a body mass index of at least 23 kg/sq.m. 4) gender, and 5) not getting pregnant. Subjects were divided into two groups of 25 employees including experimental and control groups. The control group received regular care. The Pender's Health Promotion Model guided the intervention for the experimental group and included participation in an eight-week health promotion for life behaviors modification program. Research tools consisted of a reliable and valid based on 3 experts. Content validity was more than .50, confirmed by IOC. The Alpha Cronbach's reliability was .79. Health Behaviors Questionnaire (HBQ), Body Mass Index (BMI), and a blood pressure (BP) recording form utilized in blood pressure monitoring. Data analysis used descriptive and comparative statistics. The results found that the experimental group had mean score on diet, exercise, emotion control and stress management on the HBQ were significantly different post-intervention. The difference between the

experimental and control group was significant and set at the p-value $<.05$. The BP mean scores were significantly different post-intervention as well. However, the BMI was not significantly different at the .05 level both before and after the program in the experimental group and control groups.

Keywords: Life behaviors modification program, Pender's Health Promotion Model, Practical behaviors, Body mass index, High-risk hypertensive person

บทนำ

โรคความดันโลหิตสูงเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญปัญหาหนึ่งของโลก พบสถิติผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงเกือบ 1.3 พันล้านคน ในกลุ่มประชากรอายุ 30 - 79 ปี โดยเฉพาะกลุ่มวัยทำงานซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ จากผลสำรวจสุขภาพประชาชนไทย (กรมควบคุมโรค, 2565) โดยการตรวจร่างกายครั้งที่ 6 พ.ศ. 2562 - 2563 พบความชุกโรคความดันโลหิตสูงถึงร้อยละ 24.7 และ 25.4 ตามลำดับ มีแนวโน้มสูงขึ้น โดยพบผู้ป่วยรายใหม่จากผู้ที่มีระดับความดันโลหิตอยู่ในเกณฑ์เกือบสูง ปี 2563 พบ ร้อยละ 4.58, ปี 2564 พบร้อยละ 5.34 และปี 2565 พบร้อยละ 4.82 ตามลำดับ โรคความดันโลหิตสูงเป็นภัยเงียบที่เป็นอันตรายต่อร่างกาย (สมาคมความดันโลหิตสูงแห่งประเทศไทย, 2562) ทำให้หลอดเลือดแดงทุกส่วนของร่างกายเสื่อม เกิดภาวะหลอดเลือดแข็ง และการเกิดตะกรันที่ทำให้มีการแข็งตัวในหลอดเลือดแดง ในผู้ที่มีความดันโลหิตสูงจะยังมีความเสี่ยงต่อการเกิดตะกรันแตก ส่งผลให้มีเลือดออกในอวัยวะนั้น ๆ ตามมา เกิดภาวะแทรกซ้อน ต่าง ๆ ในอวัยวะสำคัญ ได้แก่ โรคหลอดเลือดหัวใจตีบ หรือเกิดภาวะหัวใจวายเฉียบพลัน โรคหลอดเลือดสมองตีบหรืออุดตัน และเกิดโรคหลอดเลือดสมองแตก ซึ่งเป็นภาวะแทรกซ้อนที่พบได้บ่อยในรายที่มีหลอดเลือดฝอยในสมองส่วนสำคัญแตกก็อาจทำให้เสียชีวิต ในรายที่เป็นเรื้อรังอาจกลายเป็นโรคความจำเสื่อม สมารถลดลง ในรายที่มีความดันโลหิตสูงรุนแรงที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน อาจทำให้เกิดอาการปวดศีรษะ ชี้น้ำหนัก เพ้อ ชัก หรือหมดสติได้ นอกจากนี้ยังมีผลต่อไตเกิดพยาธิสภาพของหลอดเลือดภายในไต การอักเสบของท่อไตและการขาดเลือดของท่อไต ภาวะแทรกซ้อนที่จ่อประสาทตา ทำให้ผนังหลอดเลือดแดงที่จ่อประสาทตาหนาตัวขึ้นและมีจุดเลือดออกจ่อประสาทตาขาดเลือด (บัญชา สติรพจน์, 2563) โดยเฉพาะประชาชนกลุ่มเสี่ยงสูงความดันโลหิตสูง (ค่าความดันโลหิตขณะหัวใจบีบตัว (Systolic) อยู่ระหว่าง 130 - 139 มม.ปรอท และหรือมีค่าความดันโลหิตขณะหัวใจคลายตัว (Diastolic) อยู่ระหว่าง 85 - 89 มม.ปรอท) มีรายงานผลการวิจัยบุคคลกลุ่มเสี่ยงความดันโลหิตสูง (High risk hypertensive person) เกิดโรคความดันโลหิตสูงมากกว่าคนปกติถึง 4 เท่า หากไม่ได้ควบคุมระดับความดันโลหิตให้เข้าสู่ระดับปกติจะกลายเป็นผู้ป่วยในระยะเวลา 4 ปีถึงร้อยละ 38.00 (วงศ์ชูพนธ์ พรหมศิลา และคณะ, 2562) และยังพบว่ามีความสัมพันธ์ต่อโรคหัวใจ

และหลอดเลือดเพิ่มขึ้นเป็น 1.5 เท่าเมื่อเทียบกับคนที่ระดับความดันโลหิตปกติ ทำให้เกิดการเสียชีวิตจากโรคหลอดเลือดสมองได้ถึงร้อยละ 19.00 ทั้งยังพบว่ามีความสัมพันธ์กับอัตราการเสียชีวิตจากโรคหลอดเลือดสมองและหัวใจขาดเลือดถึง 1.8 เท่า (Huang, Y. et al., 2014)

จะเห็นได้ว่าโรคความดันโลหิตสูงเป็นภัยเงียบอันตรายอันดับต้น ๆ โดยเฉพาะการคุกคามคนวัยทำงานซึ่งเป็นคนกลุ่มหลักที่ต้องทำหน้าที่ขับเคลื่อนประเทศและขับเคลื่อนผลผลิตของเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้เป็นที่พึงของคนในครอบครัว จากการสำรวจเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ผลการศึกษาด้านความเสี่ยงโรคความดันโลหิตสูงที่เกิดจากพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของคนวัยทำงานพบว่า (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565) ด้านบริโภคอาหารเป็นพฤติกรรมเสี่ยงแรกที่ถูกละเลยโดยไม่สนใจว่าในแต่ละวันได้รับสารอาหารเหมาะสมหรือเสี่ยงต่อการเกิดการเจ็บป่วยหรือไม่ คนวัยทำงานมีการบริโภคอาหารที่มีผลให้เกิดโรคความดันโลหิตสูงเนื่องจากขาดการเลือกรับประทานอาหารจากภาวะเร่งรีบและเวลา และพบภาวะน้ำหนักเกินโดยพิจารณาดัชนีมวลกายที่มีผลแปรผันตรงกับระดับความดันโลหิต ความเสี่ยงอันดับสองคือไม่ออกกำลังกาย คนวัยทำงานยังออกกำลังกายน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ แม้จะมีการณรงค์ให้ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพอย่างต่อเนื่องก็ตาม แต่ก็ยังพบว่าคนวัยทำงานเพียง 1 ใน 5 เท่านั้นที่ออกกำลังกาย และความเสี่ยงอันดับสามคือ ความเครียดและการจัดการด้านอารมณ์จากภาระหน้าที่ และการพักผ่อนไม่เพียงพอ ก่อให้ไม่มีการจัดการความเครียดอย่างเหมาะสม เกิดความเครียดสะสมในร่างกายเป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดภาวะเสี่ยงโรคความดันโลหิตสูงและป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูงในที่สุด ทั้งนี้ปัจจัยที่กล่าวมาเป็นพฤติกรรมการดำเนินชีวิตที่สามารถป้องกันได้ หากไม่ดำเนินการแก้ไขจะมีผลกระทบต่อแรงงาน การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมชีวิตจึงเป็นหัวใจสำคัญของการป้องกันโรคความดันโลหิตสูง ทั้งนี้จังหวัดอุดรธานีมีสถานประกอบการขนาดใหญ่ที่มีคนวัยทำงานมากกว่า 200 คนขึ้นไป จำนวน 4 แห่ง ซึ่งบริษัท น้ำตาลไทย เอกลักษณ์ จำกัด เป็นหนึ่งในสี่แห่งที่มีพนักงานวัยแรงงานของจังหวัดทำงานเป็นจำนวนมาก แม้ว่าโรงงานจะมีนโยบายเน้นเรื่องของการส่งเสริมสุขภาพและความปลอดภัยด้านอาชีวอนามัย ความปลอดภัยและการเจ็บป่วยจากการทำงาน และการมีการส่งเสริมสุขภาพพนักงาน ทั้งนี้ผลการตรวจสุขภาพประจำปี 2565 มีอัตราความชุกของโรคความดันโลหิตสูงเท่ากับร้อยละ 5.67 และผลการตรวจคัดกรองระดับความดันโลหิตพนักงาน พบเข้าข่ายเป็นโรคความดันโลหิตสูง (ระดับความดันโลหิตมากกว่า 140 และ/หรือ 90 มม.ปรอท) จำนวน 187 คน (ร้อยละ 21.23) ได้แนะนำและส่งต่อเข้ารับการตรวจวินิจฉัยโดยแพทย์ที่โรงพยาบาลคู่สัญญาทุกคน ทั้งนี้ผลการคัดกรองความดันโลหิตเป็นกลุ่มเสี่ยงสูงโรคความดันโลหิตสูง (High normal) (ระดับความดันโลหิต 130-139 และ/หรือ 85 - 89 มม.ปรอท) จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 23.61 มีค่าดัชนีมวลกายเกิน (BMI =23.0-24.9) 395 คน คิดเป็นร้อยละ 42.29 โดยมีภาวะอ้วน (BMI > 25) 244 คน คิดเป็นร้อยละ 25.87กลุ่มพนักงานดังกล่าวนี้ยังมีได้นับเป็นผู้ป่วยที่ยังไม่จำเป็นต้อง

ได้รับยารักษา แต่สามารถควบคุมให้อยู่ในเกณฑ์ปกติได้โดยการป้องกันระยะเริ่มมีความเสี่ยงตามแนวทางการควบคุมระดับความดันโลหิตสำหรับประชาชนของ สมาคมความดันโลหิตสูงแห่งประเทศไทย 2562 โดยแนะนำให้ใช้การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมชีวิตเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญของโรคความดันโลหิตสูง ได้แก่ การเพิ่มการรับประทานอาหารด้านความดันโลหิตสูง (Dietary approaches to stop hypertension: DASH) การจำกัดโซเดียมในอาหาร การลดน้ำหนักในผู้ที่มีค่าดัชนีมวลกายเกินคือมากกว่า 22.9 กก./ตร.ม. ด้วยการออกกำลังกายและกิจกรรมทางกายอย่างถูกต้องต่อเนื่อง และการจัดการความเครียดอย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นปัจจัยที่บุคคลนั้น ๆ สามารถควบคุมได้ (สมาคมความดันโลหิตสูงแห่งประเทศไทย, 2562)

จากข้อมูลสนับสนุนข้างต้นรวมทั้งด้านปัญหาสุขภาพของพนักงานดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งมีบทบาทสำคัญในการกำกับ ติดตาม และดำเนินการแนวทางการแก้ไขปัญหาก็ได้ผู้ป่วยรายใหม่โรคความดันโลหิตสูงในกลุ่มวัยทำงาน เนื่องจากปัจจุบันพื้นที่จังหวัดอุดรธานีได้พบผู้ป่วยรายใหม่เพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งพบผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงรายใหม่ ปี 2563 เป็นกลุ่มวัยทำงาน 3,740 ราย คิดเป็นร้อยละ 69.57 ของผู้ป่วยรายใหม่ในปี แม้ว่าจะมีหน่วยงานและบุคลากรสุขภาพดูแลแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้ว แต่ในกลุ่มแรงงานภาคประกันสังคมในสถานประกอบการพบว่าการจัดการเพื่อลดการเกิดผู้ป่วยรายใหม่ยังไม่ครอบคลุมเหมาะสม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาผลของโปรแกรมการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมชีวิตต่อพฤติกรรมสุขภาพ ดัชนีมวลกาย และระดับความดันโลหิตของกลุ่มเสี่ยงโรคความดันโลหิตสูงในสถานประกอบการ ซึ่งเป็นกลุ่มที่เข้าไม่ถึงระบบ การรักษาจากภาระหน้าที่ต้องงาน ซึ่งผู้วิจัยหวังให้กลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมการปฏิบัติตนเพื่อควบคุมระดับความดันโลหิตและไม่เกิดการป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูง รวมถึงผลการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้โปรแกรมในการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มเสี่ยงความดันโลหิตสูง ที่จะเป็นแนวทางสำหรับบุคลากรทางสุขภาพในการดูแลประชาชนกลุ่มเสี่ยงความดันโลหิตสูงเพื่อให้เกิดการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ ในการควบคุมความดันโลหิตให้อยู่ในเกณฑ์ปกติ และสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนงาน หรือพัฒนาระบบในการส่งเสริมสุขภาพแรงงานในสถานประกอบการ ที่มีภาวะเสี่ยงสูงโรคความดันโลหิตสูง และเพื่อป้องกันการป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูงรายใหม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมสุขภาพ ดัชนีมวลกาย และระดับความดันโลหิตสูง ก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมชีวิตของกลุ่มทดลอง หลังได้รับโปรแกรมการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมชีวิตและกลุ่มควบคุมที่ได้รับการส่งเสริมสุขภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) แบบ 2 กลุ่ม วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (two groups pretest-posttest design) ระยะเวลา 8 สัปดาห์ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือพนักงานผู้ประกันตนระบบประกันสังคม บริษัทน้ำตาลไทย เอกสิทธิ์ จำกัด จังหวัดอุดรธานี คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีผลการวัดความดันโลหิตประจำปี 2565 พบอยู่ในระดับเสียงสูง (High normal) จำนวน 208 คน คำนวณและกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยหาค่าอำนาจจำแนกในการทดสอบ (power analysis) โดยการทบทวนงานวิจัยของ ศิริพร ค้างคิริ และคณะ ได้ค่า Effect size เท่ากับ 2.48 และกำหนดค่า α เท่ากับ .05 ค่า Power เท่ากับ 0.8 ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 21 คนต่อกลุ่ม เพื่อป้องกันการสูญหายของกลุ่มตัวอย่างระหว่างการทดลอง ผู้วิจัยได้เพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 20 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คนต่อกลุ่ม รวมทั้งหมด 50 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง ซึ่งได้รับโปรแกรมการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมชีวิต และกลุ่มควบคุมที่ได้รับการส่งเสริมสุขภาพปกติ ทั้ง 2 กลุ่ม มีความแตกต่างกันน้อยที่สุด (ศิริพร ค้างคิริ, และคณะ, 2563) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการจับคู่เข้ากลุ่มในลักษณะเป็นคู่ (matched pair) กำหนดคุณสมบัติเหมือนหรือใกล้เคียงกันคือ 1) ช่วงอายุแตกต่างกันไม่เกิน 5 ปี 2) ระดับความดันโลหิตซิสโตลิกและหรือความดันโลหิตไดแอสโตลิกแตกต่างกันไม่เกิน 5 มม.ปรอท และ 3) ดัชนีมวลกายตั้งแต่ 23 กก./ตร.ม. 4) เพศ และ 5) ไม่อยู่ระหว่างตั้งครรภ์

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในป้องกันการแลกเปลี่ยนและถ่ายเทข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มควบคุมที่อยู่ต่างพื้นที่ทำงานแต่มีงานและลักษณะงานเช่นเดียวกัน จึงไม่มีปัจจัยภายนอกเกิดการถ่ายเทสิ่งทดลองระหว่างกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป 2) แบบสอบถามพฤติกรรมสุขภาพของกลุ่มเสียงสูงความดันโลหิตสูง โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถาม ที่ผ่านตรวจสอบความตรงในเนื้อหาผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์พยาบาลและแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง 2 ท่าน และพยาบาลผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติงานในคลินิกผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง 1 ท่าน ได้ข้อคำถามที่มีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item Objective congruence : IOC) ระดับ .50 ขึ้นไป และมีค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าเท่ากับ .79 เป็นแบบมาตรวัด 5 ระดับ จำนวน 43 ข้อ คะแนนเป็นไปได้อยู่ระหว่าง 43 - 215 คะแนน แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ พฤติกรรมสุขภาพด้านอาหาร พฤติกรรมสุขภาพด้านการออกกำลังกาย และพฤติกรรมสุขภาพด้านอารมณ์และการจัดการความเครียด ซึ่งเป็นแบบ

เลือกตอบ 1 คำตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ และ 3) เครื่องวัดความดันโลหิต

ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือโปรแกรมการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมชีวิตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยประยุกต์แนวคิดแบบจำลองการส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ (Pender, N. et al, 2011) ประกอบด้วย

1. แผนการสอนและแผนการจัดกิจกรรม จำนวน 7 กิจกรรม ได้แก่

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมส่งเสริมการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรม ได้แก่การให้ความรู้เรื่องโรคความดันโลหิตสูง การรับประทานอาหารต้านความดันโลหิตตามแนวทาง DASH (Dietary Approaches to Stop Hypertension) และการออกกำลังกาย ใช้การออกกำลังกายแบบแอโรบิกระดับหนัก

ปานกลาง และวิธีการจัดการความเครียด

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมส่งเสริมการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติพฤติกรรม โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และอุปสรรคการปฏิบัติพฤติกรรมเพื่อให้กลุ่มทดลองรับรู้อุปสรรคและค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมกับตนเอง

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเอง โดยการใช้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้บุคคลเดียวกันที่ปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพแล้วประสบความสำเร็จเพื่อนำมาปรับใช้กับตนเอง

กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมส่งเสริมความรู้สึกที่มีต่อการปฏิบัติพฤติกรรม โดยการใช้สัญญาณในการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพอย่างต่อเนื่องตลอดโปรแกรม

กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมส่งเสริมอิทธิพลระหว่างบุคคล โดยผู้วิจัยติดตามเยี่ยมบ้านกลุ่มทดลองทางโทรศัพท์เพื่อให้เกิดการติดตามกระตุ้นและให้กำลังใจ

กิจกรรมที่ 6 กิจกรรมส่งเสริมอิทธิพลด้านสถานการณ์ ผู้วิจัยใช้การสะท้อนคิดเกี่ยวกับสถานการณ์ ความรุนแรงของโรคความดันโลหิตสูง และให้กลุ่มทดลองนำไปเป็นทางเลือกในการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพของตนเอง

กิจกรรมที่ 7 กิจกรรมส่งเสริมความมุ่งมั่นในการปฏิบัติพฤติกรรม เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้กลุ่มทดลองได้ลงนามความมุ่งมั่นในการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ และการวางแผนการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพของตน

2. คู่มือการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคความดันโลหิตสูง ผู้วิจัยจัดทำขึ้นจากการทบทวน วรรณกรรม งานวิจัย เกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ และแบบบันทึกความมุ่งมั่นปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย การรับประทานอาหารตามแนวทางอาหารต้านความดัน

โลหิตสูง (DASH diet) การออกกำลังกายแบบแอโรบิกในระยะเวลา 30 นาทีต่อวัน และการจัดการความเครียดด้วยการฝึกกำหนดลมหายใจ

3. บทสนทนา (Dialogue) สำหรับการติดตามทางโทรศัพท์

4. เครื่องวัดความดันโลหิตแบบอัตโนมัติ (Automatic blood pressure measurement device) ชนิดใช้ไฟฟ้าที่ให้ค่าความดันโลหิตถึงระดับหน่วย ผ่านการสอบเทียบความเที่ยงตรง (Calibrate) โดยกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์และกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข สอบและเทียบค่าโดยใช้ Application BP sure

5. เครื่องชั่งน้ำหนักแบบอัตโนมัติชนิดใช้ไฟฟ้าที่ให้ค่าความดันโลหิตถึงระดับหน่วย ผ่านการสอบเทียบความเที่ยงตรง (Calibrate) โดยกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์และกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข และเครื่องวัดส่วนสูง

วิธีวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง หลังได้รับการรับรองและอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรดิตถ์เลขที่ UPHP REC 020/2566 เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2566 จากนั้นผู้วิจัยได้แจ้งสิทธิและการพิทักษ์สิทธิแก่กลุ่มตัวอย่าง มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไป พฤติกรรมสุขภาพด้านอาหาร พฤติกรรมสุขภาพด้านการออกกำลังกาย พฤติกรรมสุขภาพด้านการจัดการความเครียด ประเมินดัชนีมวลกายและระดับความดันโลหิตและก่อนการทดลองในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม หลังการทดลองครบ 8 สัปดาห์

2. กลุ่มควบคุมได้รับการดูแลสุขภาพตามปกติ ส่วนกลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมชีวิต ระยะเวลา 8 สัปดาห์

3. วิเคราะห์ข้อมูลผลที่ได้โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย จำนวน ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมสุขภาพ ดัชนีมวลกาย และค่าเฉลี่ยความดันโลหิตภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้งก่อนและหลังการทดลองด้วยสถิติ Paired t-test และผลระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยสถิติ Independent t-test

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง
ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลและสังคม

คุณลักษณะส่วนบุคคลและสังคม	กลุ่มทดลอง (n = 25)		กลุ่มควบคุม (n = 25)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ				
ชาย	20	80.00	20	80.00
หญิง	5	20.00	5	20.00
อายุ (ปี)				
35 – 39 ปี	5	20.00	5	20.00
40 – 44 ปี	2	8.00	3	12.00
45 – 49 ปี	7	28.00	7	28.00
50 – 54 ปี	5	20.00	5	20.00
55 – 59 ปี	6	24.00	5	20.00
ดัชนีมวลกาย (กิโลกรัม/ เมตร²)				
ท้วม 23.00 - 24.99	11	44.00	9	36.00
อ้วน ≥ 25.00	14	56.00	16	64.00
ค่าความดันโลหิต (มม.ปรอท)				
ค่าความดันโลหิตซิสโตลิก (SBP)	$\bar{X} = 134.72$, SD. = 2.95		$\bar{X} = 136.64$, SD. = 1.68	
ค่าความดันโลหิตไดแอสโตลิก (DBP)	$\bar{X} = 86.68$, SD. = 1.70		$\bar{X} = 85.48$, SD. = 2.77	
ระดับการศึกษาสูงสุด				
ประถมศึกษา	5	20.00	4	16.00
มัธยมศึกษาตอนต้น	14	56.00	15	60.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	3	12.00	2	8.00
อนุปริญญา/ ปวส.	3	12.00	4	16.00
รายได้ต่อเดือน				
น้อยกว่า 15,000 บาท	17	68.00	20	80.00
15,000 – 19,999 บาท	4	16.00	1	4.00
20,000 – 29,999 บาท	3	12.00	3	12.00
ตั้งแต่ 25,000 บาท ขึ้นไป	1	4.00	1	4.00
การป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูงของญาติสายตรง				
มี	13	52.00	14	56.00
ไม่มี	12	48.00	11	44.00

จากตารางที่ 1 ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

ข้อมูลทั่วไปและคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมมีความเหมือนหรือใกล้เคียงกัน เนื่องจากผู้วิจัยใช้วิธีจับคู่ให้มีคุณสมบัติใกล้เคียงกันมากที่สุด โดยข้อมูลทั่วไปและคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างที่เหมือนกันคือ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 80.00) อยู่ในช่วงอายุ 45 – 49 ปี มากสุด (ร้อยละ 28.00) การศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด (ร้อยละ 56.00, 60.00 ตามลำดับ) มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท (ร้อยละ 68.00, 80.00 ตามลำดับ) มีญาติสายตรงเป็นโรคความดันโลหิตสูงใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 48.00, 44.00 ตามลำดับ)

ส่วนที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระดับพฤติกรรมสุขภาพ ดัชนีมวลกาย และค่าเฉลี่ยความดันโลหิตก่อนและหลังการได้รับโปรแกรม ภายในกลุ่มทดลอง ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระดับพฤติกรรมสุขภาพ ดัชนีมวลกาย และค่าเฉลี่ย ความดันโลหิตก่อนและหลังการได้รับโปรแกรม ภายในกลุ่มทดลอง

ตัวแปร	ก่อนทดลอง (n = 25)		หลังทดลอง (n = 25)		Paired t-test	p-value
	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.		
พฤติกรรมสุขภาพด้าน						
การรับประทานอาหาร	45.20	6.76	63.12	2.83	-15.22	.00*
พฤติกรรมสุขภาพด้าน						
การออกกำลังกาย	40.32	10.11	61.76	3.86	-14.17	.00*
พฤติกรรมสุขภาพด้าน						
การจัดการความเครียด	48.24	5.78	53.12	5.63	-8.01	.00*
พฤติกรรมสุขภาพโดยรวม	133.76	15.08	173.12	7.87	-20.81	.00*
ดัชนีมวลกาย (BMI)	25.95	1.73	25.87	1.78	.87	.39
ความดันโลหิตซิสโตลิก (SBP)	134.72	2.95	132.00	2.63	-11.96	.00*
ความดันโลหิตไดแอสโตลิก (DBP)	86.68	1.70	83.64	1.85	-12.25	.00*

* มีนัยความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมสุขภาพโดยรวมและรายด้านทั้งการรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การจัดการความเครียด และค่าเฉลี่ยความดันโลหิตทั้งค่าความดันซิสโตลิกและค่าความดันไดแอสโตลิก หลังการทดลองแตกต่างจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่พบว่าค่าดัชนีมวลกาย (BMI) ก่อนและหลังเข้าโปรแกรมไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ .39

ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมสุขภาพ ดัชนีมวลกาย และค่าเฉลี่ยความดันโลหิตก่อนและหลังการได้รับโปรแกรม ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระดับพฤติกรรมสุขภาพ ดัชนีมวลกาย และค่าเฉลี่ย ความดันโลหิตหลังการได้รับโปรแกรม ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตัวแปร	กลุ่มทดลอง (n = 25)		กลุ่มควบคุม (n = 25)		t-test	p-value
	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.		
พฤติกรรมสุขภาพด้าน						
การรับประทานอาหาร	63.12	2.83	41.60	8.99	-11.42	.00*
พฤติกรรมสุขภาพด้าน						
การออกกำลังกาย	61.76	3.88	34.44	6.17	-18.74	.00*
พฤติกรรมสุขภาพด้าน						
การจัดการความเครียด	48.24	5.78	42.36	4.18	-4.12	.00*
พฤติกรรมสุขภาพ	173.12	7.87	118.40	12.46	-18.57	.00*
โดยรวม						
ดัชนีมวลกาย (BMI)	25.87	1.78	25.35	2.43	.87	.39
ความดันโลหิตซิสโตลิก (SBP)	132.00	2.62	136.84	1.70	-7.73	.00*
ความดันโลหิตไดแอสโตลิก (DBP)	83.64	1.84	85.52	2.72	-2.86	.05*

* มีนัยความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมสุขภาพโดยรวมและรายด้าน และค่าเฉลี่ยความดันโลหิตทั้งค่าความดันซิสโตลิกและค่าความดันไดแอสโตลิกระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม หลังได้รับโปรแกรมพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน ทั้งด้านการรับประทานอาหาร ($t = -11.42$) ด้านการออกกำลังกาย ($t = -18.74$) และด้านการจัดการความเครียด ($t = -4.12$) และค่าเฉลี่ยความดัน ซิสโตลิก ($t = -7.73$) และค่าเฉลี่ยความดันไดแอสโตลิก ($t = -2.86$)

ส่วนดัชนีมวลกาย พบว่าระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมหลังได้รับโปรแกรม ไม่แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ .39 ($t = .87$)

อภิปรายผล

สมมติฐานการวิจัยที่ 1 กลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมชีวิตมีค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมสุขภาพ ดัชนีมวลกาย และระดับความดันโลหิตแตกต่างจากก่อนทดลอง ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมชีวิตครบ 8 สัปดาห์ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 2 ด้าน คือ คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมสุขภาพและค่าเฉลี่ยความดันโลหิต แตกต่างจากก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าเฉลี่ยดัชนีมวลกาย พบว่าก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .39$) ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า โปรแกรมการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมชีวิตมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพและระดับความดันโลหิตและทิศทางที่ดีขึ้น โดยเป็นผลจากการดำเนินกิจกรรมตามโปรแกรมที่ประยุกต์แบบจำลองการส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ (Pender, N. et al, 2011) ซึ่งมีกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมให้บุคคลมีการดูแลสุขภาพของตนเองที่ครอบคลุมให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมชีวิต ได้แก่ 1) กิจกรรมที่ส่งเสริมการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรม ผู้วิจัยมุ่งให้บุคคลมีความรู้ทั้งเพิ่มขึ้นเรื่องโรคความดันโลหิตสูง การส่งเสริมสุขภาพเพื่อป้องกันโรคโดยการรับประทานอาหารด้านโรคความดันโลหิตสูง การออกกำลังกายแบบแอโรบิกเพื่อควบคุมระดับความดันโลหิต และวิธีการจัดการความเครียดโดยการฝึกกำหนดลมหายใจ ทำให้กลุ่มทดลองเกิดกระบวนการคิดและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพไปสู่การป้องกันโรคความดันโลหิตสูง 2) กิจกรรมส่งเสริมการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติพฤติกรรม ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างบุคคลที่มีพฤติกรรมสุขภาพในเรื่องของการเลือกการรับประทานอาหารสุขภาพ การควบคุมอาหาร การออกกำลังกาย และการจัดการความเครียดได้สำเร็จและต่อเนื่อง ให้กลุ่มทดลองประเมินตนเองและนำไปปรับเป็นทางเลือกในการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับตนเอง 3) กิจกรรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเอง โดยการใช้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกกลุ่มทดลองที่ปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพได้สำเร็จและต่อเนื่องแล้วนำมาปรับใช้ทำให้กลุ่มทดลองสามารถเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับตนเองทำให้เกิดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องโดยคำนึงถึงประโยชน์ในการป้องกันโรคมกกว่าการเป็นภาระที่ต้องปฏิบัติ 4) กิจกรรมส่งเสริมความรู้สึกที่มีต่อการปฏิบัติพฤติกรรม โดยการให้กลุ่มทดลองตั้งมั่นสัญญาลงลายมือชื่อในสมุดบันทึกในการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีผลให้เกิดการปฏิบัติได้ครบ 8 สัปดาห์ 5) กิจกรรมส่งเสริมอิทธิพลระหว่างบุคคล ผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรสุขภาพใช้การติดตามเยี่ยมบ้านกลุ่มทดลองทางโทรศัพท์จำนวน 2 ครั้งในระหว่างโปรแกรมเพื่อให้เกิดการกระตุ้นและให้กำลังใจให้เกิดการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพได้ต่อเนื่อง 6) กิจกรรมส่งเสริมอิทธิพลด้านสถานการณ์ ผู้วิจัยใช้การสะท้อนคิดเกี่ยวกับสถานการณ์ ความรุนแรงของโรคความดันโลหิตสูง และให้กลุ่มทดลองนำไปเป็นทางเลือกในการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพของตนเองเพื่อป้องกันโรค และ 7) กิจกรรมส่งเสริมความมุ่งมั่นในการปฏิบัติพฤติกรรม โดยผู้วิจัยช่วยให้

กลุ่มทดลองได้ปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพและบันทึกผลการปฏิบัติของตนในแบบบันทึกการปฏิบัติตนที่บ้าน และใช้สำหรับนำมาแลกเปลี่ยนกับสมาชิกกลุ่มทดลอง ส่งผลให้เกิดความภาคภูมิใจและมุ่งมั่นปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งระหว่างการทำพฤติกรรมสุขภาพใช้การวัดค่าความดันโลหิตที่เปลี่ยนแปลงตรงกับความมุ่งมั่นให้กลุ่มทดลองทราบ กิจกรรมนี้มีผลให้กลุ่มทดลองปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพได้ตลอดระยะเวลาทดลอง ซึ่งจากผลการทดลองครั้งนี้เป็นการส่งเสริมให้บุคคลมีเป้าหมายในการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยหลายงานที่ประยุกต์ใช้ที่ประยุกต์แบบจำลองการส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ (Pender, N. et al, 2011) ต่อพฤติกรรมสุขภาพและการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการเจ็บป่วยหรือการกำเริบได้เป็นผลอย่างดีทั้งในประเทศไทยดังเช่น (กัลยา ถาวงค์ และเมธิณี ศรีสวัสดิ์, 2564) ผลของโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของกลุ่มเสี่ยงโรคความดันโลหิตสูง และต่างประเทศดังเช่น (Thapliyal, V. et al. , 2018) ได้ศึกษาปัจจัยทำนายผลสำเร็จพบว่า การส่งเสริมให้ผู้มีภาวะความดันโลหิตสูงสามารถควบคุมระดับความดันโลหิตได้นั้น บุคคลดังกล่าวต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพเพื่อการป้องกันโรคและการส่งเสริมความรู้เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพเป็นสิ่งจำเป็น

สำหรับค่าดัชนีมวลกาย พบว่าก่อนการทดลองและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน ($p = .39$) ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งในการลดค่าดัชนีมวลกาย อัตราการเผาผลาญพลังงานมีส่วนสำคัญในการแปรผันไปกับการออกกำลังกาย การออกกำลังกายเล่นกีฬาปานกลางประมาณสัปดาห์ละ 3-5 วัน อัตราการเผาผลาญพลังงาน ค่าตัวแปร $BMR = 1.55$ จะน้อยกว่าการออกกำลังกายเล่นกีฬาอย่างหนักทุกวัน ค่าตัวแปร $BMR = 1.9$ (ชนาธิป สันติวงศ์, 2565) ในการคำนวณค่าดัชนีมวลกายเป็นการคำนวณที่ใช้ส่วนสูงกับน้ำหนักตัวเพื่อเปรียบเทียบความสมส่วน ซึ่งในการทดลองนี้ใช้ระยะเวลา 8 สัปดาห์ แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีการควบคุมน้ำหนักและมีน้ำหนักลดลง แต่เป็นระยะเวลาที่การควบคุมน้ำหนักตัวยังไม่สามารถลดระดับได้มากพอที่จะส่งผลต่อค่าดัชนีมวลกาย เป็นผลให้ค่าดัชนีมวลกายก่อนและหลังเข้าโปรแกรมไม่แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญ

สมมติฐานการวิจัยที่ 2 กลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมชีวิต ภายหลังการทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมสุขภาพ ค่าดัชนีมวลกาย และระดับความดันโลหิตแตกต่างจากกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมชีวิตครบ 8 สัปดาห์ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 2 ด้าน คือ คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมสุขภาพและค่าเฉลี่ยความดันโลหิต แตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า โปรแกรมการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมชีวิต มีผลให้กลุ่มทดลองมีความตระหนักในการส่งเสริมสุขภาพและเกิดพฤติกรรมสุขภาพที่มุ่งป้องกันการกลายเป็นผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงได้ โดยใช้การปฏิบัติ

พฤติกรรม 3 ด้านได้แก่ ด้านการรับประทานอาหารป้องกันโรคความดันโลหิตสูง (DASH diet) ด้านการออกกำลังกายมีการออกกำลังกายแบบแอโรบิกเพิ่มขึ้น และมีการใช้การกำหนดลมหายใจจัดการอารมณ์และความเครียดสม่ำเสมอ อันเป็นการป้องกันการป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูง ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการรักษาโรคความดันโลหิตสูงและโรคหัวใจ (มูลนิธิหัวใจแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, 2565) ที่ใช้การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมชีวิตในระยะยาวเป็นหัวใจสำคัญ ประกอบด้วย การปรับรูปแบบการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพและลดปริมาณเกลือและโซเดียมในอาหาร การเพิ่มกิจกรรมทางกายและออกกำลังกายแบบแอโรบิกสม่ำเสมอ การลดน้ำหนักในผู้ที่มีน้ำหนักเกินหรืออ้วน และการสร้างกิจกรรมที่ผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน ทั้งนี้ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เนตรนภา บัวแก้วและธนัช กนกเทศ และงานวิจัยของ ศราวุฒิ บุญญะรัง และคณะ ที่ใช้การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมชีวิตและหรือพฤติกรรมสุขภาพในด้านการเลือกรับประทานอาหาร การออกกำลังกายและกิจกรรมทางกาย และการจัดการความเครียดเพื่อการควบคุมระดับความดันโลหิตพบว่าได้ผลเป็นอย่างดี (เนตรนภา บัวแก้ว และธนัช กนกเทศ, 2559); (ศราวุฒิ บุญญะรัง และคณะ, 2561)

สำหรับดัชนีมวลกายของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง พบว่าไม่แตกต่างกัน ($t = .87$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากในการลดค่าดัชนีมวลกายนั้น อัตราการเผาผลาญพลังงานมีส่วนสำคัญในการแปรผันไปกับการออกกำลังกาย ซึ่งการออกกำลังกายการเล่นกีฬาปานกลางสัปดาห์ละ 3-5 วัน (ชนาธิป สันติวงศ์, 2565) ค่าการเผาผลาญพลังงาน (Basal Metabolic Rate: BMR) = 1.55 นั้น ยังไม่เพียงพอกับการลดน้ำหนักเพื่อปรับเปลี่ยนค่าดัชนีมวลกายได้ แม้ว่าในกลุ่มทดลองมีเป้าหมายในการควบคุมและลดน้ำหนักของตนเองโดยมีความมุ่งหวังในการลดดัชนีมวลกายให้อยู่ในระดับไม่เกิน 22.9 กก./ตร.ม. แต่จากระยะเวลาที่ทำการวิจัยในครั้งนี้มีระยะเวลาเพียงแค่ 8 สัปดาห์ ถึงแม้ว่ากลุ่มทดลองจะมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองอย่างต่อเนื่องแล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่สามารถลดค่าดัชนีมวลกายลงได้

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้กับบุคคลกลุ่มเสี่ยงโรคความดันโลหิตสูง เพื่อให้เกิด การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพไปสู่การป้องกันโรคความดันโลหิตสูงได้ และสถานประกอบการสามารถนำรูปแบบการดูแลไปปรับใช้ในการติดตามดูแลสุขภาพ พร้อมทั้งเฝ้าระวังและป้องกันการเจ็บป่วยของพนักงาน รวมถึงกลุ่มเสี่ยงโรคไม่ติดต่อเรื้อรังอื่นที่สามารถป้องกันได้จากการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ เช่น โรคเบาหวาน โรคไต โรคหัวใจ ทั้งนี้การวิจัยครั้งต่อไปหรือการนำไปปรับใช้ควรเพิ่มรูปแบบการจัดกิจกรรม ในโปรแกรมเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมชีวิตเพื่อให้ได้รูปแบบกิจกรรมในการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่

เหมาะสมในแต่ละโรค และควรมีการขยายเวลาในการวิจัยเพิ่มมากขึ้น เพื่อติดตามผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ป่วยที่เข้าร่วมวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะค่าดัชนีมวลกายที่เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงและเกิดโรคความดันโลหิตสูงและโรคไม่ติดต่อเรื้อรังอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค. (2565). วันความดันโลหิตสูงโลก (World Hypertension Day). เรียกใช้เมื่อ 5 กันยายน 2565 จาก <http://www.thaincd.com/2016/news/hot-news-detail.php?id=14345&gid=18>
- กัลยา ถาวงค์ และเมธินี ศรีสวัสดิ์. (2564). ผลของโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของกลุ่มเสี่ยงโรคความดันโลหิตสูงในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาช่าง ตำบลนาช่าง อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง. วารสารวิชาการสุขภาพภาคเหนือ, 8(2), 103-119.
- ชนาธิป สันติวงศ์. (2565). อาหารต้านโรคความดันโลหิตสูง. วารสารศูนย์อนามัยที่ 9, 16(1), 101-111.
- เนตรนภา บัวแก้ว และธนัช กนกเทศ. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกับโรคความดันโลหิตสูงของประชากรกลุ่มเสี่ยงสูง กรณีศึกษาตำบลสาเหล็ก อ.สาเหล็ก จังหวัดพิจิตร. ใน วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บัญชา สติรพจน์. (2563). Nephrology Review for Internists 2020. เรียกใช้เมื่อ 17 มกราคม 2566 จาก <https://cimjournal.com/nephro-conference/hypertension-and-kidney/>
- มูลนิธิหัวใจแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์. (2565). โครงการหลัก 3 อ. ดีต่อใจ. เรียกใช้เมื่อ 5 กันยายน 2565 จาก <https://www.thaiheartfound.org/Article/List/38241>
- วงศ์ชญพจน์ พรหมศิลา และคณะ. (2562). ผลของโปรแกรมการป้องกันโรคความดันโลหิตสูงต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตนและค่าเฉลี่ยความดันโลหิตของบุคคลกลุ่มเสี่ยงโรคความดันโลหิตสูง. วารสารพยาบาลสาร, 46(2), 95-107.
- ศราวุฒิ บุญยะรัง และคณะ. (2561). ผลของโปรแกรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมป้องกันโรคความดันโลหิตสูงของกลุ่มเสี่ยง อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี. ใน วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ศิริพร คำศิริ, และคณะ. (2563). โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพต่อ พฤติกรรมสุขภาพดัชนีมวลกายและระดับความดันโลหิตของกลุ่มเสี่ยงโรคความดันโลหิตสูง. วารสารการพยาบาลและสุขภาพ, 14(1), 80-96.
- สมาคมความดันโลหิตสูงแห่งประเทศไทย. (2562). แนวทางการรักษาโรคความดันโลหิตสูงในเวชปฏิบัติ ทั่วไป พ.ศ. 2562. เรียกใช้เมื่อ 5 กันยายน 2565 จาก http://www.thaihypertension.org/hypertensiondetail.php?n_id=442
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). วิจัยทำงานกับการดูแลสุขภาพ. เรียกใช้เมื่อ 5 กันยายน 2565 จาก <https://www.nso.go.th/sites/2014/Pages.aspx>
- Huang, Y. et al. (2014). Association of all-cause and cardiovascular mortality with Prehypertension: A meta-analysis. American Heart Journal, 167(2), 160-168.
- Pender, N. et al. (2011). Health Promotion in nursing practice. (6thed.). Boston: MA: Pearson.
- Thapliyal, V. et al. . (2018). Prevalence and Associated Factors of Hypertension among Adults in Rural Uttarakhand: A Community Based Cross Sectional Study. Nutrition and Food Science Journal, 6(2), 481-490.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์
และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI
ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย*

A STUDY OF MATHEMATICS ACHIEVEMENT
AND GROUP WORKING BEHAVIOR OF MATTHAYOMSUKSA FOUR
STUDENTS THROUGH COOPERATIVE LEARNING BY TAI TECHNIQUE
WITH USING MULTIMEDIAS

ศุภกิตติ ช่อไสว* และชมนาด เชื้อสุวรรณทวี

Suppakitti Chousawai and Chommanad Cheausuwantavee

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Srinakharinwirot University, Thailand

*Corresponding author E-mail: supmathematics@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย เรื่อง เรขาคณิตวิเคราะห์ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย เรื่อง เรขาคณิตวิเคราะห์ กับเกณฑ์ร้อยละ 70 3) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 48 คน ซึ่งได้มาจากวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม (Sampling Unit) ระยะเวลาใช้เวลาดทดลองจำนวน 14 คาบ เครื่องมือที่ใช้ คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง เรขาคณิตวิเคราะห์ 3) แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ใช้แบบแผนการทดลอง One -

* Received February 25, 2023; Revised March 24, 2003; Accepted April 20, 2023

Group Pretest - Posttest Design สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t-test for dependent sample และ t-test for One Sample ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย เรื่อง เรขาคณิตวิเคราะห์ สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) พฤติกรรมการทำงานกลุ่มหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย เรื่อง เรขาคณิตวิเคราะห์ อยู่ในระดับดีมาก

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคกลุ่มร่วมมือ , ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ , พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม , สื่อมัลติมีเดีย

Abstract

The purpose of this research are follows: (1) to compare the student's Mathematical achievements before and after learning through cooperative learning by TAI technique with using Multimedias on Analytic Geometry; (2) to compare the student's Mathematical achievements after learning through cooperative learning by TAI technique with using Multimedias on Analytic Geometry with the 70% criterion; (3) to study group work behavior of Matthayomsuksa four students learning through cooperative learning by TAI technique with using Multimedias. The subject of this were 48 Matthayomsuksa Four students. They were randomly selected using cluster random sampling from classroom as the unit of randomization. The experiment lasted for 14 fifty-minute periods. The research instruments consisted of the following: 1) lesson plans 2) achievement tests and 3) group work behavior evaluation. The research design was a one-group pretest posttest design. The data were statistically analyzed using mean, standard deviation, a t-test for t-test for dependent sample and t-test for One Sample The findings were as follows: (1) the mathematical achievement of students in the experiment group after learning was statistically higher than before learning and the 70% criterion and at a.05 level of significance; and (2) the group work behavior of students were at a good criterion.

Keyword: Team assisted individualization, Mathematical achievement, Group work behavior, Multimedia

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพและพัฒนา เศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความรู้ทาง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) ที่ผ่านมามีประเทศไทยได้ดำเนินการจัดและส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายที่สำคัญหลายฉบับ เช่น รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเด็ก เยาวชน และประชาชน จากการบังคับใช้กฎหมายในข้างต้นอยู่ในระดับที่น่าพอใจในเชิงปริมาณ สำหรับ ในเชิงคุณภาพยังคงมีสภาพปัญหาปรากฏอยู่ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 วิชาคณิตศาสตร์ คะแนนเฉลี่ย 25.41 คะแนน โดยสาระที่มีคะแนนเฉลี่ย สูงสุด คือ สาระที่ 4 พีชคณิต คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.93 รองลงมาคือสาระที่ 2 การวัด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.93 และสาระที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สาระที่ 5 การวิเคราะห์ ข้อมูลและความน่าจะเป็น คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.44 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2562) ผลการประเมินการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ PISA 2015 ประเทศไทย พบว่า คะแนนเฉลี่ย คณิตศาสตร์ของนักเรียนไทยต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD และมีนักเรียนประมาณครึ่งหนึ่งที่รู้เรื่อง คณิตศาสตร์ไม่ถึงระดับพื้นฐาน ในขณะที่ประเทศ/เขตเศรษฐกิจในเอเชียส่วนใหญ่มีผลการ ประเมินอยู่ในกลุ่มสูง และจาก PISA 2000 จนถึงปัจจุบัน ผลการประเมินของนักเรียนไทยมี แนวโน้มลดต่ำลง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกระทรวงศึกษาธิการ, 2561) เกิดอะไรขึ้นกับการศึกษาไทย

โดยลักษณะของวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยสิ่งเป็นนามธรรมและจับต้องไม่ได้ ทำให้คณิตศาสตร์มีความแตกต่างจากศาสตร์อื่น ๆ คนส่วนใหญ่จึงมักมองว่าคณิตศาสตร์เป็น วิชาที่ว่าด้วยตัวเลขและการคำนวณ มักคิดว่าคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ยากยิ่งไปกว่านั้นการเรียน การสอนคณิตศาสตร์ในชั้นเรียนมุ่งให้ผู้เรียนได้รับความรู้คณิตศาสตร์ที่เน้นเนื้อหาและการ

ทำงานตามขั้นตอนหรือกระบวนการที่ผู้สอนยกตัวอย่างหรือทำให้ดู (อัมพร ม้าคนอง, 2559, น. 1 - 13) วิธีการเรียนการสอนมุ่งถ่ายทอดเนื้อหา มากกว่าการเรียนรู้จากสภาพจริง ไม่เน้นกระบวนการให้นักเรียนได้เน้นการพัฒนาด้านความคิดวิเคราะห์ การแสดงออก และกระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งยังขาดการเชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีทันสมัยต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนสามารถปรับตัว (รุ่ง แก้วแดง, 2542) ผู้เรียนขาดโอกาสที่จะเรียนรู้ร่วมกัน ร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ปัญหา ผู้เรียนทำได้เพียงแต่จดจำแบบฝึกหัดรายบุคคลโดยแทบจะไม่มีปฏิสัมพันธ์หรือขาดการสื่อสารระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน รู้จักการทำงานกลุ่ม การทำงานให้ประสบความสำเร็จจะต้องมีทักษะกระบวนการกลุ่ม กระบวนการกลุ่มจะเปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีโอกาสในการแสดงออกในด้านต่าง ๆ รวมไปถึงโอกาสที่จะได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ทำให้มีความเข้าใจเนื้อหาสาระวิชามากขึ้นรวมทั้งกลุ่มจะเป็นแรงจูงใจให้กันและกันอันจะส่งผลให้การทำงานประสบความสำเร็จสูงสุด (ชัยศักดิ์ สีสานจรสกุล, 2543) จึงไม่สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ที่ยึดหลักผู้เรียนเป็นความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพเป็นสำคัญ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542) แนวคิด “การจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ” คือ การกำหนดจุดหมายสาระ กิจกรรม แหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียน และการวัดประเมินผล ที่มุ่งพัฒนาให้เกิดประสบการณ์เรียนรู้เต็มตามความสามารถ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน การคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลนี้ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สัมผัสและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นมนุษย์ ธรรมชาติ และเทคโนโลยี ผู้เรียนได้ค้นคว้า ทดลอง ฝึกปฏิบัติ แลกเปลี่ยนเรียนรู้จนค้นพบสาระสำคัญของบทเรียน ได้ฝึกวิธีคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์จินตนาการ และสามารถแสดงออกได้ชัดเจนมีเหตุผล ผู้สอนมีบทบาทปลูกเร้าและเสริมแรงศิษย์ในทุกกิจกรรมให้ค้นพบคำตอบและแก้ปัญหาด้วยตนเอง รวมทั้งการร่วมทำงานเป็นกลุ่ม จัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรม ความมีวินัย รับผิดชอบในการทำงาน ผู้เรียนมีโอกาสฝึกประเมินและปรับปรุงตนเอง ยอมรับผู้อื่น สร้างจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองและพลโลก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, 2543) แนวทางในการปรับปรุงการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ถือเป็นหน้าที่ของครูโดยตรง ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงระดับความสามารถและวุฒิภาวะของผู้เรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องเริ่มจากง่ายไปยาก จากรูปธรรมไปสู่กึ่งนามธรรมและนามธรรม ใช้สื่อต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้า (ศุภกิจ เฉลิมวิสุตม์กุล, 2553) การเรียนการสอนคณิตศาสตร์จึงมุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ ให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พัฒนาระบวนการคิดเตรียมผู้เรียนให้มีทักษะด้านการวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยี

สารสนเทศและการสื่อสาร (ขนาด เชื้อสุวรรณทวี, 2561) ตลอดจนกระบวนการทำงานกลุ่ม การจัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือการเรียนรู้ที่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นกลุ่มย่อยจึงมีความสำคัญ และสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มช่วยรายบุคคล (TAI) เป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยที่กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นลักษณะการเรียนรู้เป็นกลุ่มโดยจัดการเรียนการสอน ผู้สอนจะเข้ามามีบทบาทน้อยที่สุด แต่ผู้สอนต้องการกระตุ้นเด็ก มีการตรวจสอบการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งจากเพื่อนและผู้สอน (สำร่วย หาญห้าว, 2550) ยังเป็นการฝึกให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการศึกษาเนื้อหาเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน อันจะนำไปสู่การพัฒนาความสามารถทางสติปัญญา ความมีวินัยในตนเองและทักษะทางสังคมโดยรวม (ไพโรจน์ เบขุนทด, 2544)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุน การศึกษามาตลอดแต่ผลลัพธ์ของประเทศไทยยังต่ำกว่าประเทศใกล้เคียงในภูมิภาคเดียวกัน และยังมีแนวโน้มต่ำลงเรื่อยๆ เมื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาทราบได้ว่านักเรียนหลายคนยังขาดทักษะ และความรู้คณิตศาสตร์ ซึ่งคณิตศาสตร์เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาทั้งบุคคล พัฒนา ประเทศให้ทัดเทียมกับประเทศอื่นๆอีกทั้งยังขาดเครื่องมือ อุปกรณ์ในการเรียนในหลายพื้นที่ ซึ่งเทคโนโลยีทางการศึกษามีส่วนช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ทันสมัยมากกว่าการท่องจำในตำรา ทำให้ผู้เรียนมีแนวคิดที่หลากหลาย ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียนได้ง่ายมากขึ้น ดังนั้นผู้สอน ควรผลักดันให้ผู้เรียนได้เรียนรู้คณิตศาสตร์ควบคู่กับการนำเทคโนโลยีมาประกอบการเรียน การสอน แต่ผู้เรียนแต่ละคนระดับความสามารถในการเรียนรู้ไม่เท่ากัน ถ้าผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม ร่วมกันกับเพื่อน ซึ่งคอยให้ความช่วยเหลือ คอยอธิบายและแนะนำวิธีการคิดหาคำตอบจะทำให้ เกิดประสิทธิภาพมากกว่าการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการทดลองจัดกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่าง การเรียนการสอนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) และการสอนรายบุคคล (Individualized Instruction) ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย โดยการจัดกลุ่มผู้เรียน กลุ่มผู้เรียน ประกอบด้วย เด็กเก่ง ปานกลาง และอ่อน เพื่อสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล ทุกคนจะ ได้เรียนรู้ผ่านสื่อมัลติมีเดียที่ผู้สอนสร้างขึ้น และทำแบบฝึกทักษะกับสมาชิกภายในกลุ่ม ต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่ม มีการให้เพื่อนช่วยสอน แนะนำและ อธิบายจนเกิดความเข้าใจ ทุกคนมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มี เป้าหมายและความสำเร็จร่วมกัน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น และผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย เรื่อง เรขาคณิตวิเคราะห์
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย เรื่อง เรขาคณิตวิเคราะห์ กับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอัสสัมชัญ บางรัก ที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์เพิ่มเติม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 6 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 240 คน ซึ่งละความสามารถ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอัสสัมชัญ บางรัก ที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์เพิ่มเติม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 48 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม (Sampling Unit)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างและใช้เครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย เรื่อง เรขาคณิตวิเคราะห์ จำนวน 12 แผนการเรียนรู้ ซึ่งสร้างให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษา จากนั้นวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา มีค่า IOC เท่ากับ 1.00

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เรขาคณิตวิเคราะห์ เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ สร้างจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ได้ค่า p ตั้งแต่ 0.45 - 0.78 ค่า r ตั้งแต่ 0.20 - 0.75 และค่าความเชื่อมั่น 0.75

3. แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม สร้างจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม สร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปรีด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและการแปลผลเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ช่วงคะแนน 80 – 100	หมายถึง	ดีมาก
ช่วงคะแนน 70 - 79	หมายถึง	ดี
ช่วงคะแนน 60 – 69	หมายถึง	ปานกลาง
ช่วงคะแนน 50 – 59	หมายถึง	พอใช้
ช่วงคะแนน 0 – 49	หมายถึง	ควรปรับปรุง

ดำเนินการสร้างแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งมีข้อความเชิงนิมิต (positive) นำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท เมื่อพิจารณาและปรับปรุงให้เหมาะสมแล้ว แล้วจึงนำไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ท่านตรวจสอบเพื่อหาข้อดีข้อเสียความสอดคล้องเป็นรายข้อ (IOC) โดยคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 ห้องเรียน มีผู้เรียนทั้งหมด 48 คน
2. ชี้แจงกลุ่มตัวอย่างให้ทราบถึงการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง
3. ผู้วิจัยดำเนินการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย ด้วยตนเอง โดยใช้เวลาสอน 12 คาบ
4. เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง เรขาคณิตวิเคราะห์ และแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม หลังการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลา 1 คาบ
5. ตรวจให้คะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง เรขาคณิตวิเคราะห์ และแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้วิธีการทางสถิติแบบ t- test for dependent samples เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลอง
2. ใช้วิธีการทางสถิติแบบ t- test for one sample เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

3. ใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

ผลการวิจัย

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดียมีผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย เรื่อง เรขาคณิตวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการทางสถิติแบบ t- test for dependent samples

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย เรื่อง เรขาคณิตวิเคราะห์

กลุ่มตัวอย่าง	n	k	$\bar{x}$	S.D	t
ก่อนการจัดการเรียนรู้	48	20	7.50	1.94	22.58*
หลังการจัดการเรียนรู้	48	20	15.44	1.64	

*ทดสอบที่ระดับนัยสำคัญ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง เรขาคณิตวิเคราะห์ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย เรื่อง เรขาคณิตวิเคราะห์ กับ เกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้วิธีการทางสถิติแบบ t-test for one sample

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย เรื่อง เรขาคณิตวิเคราะห์ กับ เกณฑ์ร้อยละ 70

กลุ่มตัวอย่าง	n	k	$\bar{x}$	S.D.	$\mu_{(70\%)}$	t
หลังจัดการเรียนรู้	48	20	15.44	1.64	14	6.09*

*ทดสอบที่ระดับนัยสำคัญ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย เรื่อง เรขาคณิตวิเคราะห์ สูง

กว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 15.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.64

3. การศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย เรื่อง เรขาคณิตวิเคราะห์ **ตารางที่ 3** ผลการประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย เรื่อง เรขาคณิตวิเคราะห์

ผู้ประเมิน	n	$\bar{x}$	S.D.
ผู้เรียนประเมิน	48	85.33	3.70
ผู้สอนประเมิน	48	82.54	2.68

จากตารางที่ 3 พบว่า พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย เรื่อง เรขาคณิตวิเคราะห์ ทั้งจากการประเมินตนเองและการประเมินโดยผู้สอน อยู่ในระดับดีมาก

อภิปรายผล

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดียมีผลการวิจัยดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย ทั้งนี้เนื่องผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้โดยการซักถามเกี่ยวกับปัญหา เช่น ระยะห่างระหว่างจุดสองจุด ระยะห่างระหว่างเส้นตรงสองเส้น เป็นต้น กลุ่มตัวอย่างมีการนำเสนอแนวคิดวิธีหาคำตอบที่หลากหลาย เช่น การวัด การนำพิกัดมาบวกหรือลบกัน แต่บางสถานการณ์เกิดปัญหาในการหาระยะห่าง รวมถึงการใช้เอกสารประกอบการเรียนมีข้อจำกัดทำให้ผู้เรียนขาดความเข้าใจ ผู้วิจัยได้นำเสนอรูปแบบใหม่ที่กลุ่มตัวอย่างจะได้ศึกษาผ่านสื่อมัลติมีเดีย ประกอบด้วยภาพ เสียง ทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความสนใจสิ่งที่ผู้วิจัยได้อธิบาย และต้องการหาคำตอบ การจัดการเรียนรู้ ช่วงแรก กลุ่มตัวอย่างใช้เวลานานในการปรับตัวกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่ไม่น่าคุ้นชิน แต่เมื่อผ่านไปสักระยะกลุ่มตัวอย่างเริ่มเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีการเข้ากลุ่มที่เร็วมากขึ้น และรู้ในสิ่งที่ต้องปฏิบัติ มีความกระตือรือร้นในการดูคลิปวิดีโอที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น แต่ละกลุ่มมีความต้องการอยากจะได้รางวัล มีการวางแผนในการรักษาเวลาตลอดจนการทำแบบฝึกหัด และมีความตั้งใจในการทำแบบทดสอบย่อย มีการ

ซักถามคู่ของตนเองในประเด็นที่ไม่เข้าใจ ก่อนจะถามผู้วิจัย ผู้วิจัยพยายามหลีกเลี่ยงการตอบคำถามโดยผู้วิจัยทำหน้าที่ในการเสนอแนะให้ศึกษาด้วยตนเองจนเกิดความเข้าใจ กลุ่มตัวอย่างได้กลับมาศึกษาจากสื่อมัลติมีเดียที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เมื่อกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบย่อยและส่งแก่ผู้วิจัย จะมีการติดตามและซักถามหากเกิดข้อสงสัยในผลคะแนนทันที และผู้วิจัยมีการสะท้อนกลับ กลุ่มตัวอย่างจะนำผลไปปรับปรุงในครั้งถัดไปเสมอ บรรยากาศในการเรียนเป็นไปด้วยความสนุกสนาน และแข่งขันกันระหว่างกลุ่ม เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างต้องการให้เสร็จตามเวลาจะได้สะสมคะแนนกลุ่มไปเรื่อยๆ เพื่อลุ้นรางวัล ขึ้นสรุปผู้วิจัยนำคำถามที่กลุ่มตัวอย่างมักเกิดข้อสงสัยเป็นส่วนใหญ่มาอภิปราย โดยให้กลุ่มตัวอย่างอภิปรายเกี่ยวกับวิธีการคิด วิธีการแก้ปัญหาจนเกิดเป็นข้อสรุป ทำให้เกิดการนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายมากขึ้น แลกเปลี่ยนมุมมองกับคนอื่น และขั้นตอนสุดท้ายผู้วิจัยได้สรุปเกี่ยวกับคะแนนที่กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มได้ทำแบบทดสอบย่อย พร้อมทั้งประกาศคะแนน ชี้แจงกลุ่มผู้นำ และเป็นแรงบันดาลใจที่แข่งขันกันอีกครั้งถัดไป จากการจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (สำรวย หาญหัว, 2550) ที่ได้สร้างชุดการเรียนการสอนพีชคณิต ช่วงชั้นที่ 3 สำหรับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูง ด้วยเทคนิคการสอนแบบ TAI พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการใช้ชุดการเรียนการสอนพีชคณิตของนักเรียนภายหลังได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนการสอนแบบ TAI สูงกว่าก่อนได้รับการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดียสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ย 15.44 คิดเป็นร้อยละ 77.20 ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้นำการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วย เทคนิค TAI ช่วยให้เกิดแรงจูงใจและกระตุ้นให้นักเรียนได้เรียนตามความสามารถของตนเอง ช่วยส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดความช่วยเหลือกันในกลุ่ม สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาเด็กอ่อนในห้องเรียนได้ ช่วยให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม เด็กอ่อนได้รับการยอมรับและเห็นคุณค่าของเด็กเก่ง สนองความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลได้เป็นอย่างดี เด็กที่เรียนช้ามีเวลาศึกษา และฝึกฝนในเรื่องที่ไม่เข้าใจได้มากขึ้น เด็กที่เรียนเร็วได้ลดเวลาในการเรียนน้อยลง และยังมีเวลาช่วยเหลือสมาชิก ช่วงแบ่งเบาภาระงานของครูที่สอน ทำให้ครูมีเวลาสร้างสรรค์งานสอน ปรับปรุงการสอนมากขึ้น และมีเวลาที่จะช่วยสนับสนุน อภิปรายปัญหากับนักเรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม และปลูกฝังนิสัยที่ดีในการอยู่ร่วมกันในสังคม ช่วงสร้างแรงจูงใจและความสนใจให้เกิดแก่นักเรียนอันเนื่องมาจากเสริมแรงช่วยให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น และทราบความก้าวหน้าของตนเอง (Slavin, R. E, 1990) ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ศิริพร คล่องจิตต์, 2548) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบ TAI พบว่าผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบ TAI สูงกว่าเกณฑ์ คือ ได้คะแนนสูงกว่าร้อยละ 50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ดารณี ปานทอง, 2551) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนโดยวิธีสอนแบบกลุ่มช่วยเหลือรายบุคคล (TAI) กับวิธีสอนแบบปกติ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้วิธีสอนแบบร่วมมือแบบกลุ่มช่วยเหลือรายบุคคล (TAI) สูงกว่านักเรียนที่ใช้วิธีการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. พฤติกรรมการทำงานกลุ่มหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย อยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ร่วมกัน รวมถึงการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเห็นคุณค่าของคณิตศาสตร์ต่อชีวิตจริง เห็นได้จากการทำกิจกรรมกลุ่มนักเรียนทำให้ผู้เรียนได้ตั้งศักยภาพของตนเองออกมาแต่ละคนมีลักษณะการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน บางคนอาจจะเรียนรู้โดยการปฏิบัติ บางคนอาจจะต้องรอคำแนะนำจากครูผู้สอน สามารถแก้ปัญหาด้วยตนเอง ทำให้มีความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก และยังสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ และเห็นคุณค่าในสิ่งที่ได้เรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ (ทิศนา ขัมมณี, 2561) ได้กล่าวว่าในการทำงานร่วมกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันและมีการดำเนินงานร่วมกันโดยผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มต่างทำหน้าที่ของตนอย่างเหมาะสม และมีกระบวนการทำงานที่ดีเพื่อนำกลุ่มไปสู่วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการทำงานกลุ่มที่ดีจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางสังคม และขยายขอบเขตการเรียนรู้ให้กว้างขวางขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (วนิดา อารมณ์เพียร, 2552) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ความคงทนในการเรียนรู้ เรื่องการหารทศนิยม และพฤติกรรมในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การหารทศนิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค STAD และเทคนิค TGT สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน จำแนกเป็นรายด้าน คือด้านความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่ม ด้านการให้ความช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่ม และด้านการแสดงความคิดเห็นขณะทำงานกลุ่ม ในภาพรวมพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มดีขึ้น

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อสรุปผลการวิจัย 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เรขาคณิตวิเคราะห์ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เรขาคณิตวิเคราะห์ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 3. พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย อยู่ในระดับดีมาก

2. ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้ 1. ควรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดียกับเนื้อหาที่ไม่ซับซ้อน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเคยชินและสามารถปรับตัวเมื่อเรียนเนื้อหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้น 2. ผู้สอนควรเสริมแรงและสำรวจผู้เรียนอยู่เสมอ เพื่อให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด 3. ผู้สอนจำเป็นต้องควบคุมบรรยากาศในการเรียนให้เกิดความน่าเรียนอยู่เสมอเนื่องจากการใช้สื่อมัลติมีเดีย ผู้เรียนเกิดความไม่คุ้นชินในการจัดการเรียนการสอน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 1. ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดียในเนื้อหาคณิตศาสตร์เรื่องอื่นๆ เช่น เซต จำนวนจริง 2. ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดียกับตัวแปรอื่นๆ เช่น เจตคติในการเรียนคณิตศาสตร์ ความสามารถในการสื่อสาร

เอกสารอ้างอิง

- ชนชาติ เชื้อสุวรรณทวี. (2561). การเรียนการสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยศักดิ์ ลีลาจรัสกุล. (2543). หลักสูตรและการสอนคณิตศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน.
- ดารณี ปานทอง. (2551). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนในการเรียนรู้ และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือ แบบกลุ่มช่วยรายบุคคล(TAI). ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ทิตนา แหมมณี. (2561). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 22). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2542). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 74 ก หน้า 7 (19 สิงหาคม 2542).

- ไพโรจน์ เบขุนทด. (2544). ผลการเรียนรู้แบบร่วมมือ 3 วิธี ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์และความร่วมมือในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาคณิตศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่ง แก้วแดง. (2542). ประวัติการศึกษาไทย (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.
- วนิดา อารมณ์เพียร. (2552). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ความคงทนในการเรียนรู้เรื่อง การหารทศนิยม และพฤติกรรมในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ศิริพร คล่องจิตต์. (2548). การศึกษาผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนการสอนแบบ TAI. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศุภกิจ เฉลิมวิสุตม์กุล. (2553). หนังสือเรียนคณิตศาสตร์พื้นฐาน ม.4 ภาคเรียนที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แม็ค.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2562). สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขึ้นพื้นฐานระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562. เรียกใช้เมื่อ 20 มีนาคม 2563 จาก http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWebPDF/SummaryONETM6_2562.pdf
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกระทรวงศึกษาธิการ. (2561). ผลการประเมิน PISA 2015 วิทยาศาสตร์ การอ่าน และคณิตศาสตร์ ความเป็นเลิศและความเท่าเทียมทางการศึกษา. เรียกใช้เมื่อ 14 มกราคม 2562 จาก https://drive.google.com/file/d/1XE2_ubzlwLNH5tSZjgsIM33eYd_zq1lYl/view
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.

- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2559). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564). เรียกใช้เมื่อ 14 มกราคม 2562 จาก <http://www.bpp.mua.go.th/main/download/plan/EducationPlan12.pdf>
- สำรวย หาญห้าว. (2550). การสร้างชุดการเรียนรู้การสอนพืชชนิด ช่วงชั้นที่ 3 สำหรับนักเรียน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูง ด้วยเทคนิคการสอนแบบ TAI. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Slavin, R. E. (1990). Cooperative Learning: Theory, Research, and Practices. New jersey: Prentice Hall.

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับตุลาการศาลทหาร*

LEGAL ISSUE CONCERNING THE MILITARY JUDGES

สุประวีณ เอกจิตต์*

Supraween Ekjit

มหาวิทยาลัยรังสิต

Rangsit University, Thailand

*Corresponding author E-mail: Supraween.ekjit@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเรื่องปัญหากฎหมายเกี่ยวกับตุลาการศาลทหารตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย โดยมีวิธีดำเนินการศึกษาวิจัยเป็นการศึกษาวิจัยเอกสาร โดยการรวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสารเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวนี้ทั้งที่เป็นของประเทศไทยและต่างประเทศ โดยศึกษาบทบัญญัติในกฎหมายควบคู่ไปกับหลักการของบทบัญญัติดังกล่าว ซึ่งได้จากกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตำราและบทความภาษาไทย เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบกับแนวทางของประเทศไทยกับต่างประเทศ เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาความน่าเชื่อถือของตุลาการศาลทหารและเพื่อค้นหาแนวทางในการเสนอแนะข้อควรปรับปรุงเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือที่มาของตุลาการทหารต่อไป ผลการวิจัยพบว่า ศาลทหารในประเทศไทยมีปัญหากฎหมายเกี่ยวกับตุลาการ ได้แก่ ปัญหาเหตุผลและความจำเป็นของศาลทหาร ปัญหาการที่ศาลทหารมีเขตอำนาจศาลไม่เหมาะสม ปัญหาการที่กฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติของตุลาการศาลทหารมีการกำหนดเนื้อหาเอาไว้ไม่รัดกุมเพียงพอ ปัญหาการเข้าสู่ตำแหน่งตุลาการศาลทหารโดยการคัดเลือกซึ่งไม่ได้มีการทดสอบหรือสอบคัดเลือก ปัญหาการที่ศาลทหารเป็นองค์กรตุลาการที่อยู่ภายใต้การควบคุมบริหารจากกรมพระธรรมนูญที่เป็นหน่วยงานฝ่ายบริหาร ตุลาการในศาลทหารมีสถานะเป็นข้าราชการในสังกัดกระทรวงกลาโหมจึงมีปัญหาเรื่องความเป็นอิสระของตุลาการ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า สมควรปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องบางมาตราเพื่อให้กฎหมายมีความชอบด้วยหลักนิติธรรม หลักการแบ่งแยกอำนาจ หลักความเสมอภาค และหลักความเป็นอิสระของตุลาการ ทำให้ศาลทหารสามารถคุ้มครองสิทธิของประชาชนได้ดีขึ้นและสามารถมีมาตรฐานความยุติธรรมที่สูงขึ้นเทียบเท่ากับศาลยุติธรรม

* Received January 30, 2023; Revised March 10, 2023; Accepted March 30, 2023

คำสำคัญ: ศาลทหาร, ตุลาการทหาร, ทหาร

Abstract

The objective of this article is to study the legal issues concerning military judges under the organization of military courts act B.E. 2498 and related regulations in Thailand. The research method involves a document-based study by collecting information on the subject matter from both Thai and foreign sources. The study focuses on examining the relevant laws, regulations, textbooks, and articles in Thai, to compare the approach of Thailand with that of other countries in terms of military courts problems. The purpose of the study is to identify the causes of the credibility issues of military courts and to propose recommendations for improving their qualifications and future developments. The research found that the military judges in Thailand have legal issues related to military jurisdiction, such as the reasons and necessity military courts, the inappropriate jurisdiction of military courts, the insufficiency of the criteria for selecting military judges, and the lack of independence of military judges because military judges are public servants under the ministry of defense, and this status creates issues concerning the independence of military courts. The researchers, therefore, recommend revising some articles of the regulations to ensure that they conform to legal principles and promote the principles of dividing powers and maintaining a balance of powers between the judiciary, executive, and independent of the judiciary. Thus, the military court can improve the protection of rights of the people and the justice standard comparable to the court of justice.

Keywords: Military Court, Military Coup, Military

บทนำ

ในปัจจุบันสังคมไทยมีกระแสความคิดที่ไม่เชื่อมั่นในองค์กรศาลมากขึ้นและมองว่าศาลทหารไม่ชอบด้วยหลักนิติธรรม เหตุจากการมีสังคมออนไลน์และโซเชียลมีเดีย ทำให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่ายและสามารถแสดงความคิดเห็นต่อข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว โดยสารหรือข้อความเหล่านั้นจะแผ่ขยายไปในสังคมมีผลต่อกระแสความคิดของประชาชน ส่งผลให้ความเชื่อมั่นในองค์กรศาลลดน้อยลง อย่างไรก็ตามไม่ว่ากระแสความคิดของประชาชนจะมีที่มาจาก

สาเหตุใดก็ตาม ศาลจะต้องเป็นที่ยอมรับของประชาชนในสังคมเสมอ ศาลจึงต้องมีการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพและความน่าเชื่อถือของกระบวนการยุติธรรมอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาลทหาร ซึ่งประชาชนมีขาดความเข้าใจในวัตถุประสงค์และบทบาทของศาลทหาร ทำให้มีความเชื่อมั่นต่อระบบของศาลทหารน้อย จึงสมควรมีการพัฒนาปรับปรุง เพื่อให้มีความเชื่อมั่นของประชาชนมากขึ้น โดยอย่างน้อยที่สุดควรจะมีระดับทัดเทียมกับศาลยุติธรรม เนื่องจากศาลยุติธรรมและศาลทหารมีอำนาจพิจารณาคดีอาญาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเหมือนกัน แต่แตกต่างกันโดยหลัก คือประเภทของบุคคลที่อยู่ในเขตอำนาจของศาล (พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร, 2498) ดังนั้น จึงมักมีการเปรียบเทียบระหว่างศาลยุติธรรมกับศาลทหารอยู่เสมอ ซึ่งประชาชนค่อนข้างจะมีความเชื่อมั่นในศาลยุติธรรมมากกว่าศาลทหาร โดยมีความเห็นว่าส่วนที่ทำให้ประชาชนไม่เชื่อมั่นในศาลทหารนั้นมีสาเหตุอยู่ 2 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง ไม่เชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมในศาลทหาร และประการที่สองไม่เชื่อมั่นในคุณสมบัติขององค์คณะตุลาการในศาลทหาร

ผู้พิพากษาหรือตุลาการเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการอำนวยความยุติธรรมแก่บรรดาคดี มีความสำคัญในการดำเนินกระบวนการพิจารณาด้วยความรู้ความสามารถเพื่อให้ได้มาซึ่งคำพิพากษาที่เป็นธรรมและเหมาะสมแก่คดี โดยใช้อำนาจตุลาการอันเป็นหลักการหนึ่งในการอำนาจอธิปไตยตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ จึงเป็นการใช้อำนาจที่เป็นของประชาชน ผู้พิพากษาหรือตุลาการจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และความสามารถ ด้านกฎหมายอย่างลึกซึ้ง เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตของการเป็นผู้พิพากษา เป็นที่ยอมรับของประชาชน อีกทั้งต้องมีอิสระในการพิจารณาคดีอย่างเต็มที่ (โฮเซ ไชตุน, 2550)

ดังนั้น ผู้ที่จะเป็นตุลาการในศาลทหารซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่ใช้อำนาจตุลาการอันเป็นหนึ่งในอำนาจอธิปไตยที่ได้รับมอบอำนาจมาจากประชาชน (ม.ล. ชาญโชติ ชมพูนุท, 2556) นับว่าตุลาการในศาลทหารเป็นผู้พิจารณาคดีแทนประชาชนในสังคม จึงต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเป็นที่ยอมรับของประชาชนในสังคม มีวิธีการเข้าสู่ตำแหน่งอันน่าเชื่อถือและต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้และเข้าใจในเรื่องหลักกฎหมาย แต่กระนั้นในคดีบางลักษณะอาจมีความแตกต่างจากคดีทั่วไปที่ความรู้ด้านกฎหมายแต่อย่างเดียวอาจไม่เพียงพอที่จะวินิจฉัยโดยลำพังได้ จึงต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือมีประสบการณ์เป็นอย่างดีเกี่ยวกับเรื่องนั้นเป็นผู้ร่วมพิจารณาหรือให้ความเห็นในเรื่องนั้นในการวินิจฉัยคดี เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์จะสามารถรู้และเข้าใจเนื้อหาแห่งคดีในลักษณะของคดีที่มีความพิเศษนั้น ด้วยเหตุนี้ทำให้ต้องมีผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ร่วมอยู่ในกระบวนการยุติธรรมไม่ว่าจะเป็นบทบาทพยานผู้เชี่ยวชาญหรือผู้พิพากษาสมทบหรือตุลาการ อย่างไรก็ตามความเหมาะสมในผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการพระธรรมนูญเองก็ยังเป็นที่กังขาของประชาชน เนื่องจากคุณสมบัติและพื้นความรู้ของบุคคลผู้จะเป็นตุลาการพระธรรมนูญตาม

ข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยตุลาการศาลทหาร พ.ศ. 2528 ยังมีมาตรฐานที่น้อยกว่าคุณสมบัติของบุคคลผู้พิพากษาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ.2543 และระเบียบคณะกรรมการศาลยุติธรรมต่าง ๆ อีกทั้งวิธีการเข้าสู่ตำแหน่งของตุลาการพระธรรมนูญใช้การแต่งตั้งโดยผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาทหาร ไม่ได้ผ่านการสอบคัดเลือกอย่างเช่นผู้พิพากษาศาลยุติธรรม ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ประชาชนในสังคมเคลือบแคลงใจ จึงเป็นที่มาและความสำคัญของปัญหากฎหมายเกี่ยวกับตุลาการศาลทหารอันจะได้กล่าวต่อไป

สมมติฐานของงานวิจัยนี้ คาดว่าศาลทหารควรให้ความสำคัญแก่การกำหนดที่มาและคุณสมบัติของบุคคลที่ดำรงตำแหน่งตุลาการมากขึ้น และตุลาการในศาลทหารซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับกฎหมายทางทหาร ย่อมไม่สมควรที่จะพิจารณาคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม เนื่องจากศาลยุติธรรมสามารถพิจารณาคดีเหล่านี้ได้และมีความชำนาญเฉพาะทางมากกว่าศาลทหาร อีกทั้งการที่คดีในลักษณะเดียวกันถูกพิจารณาในศาลต่างกันยังส่งผลกระทบต่อความเท่าเทียมในกระบวนการยุติธรรมภายใต้รัฐธรรมนูญ จึงควรมีการกำหนดเขตอำนาจศาลทหารเสียใหม่ให้เหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเสนอแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดเขตอำนาจศาลทหาร
2. เพื่อศึกษาและเสนอแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการแต่งตั้งตุลาการทหาร
3. เพื่อศึกษาและเสนอแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับความเป็นอิสระของตุลาการทหาร

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัยเป็นการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) กล่าวคือ รวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสารเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวนี้ทั้งที่เป็นของประเทศไทยและต่างประเทศ โดยศึกษาบทบัญญัติในกฎหมายควบคู่ไปกับหลักการของบทบัญญัติดังกล่าว ซึ่งได้จากกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตำราและบทความภาษาไทย แล้วทำการวิเคราะห์หลักกฎหมายประกอบกับข้อเท็จจริงในประเทศไทย เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับตุลาการศาลทหาร และค้นหาแนวทางในการเสนอแนะข้อควรปรับปรุงเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือที่มาของตุลาการทหารต่อไป

ผลการวิจัย

เมื่อได้ทำการศึกษาวิจัยบทกฎหมาย หลักการทางกฎหมาย ตำรา บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องแล้วสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยนี้จะใช้การนำหลักกฎหมายและทฤษฎีทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อมาปรับใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับตุลาการศาลทหารในประเทศไทย ดังนี้

1.1 หลักการแบ่งแยกอำนาจ

หลักการแบ่งแยกอำนาจ (The Separation of Powers) เป็นหลักการพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยที่ถูกอธิบายโดยนักปรัชญาทางกฎหมายชาวฝรั่งเศสที่มีชื่อว่า มงแต็สกีเยอ หรือชาร์ล-หลุยส์ เดอ เซองงดา บารอนแห่งลาแบรเดและมงแต็สกีเยอ (*Charles-Louis de Secondat, baron de La Brède et de Montesquieu*) กล่าวอธิบายโดยสรุปได้ว่า อำนาจอธิปไตยออกเป็น 3 ประการ อำนาจแรก คือ อำนาจนิตินบัญญัติ โดยเจ้าผู้ครองหรือผู้บริหารเป็นผู้ออกกฎหมาย บังคับใช้ชั่วคราวระยะหนึ่งหรือตลอดกาล อำนาจที่สอง คือ อำนาจบริหารรัฐ หรือเรียกว่า อำนาจบริหาร โดยเจ้าผู้ครองจะทำให้เกิดความสงบหรือทำสงคราม ส่งคนทูตานุทูต ให้ปลอดภัย เตรียมการบุกรุก และอำนาจที่สาม คือ อำนาจในการตัดสิน หรือเรียกว่า อำนาจตุลาการ โดยเจ้าผู้ครองจะเป็นผู้ลงโทษผู้ประกอบอาชญากรรม ตัดสินข้อพิพาทของบุคคล เพื่อป้องกันไม่ให้อำนาจใดอำนาจหนึ่งรวมอยู่ที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเดียวอันอาจจะนำมาสู่การใช้อำนาจอย่างเกินขอบเขตได้ และให้อำนาจแต่ละอำนาจนั้นหยุดยั้งหรือคานอีกอำนาจหนึ่งไม่ให้มีการใช้อำนาจอย่างเกินขอบเขต เรียกว่า การตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ (Checks and Balances)

1.2 หลักการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ

หลักการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ (check and balance) เป็นหลักการที่เชื่อมโยงกับหลักการแบ่งแยกอำนาจ มีบทบาทเป็นกลไกตามรัฐธรรมนูญที่ทำหน้าที่คานและถ่วงดุลระหว่างอำนาจนิตินบัญญัติ อำนาจบริหาร กับอำนาจตุลาการ เพื่อให้เกิดการตรวจสอบและควบคุมการใช้อำนาจรัฐ โดยมีที่มาจากสมมติฐานว่า รัฐสภาผู้ใช้อำนานิตินบัญญัติ รัฐบาลผู้ใช้อำนาจบริหาร และศาลผู้ใช้อำนาจตุลาการ ซึ่งต่างมีอำนาจเป็นของตนเอง หากได้ใช้อำนาจขององค์กรตนอย่างเต็มที่เพียงลำพังอาจจะทำให้เกิดการปิดเบือนของอำนาจได้ ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีการถ่วงดุลและคานอาจ เพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจของแต่ละองค์กรให้สมดุล และด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ทำให้เกิดความสัมพันธ์ของการใช้อำนาจระหว่างสามฝ่ายขึ้นอธิบายได้ว่า ศาลซึ่งเป็นองค์กรผู้ใช้อำนาจตุลาการจะใช้อำนาจแต่เพียงลำพังไม่ได้ แต่จะต้องมีการถ่วงดุลและคานอำนาจ รวมถึงการตรวจสอบจากรัฐสภาซึ่งเป็นองค์กรผู้ใช้อำนานิตินบัญญัติหรือรัฐบาลซึ่งเป็นองค์กรผู้ใช้อำนาจบริหารหรือโดยทางการเมืองด้วย

1.3 หลักความเป็นอิสระของตุลาการ

หลักความเป็นอิสระของฝ่ายตุลาการเป็นส่วนหนึ่งของหลักการแบ่งแยกอำนาจ และถือเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชนตามหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (universal declaration of human rights) ด้วย มีเนื้อหาสำคัญ คือ การที่ฝ่ายตุลาการจะต้องไม่อยู่ภายใต้อำนาจการบังคับบัญชาของฝ่ายอื่น เนื่องจากหากฝ่ายตุลาการจะต้องดำเนินการตรวจสอบหรือควบคุมการใช้อำนาจของฝ่ายใดแล้ว ฝ่ายตุลาการกลับอยู่ภายใต้อำนาจของฝ่ายนั้นเสียเองไม่มีความเป็นอิสระ บทบาทของฝ่ายตุลาการเช่นนี้จะไม่สามารถกระทำให้บรรลุผลได้เลย ความเป็นอิสระของฝ่ายตุลาการสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ (1) ความเป็นอิสระในเชิงสถาบัน (institutional independence) และ (2) ความเป็นอิสระในเชิงปัจเจกบุคคล (individual independence)

1.3.1 ความเป็นอิสระในเชิงสถาบันเป็นการพิจารณาฝ่ายตุลาการในฐานะสถาบันที่ใช้อำนาจตุลาการซึ่งเป็นอำนาจอธิปไตยในระนาบเดียวกันกับฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ โดยที่แต่ละฝ่ายเป็นอิสระในการใช้อำนาจปราศจากการแทรกแซงของฝ่ายอื่น ความเป็นอิสระในเชิงสถาบันจึงหมายถึงการที่องค์กรตุลาการเป็นอิสระจากองค์กรบริหารและองค์กรนิติบัญญัติ รัฐจะต้องประกันความเป็นอิสระไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายและสถาบันต่าง ๆ จะต้องเคารพและปฏิบัติตามหลักดังกล่าว

1.3.2 ความเป็นอิสระในเชิงปัจเจกบุคคลเป็นการพิจารณาฝ่ายตุลาการในฐานะปัจเจกชน โดยที่ผู้เป็นตุลาการจะต้องสามารถพิจารณาตัดสินคดีได้โดยอิสระ ปราศจากความกลัวต่อผลร้ายหรือกาแ่ก้แค้นที่อาจเกิดขึ้นจากการตัดสินคดี ตุลาการจะต้องพิจารณาตัดสินคดีตามหลักกฎหมายเท่านั้น ซึ่งหมายถึงการที่ผู้พิพากษา อัยการตลอดจนทนายความจะต้องสามารถทำหน้าที่ของตนเองได้โดยปราศจากการรังควานหรือคุกคามใด ๆ

1.4 หลักความเสมอภาค

หลักความเสมอภาคเป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ได้รับการรับรองไว้ตามรัฐธรรมนูญ กล่าวคือเป็นหลักที่ยอมรับว่ามนุษย์ทุกคนต่างมีความเท่าเทียมกันและห้ามมิให้รัฐในฐานะที่เป็นองค์กรผู้ใช้อำนาจปกครองเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นในทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ความสำคัญอีกประการหนึ่งของหลัก ความเสมอภาคคือเป็นหลักที่ควบคุมมิให้รัฐใช้อำนาจอธิปไตยตามอำเภอใจ การกระทำของรัฐที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลหากเป็นการเลือกปฏิบัติด้วยการให้ประโยชน์แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มบุคคลใดโดยเฉพาะ รัฐจะต้องสามารถให้คำอธิบายอันสมเหตุสมผลได้ว่า เพราะเหตุใดจึงดำเนินการ

เช่นนั้น หากเหตุผลที่ไม่สามารถรับฟังได้ อาจแสดงให้เห็นได้ว่ารัฐกำลังใช้อำนาจอธิปไตยตามอำเภอใจและเป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลด้วยความไม่เป็นธรรม

2. ปัญหาที่พบ

จากการศึกษาพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 และกฎบังคับที่เกี่ยวข้อง พบว่าปัญหาซึ่งแยกประเด็นได้ดังนี้

2.1 ความเหมาะสมของเขตอำนาจศาลทหาร

เมื่อพิจารณาแล้วการที่ทหารซึ่งเป็นบุคคลที่มีสถานะบทบาทหน้าที่การงานเป็นทหาร ก็ยังมีสถานะเป็นพลเมืองไทยอยู่ในขณะเดียวกัน ถือเป็นประชาชนไม่แตกต่างจากประชาชนโดยทั่วไป การที่บุคคลผู้ใดที่เป็นทหารกระทำความผิดอาญาเดียวกันกับพลเรือนและจะต้องได้รับการพิจารณาด้วยกฎหมายเดียวกัน แต่ถูกดำเนินกระบวนการยุติธรรมในศาลต่างกัน ถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเหมือนกัน แต่ได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ย่อมเป็นความไม่เสมอภาค ดังนั้น หากมีการกำหนดประเภทคดีซึ่งอยู่ในเขตอำนาจศาลทหารเสียใหม่ ให้ศาลทหารในเวลาปกติมีอำนาจพิจารณาเฉพาะแต่คดีความผิดตามกฎหมายทางทหารหรือการสงครามเท่านั้น ก็จะสามารถทำให้ประชาชนได้รับความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรมมากขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าวอาจมองว่าศาลทหารไม่มีความจำเป็นที่จะต้องแยกออกจากต่างหากจากศาลยุติธรรม เนื่องจากศาลยุติธรรมก็สามารถที่จะพิจารณาคดีที่อยู่ในอำนาจศาลทหารได้เช่นกันแล้วจะทำให้มองว่าการที่มีศาลทหารอยู่นั้นเป็นการไม่จำเป็น แต่หากมองว่าศาลทหารยังมีความจำเป็นที่จะต้องดำรงอยู่และต้องแยกออกจากต่างหากจากศาลยุติธรรมแล้ว ก็เป็นการสมควรที่จะกำหนดให้ศาลทหารมีเขตอำนาจศาลเฉพาะสำหรับประเภทคดีที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาทางทหาร โดยไม่ให้มีเขตอำนาจไปทับซ้อนกับคดีอาญาประเภทเดียวกันที่ประชาชนซึ่งเป็นพลเรือนจะต้องถูกพิจารณาในศาลยุติธรรม และไม่ให้ประชาชนซึ่งเป็นทหารจะต้องถูกพิจารณาคดีลักษณะเดียวกันในศาลทหาร เนื่องจากเพียงมองว่าประชาชนคนดังกล่าวมีสถานะในการประกอบอาชีพเป็นทหารเพียงเท่านั้น เพื่อให้บุคคลที่มีสาระสำคัญเป็นประการเดียวกัน คือเป็นประชาชนไทย ซึ่งได้กระทำความผิดอาญาประเภทเดียวกัน ต้องถูกดำเนินคดีอาญาในกระบวนการยุติธรรมของศาลเดียวกัน อันจะสอดคล้องกับหลักความเสมอภาคภายใต้รัฐธรรมนูญ

2.2 หลักการการแต่งตั้งตุลาการทหารในศาลทหารของไทย

หลักเกณฑ์การเข้าสู่ตำแหน่ง ถือเป็นด้านแรกของการควบคุมมาตรฐานความยุติธรรม ซึ่งในกรณีศาลยุติธรรมกับศาลปกครองนั้นมีลักษณะช่องทางของการเข้าสู่ตำแหน่งทั้งหมด 3 ช่องทาง ได้แก่ การสอบคัดเลือก การทดสอบความรู้ การคัดเลือก โดยจะมุ่งเน้นการใช้วิธีการสอบคัดเลือกเป็นหลัก ซึ่งการสอบคัดเลือกมีข้อดีในการจำแนกความแตกต่างระหว่าง

บุคคลที่มีความสามารถเหมาะสมกับบุคคลที่ขาดคุณสมบัติได้ โดยที่วิธีการสอบคัดเลือกมีได้ หมายความว่าเพียงแต่การสอบแข่งขันเท่านั้น หากแต่ยังหมายรวมถึงการกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครสอบ ซึ่งเป็นด่านแรกแห่งการคัดกรองคุณสมบัติด้วย แต่สำหรับกรณีศาลทหารกลับมีเพียงช่องทางการคัดเลือกเท่านั้น ไม่มีการสอบคัดเลือกหรือการทดสอบความรู้เป็นขั้นตอนก่อนการเข้าสู่ตำแหน่งตุลาการในศาลทหารแต่อย่างใด ทำให้อาจเกิดความไม่ประสิทธิภาพในการคัดกรองบุคลากรที่จะเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ตุลาการในศาลทหารได้

ในปัจจุบันการคัดกรองบุคลากรในการเข้าสู่ตำแหน่งตุลาการในศาลทหารนั้น ยังมีความด้อยประสิทธิภาพและเปิดกว้างให้ผู้บังคับบัญชาสามารถใช้ดุลพินิจในการคัดเลือกได้มากจนเกินไป โดยหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ไม่ได้มีการทดสอบความรู้ของผู้ที่จะเข้าสู่ตำแหน่งเพื่อจำแนกความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีความสามารถเหมาะสมกับบุคคลที่ขาดคุณสมบัติได้ หรือการสัมภาษณ์ เพื่อให้สามารถทราบคุณลักษณะของผู้ที่จะเข้าสู่ตำแหน่งซึ่งขั้นตอนการคัดกรองอื่นก่อนหน้านี้ไม่สามารถตรวจสอบหรือจำแนกได้ หรือเป็นการเปิดช่องว่างให้ผู้บังคับบัญชาสามารถเลือกบุคคลที่ต้องการให้ดำรงตำแหน่งตุลาการเข้ามาเป็นตุลาการศาลทหารได้ง่าย แม้บุคคลผู้นั้นอาจจะไม่ได้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมในการดำรงตำแหน่งตุลาการ หรืออาจเป็นการแทรกแซงอำนาจของตนเข้าสู่ศาลทหารผ่านการแต่งตั้งตุลาการได้ ขัดต่อหลักความยุติธรรมและหลักความเป็นอิสระของตุลาการ ซึ่งการที่ตุลาการเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการและศาลทหารเป็นองค์กรฝ่ายตุลาการ แต่การคัดเลือกบุคคลมาทำหน้าที่ตุลาการกลับเป็นอำนาจของคณะกรรมการตุลาการทหารหรือผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นฝ่ายบริหารภายใต้กระทรวงกลาโหม จึงเป็นการขัดต่อหลักการแบ่งแยกและมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขหลักเกณฑ์การแต่งตั้งตุลาการในศาลทหาร เพื่อไม่ให้มาตรฐานคุณสมบัติของตุลาการในศาลทหารด้อยไปกว่ามาตรฐานของตุลาการหรือผู้พิพากษาในศาลอื่น และเพื่อป้องกันการใช้อำนาจตามอำเภอใจของผู้บังคับบัญชาในการแต่งตั้งตุลาการ อีกทั้งเพื่อให้เกิดความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกับประชาชนไม่ว่าจะเป็นพลเรือนหรือทหารก็ตาม

2.3 ความเป็นอิสระของตุลาการทหารในศาลทหารของไทย

ศาลทหารเป็นหน่วยงานหนึ่งในองค์กรฝ่ายบริหาร คือ กรมพระธรรมนูญ ซึ่งสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม กระทรวงกลาโหม โดยบุคลากรทั้งหมดที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมของศาลทหาร ไม่ว่าจะเป็นตุลาการทหาร อัยการทหาร ทนายทหาร จำศาล เจ้าหน้าที่เรือนจำ ก็จะเป็นทหารซึ่งมีสังกัดทั้งหมด จึงอาจไม่ได้มีความเป็นอิสระอย่างแท้จริงในการปฏิบัติหน้าที่

เมื่อได้ศึกษาหลักการและทฤษฎีต่าง ๆ แล้ว พบว่าตามหลักความเป็นอิสระของตุลาการนั้น องค์กรฝ่ายตุลาการจะต้องไม่อยู่ภายใต้อำนาจการบังคับบัญชาขององค์กรฝ่ายอื่น เนื่องจากหากฝ่ายตุลาการจะต้องดำเนินการตรวจสอบหรือควบคุมการใช้อำนาจขององค์กร

ฝ่ายใดแล้ว องค์การฝ่ายตุลาการกลับอยู่ภายใต้อำนาจของฝ่ายนั้นเสียเองไม่มีความเป็นอิสระ บทบาทขององค์การฝ่ายตุลาการเช่นนี้จะไม่สามารถกระทำให้บรรลุผลได้ เมื่อได้เปรียบเทียบกับ ลักษณะของศาลทหารจึงพบปัญหาว่า ศาลทหารเป็นองค์การฝ่ายตุลาการที่อยู่ภายใต้บังคับบัญชาของกรมพระธรรมนูญ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม กระทรวงกลาโหม ซึ่งเป็น องค์การฝ่ายบริหารที่มีภารกิจหน้าที่ในการป้องกันประเทศและมีอำนาจบังคับบัญชากองทัพไทย การที่ศาลทหารมีเขตอำนาจในการพิจารณาเหนือทหารด้วยกัน จึงเป็นกรณีที่ศาลทหารย่อมมี ปัญหาด้านความเป็นอิสระและอาจไม่สามารถบรรลุผลในการอำนวยความยุติธรรมได้ และการ ที่ศาลทหารซึ่งเป็นองค์การฝ่ายตุลาการที่อยู่ภายใต้บังคับบัญชาบริหารด้วยอีกทอดหนึ่งสามารถใช้ อำนาจตุลาการได้โดยลำพัง ก็อาจเกิดการใช้อำนาจตามอำเภอใจได้ จึงจำเป็นที่จะต้อง การกลไกในการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจของศาลทหาร

อภิปรายผล

การพิจารณาถึงปัญหาเกี่ยวกับตุลาการศาลทหารก็จะต้องพิจารณาถึงปัญหาเกี่ยวกับ ศาลทหารประกอบกันด้วย เนื่องจากตุลาการทหารและศาลทหารมีความเกี่ยวพันกันอย่าง ใกล้ชิด ซึ่งเมื่อได้ทำวิจัยแล้ว พบว่าตุลาการศาลทหารมีปัญหาความไม่ชอบด้วยหลักกฎหมาย หลายประการ อันเนื่องมาจากลักษณะขององค์การและบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดย การวิจัยเรื่อง “ปัญหาเกี่ยวกับตุลาการศาลทหาร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเสนอแนวทาง ในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดเขตอำนาจศาลทหาร เพื่อศึกษาและเสนอ แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการแต่งตั้งตุลาการทหาร และเพื่อศึกษาและ เสนอแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับความเป็นอิสระของตุลาการทหาร ซึ่งสามารถ อภิปรายผลการวิจัยในแต่ละประเด็นได้ดังนี้

1. ศาลทหารมีเขตอำนาจศาลในการพิจารณาคดีอาญาบางประเภทที่ทับซ้อนกับเขต อำนาจของศาลยุติธรรม โดยบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารซึ่งกระทำความผิดอาญาจะต้องถูก พิจารณาโดยศาลทหาร ส่วนบุคคลทั่วไปซึ่งไม่ได้อยู่ในอำนาจศาลทหาร หากกระทำความผิด อาญาจะถูกพิจารณาโดยศาลยุติธรรม ทั้งที่บุคคลทั้งสองประเภทต่างเป็นประชาชนชาวไทย เหมือนกัน (ภาคภูมิ โกกะอินทร์, 2549) กรณีจึงเป็นการที่บุคคลผู้เป็นประชาชนชาวไทย เหมือนกัน กระทำความผิดอาญาในลักษณะหรือประเภทเดียวกัน แต่กลับถูกพิจารณาคดีโดย ศาลต่างกัน ถือเป็นความไม่เสมอภาคภายใต้รัฐธรรมนูญ (มานิตย์ จุมปา, 2550)

2. ตุลาการทหารมีที่มาจากการแต่งตั้งโดยผู้บังคับบัญชาหรือคณะกรรมการตุลา การทหาร แล้วแต่กรณี ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรง ผู้บังคับบัญชาเหนือตนหรือข้าราชการ ระดับที่สูงกว่า และมีการบังคับบัญชาตามสายงานและมีแบบธรรมเนียมทหารเป็นกรอบการ ประพฤติปฏิบัติตน ทำให้ตุลาการทหารมีขาดความมีอิสระในการพิจารณาคดี อาจเกิดการ

พิจารณาของตุลาการทหารที่เป็นไปด้วยความกลัวต่ออำนาจของผู้บังคับบัญชาหรือเป็นไปตามนโยบายของผู้บังคับบัญชา ขัดต่อหลักความเป็นอิสระของตุลาการ (Office of the High Commissioner for Human Rights, 2003)

3. การที่ตุลาการทหารอยู่ภายใต้สายการบังคับบัญชาในกระทรวงกลาโหมที่เป็นฝ่ายบริหาร ทำให้ศาลทหารมีสภาพเป็นองค์กรที่เป็นฝ่ายตุลาการและยังเป็นฝ่ายบริหารด้วย จึงเป็นกรณีที่รวบองค์กรบริหารและตุลาการเข้าด้วยกัน ผู้มีส่วนร่วมการดำเนินกระบวนการยุติธรรมไม่ว่าจะเป็นตุลาการ โจทก์ จำเลย หรือผู้มีอำนาจสั่งคดี ล้วนแล้วแต่อยู่ภายใต้องค์กรทหาร อีกทั้งศาลทหารสามารถใช้อำนาจตุลาการได้ด้วยตนเอง โดยปราศจากการคานอำนาจโดยองค์กรที่ใช้อำนาจฝ่ายอื่นเลย อาจทำให้ศาลทหารมีโอกาสที่จะเกิดการใช้อำนาจโดยอำเภอใจ (ฤทธิภูมิ กัลป์ยานภัทรศิษฐ์, 2559) หรืออาจถูกแทรกแซงโดยผู้บังคับบัญชา (ทวีป มหาสิงห์, 2563) ถือเป็นการขัดต่อหลักการแบ่งแยกอำนาจ (ถาวร เกียรติทับทิว, 2546)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาของผู้เขียนในเรื่องดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนจึงขอสรุปและเสนอแนะบางประการเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบศาลทหารในประเทศไทยให้ดียิ่งขึ้น โดยผู้เขียนเห็นว่า 1.) เมื่อพิจารณาเขตอำนาจศาลทหารแล้ว จะพบว่าศาลทหารมีเขตอำนาจเหนือคดีอาญาที่จำเลยเป็นทหาร แต่คดีอาญาที่ไม่ใช่คดีอาญาตามกฎหมายทหารนั้น โดยปกติแล้วศาลยุติธรรมที่เป็นศาลพลเรือนก็มีเขตอำนาจพิจารณาคดีในลักษณะดังกล่าวอยู่แล้ว ทำให้การที่จำเลยมีสถานะทางอาชีพเป็นทหารส่งผลให้ได้รับการพิจารณาในศาลต่างหากกับประชาชนโดยทั่วไปทั้งที่ทหารก็ถือเป็นพลเมืองเช่นกัน จึงเป็นการขัดต่อหลักความเสมอภาค จึงควรปรับแก้เขตอำนาจของศาลทหารตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 มาตรา 13 ให้เหมาะสมโดยการให้ศาลทหารมีเขตอำนาจเฉพาะแต่คดีอาญาทหาร หรือคดีตามกฎหมายทางการทหาร หรือการสงครามเท่านั้น และแก้ไขมาตรา 16 โดยไม่แบ่งเขตอำนาจศาลด้วยประเภทของบุคคลอีกต่อไป แทนที่เนื้อหาตามบทบัญญัติเดิม เนื่องจากศาลทหารสมควรที่จะมีความเชี่ยวชาญในคดีทางการทหารหรือการสงคราม จึงเหมาะสมที่จะมีเขตอำนาจคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการทหารหรือการสงคราม จึงไม่ควรนำคดีอาญาในลักษณะอื่นที่อยู่ในเขตอำนาจศาลยุติธรรมมาพิจารณาในศาลทหาร เพื่อเป็นหลักประกันในมาตรฐานความยุติธรรมและความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรม 2.) เมื่อนำหลักการแบ่งแยกอำนาจมาพิจารณาโครงสร้างของศาลทหารที่เป็นองค์กรฝ่ายตุลาการที่อยู่ภายใต้กรมพระธรรมนูญ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม กระทรวงกลาโหมที่เป็นองค์กรฝ่ายบริหารแล้ว จะพบว่ามีปัญหาการทับซ้อนกันของอำนาจตุลาการและอำนาจบริหาร และสะท้อนให้เห็นปัญหาการใช้อำนาจตุลาการโดยศาลทหารที่อาจถูกการแทรกแซงโดยผู้บังคับบัญชาผ่านการคัดเลือกและแต่งตั้งตุลาการซึ่งเป็น

ดุลพินิจของผู้บังคับบัญชา หรือผ่านอำนาจตามสายการบังคับบัญชา ซึ่งเป็นการขัดต่อหลักการแบ่งแยกอำนาจ และหลักความเป็นอิสระของตุลาการ อีกทั้งการที่ศาลทหารใช้วิธีการคัดเลือกโดยที่ไม่มีการสอบคัดเลือกหรือทดสอบความรู้ก่อนจะทำการเลือกตัวบุคคลที่เหมาะสมแก่การดำรงตำแหน่งตุลาการ อาจทำให้ได้มาซึ่งตุลาการทหารที่ไม่มีคุณสมบัติหรือความรู้ความสามารถเหมาะสมแก่การเป็นตุลาการและส่งผลเสียต่อมาตรฐานความยุติธรรมได้ ดังนั้นจึงควรให้มีการสอบคัดเลือกหรือการทดสอบความรู้เสียก่อนที่จะมีการแต่งตั้งบุคคลเข้ามาดำรงตำแหน่งตุลาการในศาลทหาร ซึ่งการสอบหรือทดสอบนี้ควรให้มีหน่วยงานใหม่ขึ้นเพื่อดำเนินการในส่วนนี้หรือมีการขอความร่วมมือจากองค์กรฝ่ายตุลาการอื่น ๆ เช่นการร่วมกันออกข้อสอบด้วย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการที่คณะกรรมการตุลาการทหารหรือผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการเป็นผู้ดำเนินการจัดสอบหรือออกข้อสอบด้วยตนเองโดยตรงจนอาจเกิดการแทรกแซงได้ เป็นการคานอำนาจในการแต่งตั้งตุลาการโดยองค์กรตุลาการอื่นอีกด้วย โดยการเพิ่มบัญญัติในพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 เป็นมาตรา 11/2 ให้มีเนื้อหาตามข้อเสนอข้างต้น 3.) เนื่องจากตุลาการทหารเป็นข้าราชการทหารสังกัดกระทรวงกลาโหมอยู่ภายใต้สายการบังคับบัญชาของกรมกระธรรมนูญ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม กระทรวงกลาโหม โดยปราศจากการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจโดยองค์กรฝ่ายอื่น จึงส่งผลให้ตุลาการทหารอาจใช้อำนาจโดยอำเภอใจหรือถูกแทรกแซงการพิจารณาด้วยการกดดันโดยอำนาจของผู้บังคับบัญชาให้ตัดสินใจคดีไปตามแนวทางนโยบายของผู้บังคับบัญชาหรือเกิดความเกรงกลัวต่ออำนาจของผู้บังคับบัญชา ทำให้ไม่สามารถอำนวยความยุติธรรมให้แก่จำเลยได้ ดังนั้นจึงควรให้มีบุคลากรทางกฎหมายจากภายนอกหรือผู้พิพากษาจากศาลยุติธรรมเข้ามามีส่วนร่วมในองค์คณะศาลทหารในเวลาปกติ โดยแบ่งประเภทตุลาการศาลทหารออกเป็น 2 ประเภท คือตุลาการฝ่ายกฎหมาย กับตุลาการฝ่ายปกครอง ให้นายทหารเหล่าพระธรรมนูญผู้ผ่านการสอบคัดเลือกหรือการทดสอบความรู้ดำรงตำแหน่งเป็นตุลาการฝ่ายปกครอง และให้แต่งตั้งบุคลากรทางกฎหมายจากภายนอก เช่น ผู้พิพากษาจากศาลยุติธรรม ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชากฎหมายที่ผ่านการสอบคัดเลือกหรือการทดสอบความรู้ดำรงตำแหน่งตุลาการฝ่ายกฎหมาย ประกอบกันเป็นองค์คณะ เพื่อให้พิจารณาคดีในศาลทหาร ซึ่งจะทำให้มีการถ่วงดุลและคานอำนาจของตุลาการศาลทหารได้ โดยการแก้ไขบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 28 และมาตรา 29 ให้มีเนื้อหาตามข้อเสนอข้างต้น

เอกสารอ้างอิง

- โฮเซ ไชตุน. (2550). หลักการสากลว่าด้วยความเป็นอิสระและความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้พิพากษา หนายความและอัยการ : แนวทางสำหรับนักปฏิบัติลำดับที่ 1 ใน สมชาย หอมลออ. ความเป็นอิสระ. (23). เจนีวา: International Commission of Jurists .
- ถาวร เกียรติทิพย์. (2546). หลักการแบ่งแยกอำนาจและความสัมพันธ์ขององค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยตามแนวคิดของมองเตสกีเออ. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์, 43(3), 155-185.
- ทวีป มหาสิงห์. (2563). การก่อรูป “ทฤษฎีความยุติธรรม” ของจอห์น รอลส. วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, 11(ฉบับเพิ่มเติม). 11-17.
- พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร. (2498). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 72 ตอนที่ 83 หน้า 1415 (18 ตุลาคม 2498).
- ภาคภูมิ โกละอินทร์. (2549). หลักความเสมอภาคในระบบกฎหมายไทย. ใน วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ม.ล. ชาญโชติ ชมพูนุท. (2556). ทฤษฎีสัญญาประชาคม. เรียกใช้เมื่อ 5 พฤศจิกายน 2565 จาก http://www.thaiihdc.org/web/index.php?option=com_content&view=article&id=424:556-06-10-05-19-41&catid=4:2557-06-25-06-55-40&Itemid=23
- มานิตย์ จุมปา. (2550). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: บริษัท วี. พรีนท์ (1991) จำกัด).
- ฤทธิภูมิ กัลป์ยานภักดิ์. (2559). การถ่วงดุลและตรวจสอบฝ่ายตุลาการในระบบกฎหมายไทย. ใน ดุษฎีนิพนธ์นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Office of the High Commissioner for Human Rights. (2003). in cooperation with the International Bar Association, Professional Training Series No.9: Human Rights in the Administration of Justice A Manual on Human Rights for Judges, Prosecutors and Lawyers. Retrieved January 26, 2023, from <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Publications/training9Titleen.pdf>

**แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในยุคนิวนอร์มัล เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช***
**GUIDELINES OF CHILD DEVELOPMENT CENTERS MANAGEMENT IN
NEW NORMAL UNDER LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN
HUASAI DISTRICT NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE**

ศิริดา เกตุนิม*, มะลิวัลย์ โยธารักษ์, สามิตร อ่อนคง

Sirada Katnim, Maliwan Yotharak, Samit Onkong

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดนครศรีธรรมราช

Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: ksiradaview@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาสภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) ศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในยุคนิวนอร์มัล และ 3) นำเสนอแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในยุคนิวนอร์มัล เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี ประชากร 89 คน เครื่องมือ คือแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านบุคลากร ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับภาค และด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในยุคนิวนอร์มัล พบว่า ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา

* Received February 5, 2023; Revised March 5, 2023; Accepted April 25, 2023

เด็กปฐมวัยในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับภาค มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหาร 3) ผลการนำเสนอแนวทาง ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในยุคนิวอร์มัล มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์

คำสำคัญ: การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, ยุคนิวอร์มัล, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the conditions of child development center under the local administration organization. 2) to study the guidelines of child development centers management in New Normal under local administrative organization and 3) to propose guidelines of child development centers management in the New Normal under local administrative organization. The research is conducted with integrated approaches of questionnaires with 89 respondents. The tools used are questionnaires, an interview, and a group conversation evaluation. The results of the study were as follows: 1) For the conditions of child development center under the local administrative organization, It is found that the conditions are of high level in general. The highest average is the administration of the child development centers, follow by the personnel, the academy and curricular activities, and the participation and operation support of the child development centers, the network promotion of pre-school child development at the level of local administrative organizations, district, province, and region. The facilities, environment and safety of the child development center has the lowest average. 2) In regard to the guidelines of child development centers management in New Normal under local administrative organization, technologies are applied to the administration of the child development centers, the personnel, the facilities, environment and safety of the child development centers, the academy and curricular activities, the participation and operation support of the child development centers, and the network promotion of pre-school child development at the level of local administrative organizations, district, province, and region. 3) For the result of the guidelines presentation, the scholars consider that the guidelines of child

development centers management in New Normal under local administrative organization are appropriate, feasible, and useful.

Keywords: Child development centers management, New Normal, Local Administrative Organization

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (ฉบับที่ 1), 2542)

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นเรื่องการจัดการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (ฉบับที่ 1), 2542) มีอิสระในการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการศึกษาของท้องถิ่นนั้น มีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทำหน้าที่ประสานส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ และการพัฒนาบุคลากร กำหนดให้เด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริมพัฒนาการเตรียมความพร้อมทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และลักษณะนิสัยให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเต็มตามศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย และมีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2547)

ด้วยวิกฤตสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้เกิดรูปแบบการดำเนินชีวิตใหม่ที่ ที่เรียกว่า นิวนอร์มัล มีรูปแบบวิถีคิด วิธีเรียนรู้ วิธีสื่อสาร และวิถีปฏิบัติ (Phrombut.S, 2564) การเปลี่ยนแปลงพื้นที่การเรียนรู้เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดด้วยเทคโนโลยี และนวัตกรรมในปัจจุบันที่หลากหลาย ทำให้เราสามารถเรียนรู้เนื้อหาได้ทุกที่ ทุกเวลา (สุวิมล มธูรส, 2564) นิวนอร์มัลของภาคการศึกษาควรเป็นการปรับเปลี่ยนแนวคิดที่ต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของเด็กเล็ก นักเรียน นักศึกษา และไม่ให้เกิดการเสียโอกาสในพัฒนาความรู้และทักษะในด้านต่าง ๆ (Phrombut.S, 2564) ดังนั้นควรมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการ และการเรียนรู้ให้มากยิ่งขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคนิวนอร์มัล เขตอำเภอหัวไทรจังหวัดนครศรีธรรมราช

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในยุคนิวอร์มัล เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคนิวอร์มัล เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามขั้นตอนดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research)
2. ประชากร/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ นักวิชาการ ศึกษา ครู ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก (ทักษะ) และผู้ดูแลเด็ก (ทั่วไป) ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 89 คน การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเลือกแบบเจาะจง โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ดังนี้ 1) นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือนายกเทศมนตรี จำนวน 1 คน 2) ปลัดองค์การบริหาร ส่วนตำบลหรือรองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน และ 3) หัวหน้าสถานศึกษา จำนวน 1 คน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ เชิงปริมาณใช้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญและมีเนื้อหาครอบคลุม แล้วนำไปหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (IOC) มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.50 และหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) มีค่าโดยรวมทั้งฉบับ คือ 0.93 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรายข้อไม่น้อยกว่า 0.30 และเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและการจัดสนทนากลุ่ม
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ระหว่างเดือนมิถุนายน - พฤศจิกายน พ.ศ.2565
5. การวิเคราะห์ข้อมูล เชิงปริมาณ ใช้การวิเคราะห์สถิติด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเชิงคุณภาพ มีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและสรุปเป็นภาพรวม เพื่อตอบคำถามตามหลักวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

ผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยู่ในระดับมากที่สุด และอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านส่งเสริมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับภาค และด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคนิวนอร์มัล เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าทั้ง 6 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการนำ Line DLTV Google Meet และ Facebook มาใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อกำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุน การเสนอแนะให้ข้อคิดเห็น การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ 2) ด้านบุคลากร มีการนำ Line DLTV Google Meet และ Facebook มาใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เรื่อง คำตอบแทน สิทธิ และสวัสดิการของครูและบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาบุคลากรเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและเพิ่มทักษะในการปฏิบัติงานด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย การประชาสัมพันธ์การสร้างการยอมรับ และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง และชุมชน 3) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการนำ Line DLTV Google Meet และ Facebook มาใช้ในการแจ้งประสานงานระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน การแจ้งเรื่องความปลอดภัยของอาคาร การชำรุดของครุภัณฑ์และวัสดุอุปกรณ์ ไฟฟ้าดับ และน้ำประปาไม่ไหล ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ และการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เรื่องการป้องกันการแพร่กระจายของโรคติดต่อที่เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัย ให้ผู้ปกครองทราบ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครอง 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร มีการนำ Line DLTV Google Meet และ Facebook มาใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น การติดตามการเรียนรู้ พัฒนาการเด็กปฐมวัย การประชุมให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการประชุมนิเทศการศึกษา ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 5) ด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนา

เด็กเล็ก มีการนำ Line DLTV Google Meet และ Facebook มาใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และแผนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การส่งเสริมให้ครอบครัว องค์กร ชุมชน และทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การประชาสัมพันธ์เพื่อระดมสรรพกำลังและทรัพยากร การเปิดให้ใช้ DLTV เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเยาวชน ชุมชน ในการค้นคว้าหาความรู้ศึกษาสิ่งที่สนใจ และผู้บริหารท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการรับทราบปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับภาค มีการนำ Line DLTV Google Meet และ Facebook มาใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อเสริมความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย การส่งเสริมสนับสนุนการประชุม การอบรมสัมมนา เพื่อเพิ่มองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเพื่อความร่วมมือในการจัดการศึกษาและการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่างๆ และการประชาสัมพันธ์โครงการหรือกิจกรรมการส่งเสริมสนับสนุนเครือข่าย ในการจัดการศึกษาการพัฒนาเด็กปฐมวัย

3. การนำเสนอแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคนิวนอร์มัล เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิในการร่วมสนทนากลุ่ม ซึ่งทุกคนเห็นว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความเป็นประโยชน์ และมีโครงสร้างตามองค์ประกอบที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ ซึ่งเป็นแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในยุคนิวนอร์มัล เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับภาค มีการนำ Line DLTV Google Meet และ Facebook มาใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อกำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุน การเสนอแนะให้ข้อคิดเห็นการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ การพัฒนาบุคลากร เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและเพิ่มทักษะในการปฏิบัติงานด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย การประสานงานเมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินและการแจ้งเรื่องความปลอดภัยของอาคาร การชำรุดของครุภัณฑ์และวัสดุอุปกรณ์ ไฟฟ้าดับ และน้ำประปาไม่ไหล ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ทราบ การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เรื่องการป้องกันการแพร่กระจายของโรคติดต่อที่เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัยเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครอง การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น การประชุมให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และแผนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การประชุมนิเทศการศึกษา ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การสร้างการยอมรับและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง ชุมชน และทุกภาคส่วนทราบ การส่งเสริมให้ครอบครัว องค์กร ชุมชน และทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อระดมสรรพกำลังและทรัพยากร การเปิดให้ใช้ DLTV เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเยาวชน ชุมชน ในการค้นคว้าหาความรู้ ศึกษาสิ่งที่น่าสนใจ และผู้บริหารท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการรับทราบปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อเสริมความเข้มแข็งในการปฏิบัติงาน และเพื่อให้ความรู้เรื่องแนวการพัฒนาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับการจัดตั้งตามขั้นตอนและหลักเกณฑ์ที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กำหนด ผู้บริหารท้องถิ่นมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ และคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ความสำคัญในการจัดการศึกษา ดังที่ ฟิรพัฒน์ มุมอ่อน ได้กล่าวว่า ความสำเร็จของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโนนข่า อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น พบว่า การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดำเนินการบริหารโดยคณะผู้บริหาร โดยมีคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคอยให้คำแนะนำ ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานสำเร็จ คือ ผู้บริหาร มีความเป็นผู้นำที่ดีและมีความชัดเจน สนับสนุนให้งานดำเนินไปได้ด้วยดี (ฟิรพัฒน์ มุมอ่อน, 2557) 2) ด้านบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังที่ วันเพ็ญ กงเพชร ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบลเสือโก้ก อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการบริหารจัดการบุคลากร อยู่ในระดับมาก คือ บุคลากรมีส่วนสำคัญในการบริหารจัดการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบและแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทำหน้าที่บริหารจัดการงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็ก ตามที่กรมส่งเสริมการ

ปกครองท้องถิ่นกำหนด (วันเพ็ญ กองเพชร, 2558) 3) ด้านอาคารสถานที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังที่ พรพรรณ อรุณเวช ได้กล่าวว่า การศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ห้องเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแสงสว่างเพียงพอและอากาศถ่ายเทได้สะดวก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีขนาดเหมาะสมและไม่อยู่ในพื้นที่ซึ่งอาจเสี่ยงต่ออันตราย และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดมุมประสบการณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียนเหมาะสมกับพื้นที่ในห้องเรียน (พรพรรณ อรุณเวช, 2557) 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังที่ สิริกร รอดประยูร ได้กล่าวว่า ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก มีสื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการเด็กเหมาะสมตามวัยเพียงพอ และมีการสอนให้เด็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน (สิริกร รอดประยูร, 2559) 5) ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังที่ พรพรรณ อรุณเวช ได้กล่าวว่า การศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง ชุมชนและทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ชุมชนทราบอย่างทั่วถึง (พรพรรณ อรุณเวช, 2557) 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับภาค โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังที่ รัชมี ตูจินดา ได้กล่าวว่า การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสิงห์บุรี ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยรวมมีอยู่ในระดับมาก เพราะว่ององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งด้านวิชาการงบประมาณ และการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง (รัชมี ตูจินดา, 2557)

2. แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในยุคนิวนอร์มัล เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ทั้ง 6 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการนำ Line DLTV Google Meet และ Facebook มาใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อกำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุน การเสนอแนะให้ข้อคิดเห็นการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ และการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้กับผู้ปกครอง และทุกภาคส่วนทราบ 2) ด้านบุคลากร มีการนำ Line DLTV Google Meet และ Facebook มาใช้

ในการติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เรื่องคำตอบแทน สิทธิ และสวัสดิการของครู และบุคลากรทางการศึกษา เรื่องการพัฒนาบุคลากรเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและเพิ่มทักษะในการปฏิบัติงานด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย การประชาสัมพันธ์การสร้างการยอมรับ และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองและชุมชน 3) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการนำ Line DLTV Google Meet และ Facebook มาใช้ในการแจ้งประสานงานระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน การแจ้งเรื่องความปลอดภัยของอาคาร การชำรุดของครุภัณฑ์และวัสดุอุปกรณ์ ไฟฟ้าดับ และน้ำประปาไม่ไหล ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ และการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เรื่องการป้องกันการแพร่กระจายของโรคติดต่อที่เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัย ให้ผู้ปกครองทราบ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครอง 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร มีการนำ Line DLTV Google Meet และ Facebook มาใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น การติดตามการเรียนรู้ พัฒนาการเด็กปฐมวัย และการตรวจสุขภาพ การป้องกันโรคติดต่อของเด็กปฐมวัย การประชุมให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการประชุมนิเทศการศึกษา ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 5) ด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการนำ Line DLTV Google Meet และ Facebook มาใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และแผนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการส่งเสริมให้ครอบครัว องค์กร ชุมชน และทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การประชาสัมพันธ์เพื่อระดมสรรพกำลังและทรัพยากร การเปิดให้ใช้ DLTV เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเยาวชน ชุมชน ในการค้นคว้าหาความรู้ ศึกษาสิ่งที่น่าสนใจ และผู้บริหารท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการรับทราบปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับภาค มีการนำ Line DLTV Google Meet และ Facebook มาใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อเสริมความเข้มแข็งในการปฏิบัติงาน และเพื่อให้ความรู้เรื่องแนวการพัฒนาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย การส่งเสริมสนับสนุนการประชุม การอบรมสัมมนา เพื่อเพิ่มองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเพื่อความร่วมมือในการจัดการศึกษาและการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่าง

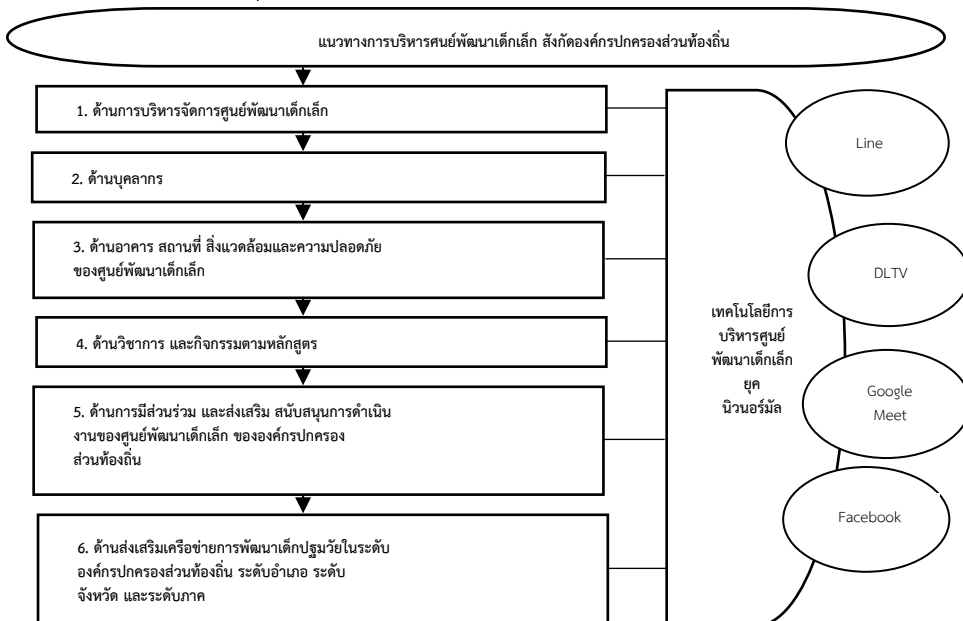
ๆ และการประชาสัมพันธ์โครงการหรือกิจกรรมการส่งเสริมสนับสนุนเครือข่าย ในการจัดการศึกษาการพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งมีความสอดคล้องกับกับงานวิจัยของ วรณี เค้นสมุทร เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใช้เทคโนโลยี เพื่อการจัดเก็บฐานข้อมูลต่าง ๆ เพื่อความสะดวกในการนำมาใช้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสนับสนุนให้มีการเรียนรู้โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี เพื่อพัฒนางานอย่างมีระบบ (วรณี เค้นสมุทร, 2560)

3. การนำเสนอแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในยุคนิวนอร์มัล เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับภาค มีการนำเทคโนโลยี Line DLTV Google Meet และ Facebook มาใช้ในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังที่ ศิษฏ์ชญา ดวงบาล และคณะ ได้กล่าวว่า แนวทางการพัฒนาครูด้านการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน โรงเรียนวัดแม่แก้วน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดแม่แก้วน้อย ผู้บริหารต้องมีระบบส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนที่ดี และส่งผลที่ดีต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องและเอื้อต่อการปฏิบัติงานสอนของครู ให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนให้มา (ศิษฏ์ชญา ดวงบาล และคณะ, 2562) ดังที่ สุรศักดิ์ อรรถจินดา ได้กล่าวว่า การจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั่วไป และภายใต้สถานการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ผลการศึกษา พบว่าความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั่วไป และได้สถานการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ด้านมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของ COVID-19 อยู่ในระดับมาก (สุรศักดิ์ อรรถจินดา, 2563) ดังที่ นันทิยาน้อยจันทร์ ได้กล่าวว่า แนวทางการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็ก ผลการวิจัยพบว่า ต้ององค์ประกอบแนวทางให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเป็น 4P Model ดังนี้ P1 - การวางแผนสำรวจความต้องการจำเป็น กำหนดเนื้อหาสาระ และวิธีการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง P2 - การมีส่วนร่วม การจัดประชุมร่วมกันระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนและชุมชน P3 - ปฏิบัติการให้ความรู้

ดำเนินการจัดการให้ความรู้ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ จัดทำเอกสารความรู้ แผ่นพับ ป้ายนิเทศ นิทรรศการการจัดโครงการอบรมสัมมนาเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ปกครองด้านการเลี้ยงดูการศึกษาร่วมกันระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง P4 - การติดตามการดำเนินงาน ติดตามประเมินผลการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล (นันทิยา น้อยจันทร์, 2563) และสอดคล้องกับ คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาอ้างอิงใน สุพัตรา บุตรมี และคณะ ได้กล่าวว่า แนวทางการบริหารงานนิเทศการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ของโรงเรียนบ้านเวียงพานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 แผนปฏิบัติการประเทศด้านการศึกษ ควรมีการประยุกต์ใช้โปรแกรมออนไลน์ที่ให้บริการโดยทั่วไป อาทิ Zoom Google Meet Microsoft Team ในกรณีที่สามารถใช้งานเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้และให้ความรู้ถึงกระบวนการใช้งาน จัดให้มีการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบที่หลากหลาย อันได้แก่ DLTV โปรแกรมออนไลน์ (Zoom Google Meet Microsoft Team) สื่อการเรียนการสอนแบบ Offline การจัดการเรียนการสอนผ่านการสอนสด (LIVE) เป็นต้น (สุพัตรา บุตรมี และคณะ, 2563)

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคนิวอร์มัล เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาพที่ 1 แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในยุคนิวอร์มัล เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในยุคนิวอร์มัล เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช สรุปได้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ Line DLTV Google Meet และ Facebook ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยและการนำผลวิจัยไปใช้ 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กับคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ปกครองให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครอง มีความรู้ มีทักษะ และนำเทคโนโลยีในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมาใช้ได้อย่างถูกต้อง สามารถดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการจัดการการศึกษาร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างมีคุณภาพ 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรนำเทคโนโลยีดังกล่าวไปใช้กับกิจการงานอื่น ๆ ภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น กิจการงานสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น งานวิเคราะห์นโยบายและแผน และงานพัฒนาชุมชน เป็นต้น และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรมีการศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในยุคนิวอร์มัล ที่ส่งผลต่อคุณภาพการพัฒนาศูนย์ 2) ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในยุคนิวอร์มัล 3) ควรมีการศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในยุคนิวอร์มัล โดยใช้หลักธรรม เพื่อพัฒนาให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นองค์กรที่มีคุณภาพตามมาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2547). คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- นันทิยา น้อยจันทร์. (2563). แนวทางการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 16(2), 194-206.
- พรพรรณ อรุณเวช. (2557). การศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (ฉบับที่ 1). (2542). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 74 ก หน้า 13 (14 สิงหาคม 2542).

- พีรพัฒน์ มุมอ่อน. (2557). ความสำเร็จของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก:กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโนนข่า อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รัศมี ตูจินดา. (2557). การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสิงห์บุรี. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- วรรณิ์ เคนสมุทร. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์.
- วันเพ็ญ กงเพชร. (2558). การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเสือโก้ก อำเภอบางปะหัน จังหวัดมหาสารคาม. วารสารมหาวิทยาลัยมหาภูมิราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 5(2), 38-48.
- ศิษฐ์ชนา ดวงบาล และคณะ. (2562). แนวทางการพัฒนาครูด้านการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนโรงเรียนวัดแม่แก้วน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2. วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา, 10(1), 242-253.
- สิริกร รอดประยูร. (2559). ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สุภัตรา บุตรมี และคณะ. (2563). เรื่องแนวทางการบริหารงานนิเทศการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ของโรงเรียนบ้านเวียงพานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. วารสารสังคมพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 3(1), 1-15.
- สุรศักดิ์ อรรถจินดา. (2563). การจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั่วไป และภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม. ใน สารนิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุวิมล มธูรส. (2564). การจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ในยุค New NORMAL COVID-19. วารสารรัชต์ภาคย์, 15(15), 33-40.
- Phrombut.S. (2564). 4New4normal4with4changing4lifestyles. Retrieved สิงหาคม 18 , 2564 , from <https://dsp.dip.go.th/en/category>

ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงาน
ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงราย เขต 1*

THE RELATIONSHIP ADMINISTRATOR'S COMPETENCY WITH
TEACHER'S PERFORMANCE IN THE SCHOOLS OF CHIANG RAI
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

อริสา แก้วประทุม*, จินตนา จันทร์เจริญ, ธิตติอาภา ตั้งคำวานิช

Arisa kaewpratoom, Jintana Chanchaen, Thitiarpa Tangkawanich

วิทยาลัยเชียงราย

Chiangrai College, Thailand

*Corresponding author E-mail: faipron@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 จำนวนทั้งสิ้น 82 แห่ง ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้สอน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 305 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 ตามแนวคิดของโอบายชีส (ปี1999) 6 ด้าน ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ด้านความรู้ 2) ด้านการบรรลุเป้าหมาย 3) ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ 4) ด้านภาวะผู้นำ 5) ด้านการบังคับบัญชา และ 6) ด้านวุฒิภาวะ ส่วนการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ซึ่งประกอบด้วย 12 ด้านได้แก่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติวิเคราะห์แบบวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลวิจัยพบว่า

* Received February 6, 2023; Revised March 6, 2023; Accepted March 30, 2023

1) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงรายเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) สมรรถนะของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=.616, P<.001$)

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์, สมรรถนะของผู้บริหาร, การปฏิบัติงานของครู, โรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1

Abstract

The purposes of this research were 1)The administrator's competencies 2) Teacher's performance 3)The relationship between administrator's competency and teacher's performance in the schools of Chiang rai primary educational service area office 1 , the thesis is Quantitative Research, the samples were 82 in the schools of Chiang rai primary educational service area office 1 the respondents of each school were a manager or a school director, a deputy school director and teachers totally 305 respondents the research instrument was a questionnaire concerning administrator's competency in the Schools of Chiang rai primary educational service area office 1 based on the theory of Boyatzis (1996) have 6 topics were knowledge ,Human Resource, management, leadership, command, and maturity. Teacher's performance in the Schools of Chiang rai primary educational service area office 1 have 12 topics according to professional standards for teachers based on the regulations of the teachers council of Thailand on professional standards b.e. 2 0 1 3 the statistics for analyzing the data were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and pearson's product moment correlation coefficient the findings were as follows 1) Administrator's competency in the schools of Chiang rai primary educational service area office 1, collectively was found at a high level. 2) Teacher's performance in the schools of Chiang rai primary educational service area office 1, collectively was found at a high level. 3) The relationship between administrator's competency and teacher's performance in the schools of Chiang rai primary educational service area office 1 was found at ($r = .616, p < .001$)

Keywords: The Relationship, The administrator's competencies of performance, Teacher's performance, The schools of Chiang rai primary educational service area office 1

บทนำ

ในสภาวะที่สังคมโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การบริหารสถานศึกษาย่อมจะต้องเปลี่ยนแปลงให้ทันตามไปด้วย ซึ่งสถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวนั้นย่อมขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้บริหาร ซึ่งในสถานการณ์ที่สังคมโลกกำลังเผชิญกับการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ซึ่งถือเป็นอุปสรรคและส่งผลกระทบต่อการศึกษาไทยอย่างรุนแรง เนื่องจากวิกฤตโควิดทำให้การเรียนที่โรงเรียนต้องหยุดชะงักไปตั้งแต่ต้นปีการศึกษา 2563 และทำให้นักเรียนต้องปรับเปลี่ยนการเรียนจากที่โรงเรียนเป็นการเรียนผ่านช่องทางอื่น เช่น เรียนออนไลน์ เรียนผ่านโทรทัศน์ดาวเทียม เป็นต้น แต่ไม่ว่าจะเกิดอุปสรรคต่อการเรียนสักเพียงใดการเรียนก็ยังคงต้องขับเคลื่อนต่อไป ซึ่งสิ่งสำคัญที่สุดในการที่จะช่วยให้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นดำเนินต่อไปได้ คือ ผู้บริหาร ที่จะต้องมีสมรรถนะอันส่งผลต่อการพัฒนาและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อีกทั้งต้องเตรียมพร้อมให้เท่าทันสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ผู้บริหารจึงถือเป็นตัวแปรสำคัญในการบริหารเพื่อให้เกิดความราบรื่น

ในขณะที่เดียวกันครูจะต้องปฏิบัติงานด้านการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพราะฉะนั้นภาระงานของครูจึงต้องสูงขึ้นตามไปด้วย เพราะต้องปรับตัวเพื่อเรียนรู้ทักษะการสอนออนไลน์และการใช้เทคโนโลยีเพื่อออกแบบแผนการสอน ซึ่งในสภาวะที่มีอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนภาระงานเหล่านี้ถือเป็นความท้าทายของครูเป็นอย่างมาก เพราะครูจะหาอย่างไรให้นักเรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานในช่วงที่ โควิดระบาด ซึ่งต้องเท่าทันยุคสมัยที่พัฒนาขึ้น อีกทั้งภาระงานที่เกิดจากคำสั่งของรัฐที่ได้สั่งการลงมาสู่สถานศึกษาเพื่อปฏิบัติ ส่งผลให้ภาระงานของครูเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็น แบบสอบถามความพร้อมในการเรียนออนไลน์ซึ่งเป็นการสำรวจความพร้อมของผู้ปกครองและนักเรียน ว่ามีความพร้อมมากแค่ไหนในการเรียนออนไลน์ มีอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนหรือมีสัญญาณอินเทอร์เน็ตหรือไม่ ระหว่างเรียนผู้ปกครองสามารถดูแลได้มากนักเองเพียงใด ตลอดจนผู้ปกครองมีความต้องการให้โรงเรียนสนับสนุนการเรียนออนไลน์อย่างไร ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการสำรวจความพร้อมในการเรียนออนไลน์ของนักเรียนและผู้ปกครองภายใต้คำสั่งของรัฐ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 โดยมีภารกิจในการกำกับ ดูแล ประสาน สนับสนุนการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาให้ประชาชนวัยเรียน

ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง เสมอภาคมีคุณภาพ มีความรู้คุณธรรมและจริยธรรม โดยมีทิศทางการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อนโยบายของรัฐบาล ดังนั้นผู้บริหารจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จ อีกทั้งมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการศึกษาภายในโรงเรียน แต่มีใช้ทุกคนที่จะบริหารจัดการศึกษาได้อย่างประสบผลสำเร็จ เพราะการบริหารสถานศึกษาต้องใช้วิธีบริหารจัดการที่หลากหลายรูปแบบและมีความแตกต่างกันไปตามศักยภาพของสถานศึกษา ซึ่งหากผู้บริหารมีอำนาจการตัดสินใจเพิ่มมากขึ้น ภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารก็ย่อมต้องเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วยเช่นกัน ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ดำเนินการ บริหารงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและแผนพัฒนาการศึกษาของชาติตลอดจนเป็นผู้รับนโยบายโดยตรง และนำนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการมาปฏิบัติ ผู้บริหารจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ รวมทั้งเป็นผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และบริหารโรงเรียนให้เกิดความเจริญก้าวหน้าและบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

อย่างไรก็ตามสมรรถนะผู้บริหารและการปฏิบัติงานของครูเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารต้องได้รับการพัฒนาอยู่เสมอ เพื่อให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและพร้อมรับกับสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้ ซึ่งปัญหาที่พบของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 ที่เกิดปัญหาคือเรื่องของการจัดการศึกษา ซึ่งแน่นอนว่าครูถือเป็นส่วนเกี่ยวข้องต่อการจัดการศึกษาแก่ผู้เรียนโดยตรง ซึ่งปัญหานี้ก็คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งปรากฏในรายงานผลการทดสอบ จากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O - NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561 ระดับเขตพื้นที่การศึกษา พบว่ามีค่าเฉลี่ยร้อยละ 42.49 และในระดับประเทศมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 44.98 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2562) จากผลการประเมินดังกล่าว เป็นผลสืบเนื่องจากการอ่านการเขียนของนักเรียนที่ได้รับการประเมิน ว่าไม่สามารถอ่านให้เข้าใจและวิเคราะห์สาระในแบบทดสอบได้ จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำกว่าระดับประเทศ สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาควรที่จะต้องเร่งรัดหาวิธีการในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลต่อปัญหาที่พบในครั้งนี้

ซึ่งการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพก็ถือเป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึงเป็นอย่างมาก ผู้บริหารนั้นจะต้องสามารถดึงศักยภาพของครูออกมาให้มากที่สุด กระตุ้นและเปิดโอกาสให้ครูใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ อีกทั้งปฏิบัติงานให้ตรงตามเป้าหมายที่วางไว้และพร้อมที่จะพัฒนาสถานศึกษาไปพร้อม ๆ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 โดยใช้แนวคิดสมรรถนะผู้บริหารของ (Boyatzis, R. E. et al, 1996) ในการศึกษาครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงรายเขต 1
2. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงรายเขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย อยู่ดังนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงรายเขต 1 ตามแนวคิดของบอยาซีส Boyatzis, R. E. et al ปี 1996 ซึ่งได้แบ่งรูปแบบสมรรถนะเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ 2) การบรรลุเป้าหมาย 3) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ 4) ภาวะผู้นำ 5) การบังคับบัญชา และ 6) วุฒิภาวะ รวมถึงศึกษาการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา (Boyatzis, R. E. et al, 1996) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงรายเขต 1 ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 จำนวน 12 ด้าน ได้แก่ 1) ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เพื่อพัฒนาวิชาชีพครู 2) ปฏิบัติกิจกรรมการสอนโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน 3) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตเต็มตามศักยภาพ 4) พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้จริงในชั้นเรียน 5) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ 6) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์โดยเน้นผลถาวรแก่ผู้เรียน 7) รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ 8) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน 9) ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ 10) ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ 11) แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา 12) สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกสถานการณ์

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเป็นผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 ที่ได้จากการคำนวณโดยใช้สูตรจากโปรแกรม G*power โดยกำหนด effect size เป็น 0.3 , $\alpha = 0.05$, power = 0.95 ได้กลุ่ม

ตัวอย่างทั้งหมด 138 คน หลังจากนั้นนำมาคำนวณสัดส่วนโรงเรียนในแต่ละอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง 109 คน อำเภอเวียงชัย 15 คน และอำเภอเวียงเชียงรุ้ง 14 คน

สุ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนสัดส่วนประชากรแต่ละอำเภอ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลาก (simple random sampling) ของจำนวนตัวอย่างต่อจำนวนประชากรทั้งหมด ได้กลุ่มตัวอย่าง 104 โรงเรียน ได้แก่ อำเภอเมืองเชียงราย จำนวน 109 คน อำเภอเวียงชัย 15 คน และอำเภอเวียงเชียงรุ้ง 14 คน จำแนกกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามออกเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรองผู้อำนวยการและครูทั้งสิ้น 138 คน

2.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีกระบวนการอยู่ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร หนังสือ แนวคิด และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของผู้บริหารและการปฏิบัติงานของครู จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ศึกษามาสร้างเครื่องมือภายใต้การให้คำปรึกษาของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบปรับแก้ จากนั้นนำมาคำความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัดหรือ IOC (index of item objective congruence) ซึ่งค่าความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามฉบับนี้ มีอยู่ดังนี้

แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความตรงอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา มีค่าความตรงอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 จากนั้นจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับทดลองใช้ต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับโรงเรียนที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 แห่ง โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามโรงเรียน ละ 5 คน ซึ่งคิดเป็น แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 30 ฉบับ

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจากการทดลองใช้ (try out) มาคำนวณหาความเชื่อมั่น (reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์ แอลฟา (α - coefficient) จนได้ค่าความเชื่อมั่นในแต่ละตอนของแบบสอบถามดังนี้ แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเท่ากับ 0.875 และแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาเท่ากับ 0.942

ขั้นตอนที่ 5 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากภาควิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยเชียงรายไปขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 ในการแจกแบบสอบถามสำหรับการวิจัยครั้งนี้

3.2 ขอหนังสือนำส่งแบบสอบถามจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 ถึงผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำส่งกลุ่มตัวอย่าง

3.3 เก็บแบบสอบถามคืน โดยขอความอนุเคราะห์ให้ครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วน แล้วผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองหรือมอบหมายให้ตัวแทนช่วยเก็บรวบรวม ทั้งนี้ในกรณีได้รับไม่ครบถ้วนผู้วิจัยติดต่อกับทางโรงเรียนโดยตรง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์

4.การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือ ความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

4.2 ในการวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยนำค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ไปวิเคราะห์เปรียบเทียบกับ คะแนนเฉลี่ยตามแนวคิดของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

4.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง เรื่อง ความสัมพันธ์สมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 สรุปได้ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 58.0 ส่วนอายุ พบว่า มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไปมากที่สุด จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7 รองลงมาอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 31.2 ส่วนระดับการศึกษาพบว่า จบระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 62.3 รองลงมาจบการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5 ส่วนตำแหน่งปัจจุบันพบว่าผู้อำนวยการ

สถานศึกษา หรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษามีมากที่สุดจำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 46.4 รองลงมาคือครูผู้สอน จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 53.6

2. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงรายเขต 1 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.37$, $SD = 0.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.75$, $SD = 0.30$) รองลงมาคือ ด้านภาวะผู้นำ ($\bar{x} = 4.49$, $SD = 0.42$) ตามลำดับ ด้าน การบังคับบัญชา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{x} = 4.12$, $SD = 0.69$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงรายเขต 1

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
ความรู้	4.22	0.38	มาก
การบรรลุเป้าหมาย	4.45	0.39	มาก
การบริหารทรัพยากรมนุษย์	4.75	0.30	มากที่สุด
ภาวะผู้นำ	4.49	0.42	มาก
การบังคับบัญชา	4.12	0.69	มาก
วุฒิภาวะ	4.16	0.66	มาก
รวม	4.37	0.31	มาก

3. การปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 พบว่าการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษามีค่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$, $SD = 0.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตเต็มตาม ศักยภาพ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$, $SD = 0.32$) รองลงมาคือ ด้าน ปฏิบัติกิจกรรมการ สอนโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน ($\bar{x} = 4.45$, $SD = 0.48$) ตามลำดับ พัฒนาสื่อการเรียน การสอนให้มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.81$, $SD = 0.56$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงรายเขต 1

การปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เพื่อพัฒนาวิชาชีพครู	4.43	0.38	มาก
ปฏิบัติกิจกรรมการสอนโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน	4.45	0.48	มาก
มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตเต็มตามศักยภาพ	4.56	0.32	มากที่สุด
พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้จริงในชั้นเรียน	4.24	0.69	มาก
พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ	3.81	0.56	มาก

การปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ โดยเน้นผลถาวรแก่ผู้เรียน	4.03	0.64	มาก
รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ	4.02	0.65	มาก
ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน	4.01	0.51	มาก
ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์	4.05	0.70	มาก
ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์	4.20	0.37	มาก
แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา	3.88	0.62	มาก
สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกสถานการณ์	3.92	0.49	มาก
รวม	4.13	0.34	มาก

4. ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=.616$, $pl .001$)

อภิปรายผล

ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 พบว่าคะแนนเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.37$, $SD = 0.31$) โดยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.75$, $SD = 0.30$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ ปฏิบัติต่อครูอย่างเท่าเทียม มีความยุติธรรมและประเมินความสามารถของครูอย่างเที่ยงตรง มองสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในเชิงบวกและสามารถมอบหมายงานให้ครูได้อย่างเหมาะสม รวมถึงกระบวนการตั้งแต่การแสวงหาวิธีการที่ทำให้บุคคลเข้ามาร่วมงานในสถานศึกษา แน่ใจว่าหากบริหารเพียงลำพังย่อมไม่ประสบความสำเร็จ ต้องบริหารจัดการแบบมีทีมงาน จึงจะส่งผลให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ ธวัช บุญยมนี กล่าวถึงภาวะผู้นำและการเปลี่ยนแปลง ว่าผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจใน การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์กิจกรรมหรือกระบวนการในการเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ทศนคติ (Attitude) และความสามารถ (Capacities) ของบุคคลให้สามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจนถึงระดับวิชาชีพ (Professional) หรือระดับองค์การที่ต้องการ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งจำเป็นเพราะว่า 1) องค์การเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาผลผลิตให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพการผลิตของ

บุคคล 2) ลักษณะงานในองค์การมีความแตกต่างจากความรู้ที่บุคคลได้รับจากสถานศึกษาและ 3) งานในองค์การมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ (ธวัช บุญยณีย์, 2550) ซึ่งสอดคล้องกับ วิไลพร ศรีอนันต์ ที่ได้ทำการศึกษาสมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคล โรงเรียนเอกชน จังหวัดนครปฐม พบว่า การบริหารงานบุคคลโรงเรียนเอกชนจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก การบริหารงานบุคคลเป็นรายด้านพบว่า การบริหารงานบุคคล โรงเรียนเอกชนจังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่งผลทำให้สามารถบริหารงานบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วิไลพร ศรีอนันต์, 2559)

ทั้งนี้เพราะการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 มีความคล่องตัวและมีอิสระในการบริหารจัดการ มีการวางแผนความต้องการกำลังคนไว้เพื่อขออัตรากำลังครู สามารถตัดสินใจตามระเบียบข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนดตามแนวทางในการบริหารงานภายใต้กรอบนโยบาย ทำให้ผู้บริหารได้แสดงบทบาทในการ บริหารงานด้านทรัพยากรมนุษย์ตามอำนาจหน้าที่เบ็ดเสร็จด้วยตนเองได้อย่างเต็มที่ สามารถ ปรับเปลี่ยนและแก้ปัญหาด้านบุคลากรได้สะดวก รวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์ โดยผู้บริหารใช้ทักษะในการปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ มียุทธวิธี มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ ทำให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างสำเร็จและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งผู้บริหารให้ความสำคัญต่อครูทุกคน มอบหมายงานให้ครูปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม รวมถึงได้มีการพัฒนาเข้ารับการอบรม ศึกษา ดูงานทำให้ผู้บริหารเป็นผู้มีความรู้เข้าใจบทบาท ภาระหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี มีความรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ จึงทำให้การวางแผนงานต่างๆในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์มีความพร้อมในการบริหารจัดการและเป็นไปอย่างราบรื่น

สำหรับด้านการบังคับบัญชา แม้จะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.12$, $SD = 0.69$) แต่ก็อยู่ในสมรรถนะอันดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 ไม่สามารถเสนอความคิดเห็นของตนเองให้ครูทุกคนทราบได้อย่างชัดเจนและไม่สามารถสั่งการครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้ดีเท่าที่ควร ซึ่งควรพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารด้านการบังคับบัญชาให้เพิ่มขึ้น เนื่องจากสมรรถนะของผู้บริหารด้านการบังคับบัญชา เป็นสิ่งที่ผู้บังคับบัญชาสามารถเห็นและสัมผัสได้จากการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ทั้งในด้านการวางแผน การยอมรับฟังความคิดเห็น ความรู้ความสามารถ การออกคำสั่ง รวมถึงการปฏิบัติตนที่แสดงออกต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งการบังคับบัญชาถือเป็นทักษะอย่างหนึ่ง ที่จะแสดงออกถึงแนวทางในการปฏิบัติงาน และการวางแผนเป้าหมายของสถานศึกษาที่ชัดเจน สิ่งเหล่านี้จะทำให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเชื่อมั่นในตัวของผู้บริหารสถานศึกษา ในการนำสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิต แสงสว่าง ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องสมรรถนะของ

ผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเตรียม คนไทย 4.0 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารเป็นผู้นำทีมในทุก ๆ การปฏิบัติงานสามารถบังคับบัญชาทุก ๆ คนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้บุคลากรภายในทีมเข้าใจบทบาท หน้าที่ของตนอย่างชัดเจน (วิชิต แสงสว่าง, 2559)

2. การปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.13$, $SD = 0.34$) โดยด้านมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตเต็มตามศักยภาพ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$, $SD = 0.32$) ทั้งนี้เป็นเพราะ ครูใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ในการพัฒนาผู้เรียน และใช้ความสามารถที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุดตามความสนใจ ความถนัดและความต้องการของผู้เรียน โดยวิเคราะห์ปัญหาความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน อีกทั้งมีการปรับเปลี่ยนวิธีสอนให้ดีกว่าเดิม โดยมุ่งส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย อุบล สันธูโร พบว่าการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ ครู ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมือง จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือการมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตเต็มตามศักยภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้ มีประสิทธิภาพ แม้จะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.81$, $SD = 0.56$) แต่ก็อยู่ในอันดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ด้วยภาระงานที่มากขึ้นของครู ไม่ว่าจะเป็นงานเอกสารชั้นเรียน การประเมินต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครู การปรับตัวของครูต่อสิ่งใหม่ ๆ และการเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่เน้นเทคโนโลยีเข้ามาเป็นแรงจูงใจในการเรียนแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพว่าการสอนแค่ในหนังสือ ส่งผลให้สิ่งเหล่านี้เป็นภาระงานที่เพิ่มขึ้นและเป็นสิ่งที่ยากสำหรับครู ซึ่งสาเหตุเหล่านี้อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา ด้านพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด (อุบล สันธูโร, 2560)

3. สมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .616$) ทั้งนี้แสดงว่าสมรรถนะผู้บริหารที่ดีทำให้การปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาดีตามไปด้วย อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีภาวะผู้นำ มีความรู้ความสามารถในการบริหาร อุทิศตนในการทำงาน ปฏิบัติต่อครูทุกคนในสถานศึกษาอย่างเท่าเทียม ยุติธรรม มุ่งมั่นในการทำงานปฏิบัติตามแผนงานเพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาเช่นเดียวกัน กล่าวคือ สมรรถนะของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา เมื่อผู้บริหาร มีสมรรถนะในการบริหารงานที่สูงและครบถ้วน ย่อมทำให้การปฏิบัติงานของครูเกิดประสิทธิภาพในการ

ปฏิบัติงานที่สูงตามไปด้วย เช่นเดียวกันกับถ้าสมรรถนะของผู้บริหารที่อยู่ในระดับมาก ย่อมส่งผลให้การปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากเช่นกัน ดังนั้น สมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาจึงมีความสัมพันธ์กันซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ นภารัตน์ หอเจริญ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม มีความสัมพันธ์กัน ($r = .660$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (นภารัตน์ หอเจริญ, 2559)

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี วิจัยที่เกี่ยวข้องและผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้องค์ความรู้จากการวิจัยดังนี้

1. สมรรถนะของผู้บริหารประกอบด้วย 6 ด้าน คือ ความรู้ การบรรลุเป้าหมาย การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ภาวะผู้นำ การบังคับบัญชา และวุฒิภาวะ
2. ความสัมพันธ์สมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า 1) ผู้บริหารที่มีศักยภาพในการบริหารที่ดี ส่งเสริมให้ครูมีการปฏิบัติงานและศักยภาพในการทำงานที่ดี 2) ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อผู้บริหารมีสมรรถนะที่สูงย่อมส่งผลให้ครูมีการปฏิบัติงานที่สูงเช่นเดียวกัน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 ควรมีคุณลักษณะผู้นำเข้าใจบริบทที่เปลี่ยนแปลงและทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ในการทำวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์สมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครู ในสถานศึกษาพื้นที่อื่น ๆ 2) ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา 3) ควรมีการศึกษาวิจัยความสัมพันธ์สมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครู ในสถานศึกษาโดยใช้ทฤษฎีที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- ธวัช บุญยมน. (2550). ภาวะผู้นำและการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภารัตน์ หอเจริญ. (2559). สมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. ใน สมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วิไลพร ศรีอนันต์. (2559). สมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลโรงเรียนเอกชนจังหวัดนครปฐม. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิชิต แสงสว่าง. (2559). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเตรียมคนไทย 4.0 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2562). ผลสอบ O-Net. เรียกใช้เมื่อ 20 มกราคม 2566 จาก <http://www.niets.or.th>
- อุบล สิ้นธุโร. (2560). แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติ ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ของครูผู้ช่วยที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร 5 ปี และ 4 ปี สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Boyatzis, R. E. et al. (1996). Management Faculty Publications. Retrieved January 26, 2023, from https://scholarworks.bgsu.edu/management_pub/26

ความพิการทางการได้ยินกับการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสาร บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชน*

HEARING IMPAIRMENT AND ACCESSING TO INFORMATION SERVICES VIA ONLINE PLATFORM OF MASS MEDIA

สิโรตม มณีแฮต* และพงษ์พิพัฒน์ สายทอง

Sirodom Maneehaet and Pongpipat Saitong

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Maharakham University, Thailand

*Corresponding author E-mail: shirobeen@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการของคนพิการทางการได้ยินในการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชน และ 2) เปรียบเทียบความต้องการในการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสาร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ด้านเพศ อายุ ชั้นปีที่กำลังเรียน ลักษณะการมาเรียน ภูมิสำเนา และการจดทะเบียนคนพิการ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คนพิการทางการได้ยินที่เป็นผู้เรียนในโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดอุดรธานี จำนวน 187 คน กลุ่มเป้าหมายการวิจัยได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 23 คน เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชน จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความต้องการด้านเนื้อหาสื่อ 2) ความต้องการด้านรูปแบบสื่อบนแพลตฟอร์มออนไลน์ 3) ความต้องการด้านช่องทางการสื่อสาร และ 4) ความต้องการด้านผู้สื่อสาร สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบสถิติที่ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการของคนพิการทางการได้ยินที่เป็นผู้เรียนในโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดอุดรธานี ในการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชน ทั้งในภาพรวมและในรายด้านอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.26, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.61) และ 2) คนพิการทางการได้ยินที่เป็นผู้เรียนในโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดอุดรธานีที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ด้านเพศ อายุ ชั้นปีที่กำลังเรียน ลักษณะการมาเรียน

* Received February 26, 2023; Revised March 26, 2023; Accepted April 14, 2023

ภูมิสำเนา และด้านการจดทะเบียนคนพิการที่แตกต่างกัน มีความต้องการในการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชนไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ความสามารถเข้าถึงได้, ข้อมูลข่าวสาร, แพลตฟอร์มออนไลน์, สื่อมวลชน, ความพิการทางการได้ยิน

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the needs of people with hearing impaired in accessing to information services via online platform of mass media, and 2) to compare the needs of accessing to information services classified by gender, age, year of studying, manner of study attending, domicile, and registration of disabilities, which has used survey research, the research population consisted of 187 hearing impaired people studying in Udon Thani School for the Deaf, and the target group of the research was selected by purposive sampling, 23 people. The research tool was a questionnaire on demand for access to information services via online platform of mass media, divided into 4 aspects: 1) media content, 2) media format via online platform, 3) communication channel and 4) communicator. The statistics used in this research were mean, percentage, standard deviation, and t-test. The results of the research revealed that 1) The hearing impaired people in Udon Thani School for the Deaf had the needs for accessing to information services via online platform of mass media both in overall and in each aspect needs at the high level (Mean = 4.26, S.D. = 0.61), and 2) The hearing impaired people in Udon Thani School for the Deaf with different individual factors include: gender, age, year of studying, manner of study attending, domicile, and registration of disabilities were needs in accessing to information services via online platform of mass media are no different.

Keywords: Accessibility, Information, Online Platform, Mass Media, Hearing Impairment

บทนำ

คนพิการทางการได้ยิน คือกลุ่มคนที่มีความบกพร่องเกี่ยวกับการได้ยินเสียงซึ่งเกิดจากการทำงานผิดปกติของประสาทหู หรืออวัยวะที่ใช้สำหรับฟังเสียง โดยเมื่อพิจารณาตามบริบท

ทางสังคมแล้ว พบว่า คนพิการทางการได้ยินยังไม่สามารถเข้าถึงบริการทางสังคมได้อย่างทั่วถึง หรือมีความไม่เท่าเทียมกันทางโอกาสระหว่างคนพิการทางการได้ยินกับคนทั่วไป โดยเฉพาะในด้านการเข้าถึงองค์ความรู้และข้อมูลข่าวสารที่มีคุณภาพ (ปริญญา สิริอิตตะกุล, 2557) โดยการรายงานของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่รายงานจำนวนของประชากรในประเทศไทยกว่า 66.18 ล้านคน มีการนำเสนอข้อมูลสถานการณ์ในด้านคนพิการในประเทศ โดยระบุว่า ปัจจุบันประเทศไทยมีคนพิการอยู่ จำนวน 2.19 ล้านคน โดยสามารถแยกประเภทของความพิการออกเป็น 9 ประเภท ประกอบด้วย ประเภทที่หนึ่ง ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย 1.03 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 49.72 ประเภทที่สอง ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย 3.95 แสนคน หรือคิดเป็นร้อยละ 18.87 ประเภทที่สาม ความพิการทางการเห็น 1.91 แสนคน หรือคิดเป็นร้อยละ 9.20 ประเภทที่สี่ ความพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม 1.61 แสนคน หรือคิดเป็นร้อยละ 7.79 ประเภทที่ห้า ความพิการทางสติปัญญา 1.41 แสนคน หรือคิดเป็นร้อยละ 6.82 ประเภทที่หก ความพิการมากกว่า 1 ประเภท 1.24 แสนคน หรือคิดเป็นร้อยละ 5.98 ประเภทที่เจ็ด ออทิสติก 1.58 หมื่นคน หรือคิดเป็นร้อยละ 0.76 ประเภทที่แปด ความพิการทางการเรียนรู้ 1.27 หมื่นคน หรือคิดเป็นร้อยละ 0.62 และประเภทที่เก้า ข้อมูลการยืนยัน 4.94 พันคน หรือคิดเป็นร้อยละ 0.24 (กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, 2563) โดยปัญหาสำคัญในการดูแลคนพิการ ได้แก่ การเข้าไม่ถึงบริการ หรือมีข้อจำกัดในการจัดระบบบริการทางด้านต่าง ๆ การฟื้นฟูสภาพของคนพิการ รวมทั้งบุคลากรทางการแพทย์ รวมถึงบุคคลในครอบครัวและคนใกล้ชิดของคนพิการที่มีความพร้อมและทักษะความรู้เกี่ยวกับในการช่วยดูแลคนพิการยังไม่เพียงพอต่อจำนวนของคนพิการ (สถาบันสิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ, 2558) นอกจากนี้ ยังมีเรื่องของข้อจำกัดในด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาหรือข้อมูลข่าวสารที่สำคัญและจำเป็นจากสื่อสารมวลชน เป็นต้น (สายทิพย์ ปิ่นเจริญ, 2558) จะเห็นว่าจำนวนของความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมายมีอัตราสูงเป็นอันดับสอง รองจากความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือร่างกาย แต่สูงเป็นอันดับหนึ่งในกลุ่มความพิการด้านการสื่อสารและรับรู้สื่อ ด้วยเหตุนี้คนพิการทางการได้ยินจึงเป็นกลุ่มประชาชนที่ประสบปัญหาในด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน ทั้งสื่อมวลชนกระแสหลักและสื่อมวลชนกระแสใหม่ que เข้ามาเพิ่มความสะดวกสบายในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารให้กับคนทั่วไป แต่ในขณะที่คนพิการทางการได้ยินจำนวนมากยังขาดโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่สำคัญและจำเป็น (ตรี บุญเจือ, 2562) ดังนั้นรัฐบาลจึงต้องแก้ปัญหาระยะยาว เพราะขณะนี้สัดส่วนของคนพิการทางการได้ยินมีสูงเกือบร้อยละ 20 ของคนพิการทั่วประเทศ ซึ่งในแง่ของงานด้านความช่วยเหลือจากภาครัฐ พบว่าในระยะเวลาอีกสิบปีข้างหน้ามีโอกาสที่คนพิการทางการได้ยินจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 25 เมื่อมีการจำลองจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกราฟข้อมูล

อัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนคนพิการในแต่ละปี ซึ่งหากรัฐบาลไม่มีการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ มารองรับ โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมด้านการสื่อสารมวลชนทั้งที่เป็นสื่อมวลชนกระแสหลัก และสื่อมวลชนกระแสใหม่มาให้บริการสาธารณะเพื่อการเข้าถึงสื่อมวลชนสำหรับประชาชนทุกคนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมแล้วนั้น อาจจะส่งผลให้เกิดเป็นปัญหาที่กระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนพิการทางการได้ยิน ที่พลาดโอกาสการเข้าถึงข้อมูลและรับรู้ข่าวสารสำคัญ และจำเป็นต้องการดำเนินชีวิตตามมาได้ (อมร พงษ์สว่าง และสิทธิพร สุนทร, 2564)

แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2565 - 2569) มีการระบุถึงวิสัยทัศน์เกี่ยวกับความเสมอภาคของคนพิการเอาไว้ โดยมุ่งเน้นให้คนพิการทางการได้ยินมีโอกาสเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ดี รวมถึงมีส่วนร่วมในด้านโอกาสและใช้สิทธิหน้าที่ในฐานะพลเมือง รวมถึงดำเนินชีวิตอยู่บนฐานของความมีเกียรติและศักดิ์ศรีเทียบเท่ากับคนกลุ่มอื่นในสังคม (คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ, 2565) และแม้ว่าในสังคมไทยหรือประเทศอื่นที่เป็นสังคมประชาธิปไตยต่างให้การสนับสนุนแนวคิดในเชิงความเท่าเทียมกันของประชากร แต่ความเหลื่อมล้ำของการใช้ชีวิตระหว่างคนทั่วไปกับคนที่มีค่าว่าความพิการนำหน้าสถานะ ไม่ว่าจะเป็นความพิการในรูปแบบใดก็ยังคงทำให้เห็นภาพที่เชื่อมโยงไปสู่ความเหลื่อมล้ำของสังคมเช่นเดิม ไม่ว่าจะเป็นความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงหรือใช้งานอาคารสถาปัตยกรรมและสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึงระบบการเรียนการสอนหรือการศึกษาในบางศาสตร์สาขาวิชาหรือบางมหาวิทยาลัย และที่เห็นได้ชัดเจนคือความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสื่อของการสื่อสารทุกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล กลุ่ม องค์กร สังคม ไปจนถึงการสื่อสารมวลชนด้วย (นิรันดร์ บุญสิงห์, 2563) คนพิการทางการได้ยินเป็นกลุ่มคนที่ประสบปัญหามากที่สุดในเรื่องของการสื่อสารและการเข้าถึงรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความสามารถในการรับรู้และการเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ที่ควรจะได้รับจากภาครัฐของคนพิการกลุ่มนี้จึงไม่ได้เป็นไปอย่างเต็มที่ตามสิทธิที่พึงได้ (สายทิพย์ ปิ่นเจริญ, 2558) ดังนั้น การตอบสนองความต้องการในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เพื่อสร้างความรอบรู้ในประเด็นที่สำคัญและจำเป็นให้กับคนพิการทางการได้ยินผ่านช่องทางสื่อรูปแบบต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับเทคโนโลยีการสื่อสารในปัจจุบัน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริม (สิโรตม มณีแฮด และคณะ, 2564) โดยเฉพาะในยุคอินเทอร์เน็ตเชื่อมโยงสรรพสิ่ง (Internet of thing) การสื่อสารเพื่อนำเสนอข่าวสารสาระความรู้ทางไกลในรูปแบบของการสื่อสารมวลชนบนโครงข่ายออนไลน์ (Online platform) เป็นสิ่งที่ควรดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อเป็นทางเลือกเพิ่มเติมจากสื่อมวลชนกระแสหลัก เช่น วิทยุและโทรทัศน์ที่เดิมแพร่ภาพและกระจายเสียงเฉพาะในระบบดิจิทัลภาคพื้นดินปรับมาเป็นการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร หรือเนื้อหาสาระแบบคู่ขนานผ่านโครงข่ายอินเทอร์เน็ตหรือแพลตฟอร์มออนไลน์ (สิโรตม มณีแฮด และคณะ, 2565)

ระยะที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการพัฒนาในเชิงนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.) โดยระบุไว้ในประกาศเรื่อง การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนพิการให้เข้าถึงและรับรู้หรือใช้ประโยชน์จากรายการของกิจการโทรทัศน์ โดยกำหนดให้สถานีโทรทัศน์ดิจิทัลภาคพื้นดิน (Digital television) ต้องจัดทำบริการสำหรับคนพิการทางการได้ยินในรูปแบบของคำบรรยายแทนเสียง (Closed captioning) และล่ามภาษามือ (Sign language) ในเนื้อหาของรายการประเภทข่าวสารและสาระที่เป็นสาระประโยชน์ในสัดส่วนร้อยละที่เหมาะสม เพื่อเป็นข้อกำหนดเชิงคุณภาพ รวมถึงเป็นการกำหนดมาตรฐานเชิงเทคนิคและความเหมาะสมของรูปแบบรายการต่อการบริการ ในการจัดให้บริการดังกล่าวข้างต้นสำหรับคนพิการทางการได้ยิน (ธีรวัช เจนวัชรรัช, 2564) แต่ข้อกำหนดเชิงคุณภาพและมาตรฐานเชิงเทคนิคนี้ ยังไม่มีการบังคับใช้ในแพลตฟอร์มการสื่อสารมวลชนบนโครงข่ายออนไลน์ ปัจจุบันคนพิการทางการได้ยินจึงไม่ได้รับความสะดวก และไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านแพลตฟอร์มการสื่อสารมวลชนบนโครงข่ายออนไลน์อย่างเท่าเทียมคนทั่วไปเท่าใดนัก

อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อเพื่อนคนพิการ ให้มีโอกาสเข้าถึงสื่อมวลชนเช่นคนทั่วไป ทั้งสิทธิตามกฎหมายและสิทธิแห่งพลเมือง โดยคาดว่าจะการวิจัยนี้จะทำให้ได้ข้อมูลความต้องการด้านสื่อและการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารของคนพิการทางการได้ยินเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการสื่อสารแบบมวลชนมีส่วนร่วมเพื่อผลิตรายการสตรัมมิ่งที่ส่งเสริมการรู้ดิจิทัลของคนพิการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของคนพิการทางการได้ยินในการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชน
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการของคนพิการทางการได้ยินในการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่กำลังเรียน ลักษณะการมาเรียน ภูมิลำเนา และการจดทะเบียนคนพิการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Method) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความต้องการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชน เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการในการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารของคนพิการทางการได้ยิน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ (Gender) อายุ (Age) ชั้นปีที่กำลังเรียน (Year of studying) ลักษณะการมาเรียน (Manner of Study Attending) ภูมิลำเนา (Domicile) และการจดทะเบียนคนพิการ (Registration of Disabilities)

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ประชากรในการวิจัย ได้แก่ คนพิการทางการได้ยิน ซึ่งเป็นผู้ที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดอุดรธานี ตำบลหนองบัว อำเภอเมืองอุดรธานี จำนวน 187 คน

1.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คนพิการทางการได้ยิน ซึ่งเป็นผู้ที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดอุดรธานี ตำบลหนองบัว อำเภอเมืองอุดรธานี ได้กลุ่มเป้าหมายมาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 23 คน

1.3 ตัวแปรในการวิจัย ได้แก่

1.3.1 ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของคนพิการทางการได้ยิน ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่กำลังเรียน ลักษณะการมาเรียน ภูมิสำเนา และการจดทะเบียนคนพิการ

1.3.2 ตัวแปรตาม คือ ความต้องการในการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชน ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหาสื่อ 2) ด้านรูปแบบสื่อบนแพลตฟอร์มออนไลน์ 3) ด้านช่องทางการสื่อสาร และ 4) ด้านผู้สื่อสาร

2. สมมติฐานการวิจัย

คนพิการทางการได้ยินที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ด้านเพศ อายุ ชั้นปีที่กำลังเรียน ลักษณะการมาเรียน ภูมิสำเนา และการจดทะเบียนคนพิการที่แตกต่างกัน มีความต้องการในการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชนแตกต่างกัน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการในการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชน โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย 1) ด้านเพศ ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง 2) ด้านอายุ ได้แก่ อายุ 12 - 15 ปี และอายุ 16 - 19 ปี 3) ด้านชั้นปีที่กำลังเรียน ได้แก่ ชั้น ม.1 - 3 และชั้น ม.4 - 6 4) ด้านลักษณะการมาเรียน ได้แก่ อยู่ประจำ และเดินทางไปกลับ 5) ด้านภูมิสำเนา ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี และต่างจังหวัด และ 6) ด้านการจดทะเบียนคนพิการ ได้แก่ จดทะเบียน และไม่จดทะเบียนคนพิการ โดยมีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบเลือกคำตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความต้องการในการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชน ประกอบด้วยด้านเนื้อหาสื่อ รูปแบบสื่อบนแพลตฟอร์มออนไลน์ ช่องทางสื่อสาร และผู้สื่อสาร โดยผู้วิจัยสร้างข้อคำถามในแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของลิเคิร์ท (Likert Rating Scale) จำนวน 20 ข้อ เกณฑ์

คะแนนความต้องการได้มาจากการวัดข้อมูลประเภทอันดับ 5 ระดับ คือ สูงที่สุด (5) สูง (4) ปานกลาง (3) ต่ำ (2) และต่ำที่สุด (1) ตามลำดับ โดยแต่ละช่วงคะแนนมีความหมาย ดังนี้

4.50 - 5.00 หมายถึง ความต้องการสูงสุด (Highest)

3.50 - 4.49 หมายถึง ความต้องการสูง (High)

2.50 - 3.49 หมายถึง ความต้องการปานกลาง (Moderate)

1.50 - 2.49 หมายถึง ความต้องการต่ำ (Low)

1.00 - 1.49 หมายถึง ความต้องการต่ำที่สุด (Lowest)

4. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและดำเนินการ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความครอบคลุมตรงตามขอบเขตเนื้อหาการวิจัย

4.2 ผู้วิจัยทำการศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาดำเนินการสร้างแบบสอบถาม

4.4 ผู้วิจัยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามความต้องการในการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชนที่สร้างขึ้นโดยประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Item-Objective Congruence Index: IOC) ความถูกต้องเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) เชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมด้านภาษา (Wording) รวมถึงพิจารณาด้านอื่นที่เห็นควร การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน โดยเป็นผู้มีคุณวุฒิหรือความเชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องด้านนิเทศศาสตร์ การสื่อสารมวลชน และเทคโนโลยีทางการศึกษาพิเศษ ทั้งนี้แบบสอบถามความต้องการในการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชนภาพรวมของทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93

4.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขเสร็จสมบูรณ์แล้วไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการของคนพิการทางการได้ยินในการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชน

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการของคนพิการทางการได้ยินในการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชน

รายการประเมิน	ความต้องการเข้าถึง		
	Mean	S.D.	แปลผล
1. ความต้องการเข้าถึง ด้านเนื้อหาสื่อ			
1.1 เนื้อหาความรู้ด้านต่าง ๆ ที่ครอบคลุมผู้รับสารทุกกลุ่ม	4.30	0.47	สูง
1.2 เนื้อหาประเด็นสุขภาพที่สำคัญและจำเป็นสำหรับผู้รับสารทุกกลุ่ม	4.35	0.49	สูง
1.3 เนื้อหาที่ให้ความรู้และแนวทางในการนำไปปฏิบัติได้	4.39	0.50	สูง
1.4 เนื้อหาที่กระชับ เข้าใจง่าย ใช้ภาษาชาวบ้าน นำไปสื่อสารต่อได้นำไปปฏิบัติได้จริง	4.26	0.45	สูง
1.5 เนื้อหาที่ไม่ใช้คำหรือข้อความที่ทำให้รู้สึกเชิงลบ หรือตอกย้ำ	4.26	0.62	สูง
1.6 เนื้อหาทันเหตุการณ์กับปัจจุบัน	4.26	0.45	สูง
1.7 เนื้อหาที่สร้างสรรค์ขึ้นสำหรับคนพิการทางการได้ยินโดยเฉพาะ	4.39	0.58	สูง
โดยเฉลี่ยด้านเนื้อหาสื่อ	4.32	0.51	สูง
2. ความต้องการเข้าถึง ด้านรูปแบบสื่อบนแพลตฟอร์มออนไลน์			
2.1 สื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล เช่น อินโฟกราฟิก หนังสือดิจิทัลและบทเรียนออนไลน์ เป็นต้น	4.35	0.57	สูง
2.2 สื่อกระจายเสียงและแพร่ภาพออนไลน์ เช่น Podcasts, YouTube Video, Facebook Video, TikTok เป็นต้น	4.52	0.67	สูงที่สุด
2.3 สื่อกระจายเสียงและแพร่ภาพแบบสตรีมมิ่ง เช่น YouTube Streaming, Facebook Streaming เป็นต้น	4.52	0.51	สูงที่สุด
2.4 สื่อแอปพลิเคชันรับชม เช่น Bugaboo TV, MONO Max, Netflix, one D เป็นต้น	4.43	0.59	สูง
2.5 สื่อข้างต้น และสื่ออื่น ๆ ส่งเสริมการเข้าถึงของคนพิการ	4.61	0.50	สูงที่สุด
โดยเฉลี่ยด้านรูปแบบสื่อบนแพลตฟอร์มออนไลน์	4.49	0.57	สูง
3. ความต้องการเข้าถึง ด้านช่องทางการสื่อสาร			
3.1 เป็นช่องทางที่มีความสะดวกในการเข้าถึง	4.13	0.55	สูง
3.2 เป็นช่องทางที่มีความง่ายต่อการใช้งาน	3.96	0.71	สูง
3.3 เป็นช่องทางที่น่าเสนอเนื้อหาหลากหลาย	3.96	0.71	สูง
3.4 เป็นช่องทางที่จัดไว้สำหรับคนพิการโดยเฉพาะ	4.09	0.73	สูง
3.5 เป็นช่องทางที่สื่อมวลชนกระแสหลักเป็นเจ้าของ	4.13	0.81	สูง
โดยเฉลี่ยด้านช่องทางการสื่อสาร	4.05	0.70	สูง

รายการประเมิน	ความต้องการเข้าถึง		
	Mean	S.D.	แปลผล
4. ความต้องการเข้าถึง ด้านผู้สื่อสาร			
4.1 คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการสื่อสาร	4.09	0.60	สูง
4.2 องค์กรสื่อ หน่วยงานภาคีเครือข่ายภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการสื่อสาร	4.04	0.56	สูง
4.3 ผู้เชี่ยวชาญ ปราชญ์ ผู้นำชุมชน คนมีชื่อเสียง นักอาสามีส่วนร่วมในการสื่อสาร	4.09	0.60	สูง
โดยเฉลี่ยด้านผู้สื่อสาร	4.07	0.58	สูง
สรุปโดยภาพรวม	4.26	0.61	สูง

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการของคนพิการทางการได้ยินในการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชน พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความต้องการในการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชน สรุปโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง (Mean = 4.26, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มีความต้องการด้านรูปแบบสื่อบนแพลตฟอร์มออนไลน์ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง (Mean = 4.49, S.D. = 0.57) รองลงมาคือความต้องการด้านเนื้อหาสื่อ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง (Mean = 4.32, S.D. = 0.51) ความต้องการด้านผู้สื่อสาร อยู่ในระดับสูง โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง (Mean = 4.07, S.D. = 0.58) และความต้องการด้านช่องทางการสื่อสาร โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง (Mean = 4.05, S.D. = 0.70) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความต้องการของคนพิการทางการได้ยิน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่กำลังเรียน ลักษณะการมาเรียน ภูมิสำเนา และการจดทะเบียนคนพิการ

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความต้องการของคนพิการทางการได้ยินในการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารจากแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชน จำแนกปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่กำลังเรียน ลักษณะการมาเรียน ภูมิสำเนา และการจดทะเบียนคนพิการ

ปัจจัยส่วนบุคคล	สถิติที่ใช้	ค่าสถิติ	Sig.	ผลการทดสอบ
1. ด้านเพศ	t-test	1.667	0.058	ปฏิเสธสมมติฐาน
2. ด้านอายุ	t-test	1.192	0.105	ปฏิเสธสมมติฐาน
3. ด้านชั้นปีที่กำลังเรียน	t-test	1.207	0.184	ปฏิเสธสมมติฐาน
4. ด้านลักษณะการมาเรียน	t-test	1.765	0.098	ปฏิเสธสมมติฐาน
5. ด้านภูมิสำเนา	t-test	1.493	0.811	ปฏิเสธสมมติฐาน
6. ด้านการจดทะเบียนคนพิการ	t-test	0.892	0.326	ปฏิเสธสมมติฐาน

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .050

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความต้องการของคนพิการทางการได้ยินในการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารฯ พบว่า ผลการทดสอบปฏิบัติเสมือนมาตรฐาน หมายความว่า คนพิการทางการได้ยินที่เป็นผู้เรียนในโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดอุดรธานีที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่กำลังเรียน ลักษณะการมาเรียน ภูมิสำเนา และการจดทะเบียนคนพิการที่แตกต่างกัน มีความต้องการในการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชนไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

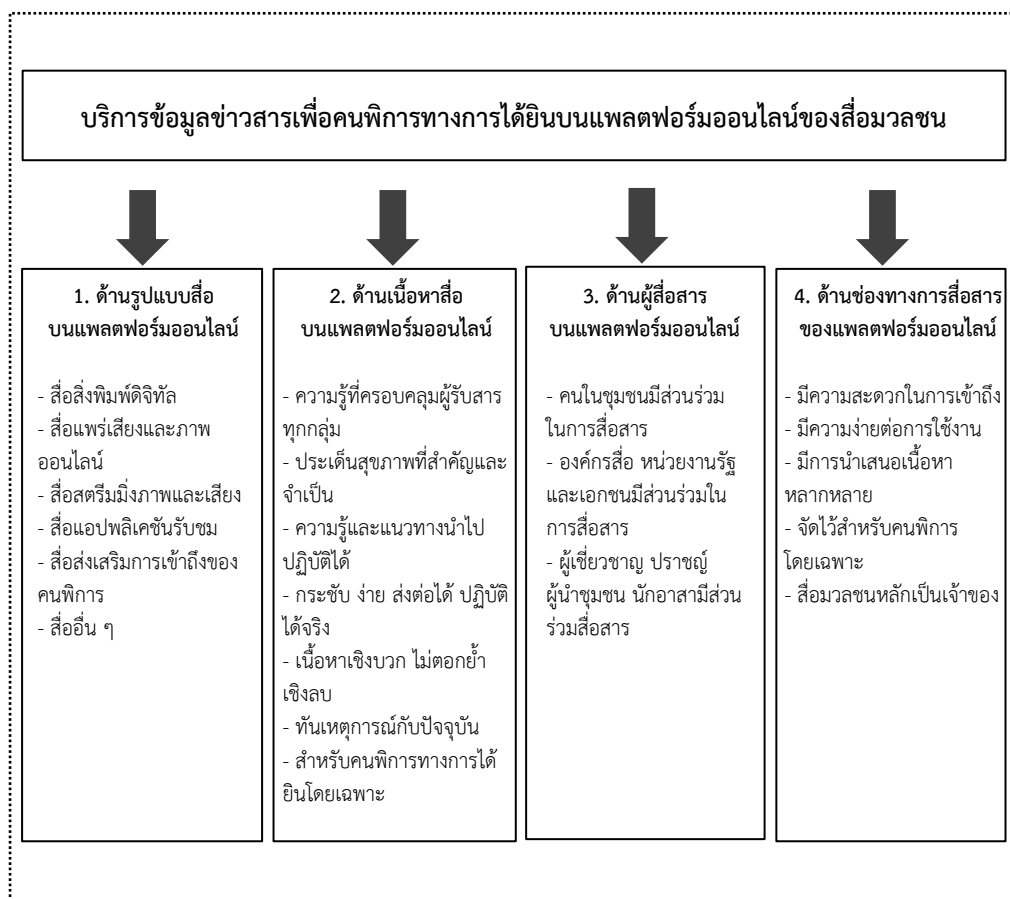
จากการรายงานผลการวิจัยเรื่อง ความพิการทางการได้ยินกับการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชน ผู้วิจัยผลการวิจัยในประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายผล มีรายละเอียดดังนี้

1. อภิปรายผลการศึกษาความต้องการของคนพิการทางการได้ยินในการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชน พบว่า ความต้องการของคนพิการทางการได้ยินในการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชน กลุ่มเป้าหมายมีความต้องการในการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชน สรุปโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มีความต้องการด้านรูปแบบสื่อบนแพลตฟอร์มออนไลน์ รองลงมาคือความต้องการด้านเนื้อหาสื่อ ความต้องการด้านผู้สื่อสาร และความต้องการด้านช่องทางการสื่อสาร ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ ตูลพล อรุณชุตี และวรดี จงอัญญากุล (2565) เกี่ยวกับการใช้บริการแอปพลิเคชันวิดีโอสตรีมมิงของเจนเอเรชัน X, Y และ Z ที่ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บริการแอปพลิเคชันวิดีโอสตรีมมิงแยกตามแต่ละเจนเอเรชัน ประกอบด้วยด้านรูปแบบและกระบวนการสื่อสาร ด้านบุคลากรผู้ผลิตสื่อและผู้ใช้สื่อ ด้านการส่งเสริมและสื่อสารการตลาด ด้านลักษณะทางข้อมูลและเนื้อหาของการบริการ (ตูลพล อรุณชุตี และวรดี จงอัญญากุล, 2565) และวิภาดา อำไพ และคณะ (2562) ที่ได้มีการศึกษาการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของการดำเนินการสื่อสารทางธุรกิจของผู้ประกอบการ และความคาดหวังต่อสื่อสังคมในการส่งเสริมประสิทธิภาพของการดำเนินธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความคาดหวังต่อสื่อสังคมออนไลน์ในการเป็นสื่อเพื่อการสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ การขาย การสร้างตราสินค้า สื่อสังคมออนไลน์มีส่วนช่วยในการแพร่กระจายออกไปของข้อมูลผ่านสื่อสังคมออนไลน์อย่างรวดเร็วและง่ายดาย เพื่อการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี รวมถึงรักษาความสัมพันธ์ระหว่างกิจการกับผู้รับสารด้านธุรกิจหรือลูกค้าแบบยั่งยืน (วิภาดา อำไพ และคณะ, 2562)

2. อภิปรายผลการเปรียบเทียบความต้องการของคนพิการทางการได้ยิน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่กำลังเรียน ลักษณะการมาเรียน ภูมิสำเนา และการจดทะเบียนคนพิการ พบว่า ผลการทดสอบปฏิเสธสมมติฐาน ซึ่งหมายความว่าคนพิการทางการได้ยินที่เป็นผู้เรียนในโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดอุดรธานีที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีความต้องการในการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชนไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากว่า แม้กลุ่มเป้าหมายทุกคนจะมีปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ชั้นปีที่กำลังเรียน ลักษณะการมาเรียน ภูมิสำเนา และการจดทะเบียนคนพิการที่แตกต่างกัน แต่กลุ่มเป้าหมายทุกคนมีความพิการทางการได้ยินเหมือนกัน จึงมีความต้องการในการเข้าถึงข้อมูลเหมือนกัน จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้คนพิการทางการได้ยินที่เป็นผู้เรียนในโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดอุดรธานีที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีความต้องการในการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชนไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ หอมหวล บัวระภา. (2565) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของผู้สูงอายุในการเข้าถึงการรับบริการและความพร้อมของสถาบันที่ส่งเสริมการเข้าถึงการให้บริการผู้สูงอายุ โดยพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการเข้าถึงด้านการมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงในระดับมากที่สุด รองลงมาคือมีความต้องการเข้าถึงด้านอาหารที่ถูกสุขลักษณะตามวัย ความต้องการเข้าถึงด้านที่อยู่อาศัยที่ดี ความต้องการเข้าถึงด้านการพักผ่อนเพียงพอ ความต้องการเข้าถึงด้านการตรวจสุขภาพอย่างรวดเร็ว ความต้องการเข้าถึงด้านบริการรักษาพยาบาลแบบให้เปล่าจากรัฐ ความต้องการเข้าถึงด้านผู้ช่วยเหลือเมื่อยามเจ็บป่วย ความต้องการเข้าถึงด้านสิ่งสนับสนุนการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ความต้องการเข้าถึงด้านสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ ความต้องการเข้าถึงด้านการประกันรายได้และประกันความชราภาพ ความต้องการเข้าถึงด้านการได้รับขวัญกำลังใจ ความต้องการเข้าถึงด้านการสนับสนุนจากครอบครัวและสังคมทั้งเรื่องความเป็นอยู่ รายได้และบริการจากรัฐ ตามลำดับ (หอมหวล บัวระภา, 2565)

องค์ความรู้ใหม่

ความพิการทางการได้ยินเป็นอุปสรรคต่อการสื่อสาร ตลอดจนการเรียนรู้หรือการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่สำคัญ คนพิการทางการได้ยินจึงเป็นอีกกลุ่มคนในสังคมที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือในด้านใด ๆ เพื่อให้สามารถภารกิจหรือปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน รวมถึงมีส่วนร่วมในการเข้าไปอยู่ในกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ ได้อย่างคนทั่วไป สื่อมวลชนเป็นอีกองค์กรที่จะขับเคลื่อนการทำงานเพื่อตอบสนองความต้องการเหล่านี้ ซึ่งสามารถสรุปเป็นภาพผังองค์ความรู้เกี่ยวกับบริการข้อมูลข่าวสารเพื่อคนพิการทางการได้ยินบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชน ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้บริการข้อมูลข่าวสารเพื่อคนพิการทางการได้ยินบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชน

สรุป/ ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง ความพิการทางการได้ยินกับการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชน ผู้วิจัยสรุปและให้ข้อเสนอแนะดังนี้ 1. การสรุปผลการวิจัย 1) ความต้องการของคนพิการทางการได้ยินในการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชนสรุปโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่วนใหญ่มีความต้องการด้านรูปแบบสื่อบนแพลตฟอร์มออนไลน์ รองลงมาคือความต้องการด้านเนื้อหาสื่อ ความต้องการด้านผู้สื่อสาร และความต้องการด้านช่องทางการสื่อสารตามลำดับ 2) ความต้องการของคนพิการทางการได้ยินจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ปัจจัยด้านเพศ อายุ ชั้นปีที่กำลังเรียน ลักษณะการมาเรียน ภูมิสำเนา และการจดทะเบียนคนพิการที่แตกต่างกัน มีความต้องการในการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชนที่ไม่แตกต่างกัน 2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ 1) ผลจาก

การศึกษาความต้องการของคนพิการทางการได้ยินในการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชน ควรนำไปส่งเสริมงานด้านการพัฒนารูปแบบสื่อบนแพลตฟอร์มออนไลน์ เนื้อหาสื่อ ผู้สื่อสาร และช่องทางการสื่อสาร และ 2) ผลจากการเปรียบเทียบความต้องการของคนพิการทางการได้ยินในการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารจากแพลตฟอร์มออนไลน์ของสื่อมวลชน จำแนกปัจจัยส่วนบุคคล ควรนำไปพัฒนาสื่อให้ตอบสนองคนพิการทางการได้ยินที่มีปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน 3. ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบและเนื้อหาเพื่อการนำเสนอผ่านสื่อออนไลน์และสื่อสตรีมมิ่งที่สนับสนุนการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอย่างเท่าเทียมของคนพิการทางการได้ยิน และ 2) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดรายการโทรทัศน์สมัยใหม่โดยการมีส่วนร่วมของคนพิการทางการได้ยินและตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการสื่อสาร

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมและพัฒนาชีวิตคนพิการ. (2563). รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการแบ่งตามภูมิภาคของประเทศไทย 2562 - 2563. เรียกใช้เมื่อ 30 ตุลาคม 2565 จาก <https://dep.go.th/th/>.
- คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2565 - 2569). กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ.
- ตรี บุญเจือ. (2562). คนพิการกับการเข้าถึงหรือรับรู้และใช้ประโยชน์จากกิจการโทรทัศน์. วารสารวิชาการ กสทช, 3(3), 119-147.
- ตุลพล อรุณชุตี และวรดี จงอัศญากุล. (2565). การใช้บริการแอปพลิเคชันวิดีโอสตรีมมิ่งของเจเนอเรชัน X, เจเนอเรชัน Y และเจเนอเรชัน Z. Journal of Modern Learning Development, 7(8), 34-48.
- ธีรธวัช เจนวัชรรักษ์. (2564). ข้อกำหนดเพื่อการเข้าถึงสื่อของคนพิการเชิงเปรียบเทียบกรณีศึกษา: สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย เยอรมนี ญี่ปุ่น. วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม, 11(1), 128-149.
- นิรันดร์ บุญสิงห์. (2563). วิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุของความเหลื่อมล้ำทางสังคมกับการเข้าถึงบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ป่วยเอดส์ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, 17(2), 62-73.

- ปริญญา สิริอิตตะกุล. (2557). ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเพื่อการพึ่งตนเองของผู้พิการทางการได้ยิน: กรณีศึกษา จังหวัดชลบุรี. วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 1(1), 129-152.
- วิภาดา อำไพ และคณะ. (2562). อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์กับการสร้างกลยุทธ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการค้าและการบริการ. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, 16(1), 171-180.
- สถาบันสิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ. (2558). การดูแลผู้ป่วยและคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย. นนทบุรี: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สายทิพย์ ปิ่นเจริญ. (2558). ปัญหาอุปสรรคในการสื่อสารระหว่างคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมายกับพนักงานสอบสวน : กรณีศึกษาสถานีตำรวจในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร. ใน สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรม. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิโรตม มณีแฮด และคณะ. (2564). ความแตกฉานด้านสุขภาพกับพฤติกรรมป้องกันโรคในหมู่ผู้เรียนทางสื่อสารการศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19). วารสารปัญญาปนิธาน, 6(2), 155-168.
- สิโรตม มณีแฮด และคณะ. (2565). สื่อการเรียนรู้พลศึกษาภายใต้การระบาดของโควิด-19 ผ่านโทรศัพท์ผ่านเครือข่ายสำหรับทักษะฟุตบอล. วารสารมหาจุฬานาครพรรณ์, 9(1), 227-241.
- หอมหวล บัวระภา. (2565). ความต้องการของผู้สูงอายุและความพร้อมของสถาบันที่ให้บริการผู้สูงอายุ. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 7(6), 83-97.
- อมร พงษ์สว่าง และสิทธิพร สุนทร. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมายในจังหวัดสระบุรี. Journal of Modern Learning Development, 6(6), 104-117.

**ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร
สถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู***
**RELATIONSHIP BETWEEN TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF
SCHOOL ADMINISTRATORS AND JOB SATISFACTION OF TEACHERS
UNDER LOEI NONG BUA LAMPHU SECONDARY
EDUCATIONALSERVICE AREA OFFICE**

เทพนฤทธิ์ สุภาแสน* และชัชณพงศ์ ศรีจันทร์

Tapnarit Supaosan and Chissanapong Sonchan

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

Mahamakut Buddhist University, Srilanchang Campus, Thailand

*Corresponding author E-mail: tapnarit.sup@student.mbu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลยและหนองบัวลำภู เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู จำนวน 284 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้โรงเรียนมัธยม จังหวัดเลยเป็นตัวแบ่งชั้นภูมิ แล้วใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม ดังนี้ 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.950 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน มีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.940 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน

* Received February 20, 2023; Revised March 20, 2023; Accepted April 24, 2023

ระดับมาก 2) ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลยและหนองบัวลำภู มีความสัมพันธ์ทางบวกโดยภาพรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน โดยเฉพาะการบริหารจัดการหลักสูตรการเรียนการสอน ซึ่งแสดงว่าผู้บริหารควรแสดงพฤติกรรมด้านนี้ให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น บริหารจัดการหลักสูตรการเรียนการสอนให้ทันสมัย ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการเรียนรู้ สนับสนุนการใช้สื่อเทคโนโลยีในการเรียนการสอนตลอดจนห้องปฏิบัติการต่างๆอย่างเพียงพอและเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา จัดครูผู้สอนในรายวิชาต่างๆตรงหรือสอดคล้องกับคุณสมบัติส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน สนับสนุนพัฒนาครูให้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนเองอยู่เสมอ อันจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์, ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, ผู้บริหารสถานศึกษา, การปฏิบัติงานของครู, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

Abstract

The objectives of this research were to study 1) the level of transformational leadership of school administrators 2) the level of job satisfaction of teachers in schools and 3) the relationship between the transformational leadership of school administrators and job satisfaction of teachers in schools under Loei Nong Bua Lamphu Secondary Educational Service Area Office. The quantitative research of the sample group was 284 teachers of Loei Secondary Educational Schools by Simple Random Sampling. The research instrument was a five-rating scale questionnaire. The reliabilities of them were as follow Part 1: The questionnaire about school administrators' transformational leadership, the reliability was 0.950. Part 2: The questionnaire about the teachers' job satisfaction, the reliability was 0.940. The statistics used for analyzing the data were percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product moment correlation coefficient. The research findings were as follows: 1) The transformational leadership of school administrators was found to be at a high level. When considering in each aspect, it was found that all aspect was a high

level. 2) Job satisfaction of teachers in schools under Loei Nong Bua Lamphu Secondary Educational Service Area Office was found to be at a high level. When considering in each aspect, it was found that all aspect was a high level. 3) The relationship between the transformational leadership of school administrators and job satisfaction of teachers under Loei Nong Bua Lamphu Secondary Educational Service Area Office were found to be positively correlated at a statistically significant level of 0.01. The relationship between the transformational leadership of school administrators and job satisfaction of teachers in schools in educational administration especially shows that the leader should get the level more by managing the curriculum, supporting of training of schooling , supporting about new technology media to teachers and support enough laboratories in each of subjects. The leader should put the right teachers in the right jobs and encourage them to research of instructional development for the advance of students and teachers in the future.

Keywords: Relationship, Transformational Leadership, Administrator, Job of teacher, Loei Nong Bua Lamphu Secondary Educational Service Area Office

บทนำ

ในสภาวะปัจจุบันโลกอยู่ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงมีการแข่งขันกันอย่างสูงทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมการเมืองและวัฒนธรรม ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ การศึกษาถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญ เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มุ่งให้การศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ , 2542)

ในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นหน่วยงานส่วนกลาง โดยในระดับพื้นที่มีหน่วยงานที่กำกับดูแล ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่ให้บริการการศึกษา ดังนั้น ในหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับที่กล่าวมา จึงถือว่าสถานศึกษาเป็นหน่วยงานทางการศึกษาระดับปฏิบัติที่สำคัญที่สุด การที่สถานศึกษาจะดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ได้นั้นต้องอาศัย ปัจจัยที่สำคัญที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นตัวแปรสำคัญและเป็นกลไกหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพราะเป็นผู้นำนโยบาย

แนวดำเนินงานและโครงการต่าง ๆ ไปสู่การปฏิบัติ ผู้บริหารต้องไม่หยุดนิ่ง ต้องเคลื่อนไหวและพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา พัฒนาส่งเสริมบุคลากรเปิดโอกาสให้มีอิสระในการทำงานมากขึ้น ไม่กีดกันความคิดเห็นของครู ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริหาร และพฤติกรรมภาวะผู้นำ เพื่อให้สามารถเป็นผู้นำของ การปฏิรูปการศึกษาได้ ในขณะเดียวกัน ต้องรักษาความเป็นปึกแผ่นและบรรยากาศในการทำงานที่ดี ไว้ด้วย (สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

ในปัจจุบันภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้รับความนิยมมาก เพราะได้รับความพึงพอใจ และมีผลมากในหมู่ผู้ตาม ผู้นำจะปลุกใจผู้ตามให้เข้าใจสถานการณ์ในปัจจุบันโดยการใช้ ศิลปะ ในการพูด การเน้นพันธกิจ และวิสัยทัศน์ที่น่าชื่นชมที่มีต่อองค์การในอนาคต การสาธิต ความเชื่อมั่นในตนเองของผู้ตามว่าจะสามารถปฏิบัติตามพันธกิจที่ได้วางไว้จนกระทั่งสำเร็จ การแสดงความห่วงใยและความเกี่ยวข้องต่อผู้ตามและกระตุ้นผู้ตามให้มีการพัฒนา (Bass, B. M, 1997) อ้างถึงใน (มณฑนา อินทุสมิตและคณะ, 2545) ดังนั้น ปัจจัยแวดล้อมในการสร้างบรรยากาศในการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษา คือ ความพึงพอใจนั่นเอง ความพึงพอใจในงาน ขึ้นอยู่กับผลที่บุคคลได้รับจากการทำงานว่าตรงกับที่ต้องการมากน้อยเพียงไร เกี่ยวข้องกับความรูสึกทางด้านบวกและด้านลบ มีความสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ ของงานแสดงถึงภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูต่างก็เป็น ตัวแปรสำคัญที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ภาวะผู้นำจึงเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เพื่อมีอิทธิพลต่อครูในโรงเรียนในการทำให้สถานศึกษา ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยความถูกต้องชอบธรรม อันจะส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจที่จะศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ซึ่งผลของการวิจัยครั้งนี้เพื่อจะนำไปเป็นข้อมูล และแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่ความพึงพอใจของครูอันจะก่อให้เกิดผลสำเร็จกับการบริหารงานในโรงเรียนให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,088 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเปิดตารางสำเร็จของของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (ธีระวุฒิ เอกะกุล, 2552) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ปีการศึกษา 2565 จำนวน 284 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้โรงเรียนมัธยมในจังหวัดเลยเป็นตัวแบ่งชั้นภูมิ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert) จำนวน 51 ข้อ โดยแบบสอบถามได้รับการพัฒนาโดยใช้ความสอดคล้องของความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ (IOC) จำนวน 5 ท่าน โดยค่าความสอดคล้องในแต่ละข้อนั้นมีค่าอยู่ระหว่าง 0.6 ถึง 1.0 และหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) จากการแจกแบบสอบถาม 30 ชุดตามวิธีการของครอน บาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (ภัทรพร เกษสังข์, 2549) จำนวน 30 คน ซึ่งแบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.950

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนต่างๆในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย เพื่อแจกแบบสอบถามกับครูผู้สอนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง และได้เก็บรวบรวมด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	ระดับพฤติกรรม		
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. ด้านการวางแผนทาง	4.28	0.61	มาก
2. ด้านการพัฒนาบุคลากร	4.42	0.57	มาก
3. ด้านการออกแบบองค์การใหม่	4.28	0.59	มาก
4. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรการเรียนการสอน	4.45	0.52	มาก
รวม	4.35	0.57	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.45$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร ($\bar{X}=4.42$) ด้านการออกแบบองค์การใหม่ ($\bar{X}=4.28$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการวางแผนทาง คือ ($\bar{X}=4.28$) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภูการศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวม

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. ด้านความสำเร็จของงาน	4.51	0.49	มากที่สุด
2. ด้านลักษณะของงาน	4.44	0.47	มาก
3. ด้านการได้รับการยอมรับ	4.22	0.57	มาก
4. ด้านความรับผิดชอบ	4.55	0.44	มากที่สุด
5. ด้านความก้าวหน้า	4.24	0.58	มาก
รวม	4.39	0.51	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.55$) รองลงมาคือ ด้านความสำเร็จของงาน ($\bar{X} = 4.51$) ด้านลักษณะของงาน ($\bar{X} = 4.44$) ด้านความก้าวหน้า ($\bar{X} = 4.24$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการได้รับการยอมรับ ($\bar{X} = 4.22$) ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับ

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

ตัวแปร		ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน					
		ด้านความสำเร็จของงาน	ด้านลักษณะของงาน	ด้านการได้รับการยอมรับ	ด้านความรับผิดชอบ	ด้านความก้าวหน้า	รวมด้านความพึงพอใจ
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา	ด้านการวางแผนทาง	.631**	.638**	.651**	.557**	.535**	.749**
	ด้านการพัฒนาบุคลากร	.665**	.637**	.541**	.455**	.489**	.691**
	ด้านการออกแบบองค์กรใหม่	.632**	.646**	.640**	.514**	.595**	.755**
	ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรการเรียนการสอน	.699**	.698**	.503**	.538**	.508**	.762**
	รวมด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	.716**	.714**	.642**	.564**	.583**	.798**

** $p < .01$

จากตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.798$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่าความสัมพันธ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู

ในโรงเรียนที่มีค่าสูงสุด คือ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านการบริหารจัดการหลักสูตรการเรียนการสอนอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.762$) รองลงมา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านการออกแบบองค์กรใหม่ อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.755$) และความสัมพันธ์ที่ต่ำที่สุด คือ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านการพัฒนาบุคลากรอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.691$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารเป็นรายด้าน สามารถแสดงรายละเอียดในแต่ละด้านได้ดังนี้

เมื่อพิจารณา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร

1) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรการเรียนการสอนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.762$) เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด คือ ความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านความสำเร็จของงาน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.699$) รองลงมา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านลักษณะของงาน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.698$) และความสัมพันธ์ที่ต่ำที่สุด คือ ความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านการยอมรับนับถืออยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.503$) ตามลำดับ

2) ด้านการออกแบบองค์กรใหม่กับ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.755$) เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด คือ ความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านลักษณะของงาน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.646$) รองลงมา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านการยอมรับนับถือ อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.640$) และความสัมพันธ์ที่ต่ำที่สุด คือ ความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.514$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร

3) ด้านการวางแผนทางกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.749$) เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด คือ ความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านการได้รับการยอมรับนับถือ อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.651$) รองลงมา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านลักษณะของงาน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.638$) และความสัมพันธ์ที่ต่ำที่สุด คือ ความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านความก้าวหน้า อยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.535$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร

4) ด้านการพัฒนาบุคลากร กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด คือ ความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านความสำเร็จของงาน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง รองลงมามีความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านลักษณะของงาน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง และความสัมพันธ์ที่ต่ำที่สุด คือ ความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ผลการวิจัย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการบริหารจัดการหลักสูตรการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาบุคลากร ส่วนด้านการวางแผนทางมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ดังนั้นจึงต้องมีครูผู้สอนในรายวิชาต่างๆ ที่ตรงหรือสอดคล้องกับคุณวุฒิ มีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และประเทศ สอดคล้องกับสุขุม พรหมเมืองคุณ ที่กล่าวว่า ควรจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ ส่งเสริมการจัดหลักสูตรที่รวมศาสตร์หลายๆ ศาสตร์ โดยใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อมุ่งบัณฑิตให้เป็นผู้เรื่องปัญญา พิจารณาจัดหลักสูตรโดยพิจารณาจากความต้องการกำลังคนของตลาด จัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ดังนั้นผู้บริหารควรเสริมสร้างคุณลักษณะของบุคคลแห่งการเรียนรู้ เป็นหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่น และสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ฐานความรู้ อย่างหลากหลาย และมีกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต นอกจากนี้ที่กล่าวมาข้างต้นแล้วผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนครูให้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนเองอยู่เสมอ กระตุ้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงานของครู ให้คณะครูเกิดความตระหนักในการแสวงหาเทคนิคกระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำมาจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ การแก้ปัญหา และสร้างความท้าทายให้นักเรียนมีความอยากรู้ อยากซักถาม เกิดการสังเกตสภาพสิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมของสิ่งต่าง ๆ มีแนวคิด วิสัยทัศน์ ในการส่งเสริมบุคลากรให้มีส่วนร่วมในการบริหาร การมอบหมายงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย จึงอำนวยความสะดวก กำกับ ติดตาม สนับสนุนทรัพยากรทางการบริหาร ซึ่งสอดคล้องกับนโยบาย การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาตนเองมีความรู้ และทักษะการปฏิบัติงาน ในสาขาวิชาต่าง ๆ และการสนับสนุนให้บุคลากรได้ศึกษาดูงาน ประชุม อบรม สัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ อีกทั้งผู้บริหารต้องคอยเป็นผู้

จัดหาสิ่งต่าง ๆ สนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาผู้เรียน (สุชุม พรหมเมืองคุณ, 2555) และสอดคล้องกับแนวคิดของ อมรา จำรูญศิริ ที่สรุปไว้ว่า การที่ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาสนใจแสวงหาความรู้ ถ่ายทอด สร้างความรู้และใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ความเข้าใจใหม่ ๆ และการที่ผู้บริหารโรงเรียนบริหารจัดการและสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคลากรภายในโรงเรียนเพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับบุคลากรและจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โรงเรียนมีการปรับลดขั้นตอนของการทำงานลงเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินการตามภารกิจต่าง ๆ จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารอยู่ในระดับมากก็ว่าได้ (อมรา จำรูญศิริ, 2555) อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาจะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ก็ตาม ยังมีข้อค้นพบที่น่าสนใจอีกประการคือ การกำหนดเป้าหมายและทิศทางการบริหารงาน ที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ สร้างความคาดหวังในการปฏิบัติงานของครูวางแผนทางให้ครูได้ทำงานร่วมกันในการจัดทำวิสัยทัศน์พันธกิจ และเป้าหมายร่วมกันในการจัดการศึกษา ซึ่งผู้บริหารต้องยอมรับความคิดเห็น ของบุคลากรในโรงเรียนในการวางแผนทางการบริหาร จากข้อค้นพบดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารควรปรับปรุง พฤติกรรมการเป็นผู้นำในการกำหนดเป้าหมายทิศทางการบริหารงานที่ชัดเจน แบ่งปันวิสัยทัศน์กับบุคลากรในโรงเรียน สร้างทีมงานบริหาร ดูแลเอาใจใส่ ยอมรับความคิดเห็นของครูเพื่อให้ความมุ่งมั่นในการทำงาน ยึดมั่นและคาดหวังการปฏิบัติงานของครูที่เป็นไปได้ในระดับสูง เพื่อให้สอดคล้องกับการบริหารงานในการวางแผนทางของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประโยชน์ของหน่วยงาน เป็นการร่วมวางแผน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมประเมินผล หรือการที่ผู้บังคับบัญชา เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ได้มีโอกาสในการร่วมบริหารจัดการในการทำงาน ให้มีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร และมีความเต็มใจในการทำงาน จนบังเกิดผลดีหลายๆ ประการต่อองค์กร ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่ ควรมีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน มีความสามารถในการจัดองค์การ ออกแบบงาน กำหนดทิศทางการทำงาน สร้างบรรยากาศในการตัดสินใจร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการกระตุ้นให้แรงจูงใจ มีความสามารถในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง มีเอกภาพของทีม และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปฏิบัติงาน โดยให้ครูได้มีโอกาสใช้ความสามารถบริหารงานในฝ่ายของตนเองได้

2. จากผลการศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ผลการวิจัย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความสำเร็จ ของงาน ส่วนด้านการได้รับการยอมรับ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่เหมาะสม ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่อย่างเต็มความสามารถตระหนักในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอยู่เสมอ มีการมอบหมายงานตามความสามารถของครูผู้สอน มอบหมายหน้าที่

พิเศษให้ครูได้ตั้งใจทุ่มเท แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการทำงานได้อย่างสำเร็จลุล่วง และภูมิใจในความสำเร็จของงานที่ได้ปฏิบัติ แก่เพื่อนร่วมงานและผู้บริหาร สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริพร เมฆสุวรรณ ที่ได้วิจัย เรื่องความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนปทุมคงคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า ด้านความรับผิดชอบ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เนื่องจากการที่ครูตระหนักถึงหน้าที่และบทบาทของตน มีความมุ่งมั่นและตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ รวมถึงการที่ผู้บังคับบัญชาไว้วางใจและเปิดโอกาสให้ครูได้ปฏิบัติงานอย่างอิสระ (สิริพร เมฆสุวรรณ, 2558) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎา รัตนปราการ ที่ได้วิจัยเรื่องความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูวิทยาลัยเทคนิคสตัทท์บ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูวิทยาลัยเทคนิคสตัทท์บ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ในด้านความรับผิดชอบ เนื่องมาจากผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้ข้าราชการครูรวมตัดสินใจในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย โดยข้าราชการครูรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังและความสามารถของตนในการปฏิบัติงาน ด้วยความตั้งใจและมีความพยายามในการปรับปรุงแก้ไขวิธีการปฏิบัติงาน ในความรับผิดชอบของตนเองอยู่เสมอ และในด้านความสำเร็จในหน้าที่การงาน พบว่า ข้าราชการครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายตามความรู้ ความสามารถ ตลอดจนบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างเป็นที่น่าพอใจ มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน (เจษฎา รัตนปราการ, 2562) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภมิตร กุลวงศ์ ที่ได้วิจัยเรื่องความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน กลุ่มโรงเรียนทุ่งฝน อำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า ด้านความสำเร็จในงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีความพึงพอใจสูงสุด คือท่านรู้สึกภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ให้ความสำคัญก้าวหน้าในวิชาชีพ มีกิจกรรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู นักเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (สุภมิตร กุลวงศ์, 2562) อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนจะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากก็ตาม ยังมีข้อค้นพบที่น่าสนใจอีกประการคือ การได้รับการยอมรับ จากผู้บังคับบัญชาในการมอบหมายหน้าที่ให้ครูได้ปฏิบัติงานที่สำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียน แสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจในการปฏิบัติงาน ได้รับความชื่นชมผลงาน การปฏิบัติงานของครู ให้ครูมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน และเสนอให้ครูได้มีการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารอาจจะไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าว หรือผู้บริหารไม่มีความเชื่อถือความไว้วางใจ ในความสามารถในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งของครูที่จะบรรลุผลสำเร็จ จากที่กล่าวมา แสดงให้เห็นว่าผู้บริหาร

ควรปรับปรุงเรื่องการยอมรับ โดยการยกย่องชมเชย การแสดงความยินดีการให้กำลังใจหรือการยอมรับในความสามารถ เปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน และได้มีการสนับสนุนให้ครูได้เป็นตัวแทนในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครูผู้สอน เป็นการสร้างความมั่นใจให้กับตัวครู ให้ครูเกิดความภาคภูมิใจในตนเองส่งผลต่อความสำเร็จของงาน ประการสุดท้ายหากผู้บริหารปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นของครู ไม่รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ก็จะทำให้ครูไม่กล้าแสดงความคิดเห็นใดๆ ออกมา ผู้บริหารที่ดีต้องมีความเชื่อถือและความไว้วางใจ ในความสามารถในการทำงานของครู พร้อมทั้งจะรับฟังความคิดเห็นต่างๆของครู เพื่อให้การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนได้มีความก้าวหน้าส่งผลต่อความสำเร็จของงานในโรงเรียนดียิ่งขึ้น

3. จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทั้งด้านแบบมุ่งงานและแบบมุ่งสัมพันธ์ เป็นคุณลักษณะของผู้บริหารที่นำพาองค์กรสู่ความสำเร็จอย่างแท้จริง เพราะผู้บริหารยุคใหม่ในลักษณะนี้ จะเป็นผู้ทันต่อเหตุการณ์ ทำงานเชิงรุก รวดเร็ว น่าเชื่อถือ และมีความเที่ยงตรง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักการวางแผนและกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา มีความรู้และทักษะในการบริหารจัดการ รวมถึงมีจิตใจกว้างขวาง เสียสละเวลาหรือทุนทรัพย์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวมในบางโอกาส ส่งผลต่อความพึงพอใจของครูผู้สอนอย่างแท้จริงสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐนันท์ สุนันทวนิช ที่ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพึงพอใจในการทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก (รัฐนันท์ สุนันทวนิช, 2561) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระลิ่ง ขวโณ (ทัมมะสอน) ที่ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (พระลิ่ง ขวโณ (ทัมมะสอน), 2563) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นาดยา ทับยาง, พรศักดิ์ สุจริตรักษ์ ที่ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงความ

พึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน (นาตยา ทับยาง, พรศักดิ์ สุจริตรักษ์, 2563) เมื่อพิจารณาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นรายด้าน สามารถอภิปรายในแต่ละด้านได้ดังนี้

1) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรการเรียนการสอนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านความสำเร็จของงาน อยู่ในระดับค่อนข้างสูงรองลงมามีความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านลักษณะของงาน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันมีการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ให้มีความทันสมัยต่อยุคโลกาภิวัตน์ ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมียุทธศาสตร์ที่จะนำพาโรงเรียนสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยส่งครูไปพัฒนาอบรม ในด้านการสอนและการจัดทำหลักสูตร ผู้บริหารวางแผนทางการดำเนินงานของโรงเรียน พร้อมทั้งบริหารจัดการหลักสูตรการเรียนการสอนให้เป็นปัจจุบัน มีการใช้สื่อเทคโนโลยีในการเรียนการสอนตลอดจนห้องปฏิบัติการต่างๆอย่างเพียงพอ และเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ทั้งนี้โรงเรียนส่วนใหญ่ที่สังกัดมัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู มีทรัพยากรที่พร้อมจึงสามารถจัดการศึกษาได้อย่างเพียงพอ ทั้งมีครูผู้สอนในรายวิชาต่างๆตรงหรือสอดคล้องกับคุณวุฒิ จึงสามารถแสดงศักยภาพได้อย่างเต็มที่ ซึ่งต่างกับโรงเรียนเล็กๆที่มีครูไม่เพียงพอ และสอนไม่ตรงตามรายวิชาและตรงตามคุณวุฒิที่จบมา นอกจากนั้นแล้วยังมีกิจกรรมต่างๆที่ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนหรือส่งนักเรียนไปแข่งทักษะในด้านวิชาการ ซึ่งงบประมาณเหล่านี้ทางรัฐบาลให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Leithwood ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในงานปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำร่วมโดยดำเนินกิจกรรมต่างๆ ขึ้นรองรับ เช่น การพัฒนาทักษะตนเองด้านความร่วมมือ การพัฒนาภาวะผู้นำของครู การแสวงหาทรัพยากรมาสนับสนุนความองคกำทางวิชาชีพของครู และชุมชนของโรงเรียน การสร้างความมั่นใจต่อความก้าวหน้าให้แก่ครู และการกระจายภาวะผู้นำแก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆ อย่างเป็นระบบ (Leithwood, K, 2006) ดังที่ รัตติกรณ์ จงวิศาล กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงว่า เป็นระดับพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงให้เห็นการจัดการหรือการทำงาน เป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานหรือผู้ตาม โดยการเปลี่ยนสภาพหรือเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานหรือผู้ตามให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานหรือผู้ตามไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและมีศักยภาพมากขึ้น ทำให้เกิดความตระหนักรู้ในการกิจและวิสัยทัศน์ของกลุ่ม จึงใจให้ผู้ร่วมงานหรือผู้ตามมองไกลเกินกว่าความสนใจของ พวกเขาไปสู่ประโยชน์ของกลุ่ม หรือสังคม (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2543)

2) ด้านการออกแบบองค์กรใหม่กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด คือ ความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านลักษณะของงาน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง รองลงมา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านการยอมรับนับถือ อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนครูให้มีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถที่เรียนมาอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงาน กระตุ้นได้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ให้ทำงานที่เหมาะสมกับความสามารถและความถนัดของตนเอง เพื่อนำมาจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ การแก้ปัญหา และสร้างความท้าทายให้นักเรียนมีความอยากรู้ อยากซักถาม เกิดการสังเกตสภาพสิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมของสิ่งต่าง ๆ มีแนวคิด วิสัยทัศน์ ในการส่งเสริมบุคลากรให้มีส่วนร่วมในการบริหาร การมอบหมายงานในหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ สอดคล้องกับการศึกษาของ Bass&Avolio อ้างถึงใน สุขุม พรหมเมืองคุณ ซึ่งได้นำเสนอองค์ประกอบหลัก ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4 ประการดังนี้ 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์(Charisma or idealized influence) 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration motivation) 3) ด้านการกระตุ้นภูมิปัญญา(Intellectual stimulation) 4) ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล(Individualized consideration) โดยองค์ประกอบดังกล่าวข้างต้น จะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และจะร่วมกันส่งเสริมให้เกิดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการที่ผู้นำ มีอิทธิพลต่อผู้ร่วมทำงานและ ผู้ตาม โดยมุ่งเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานและผู้ตามไปสู่ระดับที่สูงที่คาดหวังปกติ พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานและผู้ตามไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและศักยภาพมากขึ้น ทำให้เกิดความตระหนักรู้ในวิสัยทัศน์และพันธกิจของทีมงานและขององค์การ จูงใจให้ผู้ร่วมงานและผู้ตามมองให้ไกลเกินกว่าความสนใจของพวกเขาไปสู่ประโยชน์ขององค์การ (Bass, B.M. and Avolio, B.J, 1990) อ้างถึงใน (สุขุม พรหมเมืองคุณ, 2555)

3) ด้านการวางแผนทางกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด คือ ความสัมพันธ์ทางบวกกับการได้รับการยอมรับนับถือ อยู่ในระดับค่อนข้างสูง รองลงมา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านลักษณะของงาน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง และความสัมพันธ์ที่ต่ำที่สุด คือ ความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านความก้าวหน้า อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิรพรรณ ทองปั้น กล่าวไว้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการระบุนิยาม การเกื้อกูล การยอมรับ

เป้าหมายของกลุ่ม การสนับสนุนเป็นรายบุคคล การปลูกเร้าทางปัญญา การเป็นแบบอย่างที่เหมาะสม และคาดหวังผลการปฏิบัติงาน ในระดับสูง ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลหลักที่รับผิดชอบต่อประสิทธิผลและความสำเร็จของโรงเรียน (พีรพรรณ ทองปั้น, 2552)

4) ด้านการพัฒนาบุคลากร กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด คือ ความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านความสำเร็จของงาน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง รองลงมา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านลักษณะของงาน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง และความสัมพันธ์ที่ต่ำที่สุด คือ ความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ sergiojovanni กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นภาวะผู้นำที่ผลิต วิสัยทัศน์และค่านิยมที่กว้างไกลซึ่งประกอบด้วย ความยุติธรรม ความเป็นเลิศ ความเป็นประชาธิปไตยและเท่าเทียมกัน ซึ่งค่านิยมและวิสัยทัศน์ดังกล่าวสามารถผลักดันให้โรงเรียนประสบความสำเร็จสู่ความเป็นเลิศได้ (Sergiojovanni, T. J, 2006)

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสอดคล้องกับ Leithwood ได้มีความคิดเห็นว่ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่งผลให้ครูผู้สอนเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนของ อันได้แก่ การวางแนวทาง (Setting Direction)การพัฒนาบุคลากร (Developing People) การออกแบบองค์การใหม่ (Redesigning the Organization) และการบริหารจัดการหลักสูตรการเรียนการสอน (Managing the Instructional Program) ที่ผู้บริหารโรงเรียนแสดงให้เห็นในการบริหารโรงเรียนที่เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงให้สูงขึ้น จากความพยายามที่คาดหวังให้เป็นผลให้ปฏิบัติงานเกินความคาดหวัง โดยผู้บริหารโรงเรียนแสดงบทบาททำให้บุคคลมีความรู้สึกไว้วางใจ ยินดี จงรักภักดีและนับถือ ทำให้บุคคลกลายเป็นผู้ที่มีศักยภาพ เป็นนักพัฒนา เป็นผู้เสริมแรงได้ด้วยตนเอง ควบคุมตนเองได้ ซึ่งพิจารณาจากการที่ผู้บริหารโรงเรียนแสดงพฤติกรรมให้เห็นเป็นกระบวนการ 4 ด้าน เพื่อให้ครูเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน โดยมีความรู้สึกชอบ มีความสุขกับการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน (Leithwood, K, 2006)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู อยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตาม

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารโรงเรียนมีแนวทางในการดูแลเอาใจใส่บุคลากรในโรงเรียน ผู้บริหารควรวางแผนงานในการสนับสนุนครู สร้างแรงจูงใจในการทำงาน สร้างสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมองค์กรในทางที่ดี จะนำไปสู่การสื่อสารที่ชัดเจน เข้าใจรวมถึงการเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นของแต่ละฝ่าย และเล็งเห็นความรู้สึก ความต้องการของบุคลากรในโรงเรียน ส่งผลให้ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีประสิทธิภาพมากขึ้น 2. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู อยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การพิจารณาความดีความชอบสอดคล้องกับความสามารถและผลปฏิบัติงาน จากข้อค้นพบดังกล่าว ผู้บริหารควรปรับปรุง สนับสนุนความก้าวหน้าในการทำงาน การได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือนหรือตำแหน่งสูงขึ้น ก็เป็นสิ่งจูงใจ ที่ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน เช่น การเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถดำรงตำแหน่งที่เหมาะสมและสูงขึ้นได้ อันจะส่งผลทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน บังเกิดผลดีต่อการองค์กรต่อไป และ 3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลยและหนองบัวลำภู ครั้งนี้ พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน โดยเฉพาะการบริหารจัดการหลักสูตรการเรียนการสอน ซึ่งแสดงว่าผู้บริหารควรแสดงพฤติกรรมด้านนี้ ให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น บริหารจัดการหลักสูตรการเรียนการสอนให้ทันสมัย ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการเรียนรู้ สนับสนุนการใช้สื่อเทคโนโลยีในการเรียนการสอนตลอดจนห้องปฏิบัติการต่างๆอย่างเพียงพอและเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา จัดครูผู้สอนในรายวิชาต่างๆตรงหรือสอดคล้องกับคุณสมบัติส่งเสริมให้ครูหาวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน สนับสนุนพัฒนาครูให้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนเองอยู่เสมอ อันจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดังนั้น ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปนี้ ควรศึกษาวิจัยรูปแบบเชิงคุณภาพเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- เจษฎา รัตนปราการ. (2562). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูวิทยาลัยเทคนิคสตัทีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีระวุฒิ เอกะกุล. (2552). การวิจัยปฏิบัติการ. (พิมพ์ครั้งที่ 9). อุบลราชธานี: ยงสวัสดิ์อินเตอร์กรุป.

- นาคยา ทับยาง, พรศักดิ์ สุจริตรักษ์. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับ การปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา, 3(2), 44-63.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ . (2542). ราชกิจจานุเบกษา. หน้า 1-3.(14 สิงหาคม 2553).
- พระล้ง ขวโณ (ทัมมะสอน). (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย. วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาลัยสงฆ์เลย, 1(2),11-17.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พีรพรรณ ทองปั้น. (2552). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต1. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา . มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ภัทรพร เกษสังข์. (2549). การวิจัยทางการศึกษา. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- มณฑนา อินทุสมบัติและคณะ. (2545). ความเข้าใจพฤติกรรมสำหรับภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาเอก สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รัฐนันท์ สุนันทวนิช. (2561). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา . มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2543). การฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำนิ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ใน ปริญญานิพนธ์วิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สิริพร เมฆสุวรรณ. (2558). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนปทุมคงคาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต2. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สุขุม พรหมเมืองคุณ. (2555). รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สุภมิตร กลวงค์. (2562). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน กลุ่มโรงเรียนทุ่งฝน อำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต3. วารสารการประชุมวิชาการระดับชาติ เรื่อง คุณภาพของการบริหารจัดการและนวัตกรรม, 6(1), 131-141.
- อมรา จำรูญศิริ. (2555). รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุขฎี สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- Bass, B. M. (1997). Does the transactional-transformational leadership paradigm transcend organizational and national boundaries? *American Psychologist*. journal American Psychologist, 52(2), 130-139.
- Bass, B.M. and Avolio, B.J. (1990). *Imploring Organizational Effectiveness Through Transformational Leadership*. California: Consulting Psychologists Press.
- Leithwood, K. (2006). A review of the research: Educational leadership. The laboratory for student success at the temple university center for research in human development and education . University of Toronto. Retrieved August 28, 2006, from <http://www.temple.edu/lss>
- Sergiovanni, T. J. (2006). *The principalship: A reflective practice perspective*. (5th ed). Boston: Allyn and Bacon.

โภชนาการและการสื่อสารสุขภาพในผู้สูงอายุ*

NUTRITION AND HEALTH COMMUNICATION IN THE ELDERLY

กนกพงษ์ ม่วงศรี^{1*}, วิทยาธร ท่อแก้ว², สุภาภรณ์ ศรีดี², กมล ไชยสิทธิ์³

Kanokpong Muangsri, Wittayatorn Tokaew, Supaporn Sridee, Kamon Chaiyasit

¹สมาคมโภชนาการและสมุนไพรเชิงบูรณาการ

Integrative Nutrition and Herbal Medicine Association, Thailand

²มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี

Sukhothai Thammathirat Open University, Nonthaburi, Thailand

³อนุกรรมการวิชาชีพสาขาการกำหนดอาหาร ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพและกฎหมาย

Professional Sub-Committee on Dietetics, Professional Ethics and Law, Thailand

*Corresponding author Email: Kanokpong.muangsri@gmail.com

บทคัดย่อ

โภชนาการในผู้สูงอายุเป็นเรื่องที่ให้ความสำคัญกันมานาน โดยกลุ่มผู้สูงอายุเป็นกลุ่มวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยาและการทำงานของระบบต่าง ๆ ของร่างกายถดถอยลง เช่น ระบบการย่อยและดูดซึมอาหาร ระบบประสาท ระบบกล้ามเนื้อและกระดูกลดลง ทำให้มีความต้องการสารอาหารและโภชนาการที่เปลี่ยนแปลงไปจากกลุ่มวัยอื่น การย่อยและสุขภาพช่องปากเป็นตัวกำหนดเนื้อสัมผัสอาหารที่ต้องย่อยง่ายในผู้สูงอายุ ต้องมีการให้ความสำคัญในปริมาณสารอาหารได้แก่ คาร์โบไฮเดรต โปรตีน ไขมัน วิตามิน เกลือแร่ ในผู้สูงอายุพบการเสื่อมของระบบกระดูกทำให้เสี่ยงต่อภาวะกระดูกบางได้ง่าย สารอาหารที่ต้องแนะนำเพิ่มเติมในผู้สูงอายุจะเป็นกลุ่มวิตามินดีและแคลเซียม เป็นต้น และบางครั้งผู้ป่วยสูงอายุอาจมีโรคร่วม เช่น ภาวะการกลืนลำบาก ต้องปรับเนื้อสัมผัสอาหารที่เป็นอาหารสำหรับผู้ที่มีปัญหาการกลืนโดยเฉพาะ จะเห็นว่าโภชนาการในผู้สูงอายุจะมีมุมมองที่พิเศษกว่าช่วงวัยอื่น ต้องมีการดัดแปลงอาหารและให้ความสำคัญของสารอาหารมากเป็นพิเศษ ทำให้ต้องมีการสื่อสารข้อมูลสุขภาพและโภชนาการเหล่านี้ไปยังผู้สูงอายุและกลุ่มผู้ดูแลผู้สูงอายุ ทั้งการสื่อสารระดับบุคคลและชุมชน โดยใช้กลยุทธ์ผู้นำทางความคิดผ่านกลุ่มบุคลากรการแพทย์หรือผู้นำชุมชน และปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์เป็นหนึ่งในช่องทางที่ใช้ติดต่อสื่อสารในกลุ่มผู้สูงอายุมากขึ้น มีการวางกลยุทธ์การออกแบบเนื้อหา การเผยแพร่ การนำเสนอผ่านผู้มีอิทธิพลทางความคิด โดย

* Received January 30, 2023; Revised February 28, 2023; Accepted April 10, 2023

คำนึงถึงสภาพปัญหา ความต้องการและความสนใจของผู้สูงอายุ เพื่อให้การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสื่อสารโภชนาการเพื่อสุขภาพเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการส่งต่อความรู้ความเข้าใจด้านโภชนาการที่ถูกต้องกับทั้งตัวผู้สูงอายุและผู้ดูแล

คำสำคัญ: โภชนาการ, การสื่อสารสุขภาพ, ผู้สูงอายุ

Abstract

Nutrition in the elderly has long been a matter of concern. The aging population experiences physiological changes and deterioration in the functions of various body systems, such as the digestive and absorption systems, the nervous system, and the decline of the musculoskeletal system, resulting in nutrient and nutritional needs that differ from those of other age groups. Digestion and oral health determine the texture of food that needs to be easily digested in the elderly. There must be an emphasis on the amount of nutrients, including carbohydrates, proteins, fats, vitamins, and minerals. For example, Vitamin D and calcium are two nutrients that should be supplemented in the elderly. Comorbid conditions in elderly patients, like dysphagia, are occasionally possible. As a result, the texture of food must be modified for those who have swallowing difficulties. It is clear in the elderly has a different perspective than in other age groups. Therefore, dietary modification and special attention to nutrition are required. As a result, health and nutritional information must be communicated to the elderly and their caregivers on an individual and community level through a key opinion leader strategy facilitated by a group of medical professionals or community leaders. Social media is currently one of the platforms utilized to increase communication among the elderly. Strategies for content design, dissemination, and presentation via influencers should be in place, taking into account the elderly's problems, needs, and interests, so that the use of social media in communicating healthy nutrition is a useful tool for creating the transmission of knowledge and understanding of correct nutrition to both the elderly and their caregivers.

Keywords: Nutrition Health Communication Elderly

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ได้ส่งผลต่อกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างประชากรเป็นอย่างมาก ด้วยการพัฒนาด้านการแพทย์และยารักษาโรค การเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขและการศึกษา รวมถึงการกระจายตัวของสังคมเมืองไปในส่วนภูมิภาค ทำให้ประชากรมีอัตราการเกิดและมีอัตราการเสียชีวิตลดลง ทำให้ประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดปัญหาในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุทั้งผลกระทบหลักด้านสุขภาพ โดยพบว่าผู้สูงอายุมีปัญหาโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในกลุ่มของ โรคความดันโลหิตสูง โรคหลอดเลือดและหัวใจ โรคเบาหวาน ที่มากขึ้น รวมถึงกลุ่มอาการที่มักเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ โดยมีความผิดปกติในการรับประทานอาหารและภาวะทุพโภชนาการ เป็นสาเหตุสำคัญของความเสื่อมถอยด้านสุขภาพ นอกจากนี้ยังมีผลกระทบในด้านอารมณ์และจิตใจ เนื่องจากผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่มีภาวะพึ่งพิง จึงมีความจำเป็นที่ผู้สูงอายุและคนดูแลจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีการสื่อสารและเตรียมความพร้อมอันดีสำหรับรับมือความเปลี่ยนแปลง

การสื่อสารสุขภาพเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ และการให้ความรู้ความเข้าใจในการดูแลตนเองเพื่อให้มีสุขภาพที่ดี การสื่อสารในกลุ่มช่วงวัยที่ต่างกันย่อมมีความต้องการและการเข้าถึงข้อมูล และรูปแบบการสื่อสารที่ต่างกัน โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุจะมีความต้องการการสื่อสารที่แตกต่างจากกลุ่มคนวัยทำงานและเด็ก ดังนั้นการสื่อสารด้านสุขภาพต้องออกแบบสารที่มีความน่าสนใจ และการรับรู้ข้อมูลของผู้สูงอายุ จะเห็นว่าในกลุ่มผู้สูงอายุจะมีการแบ่งปันข้อมูลกันเองในระหว่างผู้สูงอายุ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่นการแบ่งปันข้อมูลจากโปรแกรมไลน์ ที่มีลักษณะเป็นการนำเสนอข้อมูลสุขภาพการดูแลตนเองง่าย ๆ และข้อมูลที่ผู้สูงอายุสนใจมักจะเกี่ยวข้องกับการรับประทานอาหาร สมุนไพร และโรคที่เป็นความเสี่ยงในช่วงวัยของผู้สูงอายุ ซึ่งข้อมูลที่แบ่งปันในโลกสื่อสังคมออนไลน์มีทั้งข้อมูลที่ถูกต้องและข้อมูลที่ผิดปะปนกันอยู่ หากผู้สูงอายุได้รับข้อมูลความสารถที่ผิดและเกิดความเชื่อถือนำไปปฏิบัติอาจเป็นอันตรายต่อชีวิตของผู้สูงอายุ และหากมีการแบ่งปันก็อาจจะยังเป็นการสร้างความเสียหายไปในวงกว้าง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการศึกษาและสร้างการสื่อสารให้กับผู้สูงอายุโดยส่งต่อข้อมูลสุขภาพที่ถูกต้อง

ผู้สูงอายุตามคำจำกัดความยึดถืออายุเป็นหลัก โดยกำหนดว่าผู้ที่อายุมากกว่า 60 ปี บริบูรณ์ ขึ้นไปเป็นผู้สูงอายุ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 (อุทัยวรรณ พงษ์บริบูรณ์, 2020) ประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอย่างเป็นทางการ ดังนั้นต้องมีการเตรียมการในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ เมื่อสภาวะและการทำงานของร่างกายมีความเปลี่ยนแปลงไป ความต้องการสารอาหารก็มีความเปลี่ยนแปลงไปด้วยในผู้สูงอายุ ยิ่งเมื่อผู้สูงอายุมีโรคร่วม เช่นโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง อาทิเช่น โรคไตเสื่อม โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคเมะเร็ง เป็นต้น ล้วนแต่ทำให้ส่งผลต่อภาวะโภชนาการ ต้องมีการวางแผนโภชนาการให้เหมาะสมกับช่วงวัยและโรคที่เป็นอยู่

รวมไปถึงการให้โภชนาบำบัดเมื่อมีความจำเป็นต้องมีการปรับสารอาหารเป็นพิเศษในผู้สูงอายุที่เป็นโรคบางอย่าง เช่นผู้ที่ต้องให้อาหารทางสายยาง จำเป็นต้องมีการปรับสูตรอาหารโภชนาบำบัดที่ต้องได้รับ ผู้ป่วยที่กลืนเนื้ออาหารกลืนอ่อนแรงทำให้เกิดการกลืนอาหารได้ลำบากต้องมีความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนเนื้อสัมผัสของอาหารเพื่อป้องกันภาวะการสำลักในระหว่างการรับประทานอาหารอันจะส่งผลทำให้ปอดบวมติดเชื้อ ซึ่งอาจจะเป็นอันตรายถึงแก่ชีวิตได้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเรื่องโภชนาการเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในผู้สูงอายุ ทั้งตัวผู้สูงอายุเองและผู้ดูแลผู้สูงอายุ ดังนั้นการสื่อสารเรื่องโภชนาการที่ดีและถูกต้องจึงเป็นเรื่องที่ควรส่งเสริมให้การสนับสนุน โดยบทความนี้จะได้นำเสนอข้อมูลด้านโภชนาการของผู้สูงอายุและการสื่อสารความรู้ด้านโภชนาการในผู้สูงอายุควรต้องมีการดำเนินการสื่อสารสุขภาพอย่างไรบ้างต่อไป

หลักโภชนาการในผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุมีความเปลี่ยนแปลงทางสรีระและกายวิภาคที่เปลี่ยนแปลงไป พันเริ่มหลดร่วงและขาดความแข็งแรง กระเพาะอาหารมีความบางลงและมีการผลิตกรดได้ไม่เพียงพอต่อการช่วยในการย่อยอาหาร มวลกล้ามเนื้อลดลง กระดูกมีความบางมากขึ้น เป็นต้น (ชวีศา แก้วอนันต์, 2561) ดังนั้นหลักโภชนาการของผู้สูงอายุจะมีความแตกต่างไปจากคนวัยหนุ่มสาวทั่วไป โดยผู้สูงอายุมีความต้องการอาหารที่มีเนื้อสัมผัสที่ไม่แข็งมากย่อยง่าย บางครั้งจากเดิมที่เคยรับประทานของทอดที่มีเนื้อสัมผัสแข็งได้ก็จะต้องเปลี่ยนชนิดอาหาร กับทั้งของทอดเองเป็นอาหารที่อุ่นน้ำมันไว้ในตัวเองทำให้ผู้สูงอายุจะได้รับพลังงานจากไขมันเกินส่งผลต่อระดับไขมันในเลือดสูงขึ้น หรือมีน้ำหนักตัวเพิ่มขึ้น ทำให้เพิ่มความเสี่ยงต่อโรคไม่ติดต่อเรื้อรังตามมา การหุงข้าวที่รับประทานบางครั้งจากเดิมเคยรับประทานข้าวที่มีเนื้อสัมผัสแข็ง เช่นข้าวไรซ์เบอร์รี่ได้ แต่เมื่ออายุมากขึ้นการย่อยอาหารลดลงจะต้องปรับมาทานข้าวที่ย่อยง่ายขึ้น เช่นข้าวกล้องหุงให้แฉะหรือละซึ้น หรือทานเป็นข้าวต้ม เพื่อให้ย่อยง่าย

เนื้อสัตว์เป็นแหล่งของโปรตีนที่มีสำหรับผู้สูงอายุ แต่เนื้อสัมผัสของเนื้อสัตว์บางครั้งแข็งและเหนียว ในผู้สูงอายุที่สุขภาพช่องปากไม่ดีมีปัญหาเรื่องฟัน อาจจะทำให้การเคี้ยวไม่สามารถกระทำได้ เมื่อการเคี้ยวอาหารไม่ดีและละเอียดพอก็จะส่งผลให้กระเพาะอาหารและระบบลำไส้ทำงานหนักขึ้น เกิดปัญหาท้องอืดและท้องผูกได้จากการรับประทานอาหารที่ไม่ได้ปรับเนื้อสัมผัส ผู้สูงอายุควรเลือกเนื้อสัตว์ที่ย่อยง่าย เช่นเนื้อปลา หรือเนื้อไก่ แต่บางครั้งผู้สูงอายุบางท่านก็อาจจะต้องการรับประทานอาหารในกลุ่มเนื้อแดงบ้าง เช่นเนื้อหมู เนื้อวัว เป็นต้น หากจำเป็นต้องรับประทาน อาจจะต้องดัดแปลงหันเนื้อสัตว์ให้บาง หรือทำเป็นเนื้อสับ หรือหมูปดให้รับประทาน ระวังระดับไขมันที่ติดมันไม่ให้มีไขมันมากเกินไป และในผู้สูงอายุจะมีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคเมตาบอลิซึมได้ง่ายขึ้น จึงควรจำกัดการรับประทานเนื้อแดงอยู่ที่ 400 - 500

กรัมต่อสปีดาร์ (วิโรจน์ ไวกวนิชกิจ และกมล ไชยสิทธิ์, 2563) และควรทานผักรวมกับการรับประทานเนื้อสัตว์ทุกครั้ง และในผู้ที่มีปัญหาเรื่องไตเสื่อมในระยะที่ 3b ขึ้นไป (อัตราการกรอง GFR น้อยกว่า 30 - 44 mL/min/1.73 m) ต้องมีการจำกัดโปรตีนลดลงและมีการใช้เนื้อสัตว์กลุ่มเนื้อขาวเช่น เนื้อไก่ และเนื้อปลา เป็นหลักในการปรุงประกอบอาหาร และต้องได้รับโปรตีนคุณภาพดีจากไข่ขาว ร่วมด้วย (ชนิดา บัณฑิตการ และสุณา เตชะงาม, 2560) ซึ่งในการคำนวณปริมาณโปรตีนให้เหมาะสมอาจต้องมีการปรึกษานักกำหนดอาหาร เพื่อวางแผนโภชนาการให้เหมาะสมกับโรคที่ผู้สูงอายุเป็นอยู่และตามความต้องการของร่างกาย

ผักและผลไม้ เป็นกลุ่มอาหารที่ผู้สูงอายุต้องได้รับเป็นประจำเพื่อเป็นแหล่งของวิตามินและเกลือแร่ แต่ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคร่วมเช่นโรคไตที่อยู่ระหว่างการล้างไต ต้องจำกัดผักที่มีแร่ธาตุโพแทสเซียมและสารออกซาเลตที่สูง ในผู้ป่วยที่ได้รับยาต้านการแข็งตัวของเลือดอาจต้องจำกัดผักใบเขียวจัดที่มีวิตามินเคสูงเพื่อป้องกันการไปลดประสิทธิภาพที่ได้รับอยู่ ผักต้องเน้นที่เนื้อสัมผัสไม่แข็งมาก เช่นผักกาดขาว กะหล่ำปลี เป็นต้น เพื่อให้รับประทานได้ง่ายไม่มีปัญหาเรื่องการบดเคี้ยว ควรได้รับผักที่หลากหลายและผักตามฤดูกาลสำหรับผู้ที่ไม่ได้มีข้อห้ามเรื่องของการรับประทานผัก แต่หากผู้สูงอายุที่มีโรคร่วมหรือได้รับยาบางชนิดที่ต้องจำกัดผักและผลไม้บางประเภทสามารถปรึกษานักกำหนดอาหารก่อนได้เพื่อได้รับข้อมูลเชิงลึกที่ถูกต้องในส่วนของผลไม้ที่ต้องระมัดระวังเรื่องน้ำตาลสูง (วิโรจน์ ไวกวนิชกิจ และกมล ไชยสิทธิ์, 2563) บ่อยครั้งที่ผู้สูงอายุมีระดับน้ำตาลเกินมาจากผลไม้ที่รับประทาน จึงต้องจำกัดการรับประทานผลไม้ที่ไม่หวานจัด เช่นแก้วมังกร ชมพู หากผู้สูงอายุต้องการรับประทานผลไม้ที่มีรสหวานต้องมีการจำกัดปริมาณที่รับประทาน เช่นมะม่วงสุก ½ ผล สับปะรด 4 - 6 ชิ้น พอดีคำ เป็นต้น และไมทานบ่อยมากเกินไป

สารอาหารกับผู้สูงอายุ

คาร์โบไฮเดรต เป็นสารอาหารที่สำคัญในการให้พลังงานกับผู้สูงอายุ เพียงแต่หากได้รับปริมาณมากเกินไปหรือได้รับกลุ่มอาหารพวกคาร์โบไฮเดรตเชิงเดี่ยว เช่นน้ำตาลมากเกินไปก็อาจทำให้ระดับน้ำตาลในเลือด หรือระดับไตรกลีเซอไรด์สูงขึ้น (วิชา แก้วอนันต์, 2561) จำเป็นต้องแนะนำการรับประทานอาหารที่เหมาะสม เช่นข้าวอาจจะรับประทานเป็นข้าวไม่ขัดสี ขนมปังธัญพืช ฟักทอง เป็นต้น ส่วนผลไม้ต้องเป็นผลไม้ไม่หวานจัดเช่น ชมพู ฝรั่ง มันแกว แก้วมังกร ซึ่งต้องพิจารณาเนื้อสัมผัสตามสุขภาพช่องปากของผู้สูงอายุร่วมด้วยเสมอ หลีกเลี่ยงการทานของหวานซึ่งผู้สูงอายุมักชอบรับประทาน เช่นขนมหวานกะทิ ลอดช่อง สลิม ขนมใส่ไส้ เป็นต้น ควรจำกัดปริมาณการรับประทานสำหรับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะผู้ที่มีปัญหาโรคเบาหวานร่วมด้วย

โปรตีนเป็นสารอาหารสำคัญนอกจากให้พลังงานแล้วยังทำหน้าที่สร้างกล้ามเนื้อซึ่งมวลกล้ามเนื้อเป็นสิ่งสำคัญ เพราะโดยมากผู้สูงอายุมักพบปัญหากล้ามเนื้อฝ่อลีบ (sarcopenia) ได้บ่อยมาก เกิดจากกิจกรรมทางกายที่ลดลง ฮอร์โมนลดลง และการรับประทานโปรตีนลดลง ผู้สูงอายุต้องได้รับการพิจารณาการทำงานของแต่ละก่อนการกำหนดปริมาณโปรตีนที่รับประทาน เพราะบางครั้งเมื่อระดับการทำงานของไตลดลงเข้าสู่ภาวะไตเสื่อมระยะที่ 3b จำเป็นต้องจำกัดปริมาณโปรตีนที่ลดลงจากปกติ โดยต้องปรึกษานักกำหนดอาหารถึงสัดส่วนโปรตีนที่ควรได้รับในแต่ละสภาวะร่างกายถ้ามีโรคร่วมด้วย โดยปกติจะให้ผู้สูงอายุได้รับโปรตีนอยู่ที่ 0.8-1 กรัมต่อน้ำหนักตัวที่ควรจะเป็น 1 กิโลกรัม (วิโรจน์ ไวกวนิชกิจ และกมล ไชยสิทธิ์, 2563) เน้นเป็นโปรตีนจากเนื้อขาว เช่นไก่และปลา (ชวิศา แก้วอนันต์, 2561) ที่ขาดไม่ได้คือโปรตีนจากไข่ขาวเป็นแหล่งโปรตีนคุณภาพดี ที่ผู้สูงอายุรับประทานได้ง่าย อาจจะมีการปรับเปลี่ยนเมนูอาหารจากไข่ขาวเพื่อลดความน่าเบื่อของการรับประทานอาหารในผู้สูงอายุ ส่วนในผู้ที่รับประทานโปรตีนเสริมหรืออาหารทางการแพทย์อื่นควรได้รับคำแนะนำจากนักกำหนดอาหารเป็นผู้แนะนำ หรือแพทย์ผู้ทำการรักษาสั่งอาหารให้รับประทาน

ไขมัน เป็นสารอาหารที่ให้พลังงาน ให้ความชุ่มชื้นแก่ผิวหนังและช่วยในการดูดซึมวิตามินบางชนิด ชนิดของไขมันเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในผู้สูงอายุ เพราะหากผู้สูงอายุได้รับกรดไขมันอิ่มตัวมากเกินไปอาจส่งผลต่อระดับไขมันในเลือดของผู้ป่วยและเพิ่มการอักเสบนำไปสู่โรคหัวใจและหลอดเลือด ผู้สูงอายุควรได้รับกรดไขมันไม่อิ่มตัวเชิงเดี่ยวและเชิงซ้อน ได้แก่ น้ำมันรำข้าว น้ำมันมะกอก น้ำมันเมล็ดชา ถึงแม้ว่าไขมันดังกล่าวจะมีประโยชน์ก็ต้องจำกัดปริมาณการรับประทาน ไม่สามารถนำมาปรุงประกอบอาหารโดยเมนูของทอดได้ทุกวัน ผู้สูงอายุอาจเลือกรับประทานปลาทะเลเพื่อที่จะให้ได้รับโอเมก้า-3 ที่ได้จากปลาทะเลเพื่อลดการอักเสบและช่วยการทำงานของระบบสมองของร่างกาย (ชวิศา แก้วอนันต์, 2561) โดยต้องเป็นการปรุงประกอบอาหารด้วยวิธีการนึ่ง ลวก ต้ม หรือปิ้ง หลีกเลี่ยงการทอด เพราะกระบวนการทอดจะทำให้กรดไขมันดีในปลาทะเลนั้นถูกออกมากับน้ำมันเสียคุณค่าทางอาหารที่ออกไป

วิตามินและเกลือแร่ เป็นสารอาหารรองแต่ร่างกายก็ไม่สามารถขาดได้ วิตามินที่สำคัญเช่นวิตามินดี ผู้สูงอายุควรได้รับวิตามินที่เพียงพอเพื่อป้องกันภาวะกระดูกพรุน และรักษาสมดุลฮอร์โมนรวมไปถึงภูมิคุ้มกันของร่างกาย วิตามินดีจะได้จากการสัมผัสแสงแดดอ่อนๆในตอนเช้าหรือการรับประทานปลาแซลมอนและปลาดุก จะมีวิตามินดีเป็นส่วนประกอบอยู่สูง วิตามินซีเพื่อดูแลระบบภูมิคุ้มกันให้กับร่างกายผู้สูงอายุสามารถทานได้จากผักและผลไม้ไม่หวานจัด เช่นบร็อคโคลี่ พริกหวาน และมะขามป้อม เป็นแหล่งของวิตามินซีที่ดี วิตามินเอเพื่อบำรุงสายตาและระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายจะได้จากปลาทะเล เช่นแซลมอน เช่นเดียวกัน แต่ในกลุ่มของอนุพันธ์ของวิตามินเอที่บำรุงสายตาจะได้จากแครอท ฟักทอง ใบตำลึง เป็นต้น การ

ปรุงประกอบต้องไม่ผ่านความร้อนจัดเพราะความร้อนอาจทำให้สูญเสียวิตามินดังกล่าวได้ ส่วนของเกลือแร่เช่นพวกแคลเซียม เป็นเกลือแร่ที่บำรุงกระดูกให้แข็งแรง (ชวีศา แก้วอนันต์, 2561) ผู้สูงอายุสามารถเลือกรับประทานอาหารที่มีแคลเซียมได้จาก ปลาที่ทานได้ทั้งกระดูก เช่นปลาเล็กปลาน้อย งาดำ ผักคะน้า เป็นต้น ส่วนของธาตุเหล็กเพื่อบำรุงระบบเลือด หากผู้สูงอายุไม่ได้มีปัญหาโรคโลหิตจางหรือข้อห้ามที่ได้รับธาตุเหล็ก สามารถทานธาตุเหล็กได้จากเลือดสัตว์เช่น ต้มเลือดหมู เนื้อหมู เนื้อปลาช่อน ปลานิล เป็นต้น

การดัดแปลงอาหารสำหรับผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุบางครั้งอาจมีภาวะการเจ็บป่วยหรือโรคบางอย่างทำให้การรับประทานอาหาร การกลืนอาหารเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ต้องมีการดัดแปลงเนื้อสัมผัสอาหาร โดยมากจะพบในผู้ป่วยที่มีภาวะกลืนลำบากหรือเสี่ยงต่อการสำลักอาหาร การดัดแปลงเนื้อสัมผัสอาหารให้ขึ้นหนักขึ้นจึงใช้สำหรับให้อาหารผู้ป่วยที่มีภาวะกลืนลำบาก โดยสมาคมกำหนดอาหารแห่งประเทศไทยสหรัฐอเมริกา (The American Dietetic Association) ได้ออกคำแนะนำแนวทางการดัดแปลงอาหารสำหรับผู้กลืนลำบากออกมาในรูปแบบ The National Dysphagia Diet หรือเรียกว่า NDD แบ่งอาหารออกเป็น 4 ระดับ ระดับที่ 1 จะเป็นอาหารเนื้อเหลวข้นคล้ายพุดดิ้ง ใช้ความสามารถในการกลืนเล็กน้อย ได้แก่ โจ๊กปั่นข้น มันบด พุดดิ้ง คัสตาร์ด ระดับที่ 2 อาหารที่มีลักษณะอ่อนนุ่มกึ่งแข็งกึ่งเหลวเหมาะสำหรับผู้ป่วยกลืนลำบากระดับน้อยถึงปานกลาง ได้แก่ ซุปข้น โจ๊กข้น สังขยา ไข่ตุ๋นระดับที่ 3 อาหารที่มีลักษณะอ่อนนุ่ม เหมาะสำหรับผู้ที่มีภาวะกลืนลำบากเล็กน้อย ได้แก่ ไข่คน ข้าวต้มข้น ไข่น้ำ ต้มจืด ระดับ 4 ได้แก่อาหารทั่วไป ไม่มีข้อจำกัดในการรับประทาน ได้แก่อาหารปกติ (พรสวรรค์ โพธิ์สว่าง, 2560) การดัดแปลงเนื้อสัมผัสอาหารจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ดูแลผู้ป่วยต้องวางแผนร่วมกับนักกิจกรรมบำบัด แพทย์ หรือนักกำหนดอาหาร ในการดัดแปลงเนื้อสัมผัสอาหารและทำเป็นอาหารรับประทานให้เหมาะสมและยังต้องคำนึงถึงพลังงานที่ผู้ป่วยได้รับและสารอาหารกลุ่มโปรตีน ต้องเพียงพอที่จะสร้างกล้ามเนื้อหรือป้องกันภาวะการณสลายตัวของกล้ามเนื้อในผู้สูงอายุไปด้วยในการดัดแปลงอาหาร

การสื่อสารสุขภาพกับผู้สูงอายุ

การสื่อสารเป็นเครื่องมือที่ติดต่อกันระหว่างบุคคลหรือกับกลุ่มคนโดยประกอบไปด้วยผู้ส่งสาร ผู้รับสาร ตัวสาร และช่องทางการสื่อสาร ส่วนในการสื่อสารสุขภาพจะเป็นการมุ่งหวังเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจด้านสุขภาพ หรือการดูแลรักษาโรค หรือรวมไปถึงการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพ ขึ้นกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งเป้าหมายของการสื่อสารที่จะกระทำออกไป ในผู้สูงอายุเป็นวัยที่มีความเสื่อมถอยของระบบร่างกาย ในการสื่อสารระหว่างบุคคลต่อ

บุคคล เช่นการได้ยินถดถอยลง การมองเห็นถดถอยลง ความไวในการรับรู้และแปลสารลดลง ผู้สื่อสารด้วยจำเป็นที่จะต้องพูดเข้าใกล้ พูดด้วยภาษาและถ้อยคำที่ชัดเจนไม่เปล่งเสียงดังจนเกินไป หรือค่อยจนเกินไป มีความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุ สื่อสารด้วยการให้ความเคารพและความเข้าใจในผู้สูงอายุ ในด้านการเสื่อของผู้สูงอายุพบว่าผู้สูงอายุมีการใช้สื่อที่หลากหลายทั้งการใช้สื่อโทรทัศน์ วิทยุ สื่อสังคมออนไลน์ โดยมากใช้สื่อเพื่อรับทราบข้อมูลข่าวสาร (ระวีวรรณ ทรัพย์อินทร์ และญาติณี เคารพธรรม, 2560) ดังนั้นเรื่องสุขภาพจึงเป็นหัวข้อที่ผู้สูงอายุสนใจ เพื่อที่จะดูแลตนเองโดยอาศัยแหล่งข้อมูลสุขภาพจากสื่อต่าง ๆ รวมไปถึงสื่อสังคมออนไลน์ช่องทางต่าง ๆ ด้วย โดยรายงานของ ชนัญญา ชัยวงศ์โรจน์ ได้กล่าวถึงช่องทางการรับข่าวสารทางสุขภาพของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุรับข้อมูลข่าวสารสุขภาพทางรายการโทรทัศน์เป็นอันดับแรก ถัดมารับข้อมูลจากบุคลากรการแพทย์ และสื่อสังคมออนไลน์ประเภทโปรแกรมไลน์ (ชนัญญา ชัยวงศ์โรจน์, 2564) จะเห็นได้ว่าการสื่อสารด้านโภชนาการองค์ความรู้ด้านอาหารควรกระทำทั้งในระดับบุคคลถึงบุคคล เช่น การสื่อสารโดยใช้ผู้นำทางความคิดในกลุ่มบุคลากรการแพทย์ แพทย์ พยาบาล นักกำหนดอาหาร หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ไปยังผู้ป่วยและผู้ดูแลผู้ป่วย โดยมีความน่าเชื่อถือเป็นปัจจัยสำคัญ อาจใช้สื่อประกอบหรือตัวอย่างอาหารที่ผู้สูงอายุนำไปปรุงประกอบอาหารได้ง่าย ๆ ขึ้น ไม่ควรนำเสนอข้อมูลเชิงลบอย่างเดียว เช่น การห้ามรับประทาน โดยไม่เสนออาหารที่สามารถรับประทานได้เลย และต้องเสนอข้อมูลอาหารที่เป็นหนึ่งในวิถีชีวิต ตามท้องถิ่นภูมิสำเนาของผู้สูงอายุที่หาวัตถุดิบในการปรุงประกอบอาหารได้ง่าย ๆ เช่น การแนะนำเมนูปลาตุ๋นแทนปลาแซลมอนในชุมชนชนบทในการเพิ่มวิตามินดีในผู้ป่วย เป็นต้น และอาจมีการสื่อสารในระดับชุมชนโดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือสาธารณสุขชุมชนในพื้นที่ ช่วยจัดโครงการรณรงค์การสื่อสารด้านโภชนาการในผู้สูงอายุ เป็นการจัดกิจกรรมทั้งในระดับทั่วไป (ชนาถ แปลงมัลย์ และนุชนาถ มินาสันติรักษ์, 2564) และการจัดกิจกรรมในเรื่องโรคเชิงลึกหรือปัญหาทางโภชนาการที่พบบ่อยในชุมชนท้องถิ่นที่ตนเองรับผิดชอบ และต้องเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมจนเกิดผู้นำสุขภาพในระดับชุมชน ทำให้เกิดการสื่อสารต่อและอาจมีการสร้างภาคีเครือข่ายร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง (กิริติ คชนทาว, 2562) ที่สำคัญ ยังควรต้องสื่อสารไปยังผู้ดูแลผู้สูงอายุด้วยเพราะบางครั้งในกลุ่มผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิงอาจจะมีปัญหาเรื่องการดูแลและช่วยเหลือตนเอง ต้องมีผู้ดูแลอาจจะเป็นญาติหรือลูกหลานซึ่งบุคคลเหล่านี้ต้องการข้อมูลการดูแลด้านโภชนาการเป็นอย่างดี

สื่อสังคมออนไลน์กับการสื่อสารโภชนาการในผู้สูงอายุ ในกลุ่มผู้สูงอายุมีการแบ่งปันข้อมูลทางสื่อสังคมออนไลน์กันตลอดโดยเฉพาะโปรแกรมไลน์ จะมีการแบ่งปันข้อมูลการดูแลตนเองและโภชนาการเพื่อสุขภาพ แต่ข้อมูลที่แบ่งปันไม่ถูกกลั่นกรองว่าข้อมูลใดถูกหรือผิด ยังไม่มีผู้ที่เป็นองค์กรที่น่าเชื่อถือทำโปรแกรมไลน์ที่ทำหน้าที่แบ่งปันข้อมูลโภชนาการเพื่อการดูแล

สุขภาพ มุ่งสื่อสารในกลุ่มผู้สูงอายุโดยต้องมีการทำการออกแบบรูป อินโฟกราฟิกส์ ข้อความ ให้ตรงกับกลุ่มผู้รับสารคือผู้สูงอายุโดยเฉพาะ โดยอาจต้องศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุเรื่องโภชนาการในการดูแลสุขภาพ แล้วทำการออกแบบการสื่อสารผ่านโปรแกรมสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ที่ผู้สูงอายุนิยมใช้เพื่อให้เกิดการแบ่งปันข้อมูล และอาจจะมี การขยายให้เกิดเครือข่ายกลุ่มผู้สูงอายุที่สนใจ (กมล ไชยสิทธิ์ และคณะ, 2565) เป็นภาคี เครือข่ายของกลุ่มผู้สูงอายุหรือผู้ดูแลผู้สูงอายุในการดูแลสุขภาพ และรับข้อมูลข่าวสารด้าน โภชนาการที่เป็นประโยชน์ (กิริติ คเชนทว, 2562) หรือการจัดกิจกรรมออนไลน์เรื่อง โภชนาการเฉพาะเรื่องที่เป็นปัญหาที่ผู้สูงอายุหรือกลุ่มผู้ดูแลผู้สูงอายุสนใจ เช่นการจัดกิจกรรม สอนเมนูอาหารฝึกกลืน การสอนกิจกรรมอาหารผู้ป่วยโรคไต โดยต้องจัดการสื่อสารอย่าง ต่อเนื่องและมีการประเมินผลหลังการจัดกิจกรรมนำข้อมูลจากการประเมินผลที่ได้มาวางแผน ปรับปรุงการสื่อสารต่อไป การวางแผนกลยุทธ์การสื่อสารอาจมีการใช้กลยุทธ์ด้านเนื้อหา ที่ ออกแบบให้เหมาะสมกับความสนใจของผู้สูงอายุทั้งด้านภาษาที่เข้าใจง่าย หลีกเลียงการใช้ ศัพท์เทคนิค เช่นศัพท์ทางการแพทย์ที่ยาก โดยใช้ถ้อยคำที่เข้าใจง่าย (อิริยาพร อุดทา และ อริชัย อรรคอุดม, 2560) เนื้อหาควรมีความสอดคล้องกับ โภชนาการ รวมถึงวิถีชีวิตประจำวัน และโรคที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ ใช้เนื้อหาเชิงบวกที่เสริมพลังและความสัมพันธ์ เสริมสร้างความ เชื่อมั่นและความเคารพในตนเอง (Viparat Benjamart, 2017) (พระสมุห์โชคดี วชิรปัญญา, สิริวัฒน์ ศรีศรีรอด และวิชชุดา ฐิติโชติรัตน, 2564) วางแผนกลยุทธ์ด้านการเผยแพร่ผ่านช่อง ทางการเผยแพร่ในสื่อที่ผู้สูงอายุนิยมใช้ในกลุ่มของ แอปพลิเคชันไลน์ เฟซบุ๊ก ยูทูบ พิจารณา ช่วงเวลาในการเผยแพร่ให้เหมาะสม ใช้กลยุทธ์การเป็นภาคีเครือข่าย จากการแบ่งปันข้อมูลใน กลุ่มผู้สูงอายุให้เกิดเป็นกลุ่มเครือข่าย เพื่อขยายกลุ่มผู้รับสารให้มากขึ้น โดยถ้าออกแบบเนื้อหา ที่ตรงกับกลุ่มผู้รับสารกลุ่มผู้สูงอายุที่สนใจก็จะสามารถเกิดเป็นภาคีเครือข่ายได้ง่ายขึ้น (กมล ไชย สิทธิ์ และคณะ, 2565) และอาจมีการใช้กลยุทธ์นำเสนอโดยผู้มีอิทธิพลทางความคิดเป็นบุคคล ที่ผู้สูงอายุสนใจ นิยมชมชอบหรือศิลปินในดวงใจของกลุ่มผู้สูงอายุ (สุภาพร นิภานนท์, 2560) หรือสื่อสารโดยผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดีเป็นผู้สื่อสารแลกเปลี่ยนข่าวสารและข้อมูลด้านโภชนาการ ให้กับผู้สูงอายุอื่น ๆ เพื่อสร้างความสนใจและความมีส่วนร่วมในการสื่อสารสุขภาพ (จุไรรัตน์ ทองคำชื่นวิวัฒน์, 2561)

สรุป

โภชนาการในผู้สูงอายุเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสนใจ ด้วยสรีระและกายวิภาคของ ผู้สูงอายุมีความเสื่อมถอย และมีโรคต่าง ๆ เริ่มมารุมเร้าทำให้ต้องมีการดูแลด้านโภชนาการเป็น พิเศษ ชนิดอาหารที่รับประทานอาจต้องมีการปรับเปลี่ยนเนื้อสัมผัสของอาหาร มีการปรับและ เน้นสารอาหารที่ต้องได้รับทั้งสารอาหารหลักและกลุ่มสารอาหารรองทั้งวิตามินและเกลือแร่

เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับสารอาหารได้อย่างครบถ้วน ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีภาวะกลืนลำบากก็อาจต้องมีการพิจารณาอาหารสำหรับผู้กลืนลำบากให้กับผู้สูงอายุด้วย ด้วยความรู้ด้านโภชนาการที่หลากหลายในผู้สูงอายุ จึงต้องมีการสื่อสารไปยังผู้สูงอายุและผู้ดูแลในเรื่องโภชนาการที่ถูกต้อง โดยบูรณาการการสื่อสารทั้งระดับบุคคลกับบุคคล ระดับชุมชน และระดับสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้ทันยุคทันสมัย และต้องมีการออกแบบสารและเนื้อหาให้เหมาะสม ตรงตามสภาพปัญหา ความต้องการและความสนใจของผู้สูงอายุ ต้องมีการบูรณาการศาสตร์ด้านโภชนาการและการสื่อสารเข้าด้วยกันเพื่อส่งสารข้อมูลโภชนาการเพื่อสุขภาพไปยังผู้สูงอายุและผู้ดูแล เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจอันดี ให้ผู้สูงอายุเกิดความสนใจในปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคในการชะลอความเสื่อมของร่างกาย รวมถึงการดูแลปัญหาสุขภาพและโรคเรื้อรัง ทำให้ผู้สูงอายุสามารถดูแลพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น อันจะนำไปสู่การมีสุขภาพจิตและคุณภาพชีวิตที่ดี ส่งเสริมให้เกิดสังคมสูงวัยที่เข้มแข็งอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กมล ไชยสิทธิ์ และคณะ. (2565). นโยบายและแนวทางการดำเนินการสื่อสารสุขภาพด้วยสื่อสังคมออนไลน์ของสถาบันมะเร็งแห่งชาติเกี่ยวกับโภชนาการในการป้องกันโรคมะเร็งในพนักงานสำนักงาน. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, 7(12), 187-201.
- กิริติ คชนทวา. (2562). การวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุปัจจัยการสื่อสารที่ส่งผลต่อพฤติกรรม การดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของผู้สูงอายุ. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 27(54), 22-47.
- จุไรรัตน์ ทองคำชื่นวิวัฒน์. (2561). การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพชมรมผู้สูงอายุเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. วารสารจันทร์เกษมสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทร์เกษม, 24(46), 94-108.
- ชนัญญา ชัยวงศ์โรจน์. (2564). การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ: การสื่อสารสุขภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก. วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม, 9(1), 80-7.
- ชนิดา ปิโชติการ และสุนาฏ เตชางาม. (2560). โภชนาการสำหรับ ผู้เป็นโรคไตเรื้อรัง. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ไอดี ออล ดิจิตอล พรินท์ จำกัด.
- ชนนาถ แปลงมัลย์ และนุชนาถ มีนาสันติรักษ์. (2564). พัฒนารับอาหารและวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาการของอาหารท้องถิ่นเพื่อสร้างเสริมสุขภาพผู้ป่วยโรคเบาหวานอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 5(4), 20-30.

- ชวีกา แก้วอนันต์. (2561). โภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 12(2), 112-9.
- พรสวรรค์ โพธิ์สว่าง. (2560). คู่มือชุดรายการอาหารไทยสำหรับผู้มีภาวะกลืนลำบาก. สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน). เรียกใช้เมื่อ 20 มีนาคม 2566 จาก <http://www.arda.or.th/ebook/file/คู่มือ%20อาหารสำหรับผู้มีภาวะกลืนลำบาก.pdf>
- พระสมุห์โชคดี วชิรปัญญา, สิริวัฒน์ ศรีเครือตง และวิชชุดา ฐิติโชติรัตน. (2564). รูปแบบการพัฒนาความสุขของผู้สูงอายุตามแนวพุทธจิตวิทยาในสังคมสมัยใหม่. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์, 8(2), 41-52.
- ระวีวรรณ ทรัพย์อินทร์ และญาติณี เคารพธรรม. (2560). สื่อกับผู้สูงอายุในประเทศไทย. วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต, 11(2), 367-87.
- วิโรจน์ ไหววนิชกิจ และกมล ไชยสิทธิ์. (2563). หลักการพยาบาลผู้สูงอายุ เล่ม 6 หลักโภชนาการ การออกกำลังกาย และเภสัชวิทยาพื้นฐานสำหรับการดูแลผู้สูงอายุ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาพร นิทานนท์. (2560). กลยุทธ์การสื่อสารและการบริหารประเด็นเพื่อผลักดันนโยบายระบบสุขภาพมาตรฐานเดียว. วารสารนิเทศสยามปริทัศน์, 16(21), 157-69.
- อิริยาพร อุดทา และอริชัย อรรถอุดม. (2560). กลยุทธ์การสื่อสารสุขภาพออนไลน์ผ่านสื่อเฟซบุ๊กของโรงพยาบาลพญาไท. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 5(2), 145-56.
- อุทัยวรรณ พงษ์บริบูรณ์. (2020). สถานการณ์ผู้สูงอายุประเทศไทย: ปัญหาและความต้องการด้านสุขภาพ. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 10(2), 46-58.
- Viparat Benjamart. (2017). Empowerment for diabetic care at Nong-Bua, Ladbuakhao Sub-district, Sikhiu district, Nakornratchasima Province. The Journal of Baromarajonani College of Nursing, Nakornratchasima, 23(1), 32-43.

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ
การปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3*

ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS
AFFECTING TEACHER PERFORMANCE UNDER THE OFFICE
OF NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATION AREA 3

กิตติมนต์ อัมพุกานัน*, ธีระพงษ์ สมเขหาใหญ่, บุญเลิศ วีระพรกานต์

Kittimon Umpukanon, Teeraphong Somkhaoyai, Boonlert weeraponkan

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดนครศรีธรรมราช

Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: 6403202048@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู 2) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 306 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีพรรณนาผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู พบว่า ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู และด้านการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการ

* Received February 25, 2023; Revised March 25, 2023; Accepted April 5, 2023

ปฏิบัติงานของครู พบว่า ผู้บริหารจะต้องวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา แล้วร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย เพื่อนำมาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พร้อมทั้งจัดทำปฏิทินการนิเทศ ออกนิเทศการศึกษาโดยเน้นการเป็นโค้ชหรือพี่เลี้ยง พร้อมทั้งส่งเสริมให้ครูจะทำผลงานทางวิชาการ เข้าร่วมการอบรม สัมมนาอย่างต่อเนื่อง และพัฒนางานให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ อันเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพปฏิบัติงานของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ประสิทธิภาพ, การปฏิบัติงานของครู

Abstract

The objectives of this research were to: 1) study the academic leadership of school administrators and teacher performance efficiency; 2) study the academic leadership of school administrators affecting teacher performance; 3) study of guidelines for the development of academic leadership of school administrators that affect teacher performance. This research used mixed method research. Collect data by questionnaire. from a sample of 306 people, statistics used in data analysis were frequency, percentage Mean, standard deviation, and multiple regression analysis. Interviews with 5 key informants and data analysis of qualitative data by descriptive method the results showed that 1) Academic leadership of school administrators overall, it was at a high level and efficiency in teacher performance overall, it was at the highest level. 2) Academic leadership of school administrators affecting the performance of teachers, it was found that educational supervision teacher professional development and promotion and the promotion and development of the teaching profession affect the performance of teachers It was statistically significant at the 0.05 level. 3) Guidelines for the development of academic leadership of school administrators that affect teachers' performance efficiency revealed that administrators had to analyze the school context. Then set a vision and goals together to create the curriculum of the school as well as making a supervision calendar, provide educational supervision by emphasizing on being a coach or mentor, as well as encouraging teachers to do academic work, join the training, continuous seminars and work development with professional standards which is the factor affect performance perform teacher's work effectively.

Keywords: Academic Leadership, Efficiency, Teacher Performance

บทนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ศึกษา สภาวะการณ์การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของประเทศไทยซึ่งให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ซับซ้อนและคาดการณ์ได้ยาก ในขณะที่ผลการจัดการศึกษาของประเทศในทุกระดับยังคงมีปัญหา จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนประเทศภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) และกรอบทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) เพื่อให้สามารถนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

จากกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาระดับแรกของประเทศไทย ที่ได้เน้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยทุกคนให้มีความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ และกำลังสำคัญในการนำพาประเทศไทยไปสู่ความมั่นคงและยั่งยืนเทียบเท่ากับประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้กำหนดให้สถานศึกษาจัดการศึกษาโดยยึดหลักว่านักเรียนทุกคนให้มีความสามารถในการเรียนรู้และให้มีความสามารถในการพัฒนาตนเอง และให้ถือว่านักเรียนมีความสำคัญที่สุด (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542) เพื่อให้ภารกิจที่มีอยู่มากมายนั้นสำเร็จได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สัมมา ธนินัย ได้ศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของโรงเรียนเพื่อจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ (สัมมา ธนินัย, 2556) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญมากที่สุดในการบริหารองค์กรในฐานะหัวหน้าหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับครูและนักเรียนมากที่สุด และยังจำเป็นต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครนัย สุกิจใจ ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นหนึ่งในเงื่อนไขที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้การปฏิบัติงานภายในโรงเรียนประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ และพบว่าองค์ประกอบความเป็นผู้นำทางวิชาการมีความสัมพันธ์และเป็นตัวทำนายความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน (อัครนัย สุกิจใจ, 2560) จากงานวิจัยของสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพชีวิตเยาวชน ปี 2557 เรื่อง กิจกรรมภายนอกชั้นเรียนที่กระทบต่อการจัดการเรียนการสอนของครู พบว่าใน 1 ปี มีจำนวนวันเปิดเรียน ทั้งหมด 200 วัน ครูจะต้องใช้เวลากับกิจกรรมภายนอกชั้นเรียนที่ไม่ใช่การจัดการเรียนการสอนเฉพาะวันธรรมดาถึง 84 วัน หรือคิดเป็น ร้อยละ 42 ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วจะหมดไปกับการประเมินของหน่วยงานภายนอก ทั้งการประเมินโรงเรียน ประเมินครู และประเมินนักเรียน และหมดไปกับการแข่งขันทางวิชาการ งานธุรการ งานการเงินและบัญชี งานพัสดุ (สถาบัน

ทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2553) สอดคล้องกับงานวิจัย พรทิพย์ ทับทิมทอง ได้ศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูด้านการจัดการเรียนการสอนมีส่วนสำคัญในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน แต่ปัจจุบันครูส่วนใหญ่เน้นมีภาระงานมากขึ้น การจะพัฒนาครูเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการสอนนั้นจำเป็นต้องทราบพื้นฐานของครูก่อนเพื่อที่จะได้เลือกวิธีการพัฒนาครูที่เหมาะสมกับสภาพของครูแต่ละคน (พรทิพย์ ทับทิมทอง, 2561)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
2. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ซึ่งเป็นวิธีการรวมวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ ครู ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,447 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู จำนวน 306 คน โดยกลุ่มตัวอย่างได้มาจากตารางความสัมพันธ์ระหว่างประชากรและกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1990)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู โดยแบบสอบถามในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด ตามหลักของ (Likert อ้างใน สุวรรีย์ โภคาริรัมย์, 2546)

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview Studies) สัมภาษณ์เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีการสัมภาษณ์ระดับกึ่งโครงสร้าง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างเครื่องมือในการวิจัยเกี่ยวกับเป็นข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู โดยมีขั้นตอนดังนี้

แบบสอบถาม (Questionnaire)

1. ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเนื้อหามาวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่าแล้วหาแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามากลั่นกรอง เรียบเรียง กำหนดกรอบแนวคิดที่เป็นตัวบ่งชี้วัดระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร แล้วสร้างแบบสอบถามรายข้อ โดยให้ครอบคลุมตามองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู

3. นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบสำนวนภาษา ความถูกต้องของเนื้อหาและขอรับคำแนะนำ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความถูกต้องตามรูปแบบ และความถูกต้องของภาษาได้ค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0 แล้วจัดทำแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อนำไปทดลองใช้

5. แบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 36 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีการหา

ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, Lee J., 1971) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม จำนวน 92 ข้อ พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยรวมเท่ากับ 0.990 ค่าความเชื่อมั่นรายข้ออยู่ระหว่าง 0.380 - 0.903 ดังนั้นทำให้ได้แบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ครบทั้ง จำนวน 92 ข้อ

6. ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaire)

1.1 ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากครู

1.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างโดยใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) เพื่อตอบแบบสอบถามระบบออนไลน์ (Google Form) ท่านละ 1 ชุด รวมทั้งสิ้นจำนวน 306 ชุด

1.3 นำผลการตอบแบบสอบถามที่ได้มาจัดทำข้อมูล โดยการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละชุด

1.4 นำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์นำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview)

2.1 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์จากผู้ตอบสัมภาษณ์ กลุ่มเจาะจง ท่านละ 1 ชุด

2.2 นำแบบตอบสัมภาษณ์ที่ได้มาจัดทำข้อมูล โดยการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ของแบบสัมภาษณ์แต่ละชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืนเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์กำหนดขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เพื่อวัดระดับและประเมินผล โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายของระดับค่าเฉลี่ยของ Best (บุญชม ศรีสะอาด, 2548)

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เพื่อวัดระดับและประเมินผล โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายของระดับค่าเฉลี่ยของ Best

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ขั้นตอนที่ 5 รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และข้อเสนอแนะแนวทางจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปเป็นรายงานผลการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

1. จากการศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ส่วนด้านการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม

ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา		$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	ด้านการบริหารหลักสูตร	4.33	0.86	มาก
2.	ด้านการศึกษา	4.31	0.82	มาก
3.	ด้านการวัดและประเมินผล	4.37	0.76	มาก
4.	ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.42	0.77	มาก
5.	ด้านการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์	4.32	0.79	มาก
6.	ด้านการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู	4.44	0.75	มาก
รวม		4.36	0.72	มาก

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู โดยรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการรักษาวินัย และด้าน จรรยาบรรณวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ส่วนด้านการพัฒนา ตนเองและพัฒนาวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู โดยรวม

ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู		$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	ด้านการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ	4.43	0.65	มาก
2.	ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน	4.57	0.55	มากที่สุด
3.	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.60	0.51	มากที่สุด
4.	ด้านการรักษาวินัย	4.73	0.52	มากที่สุด
5.	ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.72	0.50	มากที่สุด
6.	ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.73	0.47	มากที่สุด
รวม		4.36	4.63	0.43

1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Multiple Regression Analysis) ผลปรากฏว่า การสร้างสมการพยากรณ์ ในการค้นหาภาวะ ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู พบว่า ปัจจัยตัวแปรมีอำนาจพยากรณ์ มีจำนวน 3 ตัวแปร คือ ด้านการนิเทศการศึกษา (sumA2) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ (sumA4) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู (sumA6) ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ (sumA4) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา วิชาชีพครู (sumA6) ส่งผลเชิงบวก ส่วนตัวแปรด้านการนิเทศการศึกษา (sumA2) ส่งผลเชิงลบ ส่วนด้านการบริหารหลักสูตร (sumA1) ด้านการวัดและประเมินผล (sumA3) และด้านการ กำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ (sumA5) ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู และ ตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 6 ด้านร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู รวมได้ร้อยละ 48.70 โดยมีค่าความคลาดเคลื่อน มาตรฐานของการพยากรณ์มีค่า .721

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณแบบขั้นตอนโดยวิธี Enter เพื่อค้น ภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig
	B	Std.Error	Beta		
(Constant)	4.984	.261		19.064*	.000
ด้านการบริหารหลักสูตร (sumA1)	.175	.099	.152	1.773	.077
ด้านการนิเทศการศึกษา (sumA2)	-.275	.119	-.212	-2.158*	.032
ด้านการวัดและประเมินผล (sumA3)	-.141	.126	-.108	-1.117	.265
ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ (sumA4)	.326	.122	.255	2.667*	.008
ด้านการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ (sumA5)	.226	.125	.180	1.805	.072
ด้านการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู (sumA6)	.618	.098	.465	6.291*	.000
$R^2 = .487$ Adjusted R Square = $.478$					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยสร้างเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานตามลำดับ ดังนี้
สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 4.984 \text{ (Constant)} + 0.175 \text{ (sumA1)} - 0.257 \text{ (sumA2)} - 0.141 \text{ (sumA3)} + 0.326 \text{ (sumA4)} + 0.226 \text{ (sumA5)} + 0.618 \text{ (sumA6)}$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.152 \text{ (sumA1)} - 0.212 \text{ (sumA2)} - 0.108 \text{ (sumA3)} + 0.255 \text{ (sumA4)} + 0.180 \text{ (sumA5)} + 0.618 \text{ (sumA6)}$$

1.4 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู พบว่า

1.4.1 ด้านการบริหารหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาจะแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาตามความต้องการของท้องถิ่น ส่งเสริมให้ครูนำหลักสูตรสถานศึกษาไปจัดการเรียนการสอนมีกรณีศึกษา ติดตามการนำหลักสูตรไปใช้เป็นระยะ ๆ และเมื่อสิ้นปีการศึกษามีการประเมินผลเพื่อเป็นการทบทวนว่าจะปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น

1.4.2 ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ และจัดการนิเทศ โดยเน้นการเป็นโค้ชหรือพี่เลี้ยงเพื่อให้การดูแลช่วยเหลือ

ครูผู้สอนเพื่อแก้ปัญหา รวมถึงการดูแลความก้าวหน้าและพัฒนาการของนักเรียน สรุปผลการนิเทศและนำผลการนิเทศมาปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาในครั้งต่อไป

1.4.3 ด้านการวัดและประเมินผล โรงเรียนต้องมีการจัดทำคู่มือการวัดและประเมินผล เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน โดยผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีการวัดและประเมินผลในระหว่างเรียน ระหว่างภาค และปลายภาค เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน สะท้อนผลการจัดการเรียนการสอนของครู นำผลการวัดและประเมินผลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งด้านความรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1.4.4 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ กิจกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน และสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีที่จำเป็น เพื่อพัฒนาผู้เรียนต่อไป

1.4.5 ด้านการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องศึกษา วิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา โดยผ่านการประชุมครู คณะกรรมการสถานศึกษา และเก็บข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ SWOT แล้วร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายของการจัดการศึกษา โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และผู้ปกครอง

1.4.6 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู คือ กระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมครูในการจัดทำผลงานทางวิชาการ เข้าร่วมการอบรม สัมมนา เพื่อพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ

อภิปรายผล

งานวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า อยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการวางแผน จัดทำการใช้หลักสูตร และมีการกำหนดจุดเน้นให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ของสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการสอนเพื่อให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีการนิเทศ ติดตาม เพื่อนำผลการนิเทศไปปรับปรุงเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังที่ ครูก (Krug) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพต่อการบริหารสถานศึกษาต้องครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ การกำหนดพันธกิจ, การบริหารหลักสูตรและการสอน, การนิเทศการสอน, การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน, และการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน (Krug, R. E., 1992) สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา สุระคำ ได้ศึกษาภาวะผู้นำทาง

วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (กาญจนา สุระคำ, 2562)

2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากครูมีการจัดทำแผนพัฒนาเอง และเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ เพื่อนำความรู้ ทักษะมาพัฒนานวัตกรรมในการกิจกรรมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงต่อเวลา มีธรรมะที่ใช้สำหรับการประพฤติ ประหยัด ซื่อสัตย์ อุดม มีวินัยในตนเองและพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังที่ ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ, 2556) ได้กำหนดว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของคุรุสภา ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการเรียนรู้ หรือการจัดการศึกษา รวมทั้งต้องฝึกฝนให้มีทักษะหรือความชำนาญสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีมาตรฐานการปฏิบัติงาน ดังต่อไปนี้ 1) ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ 2) ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน 3) มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตเต็มตามศักยภาพ 4) พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้จริงในชั้นเรียน 5) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ 6) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน 7) รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ 8) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน 9) ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ 10) ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ 11) แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา 12) สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิกานต์ บริเอก ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (สุธิกานต์ บริเอก, 2564)

3. ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 3 ด้าน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมการนิเทศไว้เป็นลายลักษณ์อักษรไว้อย่างชัดเจน เยี่ยมชั้นเรียน

ติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู แสดงความยินดีและชื่นชมครูและนักเรียนที่ได้รับรางวัล มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและนำข้อมูลที่ได้จากการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ดังที่ ฮอลลิงเจอร์ และเมอร์ฟ (Hallinger, P. and Murphy, J, 1985) ได้กำหนดองค์ประกอบของพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการหรือภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนไว้ 3 องค์ประกอบใหญ่ และ 11 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) การกำหนดภารกิจของโรงเรียน หมายถึง การกำหนดภารกิจของโรงเรียนจากขอบเขตงานที่รับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ และการสร้างความเข้าใจในภารกิจดังกล่าวให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ จำแนกเป็น 2 ด้าน คือ 1.1) การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน 1.2) การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน 2) การจัดการด้านการเรียนการสอน เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลส่งเสริมและ สนับสนุนการสอนของครู การเรียนของนักเรียน และการประสานการจัดการเรียนการสอนจำแนก เป็น 3 ด้าน คือ 2.1) การนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน 2.2) การประสานงานด้านการใช้หลักสูตร 2.3) การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน 3) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน จำแนกเป็น 6 ด้าน คือ 3.1) การควบคุมการใช้เวลาในการสอน 3.2) การดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด 3.3) การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู 3.4) การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ 3.5) การพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ 3.6) การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา สุระคำ ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารซึ่งส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (กาญจนา สุระคำ, 2562)

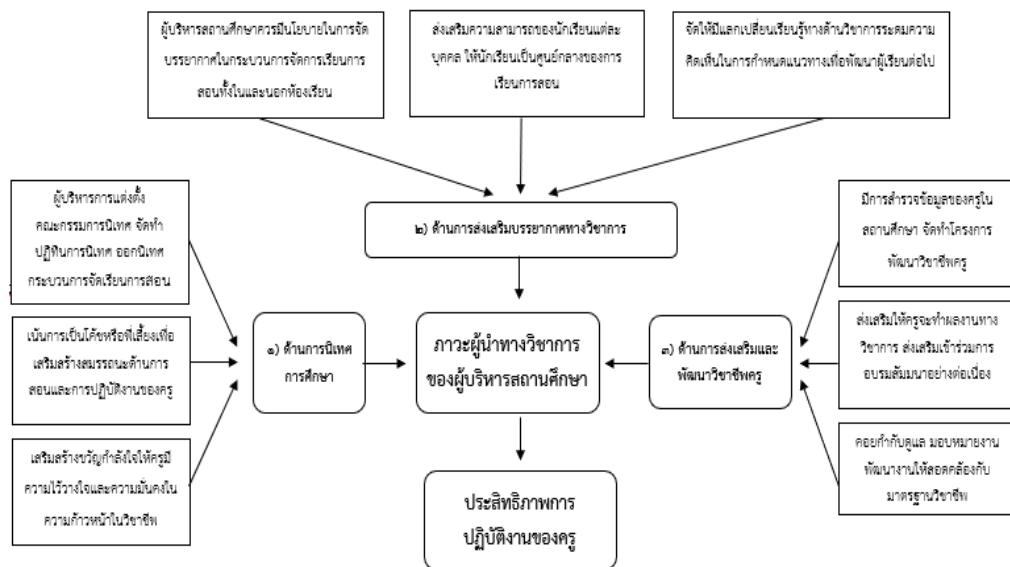
4. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา ด้านโอกาส อุปสรรค จุดอ่อน จุดแข็งของสถานศึกษา เพื่อทราบสถานะขององค์กร แล้วร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายของการจัดการศึกษา พร้อมทั้งจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และนิเทศการศึกษาโดยเน้นการเป็นโค้ชหรือพี่เลี้ยง สะท้อนผลการจัดการเรียนการสอนของครู ส่งเสริมให้ครูจะทำผลงานทางวิชาการ จัดกิจกรรม PLC แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อครูด้วยกัน ให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ ดังที่ อับเบนและฮิวส์ (Ubben, G. C. and Hughes, L. W., 1987) ได้กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ 7 ด้าน คือ 1) การทำงานตามเวลาที่กำหนด 2) การจัดบรรยากาศที่ดีของโรงเรียน 3) การมุ่งเน้นวิชาการ 4) การคาดหวังของครูและผลการปฏิบัติงานของครู 5) การทำงานด้านหลักสูตร 6) การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ 7) การประเมินผลและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชวนะ ทวีอุทิศ ได้ศึกษารูปแบบการ

พัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา และการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 5 องค์ประกอบ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายการเรียนรู้ 2) การพัฒนาหลักสูตรและการสอน 3) การพัฒนานักเรียน 4) การพัฒนาครู 5) การจัดบรรยากาศในสถานศึกษา (ชวนะ ทวีอุทิศ, 2558)

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 6 ข้อ มีเพียง 3 ด้าน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ซึ่งสามารถสรุปเป็นแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ซึ่งผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการบริหารหลักสูตร 2) ด้านการนิเทศการศึกษา 3) ด้านการวัดและประเมินผล 4) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ 5) ด้านการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ 6) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ 2) ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน 3) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4) ด้านการรักษาวินัย 5) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 6) ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ จากการศึกษาข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 แล้วนำมาวิเคราะห์โดยค่าสถิติ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา, ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ, ด้านการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการบริหารหลักสูตร, ด้านการวัดและประเมินผล, และด้านการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู จากการวิเคราะห์ข้อมูล ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา การส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครูส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุน และส่งเสริมได้เข้ารับการอบรม ประชุมสัมมนา และจัดทำผลงานทางวิชาการ ในการพัฒนาวิชาชีพเพื่อที่จะพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ผู้บริหารจะต้องวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา และร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พร้อมทั้งจัดทำปฏิทินการนิเทศ ออกนิเทศการศึกษา เน้นการเป็นโค้ชหรือพี่เลี้ยงเพื่อให้การดูแลช่วยเหลือครูผู้สอน รวมทั้งการส่งเสริม และคอยกำกับดูแลพัฒนางานให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ อันเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศการศึกษา เพื่อพัฒนางานด้านการนิเทศการศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น 2) ควรทำการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู 3) ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มี ความเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อพัฒนางานให้มีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา สุระคำ. (2562). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ. (2556). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 130 ตอนพิเศษ 130 ง หน้าที่ 72-74 (4 ตุลาคม 2556).
- ชวนะ ทวีอุทิศ. (2558). รูปแบบการพัฒนาระบบผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน ดุษฎีบัณฑิตปริญาครุศาสตร สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2548). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พรทิพย์ ทับทิมทอง. (2561). การวิเคราะห์ผลของการใช้เวลาในการปฏิบัติภาระงานสอนที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. เรียกใช้เมื่อ 15 มีนาคม 2565 จาก <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/OJED/issue/view/9464>
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2542). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 74 ก หน้าที่ 6-8 (14 สิงหาคม 2542).
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2553). วิฤตการศึกษาไทย: ชีด้วย O-NET, I-NET, VNET, U-NET, N-NET GAT และ PAT. กรุงเทพมหานคร: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน).
- สัมมา ธนินัย. (2556). หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุธิกานต์ บริเอก. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อัศนีย์ สุกใจ. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- Likert อ้างใน สุวริย์ โภคารภิมย์. (2546). การวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ฝ่ายเอกสารการพิมพ์สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- Cronbach, Lee J. (1971). *Essentials of Psychological Testing* (th 4ed.). New York: Harper & Row.
- Hallinger, P. and Murphy, J. (1985). *Assessing the instructional management behavior of principals*. Chicago: The University of Chicago.
- Krug, R. E. (1992). *Leadership and performance beyond expectations*. New York: Free Press.
- Ubben, G. C. and Hughes, L. W. (1987). *The principal: Creative leadership for effective schools*. Boston: Allyn and Bacon.

ปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*

CAUSAL FACTORS AFFECTING EFFECTIVENESS OF SMALL ELEMENTARY SCHOOLS IN NORTHEAST

รำไพ ไชยยนต์*, เพลินพิศ ธรรมรัตน์, ศิกานต์ เพียรธัญญากรณ์

Ramphai Chaiyon, Ploenpit Thummarat, Sikan Pienthunyakorn

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author E-mail: rumpaisong2519@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) ตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่าระดับปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนภาพรวมอยู่ในระดับมากดังนี้ วัฒนธรรมขององค์กร มีค่าเฉลี่ย 4.54 อยู่ในระดับมากที่สุด ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีค่าเฉลี่ย 4.49 อยู่ในระดับมาก สภาพแวดล้อมของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.49 อยู่ในระดับมาก การจัดการเรียนสอน มีค่าเฉลี่ย 4.49 อยู่ในระดับมาก โมเดลความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) = 54.41 ที่องศาอิสระ (df) = 26 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) = 2.09 ค่าความน่าจะเป็น (p-value) = 0.0009 ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (RMSEA) = 0.039 ค่าดัชนีความกลมกลืน (GFI) = 0.99 ค่าดัชนีความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) = 0.95 ค่าขนาดตัวอย่างวิกฤต (CN) = 597.76 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) = 1.00 ค่าดัชนีของรากกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) = 0.005 แนวทางการพัฒนาปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ ความรู้ ทักษะและมีบุคลิกภาพที่ดีเป็น

* Received January 30, 2023; Revised February 28, 2023; Accepted April 6, 2023

แบบอย่างได้ สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ควรมีความสะอาดร่มรื่นเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ วัฒนธรรมขององค์กร มีความไว้วางใจ การยอมรับซึ่งกันและกันมีความเป็นกัลยาณมิตร ต่อกัน การจัดการเรียนการสอน ครูควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติเพื่อเกิดทักษะกระตุ้น ผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพโรงเรียน, ปัจจัยเชิงสาเหตุ, โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the causal factors of small elementary school effectiveness in the northeastern region. 2) to examine the linear structural relationship model of the causal factors of small elementary school effectiveness in the northeastern region. 3) to study the approach to develop causal factors of the effectiveness of small elementary schools in the northeastern region. The results showed that the level of causal factors of overall school effectiveness was at a high level as follows: Organizational culture has an average of 4.54, in the highest level. Leadership of executives had an average of 4.49, in a high level. The school environment had an average of 4.49, in a high level. Teaching management had an average of 4.49, in a high level. The causal relationship model of school effectiveness was consistent with the empirical data. with Chi-Square (χ^2) = 54.41, Degrees of Freedom (df) = 26, Chi-Square/Degrees of Freedom (χ^2/df) = 2.09, Probability Value (p-value) = 0.0009, Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.039, Goodness of Fit Index (GFI) = 0.99, Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.95, Critical N (CN) = 597.76, Comparative Fit Index (CFI) = 1.00, Root Mean Square Residual (RMR) = 0.005. Guidelines on developing causal factors of school effectiveness. Executive leadership executives should have vision, knowledge, skills and good personality as role models. School environment it should be clean and shady to be a source of learning. organizational culture trusts mutual acceptance, friendship with each other teaching management teachers should organize activities for learners to practice in order to develop skills to encourage learners to learn.

Keywords: School effectiveness, Causal factors, Small elementary schools

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งและต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อสามารถนำศักยภาพที่มีอยู่ในตัวบุคคลให้ได้รับการพัฒนาอย่างสูงสุด ไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญาความรู้ความสามารถ จริยธรรม คุณธรรมโดยต้องจัดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้เกิดกลไกในการตรวจสอบและกระตุ้นให้หน่วยงานทางการศึกษามีการควบคุมคุณภาพการศึกษาต่อเนื่องตลอดเวลาซึ่ง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 48 ได้กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาเองจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณะชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ในมาตรา 49 ได้กำหนดให้มีการเสนอผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณะชน ให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด พร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ จัดให้มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ติดตามผลการดำเนินการ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีการจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปีเมื่อได้รับรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาแล้วให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาจัดส่งรายงานดังกล่าวพร้อมกับประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการให้มีการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบซึ่งรวบรวมได้จากหน่วย

งานที่เกี่ยวข้องหรือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสถานศึกษาแห่งนั้นให้กับสำนักงานเพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการประเมินคุณภาพภายนอก (กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา , 2561) การศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนเกิดจากความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ กล่าวได้ว่าประสิทธิผลเป็นระดับความสำเร็จจากการดำเนินงานของโรงเรียนตามเป้าหมายและการรับรู้ของผู้เกี่ยวข้องโดยมีความสำคัญยิ่งต่อการดำเนินงานของโรงเรียนผู้บริหารในฐานะผู้นำจะต้องคำนึงถึงการบริหารเพื่อให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียนเป็นสำคัญเนื่องจากคุณภาพผู้เรียน การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การรักษาอัตลักษณ์ หรือแม้กระทั่งความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรของโรงเรียนล้วนเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความสำเร็จของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554)

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญปัญหาและวิกฤติการณ์ด้านคุณภาพการศึกษา ดังจะเห็นได้จากความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย ด้านสมรรถนะด้านการศึกษากาพรวมปี พ.ศ. 2562 การจัดอันดับด้านการศึกษาของไทยอยู่ที่ 56 จากจำนวนทั้งสิ้น 63 ประเทศ ส่วนอันดับที่ 1 ของโลกเป็นของ เดนมาร์ก สิงคโปร์ ฟินแลนด์ ตามลำดับด้านคุณภาพการศึกษา IMD พิจารณาจากเกณฑ์ต่าง ๆ ได้แก่ อัตราส่วนนักเรียน ต่อครู ประถมศึกษา 16.7 : 1 ระดับมัธยมศึกษา 26.63 : 1 อยู่ในลำดับที่ 40 และ 60 ตามลำดับ ส่วนผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของเด็กอายุ 15 ปี อยู่อันดับที่ 49 อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป อยู่ที่ร้อยละ 7.1 ขึ้นไปอยู่ในลำดับที่ 57 ซึ่งมีอัตราสูงขึ้นมากกว่าปีที่ผ่านมาซึ่งมีเพียงร้อยละ 3.3 เท่านั้น สำหรับผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา ยังมีผู้จบระดับอุดมศึกษาเพียงร้อยละ 33.6 อยู่อันดับที่ 41 รวมทั้งความสามารถด้านภาษาอังกฤษซึ่งวัดจากผลสอบ TOEFL ไทยอยู่ในอันดับที่ 59 ต่ำกว่ามองโกเลียและญี่ปุ่นเท่านั้น สำหรับการการจัดอันดับด้านความสามารถในการใช้ภาษา อังกฤษสูงที่สุด คือ สิงคโปร์ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบ 10 ปีที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีสมรรถนะด้านการศึกษาลดลงจากอันดับที่ 47 ในปี 2552 ลดลงเป็นอันดับที่ 56 ในปี 62 ลดลงถึง 9 อันดับนี้จึงเป็นภาพสะท้อนในด้านสมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากลยังอยู่ในระดับไม่เป็นที่น่าพอใจและยังล่าหลังในหลาย ๆ ประเทศทั้งด้านโอกาส คุณภาพ และประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ผลจากการประเมินดังกล่าวข้างต้น ในด้านคุณภาพผู้เรียนต่ำจึงเป็นปัญหาสำคัญที่มีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่ผู้เกี่ยวข้องต้องช่วยกันหาแนวทางแก้ไขเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ยิ่งขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปีการศึกษา 2561 มีโรงเรียน จำนวน 30,112 แห่ง ในที่นี้เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 15,089 แห่ง คิดเป็น ร้อยละ 50.11 ปีการศึกษา 2562 มีโรงเรียนจำนวน 29,871 แห่ง เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 15,158 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 50.74 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) ในปีการศึกษา 2563 มีโรงเรียนจำนวน 29,642 แห่ง เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 14,976 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 50.53 เป็นโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 7,128 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 47.60 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554) จากข้อมูลจะเห็นได้ว่าจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ได้มีการศึกษาปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ประสบปัญหา ดังนี้ 1) ปัญหาด้านบุคลากร พบว่าจำนวนครูไม่ครบชั้น ครูไม่ครบตามรายวิชาเอก 2) ปัญหาด้านการเรียนการสอน พบว่า หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ค่อยสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้มีจำนวนจำกัด ซึ่งสาเหตุมาจากได้รับงบประมาณน้อย 3) ปัญหาด้านการบริหารจัดการ และ 4) ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ว่ามีปัจจัยเชิงสาเหตุใดบ้างที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งหวังให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษาแก่เด็กไทยทุกคนให้มีความเท่าเทียมกันในคุณภาพของการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ประเภทวิจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal relationship) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับข้อมูลเชิงประจักษ์และเพื่อนำไปสู่การพัฒนาหรือปรับปรุงทฤษฎีให้มีความถูกต้องมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีการดำเนินการวิจัยอยู่ 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 : ศึกษากระดับปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียน ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลและปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อนำมาสังเคราะห์ระดับปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือนำมาใช้เป็นกรอบในการเครื่องเครื่องมือการวิจัย
2. การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้ประเด็นเกี่ยวกับ ระดับปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้ทรงคุณวุฒิจำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน

ระยะที่ 2 : การตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ประกอบด้วย

1. ประชากรคือโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2564 จำนวน 7,157 แห่งและกลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ 1 คน ดังนั้นผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 720 คน จำแนกเป็น

ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 360 คน และครู จำนวน 360 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โรงเรียนละ 2 คนนับเป็น 1 หน่วยวิเคราะห์

2. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย เครื่องมือวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปลายปิดเป็นข้อมูลประสิทธิผลและปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การพัฒนาเครื่องมือวิจัยโดยนำกรอบแนวคิดมานิยามเชิงปฏิบัติกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับประเด็นพฤติกรรมที่ต้องการวัด จำนวนข้อคำถาม เขียนคำถามที่จะพัฒนาเป็นแบบสอบถาม ให้อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความถูกต้องและเหมาะสม นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถามด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 โรงเรียน จำนวน 60 คน จากนั้นตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามจากนั้นนำผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามจากการทดลองใช้เสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์พร้อมสอจดซองเปล่าติดแสตมป์และตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อความถูกต้องและสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูลทุกรายการก่อนนำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายโดยใช้สถิติดังนี้ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ค่าสถิติไค - สแควร์ (Chi - Square Statistics) ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness of Fit Index : GFI) ดัชนีวัดความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index : AGFI) ค่า RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation)

5. การกำหนดค่าคะแนนและเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย โดยใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนองค์ประกอบที่ศึกษา กรณีใช้การวัดมาตราส่วนแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ระยะที่ 3 : ศึกษาแนวทางพัฒนาปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย

1. การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาแนวทางและประเมินผลแนวทางการพัฒนาปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 10 คน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบให้ครบถ้วนตามประเด็นที่ต้องการจากนั้นใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา สรุปสาระสำคัญที่เป็นความสอดคล้องของแนวคิดในภาพรวมมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

3. การประเมินผลแนวทางการ รูปแบบการประเมินได้เลือกใช้มาตรฐาน 4 ข้อมาใช้ในการประเมินผลดังนี้ ความถูกต้องครอบคลุม ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของแนวทางในการพัฒนาปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ได้รับจากผู้ทรงคุณวุฒิมีความเป็นประโยชน์ในการนำไปปฏิบัติ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยปัจจัยเชิงสาเหตุ 4 ด้าน แต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านวัฒนธรรมขององค์กร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยตัวแปรสังเกตที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การยอมรับนับถือ รองลงมาคือ เป้าหมายขององค์กร กระบวนการทำงานและการมอบอำนาจ

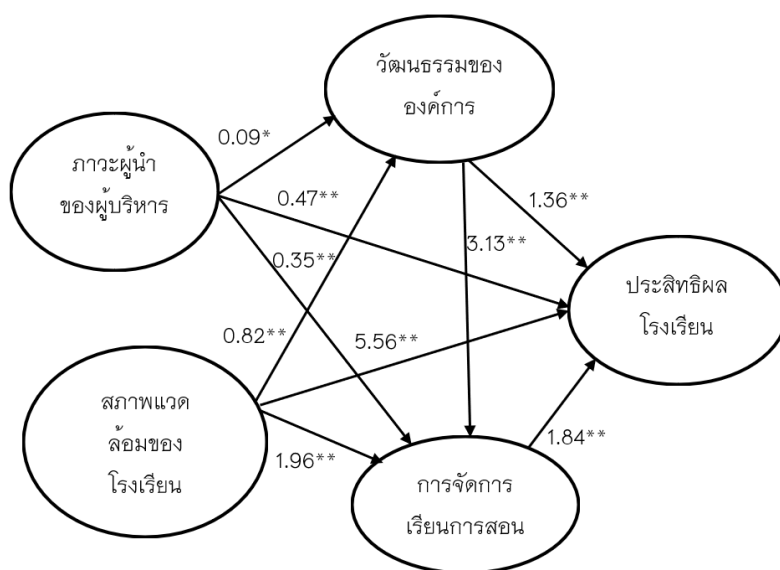
1.2 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยตัวแปรสังเกตที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การมีวิสัยทัศน์ รองลงมาคือ การกล้าตัดสินใจ กล้าพูด กล้าทำ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและการมีความรู้และทักษะ

1.3 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยตัวแปรสังเกตที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สภาพแวดล้อมทางการบริหารรองลงมาคือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพและสภาพแวดล้อมทางวิชาการ

1.4 ปัจจัยด้านการจัดการเรียนสอน มีค่าเฉลี่ย 4.45 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยตัวแปรสังเกตที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ความรู้ความสามารถของครู รองลงมาคือ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ และศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ผลการตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปรากฏว่า โมเดลที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติวัดความกลมกลืนของรูปแบบ คือ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 54.41 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 26 ค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ (χ^2/df) เท่ากับ 2.09 ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 0.0009 ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (RMSEA) เท่ากับ 0.039 ค่าดัชนีความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.95 ค่าขนาดตัวอย่างวิกฤติ (CN) เท่ากับ 597.76 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00

ค่าดัชนีของรากกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) เท่ากับ 0.0045 และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.99 แสดงว่ามีค่าอำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 99 ตัวแปรแฝงภายนอกภาวะผู้นำของผู้บริหาร (K1) มีอิทธิพลทางตรง (0.47) และทางอ้อม (0.76) ต่อตัวแปรประสิทธิผลโรงเรียน (E3) โดยอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลโรงเรียนผ่าน 2 เส้นทาง ดังนี้ เส้นทางที่ 1 ผ่านทางตัวแปรวัฒนธรรมขององค์กร (E1) มีค่าอิทธิพล (0.12) เส้นทางที่ 2 ผ่านตัวแปรการจัดการเรียนการสอน (E2) มีค่าอิทธิพล (0.64) ตัวแปรแฝงภายนอกสภาพแวดล้อมของโรงเรียน (K2) มีอิทธิพลทางตรง (5.65) และทางอ้อม (4.72) ต่อตัวแปรประสิทธิผลโรงเรียน (E3) โดยมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน 2 เส้นทาง ดังนี้ เส้นทางที่ 1 ผ่านตัวแปรวัฒนธรรมขององค์กร (E1) มีค่าอิทธิพล (1.12) เส้นทางที่ 2 ผ่านตัวแปรการจัดการเรียนการสอน (E2) มีค่าอิทธิพล (3.61) ตัวแปรแฝงภายในวัฒนธรรมขององค์กร (E1) ได้รับอิทธิพลทางตรง (0.09) จากตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหาร และยังมีอิทธิพลต่อตัวแปรประสิทธิผลโรงเรียนทั้งอิทธิพลทางตรง (1.36) และอิทธิพลทางอ้อม (0.86) ผ่านทางตัวแปรการจัดการเรียนการสอน (E2) ตัวแปรแฝงภายในการจัดการเรียนการสอน (E2) ได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรแฝงภายนอกภาวะผู้นำของผู้บริหาร (K1) มีค่าอิทธิพล (0.35) สภาพแวดล้อมของโรงเรียน (K2) มีค่าอิทธิพล (1.96) และตัวแปรแฝงภายในวัฒนธรรมขององค์กร (E1) มีค่าอิทธิพล (3.13) และยังมีอิทธิพลทางตรง (1.84) ต่อตัวแปรประสิทธิผลโรงเรียน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของสมการโครงสร้างโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

3. ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวทางการใช้ประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องครอบคลุม ได้แนวทางพัฒนาดังนี้

1. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้บริหารควรมีความรู้ทักษะ ความมุ่งมั่น มีวิสัยทัศน์ในการทำงานมีบุคลิกภาพที่ดี ทักษะในการสื่อสารที่ยอดเยี่ยม มีเครือข่ายความร่วมมือและเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง

2. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน สภาพแวดล้อมของโรงเรียนต้องบรรยากาศร่มรื่น สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยบุคลากรเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน มีโครงสร้างการบริหารงาน กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน

3. ด้านวัฒนธรรมขององค์กร มีการกำหนดเป้าหมาย ทิศทางรูปแบบองค์กร และวิธีการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ชัดเจน มีการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการทำงาน ทุกคนต้องยอมรับบทบาทหน้าที่ของตนเองและคนอื่น เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร

4. ด้านการจัดการเรียนการสอน ครูต้องจัดให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจนเกิดการเรียนรู้ ปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเอง เป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวก ส่งเสริม กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ ผู้บริหารจะต้องวางแผนจัดการเรียนรู้ให้ตรงกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาระดับปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสามารถนำเสนอในแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ใต้บังคับบัญชามีความคาดหวังที่จะเห็นพฤติกรรมของผู้บังคับบัญชาประพฤติปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับหน้าที่ ความรับผิดชอบเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารมีความ สามารถที่จะนำองค์กรไปสู่เป้าหมายและบรรลุความสำเร็จซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พระมหาอุทตนา ตุ่มอ่อน ได้สรุปไว้ว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะ การบริหารงานวิชาการอย่างรอบด้าน มีภาวะผู้นำในการนำสมรรถนะในการบริหารงาน (พระมหาอุทตนา ตุ่มอ่อน, 2564)

1.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียนในทางกายภาพ ทางวิชาการและสภาพแวดล้อมทางการบริหารล้วนมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผล สภาพแวดล้อมทางการบริหารที่กำหนดบทบาทหน้าที่ชัดเจนไม่มีความซับซ้อนมีเครือข่ายความร่วมมือเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ

ของบุคลากรที่มีกำลังใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ และมีเป้าหมายร่วมกันที่ชัดเจน ซึ่งถ้าบุคลากรมีความตั้งใจและเต็มใจปฏิบัติหน้าที่อย่างดีแล้วย่อมส่งผลให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายสอดคล้องกับ Davis and John กล่าวว่า ทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานต่างต้องการสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อที่จะทำให้ทั้งสองฝ่ายได้ปฏิบัติตามหน้าที่ของตนอย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้เขาได้ระบุว่าบรรยากาศองค์การที่ดีนั้นจะต้องมีองค์ประกอบ คือ คุณภาพของผู้นำ ความไว้วางใจ และการสื่อสาร (Davis Keith, & John, Newstrom W., 1989)

1.3 ปัจจัยด้านวัฒนธรรมขององค์การ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวัฒนธรรมที่ดีในองค์การจะช่วยสนับสนุนให้บุคลากรมีกำลังใจมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานจึงส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Hoy and Miskel ที่ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์การเป็นลักษณะร่วมที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกภาพและเอกลักษณ์ขององค์การหนึ่ง ๆ ดังนั้นหากองค์การใดเลือกใช้รูปแบบหรือประเภทของวัฒนธรรมองค์การเป็นอย่างไร จะมีผลต่อพฤติกรรม การปฏิบัติของสมาชิกในองค์กรนั้น (Hoy, Wayne K, and Miskek, Cecil. G., 2001)

1.4 ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ความรู้ความสามารถของครู และกระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่สะท้อนถึงประสิทธิผลของโรงเรียนทั้งสิ้น ซึ่งหากทั้งสามส่วนที่กล่าวมามีการพัฒนาปรับปรุงยุคให้เข้าถึงผู้เรียน ให้ทันต่อสถานการณ์และบริบทของโรงเรียนแล้วย่อมทำให้เกิดการพัฒนาต่อคุณภาพการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสอดคล้องกับ ปารีชาติ เกสซ์ชา กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาทุกระดับต้องเน้นให้ผู้เรียน เกิดการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง การคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา รวมถึงการพัฒนาทักษะการสื่อสารเพื่อเป็นเครื่องมือเพื่อ แสวงหาความรู้ ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้ผู้เรียนสามารถค้นหาความรู้ได้ด้วยตนเองจากแหล่งต่าง ๆ เรียนรู้ถึงจะเกิดประสิทธิผลต่อนักเรียน (ปารีชาติ เกสซ์ชา, 2558)

2. ผลการตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถม ศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ คือ ตัวแปรแฝงภายนอกภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตัวแปรแฝงภายนอกสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ตัวแปรแฝงภายในวัฒนธรรมขององค์การ มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อตัวแปรประสิทธิผลโรงเรียน ตัวแปรแฝงภายในการจัดการเรียนการสอนมีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรประสิทธิผลโรงเรียน สามารถอธิบายได้ดังนี้ ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลโรงเรียน เนื่องมาจากว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงจึงสามารถบริหารจัดการสิ่งต่าง ๆ ในโรงเรียนให้เป็นไปตามความต้องการถ้าผู้บริหารมีภาวะผู้นำสูง มีความรู้และทักษะ กล่าวพูดกล้าคิดและมีการตัดสินใจอย่างรอบคอบ จะทำให้

ผู้ได้บังคับบัญชาเกิดความเชื่อมั่นในผู้บริหารซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bass and Avolio ที่กล่าวว่าภาวะผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษา ผู้นำที่ดีต้องติดตามการใช้หลักสูตรความก้าวหน้าของผู้เรียน และจัดเวลาเพื่อพัฒนางานวิชาการ มีวิสัยทัศน์ สร้างแรงจูงใจให้ครู และสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน ขณะเดียวกันสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเพราะหากสภาพแวดล้อมที่มีความพร้อมสามารถส่งเสริมการปฏิบัติงานนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิผลของโรงเรียน (Bass, B.M., & B.J. Avolio, 1999) ซึ่งสอดคล้องกับอิทธิพล พลเยี่ยมหาญ ได้กล่าวว่าสภาพแวดล้อม การพัฒนาคุณภาพนักเรียนจะต้องให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนโดยจัดสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวนักเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้เช่นเดียวกันกับวัฒนธรรมขององค์กรเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิผลโรงเรียนเพราะหากผู้บริหารโรงเรียน ครูรับรู้เข้าใจค่านิยมและลักษณะ เฉพาะของโรงเรียนร่วมกัน มีการประพฤติปฏิบัติร่วมกันอย่างเป็นระบบตามนโยบายและเป้าหมายของโรงเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน (อิทธิพล พลเยี่ยมหาญ, 2562) สอดคล้องกับลออง วัจนะสาริกากุล ได้ศึกษาพบว่าบรรยากาศองค์การมีขนาดอิทธิพล 0.05 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 และวัฒนธรรมองค์การมีอิทธิพลรวมเชิงบวกต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้มีขนาดอิทธิพล 0.06 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับตัวแปรแฝงภายในการจัดการเรียนการสอนเป็นตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อประสิทธิผลโรงเรียน เนื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู การมีส่วนร่วมของนักเรียนจะส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของประสิทธิผล (ลออง วัจนะสาริกากุล, 2557) สอดคล้องกับ Duttweiler (cited in Sergiovanni) พบว่าปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนมีประสิทธิผลนั้น มีหลายปัจจัยโดยปัจจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นปัจจัยที่สำคัญซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (Sergiovanni, et al, 2001) นอกจากนี้ ธัญชนก ยอดสวัสดิ์ ยังได้สรุปไว้ว่า การที่โรงเรียนจะมีประสิทธิผลตัวบ่งชี้ที่สำคัญคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและความสามารถในการพัฒนานักเรียน (ธัญชนก ยอดสวัสดิ์, 2561)

3. ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้ทรงคุณวุฒินำเสนอ ดังนี้

3.1 การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้บริหารควรมีความมุ่งมั่นนำวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรในการทำงานเพื่อเป้าหมายขององค์กร สร้างนวัตกรรมเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา เป็นตัวอย่างในการเรียนรู้ให้กับบุคลากรในองค์กรได้เป็นอย่างดี บริหารภายใต้จริยธรรมและนำความ คิดต่างมาเชื่อมโยงกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดขององค์กร ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ส่วนรวมและมุ่งที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมกันให้สูงขึ้นตามลำดับขั้นความต้องการ

3.2 การพัฒนาสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ควรจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้สะอาด ร่มรื่น เป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม และเป็นสถานที่ปลอดภัย สภาพแวดล้อมในชั้นเรียนควรให้นักเรียนมีสมาธิกับการเรียนรู้ คือมีประโยชน์ใช้สอย ให้ความรู้สึกสบายสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียนได้สภาพแวดล้อมทางการบริหาร ควรมีโครงสร้างการบริหารงานที่กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน การสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรที่ดี มีความสามัคคี มีน้ำใจในการทำงานร่วมกัน

3.3 การพัฒนาวัฒนธรรมขององค์กร ผู้บริหารต้องสร้างเสริมให้เกิดวัฒนธรรมองค์การที่มุ่งเน้นการบรรลุเป้าหมายผลสำเร็จ โดยผ่านกระบวนการยอมรับนับถือกันในเรื่องความสามารถ มีเป้าหมายขององค์การที่เกิดจากการระดมความคิดของบุคลากรทุกคน กระบวนการทำงานที่เป็นระบบการดำเนินชีวิตที่คนทุกคนมีความสำคัญเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ การสร้างความเชื่อที่อยู่ในจิตใจของพนักงาน โดยวัฒนธรรมที่ดีเกิดขึ้นจากความรู้สึกที่ดี ๆ กับเรื่องนั้น ๆ เกิดขึ้นจากข้างในของบุคลากร ปฏิบัติโดยไม่ต้องบังคับเพราะมองเห็นประโยชน์กับเรื่องนั้น ๆ อย่างจริงใจ เป็นความเชื่อภายในจิตใจ การมอบอำนาจ ให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ให้เกิดมุ่งมั่นและไว้วางใจกันในการทำงานผ่านการติชม เพื่อพัฒนาหล่อหลอมให้เกิดการปฏิบัติที่เหมือนกันเป็นพวกเดียวกันสิ่งสำคัญของการสร้างวัฒนธรรมขององค์การ คือ ความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานและการทำงานเป็นทีม

3.4 การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ควรให้ความสำคัญในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยปรับเปลี่ยนความคิดว่าการเรียนรู้เกิดที่ดีเกิดได้ สภาพแวดล้อมที่ดี ไม่จำเป็นต้องในห้องเรียนเท่านั้นแต่สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ ครูต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากการเป็นผู้บอกความรู้ให้เป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวก ส่งเสริม กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจนเกิดการเรียนรู้และค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ปลุกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับผู้เรียนจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ทราบระดับปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนและได้โมเดลความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนที่ได้รับการตรวจสอบด้วยกระบวนการทางการวิจัยและการยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิ ว่ามีผลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีคำอธิบัพทางตรงของตัวแปรที่สามารถนำไปใช้ในพัฒนาประสิทธิผลโรงเรียนจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ตัวแปรสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตัวแปรการจัดการเรียนการสอน และตัวแปรวัฒนธรรมขององค์การตามลำดับ แนวทางการพัฒนาผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดี สร้างค่านิยมที่ดีส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมองค์การที่ดี การจัด

กระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและสร้างเสริมให้เกิดองค์การแห่งนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในโรงเรียนผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานะของเครือข่ายที่ช่วยยกระดับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนครูต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากการเป็นผู้บอกความรู้เป็นผู้อำนวยความสะดวกสนับสนุน ในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนโดยนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลจากโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่านั้น ยังไม่ครอบคลุมกับการวิจัยในโรงเรียนขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ในภูมิภาคอื่น ๆ สำหรับข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งนี้คือ ควรศึกษากับกลุ่มของขนาดของโรงเรียนเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ และกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในภูมิภาคอื่น ควรวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และการวิจัยทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) เพื่อให้ได้สารสนเทศที่ลุ่มลึกและหารูปแบบจากปรากฏการณ์จริงของการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา . (2561). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 11 ก หน้า 3 (23 กุมภาพันธ์ 2561).
- ชัยชนก ยอดสวัสดิ์. (2561). องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่ภาคใต้ชายฝั่งตะวันตก. ใน ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ปาริชาติ เกสัชชา. (2558). การพัฒนาสมรรถนะครูผู้นำด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21. วารสารบัณฑิตศึกษา, 12(59), 95-104.
- พระมหายุทธนา ตุ่มอ่อน. (2564). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ล่อง วัจนะสาริกากุล. (2557). การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). สมรรถนะการศึกษาในเวทีโลก ปี 2562 (IMD 2019). กรุงเทพมหานคร: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- อิทธิพล พลเยี่ยมหาญ. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กที่มีประสิทธิผลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Bass, B.M., & B.J. Avolio. (1999). Transformational Leadership Development. Palo Alto, California: Consulting Psychologists Press.
- Davis Keith, & John, Newstrom W. (1989). Human Behavior at Work. (8thed.). New York: McGraw-Hill.
- Hoy, Wayne K, and Miskek, Cecil. G. (2001). Educational administration: Theory research and practice (6thed.) . New York: McGraw-Hill.
- Sergiovanni, et al. (2001). The Principalsip: A Reflective Practice Perspective. (4thed.). Boston: Allyn & Bacon.

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมบริการทางการแพทย์
ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของบุคลากรทางการแพทย์
ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล*
FACTORS THAT AFFECTING THE ADOPTION OF BROADBAND
INTERNET INNOVATIVE MEDICAL SERVICES FOR MEDICAL
PERSONNEL IN SUBDISTRICT HEALTH PROMOTION HOSPITAL

กรวัฒน์ ไตรวัย*, ขจร ฝ่ายเทศ, วราพรรณ อภิศุโขโชค

Kornwat Traivai, Kajohn Fyeted, Warapan Apisuphachok

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Kasetsart University, Thailand

*Corresponding author E-mail: Kornwat.t@ku.th

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการยอมรับนวัตกรรม ความตั้งใจใช้งาน และพฤติกรรมการใช้งานของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 2) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการยอมรับนวัตกรรมที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้งานเชิงพฤติกรรมเพื่อการศึกษาการยอมรับนวัตกรรมการประยุกต์ใช้งานบริการทางการแพทย์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในพื้นที่ชนบท 3) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการใช้งานสารสนเทศที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้งานเชิงพฤติกรรมเพื่อการศึกษาการยอมรับนวัตกรรมการประยุกต์ใช้งานบริการทางการแพทย์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในพื้นที่ชนบท และ 4) เพื่อศึกษาอิทธิพลด้านการยอมรับนวัตกรรม ความตั้งใจใช้งาน และพฤติกรรมการใช้งาน ใช้วิธีการวิจัยแบบผสม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมบริการทางการแพทย์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการยอมรับนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งาน ด้านการใช้งานสารสนเทศ และ ลำดับสุดท้ายคือ ด้านเทคโนโลยี ตามลำดับ และ

* Received February 5, 2023; Revised March 14, 2023; Accepted April 26, 2023

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านเทคโนโลยี มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งานนวัตกรรมของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 การวิจัยครั้งนี้ได้นำเสนอข้อเสนอแนะในการเพิ่มสัญญาณอินเทอร์เน็ตในส่วนภูมิภาคเพื่อให้งานของแพทย์มีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำสำคัญ: เทคโนโลยี, การยอมรับนวัตกรรมบริการทางการแพทย์, โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

Abstract

This study aims to 1) To studies the innovative adoption, usability intention, and usability behavior of medical personnel in sub district health promotion hospital 2) To studies factors in terms of the innovative adoption that affecting behavioral usability intention for studies the innovative adoption of practical of broadband internet medical services in sub district areas. 3) To studies factors in terms of information technology practice that affecting behavioral usability intention for studies the innovative adoption of practical of broadband internet medical services in sub district areas. And 4) study the influence of innovative adoption, usability intention, and usability behavior. The research by mixed method consists of quantitative research and qualitative research. The research instrument were questionnaires and interviews. The data analysis and statistics using percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The results showed that, factors that affecting the adoption of broadband internet innovative medical services for medical personnel in sub district health promotion hospital in the whole at a high level, when considering each in terms, it was found that the adoption innovative at the highest mean was at a high level, followed by behavioral usability intention, information technology usability, and last was the Telehealth, respectively. And the results of the hypothesis testing showed that, the Telehealth factor influenced the behavioral usability intention the innovative for medical personnel in sub district health promotion hospital, with statistically significant at 0.05. This research presents a suggestion to increase the internet signal in the provincial to increase the efficiency of the physician's work.

Keyword: TeleHealth, Adoption Innovative Medical Services, Health Promotion Hospital

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ (Computer Mediated Communication - CMC) ซึ่งเป็นการสื่อสารแบบสองทาง ทำให้ผู้ใช้สามารถติดต่อกันได้ กล่าวถึง อิทธิพลของเครื่องมือการสื่อสารที่มีอิทธิพลต่อวิวัฒนาการของมนุษยชาติ อารยธรรมยุคโลกาภิวัตน์ อารยธรรมของโลก โลกทั้งโลกจะเชื่อมต่อกันด้วย ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ สภาพของสังคมจะเปลี่ยนไป จากยุคอุตสาหกรรมเป็นโลกยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งแตกต่างไปจากเดิมในรูปแบบของการติดต่อระหว่างมนุษย์ด้วยกัน เทคโนโลยีเริ่มเข้ามาช่วยในการพิมพ์ ทำให้การสื่อสารด้วยข้อความและภาษาเพิ่มขึ้นมาก เทคโนโลยีพัฒนาจนถึงการสื่อสารกันโดยส่งข้อความเป็นเสียงทางสายโทรศัพท์ได้ มีการส่งภาพโทรทัศน์และคอมพิวเตอร์ทำให้มีการใช้สารสนเทศในรูปแบบข่าวสารมากขึ้น (สุขุม เฉลยทรัพย์ และคณะ, 2564) จากการพัฒนาเทคโนโลยีดังกล่าวส่งผลให้มีการเปลี่ยนของสังคมไทยเป็นสังคมดิจิทัลมากขึ้น ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งตอบสนองต่อการดำรงชีวิตของประชาชน มีการใช้คอมพิวเตอร์ในการทำงาน ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสืบค้นข้อมูล หรือรับส่งข้อมูลระหว่างกันตลอด มีการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่(mobile phone) หรือโทรศัพท์มือถือในการติดต่อสื่อสารกัน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามาใช้งานในทุกระดับชั้นขององค์กรคงปฏิเสธไม่ได้ว่าเทคโนโลยีมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน (บุษยารัตน์ ศิลปวิทยาพร, 2563) สำหรับการพัฒนาระบบสื่อสารโทรคมนาคมของประเทศจึงมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาประเทศในทุกมิติ เนื่องจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมและบริการสื่อสารโทรคมนาคมจะเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มมูลค่าให้กับภาคอุตสาหกรรมต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม (บุษยารัตน์ ศิลปวิทยาพร, 2563)

ด้วยบทบาทและความสำคัญของระบบสื่อสารโทรคมนาคมดังที่ได้กล่าวมา รัฐบาลจึงได้ประกาศนโยบายดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (Digital Economy) ซึ่งมีสาระสำคัญในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มาใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งเน้นการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้กำหนดให้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเป็นสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่รัฐ (สำนักงาน กสทช, 2563) ร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ เรื่อง การกำหนดแนวทางการพัฒนาและการประยุกต์ใช้งานบริการทางการแพทย์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในพื้นที่ชนบท (Telehealth) เพื่อยกระดับการเข้าถึงบริการสาธารณสุขของประชาชนในพื้นที่ชนบทผ่านโครงการจัดให้มีสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่และบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในพื้นที่ชายขอบและพื้นที่ห่างไกล (สำนักงาน กสทช, 2563)

โครงการ Telehealth เป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารผนวกเข้ากับเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมทางการแพทย์เป็นระบบโทรคมนาคมเฉพาะทางเพื่อรองรับระบบดูแลสุขภาพทางไกล เช่น การใช้ซอฟต์แวร์ที่มีเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาช่วยในการคัดกรองโรค ระบบให้คำปรึกษาด้านสุขภาพทางไกล เพื่อให้ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ห่างไกลเข้าถึงบริการทางการแพทย์โดยไม่ต้องเดินทางไปโรงพยาบาล และเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง โดยโครงการจะดำเนินการใน 2 มิติ คือ มิติแรก โรคที่เป็นปัญหาสำคัญและมีผลกระทบต่อประชาชน ได้แก่ โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCD) ซึ่งเป็นสาเหตุถึงร้อยละ 75 ของการเสียชีวิตของคนไทย เช่น โรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง และ มิติสอง โรคที่ขาดแคลนแพทย์เฉพาะทาง ได้แก่ โรคทางจอตา เป็นผลสืบเนื่องมาจากโรคเบาหวาน และโรคผิวหนัง ดังนั้น Telehealth จึงเป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารผนวกเข้ากับเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมทางการแพทย์เพื่อรองรับระบบดูแลสุขภาพทางไกล เช่น การใช้ซอฟต์แวร์ที่มีเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาช่วยในการคัดกรองโรค ระบบให้คำปรึกษาด้านสุขภาพทางไกล เพื่อให้ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ห่างไกลเข้าถึงบริการทางการแพทย์โดยไม่ต้องเดินทางไปโรงพยาบาล และเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลผู้ป่วย (สำนักงาน กสทช, 2562)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความต้องการในการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมบริการทางการแพทย์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรทางแพทย์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เนื่องจากเป็นผู้ใช้อุปกรณ์และระบบของโครงการ텔레เฮลธ์โดยตรง จึงจะทำให้เห็นปัญหาและความสำคัญในการพัฒนาระบบและอุปกรณ์ให้เกิดประสิทธิภาพเพื่อการแพทย์และการเข้าถึงการรักษาของประชาชนในพื้นที่ห่างไกล โดยคำนึงถึงความสำคัญและความคุ้มค่าของโครงการในการที่จะพัฒนาต่อไปให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการให้บริการกับประชาชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการยอมรับนวัตกรรม ความตั้งใจใช้งาน และพฤติกรรมด้านการใช้งานของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการยอมรับนวัตกรรมที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้งานเชิงพฤติกรรมเพื่อการศึกษาการยอมรับนวัตกรรมการประยุกต์ใช้งานบริการทางการแพทย์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในพื้นที่ชนบท
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการใช้งานสารสนเทศที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้งานเชิงพฤติกรรมเพื่อการศึกษาการยอมรับนวัตกรรมการประยุกต์ใช้งานบริการทางการแพทย์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในพื้นที่ชนบท

4. เพื่อศึกษาอิทธิพลด้านการยอมรับนวัตกรรม ความตั้งใจใช้งาน และพฤติกรรมด้านการใช้งาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ซึ่งเป็นการออกแบบการวิจัยเป็นลำดับ (Sequential Designs) โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์บุคลากรทางการแพทย์ และใช้การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาปัจจัยความตั้งใจใช้งาน และพฤติกรรมด้านการใช้งานที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมบริการทางการแพทย์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

กลุ่มตัวอย่าง คือบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 31 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการศึกษานี้มีเกณฑ์คือเลือกศึกษาเฉพาะบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเท่านั้น

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการแพทย์ ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 4 ท่าน แบ่งเป็นรายภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันตกในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 31 คน ใช้วิธีการสัมภาษณ์ โดยแบบสอบถามจะมีการคัดกรองผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัย และระยะเวลาการเก็บข้อมูลระหว่างเดือน ธันวาคม – มกราคม 2566

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้โดยมีรายละเอียดของเครื่องมือทั้งสองประเภทดังนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์ จำนวน 10 ข้อคำถาม เช่น คำถามเกี่ยวกับอาชีพของบุคลากรทางการแพทย์และความเกี่ยวข้องกับระบบเทเลเฮลธ์ คำถามเกี่ยวกับคุณภาพระบบเทเลเฮลธ์กับคุณภาพของสารสนเทศ คำถามเกี่ยวกับการรับรู้ระบบเทเลเฮลธ์ของบุคลากรทางการแพทย์ และคำถามเกี่ยวกับประโยชน์ของระบบเทเลเฮลธ์ เป็นต้น เพื่อศึกษาถึงการยอมรับนวัตกรรมบริการทางการแพทย์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

2. การวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามมีโครงสร้างดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน ส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านเทเลเฮลธ์ (telehealth) แบ่งคำถามเป็น 6 ข้อ ส่วนที่ 3 ปัจจัยด้านการยอมรับนวัตกรรม แบ่งคำถามเป็น 18 ข้อ ส่วนที่ 4 ปัจจัยด้านการใช้งานสารสนเทศ แบ่งคำถามเป็น 9 ข้อ และส่วนที่ 5 ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งาน แบ่งคำถามเป็น 5 ข้อ โดยผู้วิจัยได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการให้คะแนนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งเป็นเกณฑ์การให้คะแนนตามลำดับ 5 ระดับ จาก 1 (น้อยที่สุด) 2 (น้อย) 3 (ปานกลาง) 4 (มาก) จนถึง 5 (มากที่สุด) โดยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแบบของ Likert Scale ซึ่งมีเกณฑ์ การให้คะแนนตามลำดับ 5 ระดับ เพื่อวัดระดับทัศนคติของบุคลากรทางการแพทย์

การแปลความหมายระดับพฤติกรรมการซื้อจะใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ และแปลผลข้อมูล (บุญชม ศรีสะอาด, 2564) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง มีทัศนคติเห็นด้วยอย่างยิ่ง

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง มีทัศนคติเห็นด้วย

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง มีทัศนคติด้านกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง มีทัศนคติไม่เห็นด้วย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง มีทัศนคติไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การตรวจสอบคุณภาพ

ในการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยได้นำเสนอแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาข้อคำถามให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา และปรับแก้ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้แบบสอบถามมีความครอบคลุมและครบถ้วนตามวัตถุประสงค์การศึกษา และผู้วิจัยนำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Conficiency Alpha) โดยวิธีการคำนวณของครอนบาช (Cronbach) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2561) โดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC เพื่อให้ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ซึ่งจะมีค่าระหว่าง $0 < \infty < 1$ โดยค่าที่ใกล้เคียง 1 มากแสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง ทั้งนี้ค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้จะต้องมีค่าเกิน 0.70 เพราะถือว่าค่าที่ได้เพียงพอและเป็นที่ยอมรับทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้วยสถิติเชิงพรรณนาสำหรับการหาค่าร้อยละ (Percentage) การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (mean)

และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และสถิติเชิงอนุมาน สำหรับทดสอบ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ ด้วยสถิติการถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis : MRA)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม มาวิเคราะห์และสรุปผลข้อมูลที่ศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ด้วยวิธีการสรุปความในรูปแบบของการบรรยายเชิงพรรณนา เพื่อประกอบการอธิบายข้อมูลที่ ได้จากการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการวิเคราะห์และตรวจสอบความ ถูกต้องด้วยการเปรียบเทียบเชิงทฤษฎีผลที่ได้จะนำมาซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรม บริการทางการแพทย์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพตำบล

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 80.6 อายุ 55 ปี ขึ้นไปและอายุต่ำกว่า 23 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 51.6 ตำแหน่ง นักวิชาการพยาบาลสาธารณสุขวิชาชีพ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 45.2 และมี ประสบการณ์การทำงาน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 61.3

ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (telehealth) พบว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (telehealth) ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.80 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ ท่านคิดว่าการใช้ บริการตรวจทางไกลของโรงพยาบาลทำให้ผู้ป่วยรู้สึกปลอดภัย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.92 รองลงมาคือ ข้อ ท่านคิดว่าการใช้ระบบ ตรวจทางไกลของโรงพยาบาลทำให้ผู้ป่วยได้รับความสะดวกในการตรวจกับแพทย์มากขึ้น อยู่ ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.99 และ ข้อ ท่านได้รับ ข้อมูลด้านสุขภาพเบื้องต้นจากระบบบริการตรวจทางไกล อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.92 และลำดับสุดท้ายคือ ข้อ ท่านคิดว่าระบบการตรวจ ทางไกลของโรงพยาบาลช่วยให้แพทย์สามารถให้การรักษากับผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ใน ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.92

ปัจจัยด้านการยอมรับนวัตกรรม พบว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อ ปัจจัยการยอมรับนวัตกรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 0.561 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการรับรู้ประโยชน์ในการใช้งาน นวัตกรรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 รองลงมาคือ ด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ

3.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.80 และลำดับสุดท้ายคือ ด้านทัศนคติที่มีต่อการใช้งานนวัตกรรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.90 ด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งานนวัตกรรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83

ปัจจัยด้านการใช้งานสารสนเทศ พบว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อปัจจัยการใช้งานสารสนเทศ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.715 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านคุณภาพของสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.70 รองลงมาคือ ด้านคุณภาพของระบบ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.86 และลำดับสุดท้ายคือ ด้านคุณภาพของบริการ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.86

ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งาน พบว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อปัจจัยการใช้งานสารสนเทศ ด้านคุณภาพของบริการ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.86 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ ท่านคิดว่าควรจัดให้มีบริการที่มีคุณภาพสำหรับโครงการเทเลเฮลธ์ (telehealth) ทั่วประเทศ เพื่อการพัฒนาการเข้าถึงการรักษาอย่างยั่งยืน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.92 รองลงมาคือ ข้อ ท่านคิดว่าโครงการเทเลเฮลธ์ (telehealth) เข้าถึงความต้องการของประชาชนในการมารับบริการจากระบบ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.95 และลำดับสุดท้ายคือ ข้อ ท่านคิดว่าโครงการเทเลเฮลธ์ (telehealth) เข้าถึงความต้องการของท่านในการใช้บริการระบบ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.90

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากผลการวิจัย พบว่า 1) ด้านอาชีพและความเกี่ยวข้องกับระบบเทเลเฮลธ์ (Telehealth) บุคลากรทางการแพทย์ที่ใช้ระบบเทเลเฮลธ์ (Telehealth) เพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยในเบื้องต้นรวมถึงประเมินอาการของผู้ป่วยที่ไม่สามารถเดินทางมายังโรงพยาบาลได้ ถือได้ว่ามีความสะดวกและรวดเร็ว และยังประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางของผู้ป่วยด้วย ดังนั้น ระบบเทเลเฮลธ์ (Telehealth) ย่อมมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรทางการแพทย์ผู้ใช้งานระบบและประชาชนผู้เข้ารับการรักษาโรค แสดงให้เห็นว่า บุคลากรทางการแพทย์มีการยอมรับการใช้งานระบบเทเลเฮลธ์ ซึ่งมองถึงประโยชน์ที่ผู้ป่วยได้รับรวมถึงความรวดเร็วและแม่นยำในการปฏิบัติงาน 2) ด้านคุณภาพระบบเทเลเฮลธ์ (Telehealth) คุณภาพของสารสนเทศ ถือว่ามีความแม่นยำ ทันสมัย รวดเร็ว มีประสิทธิภาพมากต่อการให้บริการทางการแพทย์ ดังนั้นระบบเทเลเฮลธ์ (Telehealth) จะมีประสิทธิภาพเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับข้อมูลหรือสารสนเทศที่

มีคุณภาพ เช่น ข้อมูลของผู้ป่วยที่เป็นปัจจุบัน ไม่ซ้ำซ้อน หรือผิดพลาด เป็นต้น 3) ด้านการรับรู้ระบบเทเลเฮลธ์ (Telehealth) ของบุคลากรทางการแพทย์ ในการใช้งานระบบเทเลเฮลธ์ (Telehealth) ของบุคลากรทางการแพทย์นั้น ส่วนใหญ่มีการรับรู้ในระดับดีมาก แต่ยังคงพัฒนาในเรื่องของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ของประเทศไทย เนื่องจากระบบเทเลเฮลธ์ (Telehealth) ใช้สัญญาณอินเทอร์เน็ตในการใช้งาน 4) ประโยชน์ของระบบเทเลเฮลธ์ (Telehealth) มีประโยชน์ต่อผู้ป่วย โดยช่วยให้ผู้ป่วยสามารถเข้าถึงระบบการรักษาที่มีประสิทธิภาพโดยตรงจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งอยู่ใกล้บ้านไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพื่อที่จะเข้าระบบการรักษา จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วยมากยิ่งขึ้นหากเทเลเฮลธ์เป็นระบบที่มีการให้บริการต่อเนื่อง ให้ความสะดวก รวดเร็วมยิ่งขึ้น และ 5) ข้อแตกต่างระหว่างระบบเดิมและระบบเทเลเฮลธ์ (Telehealth) ความแตกต่างในเรื่องของข้อมูลโดยระบบ Telehealth จะช่วยให้การกรอกข้อมูลได้แบบเรียลไทม์ แต่ก็ยังไม่สมบูรณ์เทียบเท่ากับระบบเดิมสำหรับระบบการรักษา ซึ่ง Telehealth จะทำให้ผู้ป่วยได้พบแพทย์ที่เชี่ยวชาญในโรคนั้นๆ โดยที่ไม่ต้องเดินทางไปพบแพทย์ ซึ่งสะดวกต่อผู้รับบริการ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านการยอมรับนวัตกรรมมีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งานนวัตกรรมของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณของปัจจัยด้านการยอมรับนวัตกรรมมีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งานนวัตกรรมของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ปัจจัยด้านการยอมรับนวัตกรรม	b	t	Beta	Sig
ด้านการรับรู้ประโยชน์ในการใช้งานนวัตกรรม	-0.004	-0.020	-0.004	0.984
ด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งานนวัตกรรม	0.679	4.197	0.738	0.000*
ด้านทัศนคติที่มีต่อการใช้งานนวัตกรรม	-0.170	-0.973	-0.200	0.340
ด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพ	0.287	2.094	0.299	0.046*

Adjusted $R^2 = 0.826$, $F = 11.429$, $Sig. = 0.00**$

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านการยอมรับนวัตกรรมมีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งานนวัตกรรมของบุคลากรทางการแพทย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

เมื่อพิจารณาน้ำหนักของผลกระทบของปัจจัยด้านการยอมรับนวัตกรรม พบว่า ด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งานนวัตกรรม ($B = 0.679$) มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งานนวัตกรรมของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพ ($B = 0.287$) มีผลต่อความผูกพันการทำงาน

ของข้าราชการและลูกจ้าง อิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งานนวัตกรรมของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เป็นลำดับถัดมา

เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด ($R^2 = 0.634$) พบว่า ปัจจัยด้านการยอมรับนวัตกรรมมีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งานนวัตกรรมของบุคลากรทางการแพทย์ร้อยละ 63.4 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 36.6 มาจากปัจจัยด้านอื่นๆ ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติทดสอบพบว่ามีค่า $F = 11.249$ ซึ่งมีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 แสดงว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวมี อิทธิพลต่อตัวแปรตาม

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านการใช้งานสารสนเทศมีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งานนวัตกรรมของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณของปัจจัยด้านการใช้งานสารสนเทศมีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งานนวัตกรรมของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ปัจจัยด้านการใช้งานสารสนเทศ	b	t	Beta	Sig
ด้านคุณภาพของสารสนเทศ	0.319	1.043	0.293	0.306
ด้านคุณภาพของระบบ	-0.057	-0.199	-0.064	0.844
ด้านคุณภาพของบริการ	0.342	1.406	0.385	0.171

Adjusted $R^2 = 0.259$, $F = 4.489$, Sig. = 0.00**

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านการใช้งานสารสนเทศไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งานนวัตกรรมของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

เมื่อพิจารณาน้ำหนักของผลกระทบของปัจจัยด้านการใช้งานสารสนเทศ พบว่า ด้านคุณภาพของสารสนเทศ ด้านคุณภาพของระบบ และด้านคุณภาพของบริการ ไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งานนวัตกรรมของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด ($R^2 = 0.333$) พบว่า ปัจจัยด้านการยอมรับนวัตกรรมมีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งานนวัตกรรมของบุคลากรทางการแพทย์ร้อยละ 33.3 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 66.7 มาจากปัจจัยด้านอื่นๆ ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติทดสอบพบว่ามีค่า $F = 4.489$ ซึ่งมีค่า Sig. เท่ากับ 0.020 ซึ่งมากกว่า 0.01 แสดงว่ามีตัวแปรอิสระไม่มี อิทธิพลต่อตัวแปรตาม

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (TeleHealth) มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งานนวัตกรรมของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณของปัจจัยด้านเทเลเฮลธ์ (TeleHealth) มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งานนวัตกรรมของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ปัจจัยด้านเทเลเฮลธ์ (TeleHealth)	B	t	Beta	Sig
ด้านเทเลเฮลธ์ (TeleHealth)	0.730	6.286	0.759	0.000

Adjusted $R^2 = 0.562$, $F = 39.508$, Sig. = 0.00**

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านการยอมรับนวัตกรรมมีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งานนวัตกรรมของบุคลากรทางการแพทย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

เมื่อพิจารณาน้ำหนักของผลกระทบของปัจจัยด้านเทเลเฮลธ์ (Telehealth) พบว่า ปัจจัยด้านเทเลเฮลธ์ (Telehealth) โดยรวม ($B = 0.730$) มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งานนวัตกรรมของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด ($R^2 = 0.577$) พบว่า ปัจจัยด้านการยอมรับนวัตกรรมมีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งานนวัตกรรมของบุคลากรทางการแพทย์ร้อยละ 57.7 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 42.3 มาจากปัจจัยด้านอื่นๆ ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติทดสอบพบว่า มีค่า $F = 39.508$ ซึ่งมีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 แสดงว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยด้านการยอมรับนวัตกรรม ปัจจัยด้านการใช้งานสารสนเทศ ปัจจัยด้านเทเลเฮลธ์ (Telehealth) มีอิทธิพลร่วมกันต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งานนวัตกรรมของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณของปัจจัยด้านการยอมรับนวัตกรรม ปัจจัยด้านการใช้งานสารสนเทศ ปัจจัยด้านเทเลเฮลธ์ (Telehealth) มีอิทธิพลร่วมกันต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งานนวัตกรรมของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ปัจจัยด้านเทเลเฮลธ์ (Telehealth)	b	t	Beta	Sig
ด้านการยอมรับนวัตกรรม	0.222	1.022	0.161	0.316
ด้านการใช้งานสารสนเทศ	0.197	1.159	0.183	0.257
ด้านเทเลเฮลธ์	0.521	3.182	0.542	0.004*

Adjusted $R^2 = 0.579$, $F = 14.756$, Sig. = 0.00**

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านเทคโนโลยี มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งานนวัตกรรมของบุคลากรทางการแพทย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

เมื่อพิจารณาน้ำหนักของผลกระทบของปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Telehealth) โดยรวม ($B = 0.521$) มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งานนวัตกรรมของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด ($R^2 = 0.621$) พบว่า ปัจจัยด้านการยอมรับนวัตกรรมมีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งานนวัตกรรมของบุคลากรทางการแพทย์ร้อยละ 62.1 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 37.9 มาจากปัจจัยด้านอื่นๆ ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติทดสอบพบว่ามีค่า $F = 14.756$ ซึ่งมีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 แสดงว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวมี อิทธิพลต่อตัวแปรตาม

อภิปรายผล

1. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Telehealth) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต่อปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Telehealth) ในรายชื่อ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้บริการตรวจทางไกลของโรงพยาบาลทำให้ผู้ป่วยรู้สึกปลอดภัย มากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเข้ารับการรักษาของผู้ป่วยจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญทำให้ผู้ป่วยมีความรู้สึกปลอดภัยและคลายความกังวลจากอาการเจ็บป่วย ถ้าหากผู้ป่วยไม่ต้องเดินทางไปยังโรงพยาบาลหรือพำนักรักษาที่พักรักษาและสามารถรับการรักษาผ่านระบบ Telehealth ได้ จะทำให้ผู้ป่วยรู้สึกเหมือนได้เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับ บทความจากหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ (2562) เรื่อง “Telemedicine บนคมตัด” กล่าวถึงความก้าวหน้าของเทคโนโลยีได้แก่ อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง, Internet of Things, Blockchain, ปัญญาประดิษฐ์ และเทคโนโลยีผสมความเป็นจริงกำลังมีบทบาทสำคัญในการปฏิวัติการแพทย์ โครงการเทคโนโลยี ต้นแบบใช้ Telemedicine ถูกเงินผ่านเครือข่ายดิจิทัลความเร็วสูงในพื้นที่ห่างไกลซึ่งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเหล่านี้จะช่วยให้การดูแลรักษาผู้ป่วยมีคุณภาพ ตามมาตรฐานใหม่ที่สูงขึ้น ผู้ให้บริการด้านสุขภาพจะสามารถติดต่อกับผู้ป่วยได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น การรับส่งข้อมูลด้านสุขภาพมีความแม่นยำ เชื่อถือได้ และเป็นปัจจุบัน ทำให้สามารถสร้างผลลัพธ์ด้านการดูแลสุขภาพที่ดีขึ้น

2. ปัจจัยด้านการยอมรับนวัตกรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต่อปัจจัยด้านการยอมรับนวัตกรรม ในด้านการรับรู้ประโยชน์ในการใช้งานนวัตกรรม มากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุคลากรทางการแพทย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ถึงประโยชน์ของนวัตกรรมหรือระบบการรักษาผ่านเทคโนโลยีที่ทันสมัยจะช่วยให้เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและการตรวจ

รักษาผู้ป่วยได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ (ณติกานจน์ สิริกาญจนกุล, 2565) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษารับรู้ของลูกค้าและรูปแบบการพัฒนานวัตกรรมที่มีต่ออุตสาหกรรมบริการของธุรกิจในกลุ่มศูนย์การติดต่อ (Contact Center) ผลการวิจัยพบว่า การนำนวัตกรรมเข้ามาใช้ในองค์กร สะท้อนถึงงานบริการของศูนย์การติดต่อ (Contact Center) ในหลายมิติไม่ว่าจะเป็น ความคุ้มค่าของการนำนวัตกรรมเข้ามาใช้ในองค์กร ความรู้ ความเข้าใจและการยอมรับของคนในองค์กร ความรวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำของข้อมูลและนวัตกรรมไม่สามารถเข้ามาทดแทนการทำงานของคนที่ทุกขั้นตอน จึงสะท้อนให้เห็นมุมมองของการนำนวัตกรรมเข้ามาใช้ในองค์กรว่า ควรจะมองมุมไหน จัดการอย่างไร เพื่อให้การนำนวัตกรรมเข้ามาใช้มีประสิทธิภาพที่สุด

3. ปัจจัยด้านการใช้งานสารสนเทศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต่อปัจจัยด้านการใช้งานสารสนเทศ ในด้านคุณภาพของสารสนเทศ มากที่สุด ซึ่งอาจเนื่องมาจากบุคลากรทางการแพทย์มีการทำงานกับผู้ป่วยผ่านระบบ Telehealth ซึ่งสารสนเทศจึงเป็นข้อมูลที่สำคัญในการรักษาและให้คำแนะนำกับผู้ป่วย ดังนั้นหากสารสนเทศขาดความน่าเชื่อถือและไม่มีคุณภาพการทำงานย่อมเกิดปัญหาระหว่างบุคลากรทางการแพทย์กับผู้ป่วยในการรักษาได้ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ (วรัณญา สิทธิมั่นคง, 2563) ได้ศึกษาเรื่อง การยอมรับเทคโนโลยีและความตั้งใจใช้ TELEMEDICINE ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับเทคโนโลยีและความตั้งใจใช้ Telemedicine (แอปพลิเคชัน Raksa) ของผู้ใช้ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังด้านความพยายาม (Effort Expectancy) สภาพแวดล้อมที่สนับสนุน (Facilitating Conditions) ความคาดหวังด้านประสิทธิภาพ (Performance Expectancy) การรับรู้ด้านความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัย (Perceived privacy and security) และการตระหนักรู้เกี่ยวกับสุขภาพ (Health Consciousness) ล้วนมีความสัมพันธ์เชิงบวกและส่งผลต่อความตั้งใจใช้ Telemedicine โดยการรับรู้ด้านความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยมีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ความคาดหวังด้านความพยายาม สภาพแวดล้อมที่สนับสนุน ความคาดหวังด้านประสิทธิภาพ และการตระหนักรู้เกี่ยวกับสุขภาพ ตามลำดับ

4. ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อปัจจัยด้านความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งานในเรื่องของความตั้งใจในการทำงานและให้การรักษาร่วมกันของบุคลากรทางการแพทย์กับประชาชนเป็นอย่างดีผ่านระบบอุปกรณ์โครงการเทเลเฮลธ์ และ หากมีการพัฒนาระบบให้ทันสมัยมากยิ่งขึ้นในอนาคตบุคลากรทางการแพทย์ยินดีจะฝึกฝนและเข้ารับการอบรมการใช้ระบบอยู่เสมอ สามารถอธิบายได้ว่า บุคลากรทางการแพทย์มีความตั้งใจหรือคาดหวังการทำงานระหว่างแพทย์กับประชาชนผ่านระบบเทเลเฮลธ์ (Telehealth) มีผลตอบรับที่ดีและหากสามารถพัฒนาระบบเทเลเฮลธ์ (Telehealth) ให้มีความทันสมัยบุคลากรทางแพทยนั้นยินดีเข้ารับฝึกอบรมและเรียนรู้เพื่อให้งานเกิด

ประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ (คนอง อินทร์โชติ, 2564) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษา คุณภาพของระบบสารสนเทศ การยอมรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการแพทย์ ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชันปรึกษาแพทย์ออนไลน์ของประชากรในเขต กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า ส่วนปัจจัยด้านคุณภาพของระบบสารสนเทศด้านการยอมรับเทคโนโลยีส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชันปรึกษาแพทย์ออนไลน์ของประชากร ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพของข้อมูล ด้านคุณภาพของระบบ ด้านคุณภาพของการบริการ ด้านการรับรู้ประโยชน์ ด้านการรับรู้การใช้งานง่าย และ ด้านความพึงพอใจส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชันปรึกษาแพทย์ออนไลน์ของประชากร ในเขตกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน

1. ปัจจัยด้านการยอมรับนวัตกรรม ได้แก่ ด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน นวัตกรรม และ ด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพมีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งานนวัตกรรมของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล แสดงให้เห็นว่า บุคลากรทางการแพทย์มีความรู้และความเข้าใจระบบ Telehealth เป็นอย่างดีสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนการใช้งานได้อย่างถูกต้องและมีความคาดหวังเกี่ยวกับการใช้งานระบบ Telehealth ว่าจะสามารถทำให้การทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ (คนอง อินทร์โชติ, 2564) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษา คุณภาพของระบบสารสนเทศ การยอมรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการแพทย์ ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชันปรึกษาแพทย์ออนไลน์ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า ส่วนปัจจัยด้านคุณภาพของระบบสารสนเทศด้านการยอมรับเทคโนโลยีส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชันปรึกษาแพทย์ออนไลน์ของประชากร ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพของข้อมูล ด้านคุณภาพของระบบ ด้านคุณภาพของการบริการ ด้านการรับรู้ประโยชน์ ด้านการรับรู้การใช้งานง่าย และด้านความพึงพอใจส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชันปรึกษาแพทย์ออนไลน์ของประชากร ในเขตกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

2. ปัจจัยด้านการใช้งานสารสนเทศ ได้แก่ ด้านคุณภาพของสารสนเทศ ด้านคุณภาพของระบบ และด้านคุณภาพของการบริการ ไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งานนวัตกรรมของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ระบบสารสนเทศขาดความน่าเชื่อถือ และมีความผิดพลาดที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง ระหว่างการทำงานทำแต่สิ่งที่บุคลากรทางการแพทย์มีความคาดหวังว่าจะสามารถให้การรักษาร่วมกันระหว่างแพทย์กับประชาชนได้เป็นอย่างดีผ่านระบบอุปกรณ์โครงการเทเลเฮลธ์

3. ปัจจัยด้านเทเลเฮลธ์ (Telehealth) มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งานนวัตกรรมของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล แสดงให้เห็นว่าระบบเทเลเฮลธ์ (Telehealth) เป็นการให้บริการตรวจทางไกลระหว่างแพทย์กับผู้ป่วย ซึ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้ป่วยโดยไม่ต้องเดินทางไปยังโรงพยาบาลและสามารถรับฟังคำแนะนำรวมถึงการรักษาการเบื้องต้นของผู้ป่วยได้ตามอาการ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ (วรรณญา สิริธิมั่นคง, 2563) ได้ศึกษาเรื่อง การยอมรับเทคโนโลยีและความตั้งใจใช้ TELEMEDICINE ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับเทคโนโลยีและความตั้งใจใช้ Telemedicine (แอปพลิเคชัน Raksa) ของผู้ใช้ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังด้านความพยายาม (Effort Expectancy) สภาพแวดล้อมที่สนับสนุน (Facilitating Conditions) ความคาดหวังด้านประสิทธิภาพ (Performance Expectancy) การรับรู้ด้านความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัย (Perceived privacy and security) และการตระหนักรู้เกี่ยวกับสุขภาพ (Health Consciousness) ล้วนมีความสัมพันธ์เชิงบวกและส่งผลต่อความตั้งใจใช้ Telemedicine โดยการรับรู้ด้านความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยมีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ความคาดหวังด้านความพยายาม สภาพแวดล้อมที่สนับสนุน ความคาดหวังด้านประสิทธิภาพ และการตระหนักรู้เกี่ยวกับสุขภาพ ตามลำดับ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. จากการปัจจัยด้านเทเลเฮลธ์ (Telehealth) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าการตรวจทางไกลของโรงพยาบาลช่วยให้แพทย์สามารถให้การรักษาผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความสำคัญน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารโรงพยาบาลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มประสิทธิภาพในด้านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในพื้นที่ส่วนภูมิภาคเพื่อให้การทำงานของแพทย์มีความสะดวกและรวดเร็วมากขึ้น

2. จากการศึกษปัจจัยการยอมรับนวัตกรรม พบว่า ในด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งานนวัตกรรม ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารโรงพยาบาลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรฝึกอบรมบุคลากรทางการแพทย์ในการใช้ระบบ เทเลเฮลธ์ (Telehealth) และจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานอย่างละเอียดเพื่อศึกษาและทบทวนระหว่างการทำงาน

3. จากการศึกษปัจจัยการใช้งานสารสนเทศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับด้านคุณภาพของบริการ น้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารโรงพยาบาลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรสร้างความน่าเชื่อถือให้กับระบบโดยการพัฒนาระบบ เทเลเฮลธ์ (Telehealth) ร่วมกับบุคลากรทางการแพทย์ให้ควบคู่เพื่อพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

4. จากการศึกษาความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความตั้งใจใช้ระบบและอุปกรณ์ทุกครั้งในการรักษาน้อยที่สุด ดังนั้น ควรมีการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรให้เรียนรู้นวัตกรรมใหม่ๆ เกี่ยวกับการรักษาอยู่เสมอ

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2561). สถิติสำหรับงานวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คนอง อินทร์โชติ. (2564). การศึกษา คุณภาพของระบบสารสนเทศ การยอมรับเทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการแพทย์ ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชันปรึกษาแพทย์ออนไลน์ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณัฏิกาญจน์ สิริกาญจน์กุล. (2565). การศึกษาการรับรู้ของลูกค้าและรูปแบบการพัฒนานวัตกรรมที่มีต่ออุตสาหกรรมบริการของธุรกิจในกลุ่มศูนย์การติดต่อ (Contact Center). ใน สารนิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต สาขาการจัดการบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2564). หลักการวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- บุษยรัตน์ ศิลปวิทยาท. (2563). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้านสุขภาพในการพยาบาลเพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วย. *Journal of Nursing and Health Care*, 38(2), 6-14.
- วรัณญา สิทธิมั่นคง. (2563). การยอมรับเทคโนโลยีและความตั้งใจใช้ TELEMEDICINE ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. ใน สารนิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการตลาด. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงาน กสทช. (2562). เติมน้ำโครงการ Telehealth . กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ.
- สำนักงาน กสทช. (2563). รายงานประจำปี 2563 การกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ.
- สุชุม เฉลยทรัพย์ และคณะ. (2564). เทคโนโลยีสารสนเทศ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

ประสิทธิผลของการสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ที่มีต่อ
การส่งเสริมการใช้พื้นที่สีเขียวในกรุงเทพมหานคร
ตามทฤษฎีลำดับขั้นการเปลี่ยนแปลง*

THE EFFECTIVENESS OF ONLINE SOCIAL MARKETING
COMMUNICATION ON PROMOTING OF USING GREEN SPACES IN
BANGKOK THROUGH STAGES OF CHANGE MODEL

สิริพร คำแดง* และนฤกฤต วันตะเมธ

Sireeporn Khamdaeng and Nottakrit Vantamay

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Kasetsart University, Thailand

*Corresponding author E-mail: sireeporn.k@ku.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการเปิดรับข้อมูลข่าวสารการสื่อสารทางการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ และการรับรู้ความสามารถตามลำดับขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการตระหนักรู้ ขั้นการเตรียมความพร้อม ขั้นการปฏิบัติ และขั้นการปฏิบัติซ้ำ ต่อการใช้พื้นที่สีเขียวในกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิก Facebook Fan Page ของสวนสาธารณะหลักในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้วิจัย ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (MRA) ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข้อมูลข่าวสารการสื่อสารทางการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ มีดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 20 - 30 ปี มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 15,000 บาท 2) การเปิดรับข้อมูลข่าวสารการสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์อยู่โดยรวมอยู่ในระดับบางครั้ง และ Facebook มีการเปิดรับสูงที่สุด อยู่ในระดับบางครั้ง มีการตระหนักรู้ อยู่ในระดับมาก การเตรียมความพร้อม การปฏิบัติ และการปฏิบัติซ้ำ อยู่ในระดับบ่อยครั้ง และประสิทธิผลของการสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์พบว่า 1) TikTok ($\beta = .250$), Facebook ($\beta = .240$) และ Twitter ($\beta = .223$) มีอิทธิพลต่อการตระหนักรู้ 2) Instagram

* Received February 6, 2023; Revised March 24, 2023; Accepted April 20, 2023

($\beta = .251$) มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อม 3) Facebook ($\beta = .312$) มีอิทธิพลการปฏิบัติ 4) Facebook ($\beta = .245$) และ Instagram ($\beta = .179$) มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติซ้ำ การวิจัยนับเป็นประโยชน์ต่อการไปวางแผนการสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ สามารถส่งเสริมการใช้พื้นที่สีเขียวให้กับประชาชนในกรุงเทพมหานครได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองความพึงพอใจของผู้ใช้ได้มากที่สุด

คำสำคัญ: การสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์, การใช้พื้นที่สีเขียว, ทฤษฎีลำดับขั้น การเปลี่ยนแปลง

Abstract

The purpose of this research was to study of The Effectiveness of Online Social Marketing Communication on Promoting of Using Green Spaces in Bangkok Through Stages of Change Model. This research used 4 Stages Contemplate, Preparation, Action and Maintenance. The research use Quantitative Research and use Survey Research to collect information. The samples of 400 persons from Facebook Fan Page Green Spaces in Bangkok. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, mean standard deviation and Multiple Regression Analysis (MRA). The results of the research found that 1) The samples general information are female, aged 20 – 30 years old, working as employees, have an average monthly income of less than 15,000 baht. 2) The samples exposure online social marketing communication in all tools was on middle level and the samples exposure in Facebook the most on moderate level. The samples have Stages of Change Model in Contemplate, Preparation, Action and Maintenance on moderate level and when considering the effectiveness of online social marketing communication on promoting it was found that TikTok ($\beta = .250$), Facebook ($\beta = .240$) and Twitter ($\beta = .223$) influence of Contemplate, Instagram ($\beta = .251$) influence of Preparation, Facebook ($\beta = .312$) influence of Action, Facebook ($\beta = .245$) and Instagram ($\beta = .179$) influence of Maintenance. The results of this research can be useful for planning online social marketing communication on promoting of using green spaces in Bangkok most effectively and recompense user satisfaction as possible.

Keywords: Online Social Marketing Communication, Green Spaces Using, Stages of Change Model

บทนำ

เนื่องจากโลกของเราในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากมีการเจริญเติบโตในด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ส่งผลให้มีถนนหนทาง ที่อยู่อาศัย อาคารสำนักงาน และทางเดินรถสาธารณะ ต่าง ๆ เพิ่มขึ้นและมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา ปัจจุบันในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลกไม่ได้ให้ความสำคัญเฉพาะการพัฒนาทางด้านเชิงพาณิชย์เพียงด้านเดียวแล้ว แต่จะมีการทำควบคู่ไปกับการพัฒนาและรักษาหรือเพิ่มพื้นที่สีเขียวภายในเมื่อควบคู่ไปด้วย กรุงเทพมหานครก็เช่นเดียวกันที่กำลังเจริญรอยตามเมืองใหญ่ๆ ในประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่สิ่งที่ยังขาดคือพื้นที่สีเขียวที่ยังน้อย โดยพื้นที่สีเขียว หรือ Green Space เมือง ซึ่งเมืองที่ดีควรมีพื้นที่สีเขียวที่มีคุณภาพในปริมาณที่เหมาะสมสามารถเข้าถึงได้สะดวก และยังเป็นเมืองที่มีปริมาณความหนาแน่นมาก พื้นที่สีเขียวในเมืองยังมีคุณค่าต่อสุขภาวะของคนเมืองมากขึ้น โดยองค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์สำหรับเมืองที่มีสิ่งแวดล้อมที่ดี ระบุว่า ประชาชน 1 คน ควรมีพื้นที่สีเขียวอยู่ที่ 9 – 15 ตารางเมตร (สำนักข่าวอิศรา, 2565)

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันมีรูปแบบการตลาดเกิดขึ้นมากมายรูปแบบการทำธุรกิจจึงต้องพัฒนาตามเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค และเพิ่มผลกำไร โดยแนวคิดการตลาดเพื่อสังคม หรือ Social Marketing เป็นแนวคิดที่ธุรกิจไม่ว่าเล็กหรือใหญ่เริ่มนำมาใช้กัน เนื่องจากแนวคิดนี้สามารถสร้างภาพจำและสร้างประโยชน์แก่สังคม เป็นการที่ธุรกิจแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมคล้าย ๆ CSR หรือทำให้สังคมดีขึ้น โดยแนวคิด Social Marketing คือการเอาการตลาดเข้าไปจูงใจเพื่อให้ผู้บริโภคเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรม เพื่อเป็นประโยชน์แก่ตัวเองและไม่มุ่งเน้นเป้าหมายไปที่การซื้อสินค้าหรือบริการ ผ่านการเปลี่ยนมุมมองและทัศนคติที่ผู้บริโภคที่มีต่อแบรนด์ให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น (Brand Inside, 2022)

ปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก และสื่อสังคมออนไลน์ก็เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นสื่อที่นิยมใช้สื่อสารการตลาดเพื่อการประชาสัมพันธ์ และทำกิจกรรมทางการตลาดออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ เราสามารถหาข้อมูลต่าง ๆ ได้ง่ายผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ที่เป็นแหล่งค้นหาข้อมูลได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์นิยมแบ่งปันรูปภาพ กิจกรรมและข้อมูลของต่าง ๆ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Instagram, Twitter, TikTok, YouTube และ Website ซึ่งทำให้ผู้ที่ได้รับรู้สื่อนั้น ๆ เกิดความสนใจ กระตุ้นให้อยากให้ไปสถานที่ต่าง ๆ ตามสื่อสังคมออนไลน์ที่พบเห็น

โดยทำให้สามารถหาทางเลือกหรือมีความมั่นใจในสถานที่นั้น ๆ มากขึ้น ผ่านการได้รับรู้ข้อมูลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (We Are Social, 2021)

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีลำดับขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Transtheoretical หรือ Stage of Change Model) เนื่องจากเป็นทฤษฎีที่ได้รับความนิยม เชื่อถือ และถูกนำมาใช้ในงานวิจัยด้านการการอธิบายพฤติกรรมการตัดสินใจของบุคคล (Prochaska, J. O., & DiClemente, C, 1983) โดยผู้วิจัยได้นำลำดับขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Stages of Change) มาเป็นตัวแปร ได้แก่ ขั้นการตระหนักรู้, ขั้นการเตรียมความพร้อม, ขั้นการปฏิบัติ และ ขั้นการปฏิบัติซ้ำ เนื่องจากทั้ง 4 ขั้นที่เลือกนำมาใช้เป็นขั้นตอนของการที่บุคคลนั้น ๆ ตั้งใจที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจนกระทั่งทำพฤติกรรมนั้นเป็นนิสัย

ด้วยสภาพปัญหาและเหตุผลดังกล่าวนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา “ประสิทธิผลของการสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ที่มีต่อการส่งเสริมการใช้พื้นที่สีเขียวในกรุงเทพมหานคร ตามทฤษฎีลำดับขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง” ซึ่งหวังว่างานวิจัยนี้จะสามารถเป็นประโยชน์ต่อนักสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมในการกำหนดกลยุทธ์ในการส่งเสริมให้เกิดการใช้พื้นที่สีเขียวให้ถูกต้องเหมาะสมเป็นประโยชน์สูงสุด และต่อภาครัฐในด้านนโยบายสวน 15 นาทีทั่วกรุง ของกรุงเทพมหานคร และ ในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในกรุงเทพมหานครให้ตรงตามหลักเกณฑ์สำหรับเมืองที่มีสิ่งแวดล้อมที่ดีองค์การอนามัยโลก โดยให้สามารถเข้าถึงพฤติกรรมของผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความพึงพอใจมากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการเปิดรับข้อมูลข่าวสารการสื่อสารทางการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ และการรับรู้ความสามารถตามลำดับขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการตระหนักรู้ ขั้นการเตรียมความพร้อม ขั้นการปฏิบัติ และขั้นการปฏิบัติซ้ำ ต่อการใช้พื้นที่สีเขียวในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาการเปิดรับข้อมูลข่าวสารการสื่อสารทางการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ และการรับรู้ความสามารถตามลำดับขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการตระหนักรู้ ขั้นการเตรียมความพร้อม ขั้นการปฏิบัติ และขั้นการปฏิบัติซ้ำ ต่อการใช้พื้นที่สีเขียวในกรุงเทพมหานคร

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิก Facebook Fan Page ของสวนสาธารณะหลักในกรุงเทพมหานคร เลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-State

Sampling) โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มเพจแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ได้ทำการแบ่งเพจ Facebook ของสวนสาธารณะหลักในกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 28 เพจ และได้ทำการแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มตามจำนวนผู้ติดตาม ขั้นตอนที่ 2 ได้ใช้วิธีการสุ่มโดยการเทียบสัดส่วนจริง จากเพจสวนสาธารณะหลักในกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 เพจ จากนั้นใช้วิธีการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ได้ทำการสุ่มเลือกไว้แล้ว จำนวน 400 ชุด ผ่าน Google Form

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งรูปแบบคำถามจะเป็นคำถามปลายปิด (Close-Ended Question) โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นการกำหนดคำตอบให้ (Check-List) จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัด (5-Point Rating Scale) ได้แก่ Facebook, Instagram, Twitter, TikTok, YouTube และ Website จำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียว ในขั้นการตระหนักรู้ ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียว ในขั้นการเตรียมความพร้อม ขั้นการปฏิบัติ และขั้นการปฏิบัติซ้ำ โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นการกำหนดคำตอบให้ (5-Point Rating Scale) และมีการทดสอบหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งในงานวิจัยนี้มีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.67 – 1 และหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach ซึ่งค่าความเชื่อมั่นควรมีมากกว่าหรือเท่ากับ 0.7 ขึ้นไปจะถือว่ามีความน่าเชื่อถือสูง โดยจำแนกตามตัวแปรได้ดังต่อไปนี้ ในด้านเครื่องมือการสื่อสารการตลาด Facebook มีค่าความเชื่อมั่น 0.904 Instagram มีค่าความเชื่อมั่น 0.907 Twitter มีค่าความเชื่อมั่น 0.934 TikTok มีค่าความเชื่อมั่น 0.868 YouTube มีค่าความเชื่อมั่น 0.883 และ Website มีค่าความเชื่อมั่น 0.838 ในด้านขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ขั้นการตระหนักรู้ มีค่าความเชื่อมั่น 0.943 ขั้นการเตรียมความพร้อม มีค่าความเชื่อมั่น 0.926 ขั้นการปฏิบัติ มีค่าความเชื่อมั่น 0.883 และ ขั้นการปฏิบัติซ้ำ มีค่าความเชื่อมั่น 0.952

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ได้ทำการสุ่มเลือกไว้แล้วทั้งหมดด้วยตนเอง (Self-Administered Questionnaire) จำนวน 400 ชุด ผ่าน Google Form ได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามผ่านทาง Facebook Fan Page สวนสาธารณะหลักที่มีเพจจำนวน 28 แห่ง จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาลงรหัสเพื่อเป็นข้อมูลในรูปแบบของสัญลักษณ์ที่เครื่องคอมพิวเตอร์

สามารถคำนวณได้ แล้วจึงนำข้อมูลทั้งหมดมาประมวลผลผ่านโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในงานวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics Analysis) โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง การเปิดรับการสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ มีต่อการส่งเสริมการใช้พื้นที่สีเขียวในกรุงเทพมหานคร และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามทฤษฎีลำดับขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง ทั้ง 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการตระหนักรู้ ขั้นตอนเตรียมความพร้อม ขั้นตอนการปฏิบัติ และขั้นตอนการปฏิบัติซ้ำ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) โดยใช้การทดสอบสมมติฐานตามที่กำหนดไว้ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ในงานวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาประมวลผลผ่านโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในงานวิจัย

ผลการวิจัย

การเปิดรับข้อมูลข่าวสารการสื่อสารทางการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ และการรับรู้ความสามารถตามลำดับขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการตระหนักรู้ ขั้นตอนเตรียมความพร้อม ขั้นตอนการปฏิบัติ และขั้นตอนการปฏิบัติซ้ำ ต่อการใช้พื้นที่สีเขียวในกรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 69.50 มีอายุ 20 - 30 ปี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 57.00 มีอาชีพ พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.25

2) ผลการวิเคราะห์การเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ มีการเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์โดยรวมอยู่ในระดับบางครั้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12 โดยการเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ Facebook อยู่ในระดับบางครั้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 รองลงมาคือ Website อยู่ในระดับบางครั้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 ลำดับที่สาม Instagram อยู่ในระดับบางครั้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 ลำดับที่สี่มี YouTube อยู่ในระดับบางครั้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.08 ลำดับที่ห้า Twitter อยู่ในระดับบางครั้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.08 และลำดับสุดท้าย TikTok อยู่ในระดับบางครั้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	การแปลผลข้อมูล
Facebook	3.31	0.99	บางครั้ง
Instagram	3.11	1.12	บางครั้ง
Twitter	3.09	1.15	บางครั้ง
TikTok	3.00	1.20	บางครั้ง
YouTube	3.08	1.10	บางครั้ง
Website	3.14	1.10	บางครั้ง
การสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์	3.12	0.98	บางครั้ง

หมายเหตุ: การให้คะแนนแบบ Rating Scale ไม่ได้รับ (0 ครั้ง/สัปดาห์) = 1 คะแนน ไปจนถึงเป็นประจำ (7 ครั้งขึ้นไป/สัปดาห์) = 5 คะแนน ผู้วิจัยได้ใช้การแปลความหมายดังนี้ 1.00 – 1.80 = ไม่ได้รับ, 1.81 – 2.60 = นาน ๆ ครั้ง, 2.61 – 3.40 = บางครั้ง, 3.41 – 4.20 = บ่อยครั้ง, 4.21 – 5.00 = เป็นประจำ

3) ผลการวิเคราะห์ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียว มีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียว โดยรวมอยู่ในระดับบ่อยครั้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 โดยเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวในชั้นตระหนักรู้ อยู่ในระดับบ่อยครั้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 รองลงมาคือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวในชั้นเตรียมความพร้อม อยู่ในระดับบ่อยครั้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 ลำดับที่สาม การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวในชั้นการปฏิบัติ อยู่ในระดับบ่อยครั้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 ลำดับสุดท้าย การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวในชั้นการปฏิบัติซ้ำ อยู่ในระดับบ่อยครั้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียว

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	การแปลผลข้อมูล
ชั้นการตระหนักรู้	4.06	0.59	บ่อยครั้ง
ชั้นการเตรียมความพร้อม	3.68	0.77	บางครั้ง
ชั้นการปฏิบัติ	3.63	0.76	บางครั้ง
ชั้นการปฏิบัติซ้ำ	3.47	0.86	บ่อยครั้ง
ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม	3.71	0.59	บ่อยครั้ง

หมายเหตุ: การให้คะแนนแบบ Rating Scale ไม่ได้รับ (0 ครั้ง/สัปดาห์) = 1 คะแนน ไปจนถึงเป็นประจำ (7 ครั้งขึ้นไป/สัปดาห์) = 5 คะแนน ผู้วิจัยได้ใช้การแปลความหมายดังนี้ 1.00 – 1.80 = ไม่เคยเลย, 1.81 – 2.60 = นาน ๆ ครั้ง, 2.61 – 3.40 = บางครั้ง, 3.41 – 4.20 = บ่อยครั้ง, 4.21 – 5.00 = เป็นประจำ

4) ผลการวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 (H1) การเปิดรับสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์มีอิทธิพลต่อการตระหนักรู้ต่อการใช้พื้นที่สีเขียวของประชาชน มีการเปิดรับสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ต่อการตระหนักรู้ต่อการใช้พื้นที่สีเขียว 6 ช่องทาง ได้แก่ Facebook, Instagram, Twitter, TikTok, YouTube และ Website สามารถอธิบายการแปรผันของการตระหนักรู้ต่อการใช้พื้นที่สีเขียวของประชาชนได้ร้อยละ 5.8 (Adjusted R² = .058) และเมื่อควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระตัวอื่น ๆ ให้คงที่แล้ว มีตัวแปรอิสระเพียง 3 ตัว ที่มีอิทธิพลต่อการตระหนักรู้ต่อการใช้พื้นที่สีเขียวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเรียงลำดับค่าอิทธิพล ดังนี้ 1) การเปิดรับสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ผ่าน TikTok (β = .250) 2) การเปิดรับสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ผ่าน Facebook (β = .240) และ 3) การเปิดรับสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ผ่าน Twitter (β = .223) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณของการเปิดรับสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์มีอิทธิพลต่อการตระหนักรู้ต่อการใช้พื้นที่สีเขียว (n = 400)

การเปิดรับสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์	b	β	t	Sig.t
1) Facebook	.143	.240	2.736	.007*
2) Instagram	.058	.109	1.146	.252
3) Twitter	.114	.223	2.659	.008*
4) TikTok	.123	.250	2.586	.010*
5) YouTube	0.24	.044	.516	.606
6) Website	0.85	.158	.606	.061
Adjusted R ² = .058, F = 5.093, Sig. F = .000*				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2 การเปิดรับสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมต่อการใช้พื้นที่สีเขียวของประชาชน มีการเปิดรับสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ต่อการเตรียมความพร้อมต่อการใช้พื้นที่สีเขียว 6 ช่องทาง ได้แก่ Facebook, Instagram, Twitter, TikTok, YouTube และ Website สามารถอธิบายการแปรผันของการเตรียมความพร้อมต่อการใช้พื้นที่สีเขียวของประชาชนได้ร้อยละ 17.7 (Adjusted R² = .177) และเมื่อควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระตัวอื่น ๆ ให้คงที่แล้ว มีตัวแปรอิสระเพียง 1 ตัว ที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมต่อการใช้พื้นที่สีเขียวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ การเปิดรับสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ผ่าน Instagram (β = .251) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณของการเปิดรับสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมต่อการใช้พื้นที่สีเขียว (n = 400)

การเปิดรับสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์	b	β	t	Sig.t
1) Facebook	.137	.176	2.130	0.34
2) Instagram	.173	.251	2.796	.005*
3) Twitter	.060	.089	1.133	.258
4) TikTok	.049	.076	.829	.407
5) YouTube	.029	.042	.518	.605
6) Website	.097	.139	1.753	.080
Adjusted R ² = .177, F = 14.114, Sig. F = .000*				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 3 การเปิดรับสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวของประชาชน มีการเปิดรับสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียว 6 ช่องทาง ได้แก่ Facebook, Instagram, Twitter, TikTok, YouTube และ Website สามารถอธิบายการแปรผันของพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวของประชาชนได้ร้อยละ 26.0 (Adjusted R² = .260) และเมื่อควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระตัวอื่น ๆ ให้คงที่แล้ว มีตัวแปรอิสระเพียง 1 ตัว ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ การเปิดรับสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ผ่าน Facebook (β = .312) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณของการเปิดรับสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียว ตารางที่ 5 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณของการเปิดรับสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียว (n = 400)

การเปิดรับสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์	b	β	t	Sig.t
1) Facebook	.238	.312	3.989	.000*
2) Instagram	.110	.162	1.910	.057
3) Twitter	.032	.049	.652	.515
4) TikTok	.094	.149	1.723	.086
5) YouTube	.032	.047	.609	.543
6) Website	.089	.129	1.722	.086
Adjusted R ² = .260, F = 23.030, Sig. F = .000*				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 4 การเปิดรับสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์มีอิทธิพลต่อการกลับมาใช้ซ้ำในพื้นที่สีเขียวของประชาชน มีการเปิดรับสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ต่อการกลับมาใช้พื้นที่สีเขียว 6 ช่องทาง ได้แก่ Facebook, Instagram, Twitter, TikTok, YouTube และ Website สามารถอธิบายการแปรผันของการกลับมาใช้พื้นที่สีเขียวซ้ำของประชาชนได้ร้อยละ 37.5 ($\text{Adjusted } R^2 = .375$) และเมื่อควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระตัวอื่น ๆ ให้คงที่แล้ว มีตัวแปรอิสระเพียง 2 ตัว ที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาใช้พื้นที่สีเขียวซ้ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเรียงลำดับค่าอิทธิพล ดังนี้ 1) การเปิดรับสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ผ่าน Facebook ($\beta = .245$) 2) คือ การเปิดรับสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ผ่าน Instagram ($\beta = .179$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณของการเปิดรับสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์มีอิทธิพลต่อการกลับมาใช้ซ้ำในพื้นที่สีเขียว (n = 400)

การเปิดรับสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์	b	β	t	Sig.t
1) Facebook	.214	.245	3.415	.001*
2) Instagram	.138	.179	2.290	.023*
3) Twitter	-.011	-.014	-.211	.833
4) TikTok	.041	.057	.713	.476
5) YouTube	.107	.137	1.940	.053
6) Website	.061	.078	1.124	.262
Adjusted $R^2 = .375$, $F = 39.325$, Sig. $F = .000^*$				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การเปิดรับข้อมูลข่าวสารการสื่อสารทางการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ และการรับรู้ความสามารถตามลำดับขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการตระหนักรู้ ขั้นการเตรียมความพร้อม ขั้นการปฏิบัติ และขั้นการปฏิบัติซ้ำ ต่อการใช้พื้นที่สีเขียวในกรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลได้ว่า

1) ผลการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 20 - 30 ปี มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 15,000 บาท

2) การเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่มีการเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์

โดยรวมอยู่ในระดับบางครั้ง แสดงให้เห็นว่า สื่อออนไลน์ในปัจจุบันถูกนำมาใช้เพื่อการรณรงค์ การสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมมากขึ้น เนื่องจากเป็นช่องทางการสื่อสารที่ง่าย สะดวก ประหยัดเวลา และสามารถสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายได้โดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจของ Everyday Marketing รายงาน Digital Stat พบว่า คนไทยใช้เวลาออนไลน์โดยเฉลี่ยสูงสุดวันละ 9 ชั่วโมง โดยใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อหาข้อมูล ติดตามอัปเดตข่าวสาร ดูวิดีโอ หาไอเดียใหม่ ๆ ในการทำงาน และหาข้อมูลเพื่อทำอะไรบางอย่างให้สำเร็จ โดย Google เป็นเว็บที่คนไทยเข้าใช้งานมากที่สุด รองลงมาคือ YouTube และ Facebook อีกทั้งคนไทยที่มีการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์แล้ว 81.2% รวมทั้งสิ้น 7.6 แพลตฟอร์ม (Everyday Marketing, 2022) และยังสอดคล้องกับบทความของ The Growth Master ที่กล่าวไว้ว่าการตลาดเพื่อสังคมเป็นการทำการตลาดที่เข้าไปจูงใจให้ผู้บริโภคเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมโดยไม่มุ่งเน้นเป้าหมาย เป็นเหมือนการสร้าง Branding ที่ตี้นสู่สังคมในระยะยาว ถือว่าเป็นรูปแบบของการรณรงค์ที่เป็นที่นิยมในปัจจุบัน (The Growth Master, 2021)

3) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียว จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริโภคมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวทั้ง 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการตระหนักรู้ ขั้นตอนเตรียมความพร้อม ขั้นตอนปฏิบัติ และขั้นตอนการปฏิบัติซ้ำ โดยรวมอยู่ในระดับบ่อยครั้ง แสดงให้เห็นว่าผู้บริโภคมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยการมีแรงจูงใจทำให้การเปลี่ยนแปลง และสร้างความเปลี่ยนแปลงเพื่อเปลี่ยนผลลัพธ์ในอนาคตให้ตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับบทความของ Prochaska & DiClemente ที่กล่าวว่าโครงสร้างของขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง เป็นหัวใจหลักในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องไม่ใช่เป็นเหตุการณ์หนึ่ง ๆ เท่านั้น ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจึงเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เริ่มจากขั้นไม่สนใจในปัญหาจนไปถึงขั้นลงมือปฏิบัติเพื่อเปลี่ยนแปลงแก้ไขไปสู่พฤติกรรมใหม่ (Prochaska, J. O, 1997) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรรณี ปานเทวัญ และ आयुพร ประสิทธิเวชชากร ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์ทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสูบบุหรี่ จากผลการศึกษาพบว่า การประยุกต์ใช้ทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสามารถช่วยให้ผู้สูบบุหรี่มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยการเลิกสูบบุหรี่หรือลดปริมาณการสูบได้ โดยผลการสูบบุหรี่ของทหารหลัง 6 เดือน มีจำนวน 36% มีการเปลี่ยนแปลงโดยที่สามารถลดปริมาณการสูบบุหรี่หรือเลิกบุหรี่ได้ และทหารที่สามารถลดปริมาณการสูบบุหรี่หรือเลิกบุหรี่ได้จะอยู่ในขั้นเตรียมความพร้อมและขั้นปฏิบัติก่อนการได้รับการเลิกบุหรี่ (พรรณี ปานเทวัญ และ आयुพร ประสิทธิเวชชากร, 2557)

4) ประสิทธิภาพของการสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ จากผลการวิจัยพบว่า เครื่องมือที่มีผลต่อขั้นตอนการตระหนักรู้ ได้แก่ TikTok, Facebook และ Twitter เครื่องมือที่มีผลต่อขั้นตอนการเตรียมความพร้อม ได้แก่ Instagram เครื่องมือที่มีผลต่อขั้นตอน

การปฏิบัติ ได้แก่ Facebook และเครื่องมือที่มีผลต่อขั้นตอนการปฏิบัติซ้ำ ได้แก่ Facebook และ Instagram แสดงให้เห็นว่าช่องทางการสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ต่อการส่งเสริมการใช้พื้นที่สีเขียวในกรุงเทพมหานคร มีหลากหลายช่องทางและทำให้ผู้บริโภครับรู้ถึงความต้องการของตนเองได้โดยตรงจนเกิดเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชญ์ชยา ฐิติจริวิญญ์ ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกาเปิดรับสื่อออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ผลิตภัณฑ์อาหารเสริมความงาม จากผลการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่มีการตัดสินใจซื้อจากภาพรีวิวของบุคคลที่เคยใช้ผลิตภัณฑ์แบรนด์โอซี เป็นภาพที่แสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์หลังรับประทานอาหารเสริมที่ชัดเจน โดยทำการค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมผ่านช่องทางออนไลน์ คือ Facebook, Instagram และ Website โดยตรง (วิชญ์ชยา ฐิติจริวิญญ์, 2560) และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler ที่กล่าวไว้ว่า เมื่อผู้บริโภครับรู้ปัญหาและความต้องการแล้ว จะแสวงหาข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการตัดสินใจ โดยจะมีการประเมินทางเลือกที่ตนเองพอใจอย่างดีที่สุดก่อนการตัดสินใจ (Kotler, P, 2003)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้สรุปได้ว่า การเปิดรับข้อมูลข่าวสารทางการสื่อสารทางการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ และการรับรู้ความสามารถตามลำดับขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการตระหนักรู้ ขั้นการเตรียมความพร้อม ขั้นการปฏิบัติ และขั้นการปฏิบัติซ้ำต่อการใช้พื้นที่สีเขียวในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ 1) ผลการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 20 - 30 ปี มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 15,000 บาท 2) การเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ ในปัจจุบันถูกนำมาใช้เพื่อการรณรงค์การสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมมากขึ้น เนื่องจากเป็นช่องทางการสื่อสารที่ง่าย สะดวก ประหยัดเวลา และสามารถสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายได้โดยตรง 3) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกาใช้พื้นที่สีเขียว ผู้บริโภคมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกาใช้พื้นที่สีเขียวทั้ง 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการตระหนักรู้ ขั้นเตรียมความพร้อม ขั้นการปฏิบัติ และขั้นการปฏิบัติซ้ำ โดยรวมอยู่ในระดับบ่อยครั้ง ผู้บริโภคมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยการมีแรงจูงใจทำให้การเปลี่ยนแปลง และสร้างความเปลี่ยนแปลงเพื่อเปลี่ยนผลลัพธ์ในอนาคตให้ตนเอง 4) ประสิทธิภาพของการสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ เครื่องมือที่มีผลต่อขั้นตอนการตระหนักรู้ ได้แก่ TikTok, Facebook และ Twitter เครื่องมือที่มีผลต่อขั้นตอนการเตรียมความพร้อม ได้แก่ Instagram เครื่องมือที่มีผลต่อขั้นตอนการปฏิบัติ ได้แก่ Facebook และเครื่องมือที่มีผลต่อขั้นตอนการปฏิบัติซ้ำ ได้แก่ Facebook และ Instagram แสดงให้เห็นว่าช่องทางการสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์ต่อการส่งเสริมการใช้พื้นที่สีเขียวในกรุงเทพมหานคร มีหลากหลายช่องทางและทำให้ผู้บริโภครับรู้ถึงความต้องการ

ของตนเองได้โดยตรงจนเกิดเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในที่สุด และจากการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ TikTok, Facebook และ Twitter เป็นเครื่องมือที่มีผลต่อขั้นตอนการตระหนักรู้ Instagram เป็นเครื่องมือที่มีผลต่อขั้นตอนการเตรียมความพร้อม Facebook เป็นเครื่องมือที่มีผลต่อขั้นตอนการปฏิบัติ และ Facebook และ Instagram เป็นเครื่องมือที่มีผลต่อขั้นตอนการปฏิบัติซ้ำ ดังนั้นควรมีการวิจัยเปรียบเทียบระหว่างการสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมผ่านสื่อออนไลน์เปรียบเทียบกับสื่อออฟไลน์ด้วย เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เป็นต้น เพื่อที่จะได้ทราบถึงประสิทธิผลการสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมว่าสื่อใดมีการเปิดรับมากที่สุด และจะได้เป็นแนวทางแก่กรุงเทพมหานคร, กรมประชาสัมพันธ์, สวนสาธารณะ และนักสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมในการเลือกใช้สื่อออนไลน์ที่มีประสิทธิผลต่อการนำแนวคิดทางด้านการตลาดมาใช้ในการส่งเสริมการใช้พื้นที่สีเขียว โดยหากต้องการสร้างการตระหนักรู้ควรเลือกใช้ TikTok, Facebook และ Twitter ถ้าต้องการสร้างการเตรียมความพร้อมควรเลือกใช้ Instagram ถ้าต้องการสร้างการปฏิบัติควรเลือกใช้ Facebook และถ้าต้องการสร้างการปฏิบัติซ้ำควรเลือกใช้ Facebook กับ Instagram เพื่อให้การสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- พรณี ปานเทวัญ และ อายุพร ประสิทธิเวชชากร. (2557). การประยุกต์ทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสูบบุหรี่. วารสารพยาบาลทหารบก, 15(1), 36-44.
- วิญญูชา จิตจิราวิทย์. (2560). พฤติกรรม的开รับสื่อออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริมความงาม. ใน วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสื่อสารการตลาดดิจิทัล. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สำนักข่าวอิศรา. (2565). พื้นที่สีเขียว ดัชนีความสุขคนกรุง ส่วน กทม.ยังห่างไกลจากคำว่าเมืองสิ่งแวดล้อม. เรียกใช้เมื่อ 19 ธันวาคม 2565 จาก <https://www.isranews.org/article/isranews-scoop/107414-isranews-246.html>
- Everyday Marketing. (2022). Summary of 52 important insights from Thailand Digital Stat 2022 of We Are Social. Retrieved January 3, 2023, from <https://www.everydaymarketing.co/trend-insight/insight-thailand-digital-stat-2022-we-are-social/>
- Kotler, P. (2003). Marketing management (11th ed.). Upper Saddle River. NJ: Prentice-hall.

- Prochaska, J. O. (1997). The Transtheoretical Model of Health Behavior Change. *American Journal of Health Promotion*, 12(1), 38-48.
- Prochaska, J. O., & DiClemente, C. (1983). Stages and Processes of Self-Change of Smoking: Toward an Integrative Model of Change. *Journal of Counseling and Clinical Psychology*, 51(3), 390-395.
- The Growth Master. (2021). Social Marketing Fever shines a concept, long-term benefits from social marketing. Retrieved December 25, 2022, from <https://thegrowthmaster.com/blog/social-marketing-fever>
- We Are Social. (2021). Thailand Digital Stat 2021 report from We Are Social. Retrieved December 25, 2022 , from <https://www.everydaymarketing.co/knowledge/thailand-digital-stat-2021-we-are-social/>
- Brand Inside. (2022). Go Green Together, a new campaign from KBank that invites everyone to take care of the environment with the concept of 8R. Retrieved December 19, 2022 , from <https://brandinside.asia/kbank-go-green-together/>

การพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล*

DEVELOPING CREATIVE THINKING IN MANAGING DIGITAL LEARNING

จามร สิริकरणะ*, สาวิตรี ผิวงาม, สมบัติ อุทาวัน, ภาคภูมิ คล้ายทอง, กิตติพงษ์ เสนาสร

Jarmon Sirikanna, Sawitree Phewngam, Sombat Utawan, Pakpum Klaitong, Kittipong Sanosan

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author E-mail: jarmon.si@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้วิธีผสมผสานของผลการประชุมกลุ่มย่อยเรื่องทักษะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน รวมไปถึงการสังเกตจากการทำกิจกรรมในชั้นเรียนตามกระบวนการแผนการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล รวมทั้งการสัมภาษณ์การสอนทักษะการคิดเชิงบวกของคณาจารย์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาพลศึกษา และงานอาชีพ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และ 2) แบบประชุมกลุ่มย่อย โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลด้านเอกสาร และการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนำมาแยกประเด็นสาระสำคัญ ๆ ตามโครงสร้างคำถามและการประชุมกลุ่มย่อย ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล ซึ่งผลของการประชุมกลุ่มย่อยพบว่า ผู้สอนเห็นว่าทักษะในการคิดเชิงบวกควรส่งเสริมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการ มากกว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เป็นตรรกะ ข้อเท็จจริง ยกตัวอย่างเช่น ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระที่สามารถวางแผนการเรียนให้พัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกได้ดี ในขณะที่ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ควรเน้นทักษะการคิดด้านอื่นให้สอดคล้องกับรายวิชาและทำให้ผู้เรียนเกิดการบูรณาการด้านทักษะทางความคิดจนเกิดเป็นความคิดขั้นสูงขึ้นไปที่สุด

* Received February 26, 2023; Revised March 10, 2023; Accepted March 30, 2023

คำสำคัญ: ทักษะคิดเชิงบวก, กระบวนการจัดการเรียนรู้การเรียนรู้ดิจิทัล, การพัฒนาทักษะการคิด

Abstract

the use of a combination of small group meeting results on learners' positive thinking skills. Including observations from classroom activities according to the teaching plan process developed for use in digital learning management. Including interviews to teach positive thinking skills of faculty members in the subjects of Thai language learning, mathematics, science and technology. foreign language Social Studies, Religion and Culture health education physical education and career to develop positive thinking skills in digital learning management of secondary school students The tools used to collect data in the research consisted of 1) in-depth interviews and 2) small group meetings. with document data analysis and the analysis of data from in-depth interviews was used to separate the main issues according to the structure of questions and small group meetings. The results showed that developing positive thinking skills in digital learning management The result of the sub-group meeting found that Teachers agree that positive thinking skills should be promoted in an integrated subject area. Rather than a group of logical learning facts, for example. in the art learning subject group or social studies, religion and culture subjects were able to make a good plan for developing positive thinking skills, while mathematics and science subjects were subjects that other thinking skills should be emphasized in accordance with the course and allow the learners to integrate their thinking skills until finally becoming a higher level of thinking.

Keywords: Positive thinking, learning management process, Thinking skills development

บทนำ

ด้วยสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ประเทศจีนเมื่อเดือนธันวาคม 2562 ทำให้ประเทศต่าง ๆ ประกาศปิดสถานศึกษา ขณะที่ประเทศไทย ก็ได้รับผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจทุกประเภททั้งธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภค

สินค้าเกินความจำเป็น รวมถึง อุตสาหกรรมบริการ ตลอดจนการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการเรียนการสอนของไทยในทุกระดับชั้น ทำให้สถานศึกษาต้องถูกปิดไปด้วยเพื่อลด ช่องทางการแพร่ระบาดเชื้อไวรัส ขณะที่รัฐบาลได้ออกประกาศและมีมาตรการเฝ้าระวังเพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อไวรัส อาทิ ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในพื้นที่ทั่วราชอาณาจักร โดยอาศัยอำนาจตาม พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 กำหนดให้มีการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ห้ามการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนและสถาบันการศึกษาทุกประเภทเพื่อจัดการเรียน การสอน การสอบ ฝึกอบรม หรือการทำกิจกรรมใด ๆ ที่มีผู้เข้าร่วมเป็นจำนวนมาก เว้นแต่เป็นการดำเนินการ สื่อสารแบบทางไกลหรือด้วยวิธีอิเล็กทรอนิกส์และคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้เลื่อนวันเปิดเทอมภาคเรียนที่ 1 ไปเป็นวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 ทำให้ประเทศไทยได้มีโอกาสทบทวนบทเรียนจากต่างประเทศเพื่อเตรียมตัว ให้พร้อมในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป และมีความสอดคล้องกับมาตรการป้องกันการระบาดของโรคกล่าวคือ สถานศึกษาและครูผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องส่งเสริมให้เด็กนักเรียนในทุกกระดับ ได้มีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยการนำรูปแบบการเรียนการสอนที่มีการจัดทำสื่อและนำเครื่องมือต่าง ๆ ที่ทันสมัยมาใช้และสามารถถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้เข้าใจและมีความรู้เข้าถึงได้ง่ายขึ้น ในรูปแบบการเรียนรู้แบบออนไลน์ ถือเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้จากวิธีการเรียนแบบเดิมที่นั่งเรียนในชั้นเรียน แต่เป็นการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล ซึ่งจะครอบคลุมวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบ ปัจจุบันการจัดการศึกษาในประเทศไทยมีการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทและการเปลี่ยนแปลงไปของสังคมโลกมากขึ้น ให้ความสำคัญกับการพัฒนา ด้านทักษะของผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้มีสมรรถนะที่สามารถก้าวเข้าสู่ระดับสากล ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนในยุคที่ประเทศไทยกำลังพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและความเจริญเติบโตทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งในสิ่งที่สำคัญที่สุดนั้นก็คือนำมาพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้พร้อมรับมือกับด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม เพื่อให้สามารถมีความสามารถในการเลือกรับและให้ข้อมูล การแสวงหาข้อมูลจึงเป็นสิ่งสำคัญกับคนในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก สำหรับในการจัดการเรียนการสอนนั้นผู้สอนไม่สามารถที่จะถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนได้ทุกอย่าง ผู้เรียนต้องแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากห้องเรียน ทั้งที่เป็นความรู้วิชาการ ความรู้รอบรู้ ประสบการณ์ที่พัฒนามาสู่ความรู้ เพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาที่พบเจอในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ซึ่งผู้เรียนต้องใช้ทักษะด้านความคิดในการสร้างโอกาสที่ได้จะได้ซึ่งความรู้ดี ๆ โดยทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญมากนั้นก็คือนำมาพัฒนาความคิดเชิงบวก การพัฒนาทักษะและการตั้งศักยภาพเชิงบวกออกมาใช้ประโยชน์ ยิ่งทำให้เกิดการพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าที่เหมาะสมสำหรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันนี้เป็นอย่างมาก

การคิดเชิงบวก (Positive Thinking) เป็นกระบวนการทางความคิดของบุคคลอันเกิดจากการที่คนเรานั้น มีรูปแบบการรับรู้และการรู้คิด (Perception and Cognitive Style) ไปในทิศทางที่ตีมองและรับรู้สิ่งต่างๆ ตามสภาพความเป็นจริง เป็นเหตุเป็นผล ด้วยอารมณ์ที่ผ่องใส จึงทำให้มีพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ดึงงามและเชิงบวกซึ่งเป็นพื้นฐานที่ทำให้คนเราเกิดการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้ง ยังเป็นจุดเริ่มต้นของความฉลาดทางอารมณ์และความคิดเชิงบวกด้วย ซึ่งความคิดในเชิงบวกนั้นทำให้ผู้คิดเกิดความรู้สึกไปในทิศทางบวกและจะแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่ดีส่งผลทำให้ทั้งตนเองและสังคมคนรอบข้างมีความสุข (นิภา แก้วศรีงาม, 2547) เมื่อบุคคลมีความคิดเชิงบวกจะทำให้เป็นบุคคลที่มีสุขภาพจิตดีและมีความมั่นคงทางอารมณ์การมองในแง่ดีไม่เฉพาะแต่การมองสิ่งแวดล้อมภายนอกเท่านั้น แต่รวมถึงการมองตนเอง มองโลกภายนอกและมองอนาคตว่าเต็มไปด้วยความหวังและความสำเร็จ ส่วนความผิดพลาดก็จะมองว่าเป็น แรงผลักดันอย่างหนึ่งที่ส่งผลต่อความเจริญเติบโตก้าวหน้าและความสำเร็จของตนเอง (เทอดศักดิ์ เดชคง, 2548) แม้การคิดเชิงบวกจะเป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อการดำรงชีวิตของบุคคล แต่ความเหมาะสมในการนำแนวคิดเรื่อง การคิดเชิงบวกซึ่งมีรากฐานมาจากสังคมตะวันตกมาใช้กับสังคมตะวันออกก็เป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาและคำนึงถึง เนื่องจากหัวใจสำคัญของการคิดเชิงบวกตั้งอยู่บนพื้นฐานของมุมมองที่มีต่อความสุขในชีวิตรวมไปถึงความเชื่อมั่น และศรัทธาต่อตนเองและพลังอำนาจทางจิตวิญญาณที่สูงกว่า (เวนเทอร์ล่า, สก็อตต์ ดับเบิลยู, 2545) ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความแตกต่างกันไปตามบริบททางสังคม พระไพศาล วิสาโร (Phra Paisan Visalo) กล่าวถึงวัฒนธรรมของ เอเชียที่เกี่ยวข้องกับมุมมองของความสุขว่ามีความแตกต่างจากวัฒนธรรมของชาวตะวันตก โดยส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากความแตกต่างด้านศาสนา กล่าวคือ คำสอนของพุทธศาสนาเน้นหลักการเรื่องความทุกข์และการดับ ทุกข์ด้วยการกำหนดรู้ตามสภาพที่มันเป็นจริง มีมุมมองที่มีต่อความสุขมองว่าเป็นสิ่งที่ไม่ยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของลัทธิเต๋าที่มีหลักการของการสร้างความสมดุล เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นตัวกำหนดมุมมองในเรื่อง ของความสุขในชีวิตอันเป็นรากฐานที่สำคัญของการคิดเชิงบวก ด้วยเหตุนี้การนำแนวคิดเรื่องการคิดเชิงบวกมาใช้ในการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดจึงจำเป็นต้องมีการปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบททางสังคม (Phra Paisan Visalo, 2011)

ด้วยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เป็นมหาวิทยาลัยผลิตบัณฑิตครูศาสตร์อีกทั้งมีการกิจหลักในการวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมและองค์ความรู้ คณะผู้วิจัยจึงมุ่งมั่นในการศึกษาและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้การสอนที่จะส่งเสริมทักษะความคิดเชิงบวกของผู้เรียนที่สอดคล้องกับยุคการเรียนรู้ผ่านเครื่องมือดิจิทัลในปัจจุบัน ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เป็นปัจจัยในการพัฒนาทักษะความคิดขั้นสูงของบุคคลได้อย่างยั่งยืน

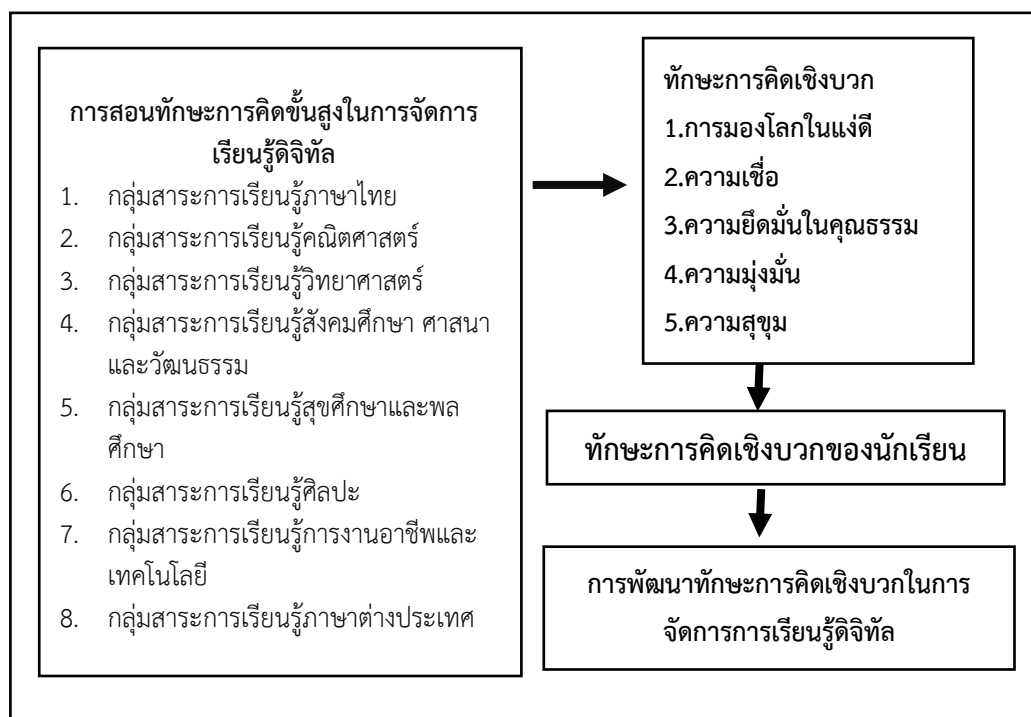

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการคิดเชิงบวกของผู้เรียนในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล
2. เพื่อศึกษาการสอนทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล
3. เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดเชิงบวก ผู้วิจัยนำมาสร้างเป็นแนวคิด เพื่อใช้เป็นกรอบในการศึกษาเพื่อสร้างกระบวนการจัดการเรียนรู้ดิจิทัลที่จะพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวก ได้ดังแผนภาพ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยพัฒนาและประยุกต์ (Research & Development) เพื่อสร้างกระบวนการจัดการเรียนรู้ดิจิทัลในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีการศึกษา 2564

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณาจารย์และนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีการศึกษา 2564

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณาจารย์และนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ในปีการศึกษา 2564 โดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง

เครื่องมือวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการศึกษาเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรงจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดหัวข้อสำหรับสอบถามพูดคุย กับคณาจารย์ผู้ให้ข้อมูลอย่างกว้างๆ และสัมภาษณ์ในเชิงลึกได้ทันทีเมื่อพบข้อมูลที่น่าสนใจตรงประเด็นที่กำลังทำการศึกษา โดยมีแนวคำถามในการสัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้ถูกถามได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นด้วยตนเอง

2. แบบประชุมกลุ่มย่อย ในการประชุมกลุ่มย่อยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เตรียมการก่อนการจัดกลุ่มสนทนา โดยการกำหนดหัวข้อ ประเด็น และแนวคำถามที่จะใช้ในการจัดกลุ่มสนทนา โดยใช้แนวคำถามจากวัตถุประสงค์ในการวิจัยออกมาเป็นร่างแนวคำถามย่อย แล้วนำแนวคำถามย่อยที่ร่างไว้ มาเรียบเรียงเป็นข้อคำถาม จัดลำดับ เพื่อทำการสนทนาให้เป็นขั้นตอน และจัดลำดับความคิดให้เป็นหมวดหมู่ หรือประเด็นใหญ่

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยก็ได้จัดเตรียมอุปกรณ์ในการรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม โดยในการบันทึกเสียงผู้วิจัยได้เตรียมวิธีการทำการบันทึกข้อมูลเหลื่อมเวลากันประมาณ 5 นาที เพื่อป้องกันการผิดพลาดช่วงรอยต่อตอนเปลี่ยนม้วนเทปและเพื่อป้องกันเครื่องหนึ่งเครื่องใดขัดข้องโดยใช้เครื่องบันทึกเสียงขนาดเล็ก เพื่อความสะดวกในการใช้งาน พร้อมทั้งได้จัดเตรียมสถานที่สนทนากลุ่มด้วย จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการจัดการสนทนากลุ่มโดยหาคำตอบที่เป็นลักษณะการแสดงความคิดเห็นโดยรวมเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล โดยได้ขอความร่วมมือไปยังผู้เกี่ยวข้องดังกล่าว และเปิดโอกาสให้แต่ละคนได้แสดงออกซึ่งความคิดเห็นในแต่ละประเด็นที่ผู้วิจัยได้ตั้งเป็นกระทุ้ไป โดยตัวผู้วิจัยเองได้ทำหน้าที่เป็นผู้เปิดประเด็น แล้วสังเกต และจดบันทึกข้อมูลที่ได้รับฟัง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ ผู้วิจัยได้ส่งจดหมายขออนุเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นทางการต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล เพื่อให้ได้มาซึ่งการเปรียบเทียบข้อมูลและตีความข้อมูลให้ตรงกับความจริงมากที่สุด

วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเบื้องต้นจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนำมาแยกประเด็นสาระสำคัญ ๆ ตามโครงสร้างคำถาม หลังจากนั้นจัดกลุ่มข้อมูลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันเพื่อหาความสัมพันธ์นำมาเชื่อมโยงเหตุผลกำหนดเป็นประเด็นแยกเป็นกลุ่มทำการวิเคราะห์หาคำตอบที่ได้ เปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม หลังจากนั้นผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

รายต่อไป เพื่อให้สามารถทราบข้อมูลที่แตกต่างไปจากข้อมูลที่ค้นพบจากการสัมภาษณ์ ที่ผ่าน
มา นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของความสัมพันธ์ของกลุ่มต่าง ๆ เพื่อเปรียบเทียบ
ตรวจสอบความถูกต้อง อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงความเที่ยงตรงของข้อมูลเป็นหลัก โดยยึดถือความ
ถูกต้อง ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และจรรยาบรรณของนักวิจัยเป็นหลักการที่สำคัญ

ผลการวิจัย

การวิจัยพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัลในครั้งนี้พัฒนาทักษะ
การคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ผู้วิจัยจึงได้
ทำการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (Research & Development)
เพื่อทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โดย
วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงความสอดคล้องของทักษะการคิดเชิงบวกของผู้เรียนในการจัดการการ
เรียนรู้ดิจิทัลของแต่ละกลุ่มสาระวิชา

กลุ่มสาระวิชา ทักษะการคิดบวก	ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	สังคมศึกษาฯ	สุขศึกษาฯ	ศิลปะ	การงานอาชีพ	ภาษาต่างประเทศ
การมองโลกในแง่ดี	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ความกระตือรือร้น		✓	✓			✓		✓
ความเชื่อ	✓	✓		✓	✓	✓	✓	
ความยึดมั่นในคุณธรรม	✓			✓	✓		✓	✓
ความกล้าหาญ	✓					✓		
ความมั่นใจ		✓	✓			✓		✓
ความมุ่งมั่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ความอดทน	✓			✓	✓	✓	✓	
ความสุขุม	✓	✓	✓	✓		✓	✓	
การสำรวจความตั้งใจ		✓	✓	✓			✓	
การเคารพให้เกียรติตนเองและผู้อื่น	✓			✓	✓	✓	✓	✓
การรู้จักอ่อน จุดแข็งของตนเอง	✓				✓	✓		✓
การแสวงหาความรู้								✓
มนุษยสัมพันธ์ที่ดี	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 1 ตารางแสดงความสอดคล้องของทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของแต่ละกลุ่มสาระวิชา จากการประชุมกลุ่มย่อยพบว่าทักษะการคิดเชิงบวกของผู้เรียนในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลในแต่ละกลุ่มสาระมีความแตกต่างกัน โดยส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดที่สังเคราะห์มาจากงานวิจัยที่ผู้วิจัยศึกษา โดยวิชาศิลปะเป็นวิชาที่มีผู้สอนกล่าวถึงทักษะการคิดเชิงบวกของนักเรียนมากที่สุด โดยผู้กล่าวว่าที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้สอนให้อิสระทางความคิดแก่นักเรียนและไม่กดดันในระหว่างที่สอนซึ่งผนวกกับธรรมชาติของรายวิชาที่เป็นการเน้นความคิดสร้างสรรค์ และเปิดกว้างทางความคิดทำให้ผู้สอนได้เห็นทักษะการคิดบวกได้หลากหลาย และเห็นว่าทักษะเหล่านั้นเป็นตัวบ่งชี้ความคิดบวกในการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

รองลงมาเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทยซึ่งผู้สอนกล่าวถึงทักษะน้อยกว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเพียง 1 ทักษะ โดยผู้สอนอธิบายว่าในกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยนั้นนักเรียนจะได้เรียนรู้ทักษะการคิดเชิงบวกผ่านวรรณกรรมต่าง ๆ ทำให้ผู้สอนเห็นทักษะการคิดเชิงบวกของนักเรียนผ่านกิจกรรมพัฒนาภาษาเหล่านั้น นอกจากนี้ผู้สอนเชื่อว่า เป็นเพราะนักเรียนไม่มีความกดดันในการเรียนรู้วิชาในกลุ่มสาระภาษาไทย เนื่องจากเป็นภาษาประจำชาติไทย แตกต่างวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ รองลงมาเป็น กลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สำหรับผู้สอนในกลุ่มวิชาข้างต้นนี้ กล่าวว่าด้วยเนื้อหาของรายวิชาสามารถเชื่อมโยงกับเรื่องราวในสังคมได้ทำให้มีการส่งเสริมและเห็นทักษะการคิดเชิงบวกของนักเรียนในบางตัวชี้วัดที่ชัดเจน สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษารวมทั้งกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ผู้สอนกล่าวถึงทักษะการคิดเชิงบวกในบางตัวชี้วัด แม้ว่าจะมีลักษณะของวิชาที่แตกต่างกัน เนื่องจากกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีเนื้อหาเกี่ยวกับการคำนวณเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่เดียวกันกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษามีกิจกรรมเป็นส่วนใหญ่ ทำให้สังเกตเห็นตัวบ่งชี้ทักษะการคิดเชิงบวกได้เพียงบางส่วน สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้สอนกล่าวว่า ด้วยเนื้อหาวิชาที่เน้นการยึดหลักตรรกะ และข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์ ทำให้ผู้สอนสังเกตเห็นตัวชี้วัดได้น้อยกว่ากลุ่มสาระวิชาอื่น ๆ

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้สอนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ทักษะการคิดเชิงบวกในตัวบ่งชี้เรื่องการมองโลกในแง่ดี, ความมุ่งมั่น และการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมากที่สุด รองลงมาเป็นตัวชี้วัดในเรื่องความเชื่อ, ความสุขุม, การเคารพให้เกียรติตนเองและผู้อื่น, ความยึดมั่นในคุณธรรม, ความอดทน, การสำรวจความตั้งใจ, ความกระตือรือร้น, ความมั่นใจ, และการรู้จักอดทน จุดแข็งของตนเอง ลำดับสุดท้ายเป็นเรื่องของความกล้าหาญ และการแสวงหาความรู้ตามลำดับ ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า การมองโลกในแง่ดีเป็นตัวชี้วัดที่ชัดเจนที่สุดของทักษะ

การคิดเชิงบวก โดยผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เห็นว่าความมุ่งมั่นเป็นตัวชี้วัดที่ชัดเจนที่สุดของทักษะการคิดเชิงบวก

ตารางที่ 2 ตารางแสดงความสอดคล้องของการสอนทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของแต่ละกลุ่มสาระวิชา

กลุ่มสาระวิชา ทักษะการคิดบวก	ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	สังคมศึกษา	สุขศึกษา	ศิลปะ	การงานอาชีพ	ภาษาต่างประเทศ	ผลรวมต่อ 1 ทักษะ การคิดบวก
การมองโลกในแง่ดี	✓			✓	✓	✓	✓	✓	6
ความกระตือรือร้น		✓	✓					✓	3
ความเชื่อ				✓	✓	✓			3
ความยึดมั่นในคุณธรรม	✓			✓					2
ความกล้าหาญ									0
ความมั่นใจ						✓		✓	2
ความมุ่งมั่น	✓	✓	✓		✓	✓	✓		6
ความอดทน									0
ความสุขุม									0
การสำรวจความตั้งใจ									0
การเคารพให้เกียรติตนเองและผู้อื่น				✓	✓		✓	✓	4
การรู้จักอ่อน จุดแข็งของตนเอง									0
การแสวงหาความรู้									0
มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี	✓			✓	✓	✓	✓	✓	6
ผลรวมในแต่ละกลุ่มสาระ	4	2	2	5	5	5	4	5	

ตารางที่ 2 ตารางแสดงความสอดคล้องของการสอนทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของแต่ละกลุ่มสาระวิชา จากการประชุมกลุ่มย่อยผู้เรียนพบว่าการสอนทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของแต่ละกลุ่มสาระวิชา มีความแตกต่างกันจากมุมมองของผู้สอน โดยผู้เรียนส่วนใหญ่กล่าวถึงตัวชี้วัดเพียงบางตัวเท่านั้น โดยจะเห็นได้ว่า ความกล้าหาญ, ความอดทน, ความสุขุม, การสำรวจความตั้งใจ, การรู้จักอ่อน จุดแข็งของตนเอง และการแสวงหาความรู้ ผู้เรียนไม่ได้กล่าวถึงในตัวชี้วัดทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของแต่ละกลุ่มสาระวิชา

จากข้อมูลของผู้เรียนเกี่ยวกับการสอนทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของแต่ละกลุ่มสาระวิชาสอดคล้องกับข้อมูลของผู้สอน กล่าวคือส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ทักษะการคิดเชิงบวกในตัวบ่งชี้เรื่องการมองโลกในแง่ดี และการมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี

มากที่สุด รองลงมาคือการเคารพให้เกียรติตนเองและผู้อื่น, ความกระตือรือร้น, ความเชื่อ, ความยึดมั่นคุณธรรม และความมั่นใจ ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับข้อมูลของผู้สอน โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ, กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเห็นว่ามีการสอนทักษะการคิดเชิงบวกมากที่สุดรองลงมาเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเห็นว่ามีการสอนทักษะการคิดเชิงบวกน้อยที่สุดได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยผู้เรียน เข้าใจว่าเป็นเพราะธรรมชาติของรายวิชาที่เป็นข้อเท็จจริงทำให้ไม่สามารถส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบวกได้มากนัก ผู้เรียนส่วนใหญ่เห็นว่า รายวิชาแนะแนวเป็นวิชาที่ส่งเสริมการคิดเชิงบวกมากที่สุด แต่เนื่องจากไม่อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นวิชาในกลุ่มวิชาพัฒนาผู้เรียนจึงไม่อยู่ในโครงสร้างคำถาม และประเด็นในการประชุมกลุ่มย่อย

จากผลของความสอดคล้องของทักษะการคิดเชิงบวกของผู้เรียนในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของแต่ละกลุ่มสาระวิชา และความสอดคล้องของการสอนทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของแต่ละกลุ่มสาระวิชา ทำให้เกิดการประชุมกลุ่มย่อยเรื่องการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล ซึ่งผลของการประชุมกลุ่มย่อยพบว่า ผู้สอนเห็นว่าทักษะในการคิดเชิงบวกควรส่งเสริมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการมากกว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เป็นตรรกะ ข้อเท็จจริง ยกตัวอย่างเช่น ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระที่สามารถวางแผนการเรียนรู้ให้พัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกได้ดี ในขณะที่ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ควรเน้นทักษะการคิดด้านอื่นให้สอดคล้องกับรายวิชาและทำให้ผู้เรียนเกิดการบูรณาการด้านทักษะทางความคิดจนเกิดเป็นความคิดขั้นสูงขั้นในที่สุด

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย โดยใช้วิธีผสมผสานของผลการประชุมกลุ่มย่อย เรื่องทักษะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน สืบเนื่องจากการทำกิจกรรมในชั้นเรียนตามกระบวนการแผนการจัดเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล รวมทั้งการสัมภาษณ์ การสอนทักษะการคิดเชิงบวกของคณาจารย์ทั้ง 8 หมวดสาระ เพื่อทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โดยผลการดำเนินการวิจัยตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ศึกษาที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการไทยหลายท่าน ได้แก่ เกียรติวรรณ อมาตยกุล ที่กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่คิดเชิงบวกไว้ว่า เป็นคนมีความเชื่อมั่นในตนเองและใน ผู้อื่นสูง มีความเคารพและให้เกียรติตนเองและคนรอบข้างสูง มีความสุขและประสบความสำเร็จในชีวิต มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้สึกว่าตนเองเป็นคนที่มีความรู้ค่าและมีความสามารถ ภูมิใจและพึงพอใจในตนเอง ไม่วิพากษ์วิจารณ์ข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดของผู้อื่น (เกียรติวรรณ อมาตยกุล, 2544) สอดคล้องกับกรมสุขภาพจิต ที่กล่าวถึงผู้ที่มีการคิดเชิงบวกว่าเป็นคนมองโลกในแง่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีอารมณ์ มั่นคงและมีกำลังใจในการต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ (สุธาสินี นาคสินธุ์, 2552) และเทอดศักดิ์ เดชคง ที่กล่าวถึงผู้ที่มีการคิดเชิงบวกว่า มีลักษณะเป็นบุคคลที่มองหาโอกาสจากอุปสรรคต่าง ๆ ที่พบเจอ เปิดใจกว้าง ยอมรับฟังและพร้อมที่จะ ปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น มีความกล้า ไม่หลีกเลี่ยงปัญหาและพยายามหาหนทางในการแก้ปัญหาเหล่านั้นให้สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี (เทอดศักดิ์ เดชคง, 2548) สอดคล้องกับงานวิจัยของพันธุ์ชัย ศรีทิพันธุ์ ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผล ต่อความคิดเชิงบวกของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา : การวิเคราะห์ MIMIC ซึ่งพบว่า ปัจจัยที่ส่งผล ต่อการคิดเชิงบวกในการทำงาน ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี ความเชื่อ ความมุ่งมั่น และความอดทน (พันธุ์ชัย ศรีทิพันธุ์ และคณะ, 2559) นอกจากนี้ พบว่ามีความสอดคล้องกับนักวิชาการต่างประเทศหลายท่าน ได้แก่ Papalia ที่กล่าวไว้ว่าการ คิดเชิงบวก ควรประกอบด้วย การกล้าเผชิญกับปัญหาและอุปสรรค การรู้จักจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้อย่าง เหมาะสม การรู้จักให้กำลังใจตนเองและมองโลกในแง่ดี การมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง การมี มุมมองที่หลากหลายและแก้ไขปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ (Papalia, Diane E., & Sally Wendkos Olds, 1958) สอดคล้องกับ (Lefton, Lester A., & Laura Valvatne) ที่กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของการคิดเชิงบวก ประกอบด้วย การมองโลกในแง่ดีและเป็นประโยชน์ มีอารมณ์ที่ดี มั่นคง มีความ พยายามในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และเชื่อว่าสิ่งดีๆซ่อนอยู่ในอุปสรรค ที่พบเจอเสมอ การคิดเชิงบวกประกอบด้วย คุณลักษณะเฉพาะ 10 ประการ ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี ความกระตือรือร้น ความเชื่อมั่น ความยึดมั่นใน คุณธรรม ความกล้าหาญ ความมั่นใจ ความมุ่งมั่น ความอดทน ความสุขุมและการสำรวจความตั้งใจ (Lefton, Lester A., & Laura Valvatne, 2022) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิทักษ์ สุพรรณโณภาพ ในการศึกษาความสัมพันธ์การคิดเชิงบวกที่เป็นตัวแปรในการพัฒนาชีวิต ที่ได้กล่าวไว้ว่า การคิดเชิงบวกเป็นตัวแปรที่บ่งบอกถึง การมีสุขภาพร่างกายและจิตที่ดีของบุคคล อันจะนำไปสู่คุณลักษณะของบุคคลในหลายประการ เช่น การมีโอกาสประสบความสำเร็จในชีวิต การมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น การมีความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น การคิดเชิงบวกนั้นสามารถเรียนรู้และฝึกฝนได้ในชีวิตประจำวันด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยมีหลักประการสำคัญคือการสร้างความเชื่อให้กับตัวเองบนพื้นฐานการคิดใน

ทิศทางที่ดี มองและรับรู้สิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง (พิทักษ์ สุพรรณโณภาพ, 2561) และยังสามารถคล้องกับงานวิจัยของ ธิรัตน์ และประสพชัย ที่ได้ทำการวิจัยเรื่ององค์ประกอบความสุขในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการในธุรกิจโรงแรมเมืองพัทยา ที่ได้กล่าวว่าการสร้างความสุขในการทำงานให้กับพนักงานนั้นต้องมีการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกให้กับพนักงานก่อน จึงเกิดเป็นผลการทำงานอย่างมีความสุขของพนักงานในระดับคุณภาพสูง (ธิรัตน์ พิมพาภรณ์ และประสพชัย พสุนนท์, 2559)

การพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล ซึ่งผลของการประชุมกลุ่มย่อยพบว่า ผู้สอนเห็นว่าทักษะในการคิดเชิงบวกควรส่งเสริมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการ มากกว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เป็นตรรกะ ข้อเท็จจริง ยกตัวอย่างเช่น ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระที่สามารถวางแผนการเรียนรู้ให้พัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกได้ดี ในขณะที่ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ควรเน้นทักษะการคิดด้านอื่นให้สอดคล้องกับรายวิชาและทำให้ผู้เรียนเกิดการบูรณาการด้านทักษะทางความคิดจนเกิดเป็นความคิดขั้นสูงขั้นในที่สุด

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย การพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ และแนวเพื่อการดำเนินการวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้ 1) ความหลากหลายของตารางเรียนทำให้การประชุมกลุ่มย่อยเกิดขึ้นได้ยาก การใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นสิ่งที่ช่วยแก้ไข้ปัญหา 2) การเลือกเครื่องมือดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้พร้อมกับการกำหนดเทคนิคหรือกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะใช้ร่วมกัน ต้องคำนึงถึงสภาพของผู้เรียนความสามารถ ทักษะด้านการใช้งานของผู้เรียนให้มีความเหมาะสมต่อกิจกรรมและเครื่องมือดิจิทัลนั้น ๆ เพื่อการพัฒนาทักษะด้านการคิดที่ต่อเนื่อง และ 3) ผู้เรียนในยุคที่ต้องมีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์หรือในยุคดิจิทัล เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผู้เรียนจะสามารถเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัลในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างอิสระ ดังนั้นผู้สอนจึงต้องคำนึงถึงการออกแบบและการสร้างสรรค์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนโดยใช้เครื่องมือดิจิทัลที่เหมาะสม ต่อบริบทของผู้เรียน รวมถึงต้องการมีออกแบบกระบวนการใช้งานด้วย เพื่อให้การเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุเป้าหมาย และเกิดเป็นทักษะการคิดที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2544). อยู่กับเด็กๆ . กรุงเทพมหานคร: ที.พี.ปริ้นท์.

- ถิรรัตน์ พิมพ์ภรณ์ และประสพชัย พสุนนท์. (2559). องค์ประกอบความสุขการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการในธุรกิจโรงแรมเมืองพัทยา. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, 9(1), 121-139.
- เทอดศักดิ์ เดชคง. (2548). มีดีบ้างไหม? คำถามพลิกชีวิต เปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส. กรุงเทพมหานคร: มติชน. ไพเพอร์.
- นิภา แก้วศรีงาม. (2547). ความคิดเชิงบวก (Positive Thinking) พึงคิดว่าทุกปัญหามีทางออก ไม่ใช่ ทุกทางออกเป็นปัญหา. วารสารวงการครู, 1(12), 76-78.
- พันธุ์รัช ศรีทิพันธ์ และคณะ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดเชิงบวกในการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา : การวิเคราะห์ MIMIC. Veridian E-Journal Silpakorn University, 9(1), 1336-1348.
- พิทักษ์ สุพรรณโณภาพ. (2561). การคิดเชิงบวก : ตัวแปรในการพัฒนาชีวิต. Veridian E-Journal Silpakorn University, 11(3), 1958 – 1978.
- เวนเทอร์ลล่า, สก็อตต์ ดับเบิลยู. (2545). อนาคตแห่งความคิดเชิงบวกในโลกธุรกิจ. แปลโดย วิทยา พลายน้อย. กรุงเทพมหานคร : เอ.อาร์.บิซิเนส เพรส.
- สุธาสินี นาคสินธุ์. (2552). การวิเคราะห์องค์ประกอบของการคิดเชิงบวกของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Lefton, Lester A., & Laura Valvatne. (2022). Mastering Psychology. 2nd ed. Massachusetts : Allyn and Marsh II, G.E. (n.d.). Blended instruction: Adapting conventional instruction for large classes. Retrieved June 28, 2022 , from <http://www.westga.edu/~distance/ojdla/winter64/mash64.htm>
- Papalia, Diane E., & Sally Wendkos Olds. (1958). Psychology. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Phra Paisan Visalo. (2011). Happiness of students for the wisdom of the land. In Student Affairs Division. Mahidol University.

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยของคนเดินเท้าในการใช้ทางข้าม* LEGAL ISSUES OF PEDESTRIAN SAFETY ON PEDESTRIAN CROSSINGS

เบญญา สุภเดช* และธานี วรภัทร์

Benya Supadech and Thanee Vorapatr

มหาวิทยาลัยรังสิต

Rangsit University, Thailand

*Corresponding author E-mail; Benya.s63@rsu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และกฎหมายที่เกี่ยวกับความปลอดภัยของคนเดินเท้าในการใช้ทางข้าม ทั้งมาตรการลงโทษ มาตรการเพิ่มเติมเพื่อความปลอดภัย รวมถึงวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายจราจรของประเทศไทยและต่างประเทศในเรื่องดังกล่าว เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปเสนอแนวทางการพัฒนาปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายให้เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ทั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจาก เอกสารตำรา วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัยต่าง ๆ บทความ ตั๋วบทกฎหมาย รวมถึงการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ผลการวิจัยพบว่า ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยของคนเดินเท้าในการใช้ทางข้าม ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ยังคงมีช่องว่างทางกฎหมายอยู่จึงต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าวเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนี้ 1) แก้ไขคำนิยามของทางข้าม"ให้ครอบคลุมถึงบริเวณ "ทางแยก" ด้วย เพื่อให้ผู้ขับขี่ตระหนักอยู่เสมอว่าบริเวณทางแยกเป็นทางข้ามสำหรับคนเดินเท้าใช้ข้ามถนน และผู้ขับขี่มีหน้าที่ต้องหยุดรถให้คนเดินเท้าข้ามถนนไปก่อน 2) บัญญัติหน้าที่ของผู้ขับขี่ให้ชัดเจนว่าต้อง "หยุด" รถให้คนเดินเท้าที่กำลังข้ามถนนด้วยทางข้ามก่อนเสมอ 3) บัญญัติโทษกรณีผู้ขับขี่ไม่หยุดรถให้คนเดินเท้าใช้ทางข้ามและกระทำความผิดซ้ำ 4) บัญญัติโทษให้หนักขึ้นตามความร้ายแรงของการเกิดอุบัติเหตุ กรณีคนเดินเท้าได้รับอันตรายต่อกายและจิตใจ ได้รับอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตาย 5) บัญญัติกฎหมายให้นำมาตรการเพิ่มเติมเพื่อความปลอดภัยของต่างประเทศมาประยุกต์ใช้ เช่น แผงกั้นทางข้าม เสียงสัญญาณข้ามถนน ทางเดินสำหรับผู้พิการทางสายตาที่พาดผ่านทางข้าม และสัญญาณไฟจราจรแบบปุ่มกด เป็นต้น

* Received February 20, 2023; Revised March 5, 2023; Accepted April 25, 2023

คำสำคัญ: คนเดินเท้า, ทางข้าม, ความปลอดภัย กฎหมายจราจร, เปรียบเทียบกฎหมายจราจร

Abstract

The purpose of this article is to study concepts, theories, and laws related to pedestrian safety in using pedestrian crossings by studying both punishment measures, and additional safety measures. There is also Including a comparative analysis of traffic laws in Thailand and other countries to bring the results of the study to propose guidelines for improving the law to suit the current social situation. This study was qualitative research by searching textbooks, theses, research reports, articles, legal, and Internet searches. The result reveals that there are legal gaps in legal issues concerning pedestrian safety in the use of pedestrian crossings according to Land Traffic Act. Therefore, the problems must be resolved to make law enforcement more efficient by 1) Amended the definition of "crosswalk" to include "intersections" as well, so the drivers will always be aware that intersections are pedestrian crossings for people to cross the road, and the driver must stop to allow pedestrians to cross the road first. 2) Prescribe the driver must "stop" for pedestrians crossing the road at the crosswalk. 3) Prescribe the penalties for drivers who do not stop their vehicles for pedestrian crossing and recidivism. 4) Impose heavier penalties according to the severity of the accident. In case of a pedestrian suffering physical and mental harm, severe harm, or death. 5) Legislation to apply additional measures for the safety of foreign countries such as crosswalk barriers, sound signals for crossing the road, walkways for the visually impaired that cross over crosswalks, push-button traffic lights, etc.

Keywords: Pedestrian, Pedestrian crossing, Safety, Traffic law, Traffic law comparison

บทนำ

ประเทศไทยได้มีการตรากฎหมายจราจรไว้ เพื่อควบคุม จัดระเบียบการใช้ถนนของผู้ขับขี่ คนเดินเท้า หรือคนที่จูง ชี หรือใส่ตัวอ่อนสัตว์ ให้ปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อป้องกันไม่ให้เกิด

อุบัติเหตุทางถนนและสงวนไว้ซึ่งชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชนและเป็นกฎหมายที่มีโทษทางอาญา ผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามจะต้องรับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ก็ตาม แต่จากการจัดอันดับขององค์การอนามัยโลก (WHO) ได้จัดให้ประเทศไทย เป็นประเทศที่มีอัตราการเกิดอุบัติเหตุสูงเป็นอันดับ 9 ของโลก และสูงที่สุดเป็นอันดับ 1 ในเอเชียและอาเซียน ปีละกว่า 22,491 ราย คิดเป็น 32.7 คนต่อประชากร 1 แสนคน (ไทยรัฐออนไลน์, 2564) นอกจากนี้ตามรายงานสถานการณ์ความปลอดภัยทางถนนปี 2556 ขององค์การอนามัยโลก (WHO) ระบุว่าในแต่ละปีทั่วโลกมี “คนเดินเท้า” เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนกว่าปีละ 270,000 คน หรือคิดเป็น 1 ใน 5 ของจำนวนผู้เสียชีวิต 1.24 ล้านคนต่อปี (กรุงเทพธุรกิจ, 2565) ปัญหาการเกิดอุบัติเหตุทางท้องถนนเกิดจากสาเหตุหลายประการโดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝ่าฝืนกฎจราจรของผู้ขับขี่ ข้อมูลจากกระทรวงสาธารณสุขระหว่างปี 2559-2564 พบว่า มีคนเดินเท้าต้องได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนนมากถึง 224,068 คน หรือเฉลี่ยต่อปีกว่า 41,000 ราย โดยเกือบครึ่งที่เกิดอุบัติเหตุ เกิดจากรถจักรยานยนต์ชนคนข้ามถนน หรือคนเดินเท้าจนได้รับบาดเจ็บที่ทั้งเล็กน้อยไปถึงสาหัส และเสียชีวิต (กองป้องกันการค้าเจ็บ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2565) ปัญหาอุบัติเหตุบนทางเท้าอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนกฎจราจรของผู้ขับขี่ ยานพาหนะเป็นประเด็นปัญหาที่ประชาชนให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่งในช่วงต้นปี 2565 สืบเนื่องจากการเสียชีวิตของแพทย์หญิงท่านหนึ่ง ถูกรถจักรยานยนต์ชนเสียชีวิตระหว่างใช้ทางข้าม เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2565 เหตุการณ์ในครั้งนี้ได้กระตุ้นความสนใจของคนในสังคมต่อปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยของคนเดินเท้าในการใช้ทางข้าม ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ที่ไม่ได้รับความปลอดภัยมาหลายสิบปี ทางข้ามถือเป็นเครื่องหมายจราจรที่เกี่ยวข้องกับทั้งคนเดินเท้าและผู้ใช้ยานพาหนะ ก่อให้เกิดสิทธิในการข้ามถนนแก่คนเดินเท้าและเป็นหน้าที่ของผู้ขับขี่ที่จะต้องระมัดระวังและหยุดยานพาหนะให้คนเดินเท้าข้ามถนนไปก่อนและหากผู้ขับขี่ยานพาหนะฝ่าฝืนไม่หยุดยานพาหนะให้คนเดินเท้าข้ามถนนจะต้องรับโทษปรับตามกฎหมาย

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยของคนเดินเท้าในการใช้ทางข้าม เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ทำให้เกิดอุบัติเหตุบนทางเท้านับไม่ถ้วนเนื่องจากผู้ขับขี่ยานพาหนะไม่ปฏิบัติตามกฎจราจร ไม่ชะลอความเร็วและหยุดรถตรงทางข้ามเพื่อให้คนเดินเท้าข้ามถนน หรือยิ่งไปกว่านั้นก็อาจจอดรถขวางทางข้าม ทำให้เกิดอุบัติเหตุรถชนคนเดินเท้าที่กำลังข้ามถนนอยู่บ่อยครั้ง หากจะแก้ปัญหานี้ด้วยการให้คนเดินเท้าใช้สะพานลอยในการข้ามถนน ก็ไม่ถือว่าเป็นการแก้ปัญหายั่งยืน เนื่องจากเป็นการผลักภาระให้กับคนเดินเท้าซึ่งมีสิทธิใช้ถนนเทียบเท่ากับผู้ใช้ยานพาหนะและการขึ้นสะพานลอยเป็นอุปสรรคต่อบุคคลบางประเภทที่มีสภาพร่างกายไม่เอื้ออำนวยต่อการขึ้นสะพานลอย เช่น กลุ่มผู้สูงอายุหรือผู้พิการ นอกจากนี้มาตรการการลงโทษผู้ขับขี่ที่ไม่หยุดรถให้คนเดินเท้าใช้

ทางข้ามนั้นยังไม่ครอบคลุมถึงการรับโทษหนักขึ้นเนื่องการกระทำความผิดซ้ำและผลฉกรรจ์ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ผู้ที่คิดจะกระทำความผิดเกิดความเกรงกลัว เกิดความคิดยับยั้งชั่งใจที่จะกระทำความผิดซ้ำอีก อีกทั้งยังเป็นการป้องกันมิให้บุคคลอื่นกระทำความผิด เนื่องจากได้เห็นผลร้ายของการกระทำผิดนั้นด้วย

บทความฉบับนี้ได้ศึกษาถึงปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยของคนเดินเท้าในการใช้ทางข้าม ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญแต่กลับไม่ได้รับการแก้ไขหรือให้ความสำคัญเท่าที่ควร จึงได้ทำการศึกษาเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นและนำบทบัญญัติกฎหมาย มาตรการลงโทษของต่างประเทศ และมาตรการความปลอดภัย มาประยุกต์ใช้กับประเทศไทยให้สอดคล้องกับสภาพสังคมไทย น่าจะสามารถแก้ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้และเป็นการพัฒนากฎหมายจราจรทางบกของประเทศไทยให้การบังคับใช้มีประสิทธิภาพ เพื่อคุ้มครองสิทธิคนเดินเท้าในการข้ามถนนอย่างปลอดภัย เพราะกฎหมายจราจรเป็นกฎหมายที่คุ้มครองความปลอดภัยและสร้างความสงบเรียบร้อยให้กับประชาชนทุกคนที่สัญจรเดินทางในท้องถนน การบังคับใช้กฎหมายจราจรอย่างเคร่งครัด จะช่วยสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและความน่าอยู่ในสังคมมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎี กฎหมายจราจรทางบกเกี่ยวกับ ปัญหาความปลอดภัยของคนเดินเท้าในการใช้ทางข้าม
2. เพื่อศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยของคนเดินเท้าในการใช้ทางข้ามตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบและวิเคราะห์บทบัญญัติกฎหมาย มาตรการลงโทษ และมาตรการเพิ่มเติมเพื่อความปลอดภัยเชิงนโยบาย ในการคุ้มครองความปลอดภัยของคนเดินเท้าในการใช้ทางข้าม ตามกฎหมายจราจรประเทศไทยและต่างประเทศ
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขเพิ่มเติม บทบัญญัติกฎหมายและมาตรการการบังคับใช้กฎหมายหรือมาตรการเชิงนโยบาย เพื่อให้มีมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยของคนเดินเท้าในการใช้ทางข้ามที่เหมาะสม และตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายมากยิ่งขึ้น

วิธีการดำเนินวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการรวบรวมเอกสารจากแนวคำพิพากษาศาลฎีกา บทบัญญัติทางกฎหมาย ตำราวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ เว็บไซต์ต่าง ๆ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายจราจรไทยเกี่ยวกับความปลอดภัยของคนเดินเท้าในการใช้ทางข้าม เปรียบเทียบกับกฎหมายจราจรต่างประเทศ ได้แก่

สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส และญี่ปุ่นในเรื่องเดียวกันและนำมาตรการที่เหมาะสมมาปรับใช้

ผลการวิจัย

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยของคนเดินเท้าในการใช้ทางข้าม เป็นปัญหาที่มีมายาวนานและยังไม่ได้รับการแก้ไข แม้จะมีการมีตราพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ไว้เพื่อควบคุม จัดระเบียบการใช้ถนนของผู้ขับขี่ หรือ คนเดินเท้า ให้ปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุทางถนนและเพื่อรักษาไว้ซึ่งชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชนก็ตาม แต่ก็ยังคงเกิดอุบัติเหตุรถชนคนเดินเท้าที่กำลังข้ามถนนอยู่บ่อยครั้ง ผลการวิจัยพบว่า การให้ความหมายของคำว่า “ทางข้าม” ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 แคบจนเกินไป เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการสร้างทางข้ามขึ้นมานั้น เพื่อเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนเดินเท้า ให้คนเดินเท้าข้ามถนนสามารถข้ามถนนได้อย่างปลอดภัย จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐฝรั่งเศส นิยามคำว่า “ทางข้าม” หมายความว่ารวมถึงบริเวณที่ถนนสองสายมาบรรจบกันเป็นมุมฉากที่เป็นส่วนต่อขยายของทางเท้าจะผ่านแยก แม้ว่าบริเวณนั้นจะไม่มีเส้นสีขาวบนทางเท้าก็ตาม ถือว่าเป็นการคุ้มครองสิทธิคนเดินเท้าในการข้ามถนนบริเวณ “ทางแยก” แม้บริเวณดังกล่าวจะไม่มีทางข้ามประเภททางม้าลายก็ตาม ดังนั้น การนิยามความหมายของคำว่า “ทางข้าม” ควรที่จะครอบคลุมบริเวณ “ทางแยก” ด้วย เนื่องจากบริเวณนั้นมักจะเป็นพื้นที่ที่ชุมชนหรือเป็นทางเท้าที่คนเดินเท้ามักจะใช้สัญจรไปมาและในบางพื้นที่ยังไม่มีพื้นที่ปลอดภัยในการข้ามถนน เช่น ทางม้าลาย สะพานลอยหรืออุโมงค์ หากมีการนิยามความหมายของคำว่า “ทางข้าม” ให้หมายความว่ารวมถึงบริเวณ “ทางแยก” ด้วย จะทำให้ผู้ขับขี่ตระหนักอยู่เสมอว่าบริเวณทางแยกนั้นเป็นทางข้ามสำหรับคนเดินเท้าใช้ข้ามถนน และก่อให้เกิดหน้าที่แก่ผู้ขับขี่ที่ต้องหยุดให้คนเดินเท้าข้ามถนนไปก่อนเสมอ เป็นการเพิ่มช่องทางให้คนเดินเท้ามีสิทธิข้ามถนนได้อย่างปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

การใช้ถ้อยคำในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 22 (4) ไม่ได้บัญญัติให้ชัดเจนว่าต้องชะลอและหยุดยานพาหนะให้คนเดินเท้าข้ามถนนก่อน กลับใช้ถ้อยคำว่า “ต้องให้สิทธิแก่คนเดินเท้าในทางข้ามหรือรถที่มาจากขวาก่อน” เมื่อกฎหมายบัญญัติหน้าที่ผู้ขับขี่ไว้ไม่ชัดเจนและไม่มีสภาพบังคับเพียงพอ ผู้ขับขี่ยานพาหนะจึงมักจะไม่หยุดหรือชะลอความเร็วลงเพื่อให้คนเดินเท้าข้ามทางม้าลาย กระทบต่อสิทธิของคนเดินเท้าในการข้ามถนนอย่างปลอดภัยและทำให้เกิดอุบัติเหตุอยู่บ่อยครั้ง จากการศึกษากฎหมายจราจรใน สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส และญี่ปุ่น พบว่าบทบัญญัติกฎหมายระบุหน้าที่ของผู้ขับขี่ยานพาหนะชัดเจนแน่นอน กล่าวคือ เมื่อคนเดินเท้าเคลื่อนตัวเข้าสู่ทางข้ามต้องระมัดระวังคนเดินเท้า และกำหนดหน้าที่ของผู้ขับขี่ยานพาหนะให้ต้องชะลอความเร็วและหยุด

ให้คนเดินเท้าข้ามถนนก่อนเสมอ ซึ่งเป็นหน้าที่เชิงบังคับที่ผู้ขับขี่ต้องปฏิบัติตาม ดังนั้นประเทศไทยจึงควรบัญญัติกฎหมายให้ชัดเจนว่าผู้ขับขี่ต้องหยุดรถให้คนเดินเท้าที่กำลังข้ามถนนด้วยทางข้ามให้มีสิทธิเดินไปก่อนเสมอ เพราะการบัญญัติกฎหมายที่ชัดเจนแน่นอนรอบอบกับการกำหนดโทษที่เหมาะสม ส่งผลต่อการบังคับใช้กฎหมายกับประชาชนในประเทศที่อยู่ในบังคับของกฎหมาย กฎหมายจึงมีความศักดิ์สิทธิ์ น่าเชื่อถือ ประชาชนเกรงกลัวกฎหมาย นำไปสู่การปฏิบัติตามกฎจราจร การเกิดอุบัติเหตุลดลง ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

กรณีที่ผู้ขับขี่ฝ่าฝืนกฎหมายจราจรไม่หยุดยานพาหนะให้คนเดินเท้าใช้ทางข้ามและได้กระทำความผิดซ้ำยังไม่มีการบัญญัติไว้อย่างชัดเจนจะดำเนินการต่อตัวผู้กระทำความผิดอย่างไร การกระทำความผิดซ้ำ คือ การกระทำความผิดครั้งที่ 2 ขึ้นไป อาจเรียกได้ว่าเป็นการกระทำความผิดติดนิสัยและยากต่อการแก้ไขพฤติกรรมที่ติดเป็นนิสัยให้กลับคืนสู่สภาพปกติได้ จากการศึกษากฎหมายจราจรใน สหรัฐอเมริกา รัฐนิวยอร์ก พบว่ามีการกำหนดโทษสำหรับการกระทำความผิดซ้ำซึ่งได้กระทำความผิดครั้งที่สองภายใน 18 เดือนนับแต่กระทำความผิดครั้งแรกของผู้ขับขี่ที่ไม่หยุดรถให้คนเดินเท้าใช้ทางข้ามไว้ด้วย โดยมีการกำหนดทั้งโทษปรับและโทษจำคุก ดังนั้นกฎหมายจราจรของประเทศไทยจึงควรที่จะมีการกำหนดโทษสำหรับผู้ขับขี่ที่ได้กระทำความผิดซ้ำกรณีฝ่าฝืนกฎหมายจราจรไม่หยุดยานพาหนะให้คนเดินเท้าใช้ทางข้าม ให้ต้องรับโทษหนักขึ้นมากกว่าโทษของการกระทำความผิดครั้งแรกเพื่อให้สอดคล้องทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง เพื่อให้ผู้ที่คิดจะกระทำความผิดซ้ำเกิดความเกรงกลัว เกิดความคิดยับยั้งชั่งใจที่จะกระทำความผิดซ้ำอีก และเป็นการป้องกันมิให้บุคคลอื่นกระทำความผิดด้วย

นอกจากนี้ ควรที่จะกำหนดโทษให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นสำหรับผลบั่นปลายที่เกิดขึ้น เช่น ความตาย การได้รับอันตรายสาหัส หรือการได้รับอันตรายต่อกายและจิตใจ เพื่อให้สอดคล้องกับทฤษฎีเหตุที่เหมาะสมหรือทฤษฎีผลธรรมดา เนื่องเป็นผลธรรมดาที่เกิดขึ้นได้ วิญญูชนทั่วไปสามารถคาดเห็นได้ว่าหากฝ่าฝืนไม่หยุดยานพาหนะให้คนเดินเท้าใช้ทางข้ามจะเกิดผลเช่นนี้ได้ แม้ผลที่เกิดขึ้นนั้นจะอยู่นอกเหนือจากเจตนาของผู้กระทำ แต่ผู้กระทำจะต้องรับผิดชอบในผลบั่นปลาย และผู้กระทำจะต้องรับโทษหนักขึ้นตามความเสียหายหรือผลที่เกิดขึ้น โดยกำหนดโทษที่ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นตามผลบั่นปลายที่เกิดขึ้นนั้นให้มีโทษจำคุกรวมอยู่ด้วย การบัญญัติโทษจำคุกไว้เช่นนี้ถือว่าสอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง กล่าวคือ หากไม่มีการบัญญัติโทษจำคุกเอาไว้เลย ประชาชนทั่ว ๆ ไปก็ จะไม่เกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมายจราจรและกล้าที่จะกระทำความผิดได้ แต่เมื่อกฎหมายจราจรมีโทษจำคุกอยู่ด้วยประชาชนก็จะเกิดความยับยั้งชั่งใจไม่กล้าที่จะไปกระทำความผิดและยังเป็นการช่วยป้องกันการกระทำความผิดไปอีกทาง

จากการศึกษามาตรการเพิ่มเติมเพื่อความปลอดภัยของ สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศสและญี่ปุ่น พบว่าในต่างประเทศโดยเน้นพัฒนา “ทาง

ข้าม” ให้ปลอดภัย และนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ควบคู่กับการบังคับใช้กฎหมายจราจรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุและผู้พิการทางสายตาให้สามารถข้ามถนนได้อย่างปลอดภัย การออกแบบทางข้ามสำหรับข้ามถนนจึงต้องคำนึงถึงการใช้งานของประชากรทุกคนอย่างแท้จริงให้สอดคล้องกับหลักการออกแบบเพื่อมวลชน (Universal Design) ซึ่งเป็นแนวคิดในการออกแบบสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่รวมไปถึงสิ่งของเครื่องใช้ทั่วไปในสังคม โดยมีหลักในการออกแบบเพื่อการใช้งานที่สะดวกสบาย ปลอดภัย ครอบคลุมสำหรับทุกคนและไม่ต้องมีการดัดแปลงพิเศษหรือเฉพาะเจาะจงเพื่อบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อให้คนเดินเท้าข้ามถนนได้อย่างปลอดภัยและมีสิทธิในการใช้ถนน เทียบเท่ากับผู้ใช้ขี่ โดยเฉพาอย่างยิ่งในกลุ่มผู้สูงอายุ และคนพิการ ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรที่จะนำมาตรการเพิ่มเติมเพื่อความปลอดภัยของต่างประเทศ เช่น การทำเสียงสัญญาณข้ามถนน ทางเดินสำหรับผู้พิการทางสายตาที่พาดผ่านทางข้าม, Smart LED Road Crossing หรือทางข้ามที่สามารถยกตัวขึ้นมาเป็นแผงกั้นได้ มาประยุกต์ใช้กับประเทศไทย เพื่อเพิ่มความปลอดภัยให้กับคนเดินเท้า ลดการเกิดอุบัติเหตุ ป้องกันไม่ให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของประชาชน

อภิปรายผล

1. ความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง กับ ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยของคนเดินเท้าในการใช้ทางข้าม ได้แก่ ประวัติศาสตร์กฎหมายจราจรในประเทศไทย ประวัติความเป็นมาทางม้าลาย แนวคิดการสร้างกฎหมายจราจร แนวคิดการออกแบบเพื่อมวลชน) แนวคิดสิทธิไปก่อน แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองคนเดินเท้าและการข้ามถนน แนวคิดเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายจราจร แนวคิดลักษณะของกฎหมายจราจร แนวคิดประโยชน์นิยม หลักทั่วไปในการตีความกฎหมาย ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง และทฤษฎีเหตุที่เหมาะสม

2. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยของคนเดินเท้าในการใช้ทางข้าม พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน จากการศึกษาพบข้อบกพร่องอันมีสาเหตุหลายประการ ดังต่อไปนี้

2.1 . ปัญหาของบทบัญญัติว่าด้วยการให้ความหมายของ “ทางข้าม”

พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 4 (12) “ทางข้าม” หมายความว่า พื้นที่ที่ทำไว้สำหรับให้คนเดินเท้าข้ามทางโดยทำเครื่องหมายเป็นเส้นหรือแนวหรือตอกหมุดไว้บนทาง และให้หมายความรวมถึงพื้นที่ที่ทำให้คนเดินเท้าข้ามไม่ว่าในระดับได้หรือเหนือพื้นดินด้วย เมื่อพิจารณาบทบัญญัตินี้ดังกล่าวแล้วสรุปได้ว่า ทางข้าม หมายถึง ทางม้าลาย สะพานลอย และอุโมงค์ที่ทำไว้สำหรับคนเดินเท้าข้ามถนน เห็นว่าบทบัญญัติกฎหมาย

ดังกล่าวมีการให้ความหมายของคำว่า “ทางข้าม” แคบจนเกินไป เนื่องจากบนท้องถนนหลาย ๆ พื้นที่ยังไม่มีการสร้างทางม้าลาย สะพานลอย หรืออุโมงค์สำหรับข้ามถนน จึงเป็นอุปสรรคสำหรับคนเดินเท้าในการข้ามถนนอย่างปลอดภัย โดยเฉพาะบริเวณทางแยก บริเวณนั้นมักจะ เป็นพื้นที่ชุมชนหรือเป็นทางเท้าที่คนเดินเท้ามักจะใช้สัญจรไปมา การข้ามถนนบริเวณทางแยก จึงเป็นเรื่องที่ยากลำบากและเป็นอันตราย เนื่องจากผู้ขับขี่ยานพาหนะมาด้วยด้วยความเร็วสูง

2.2 ปัญหาบทบัญญัติกฎหมายที่กำหนดหน้าที่ของผู้ขับขี่ไม่ชัดเจน

การใช้ถ้อยคำในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 22 (4) ระบุเพียงว่า “ผู้ขับขี่ต้องปฏิบัติตามสัญญาณจราจรหรือเครื่องหมายจราจรที่ปรากฏข้างหน้า และต้องขับรถด้วยความระมัดระวังและต้องให้สิทธิแก่คนเดินเท้าในทางข้ามหรือรถที่มาจากทางขวาก่อน” เจตนารมณ์ที่แท้จริงของบทบัญญัติในมาตรา มาตรา 22(4) นั้นต้องการกำหนดหน้าที่ผู้ขับขี่ต้องปฏิบัติตามสัญญาณไฟจราจรด้วยความระมัดระวังและต้องหยุดยานพาหนะให้คนเดินเท้าข้ามถนนก่อน ไม่ว่าสัญญาณไฟจราจรนั้นจะเป็นสีเขียวหรือสีแดงก็ตาม แต่การใช้ถ้อยคำในมาตรา 22(4) ไม่ได้บัญญัติให้ชัดเจนว่าต้องชะลอและหยุดยานพาหนะให้คนเดินเท้าข้ามถนนก่อน กลับใช้ถ้อยคำว่า “ต้องให้สิทธิแก่คนเดินเท้าในทางข้ามหรือรถที่มาจากทางขวาก่อน” เมื่อกฎหมายบัญญัติหน้าที่ผู้ขับขี่ไว้ไม่ชัดเจนและไม่มีสภาพบังคับเพียงพอ ผู้ขับขี่ยานพาหนะจึงมักจะไม่หยุดหรือชะลอความเร็วลงเพื่อให้คนเดินเท้าใช้ทางข้าม กระทั่งต่อสิทธิของคนเดินเท้าในการข้ามถนนอย่างปลอดภัยและทำให้เกิดอุบัติเหตุอยู่บ่อยครั้ง ส่งผลให้ให้ประชาชนบางส่วนมองว่าการใช้ทางข้ามเพื่อข้ามถนนนั้น เหมือนกับการ “วัดดวง” ว่าผู้ขับขี่จะหยุดหรือชะลอความเร็วลงเพื่อให้สิทธิคนเดินเท้าข้ามถนนหรือไม่ นอกจากนี้การบัญญัติกฎหมายต้องใช้ถ้อยคำที่ชัดเจนว่า ผู้ขับขี่ต้องปฏิบัติตามสัญญาณไฟจราจรด้วยความระมัดระวังและต้องหยุดยานพาหนะให้คนเดินเท้าข้ามถนนก่อน ไม่ว่าสัญญาณไฟจราจรนั้นจะเป็นสีเขียวหรือสีแดงเพื่อให้ประชาชนเข้าใจถึงเจตนารมณ์ของกฎหมาย ไม่ให้มีช่องว่างของกฎหมายให้ตีความเป็นแบบอื่นได้ เนื่องจากกฎหมายนั้นมีลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ ต้องมีความชัดเจนแน่นอน ซึ่งความชัดเจนแน่นอนนี้จะนำไปสู่ความเชื่อถือของประชาชนในประเทศที่อยู่บังคับของกฎหมาย

2.3 ปัญหาการลงโทษตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522

บทลงโทษตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มีข้อสังเกตว่า บทบัญญัติดังกล่าวไม่มีการบัญญัติไว้ว่าหากผู้ขับขี่ฝ่าฝืนกฎหมายจราจรไม่หยุดยานพาหนะให้คนเดินเท้าใช้ทางข้ามกระทำความผิดซ้ำหลาย ๆ ครั้ง จะมีวิธีการดำเนินการต่อผู้กระทำความผิดอย่างไร และไม่มีการบัญญัติไว้ว่าหากการฝ่าฝืนไม่หยุดยานพาหนะให้คนเดินเท้าใช้ทางข้ามนั้น เป็นเหตุให้คนเดินเท้าได้รับบาดเจ็บหรือถึงแก่ความตายผู้ขับขี่ยานพาหนะต้องรับโทษหนักขึ้นเพียงใด

2.4 มาตรการเพิ่มเติมเพื่อความปลอดภัย

การคุ้มครองความปลอดภัยของคนเดินเท้าในการใช้ทางข้ามยังไม่มีประสิทธิภาพ ไม่ครอบคลุมถึงผู้สูงอายุ ผู้พิการทางสายตา และยังไม่ได้นำการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายเท่าที่ควร แม้ในปัจจุบันจะมีทางข้าม สัญญาณไฟจราจร เครื่องหมายจราจร อันเป็นสัญลักษณ์ที่ทำให้ผู้ขับขี่ยานหรือคนเดินเท้าทราบว่าทางข้างหน้าเป็นทางข้ามก็ตามแต่ก็ยังไม่มีความปลอดภัยพอ ผู้ขับขี่ยังคงฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามสัญญาณไฟจราจรหรือเครื่องหมายจราจรทำให้เกิดอุบัติเหตุบริเวณทางข้ามอยู่บ่อยครั้ง

3. จากการศึกษาเปรียบเทียบและวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส และญี่ปุ่น พบว่า

3.1 การให้ความหมายของคำว่า “ทางข้าม” ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 แคบจนเกินไป เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการสร้างทางข้ามขึ้นมานั้น เพื่อเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนเดินเท้า ให้คนเดินเท้าข้ามถนนสามารถข้ามถนนได้อย่างปลอดภัย การบัญญัติกฎหมายจึงต้องคำนึงถึงแนวคิดประโยชน์นิยม ที่ใช้ประโยชน์สุขของคนในประเทศเป็นเกณฑ์ โดยพิจารณาจากความพึงพอใจของประชาชน หรือประชาชนที่ได้รับผลประโยชน์จากกฎหมายแต่ละฉบับ (ดำรงค วิเชียรสิงห์, 2530) จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐฝรั่งเศส นิยามคำว่า “ทางข้าม” หมายรวมถึงบริเวณที่ถนนสองสายมาบรรจบกันเป็นมุมฉากที่เป็นส่วนต่อขยายของทางเท้าจะผ่านแยก แม้ว่าบริเวณนั้นจะไม่มีเส้นสีขาวบนทางเท้าก็ตาม ถือว่าเป็นการคุ้มครองสิทธิคนเดินเท้าในการข้ามถนนบริเวณ “ทางแยก” แม้บริเวณดังกล่าวจะไม่มีทางข้ามประเภททางม้าลายก็ตาม

3.2 การใช้ถ้อยคำในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 22 (4) ไม่ได้บัญญัติให้ชัดเจนว่าต้องชะลอและหยุดยานพาหนะให้คนเดินเท้าข้ามถนนก่อน กลับใช้ถ้อยคำว่า “ต้องให้สิทธิแก่คนเดินเท้าในทางข้ามหรือรถที่มาทางขวาก่อน” เมื่อกฎหมายบัญญัติหน้าที่ของผู้ขับขี่ไว้ไม่ชัดเจนและไม่มีสภาพบังคับเพียงพอ ผู้ขับขี่ยานพาหนะจึงมักจะไม่หยุดหรือชะลอความเร็วลงเพื่อให้คนเดินเท้าข้ามทางม้าลาย กระทั่งต่อสิทธิของคนเดินเท้าในการข้ามถนนอย่างปลอดภัยและทำให้เกิดอุบัติเหตุอยู่บ่อยครั้ง จากการศึกษากฎหมายจราจรใน สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส และญี่ปุ่น พบว่าบทบัญญัติกฎหมายระบุหน้าที่ของผู้ขับขี่ยานพาหนะชัดเจนแน่นอน กล่าวคือ เมื่อคนเดินเท้าเคลื่อนตัวเข้าสู่ทางข้ามต้องระมัดระวังคนเดินเท้า และกำหนดหน้าที่ของผู้ขับขี่ยานพาหนะให้ต้องชะลอความเร็วและหยุดให้คนเดินเท้าข้ามถนนก่อนเสมอ ซึ่งเป็นหน้าที่เชิงบังคับที่ผู้ขับขี่ต้องปฏิบัติตาม

3.3 กรณีที่ผู้ขับขี่ฝ่าฝืนกฎหมายจราจรไม่หยุดยานพาหนะให้คนเดินเท้าใช้ทางข้าม และได้กระทำความผิดซ้ำยังไม่มีบทบัญญัติไว้อย่างชัดเจนจะดำเนินการต่อตัวผู้กระทำความผิดอย่างไร การกระทำความผิดซ้ำ คือ การกระทำความผิดครั้งที่ 2 ขึ้นไป อาจเรียกได้ว่าเป็นการกระทำ

ความผิดติดนิสัยและยากต่อการแก้ไขพฤติกรรมที่ติดเป็นนิสัยให้กลับคืนสู่สภาพปกติได้ เมื่อวิเคราะห์จากแนวความคิดพื้นฐานในการสร้างมาตรการเพิ่มโทษสำหรับผู้กระทำความผิดซ้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง ที่มุ่งยับยั้งตัวผู้กระทำความผิดโดยตรง มิให้หวนกลับมากระทำความผิดอีก พบว่าแนวคิดดังกล่าวมองผู้กระทำความผิดซ้ำเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มในการกระทำความผิดและไม่สนใจต่อการลงโทษในครั้งก่อน จึงควรเลือกใช้การลงโทษเพื่อข่มขู่เป็นเครื่องมือในการที่จะป้องกันไม่ให้หวนกลับไปกระทำความผิดอีก (ณัฐวัจน์ สุทธิโยธิน, 2557) จากการศึกษากฎหมายจราจรใน สหรัฐอเมริกา รัฐนิวยอร์ก พบว่ามีการกำหนดโทษสำหรับการกระทำความผิดซ้ำซึ่งได้กระทำความผิดครั้งที่สองภายใน 18 เดือนนับแต่กระทำความผิดครั้งแรกของผู้ขับขี่ที่ไม่หยุดรถให้คนเดินเท้าใช้ทางข้ามไว้ด้วย โดยมีการกำหนดทั้งโทษปรับและโทษจำคุก (Adam H, 2021) นอกจากนี้ ควรที่จะกำหนดโทษให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นสำหรับผลบั่นปลายที่เกิดขึ้น เช่น ความตาย การได้รับอันตรายสาหัส หรือการได้รับอันตรายต่อกายและจิตใจ เพื่อให้สอดคล้องกับทฤษฎีเหตุที่เหมาะสมหรือทฤษฎีผลธรรมดา เนื่องเป็นผลธรรมดาที่เกิดขึ้นได้ วิญญูชนทั่วไปสามารถคาดเห็นได้ว่าหากฝ่าฝืนไม่หยุดยานพาหนะให้คนเดินเท้าใช้ทางข้ามจะเกิดผลเช่นนี้ได้ แม้ผลที่เกิดขึ้นนั้นจะอยู่นอกเหนือจากเจตนาของผู้กระทำ แต่ผู้กระทำจะต้องรับผิดชอบในผลบั่นปลาย และผู้กระทำจะต้องรับโทษหนักขึ้นตามความเสียหายหรือผลที่เกิดขึ้น (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2551) โดยกำหนดโทษที่ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นตามผลบั่นปลายที่เกิดขึ้นนั้นให้มีโทษจำคุกรวมอยู่ด้วยการบัญญัติโทษจำคุกไว้เช่นนี้ถือว่าสอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง กล่าวคือ หากไม่มีการบัญญัติโทษจำคุกเอาไว้เลย ประชาชนทั่ว ๆ ไปก็จะไม่เกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมายจราจรและกล้าที่จะกระทำความผิดได้ แต่เมื่อกฎหมายจราจรมีโทษจำคุกอยู่ด้วยประชาชนก็จะเกิดความยับยั้งชั่งใจไม่กล้าที่จะไปกระทำความผิดและยังเป็นการช่วยป้องกันการกระทำความผิดไปอีกทาง

3.4 จากการศึกษามาตรการเพิ่มเติมเพื่อความปลอดภัยของ สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศสและญี่ปุ่น พบว่าในต่างประเทศโดยเน้นพัฒนา “ทางข้าม” ให้ปลอดภัย และนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ควบคู่กับการบังคับใช้กฎหมายจราจรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น Smart LED Road Crossing หรือทางข้ามที่สามารถยกตัวเองขึ้นมาเป็นแผงกั้นได้ (เกรียงไกร เรืองทรัพย์เดช, 2565) และให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุและผู้พิการทางสายตาให้สามารถข้ามถนนได้อย่างปลอดภัย เช่น การทำเสียงสัญญาณข้ามถนน ทางเดินสำหรับผู้พิการทางสายตาที่พาดผ่านทางข้าม (นิตยสารและสื่อออนไลน์ที่เล่าเรื่องเที่ยวญี่ปุ่น ศิลปะ โลฟส์สไตล์แบบคนญี่ปุ่น, 2560)การออกแบบทางข้ามสำหรับข้ามถนนจึงต้องคำนึงถึงการใช้งานของประชากรทุกคนอย่างแท้จริงให้สอดคล้องกับหลักการออกแบบเพื่อมวลชน ซึ่งเป็นแนวคิดในการออกแบบสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก

ความสะดวกที่รวมไปถึงสิ่งของเครื่องใช้ทั่วไปในสังคม โดยมีหลักในการออกแบบเพื่อการใช้งานที่สะดวกสบาย ปลอดภัย ครอบคลุมสำหรับทุกคนและไม่ต้องมีการดัดแปลงพิเศษหรือเฉพาะเจาะจงเพื่อบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อให้คนเดินเท้าข้ามถนนได้อย่างปลอดภัยและมีสิทธิในการใช้ถนนเทียบเท่ากับผู้ใช้ขี่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้สูงอายุและคนพิการ (ทิพย์ วัลย์ ทองอาจ, 2553)

4. เสนอแนวทางการพัฒนาปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ดังนี้

4.1 เสนอให้แก้ไขมาตรา 4(12) คำนิยามของคำว่า “ทางข้าม” โดยแก้ไขเป็น “ทางข้าม” หมายความว่า พื้นที่ที่ทำไว้สำหรับให้คนเดินเท้าข้ามทางโดยทำเครื่องหมายเป็นเส้นหรือแนวหรือตอกหมุดไว้บนทาง หรือพื้นที่ที่ทำให้คนเดินเท้าข้ามไม่ว่าในระดับใต้หรือเหนือพื้นดินด้วย และหมายความรวมถึงบริเวณที่ถนนสองสายมาบรรจบกันเป็นมุมฉากที่เป็นส่วนต่อขยายของทางเท้าจะผ่านสี่แยก

จากคำนิยามที่แก้ไขใหม่ “ทางข้าม” จึงประกอบไปด้วย ทางม้าลาย อุโมงค์ สะพานลอย และทางแยก

4.2 เสนอให้แก้ไขมาตรา 22(4) เพื่อกำหนดให้หน้าที่ของผู้ขับขี่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นและเพื่อให้ประชาชนเข้าใจถึงเจตนารมณ์ของกฎหมาย ไม่ให้มีช่องว่างของกฎหมายให้ตีความเป็นแบบอื่นได้ โดยแก้ไขดังนี้

มาตรา 22 ผู้ขับขี่ต้องปฏิบัติตามสัญญาณจราจรหรือเครื่องหมายจราจรที่ปรากฏข้างหน้า

(4) สัญญาณจราจรไฟลูกศรสีเขียวชี้ให้เลี้ยวหรือชี้ให้ตรงไป หรือสัญญาณจราจรไฟสีแดงแสดงพร้อมกับสัญญาณจราจรไฟลูกศรสีเขียวชี้ให้เลี้ยวหรือชี้ให้ตรงไป ให้ผู้ขับขี่เลี้ยวรถหรือขับรถตรงไปได้ตามทิศทางที่ลูกศรชี้ และต้องขับรถด้วยความระมัดระวัง และ “ต้องหยุดรถให้คนเดินเท้าที่กำลังข้ามถนนด้วยทางข้ามให้มีสิทธิเดินไปก่อนเสมอ” หรือให้สิทธิแก่รถที่มาทางขวาก่อน

4.3 เสนอให้ เพิ่มมาตรา 152/1 บัญญัติว่าผู้ใดได้กระทำความผิดตามมาตรา 22(4) และได้กระทำความผิดซ้ำภายในสองปีนับแต่วันที่กระทำความผิดครั้งแรก ต้องระวางโทษปรับไม่เกินแปดพันบาท

4.4 เสนอให้เพิ่มมาตรา 152/2 บัญญัติว่า ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 22(4) เป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นถึงหนึ่งแสนบาท และให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าหกเดือน หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงหกปี และปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสองหมื่นบาท และให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าสองปี หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำ ต้อง ระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ ศาลสั่งเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

4.5 ขอเสนอให้เพิ่มมาตรา 4/2 บัญญัติว่า เพื่อความปลอดภัยของคนเดินเท้า ในการใช้ทางข้ามและบังคับใช้กฎหมายให้เป็นตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือตาม กฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับจราจร ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติและกรมขนส่งทางบกจัดให้มีแผง กันทางข้าม เสียงสัญญาณข้ามถนน ทางเดินสำหรับผู้พิการทางสายตาพาดผ่านทางข้าม และ สัญญาณไฟจราจรทางข้ามแบบปุ่มกด ทั้งนี้ให้ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติและกรมขนส่งทาง บกมีอำนาจร่วมกันออกระเบียบที่เกี่ยวข้องโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเปรียบเทียบและวิเคราะห์บทบัญญัติกฎหมาย มาตรการลงโทษ และ มาตรการเพิ่มเติมเพื่อความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับ ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยของ คนเดินเท้าในการใช้ทางข้ามประเทศไทย เปรียบเทียบกับสหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส และญี่ปุ่น พบว่าพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ที่ใช้บังคับอยู่ใน ปัจจุบันมีข้อบกพร่องอยู่หลายประการที่ควรเสนอแนะให้แก้ไข ดังต่อไปนี้ 1) ควรแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 4(12) โดยนิยามความหมายของคำว่า “ทางข้าม” ให้หมายความรวมถึงบริเวณ “ทาง แยก” ด้วย 2) แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 22(4) บัญญัติหน้าที่ของผู้ขับขี่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดย กำหนดหน้าที่ให้ผู้ขับขี่ต้องหยุดรถให้คนเดินเท้าที่กำลังข้ามถนนด้วยทางข้ามให้มีสิทธิเดินไป ก่อนเสมอ 3) เพิ่มมาตรา 152/1 เพื่อกำหนดโทษสำหรับผู้ขับขี่กระทำความผิดตามมาตรา 22(4) และได้กระทำความผิดซ้ำภายในสองปีนับแต่วันที่กระทำความผิดครั้งแรก 4) เพิ่มมาตรา 152/2 เพื่อกำหนดโทษสำหรับผู้ขับขี่ที่ฝ่าฝืนมาตรา 22(4) เป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่ ภัยหรือจิตใจ เป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตายให้ต้องรับโทษหนักขึ้น ตามความร้ายแรงของการเกิดอุบัติเหตุ และ 5) ขอเสนอให้เพิ่มมาตรา 4/2 บัญญัติว่า เพื่อ ความปลอดภัยของคนเดินเท้าในการใช้ทางข้ามและบังคับใช้กฎหมายให้เป็นตามบทบัญญัติ แห่งพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับจราจร ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติและ กรมขนส่งทางบกจัดให้มีแผงกันทางข้าม เสียงสัญญาณข้ามถนน ทางเดินสำหรับผู้พิการทาง สายตาพาดผ่านทางข้าม และสัญญาณไฟจราจรทางข้ามแบบปุ่มกด ทั้งนี้ให้ให้สำนักงานตำรวจ

แห่งชาติและกรมขนส่งทางบกมีอำนาจร่วมกันออกระเบียบที่เกี่ยวข้องโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงไกร เรื่องทรัพย์สิน. (2565). เปิดประวัติทางข้ามถนน จาก The Beatles สู่ทางม้าลาย แห่งอนาคต. เรียกใช้เมื่อ 22 มีนาคม 2565 จาก <https://www.nationtv.tv/original/378861625>
- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2551). คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พลสยามพริ้นติ้ง (ประเทศไทยจำกัด).
- ไทยรัฐออนไลน์. (2564). คนไทยยังขับรถแยะ ทำสถิติอุบัติเหตุบนท้องถนนสูงโด่งนำอันดับ 1 ใน เอเชียและอาเซียน. เรียกใช้เมื่อ 5 มีนาคม 2565 จาก <https://www.thairath.co.th/news/auto/news/2068299>
- กรุงเทพธุรกิจ. (2565). ผ่าสถิติบทลงโทษคนเดินเท้าคนขับรถฝ่าฝืนกฎทางม้าลายถูกปรับแค่ โหล. เรียกใช้เมื่อ 9 มีนาคม 2565 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/984730>
- กองป้องกันการบาดเจ็บ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2565). คนเดินเท้ากับความปลอดภัยบนทางม้าลาย. เรียกใช้เมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2565 จาก https://dip.ddc.moph.go.th/new/data_benefit
- ณัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน. (2557). ทฤษฎีอาชญาวิทยา (หน่วย 6) แนวการศึกษาชุดวิชา กฎหมายอาญาและอาชญาวิทยาชั้นสูง. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ดำรงค์ วิเชียรสิงห์. (2530). ปัญหาจริยธรรมที่เกี่ยวกับการทำสงคราม. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต.สาขาวิชาปรัชญา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพวัลย์ ทองอาจ. (2553). การออกแบบเพื่อมวลชน(UniversalDesign). เรียกใช้เมื่อ 1 มีนาคม 2565 จาก https://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/july_sep_10/pdf/aw12.pdf
- นิตยสารและสื่อออนไลน์ที่เล่าเรื่องเกี่ยวกับคนพิการ ศิลปะ โลฟส์สไตล์แบบคนญี่ปุ่น. (2560). ทางเดินสี่เหลี่ยมสำหรับผู้พิการทางสายตา. เรียกใช้เมื่อ 9 พฤษภาคม 2565 จาก <https://kiji.life/tactile-paving/>
- Adam H. (2021). Failing to Yield to a Pedestrian in New York. Retrieved March 29, 2022 , from <https://traffictickets.com/new-york/traffic-tickets/failing-yield/pedestrian/>

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารต่อ
สมรรถนะของครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย*
RELATIONSHIP BETWEEN TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP
OF SCHOOL ADMINISTRATORS AND TEACHER COMPETENCY
OF PRIVATE SCHOOLS IN CHIANG RAI PROVINCE

ณรงค์ศักดิ์ ทองสาคร*, จ๋านงค์ แจ่มจันทร์วงศ์, พัชรินทร์ เงินทอง

Narongsak Tongsakorn, Jumnong. Jamjanwong, Patcharin Ngoenthong

วิทยาลัยเชียงราย

Chiangrai College, Thailand

*Corresponding author E-mail: bean0072@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดเชียงราย 2) ศึกษาระดับของสมรรถนะของครูผู้สอนในสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดเชียงราย 3) ศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงต่อสมรรถนะครูผู้สอนทั้งสมรรถนะหลักและสมรรถนะการปฏิบัติงาน ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย จำนวน 345 คน คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดย การใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารต่อสมรรถนะหลักและสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้แนวคิดของแบสและอโวลีโอวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาความสัมพันธ์โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับรายด้านจากลำดับมากไปหาน้อยพบว่า ภาวะผู้นำด้านการสร้างแรงบันดาลใจอยู่ในลำดับมากที่สุด รองลงมาด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา ด้านการใส่ใจในรายบุคคล และด้านการเป็นแบบอย่าง ตามลำดับ 2) ระดับของสมรรถนะครูผู้สอนทั้งสมรรถนะหลักและสมรรถนะการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

* Received January 30, 2023; Revised March 6, 2023; Accepted March 30, 2023

เมื่อเรียงลำดับรายด้านของสมรรถนะหลักจากลำดับมากไปหาน้อยพบว่า สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีมอยู่ในลำดับมากที่สุด รองลงมาการบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง จริยธรรมและจรรยาบรรณครู และการมุ่งสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงาน ตามลำดับ 3) ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับสมรรถนะครูผู้สอนมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, ผู้บริหารโรงเรียน, สมรรถนะครูผู้สอน, โรงเรียนเอกชน, จังหวัดเชียงราย

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of the transformational leadership of private school administrators in Chiang Rai province 2) to study the level of teacher's competency of private school in Chiang Rai province and 3) to study the relationship between transformational leadership of private school administrator both in regards to core and functional competency of the teachers. This research used quantitative research. The research samples were included with private school teachers in Chiang Rai province. The calculation of the samples used a stratified random sampling method and consisted of 345 private school teachers in Chiang Rai province. The research instrument was used to collect the data in this research was a questionnaire to study the relationship between the transformational leadership of administrators and teachers' core and functional competency in private schools that the researcher created by using Bass and Avolio's concepts and analyzing the data by using general statistics that consists of frequency distribution, percentage, mean, standard deviation and correlation of using the Pearson Correlation Coefficient. The results of this research revealed that 1) the level of transformational leadership of school administrator was at a high level. Considering each aspect of transformation leadership in descending order, they were followed by Intellectual Stimulation, Individual Attention and Role Models, respectively. 2) The level of teacher competency in Core competency and Functional Competency were at a high level. When considering each aspect of teacher competency in descending order, they were Teamwork was at the highest level followed by Good Services, Self-Improvement, Ethics and Code of

Conduct for Teachers and Operation Achievement, respectively. 3) the relation between the transformational leadership of school administrator leadership and the teacher competency were at the moderate level with statistical significance at the 0.05 level.

Keywords: Transformational leadership, Private school administrator, Teacher Competency, Private school, Chiang Rai province

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในการเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดทั้งในด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี สังคม วัฒนธรรมการเมืองและการศึกษา การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทำให้มีการพลิกผันเข้าสู่โลกทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างรวดเร็ว ซึ่งถือว่าการเปลี่ยนแปลงในสภาวะปกติแบบใหม่ของโลก (New normal) ที่คนในสังคมต้องมีเทคนิคหรือวิธีการที่จะอยู่อย่างเท่าทันหรือก้าวนำการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ผลของการเปลี่ยนแปลงไม่ได้ส่งผลถึงการใช้ชีวิตของบุคคลแต่ยังส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาโดยตรง เนื่องจากการศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญของคนในสังคม การพัฒนาผู้เรียนจึงมีความจำเป็นเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะตามที่ต้องการได้แก่ด้านทักษะพื้นฐาน (Hard skills) และคุณลักษณะภายใน (Soft skills) และความสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศต่อไปในอนาคต ครูผู้สอนเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนและผลักดันให้ผู้เรียนมีสมรรถนะตามที่ต้องการ เนื่องจากเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อวิธีการคิด การเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดังนั้นการพัฒนการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนจึงต้องอาศัยสมรรถนะของผู้สอน การศึกษาไทยในปัจจุบันเป็นการศึกษาที่ต้องอาศัยครูมืออาชีพและมีสมรรถนะในการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการ การส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าคิดกล้าแสดงออก มีทักษะการเรียนรู้และผลิตผลงานอย่างสร้างสรรค์ ต้องอาศัยสมรรถนะของครูที่เหมาะสม ทั้งนี้สมรรถนะเป็นสิ่งที่แฝงในตัวบุคคลและจำเป็นต้องอาศัยการวัดพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคล ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดสมรรถนะหลักและสมรรถนะตามสายปฏิบัติงานของครูซึ่งผู้ที่เป็นครูควรจะมีสมรรถนะครบทุกด้าน ได้แก่ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงาน 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง 4) การทำงานเป็นทีม 5) จริยธรรมและจรรยาบรรณของครู ส่วนสมรรถนะตามสายปฏิบัติงาน ได้แก่ 1) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Curriculum and Learning Management) 2) การพัฒนาผู้เรียน (Student Development) 3) การบริหารจัดการชั้นเรียน (Classroom Management) 4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์และวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Analysis &

Synthesis & Classroom Research) 5) ภาวะผู้นำครู (Teacher Leadership) 6) การสร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชน (Relationship & Collaborative – Building for Learning Management) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558) โดยที่โรงเรียนเอกชนมีบริบทที่แตกต่างจากโรงเรียนรัฐบาลในด้านการบริหารงานที่ขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นหลัก ซึ่งจุดแข็งของการบริหารของโรงเรียนเอกชนมาจากการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนโดยตรง ปัจจัยที่สำคัญในการที่ครูจะมีสมรรถนะที่เหมาะสมได้จึงขึ้นอยู่กับผู้บริหารการศึกษาที่มีผู้นำในการขับเคลื่อนองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องมีความสามารถในการจัดการ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ดี เป็นแบบอย่างสร้างแรงบันดาลใจ ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในการเกิดการสร้างสรรคสิ่งใหม่ โดยคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันการเปลี่ยนแปลง

ภาวะผู้นำยังเป็นกระบวนการที่ผู้นำใช้อิทธิพลหรืออำนาจที่มีอยู่ในการชักนำ หรือโน้มน้าวให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร และเป็นคุณสมบัติของผู้บริหารที่จะส่งเสริมสมรรถนะของครูในสถานศึกษาให้มีความสามารถในการเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่ท้าทายของเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล เพื่อจะสามารถปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยผู้บริหารจะต้องมีการวางแผนในการบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถพลิกผันสมรรถนะการสอนของครูให้เกิดความก้าวหน้าเทคโนโลยี ดังนั้นการบริหารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจึงต้องอาศัยผู้นำที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีวิสัยทัศน์ มีการกระจายอำนาจหรือการเสริมสร้างพลังใจ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน ซึ่งผู้นำที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในทางการศึกษาจะส่งผลต่อพฤติกรรมครูผู้สอน เช่น ทำให้ครูมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย ลดความแตกแยกของครู ส่งเสริมและพัฒนาครู เป็นต้น ภาวะผู้นำที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารจึงส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครู การบริหารงานของโรงเรียนเอกชน มีความแตกต่างจากโรงเรียนรัฐบาล มีความคาดหวังสูงในด้านที่ภาคเอกชนต้องมีความสามารถในการแข่งขัน มีการเติบโตและมีประสิทธิภาพขององค์กร ซึ่งทฤษฎีภาวะผู้นำที่ใช้ในการศึกษาวิจัยของภาคเอกชนมากที่สุด ได้แก่ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของเบสและอวลีโอ (Bass, B.M., & Avolio, B. J., 1994) เนื่องจากสามารถสะท้อนแนวทางการบริหารในสถานการณ์ของเอกชนได้ดี ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของเบสและอวลีโอ เชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงองค์กรต้องเกิดจากผู้นำที่ทำการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของผู้ตาม เพื่อให้เหมาะสมต่อสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่มีความสัมพันธ์ต่อสมรรถนะในการสอนของครูในโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย เนื่องจากสามารถนำไปพัฒนาปรับปรุงสมรรถนะของครูในโรงเรียนเอกชนและภาวะผู้นำของผู้บริหาร

สถานศึกษา อีกทั้งเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและเป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงพัฒนา โรงเรียนเอกชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนใน จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะของครูผู้สอนในสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดเชียงราย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงต่อสมรรถนะครูผู้สอนใน สถานศึกษาเอกชนของจังหวัดเชียงราย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2564 จำนวนโรงเรียนเอกชน 11 สถานศึกษา จำนวนครูทั้งสิ้น 402 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ใช้เกณฑ์การกำหนดขนาด กลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Kerjice & Morgan, 1970) ระดับอนุบาล จำนวน 20 คน ระดับอนุบาล - ระดับประถมศึกษา จำนวน 170 คน ระดับอนุบาล - มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 90 คน ระดับอนุบาล - มัธยมศึกษาปลาย จำนวน 116 คน และ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น - มัธยมศึกษาปลาย จำนวน 6 คน จึงได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนครบทุกโรงเรียนรวมจำนวนทั้งสิ้น 345 คน

3. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบความคิดเห็นขึ้นตามกรอบแนวคิดและ วัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนด โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยการปรึกษาอาจารย์ผู้ควบคุม วิทยานิพนธ์

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม การใช้ภาษา เนื้อหาครอบคลุม ความ เที่ยงตรงของเนื้อหา โดยนำแบบสอบถาม ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คนประกอบด้วย ศึกษาานิเทศชำนาญการพิเศษ จำนวน 2 คน ประกอบด้วยหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน รองอธิการบดี จำนวน 1 คน และ คณบดี จำนวน 1 คน ด้วยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเชี่ยวชาญและ เข้าใจบริบทการบริหารงานในโรงเรียนเอกชน เพื่อให้พิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหา กับ วัตถุประสงค์ของการวิจัย ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.7- 1.00 ซึ่งมีความเที่ยงตรงตาม เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดสอบใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่าง ครู โรงเรียนเอกชน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่ได้รับคืนมา มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นครอนบาช แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

ขั้นตอนที่ 5 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการดังนี้ 1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงราย ถึงอธิการบดี เพื่อขออนุญาตแจกแบบสอบถาม และขอความร่วมมืองานที่เกี่ยวข้อง 2) การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างงานวิจัยผู้วิจัยได้คำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างโดยมีการส่งหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล และการตอบแบบสอบถามเป็นไปด้วยความสมัครใจของผู้ตอบแบบสอบถาม มีค่าชี้แจงและวัตถุประสงค์การขอเก็บข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างถือเป็นความลับ ผู้วิจัยนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น และข้อมูลทั้งหมดจะถูกทำลายภายใน 1 ปีหลังจากเผยแพร่แล้ว และ 3) ผู้ดำเนินการวิจัย ส่งแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูล 5. การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาความสัมพันธ์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ระดับของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัด เชียงราย

1.1 ข้อมูลพื้นฐานของครูผู้ตอบแบบสอบถาม ครูผู้ตอบแบบสอบถามเป็น เพศหญิง ร้อยละ 76.2 และ เพศชาย ร้อยละ 23.8 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30 - 39 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.7 รองลงมาอายุระหว่าง 20-29 ปี คิดเป็นร้อยละ 33 และมีประสบการณ์ในการทำงานของกลุ่มตัวอย่างอันดับต้นๆ มีอายุการทำงาน 8 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 33 รองลงมา อายุการทำงานระหว่าง 4-7 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.1 และกลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็น ครูผู้สอน ในกลุ่มสาระทุกวิชา สาระภาษาต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 20 รองลงมาร้อยละร้อยละ 18 เป็นครูผู้สอนในกลุ่มสาระภาษาไทย ตามลำดับ

1.2 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถาน โรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย พบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในภาพรวมของ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ประกอบด้วย ด้านการเป็น แบบอย่าง ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางด้านสติปัญญา และด้านการใส่ใจ รายบุคคล ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ($X=4.20$, $S.D. = 0.85$) แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็น รายด้าน ด้านการสร้างแรงบันดาลใจเป็นลำดับสูงสุด ($X= 4.26$, $S.D.= 0.84$) รองลงมาคือ ด้านการกระตุ้นทางด้านสติปัญญา ($x= 4.21$, $S.D. = 0.92$) ลำดับต่อมาคือ ด้านการใส่ใจใน

รายบุคคล ($x = 4.20, S.D. = 0.85$ และสุดท้ายด้านการเป็นแบบอย่าง ($x = 4.14, S.D. = 0.88$) ตามลำดับ ดังแสดงใน ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในภาพรวม

	ภาวะผู้นำรายด้าน	$\bar{X}$	SD.	ระดับ	ลำดับ
1	ด้านการเป็นแบบอย่าง	4.14	0.88	มาก	4
2	ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.26	0.84	มาก	1
3	ด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา	4.21	0.85	มาก	2
4	ด้านการใส่ใจในรายบุคคล	4.20	0.85	มาก	3
	รวม	4.20	0.85		

ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำรายด้านที่มีคะแนนสูงสุดได้แก่ ด้านการเป็นแบบอย่าง มีคะแนนสูงสุด ด้านการสร้างแรงบันดาลใจพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนทำงานอย่างตั้งใจ เพื่อให้งานสำเร็จ ผู้บริหารแนะนำให้ครูเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ผู้บริหารแสดงความเชื่อมั่นและความหวังในตัวครูเมื่อครูทำงานบรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารแสดงและส่งเสริมให้ครูทำงานกันเป็นทีม ผู้บริหารพูดกระตุ้น จูงใจและโน้มน้าวใจให้ทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย จากการวิเคราะห์พบว่า ประเด็นผู้บริหารทำงานอย่างตั้งใจเพื่อให้งานสำเร็จมีคะแนนเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.34, S.D. = 0.87$) อันดับสองคือ ผู้บริหารแนะนำให้ครูเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ($\bar{X} = 4.27, S.D. = 0.89$) อันดับสามคือ ผู้บริหารแสดงและส่งเสริมให้ครูทำงานกันเป็นทีม ($\bar{X} = 4.26, S.D. = 0.93$) ซึ่งอยู่ในระดับเดียวกับประเด็นที่ผู้บริหารแสดงความเชื่อมั่นและความหวังในตัวครูเมื่อครูทำงานบรรลุเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.26, S.D. = 0.92$) และอันดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารพูดกระตุ้นจูงใจและโน้มน้าวใจให้ทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.16, S.D. = 0.91$) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาระดับสมรรถนะของครูผู้สอน

(1) สมรรถนะหลัก ประกอบ 5 ด้านคือ การมุ่งสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงาน การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม และสมรรถนะด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณครู จากการวิเคราะห์ข้อมูลระดับค่าเฉลี่ยของสมรรถนะทั้ง 5 ด้าน พบทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42, S.D. = 0.65$) เมื่อวิเคราะห์ระดับคะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะแต่ละด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า การทำงานเป็นทีมมีระดับคะแนนมากเป็นลำดับแรก ($\bar{X} = 4.50, S.D. = 0.63$) รองลงมาคือ การบริการที่ดี ($\bar{X} = 4.48, S.D. = 0.63$) ลำดับที่ 3 การพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 4.42, S.D. = 0.65$) ลำดับที่ 4 จริยธรรมและจรรยาบรรณครู ($\bar{X} = 4.41, S.D. = 0.67$) และ

ลำดับสุดท้าย การมุ่งสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.68) แสดงรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสมรรถนะหลักครูผู้สอนในภาพรวม

	สมรรถนะหลัก	$\bar{X}$	SD.	ระดับ	ลำดับ
1	การมุ่งสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงาน	4.38	0.68	มาก	5
2	การบริการที่ดี	4.48	0.63	มาก	2
3	การพัฒนาตนเอง	4.42	0.65	มาก	3
4	การทำงานเป็นทีม	4.50	0.63	มาก	1
5	จริยธรรมและจรรยาบรรณครู	4.41	0.67	มาก	4
	รวม	4.42	0.65		

(2) ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสมรรถนะตามสายปฏิบัติงานซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะ 6 ด้านคือ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน การวิเคราะห์ สังเคราะห์และวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ภาวะผู้นำครู และการสร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชน ทั้งหมดในภาพรวม พบว่าครูมีสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.41$, S.D.=0.60) และเมื่อพิจารณาประเด็นย่อยของแต่ละสมรรถนะพบว่าสมรรถนะแต่ละด้านในภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นกัน แต่เมื่อเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะแต่ละด้านจากมากไปหาน้อย พบว่า สมรรถนะด้านการพัฒนาผู้เรียน มีคะแนนเฉลี่ยเป็นลำดับแรก ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.53) ตามมาด้วย การบริหารจัดการชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.59) ภาวะผู้นำครู ($\bar{X} = 4.49$, S.D.=0.53) การวิเคราะห์ สังเคราะห์และวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.61) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.54) และและการสร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชน ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.77) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสมรรถนะตามสายปฏิบัติงาน

	สมรรถนะตามสายปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	SD.	ระดับ	ลำดับ
1	การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.39	0.54	มาก	5
2	การพัฒนาผู้เรียน	4.51	0.53	มาก	1
3	การบริหารจัดการชั้นเรียน	4.49	0.59	มาก	2
4	การวิเคราะห์ สังเคราะห์และวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน	4.39	0.61	มาก	4
5	ภาวะผู้นำครู	4.49	0.53	มาก	3
6	การสร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชน	4.20	0.77	มาก	6
	รวม	4.41	0.60		

3. ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับสมรรถนะครูผู้สอนของโรงเรียนเอกชน จังหวัดเชียงราย ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง โดยมีความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำต่อสมรรถนะรวม ค่าสหสัมพันธ์ (r) พบว่ามีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง ($r = 0.525$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ตารางที่ 4) ค่าสหสัมพันธ์ (r_1) ของภาวะผู้นำกับสมรรถนะหลักของครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชน จังหวัดเชียงราย มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง ($r_1 = 0.537$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 (ตารางที่ 5) ค่าสหสัมพันธ์ (r_2) ของภาวะผู้นำกับสมรรถนะตามสายปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดเชียงราย มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง ($r_2 = 0.493$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างความสัมพันธ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับสมรรถนะครูผู้สอนของโรงเรียนเอกชน จังหวัดเชียงราย

Correlation	
r	0.525
P	000

ตารางที่ 5 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_1) ระหว่างความสัมพันธ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับสมรรถนะหลักของครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย

Correlation	
r_1	0.537
P	000

ตารางที่ 6 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_2) ระหว่างความสัมพันธ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับสมรรถนะตามสายปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย

Correlation	
r_2	0.493
P	000

อภิปรายผล

1. ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในจังหวัดเชียงรายในภาพรวมและรายด้านซึ่งประกอบด้วย ด้านการเป็นแบบอย่าง ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางด้านสติปัญญา และด้านการใส่ใจรายบุคคล ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบผลการศึกษภาวะผู้นำเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัด

เขียนรายในรายด้าน ในด้านการสร้างแรงบันดาลใจอยู่ในระดับสูงมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (อรรธรณ ภัทรดำเนินสุข, 2564) ซึ่งได้ศึกษา เรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม และพบว่าภาวะผู้นำด้านการสร้างแรงบันดาลใจ อยู่ในระดับมากเป็นระดับต้นๆเช่นกัน ส่วนในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยพบว่าสาเหตุที่ภาวะผู้นำด้านการสร้างแรงบันดาลใจอยู่ในระดับสูง มาจากการที่ผู้บริหารทำงานอย่างตั้งใจเพื่อให้งานสำเร็จ เป็นประเด็นสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาวะการบริหารงานโรงเรียนเอกชน ผู้บริหารจะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งและมีความใกล้ชิดกับครูผู้สอนในลักษณะการทำงานที่ต้องร่วมกันขับเคลื่อนทั้งองค์กร ทั้งนี้เพราะโรงเรียนเอกชนต้องเผชิญกับสภาพการณ์ของการแข่งขันสูง ระหว่างโรงเรียนของรัฐและโรงเรียนเอกชนด้วยกัน

ส่วนภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับทั้ง 4 ด้านดังกล่าว คือภาวะผู้นำด้านการเป็นแบบอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคุณสมบัติด้านการเป็นผู้บริหารที่กล้าที่จะแก้ไขอุปสรรคและปัญหาในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ (Merlo, Andrea., 2021) ที่กล่าวถึงคุณสมบัติและทักษะที่ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีควรมีรวม 10 ประการ และในบรรดาคุณสมบัติเหล่านั้นนั้น คุณสมบัติด้านการกล้าตัดสินใจและการแก้ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เป็นคุณสมบัติที่สำคัญมากที่สุดเนื่องด้วยผู้บริหารต้องเผชิญกับปัญหาในการปฏิบัติงานนับตั้งแต่ปัญหาที่เป็นงานประจำจนถึงปัญหาที่ยากและซับซ้อน ผู้บริหารในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงต้องมีทักษะการแก้ปัญหาและการกล้าตัดสินใจที่รวดเร็ว ซึ่งการกล้าตัดสินใจจะเป็นการสร้างความประทับใจและสร้างความเชื่อมั่นกับผู้ที่บังคับบัญชา โดยเฉพาะ การขับเคลื่อนการทำงานในโรงเรียนเอกชนผู้บริหารมีบทบาทสำคัญมีอำนาจเต็มที่ที่สามารถตัดสินใจ แก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆได้โดยไม่มีขั้นตอนสายบังคับบัญชาแบบราชการ

2.ระดับสมรรถนะของครูผู้สอนโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดเชียงรายพบว่า ครูมีระดับสมรรถนะหลักและสมรรถนะตามสายการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยที่สมรรถนะหลักจะมีประเด็นการทำงานเป็นทีมที่อยู่ในระดับมากกว่าประเด็นอื่น ๆ ทั้งนี้ อาจเป็นที่การขับเคลื่อนโรงเรียนเอกชนนั้นการทำงานเป็นทีมเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะอยู่ในสภาพของการแข่งขันจากภายนอกองค์กรซึ่งต้องดำเนินงานโรงเรียนภายใต้การจำกัดของทรัพยากรทั้งด้านทุนและทรัพยากรบุคคล ครูจึงต้องร่วมช่วยกันทำงานเป็นทีม เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมาย ดังนั้นเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นย่อยภายใต้สมรรถนะการทำงานเป็นทีมพบว่าครูมีมิตรภาพที่ดีต่อเพื่อนร่วมงานในระดับมาก ส่วนสมรรถนะด้านการปฏิบัติตามสายงานพบว่าครูมีสมรรถนะด้านการพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมากกว่าด้านอื่น แสดงถึงการรักษาภารกิจที่สำคัญของครูโรงเรียนเอกชนในฐานะเป็นสถานศึกษา และเมื่อ

วิเคราะห์รายละเอียดของประเด็นย่อยก็จะพบข้อมูลที่ยืนยันความมีคุณภาพของโรงเรียนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน โดยพบว่าครูคำนึงถึงประเด็นการเน้นการสอนให้ผู้เรียนมีคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ซึ่งเชื่อว่าโรงเรียนเอกชนให้ความสำคัญกับประเด็นดังกล่าวโดยผ่านกระบวนการดำเนินของครู ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการพัฒนาตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนย่อย 3.1 การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและการส่งเสริมจิตสาธารณะและการเป็นพลเมืองดี (กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2564)

3. ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำต่อสมรรถนะครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย จากผลการศึกษาที่พบว่าภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์ต่อสมรรถนะของครูผู้สอนในภาพรวม ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะหลักและสมรรถนะตามสายการปฏิบัติงาน ตลอดจนผลการศึกษาที่พบว่าภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักและสมรรถนะตามสายปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชน จังหวัดเชียงราย ในทิศทางที่เป็นบวกระดับปานกลางด้วยเช่นกัน นั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ (อรกาญจน์ เฌียงกลาง, 2562) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ซึ่งพบว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับสมรรถนะการปฏิบัติงานของครู มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ (รัตนดา เลิศวิชัย และธีระ รุญเจริญ, 2562) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยพบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อสมรรถนะการเรียนการสอนของครูในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นด้าน การมีสมรรถนะพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างทันสมัย ความเชื่อมั่นในสมรรถนะตนเอง ความมุ่งมั่นในการนำสิ่งที่ดีกว่าเดิม และการยึดมั่นต่อความร่วมมือช่วยเหลือ ในการนำของทุกคน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (อรรธรณ ภัทรดำเนินสุข, 2564) ที่ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ซึ่งพบว่าความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพของผู้บริหารสถานศึกษา กับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโดยรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวกและอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (เอื้องอุมา โยสาจันทร์, 2558) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนกลุ่มเครือข่ายปางสีดา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยพบว่าความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน มีความสัมพันธ์กันทางบวกโดยรวมและอยู่ในระดับสูงเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาของงานวิจัยนี้ ที่พบว่าค่าความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำต่อสมรรถนะรวมของครูผู้สอนค่าความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำต่อสมรรถนะหลักและต่อสมรรถนะตามสายการปฏิบัติงานมีค่าเป็นบวกระดับปานกลาง ซึ่งเป็นการยืนยันว่าแสดงให้เห็นภาวะผู้นำมีผลต่อสมรรถนะของครูในสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาเอกชน หรือสถานศึกษาของรัฐ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงรายโดยภาพรวมจากความคิดเห็นของครูผู้สอนนั้นอยู่ในระดับมากทุกด้านซึ่งประกอบด้วยด้านการเป็นแบบอย่าง ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางด้านสติปัญญา และด้านการใส่ใจรายบุคคล ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ส่วนสมรรถนะของครูผู้สอนทั้งสมรรถนะหลักและสมรรถนะตามสายปฏิบัติงานในความคิดของครูผู้สอนเองอยู่ในระดับมากเช่นกัน และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนกับสมรรถนะของครูก็พบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ดังนั้นข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป คือ ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงรายด้วย เพื่อจะสามารถสะท้อนความคิดเห็นของผู้บริหารในประเด็นด้านการมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ ผลการศึกษาของงานวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนโดยรวม ตลอดจนสถานศึกษาโดยทั่วไป ในประเด็นที่ยืนยันว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีผลอย่างยิ่งต่อสมรรถนะของครูผู้สอนทั้งสมรรถนะหลักและสมรรถนะตามสายปฏิบัติงาน ซึ่งครูผู้สอนเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพและการดำเนินงานของสถานศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาควรมีการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำให้ครอบคลุมทุกด้าน อย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษาเองควรตระหนักถึงความสำคัญของการมีภาวะผู้นำว่า มีผลโดยตรงต่อความสามารถและคุณภาพการทำงานของครูผู้สอนอย่างยิ่ง ผู้บริหารจึงควรมั่นสำรวจตัวเองให้มีภาวะผู้นำครบทั้ง 4 ด้าน โดยต้องสำรวจตนเองว่าควรปรับปรุงภาวะผู้นำด้านใด โดยการเร่งพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านภาวะผู้นำด้านการเป็นแบบอย่าง ทั้งนี้ อาจจัดทำเป็นโครงการหรือกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้บริหารให้มีภาวะด้านนี้อย่างต่อเนื่องจริงจัง เพื่อให้ผู้บริหารเป็นผู้มองการณ์ไกล มีการวางแผนเปลี่ยนแปลงสิ่งใหม่ ๆ เพื่อให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพ พัฒนาผู้บริหารให้มีความกล้าที่จะแก้ไขอุปสรรคและปัญหาในการทำงาน มีความเป็นธรรมในการแก้ปัญหาและความขัดแย้ง มีพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความเฉลียวฉลาดในการทำงาน และเป็นผู้ที่สามารถทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชานับถือและยอมรับในการกระทำ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2564). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. เรียกใช้เมื่อ 20 ธันวาคม 2565 จาก https://opec.go.th/plan?cate_id=2
- รัตน์ดา เลิศวิชัย และธีระ รุญจริญ. (2562). องค์ประกอบภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ขอนแก่น, 42(4), 65-78.
- อรกาญจน์ เฉียงกลาง. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3. ใน ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อรรธรณ ภัทรดำเนินสุข. (2564). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. ใน ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เอื้องอุมา โยสาจันทร์. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพของผู้บริหารสถานศึกษา กับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนกลุ่มเครือข่ายปางสีดา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2. ใน ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1994). The Full Range Leadership Development Programs: Basic and Advanced Manuals. New York: Bass, Avolio Associates.
- Merlo, Andrea. (2021). The 10 Essential Skills of a Good School Principa. Retrieved October 14, 2022, from <https://www.teacheracademy.eu/blog/school-principal-skills/>

แนวทางการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนตามหลักสาราณียธรรม 6 ของโรงเรียนบ้านโคกทราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3*

GUIDELINES FOR BUILDING RELATIONSHIP THE COMMUNITY BY USING THE PRINCIPLES OF SARANEEDHARMA 6 OF BAN KHOK SAI SCHOOL UNDER NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

อรุณรัตน์ สุวรรณบุรี*

Arunrat Suvanburee

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

*Corresponding author E-mail: 56e101044@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนตามหลักสาราณียธรรม 6 3) เพื่อนำเสนอแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนตามหลักสาราณียธรรม 6 ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน ด้วยการสนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนนั้นมี 7 ด้านประกอบด้วย 1) นโยบายของโรงเรียน 2) ความพร้อมของโรงเรียนและชุมชน 3) ความร่วมมือกันทุกฝ่าย 4) กลไกที่ก่อให้เกิดความร่วมมือ 5) จัดตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สมาคมผู้ปกครองและครู 6) กำหนดบทบาทหน้าที่ร่วมกันในทิศทางที่พึงประสงค์ และ 7) ดำเนินงานให้เกิดความร่วมมือ 2) แนวทางการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนตาม หลักสาราณียธรรม 6 มี 7 ด้านประกอบด้วย 1) นโยบายของโรงเรียน 2) ความพร้อมของโรงเรียนและชุมชน 3) ความร่วมมือกันทุกฝ่าย 4) กลไกที่ก่อให้เกิดความร่วมมือ 5) จัดตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สมาคมผู้ปกครองและครู 6)

* Received February 25, 2023; Revised March 26, 2023; Accepted April 14, 2023

กำหนดบทบาทหน้าที่ร่วมกันในทิศทางที่พึงประสงค์ และ7) ดำเนินงานให้เกิดความร่วมมือ โดยในทุกขั้นตอนนั้นได้ดำเนินการร่วมกันโดยใช้หลักสาราณียธรรม 6 3) ผู้ทรงคุณวุฒิได้ ตรวจสอบแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนตามหลักสาราณียธรรม 6 พบว่า ในการ ร่วมสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิได้มีความเห็นตรงกันว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความ เป็นประโยชน์ ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

คำสำคัญ: แนวทาง, การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน, สาราณียธรรม

Abstract

The objectives of this research are: 1) to study the condition of building relationships with the community. 2) to study guidelines to build community relations according to the Saraneedharma 6 to study the guidelines to build community relations according to the Saraneedharma 6. 3) to present the guidelines for building relationships with communities according to the Saraneedharma 6. This research is qualitative research. The data were collected through in-depth interviews with 15 people. 5 key informants and a focus group of 7 experts. The statistic used content analysis. The results showed that; 1. The condition of building relations with the community consists of 7 factors as follows: 1) School policies 2) Readiness of schools and communities 3) Cooperation from all parties 4) Mechanisms that lead to cooperation 5) Establish a basic education committee, Parent-teacher associations 6) Define common roles and responsibilities in the desired direction; and 7) Operate for cooperation. 2. The result of Guidelines for building relationships with the community according to the Saraneedharma 6, there are 7 factors as follows: 1) School policies 2) Readiness of schools and communities 3) Cooperation from all parties 4) Mechanisms that lead to cooperation 5) Establish a basic education committee, Parent-teacher associations 6) Define common roles and responsibilities in the desired direction; and 7) Operate for cooperation. All steps are carried out together using the Saraneedharma 6 principles. 3. The experts verified the guidelines to build community relations according to the Saraneedharma 6 and found that regarding the focus group discussion, the guidelines have suitable, possibility, and usefulness which can be applicable in daily life.

Keywords: guidelines, school-community relationship, Saraneedharma 6

บทนำ

การจัดการศึกษาของไทยเริ่มมาจากแนวคิดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งมีเจตนารมณ์ที่จะทำให้ทุกภาคส่วนนั้นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดย การจัดการศึกษาให้ยึดหลักการสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เอกพล ดวงศร, 2563) โรงเรียนกับชุมชนนั้นอยู่ในสังคมเดียวกันย่อมมีหน้าที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในโรงเรียนซึ่งกฎหมายที่กำหนดบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา หรือโรงเรียนต่อชุมชนไว้ชัดเจน และครอบคลุมที่สุดคือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติของ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2560) การสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์ประสานความร่วมมือซึ่งกันและกัน ทั้งสองฝ่ายเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ โรงเรียนเป็นแหล่งความรู้วิทยากรแก่ชุมชน เป็นศูนย์รวมสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ (กฤษณา แพทยานนท์, 2552) การให้ความร่วมมือกันทุกฝ่ายนอกจากบทบาทดังกล่าวแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนยังต้องทำงานเป็นผู้ทรงคุณวุฒิของชุมชน เพื่อให้การช่วยเหลืออบรม หรือเป็นวิทยากรบางเรื่องด้วย บุคลากรทุกคนในโรงเรียนเป็นผู้ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้งานด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนสัมฤทธิ์ผล โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวกระตุ้นและผู้รับผิดชอบโดยตรง (จุมพล กังโสม, 2543) การจัดการศึกษายึดแนวคิดว่าการจัดการศึกษาเพื่อยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง (ผู้เรียนเป็นสำคัญ) ด้วยการมีส่วนร่วมและบูรณาการทรัพยากรในท้องถิ่นร่วมกันบน พื้นฐานของการกระจายอำนาจโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ให้เกิดความเข้มแข็งจากฐานราก ด้วยความร่วมมือ ขององค์กรในชุมชน ทั้งการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมติดตามประเมินผล ร่วมแก้ปัญหา และร่วมชื่นชม ที่ให้อิสระความยืดหยุ่น และความคล่องตัวกับ ผู้จัดการศึกษา บนความหลากหลาย และสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น และสังคมไทย (สุชาติ ศรีสุวรรณ, 2559)

พระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสหลักธรรมอันจะเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในสังคมได้เอาไว้เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ ซึ่งหลักสาราณียธรรม มีความหมายตามที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า “ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกันทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพ เป็นที่ไปเพื่อสงเคราะห์ เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคีกัน เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ธรรมว่านี่คือหลักสาราณียธรรม” (อรอุมา เกษตรพีช, 2557) เสริมสร้างความรู้สึที่ดีให้เกิดขึ้นต่อกันจนก่อให้เกิดเป็นความสามัคคี ถ้าหากทุกคนในสังคม

เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เข้าอกเข้าใจซึ่ง กันและกัน ยอมรับในความแตกต่างของกัน และกัน เคารพในกฎกติกาเดียวกัน รู้จักแบ่งปันช่วยเหลือกัน ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน และรู้จัก การให้อภัยกันอยู่ตลอดเวลาสังคมของเราก็จะมีความอบอุ่นและน่าอยู่ (สามารถ มั่งสึง, 2562) ธรรมเป็นเหตุที่ระลึกถึงกัน หลักการอยู่ร่วมกัน ได้แก่

เมตตาการุณยธรรม แสดงกิริยาอาการสุภาพ

เมตตาจริยธรรม การสั่งสอน แนะนำตักเตือนด้วยความหวังดี

เมตตาเมตตากรรม มองกันในแง่ดี มีหน้าตายิ้มแย้ม แจ่มใสต่อกัน

สาธารณโภคี ได้ของสิ่งใดมาก็แบ่งปันกัน

ศีลสามัญญตา มีความประพฤติสุจริตดีงาม ถูกต้องตามระเบียบวินัย

ทัญญูสามัญญตา มีความเห็นชอบร่วมกัน

สาราณียธรรม 6 หากผู้ใดประพฤติปฏิบัติตามจะสะท้อนให้เห็นถึงการแสดงออก ซึ่งความรัก ความปรารถนาดีต่อกันทั้งทางกาย วาจาด้วยความจริงใจ ขณะเดียวกันก็มี ความรู้ ความเข้าใจในการแก้ปัญหา (ณฐา แยมสรพล, 2553) ปฏิบัติตามกฎกติกาของส่วนรวม ตลอดจนเข้าใจร่วมกันในความจริงที่เป็นธรรมชาติของโลก และชีวิตเพียงเท่านี้ก็อยู่เป็นสุข และ พัฒนาได้อย่างดีดังพระพุทธทวณะบทที่ว่า "สมคฺคยานํ ตโป สุขํ" ความสามัคคีของหมู่คณะเป็น เหตุนำความสุขมาให้ (รุ่งทิพย์ เข้มทิศ, 2559)

เนื่องจากโรงเรียนแห่งนี้เป็นศูนย์กลางของชุมชน เกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาภายในโรงเรียนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของคนในพื้นที่ โรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์ประสานความร่วมมือซึ่งกันและกัน ทั้งสองฝ่ายเป็นทั้งผู้ให้ และผู้รับ (กฤษณา แพทยานนท์, 2552) รวมไปถึงการร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรม วันปีใหม่ กิจกรรมวันสงกรานต์ กิจกรรมงานเดือนสิบ กิจกรรมแจกเงินผู้สูงอายุแต่เนื่องจาก สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระบาดรอบที่ 1 รุนแรงอย่างหนักใน ต่างประเทศ และได้มีการแพร่ระบาดมายังประเทศไทย ทางหน่วยงานต้นสังกัดได้มีคำสั่งมายัง โรงเรียนให้งดใช้อาคารสถานที่ภายในโรงเรียน และเมื่อทางชุมชนจะมาขอใช้อาคารสถานที่ สำหรับแจกเงินผู้สูงอายุทางโรงเรียนจึงไม่สามารถอนุญาตให้ดำเนินการตรงส่วนนี้ได้ ทำให้คน ในในชุมชนเกิดความไม่พอใจต่อการดำเนินงานภายในโรงเรียนบ้านโคกทราย รวมไปถึง กิจกรรมต่าง ๆ ก็ไม่สามารถดำเนินการได้ทั้งหมด และเชื้อไวรัสโคโรนาที่ระบาดรุนแรงมาก เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทางโรงเรียนก็ยังไม่อนุญาตให้คนในชุมชนมาใช้พื้นที่ได้ และการติดต่อ ประสานงาน การพูดคุยปรับความเข้าใจกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียน และคนในชุมชนก็ห่าง เหวินกัน ไม่มีการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจต่าง ๆ นานามาอย่างต่อเนื่องทำให้เป็น ปัญหาเรื้อรังที่ไม่สามารถแก้ไขได้ในปัจจุบัน

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว การสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชนมีความสำคัญคือเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีอย่างยั่งยืน ทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการร่วมกันสร้างสรรค์ความพร้อมทุก ๆ ด้านของโรงเรียน และชุมชน เกิดศูนย์รวมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างมาตรฐานคุณภาพการศึกษา คุณภาพชีวิต วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี สิ่งแวดล้อม และพลังงาน มีกระบวนการที่ถูกต้องเหมาะสม และบรรลุเป้าหมายขององค์กร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนบ้านโคกทราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างสัมพันธ์กับชุมชนตามหลักสาราณียธรรม 6 ของโรงเรียนบ้านโคกทราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการสร้างสัมพันธ์กับชุมชนตามหลักสาราณียธรรม 6 ของโรงเรียนบ้านโคกทราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาใน 3 ลักษณะ คือ ศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มย่อย ผู้วิจัยได้ดำเนินการ วิจัยเป็น 3 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพการสร้างสัมพันธ์กับชุมชน ของโรงเรียนบ้านโคกทราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน ข้าราชการครู 2 คน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา 5 คน ตัวแทนผู้ปกครอง 7 คน

ขั้นที่ 2 การศึกษาแนวทางทางการสร้างสัมพันธ์กับชุมชนตามหลักสาราณียธรรม 6 ของโรงเรียนบ้านโคกทราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน ข้าราชการครู 1 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 2 คน พระสงฆ์ 1 รูป

ขั้นที่ 3 การนำเสนอแนวทางการสร้างสัมพันธ์กับชุมชนตามหลักสาราณียธรรม 6 ของโรงเรียนบ้านโคกทราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 เก็บข้อมูล โดยการจัดสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ใช้คือแบบประเมินและแบบการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน ผู้แทนครู 2 คน กรรมการสถานศึกษา 1 คน พระสงฆ์ 2 รูป นักวิชาการบริหารการศึกษา 1 คน

ผลการวิจัย

1.สรุปผลการศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ของโรงเรียนบ้านโคกทราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 พบว่า

1) ด้านนโยบายของโรงเรียน คือ โรงเรียนการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชน และหน่วยงานเข้ามามีส่วนร่วม ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิต จัดการศึกษาให้กับคุณภาพชุมชน โรงเรียนมีการพัฒนานโยบายโรงเรียน 1) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน (EIS) 2) พัฒนาระบบการบริหาร และการจัดการ 3) การแก้ปัญหานักเรียนออกกลางคัน 4) การรณรงค์ให้นักเรียนศึกษาต่อ นอกจากนี้ 1) ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ 2) มีการกระจายอำนาจ 3) มีการใช้หลักธรรมาภิบาล 4) มีการปฏิรูปการเรียนรู้ สู่มาตรฐานการศึกษา 5) มีการนิเทศติดตามผล เพื่อพัฒนางาน 6) มีการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ในส่วนต่อมา 1) มีการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาที่เหมาะสมเกิดจากการมีส่วนร่วม 2) มีการพัฒนาหลักสูตรที่น้อมนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการสู่การจัดการเรียนรู้ 3) มีการใช้หลักสูตร เพื่อเป็นทิศทางในการพัฒนาผู้เรียน และ ส่งเสริมการศึกษาการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ระหว่างเรียนให้กับนักเรียนตามความถนัดและสนใจ

2) ด้านความพร้อมของโรงเรียนและชุมชน มีสภาพความสัมพันธ์คือ อาคารเรียน อาคารประกอบเพียงพอ สื่อ ครุภัณฑ์ ประชาสัมพันธ์เพียงพอ นโยบายชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้ ชุมชนมีความพร้อมให้กันสนับสนุน ช่วยเหลือโรงเรียนระดับความพึงพอใจของผู้ปกครอง ศิษย์เก่าของโรงเรียนอยู่ในระดับสูง การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันย่อมช่วยให้แก้ปัญหาคัดแย้งได้อย่างเหมาะสมและเป็นประโยชน์กับทั้งสองฝ่าย การประสานความร่วมมือกับ ครอบครัว ชุมชน สังคมเพื่อการจัดการศึกษา บทบาทในการประกันคุณภาพการศึกษา การเป็นแหล่งวิทยากรและชุมชนปัญญาของชุมชน

3) ด้านความร่วมมือกันทุกฝ่าย คือเนื่องจากทุกฝ่ายต้องร่วมมือปฏิบัติงานตามนโยบาย ช่วยกันพัฒนาโรงเรียน ช่วยเหลือสนับสนุน ทรัพยากร แรงงาน อาสา เพื่อพัฒนาโรงเรียน เสนอแนวคิด เพื่อนำมาพัฒนาโรงเรียน ร่วมเป็นวิทยากร ประชาชนชาวบ้าน เพื่อการจัดการเรียนการสอน การสื่อสารที่ดีจะทำให้การทำงานระบบที่ราบรื่น และทำให้องค์กรก้าวหน้าได้ไว แต่ละฝ่ายจะต้องร่วมมือปฏิบัติงานตามนโยบายของโรงเรียน ช่วยกันพัฒนาช่วยเหลือ สนับสนุน ทรัพยากร แรงงาน อาสา เสนอแนวคิด เพื่อนำมาพัฒนาโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น

4) ด้านกลไกที่ก่อให้เกิดความร่วมมือ คือ ความสัมพันธ์ของผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ตลอดจนประชาชนในเขตบริเวณโรงเรียน กลุ่มอาจารย์หรือคณะบุคคล เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา เครือข่ายผู้ปกครอง ฯลฯ มีการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามาร่วมดำเนิน

กิจกรรม การวางแผนดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา และการประเมินร่วมกัน การขับเคลื่อนให้กิจกรรมนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ การยึดหลักการมีส่วนร่วม คือ หลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ

5) ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสมาคมผู้ปกครองและครู คือด้านการจัดตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สมาคมผู้ปกครองและครู ซึ่งผลจากการสัมภาษณ์พบว่า ควรจัดตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา ตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2564 สถานศึกษาขนาดเล็กมีกรรมการสถานศึกษาไม่เกิน 9 คน ประกอบด้วย 1) ประธาน 1 คน 2) ตัวแทนผู้ปกครอง 1 คน 3) ตัวแทนครู 1 คน 4) ผู้แทนสำคัญชุมชน 1 คน 5) ผู้แทนสำคัญปกครองส่วนท้องถิ่น 1 คน 6) ผู้แทนศิษย์เก่า 1 คน 7) ผู้แทนองค์กรศาสนา 1 คน 8) ผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ 1 คน 9) ผู้อำนวยการเป็นกรรมการ และเลขานุการ บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งต้องทำหน้าที่แทนชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนทุกคนจึงต้องคำนึงถึงการจัดการศึกษาที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน อาศัยกระบวนการทำงานที่เน้นการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมและความโปร่งใส ตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอนของการจัดการศึกษา พร้อมกับยึดถือหลักการของการบริหารโรงเรียน

6) ด้านการกำหนดบทบาทหน้าที่ร่วมกันในทิศทางที่พึงประสงค์ คือการกำหนดบทบาทหน้าที่ร่วมกันในทิศทางที่พึงประสงค์ ซึ่งผลจากการสัมภาษณ์พบว่า อาศัยอำนาจ และบทบาทหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการนักเรียน พ.ศ. 2543 คือ 1) กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษา 2) ให้ความเห็นชอบการปฏิบัติงานประจำปี 3) ให้ความเห็นชอบในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 4) ร่วมมือการทำงานกับสถานศึกษา 5) ส่งเสริมให้เด็กในเขตบริการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพมาตรฐาน 6) พิทักษ์สิทธิเด็ก เด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส 7)ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาตลอดจนวิทยาการการศึกษา ครู ภูมิปัญญา บทบาทของสถานศึกษากับชุมชน 6 ประการ ได้แก่ 1) บทบาทในการให้การศึกษาอบรมแก่บุคลากรในชุมชน 2) บทบาทในการถ่ายทอดและส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน 3) บทบาทในการบูรณาการและสร้างสมดุลให้กับชุมชนและสังคม 4) บทบาทในการเป็นแหล่งวิทยาการและชุมชนปัญญาของชุมชน 5) บทบาทในการเป็นศูนย์ประสานงานของชุมชนกับหน่วยงาน และ 6) บทบาทในการพัฒนาชุมชนให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนควรคัดสรรสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการที่ได้จากการศึกษา กำหนดวิธีการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การจัดการเป็นการดำเนินงาน หรือการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้เกี่ยวข้องและหน่วยงาน โดยครอบคลุมเรื่องของ 1) การบริหารนโยบาย (Policy) 2) การบริหารอำนาจหน้าที่ (Authority) 3) การบริหารคุณธรรม (Morality) 4) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม (Society) 5) การวางแผน (Planning) 6) การจัดองค์กร (Organizing) 7) การบริหาร

ทรัพยากรมนุษย์ (Staffing) 8) การอำนวยการ (Directing) 9) การประสานงาน (Coordinating) 10) การรายงาน (Reporting) และ 11) การงบประมาณ (Budgeting) การบริหารระดับสูง โดยเน้นที่การกำหนดนโยบายที่สำคัญ และการกำหนดแผนของผู้บริหารระดับสูง

7) ด้านการดำเนินงานให้เกิดความร่วมมือ มีการวางแผนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนร่วมกันทั้งสองฝ่าย คือการดำเนินงานให้เกิดความร่วมมือ มีการวางแผนการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนร่วมกันทั้งสองฝ่าย ซึ่งผลจากการสัมภาษณ์พบว่า อาศัยขอบข่ายบทบาทหน้าที่ ของคณะกรรมการสถานศึกษา พ.ศ. 2543 และ กำหนดขอบข่าย, แผนงาน, โครงการ, กิจกรรมต่าง ๆ เพิ่มเติม การปฏิบัติงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ การสนับสนุน ส่งเสริม เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน สนับสนุนทางด้านทรัพยากร กำลังคนและทุนทรัพย์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียน

2. สรุปผลการศึกษาร่างแนวทางการสร้างสัมพันธ์กับชุมชนตามหลักสารานุกรมธรรม 6 ของโรงเรียนบ้านโคกทราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า การสร้างสัมพันธ์กับชุมชนด้านนโยบายของโรงเรียน ซึ่งมีองค์ประกอบคือ 1) เมตตาการุณยธรรม (การทำความดีต่อกัน) มีแนวทางคือ ปฏิบัติตนให้เหมาะสมมีบุคลิกภาพทางกายที่เหมาะสม โอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำหน้าที่พัฒนาทรัพยากรของโรงเรียน และในเวลาเดียวกันพัฒนาชุมชนไปด้วย ส่งเสริมให้โรงเรียนและชุมชนได้ดำเนินกิจกรรมพัฒนาทางสังคมร่วมกัน แสดงบทบาทของการเป็นฝ่ายให้แก่ชุมชนให้มากขึ้น เช่น จัดโครงการอบรมอาชีพแก่ประชาชน การประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อประโยชน์ของชุมชน เป็นต้น ดูแลการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายกฎ ระเบียบข้อบังคับหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่โรงเรียนกำหนด ร่วมมือกับรัฐบาล องค์กร หรือนิติบุคคล ในอันที่จะส่งเสริมให้นักเรียนที่ศึกษาอยู่ใน โรงเรียน มีความรู้ ความประพฤติ มีอนามัยแข็งแรง จัดให้มีกิจกรรมวันเยี่ยมผู้ปกครองที่บ้าน หรือ กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยกิจกรรมดังกล่าวช่วยให้โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้อีกทางหนึ่ง 2) เมตตาวิจิตรธรรม (การพูดแต่สิ่งที่ดีงาม) มีแนวทางคือ สื่อสารกับบุคคลอื่นด้วยความมีเมตตา พูดจาสุภาพเรียบร้อย การเชิญผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประสบความสำเร็จ และภูมิปัญญาในท้องถิ่นเข้ามาเป็นวิทยากรให้กับทางโรงเรียน ให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์ ระหว่างผู้ปกครองและครู ในด้านที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน ที่จะศึกษาอยู่ในโรงเรียนในกิจการที่จะเกิดผลประโยชน์ร่วมกัน รวมทั้งให้คำแนะนำในการศึกษา และอาชีพในอนาคต เสนอความต้องการและให้ความเห็นขอการวางแผนอัตรากำลังของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อเสนอคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดพิจารณา ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับ

นโยบาย เป้าหมาย กิจกรรม ภาระเป็ยบ และสวัสดิการต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยใช้สื่อต่าง ๆ มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง เพื่อให้โรงเรียนและชุมชนมีความเข้าใจที่ตรงกัน และควรมีเนื้อหาข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เข้าใจง่ายและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน สื่อสาร ส่งเสริม แหล่งความรู้วิทยากรต่าง ๆ ในการศึกษาแก่เยาวชน 3) เมตตามโนกรรม (การคิดดี) มีแนวทางคือ ตั้งจิตปรารถนาให้ผู้ร่วมงานมีความสำเร็จ คิดอย่างไร ทำอย่างนั้น สร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี และแก้ปัญหาความขัดแย้ง พร้อมทั้งเกิดความสามัคคีของทั้งโรงเรียนและชุมชน ทำให้เกิดการ พัฒนาอย่างยั่งยืน เกิดทัศนคติที่ดีต่อการร่วมกันสร้างสรรค์ความพร้อมทุกๆด้านของโรงเรียน และชุมชน ให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของชุมชนตามเหตุผลและปฏิบัติต่อประชาชนอย่าง ผู้ที่มีฐานะเท่าเทียมกัน รวมทั้งเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ไม่ใช่ชุมชนเป็น เพียงแหล่งทรัพยากรแต่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ตามศักยภาพ 4) สาธารณโภคี (การรู้จัก แบ่งปัน) มีแนวทางคือ การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการศีกษาของโรงเรียน และชุมชน ให้ความรู้และบริการทางวิชาการแก่ชุมชน เช่น การเดินรณรงค์เพื่อต่อต้านยาเสพติด การป้องกันเอดส์ การฝึกทักษะและอาชีพแก่ประชาชนในชุมชน เป็นต้น ร่วมกับ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำปฏิทินการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐานอย่างน้อยปีละ 2 ครั้งและรายงานผลการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา 5) สีส สามัญญตา (การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ) มีแนวทางคือถ่ายทอดวัฒนธรรมของชุมชน ให้กับนักเรียน โรงเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากคนในชุมชน สร้างศรัทธา และความเชื่อมั่นต่อชุมชน เช่น การบริหารงานที่โปร่งใสตรวจสอบได้ การมีผลงานเป็นที่ ยอมรับของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการตั้งใจสั่งสอนอบรมบุตรหลานของชุมชนให้เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุขและปลอดภัย การร่วมกันคัดสรรและปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม คุณภาพ การศีกษาให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม 6) ทิฐูสามัญญตา (การมีความคิดเห็นเป็นอย่าง เดียวกัน) มีแนวทางคือเคารพรับฟังความคิดเห็นของผู้เห็นต่าง ยึดถืออุดมคติ หลักแห่งความดี งามหรือจุดหมายสูงสุด อันเดียวกัน การดำเนินงานร่วมกันเพื่อสร้างมาตรฐานคุณภาพ การศีกษา คุณภาพชีวิตวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี สิ่งแวดล้อมและพลังงานธรรมชาติ ให้สืบทอด และพัฒนาต่อไปอย่างถาวรโรงเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจาก คนในชุมชน การร่วมกิจกรรมทางศาสนาและงานประเพณีของชุมชน เช่น การแห่เทียนพรรษา งานลอยกระทง เป็นต้น

3. จากการนำเสนอร่างแนวทางการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนตามหลักสาราณีย ธรรม 6 ของโรงเรียนบ้านโคกทราย สำนักงานเขตพื้นที่ การศีกษาประถมศีกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ผู้ทรงคุณวุฒิในการร่วมสนทนากลุ่มซึ่งทุกคนเห็นว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ และมีโครงสร้างตามองค์ประกอบที่ผู้ทรงคุณวุฒิ

เสนอแนะซึ่งเป็น แนวทางการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนตามหลักสราณียธรรม 6 ของโรงเรียนบ้านโคกทราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

อภิปรายผล

งานวิจัยเรื่อง แนวทางการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนตามหลักสราณียธรรม 6 ของโรงเรียนบ้านโคกทราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. สภาพการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ของโรงเรียนบ้านโคกทราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนประกอบด้วย 7 ประการ คือ 1) นโยบายของโรงเรียน 2) ความพร้อมของโรงเรียนและชุมชน 3) มีความร่วมมือกันทุกฝ่าย 4) มีกลไกที่ก่อให้เกิดความร่วมมือ 5) มีการจัดตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสมาคมผู้ปกครองและครู 6) กำหนดบทบาทหน้าที่ร่วมกันในทิศทางที่พึงประสงค์ 7) มีการดำเนินงานให้เกิดความร่วมมือ มีการวางแผนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ กับงานวิจัยของ ชูชาติ พ่วงสมจิตร เรื่อง “การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน” ผลการวิจัยพบว่าการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีแนวทางในการดำเนินการสองแนวทาง คือ 1) การ สร้างความสัมพันธ์ทางตรง ประกอบด้วยวิธีการหลัก 2 ประการ ได้แก่ การนำโรงเรียนออกสู่ชุมชน และ การนำชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน และ 2) การสร้างความสัมพันธ์ทางอ้อม โดยการพัฒนาให้บุคลากรมีมนุษยสัมพันธ์อันดี สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้สะอาด ปลอดภัย ร่มรื่น สวยงาม เป็นที่ประทับใจแก่ผู้มาเยี่ยมเยือน (ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2560) มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ นาวัน แกละสมุทร เรื่อง “การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียน วัดใหญ่บ้านบ่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรสาคร” ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เมื่อพิจารณา ทั้ง 4 จากมาก ไปหาน้อย ดังนี้การมีส่วนร่วม การสร้างภาคีเครือข่าย การประชาสัมพันธ์ และการบริการชุมชน ตามลำดับ 2. แนวทางการพัฒนาการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการบริการชุมชน มี 4 แนวทาง ดังนี้ 1) ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีบทบาทหน้าที่มากขึ้นเพื่อจะช่วยเหลือส่งเสริมให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนดีขึ้น 2) โรงเรียนควรมีส่วนร่วมในชุมชนทุกวันสำคัญทางศาสนาต่าง ๆ 3) โรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับรู้ข่าวสารภายในโรงเรียนเพื่อให้ทราบข้อมูลและกิจกรรมต่าง ๆ และ 4) โรงเรียนควรเปิดให้ชุมชนเข้ามาใช้สถานที่ภายในโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นอาคารเรียนหรือสนามกีฬาเพื่อให้ชุมชนได้รู้จักโรงเรียนมากขึ้น (นาวัน แกละสมุทร, 2562)

2. แนวทางการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนตามหลักสารานุกรม 6 ของโรงเรียน บ้านโคกทราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ดำเนินงาน 7 ด้าน คือ

1) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนด้านนโยบายของโรงเรียน ดังนี้ คณะครูควรปฏิบัติตนให้เหมาะสมมีบุคลิกภาพทางกายที่เหมาะสม เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำหน้าที่พัฒนาทรัพยากรของโรงเรียน และในเวลาเดียวกันพัฒนาชุมชนไปด้วย ส่งเสริมให้โรงเรียนและชุมชนได้ดำเนินกิจกรรมพัฒนาทางสังคมร่วมกัน (เมตตาทายกรรม) การสื่อสารกับบุคคลอื่นด้วยความเมตตา พุดจาสุภาพเรียบร้อย มีการเชิญผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประสบความสำเร็จ และภูมิปัญญาในท้องถิ่นเข้ามาเป็นวิทยากรให้กับทางโรงเรียน (เมตตาวชิกรรม) คณะครูควรจัดปรารภนาให้ผู้ร่วมงานมีความสำเร็จ คิดอย่างไร ทำอย่างนั้น ควรให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของชุมชนตามเหตุผลและปฏิบัติต่อประชาชนอย่างผู้ที่มีฐานะเท่าเทียมกัน รวมทั้งเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ไม่ใช่ชุมชนเป็นเพียงแหล่งทรัพยากรแต่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ตามศักยภาพ (เมตตามโนกรรม) ควรใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาศึกษาของโรงเรียนและชุมชน (สาธรรณโกศ) เคารพรับฟังความคิดเห็นของผู้เห็นต่าง ยึดถืออุดมคติ หลักแห่งความดีงามหรือจุดหมายสูงสุด อันเดียวกัน มีการดำเนินงานร่วมกันเพื่อสร้างมาตรฐานคุณภาพการศึกษา คุณภาพชีวิต วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี สิ่งแวดล้อมและพลังงานธรรมชาติให้สืบทอด และพัฒนาต่อไปอย่างถาวร (ทิวฐิสัมมัญญาตา)

2. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนด้านความพร้อมของโรงเรียนและชุมชน ดังนี้ ควรมีความตรงต่อเวลา รู้จักกาลเทศะ ใช้หลักความเมตตา ถ้อยทีถ้อยอาศัย ใช้ถ้อยคำเพื่อให้กำลังใจในการทำงาน(เมตตาทายกรรม) คณะครู บุคลากร ใช้วาจาสุภาพต่อกัน รวมไปถึงผู้ปกครองนักเรียนควรมีการสื่อสารที่ดีเมื่อ มีกิจกรรมหรือต้องการความช่วยเหลือเรื่องใดเพื่อรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์ที่ดีทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา (เมตตาวชิกรรม) แต่ละคนควรมีเหตุผลในการแสดงความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง ให้คำแนะนำตักเตือนตามแต่โอกาสอันสมควร(เมตตามโนกรรม)

3. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนด้านความร่วมมือกันทุกฝ่าย ดังนี้ การทำงานกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นการพัฒนาที่สำคัญ โรงเรียนจะขยายตัวกว้างออกไปและบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับศักยภาพของชุมชน รวมไปถึงบุคลากรภายในโรงเรียนจะต้องมีเป้าหมายเดียวกัน มุ่งมั่น ร่วมแรงร่วมใจบรรลุเป้าหมาย สร้างระบบการทำงานที่ชัดเจน ทุกคนรู้หน้าที่ ปฏิบัติภารกิจให้ดีที่สุด (เมตตาทายกรรม) โรงเรียนมีการสร้างความรักและความปรารถนาดีต่อนักเรียน คิดกับนักเรียนในเชิงบวก คิดดี และคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ชุมชน(เมตตามโนกรรม) ผู้อำนวยการ ครู บุคลากรใน

โรงเรียน รวมไปถึงคนในชุมชนและหน่วยงานทุกภาคส่วนสร้างการมีส่วนร่วมในลักษณะการร่วมกันคิด ร่วมวางแผนพัฒนาชุมชนด้วยความคิดเห็นที่ตรงกันและปราศจากความขัดแย้ง (ทฤษฎีสამัญญาตา)

4. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนด้านกลไกที่ก่อให้เกิดความร่วมมือ ดังนี้

การสร้างความสัมพันธ์ทางอ้อมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทำได้โดยการปรับปรุงบุคลากร และการปรับปรุงอาคารสถานที่ เพราะการปรับปรุงดังกล่าวเป็นสัญลักษณ์ของการพัฒนาอย่างหนึ่งที่จะสร้างความศรัทธาแก่ผู้ปกครองและประชาชนทั่วไปได้เป็นอย่างดี และการพบเห็นสิ่งที่ดี ๆ ของโรงเรียนช่วยให้โรงเรียนมีภาพลักษณ์ที่ดีและช่วยให้ชุมชนเกิดเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน นำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้ (เมตตาภายกรรม) โรงเรียนต้องให้ตัวแทนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ทั้งด้านการวางแผน การพัฒนาหลักสูตร การร่วมมือกันพัฒนาผู้เรียนการบอกความต้องการของชุมชน ฯลฯ ขณะเดียวกันชุมชนก็ต้องการความช่วยเหลือสนับสนุนด้านวิชาการโดยโรงเรียนคือแหล่งวิชาการของชุมชน เป็นศูนย์ประสานงานระหว่างชุมชนกับหน่วยงานอื่น ๆ รวมถึงการให้บริการสถานที่และวัสดุอุปกรณ์แก่ชุมชน ดังนั้นการมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันย่อมช่วยให้ทั้งสององค์กรมีส่วนร่วมสนับสนุนซึ่งกันและกันได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น (เมตตาโมกกรรม)

5. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนด้านการจัดตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสมาคมผู้ปกครองและครู ดังนี้

คณะกรรมการสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการรับและส่งสาร รวมถึงการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม (เมตตาจารกรรม) โรงเรียนกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ระดับปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา รวมไปถึงการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ทั้งบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ต้องเหมาะสมสอดคล้องกัน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา การประเมินภายใน และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก (สสส) (ทฤษฎีสามัญญาตา) คณะกรรมการสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ของโรงเรียน ตามวัตถุประสงค์หรือข้อบังคับโรงเรียนนั้น ๆ รับผิดชอบต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (ทฤษฎีสามัญญาตา)

6. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนด้านกำหนดบทบาทหน้าที่ร่วมกันในทิศทางที่พึงประสงค์ ดังนี้

ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และบุคลากรในโรงเรียนจะทำงานใดก็ทำด้วยความปรารถนาดีต่อกัน เช่น แสดงไมตรีและหวังดีต่อเพื่อนร่วมงานร่วมกิจการร่วมชุมชนโดย ช่วยเหลืออุรุต่างๆ

ด้วยความเต็มใจ แสดงอาภักดิ์ปรีชาสุภาพ เคารพนับถือทั้งต่อหน้าและลับหลัง (เมตตากายกรรม) ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และบุคลากรในโรงเรียนจะแบ่งปันสิ่งที่ได้มา ที่ร่วมกันหาร่วมกันทำ โดยยุติธรรม แม้สิ่งของที่ได้มาจะน้อย แต่ก็แจกจ่ายให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยบริโภคทั้งถึงกัน มีการร่วมสุข ร่วมทุกข์กัน (สาธารณโกศล)

7. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนด้านการดำเนินงานให้เกิดความร่วมมือ มีการวางแผนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนร่วมกันทั้งสองฝ่าย ดังนี้

ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และบุคลากรในโรงเรียนรวมไปถึงคณะกรรมการสถานศึกษามี การปรึกษาหารือ เพื่อรับฟังความคิดเห็น และตรวจสอบข้อมูลบางประการก่อนที่จะตัดสินใจ ดำเนินการประเมินผล (เมตตาวจกรรม) ผู้บริหารมีการกระตุ้นให้บุคลากรแต่ละคนแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการทำงานนำมาปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น วิธีนี้จะ เน้นไปที่แต่ละบุคคลซึ่งตรงกันข้ามกับการบริหารโดยใช้กลุ่มในการแก้ปัญหา (เมตตามโนกรรม)

8. นำเสนอแนวทางการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนตามหลักสาราณียธรรม 6 ของ โรงเรียนบ้านโคกทราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

มี 7 ด้านดังนี้ คือ 1. นโยบายของโรงเรียน 2. ความพร้อมของโรงเรียนและชุมชน 3. มีความร่วมมือกันทุกฝ่าย 4. มีกลไกที่ก่อให้เกิดความร่วมมือ 5. มีการจัดตั้งคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสมาคมผู้ปกครองและครู 6. กำหนดบทบาทหน้าที่ร่วมกันใน ทิศทางที่พึงประสงค์ 7. มีการดำเนินงานให้เกิดความร่วมมือ มีการวางแผนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนร่วมกันทั้งสองฝ่าย โดยการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งมีองค์ประกอบ หลักสาราณียธรรม 6 คือ 1. เมตตากายกรรม (การทำความดีต่อกัน) 2. เมตตาวจกรรม (การพูดแต่สิ่งที่ดีงาม) 3. เมตตามโนกรรม (การคิดดี) 4. สาธารณโกศล (การรู้จัก แบ่งปัน) 5. สีสสามัญญตา (การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ) 6. ทิฏฐิสามัญญตา (การมี ความคิดเห็นเป็นอย่างเดียวกัน) โรงเรียนควรมีองค์ประกอบในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนที่ดีจะช่วยส่งเสริมให้งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นไปด้วยดี นั้นขึ้นอยู่กับแนวนโยบายของโรงเรียน ความพร้อมของชุมชน และการให้ความร่วมมือกันทุก ฝ่ายนอกจากบทบาทดังกล่าวแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนยังต้องทำงานเป็นผู้ทรงคุณวุฒิของชุมชน เพื่อให้การช่วยเหลืออบรม หรือเป็นวิทยากรบางเรื่องด้วย บุคลากรทุกคนในโรงเรียนเป็นผู้ทำ หน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้งานด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนสัมฤทธิ์ผล โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวกระตุ้นและผู้รับผิดชอบโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐ วรณบุตร ได้ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงในการดำเนินงาน ความสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านคลองมะขาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตราด ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ดี ต้อง เกิดจาก 1. นโยบายของโรงเรียน ถ้าหากเป็นแบบ "เปิดประตู" ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน

กับชุมชนก็จะเป็นสิ่งที่ดี และหากเป็นแบบ "ปิดประตู" ความสัมพันธ์จะเป็นไปในทิศทางลบ 2. ความร่วมมือของบุคคลภายในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารครู เจ้าหน้าที่ตลอดจน 3. ความพร้อมของโรงเรียนทางด้านอาคารสถานที่ และเครื่องอำนวยความสะดวกและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับชุมชน 4. ความพร้อมของชุมชนซึ่งต้องพร้อมที่จะให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางความคิดเห็นอื่น และให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน (ณัฐ วรรณบุตร, 2551) ชูชาติ พ่วงสมจิตร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผลการศึกษาพบว่าการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนช่วยให้โรงเรียนและชุมชนเกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง และช่วยให้เกิดความร่วมมืออันดีต่อกัน ทั้งนี้ทั้งสองฝ่ายจะต้องปฏิบัติตามบทบาทของตนด้วยวิธีการที่เหมาะสม จึงจะสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นได้บทบาทหน้าที่สำคัญของโรงเรียนต่อชุมชน คือ บทบาทในการให้การศึกษาอบรมแก่บุคลากรในชุมชนส่วนบทบาทสำคัญของชุมชนต่อโรงเรียนคือบทบาทในการมีส่วนร่วมกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา การให้ความร่วมมือและสนับสนุนการจัดการศึกษาและบทบาทในการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีแนวทางในการดำเนินการสองแนวทาง คือ 1) การสร้างความสัมพันธ์ทางตรง ประกอบด้วยวิธีการหลัก 2 ประการ ได้แก่ การนำโรงเรียนออกสู่ชุมชน และการนำชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน และ 2) การสร้างความสัมพันธ์ทางอ้อม โดยการพัฒนาให้บุคลากรมีมนุษยสัมพันธ์อันดีสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ การปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้สะอาด ปลอดภัย ร่มรื่น สวยงามเป็นที่ประทับใจแก่ผู้มาเยี่ยมชม (ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2560) ชูติมา พวงทองได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5” ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนดังต่อไปนี้

1. นโยบายของโรงเรียน ถ้าหากโรงเรียนมีนโยบายที่จะเปิดประตูโรงเรียนแล้วความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนก็จะเป็นไปในทางที่ดี
2. ความร่วมมือของบุคลากร ในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนนั้น บุคลากรของโรงเรียนทุกคนจะต้องประสานกับทุกฝ่ายจึงจะทำให้ผลสำเร็จลุล่วงไปได้ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู เจ้าหน้าที่ และนักเรียน
3. ความพร้อมของโรงเรียน ความพร้อมในที่นี้ หมายถึง ความพร้อมด้านอาคารสถานที่ และเครื่องอำนวยความสะดวกที่จะให้ความช่วยเหลือร่วมกับชุมชน
4. ความพร้อมของชุมชน นอกจากองค์ประกอบของโรงเรียนแล้ว องค์ประกอบของชุมชนก็มีส่วนสำคัญเช่นเดียวกันถ้าหากชุมชนไม่มีความพร้อมหรือไม่สนใจแล้ว การสร้างความสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วมระหว่างทั้งสองฝ่ายจะเกิดขึ้นไม่ได้ความพร้อมของชุมชนในที่นี้หมายถึง ความพร้อมทั้งในด้านความคิดเห็นและอื่น ๆ (ชูติมา พวงทอง, 2563)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมการจัดทำนโยบายของโรงเรียน เพื่อให้ตรงตามความต้องการของชุมชน

2) คณะครูฟังความคิดเห็น คำแนะนำของคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยมาปรับใช้เป็นแนวทางการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนตามหลักสารานิยธรรม 6 ให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

2) สถานศึกษาควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสารานิยธรรม ให้กับคณะครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อใช้ในการแนวทางการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนตามหลักสารานิยธรรม 6

3) สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับสำคัญของชุมชนโดยบูรณาการหลักสารานิยธรรมมาใช้

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนตามหลักสารานิยธรรม 6 เพื่อสรุปเป็นแนวทางเดียวกันทั้งระบบ

2) ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนที่สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในด้านอื่นๆ

3) ควรขยายผลการศึกษาในเรื่องการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่ามีผลอย่างไรเมื่อนำแนวทางดังกล่าวไปปฏิบัติใช้

เอกสารอ้างอิง

กฤษณา แพทยานนท์. (2552). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกลุ่มบูรพา. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

จุมพล กังโสม. (2543). การศึกษาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชุติมา พวงทอง. (2563). แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2560). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ), 10(2), 1342-1354.
- ณฐา แยมสรวล. (2553). การประยุกต์สารานุกรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดองในการปฏิบัติงานวิชาชีพพยาบาล ในโรงพยาบาลบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, 1(5), 50-58.
- นาวัน แกละสมุทร. (2562). การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียน วัดใหญ่บ้านบ่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. ใน สารนิพนธ์ ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รุ่งทิพย์ เข้มทิศ. (2559). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง 3 อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สามารถ มั่งสัง. (2562). สารานุกรม 6 : หลักการในการอยู่ร่วมกัน. เรียกใช้เมื่อ 9 มกราคม 2565 จาก <https://mgronline.com/daily/detail/9620000029668>
- ชูชาติ ศรีสุวรรณ. (2559). “สามัคคีที่พร้าหา”. มติชนรายวัน. เรียกใช้เมื่อ 9 มกราคม 2565 จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_265425
- อรอุมา เกษตรพีช. (2557). มส.แนะนำหลักสารานุกรม6สร้างปรองดอง. เรียกใช้เมื่อ 10 มกราคม 2565 จาก <https://www.komchadluek.net/amulet/1877782>
- เอกพล ดวงศร. (2563). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของประชาชนตามร่างพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่. วารสารศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 3(4), 67-81.

อิทธิพลของการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานต่อการรับรู้ภาพลักษณ์
พฤติกรรมซื้อ และการบอกต่อออนไลน์ ในหนังสือนวนิยายวาย
ของผู้บริโภคคนไทย*

INFLUENCES OF INTEGRATED MARKETING COMMUNICATION ON
IMAGE PERCEPTION, BUYING BEHAVIORS, AND ONLINE WORDS OF
MOUTH IN YAOI NOVEL AMONG THAI CONSUMERS

จิรพรรณ ฐีรัตน์ารมย์* และนฤกฤต วันตะเมธ

Jiraphan Thuleerattanarom and Nottakrit Vantamay

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Kasetsart University, Thailand

*Corresponding author E-mail: Jiraphan.t@ku.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปิดรับและอิทธิพลของการเปิดรับ การสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ พฤติกรรมซื้อ และการบอกต่อออนไลน์ในหนังสือนวนิยายวายของผู้บริโภคคนไทย เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยทำการเก็บ ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกลุ่ม Facebook ที่เกี่ยวกับหนังสือนวนิยายวายและเป็นผู้บริโภคหนังสือนวนิยายวาย จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วนจริง วิเคราะห์ผลข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุต่ำกว่า 25 ปี เป็นนักเรียน/นักศึกษา การศึกษาระดับปริญญาตรี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท โดยมีการเปิดรับการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานของหนังสือนวนิยายวายในระดับบางครั้ง มีรับรู้ภาพลักษณ์หนังสือนวนิยายวายในระดับมาก มีพฤติกรรมซื้อหนังสือนวนิยายวายเฉลี่ยต่อเดือนจำนวน 2.88 เล่ม และมีการบอกต่อออนไลน์ในหนังสือนวนิยายวายในระดับบางครั้ง ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า 1) การเปิดรับการสื่อสารการตลาดผ่านการสื่อสารในร้านค้า ($\beta = 0.151$) และการจัดกิจกรรมพิเศษ ($\beta = 0.146$) มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์หนังสือนวนิยายวาย 2) การส่งเสริมการ

* Received January 30, 2023; Revised March 20, 2023; Accepted April 24, 2023

ขาย ($\beta = 0.171$) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อหนังสือนวนิยายวาย 3) การประชาสัมพันธ์ ($\beta = 0.248$) และการตลาดออนไลน์ ($\beta = 0.167$) มีอิทธิพลต่อการบอกต่อออนไลน์ในหนังสือนวนิยายวาย จากผลการศึกษาดังกล่าวสามารถนำไปใช้วางแผนกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบผสมผสาน เป็นแนวทางในการเลือกใช้ช่องทางการสื่อสารที่สอดคล้องกับความต้องการ และสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคคนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การสื่อสารการตลาดแบบผสมผสาน, การรับรู้ภาพลักษณ์, พฤติกรรมการซื้อ, การบอกต่อออนไลน์, หนังสือนวนิยายวาย

Abstract

The purpose of this research were to study Exposure and Influences of Integrated Marketing Communication on Image Perception, Buying Behaviors, and Online Words of Mouth in Yaoi Novel among Thai Consumers. This study was quantitative research. The samples were 400, members of Facebook group about yaoi novel and be customer of yaoi books, drawn by the proportional stratified sampling. The statistics employed were frequency, percentage, mean, standard deviation and Regression analysis: MRA with statistical signification at the level of 0.05. The research found that majority of participants are female who's under 25 years old. They were student, have a bachelor's degree and average income under 10,000 Bath per month. Exposure integrated marketing communication of yaoi novel is at sometimes level. Image perception of yaoi novel is at high level. They have buying behaviors yaoi novel average 2.88 book per month. Participants' online words of mouth in yaoi novel is at sometimes level. The results oh hypothesis testing found that 1) Exposure integrated marketing communication by In-Store Marketing ($\beta = 0.151$) and Event ($\beta = 0.0146$) had an influence on image perception of yaoi novel. 2) Sales promotion ($\beta = 0.171$) had an influence on buying behaviors yaoi novel 3) Public relation ($\beta = 0.248$) and Online marketing ($\beta = 0.167$) had an influence on Online words of mouth in yaoi novel. The results of the study can be used for plan integrated marketing communication strategies, guideline for selecting communication tools that agreeable needs and can reach consumers appropriately and efficiently.

Keywords: Integrated Marketing Communication, Image Perception, Buying Behaviors, Online Words of Mouth, Yaoi Novel

บทนำ

ในยุคสมัยที่มุมมองของคนเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต เพศสภาพไม่จำกัดแค่ “ผู้ชาย” หรือ “ผู้หญิง” ความรักจึงสามารถแบ่งได้หลากหลายรูปแบบ ทำให้เกิดการยอมรับความรักที่เกิดจากกลุ่มคนเพศเดียวกัน หรือกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศอย่าง LGBT+ โดยประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่มีการเปิดรับในความหลากหลายทางเพศ ทำให้คนกลุ่ม LGBT+ นั้น ได้โอกาสในการแสดงออกเพิ่มมากขึ้นจากในอดีต จนกลายเป็นอีกหนึ่งกระแสความเป็นไปที่น่าจับตามอง ในสื่อสังคมได้มีการนำเสนอคนกลุ่มนี้ในแง่มุมเชิงบวกอย่างหลากหลายมากขึ้น ทั้งในสื่อโทรทัศน์ สื่อโฆษณา สื่อภาพยนตร์ และรวมไปถึงสื่อสิ่งพิมพ์

นวนิยายวาย เป็นสื่อหนึ่งที่ได้นำเสนอเรื่องราวความรักของกลุ่มคนเพศเดียวกัน ยาโออิ (Yaoi) หรือที่นิยมเรียกอีกอย่างว่า Boy Love (BL) ที่แสดงถึงความรักความสัมพันธ์ของผู้ชาย - ผู้ชาย ตามกระแสสังคมที่เริ่มทำความเข้าใจเพศทางเลือกมากขึ้น ทำให้นวนิยายวายกลายเป็นเทรนด์ที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายมากขึ้นทั่วโลก เมื่อกระแสนิยมเผยแพร่มาสู่ประเทศไทย ทำให้อุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์จึงเริ่มมีการจับกระแสวาย (Yaoi) มากขึ้น หลายสำนักพิมพ์ปรับตัวรับความต้องการของผู้บริโภค จึงมีการตีพิมพ์นวนิยายวายออกวางขายทั่วไป และเริ่มมีสำนักพิมพ์ใหม่เข้ามาแชร์ส่วนแบ่งทางการตลาดเพิ่มขึ้น มีผู้บริโภคที่ให้ความสนใจจำนวนมาก และยังสามารถต่อยอดไปสร้างการผลิตสื่อด้านอื่น ๆ ได้หลากหลาย ในปัจจุบันจึงกลายเป็นกลุ่มธุรกิจสำคัญที่มีการแข่งขันสูง (กรุงเทพธุรกิจ, 2563)

ในการจับกระแสสังคมที่นิยมวาย (Yaoi) ของอุตสาหกรรมสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อให้สามารถสื่อสารไปยังกลุ่มผู้บริโภค และบรรลุเป้าหมายทางธุรกิจ ทางสำนักพิมพ์จึงจำเป็นต้องมีการทำการสื่อสารการตลาดในรูปแบบต่าง ๆ และสื่อสารมายังผู้บริโภค การสื่อสารการตลาดแบบผสมผสาน หรือที่นิยมเรียกกันโดยย่อว่า “IMC” (Integrated Marketing Communications) เป็นการสื่อสารการตลาดที่ใช้ช่องทางการตลาดหลายรูปแบบร่วมกันแทนที่จะใช้วิธีใดวิธีหนึ่งเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (Kotler, P, 2003) โดยจากการทบทวนเอกสารผู้วิจัยพบว่า ในการสื่อสารการตลาดของหนังสือนวนิยายวายมีการใช้เครื่องมือการตลาดที่ได้รับการยอมรับ 6 ประเภท ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย การขายโดยบุคคล การตลาดออนไลน์ การจัดกิจกรรมพิเศษ และการสื่อสารในร้านค้า (In-Store Marketing) การอาศัยกลยุทธ์การตลาดแบบผสมผสาน เพื่อสร้างความเหนือกว่าและโดดเด่นจากคู่แข่ง รวมถึงกระตุ้นให้เกิดประสิทธิผลทางการตลาดอันเป็นวัตถุประสงค์หลักของทางธุรกิจ เครื่องมือการตลาดของหนังสือนวนิยายวายที่ได้กล่าวไปข้างต้น จึงถือเป็นกลยุทธ์การสื่อสารที่ส่งผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ที่ผู้บริโภคมีต่อบริษัทหรือผลิตภัณฑ์ ซึ่งหากบุคคลเกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ในทางบวกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว บุคคลนั้นจะมีแนวโน้มแสดงพฤติกรรมเชิงบวกต่อสิ่งนั้น (เสรี วงษ์มณฑา, 2542) โดยรวมถึงการเป็นกระบวนการหนึ่งที่ทำให้ผู้บริโภคนั้น

เกิดการรับรู้ ยอมรับ และก่อให้เกิดพฤติกรรมการซื้อขาย ซึ่งเป็นเป้าหมายของ IMC อีกทั้งในปัจจุบันที่เทคโนโลยีด้านการสื่อสารเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อผู้บริโภคอย่างมาก การสำรวจความคิดเห็น หรือ Review จากแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นวิธีการหนึ่งที่ผู้บริโภคนิยมใช้ ซึ่งการบอกต่อในลักษณะนี้จะมีพลังดึงดูดและสามารถสร้างความน่าเชื่อถือได้มาก (รัฐวิทย์ ทองภักดี, 2555) ทำให้ข้อมูลที่มีการแบ่งปันหรือการบอกต่อออนไลน์ สามารถส่งต่อกันในวงกว้างจนเกิดเป็นพฤติกรรม ซึ่งผู้บริโภคจะเปิดรับและบอกเล่าประสบการณ์ที่ได้รับผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น ความคิดเห็น และการแนะนำ ดังนั้นอาจกล่าวสรุปได้ว่า การสื่อสารการตลาดแบบผสมผสาน สามารถส่งผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ พฤติกรรมการซื้อขาย และการบอกต่อออนไลน์ในหนังสือนวนิยายวาย

ผู้วิจัยเห็นว่าปัจจุบันยังไม่มีการศึกษาถึงประสิทธิผลของการสื่อสารการตลาดของหนังสือนวนิยายวาย ที่เป็นข้อมูลสำคัญสำหรับนักสื่อสารทางการตลาด ในการนำไปใช้วางแผนกลยุทธ์การสื่อสารการตลาด จึงมีความสนใจที่จะศึกษา อิทธิพลของการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ พฤติกรรมการซื้อขาย และการบอกต่อออนไลน์ในหนังสือนวนิยายวายของผู้บริโภคคนไทย โดยได้ทบทวนวรรณกรรม 1) แนวคิดการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสาน Belch อ้างถึงใน (รัตนชนก มากะพันธ์, 2563) ที่กล่าวว่า IMC จะใช้การติดต่อสื่อสารทุกรูปแบบที่เหมาะสมกับผู้บริโภค หรือใช้สื่อที่ผู้บริโภคเปิดรับหลาย ๆ อย่างมาผสมผสานกัน ประกอบด้วย 6 เครื่องมือได้แก่ การโฆษณา การขายโดยบุคคล การส่งเสริมการขาย การประชาสัมพันธ์ การตลาดทางตรง และการจัดกิจกรรมทางการตลาด ร่วมกับการสื่อสารในร้านค้า (In-Store Marketing) ซึ่งเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ทำการตลาดในร้านค้าปลีก (วิทวัส รุ่งเรืองผล, 2553) 2) แนวคิดการรับรู้ภาพลักษณ์ (พรทิพย์ วรกิจโกศาทร, 2536) กล่าวว่า เป็นการรับรู้ของผู้บริโภคที่เกิดจากการรับรู้ รับฟัง มองเห็น หรือมีประสบการณ์เกี่ยวข้องร่วมกับประสบการณ์ ทศนคติ ความเชื่อ ที่เป็นส่วนเฉพาะบุคคล ทำให้แต่ละบุคคลนั้นมีความเข้าใจ และการสร้างภาพลักษณ์ที่ความแตกต่างกัน 3) แนวคิดพฤติกรรมผู้บริโภค (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2552) กล่าวว่า ผู้บริโภคมีการค้นหา การคิด การซื้อ การใช้ และการประเมินผลในสินค้าและบริการ เป็นการตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจด้วยเหตุผลหลายประการ 4) แนวคิดการบอกต่อออนไลน์ (ภพพรหมินทร์ วโรตม์วัฒนานนท์, 2558) กล่าวว่า พฤติกรรมหนึ่งของมนุษย์ การปฏิสัมพันธ์การพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น บอกเล่าสิ่งที่ได้พบเห็นผ่านทางอินเทอร์เน็ตบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) ส่งผลต่อการทำการตลาดออนไลน์ และมีอิทธิพลต่อความเชื่อและการรับรู้ของบุคคลจำนวนมากในเวลาอันรวดเร็ว โดยผลการวิจัยครั้งนี้จะสามารถเป็นแนวทางในเลือกใช้ช่องทางการสื่อสารและการวางแผนกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของหนังสือ นวนิยายวายได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเปิดรับเครื่องมือสื่อสารการตลาดแบบผสมผสาน การรับรู้ภาพลักษณ์พฤติกรรมการซื้อขาย และการบอกต่อออนไลน์ในหนังสือนวนิยายวายของผู้บริโภคคนไทย
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการเปิดรับการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ พฤติกรรมซื้อขาย และการบอกต่อออนไลน์ในหนังสือนวนิยายวาย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร คือ กลุ่มผู้บริโภคคนไทยที่เป็นสมาชิกในกลุ่ม Facebook ที่เกี่ยวกับหนังสือนวนิยายวายและเป็นผู้บริโภคหนังสือนวนิยายวาย ที่มีสมาชิกกลุ่มตั้งแต่ 10,000 คนขึ้นไป จำนวน 10 กลุ่ม โดยการใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วนจริง (Proportional Stratified Sampling) โดยคำนวณสัดส่วนจากสมาชิกกลุ่ม และคำนวณหากลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนจริงจนครบ 400 ตัวอย่าง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สัดส่วนและจำนวนกลุ่มตัวอย่างของสมาชิกกลุ่ม Facebook ที่เกี่ยวกับหนังสือนวนิยายวายและเป็นผู้บริโภคหนังสือนวนิยายวาย

กลุ่ม Facebook	สมาชิก	สัดส่วน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1) คนรักนิยายวาย[Yaoi][BL]	8.7 หมื่น	19.0%	76
2) นิยายวาย ซ้อขายแลกเปลี่ยน ตามหา แจ้งข่าวพูดคุย นิยายทั่วไป การตูน พิค	1.4 หมื่น	3.1%	12
3) [Yaoi] นิยาย/การ์ตูน/แฟนซี/ดราม่า/เม้าส์มอย/สปอย/ ขายวาย ครบสูตรที่นี่	6.5 หมื่น	14.2%	57
4) [Yaoi/BL]ขายการ์ตูนวาย/นิยายวาย ของ พรีเมี่ยมวาย	3.5 หมื่น	7.7%	31
5) คลับซีรีส์วาย หนังสือ นิยายวาย	1.1 แสน	24.1%	96
6) รีวิวนิยายตามอารมณ์ 'เน้นวาย' Exclusive	2.3 หมื่น	5.0%	20
7) ซ้อขายการ์ตูนและนิยายวายมือ1-2	3.8 หมื่น	8.3%	33
8) ซ้อ-ขายY นิยายและของที่ระลึกวายๆ	3.6 หมื่น	7.9%	32
9) นิยายวาย ซีรีส์วาย กลุ่ม YY	3.3 หมื่น	7.2%	29
10) รีวิวนิยายวาย รีวิวซีรีส์วายและ นิยายอื่นๆ	1.6 หมื่น	3.5%	14
รวม	4.57 แสน	100%	400

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร การเปิดรับการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานของหนังสือนวนิยายวาย การรับรู้ภาพลักษณ์หนังสือนวนิยายวาย พฤติกรรมซื้อขายหนังสือนวนิยายวาย

นินยวาย และการบอกต่อออนไลน์ในหนังสือนวนิยายวาย โดยกำหนดเกณฑ์การวัดแบบ Rating Scale 5 ระดับ

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลงานที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เพื่อนำมาออกแบบสอบถามลักษณะคำถามปลายปิด (Close-ended Questionnaire) และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสื่อสารการตลาดในหนังสือนวนิยายวาย จำนวน 3 ท่าน พิจารณาค่าความตรงของแบบสอบถาม (IOC) ในงานวิจัยนี้มีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.67 – 1 และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับบุคคลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาคุณภาพของแบบสอบถามหรือค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นมากกว่าหรือเท่ากับ 0.7 ขึ้นไป ซึ่งจากการทดสอบพบว่า ตัวแปรการเปิดรับการสื่อสารการตลาดของหนังสือนวนิยายวายผ่านการประชาสัมพันธ์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.74 การส่งเสริมการขายเท่ากับ 0.87 การขายโดยบุคคลเท่ากับ 0.74 การตลาดออนไลน์เท่ากับ 0.76 การจัดกิจกรรมพิเศษเท่ากับ 0.84 การสื่อสารในร้านค้าเท่ากับ 0.91 การรับรู้ภาพลักษณ์ของหนังสือนวนิยายวายเท่ากับ 0.82 และการบอกต่อออนไลน์ในหนังสือนวนิยายวายเท่ากับ 0.83 จึงถือว่ามีความน่าเชื่อถือสูงและสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถามทั้งหมดด้วยตัวเองผ่าน Google Form โดยเผยแพร่บนกลุ่ม Facebook พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัย และขอความอนุเคราะห์กลุ่มตัวอย่างให้ช่วยตอบแบบสอบถาม เพื่อให้ครบตามจำนวน

การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามครบ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ ลงรหัสข้อมูล และประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic Analyze) ผู้วิจัยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และส่วนที่ 2 การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic Analyze) ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis : MRA) เพื่อศึกษาอิทธิพลของการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ พฤติกรรมการซื้อ และการบอกต่อออนไลน์ในหนังสือนวนิยายวายของผู้บริโภคคนไทย

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic Analyze)

ลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 60.75 อายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 54.75 เป็นนักเรียน/

นักศึกษา จำนวน 186 คิดเป็น ร้อยละ 46.50 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 60 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 41.25

การเปิดรับการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานของหนังสือนวนิยายวาย ในภาพรวม อยู่ในระดับบางครั้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.85 การรับรู้ภาพลักษณ์หนังสือนวนิยายวาย ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.84 พฤติกรรมการการซื้อหนังสือนวนิยายวายโดยเฉลี่ยต่อเดือน จำนวน 2.88 เล่ม ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 3.28 มากที่สุด จำนวน 25 เล่ม และน้อยที่สุด จำนวน 1 เล่ม การบอกต่อออนไลน์ในหนังสือนวนิยายวาย ในภาพรวม อยู่ในระดับบางครั้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.96

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic Analyze)

การเปิดรับการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานมีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์หนังสือนวนิยายวายของผู้บริโภคคนไทย ร้อยละ 24.8 (Adjusted $R^2 = 0.248$) และเมื่อควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระตัวอื่น ๆ ให้คงที่แล้ว มีตัวแปรอิสระเพียง 2 ตัว ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์หนังสือนวนิยายวาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ การสื่อสารในร้านค้า ($\beta = 0.151$) และการตลาดผ่านการจัดกิจกรรมพิเศษ ($\beta = 0.146$) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณของการเปิดรับการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานมีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์หนังสือนวนิยายวายของผู้บริโภคคนไทย

ตัวแปรอิสระ	b	β	t	Sig.t
การประชาสัมพันธ์	0.095	0.105	1.606	0.109
การส่งเสริมการขาย	0.041	0.052	0.899	0.369
การขายโดยบุคคล	0.039	0.043	0.602	0.548
การตลาดออนไลน์	0.100	0.107	1.626	0.105
การจัดกิจกรรมพิเศษ	0.101	0.146	1.999	0.046*
การสื่อสารในร้านค้า	0.113	0.151	2.156	0.032*

Adjusted $R^2 = 0.248$, $F = 22.951$, Sig. $F = 0.000^*$

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปิดรับการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อหนังสือนวนิยายวายของผู้บริโภคคนไทย ร้อยละ 1.2 (Adjusted $R^2 = 0.012$) และเมื่อควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระตัวอื่น ๆ ให้คงที่แล้ว มีตัวแปรอิสระเพียง 1 ตัว ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อหนังสือนวนิยายวาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ การส่งเสริมการขาย ($\beta = 0.171$) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณของการเปิดรับการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อหนังสือนวนิยายวายของผู้บริโภคคนไทย

ตัวแปรอิสระ	b	β	t	Sig.t
การประชาสัมพันธ์	0.267	0.076	1.013	0.312
การส่งเสริมการขาย	0.531	0.171	2.585	0.010*
การขายโดยบุคคล	0.432	0.123	1.490	0.137
การตลาดออนไลน์	0.194	0.053	0.703	0.483
การจัดกิจกรรมพิเศษ	0.074	0.027	0.328	0.743
การสื่อสารในร้านค้า	0.168	0.058	0.718	0.473

*Adjusted R² = 0.012, F = 1.792, Sig. F = 0.010**

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปิดรับการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานมีอิทธิพลต่อการบอกต่อออนไลน์ในหนังสือนวนิยายวายของผู้บริโภคคนไทย ร้อยละ 28.7 ($\text{Adjusted } R^2 = 0.287$) และเมื่อควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระตัวอื่น ๆ ให้คงที่แล้ว มีตัวแปรอิสระเพียง 2 ตัว ที่มีอิทธิพลต่อการบอกต่อออนไลน์ในหนังสือนวนิยายวาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ ($\beta = 0.248$) และการตลาดออนไลน์ ($\beta = 0.167$) ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณของการเปิดรับการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานมีอิทธิพลต่อการบอกต่อออนไลน์ในหนังสือนวนิยายวายของผู้บริโภคคนไทย

ตัวแปรอิสระ	b	β	t	Sig.t
การประชาสัมพันธ์	0.256	0.248	3.901	0.000*
การส่งเสริมการขาย	0.042	0.046	0.822	0.411
การขายโดยบุคคล	0.036	0.035	0.496	0.620
การตลาดออนไลน์	0.179	0.167	2.609	0.009*
การจัดกิจกรรมพิเศษ	0.107	0.134	1.891	0.059
การสื่อสารในร้านค้า	0.070	0.082	1.200	0.231

*Adjusted R² = 0.287, F = 27.720, Sig. F = 0.000**

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

1. การเปิดรับเครื่องมือสื่อสารการตลาดแบบผสมผสาน การรับรู้ภาพลักษณ์พฤติกรรมการซื้อ และการบอกต่อออนไลน์ในหนังสือนวนิยายวายของผู้บริโภคคนไทย

การเปิดรับการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานของหนังสือนวนิยายวายในภาพรวมอยู่ในระดับบางครั้ง แสดงให้เห็นว่า การสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานของหนังสือนวนิยายวาย

เป็นกลยุทธ์ทางการตลาดที่เริ่มเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภค ได้ด้วยเครื่องมือการสื่อสารที่หลากหลายในปัจจุบัน สอดคล้องกับ (ประดิษฐ์ จุมพลเสถียร, 2547) ที่กล่าวว่า การสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานช่วยสร้างผลกระทบต่อการสื่อสาร เนื่องจากการสื่อสารการตลาดที่ใช้สื่อหลายประเภท จึงสามารถสร้างความน่าสนใจ และก่อให้เกิดผลกระทบทางการสื่อสารได้ดีกว่าการใช้สื่อเพียงอย่างเดียว เพื่อให้เกิดการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ นักการตลาดจึงมีการวางแผนการใช้เครื่องมือการสื่อสารที่หลากหลายและมีลักษณะแตกต่างกันออกไป มาผสมผสานกันอย่างเหมาะสม ซึ่งการสื่อสารที่ดีจะนำมาสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้า โดยสอดคล้องกับ (กรุงเทพธุรกิจ, 2563) กล่าวว่า ในปีพ.ศ. 2563 ผู้บริโภคคนไทยทุกเพศทุกวัยมีการเปิดใจยอมรับมากขึ้น โดยมีหนังสือนวนิยายวายวางขายในร้านหนังสือชั้นนำ 1,533 เรื่อง และมีสำนักพิมพ์เฉพาะกลุ่มนี้ถึง 75 สำนักพิมพ์ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้บริโภคมีการเปิดรับการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานของหนังสือนวนิยายวายตามการเปิดใจยอมรับตลาดคอนเทนต์ ‘วาย’ ที่ได้รับความนิยมมากขึ้นจากในอดีต โดยกลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับการสื่อสารการตลาดผ่านการส่งเสริมการขายเป็นอันดับแรกในระดับบ่อยครั้ง แสดงให้เห็นว่า ผู้บริโภคมีโอกาสได้พบเจอการตลาดประเภทนี้มากที่สุด โดยแสดงถึงประสิทธิภาพของเครื่องมือการสื่อสารชนิดนี้ว่าสามารถสร้างการรับรู้ของผู้บริโภคให้รู้จัก และนำไปสู่พฤติกรรมซื้อที่เป็นเป้าหมายของการทำการสื่อสารทางการตลาดได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับแนวคิดของ (Kotler, P, 2003) ซึ่งกล่าวว่า การส่งเสริมการขาย เป็นเครื่องมือทางการตลาดที่พบเห็นได้บ่อยที่สุดในชีวิตประจำวัน เช่น การลด แลก แจก แถม ประโยชน์ของการส่งเสริมการขาย กับ IMC คือ การเป็นเครื่องมือที่ง่ายที่สุดที่จะทำให้ผู้บริโภคเข้าถึงสินค้า ซึ่งช่วยให้ผู้บริโภคเกิดการซื้อสินค้าหรือบริการได้ง่ายขึ้น

การรับรู้ภาพลักษณ์หนังสือนวนิยายวาย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริโภคที่มีความสนใจเดียวกัน โดยได้มีการรับรู้ รับฟัง มองเห็น หรือมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับหนังสือนวนิยายวาย จนเกิดการตีความไปสู่การสร้างภาพลักษณ์ต่อหนังสือนวนิยายวายในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (Kotler, P, 2000) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ภาพลักษณ์ เป็นองค์รวมของความเชื่อ ความคิด และความประทับใจที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งทัศนคติและการกระทำใด ๆ ที่คนเรามีต่อสิ่งนั้น จะมีความเกี่ยวพันอย่างสูงกับภาพลักษณ์ของสิ่งนั้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ (เสรี วงษ์มณฑา, 2554) กล่าวว่า ความสำคัญของภาพลักษณ์ด้านจิตวิทยา (Psychological) ภาพลักษณ์เป็นสิ่งที่คอยกำหนดทิศทางของพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งรอบตัว เป็นได้ทั้งพฤติกรรมเชิงบวกและเชิงลบ สิ่งสำคัญ คือ ภาพลักษณ์นั้นก่อให้เกิดอคติ และเป็นสิ่งที่ค่อนข้างจดจำอย่างถาวร หากปราศจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องพอในการเข้าไปเปลี่ยนแปลง ภาพลักษณ์นั้นจะเปลี่ยนแปลงได้ยาก หาก

มองว่าอะไรเป็นสิ่งดี ทุกสิ่งเกี่ยวกับสิ่งนั้นก็จะเป็นดีไปด้วย ซึ่งจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน หากมองว่าสิ่งใดไม่ดี ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องก็จะไม่ดีไปทั้งหมด

พฤติกรรม การซื้อหนังสือนวนิยายขายโดยเฉลี่ยต่อเดือน จำนวน 2.88 เล่ม ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ (อิสราภรณ์ งามจิรวีวัฒน์, 2563) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อหนังสือนวนิยายของผู้บริโภค ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนที่ซื้อเฉลี่ยต่อครั้งจำนวน 1 – 2 เล่ม จึงสามารถอธิบายได้ว่า เกิดจากกระบวนการหรือขั้นตอนในการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ซึ่งโดยทั่วไปแล้วมักมีความแตกต่างกันไปตามบุคคล เนื่องจากแต่ละบุคคลจะมีลักษณะทางประชากร รวมไปถึงปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ (ฉัตรยาพร เสมอใจ, 2550) ที่กล่าวว่า กระบวนการในการเลือกซื้อของผู้บริโภค มักจะต้องตัดสินใจเลือกซื้อในทางเลือกต่าง ๆ ของผลิตภัณฑ์อยู่เสมอ โดยผู้บริโภคจะเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ตามข้อมูลและข้อจำกัดของสถานการณ์ การตัดสินใจจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญและอยู่ภายในจิตใจของผู้บริโภค จึงทำให้ผู้บริโภคนั้นมีการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ต่างกันไป

การบอกต่อออนไลน์ในหนังสือนวนิยายขายในระดับบางครั้ง แสดงให้เห็นถึงการเข้ามา มีบทบาทของเครือข่ายสังคมออนไลน์ ต่อหนังสือนวนิยายขาย สอดคล้องกับแนวคิดของ (ภาพพรหมินทร์ วัชรวัฒน์นันท์, 2558) ที่ได้กล่าวว่า “เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network)” เป็นสังคมที่สื่อสารกันผ่านทางระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีการปฏิสัมพันธ์กัน ทั้งการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น บอกเล่าสิ่งที่ได้พบได้เห็นให้คนที่อยู่ในสังคมออนไลน์ได้รับรู้ ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารกันได้จากทั่วทุกแห่ง ด้วยสาเหตุนี้การสื่อสารแบบปากต่อปากจึงเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา

2. อิทธิพลของการเปิดรับการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ พฤติกรรมการซื้อ และการบอกต่อออนไลน์ในหนังสือนวนิยายขาย

การเปิดรับการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานผ่านการสื่อสารในร้านค้า และการตลาดผ่านการจัดกิจกรรมพิเศษ มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์หนังสือนวนิยายขายของผู้บริโภคคนไทย ซึ่งสามารถอธิบายได้ถึง การรับรู้ของผู้บริโภค จากการที่ได้เข้าไปสัมผัสและพบเจอกับเหตุการณ์โดยตรง เช่น การเข้าไปยังร้านหนังสือ การเข้าร่วมงานเปิดตัว โดยทำให้ในช่วงเวลานั้นผู้บริโภคได้เข้าถึงการสื่อสารการตลาด และรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสของตนเอง ก่อให้เกิดความรู้สึกตื่นตื้นเต้นสนใจได้ง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ณิชากรีย์ โสภา, 2563) ที่ศึกษา เกี่ยวกับ การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าแบรนด์ HAPPY SUNDAY กล่าวว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับช่องทาง และด้านการตลาดเชิงกิจกรรมที่ทำให้ผู้บริโภคเข้าถึงได้โดยง่ายและมีประสบการณ์โดยตรงกับทางแบรนด์

การส่งเสริมการขายมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อหนังสือนวนิยายวาย โดยตรงกับงานวิจัยของ (ฉันทพร วรรณประเสริฐ, 2557) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดหนังสือนวนิยายไทยของสำนักพิมพ์และการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค กล่าวว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความชื่นชอบในส่วนของการส่งเสริมการขายมากที่สุด ซึ่งสามารถอธิบายได้ถึงความสำคัญด้านราคา ที่จะเป็นหนึ่งในเหตุผลหลักที่ทำให้ผู้บริโภคเกิดพฤติกรรมการซื้อ โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2552) ที่กล่าวถึง ลำดับขั้นตอนในการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคว่า มีขั้นตอนในการประเมินทางเลือก ที่ผู้บริโภคจะทำการประเมินและตัดสินใจเลือกทางที่ดีที่สุด

การประชาสัมพันธ์ และการตลาดออนไลน์ มีอิทธิพลต่อการบอกต่อออนไลน์ในหนังสือนวนิยายวายของผู้บริโภคคนไทย สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 3 โดยสามารถอธิบายถึงการสื่อสารการตลาดในยุคดิจิทัล บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา และบนช่องทางนี้เครื่องมือการสื่อสารการตลาดที่ได้รับความนิยมสูงย่อมเป็นการประชาสัมพันธ์ และการตลาดออนไลน์ ที่มีเป้าหมายให้ผู้บริโภครู้จักและเข้าถึงได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (ภพพรหมินทร์ วัชรวัฒน์นันท์, 2558) ที่กล่าวถึงการทำการตลาดออนไลน์ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่เป็นเทคนิคหนึ่งในการทำการตลาด โดยมีความน่าเชื่อถือสูงและสามารถส่งต่อหรือแชร์ข้อมูล ทำให้ข่าวสารกระจายไปได้อย่างรวดเร็ว

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง อิทธิพลของการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานต่อการรับรู้ภาพลักษณ์พฤติกรรมการซื้อ และการบอกต่อออนไลน์ ในหนังสือนวนิยายวายของผู้บริโภคคนไทย สามารถสรุปได้ว่า จากการเปิดรับการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานของหนังสือนวนิยายวายผ่านเครื่องมือการสื่อสารการตลาดสำหรับหนังสือนวนิยายวายที่ได้รับความนิยม 6 เครื่องมือ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย การขายโดยบุคคล การตลาดออนไลน์ การจัดกิจกรรมพิเศษ และการสื่อสารในร้านค้า นั้นมีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ พฤติกรรมการซื้อ และการบอกต่อออนไลน์ ในหนังสือนวนิยายวายของผู้บริโภคคนไทย และจากผลการวิจัยดังกล่าว นักสื่อสารการตลาดสามารถนำประเด็นเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างกลยุทธ์ทางการสื่อสารการตลาดของหนังสือนวนิยายวาย ดังข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย ต่อไปนี้ 1) การรับรู้ภาพลักษณ์ด้านบวกในหนังสือนวนิยายวายของผู้บริโภค ควรใช้การสื่อสารในร้านค้า โดยเพิ่มการให้ความสำคัญของสื่อโฆษณาบริเวณชั้นวางสินค้า และการตลาดผ่านการจัดกิจกรรมพิเศษ โดยเฉพาะในกิจกรรมการจัดแสดงสินค้า เช่น งานมหกรรมหนังสือ การจัดกิจกรรมเปิดตัวหนังสือใหม่บริเวณร้านหนังสือ เป็นต้น 2) การส่งเสริมพฤติกรรมการซื้อหนังสือนวนิยายวาย

ของผู้บริโภค นักสื่อสารการตลาด สามารถมุ่งเน้นการใช้กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการขาย เช่น การจัดโปรโมชั่นส่วนลด การแถมของสมนาคุณ เพื่อกระตุ้นและจูงใจผู้บริโภค ให้เกิดความสนใจและความต้องการในสินค้า จนนำไปสู่พฤติกรรมซื้อ และ 3) การส่งเสริมให้เกิดการบอกต่อออนไลน์ในหนังสือนวนิยายขายของผู้บริโภค นักสื่อสารการตลาด ควรใช้การสื่อสารการตลาดผ่านการประชาสัมพันธ์ ผ่านข่าวประชาสัมพันธ์ และการตลาดออนไลน์ โดยเฉพาะการสื่อสารบน Twitter และ Facebook เพื่อเพิ่มความสามารถรับรู้ และนำไปสู่การบอกต่อทางช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภค ได้อย่างกว้างขวางและตรงจุด เช่น การเพิ่มกิจกรรมการกดแชร์หรือแบ่งปัน ข่าวประชาสัมพันธ์ของหนังสือนวนิยายขายเพื่อลุ้นรับรางวัลต่าง ๆ บนช่องทาง Twitter และ Facebook โดยข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในครั้งต่อไป 1) ควรมีศึกษาการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานของหนังสือนวนิยายขายที่ประสบความสำเร็จ เพื่อให้ได้แนวทางในการสื่อสารที่เป็นตัวอย่างให้กับนักการตลาด และผู้ประกอบการต่อไป และ 2) ควรมีการวิจัยและศึกษาอิทธิพลของการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานต่อการรับรู้ภาพลักษณ์พฤติกรรมซื้อ และการบอกต่อออนไลน์ในนวนิยายขายในรูปแบบ E-book เนื่องจากปัจจุบันนวนิยายขายบนแพลตฟอร์มออนไลน์ ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างมาก

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจ. (2563). ส่องมูลค่าตลาด ‘ซีรีส์วาย’ เรื่องรัก ‘ชายชาย’ ที่ได้ใจคนดูทุกเพศ. เรียกใช้เมื่อ 20 ธันวาคม 2565 จาก <https://today.line.me/th/v2/article/o7Vz8y>
- ฉัตรยาพร เสมอใจ. (2550). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพมหานคร: เอ็กสเปอร์เน็ท.
- ณิชารีย์ โสภา. (2563). การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าแบรนด์ HAPPY SUNDAY การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฉันทพร วรรณประเสริฐ. (2557). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดหนังสือนวนิยายไทยของสำนักพิมพ์และการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค. วารสารการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา, 7(1), 54-70.
- ประดิษฐ์ จุมพลเสถียร. (2547). การสร้างแบรนด์และการสื่อสารการตลาด. กรุงเทพมหานคร: แพคอินเตอร์กรุ๊ป.
- พรทิพย์ วรกิจโกศาทร. (2536). ภาพพจน์กับการประชาสัมพันธ์ ประชาสัมพันธ์เพื่อการบริหาร. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภพพรหมินทร์ วัชรวัฒน์นันท. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสารแบบปากต่อปากในยุคดิจิทัล. วารสารการสื่อสารและการจัดการ นิต้า, 1(1), 86-100.

- รัฐวิทย์ ทองภักดี. (2555). 30 กลยุทธ์ลับพิชิตตลาดเหนือคู่แข่ง (30 Secret Marketing Strategies). นนทบุรี: อิงค์ปัยอนด์บุ๊คส์.
- รัตน์ชนก มากะพันธ์. (2563). การสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการเพื่อสร้างการรับรู้คุณค่าอุทยานการอาชีพชัยพัฒนาจังหวัดนครปฐม. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิทวัส รุ่งเรืองผล. (2553). การส่งเสริมการตลาด (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: มาร์เก็ตติ้งมูฟ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2552). การบริหารตลาดยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2542). กลยุทธ์การตลาด: การวางแผนการตลาด. กรุงเทพมหานคร: อีระฟิล์มและโซเท็กซ์.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2554). กลยุทธ์การตลาด วางแผนการตลาด. กรุงเทพมหานคร: ดวงกมลสมัย.
- อิสรากรณ์ งามจิรวีวัฒน์. (2563). ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อหนังสือนวนิยายขายของผู้บริโภคในจังหวัดกรุงเทพมหานคร. ใน ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Kotler, P. (2000). Marketing Management (The Millennium edition ed.). Prentice Hall: Inc.
- Kotler, P. (2003). Marketing Management (11th ed.). Prentice Hall: Inc.

ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในการชันสูตรพลิกศพ ในคดีอาญา*

PROBLEMS OF OFFICIAL'S PERFORMING DUTIES OF AUTOPSY IN CRIMINAL CASE

พรอมา วงศ์เจริญ*

Pornuma wongjarern

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Suratthani University, Thailand

*Corresponding author E-mail: kunpearva7777@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการบังคับใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ 2) เปรียบเทียบและเสนอแนวทางแก้ไขการชันสูตรพลิกศพคดีอาญาในประเทศไทยกับต่างประเทศโดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ แพทย์นิติเวช พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และพนักงานฝ่ายปกครอง เลือกแบบเจาะจง จำนวน 4 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัญหาการบังคับใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ พนักงานสอบสวนใช้ดุลยพินิจวินิจฉัยเหตุการณ์ตายที่กว้างเกินไป อาจทำให้การตายโดยผิดธรรมชาติถูกตัดออกจากกระบวนการชันสูตรพลิกศพตั้งแต่ต้น กำหนดให้แพทย์อื่นซึ่งมิใช่แพทย์นิติเวชเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพ สิทธิการแจ้งให้ญาติผู้เสียชีวิตทราบเหตุการณ์ตาย แต่ไม่มีสิทธิเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพ การขาดแคลนแพทย์ทางนิติเวช บุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ ไม่มีองค์กรผู้รับผิดชอบหลักในการชันสูตรพลิกศพ ผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ 2) เปรียบเทียบและเสนอแนวทางแก้ไข ควรปรับโครงสร้างระบบชันสูตรพลิกศพ โดยให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นองค์กรผู้รับผิดชอบหลัก เพิ่มเหตุการณ์ตายผิดธรรมชาติอื่น ๆ จากที่กฎหมายกำหนด จัดให้มีทีมผู้ช่วยบุคลากรทางการแพทย์ แพทย์นิติเวชต้องไปยังสถานที่พบศพ ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่เท่านั้นและห้ามบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในบริเวณที่พบศพ ให้ญาติผู้ตายมี

* Received February 5, 2023; Revised February 28, 2023; Accepted April 10, 2023

สิทธิการเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพ และควรมีการฝึกอบรมความรู้ให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ และกำหนดประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 5 ปี

คำสำคัญ: การปฏิบัติหน้าที่, บุคลากร, การชันสูตรพลิกศพ, คดีอาญา

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the problem of enforcement of the Criminal Procedure Code regarding autopsy and 2) to compare and propose solutions to an autopsy on criminal cases in Thailand and other countries. It was qualitative research: forensic physicians, inquiry officials, prosecutors, and administrative officials; these four people were selected on the purposive method. Research tools were In-depth interviews, Document analysis, and in-depth interviews. The study's results revealed 1) the problem of enforcement of the Criminal Procedure Code relating to the autopsy. Investigators use their discretion to determine the cause of death that is too wide. Unnatural deaths may be excluded from the autopsy process early. Require other physicians who are not forensic physicians to attend the autopsy. The right to notify the deceased's relatives about the cause of death but has no right to participate in the autopsy. The personnel on duty need to gain knowledge, expertise, and experience due to the shortage of forensic physicians. There is no primary responsible body for the autopsy. An unrelated person entered the crime scene. 2) Compare and propose solutions. The Ministry of Public Health should restructure the autopsy system as the central responsible organization. They should have added another unnatural death event from what the law requires. Organize a team of assistant medical personnel. Determine the reason for the forensic physician to go to the place where the body was found. Only the persons involved in performing their duties are allowed, and unrelated persons are prohibited from entering the area where the body was found. The relatives of the deceased have the right to attend the autopsy, and there should be knowledge training for the personnel on duty. And determine the experience in performing tasks at least not less than five years

Keywords: Working, personnel, Autopsy, criminal case.

บทนำ

การชันสูตรพลิกศพจะเกิดขึ้นเมื่อปรากฏแน่ชัดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลใดตายโดยผิดธรรมชาติ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานโดยการตายผิดธรรมชาติได้แก่ ฆ่าตัวตาย ถูกผู้อื่นทำให้ตาย ถูกสัตว์ทำร้ายตาย ตายโดยอุบัติเหตุ และการตายโดยยังมีปรากฏเหตุตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 148 โดยเริ่มจากพนักงานสอบสวนซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (11) โดยทั่วไปได้ปฏิบัติหน้าที่ในเขตอำนาจสอบสวนแต่ละพื้นที่ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือเพื่อความสะดวก จึงให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ผู้ต้องหามีที่อยู่หรือถูกจับเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 18 บรรดาประการใดก็ตามอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการสอบสวนเกี่ยวกับความผิดที่มีโทษทางอาญาในกฎหมายหลายฉบับ ทำให้ภาระหน้าที่ของพนักงานสอบสวนมีอย่างล้นมือไม่สอดคล้องกับจำนวนของพนักงานสอบสวนที่ค่อนข้างมีน้อย (พรอมา วงศ์เจริญ, 2563) การสอบสวนกรณีการชันสูตรพลิกศพก็เป็นหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งของพนักงานสอบสวนและถ้าทำการชันสูตรพลิกศพไม่เสร็จห้ามมิให้ฟ้องผู้ต้องหาไปยังศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 129 โดยให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่กับแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ ซึ่งได้รับวุฒิบัตรหรือได้รับหนังสืออนุมัติจากแพทยสภา ทำการชันสูตรพลิกศพโดยเร็ว ถ้าแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ดังกล่าวไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แพทย์ประจำโรงพยาบาลของรัฐปฏิบัติหน้าที่ ถ้าแพทย์ประจำโรงพยาบาลของรัฐไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แพทย์ประจำสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปฏิบัติหน้าที่ ถ้าแพทย์ประจำสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดไม่มี หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แพทย์ประจำโรงพยาบาลของเอกชน หรือแพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ขึ้นทะเบียนเป็นแพทย์อาสาสมัคร ตามระเบียบของกระทรวงสาธารณสุขปฏิบัติหน้าที่ และในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวให้แพทย์ประจำโรงพยาบาลของเอกชนหรือแพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมผู้นั้น เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา หากความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ให้พนักงานอัยการ และพนักงานฝ่ายปกครองตำแหน่งตั้งแต่ระดับปลัดอำเภอหรือเทียบเท่าขึ้นไปแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่เป็นผู้ชันสูตรพลิกศพร่วมกับพนักงานสอบสวนและแพทย์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 เพื่อทำหน้าที่ในการถ่วงดุลอำนาจของพนักงานสอบสวนซึ่งถือเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการชันสูตรพลิกศพทั้งนี้ให้พนักงานสอบสวนและแพทย์ดังกล่าวทำบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพทันที และให้แพทย์ดังกล่าวทำรายงานแนบท้ายบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพด้วยภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับ

แจ้งเรื่องถ้ามีความจำเป็นให้ขยายระยะเวลาทุกครั้งไว้ในสำนวนชั้นสูตรพลิกศพและในกรณีที่มีความตายมิได้เป็นผลแห่งการกระทำผิดอาญา ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนชั้นสูตรพลิกศพไปยังพนักงานอัยการเมื่อเสร็จสิ้นการชันสูตรพลิกศพโดยเร็ว และให้พนักงานอัยการดำเนินการต่อไปตามมาตรา 156 อย่างไรก็ดีตามแม้ว่าจะมีกฎหมายบัญญัติเอาไว้ในส่วนหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่ร่วมทำหน้าที่ชันสูตรพลิกศพกับบุคคลตั้งที่กล่าวมานั้นแล้วก็ตาม แต่ก็มีปัญหาที่เกิดขึ้นโดยที่พนักงานสอบสวนไม่สามารถสรุปสำนวนเพื่อส่งฟ้องผู้ต้องหาได้อย่างทันที่ ทำให้เกิดความล่าช้าในการรวบรวมพยานหลักฐาน ไม่มั่นใจในพยานหลักฐานว่าจะสอดคล้อง หรือมีความน่าเชื่อถือเพียงพอที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษได้หรือไม่เรื่องดังกล่าวได้เกิดขึ้นเป็นข่าวที่ได้รับความสนใจจากประชาชนทั่วประเทศ เนื่องจากการทำให้เด็กผู้หญิงคนหนึ่งชื่อ “น้องชมพู่” ได้ถูกกระทำจนเสียชีวิต (ไทยรัฐออนไลน์ย้อนรอยคดี, 2564) และพนักงานสอบสวนได้ใช้เวลานานปีจึงสามารถสรุปสำนวนฟ้องศาลได้ ความสำคัญของคดีในกรณีที่เป็นการตายผิดธรรมชาติ โดยหลักสากลหรือกระบวนการตามกฎหมาย ให้พนักงานสอบสวนกับแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ต้องไปที่จุดพบศพ โดยมีประเด็นสำคัญว่า 1. ต้องสืบสวนว่าผู้ตาย คือ บุคคลใด 2. สืบสวนถึงสาเหตุการตาย 3. สืบสวนพฤติการณ์ของการตายมีความเป็นไปได้แค่ไหน อย่างไร เป็นต้นว่า ผู้ตายเป็นเด็กแต่ทำไมถึงตายอยู่ในป่าที่สูง 4. สืบสวนว่าผู้ตาย ตายเมื่อไหร่ 5. สืบสวนว่าผู้ตาย ตายที่ไหน ในพื้นที่พบศพหรือไม่ และ 6. สืบสวนว่าผู้ตายถูกบุคคลใดทำให้ตาย (เส้นผมบังภูเขา, 2564) ดังนั้น กระบวนการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานจึงเป็นเรื่องสำคัญ หากการพิสูจน์หลักฐานมีระยะเวลานานจะทำให้การรวบรวมหลักฐานยิ่งยากขึ้นตามลำดับ

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นข่าวที่ได้กล่าวมานั้น เป็นเพียงตัวอย่างคดีหนึ่งที่ปัญหาในเชิงระบบ เนื่องจากเกิดจากพนักงานสอบสวนมีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านนิติเวชค่อนข้างน้อย ประกอบกับแพทย์ทางนิติเวชที่มีความรู้ ความสามารถโดยตรงเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพมีจำนวนน้อยมาก และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดให้แพทย์อื่นซึ่งมิใช่แพทย์นิติเวชตามมาตรา 150 ที่กล่าวมาเป็นผู้ทำหน้าที่แทน เมื่อเกิดคดีขึ้นพนักงานสอบสวนก็ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ทราบว่าเป็นแพทย์หรือผู้ทำหน้าที่แทนแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์จะมีความรู้ความสามารถในการพิสูจน์หลักฐานได้ดีแค่ไหน ซึ่งระบบการพิสูจน์ศพที่สมบูรณ์ในการผ่าตัดในประเทศไทยก็ไม่มีแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ที่เพียงพอ ประกอบกับว่าถึงจะมีแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ทำการผ่าตัด แต่พนักงานสอบสวนก็ไม่ได้ไปดูการพิสูจน์ศพดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาความแน่นชัดของหลักฐานที่ถูกต้อง แพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ก็ไม่ได้แสดงความเห็นด้วยการพูดคุยเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน พนักงานสอบสวนเพียงได้รับเอกสารการพิสูจน์ศพอย่างเดียว ทำให้อาจจะเกิดความคลาดเคลื่อนในคดีปัญหาที่เกิดขึ้นนี้

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจศึกษาเรื่อง ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในการชันสูตรพลิกศพในคดีอาญา ทำให้ผู้วิจัยเกิดความกังขาจึงนำสู่การศึกษา

ค้นคว้าเพื่อให้เห็นถึงสภาพปัญหาที่แท้จริง และนำมาสู่การแก้ไข และพัฒนาระบบการยุติธรรมให้เกิดความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นจึงทำการศึกษาในเรื่องดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบังคับใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการชั้นสูตรพลิกศพ
2. เพื่อเปรียบเทียบการชั้นสูตรพลิกศพในประเทศไทยกับต่างประเทศและเสนอแนวทางแก้ไขการชั้นสูตรพลิกศพที่อาญาในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบการปฏิบัติการมีส่วนร่วม โดยมุ่งศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากการลงพื้นที่เพื่อทราบถึงปัญหาการบังคับใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการชั้นสูตรพลิกศพ โดยใช้หลักการสัมภาษณ์บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยผู้วิจัยได้จัดขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย (Research Process) ดังต่อไปนี้

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ บุคลากรในเขตพื้นที่สถานีตำรวจภูธรภาค 8 จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดกรุงเทพมหานคร กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง โดยคัดเลือก แพทย์นิติเวชซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครจำนวน 1 คน พนักงานสอบสวนผู้ปฏิบัติหน้าที่จำนวน 1 คน พนักงานอัยการผู้ปฏิบัติหน้าที่จำนวน 1 คน และพนักงานฝ่ายปกครองผู้ปฏิบัติหน้าที่จำนวน 1 คน ในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการกำหนดเขตการศึกษาวิจัยระหว่างกรุงเทพมหานคร กับจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อให้ทราบว่าการที่จะศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวให้ครอบคลุมจะต้องอาศัย จึงจำต้องแบ่งเขตเพื่อการศึกษาในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มพนักงานผู้เกี่ยวข้องกับการชั้นสูตรพลิกศพ ได้แก่ (1) พนักงานสอบสวน เป็นผู้ให้ข้อมูลเรื่องปัญหาการเข้าร่วมชั้นสูตรพลิกศพของพนักงานสอบสวน รวมถึงการทำสำนวน และปัญหาอื่นที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการสัมภาษณ์ จำนวน 1 ท่าน (2) พนักงานอัยการ เป็นผู้ให้ข้อมูลด้านการเข้าร่วมการชั้นสูตรพลิกศพ สำนวนการชั้นสูตรพลิกศพ และปัญหาอื่นในเขตพื้นที่ภูธรภาค 8 จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 1 คน (3) พนักงานฝ่ายปกครอง คือ ปลัดอำเภอ เป็นผู้ให้ข้อมูลด้านการเข้าร่วมการชั้นสูตรพลิกศพ และ ปัญหาอื่น ในเขตพื้นที่ภูธรภาค 8 จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 1 คน 2) กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ทรงคุณวุฒิ คือ แพทย์นิติเวชศาสตร์ หรือแพทย์อื่นที่กฎหมายกำหนด เป็นผู้ให้ข้อมูลด้านการปฏิบัติหน้าที่ในการชั้นสูตรพลิกศพ และปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการสัมภาษณ์ จำนวน 1 คน หลังจากกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะทำการสัมภาษณ์

แล้วมีขั้นตอนตรวจสอบคุณภาพความสอดคล้องของเนื้อหาโดยมีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ในขอรับการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เพื่อดำเนินโครงการวิจัยให้เป็นไปตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 1 ท่าน ตามที่สำนักงานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีได้กำหนด เพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ และนำไปสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญบันทึกเทป จดบันทึก และนำมาถอดเทป สรุปประเด็นเพื่อนำมาเป็นแนวทางการนำไปใช้เสนอแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการชั้นสูตรพลิกศพในคดีอาญาให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักสากลต่อไป

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นแนวคำถามในการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งเป็นการสัมภาษณ์รายบุคคลกับพนักงานสอบสวน แพทย์นิติเวช พนักงานอัยการ และพนักงานฝ่ายปกครอง ทั้งในจังหวัดกรุงเทพมหานคร และจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อให้ได้ข้อมูลปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในการชั้นสูตรพลิกศพในคดีอาญาโดยมีแนวทางสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งตลอดการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะทำการบันทึกเสียงด้วยเครื่องบันทึกเสียง รวมถึงการจดบันทึกอย่างละเอียด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) คือส่วนที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ พร้อมทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยการศึกษาจากแหล่งข้อมูล บทความ หนังสือ ตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในการชั้นสูตรพลิกศพในคดีอาญา โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารโดยศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแนวคิดการสอบสวนชั้นสูตรพลิกศพ ระบบการชั้นสูตรพลิกศพ ประวัติการชั้นสูตรพลิกศพในประเทศไทยและผู้วิจัยได้ศึกษาการชั้นสูตรพลิกศพประเทศอเมริกาและสหราชอาณาจักรอังกฤษเพื่อให้เห็นความแตกต่างจากนั้นนำข้อดีมาเสนอเพื่อปรับใช้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการชั้นสูตรพลิกศพ และทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In – Depth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการชั้นสูตรพลิกศพในประเทศไทย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษา แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องระบบการชั้นสูตรพลิกศพ ประวัติการชั้นสูตรพลิกศพ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยแบบอุปนัย และนำเสนอเป็นพรรณนาโวหาร เพื่อเสนอรูปแบบการเสนอแนะแนวทางการแก้ไข ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในการชั้นสูตรพลิกศพในคดีอาญา ในพื้นที่สัมภาษณ์ ในเขตตำรวจภูธร 8 พื้นที่รับผิดชอบของภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานีและกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัย

1. ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ มีดังต่อไปนี้

1) พนักงานสอบสวนอาจใช้ดุลยพินิจในการวินิจฉัยว่าเหตุการณ์ตายใดเป็นการตายโดยผิดธรรมชาติหากวินิจฉัยผิดพลาดทำให้ถูกตัดออกจากกระบวนการชันสูตรพลิกศพตั้งแต่ต้นเนื่องจากไม่มีกฎหมายกำหนดเหตุการณ์ตายไว้อย่างครอบคลุมโดย

2) กฎหมายกำหนดให้แพทย์ตามลำดับรองซึ่งมิใช่แพทย์นิติเวชเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพได้มาจากการขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ที่ค่อนข้างมีน้อยทำให้ไม่เพียงพอและทั่วประเทศประกอบไม่ได้กระจายบุคลากรทางการแพทย์ซึ่งรวมอยู่ ณ จังหวัดกรุงเทพมหานครเป็นส่วนใหญ่โดยมิได้กระจายให้ครอบคลุมทั่วประเทศทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำและส่งผลกระทบต่อความเสียหายอย่างไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงได้

3) ญาติของผู้ตายได้รับสิทธิในการรับแจ้งว่ามีเหตุการณ์ตายเกิดขึ้นแต่ไม่ได้สิทธิในการเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพร่วมกับเจ้าพนักงานชันสูตรพลิกศพอื่นเนื่องจากปัจจุบันไม่ได้มีการบัญญัติสิทธิให้ญาติเข้าร่วมชันสูตร

4) กรณีแพทย์ไม่ต้องการมา ณ สถานที่พบศพโดยให้เหตุผลว่าติดรักษาคนไข้ในโรงพยาบาล หรือเพิ่งออกเวรชอพักก่อนเนื่องจากเหนื่อยล้าจากการทำงานประจำโรงพยาบาลหรือมาแต่มาช้าหลายชั่วโมงมาจากปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ทำให้แพทย์รับภาระหนักเกินไปจนส่งผลให้เกิดการละเลยโดยไม่เข้าร่วมชันสูตรพลิกศพเป็นเพียงแค่การมาในนามเท่านั้น

5) ปัญหาบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ยังขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่เนื่องจากทางหน่วยงานต้นสังกัดไม่ได้มีการจัดอบรมหลักสูตรการชันสูตรพลิกศพในเบื้องต้นทำให้เกิดความไม่มั่นใจในการที่ปฏิบัติหน้าที่ประกอบกับไม่มีผู้ช่วยบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระพนักงานสอบสวนและแพทย์ให้การปฏิบัติหน้าที่เกิดประสิทธิภาพและไม่ได้มีการกำหนดคุณสมบัติประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่เอาไว้

6) บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการตายหรือการชันสูตรพลิกศพหรือเข้าไปโดยผู้ที่เกี่ยวข้องแต่ขาดความรู้ทำให้อาจเกิดความเสียหายกับพยานต่างๆในสถานที่พบศพเนื่องจากปัจจุบันไม่ได้มีการบัญญัติว่าบุคคลใดบ้างสามารถเข้าไปบริเวณที่พบศพและห้ามมิให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไป ณ บริเวณที่พบศพจึงทำให้มีคนเข้าไปยุ่งวุ่นวายภายในสถานที่เกิดเหตุไปยุ่งกับพยานหลักฐาน ทำการเคลื่อนย้าย ทำลายพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ

7) เจ้าพนักงานชันสูตรพลิกศพมีอำนาจสั่งให้ทำการผ่าศพตรวจและแยกธาตุซึ่งเป็นการให้อำนาจในการใช้ดุลยพินิจที่กว้างเกินไปจนอาจจะทำให้ใช้ดุลยพินิจผิดพลาด

ปัจจุบันไม่มีการกำหนดเหตุจำเป็นที่จะต้องทำการผ่าศพตรวจไว้โดยและไม่ได้มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ทำการผ่าศพว่าจะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ

8) ประเทศไทยไม่มีองค์กรรับผิดชอบเฉพาะในการชันสูตรพลิกศพแต่ได้มีการกำหนดให้เจ้าพนักงานผู้ชันสูตรพลิกศพด้วยกันสี่ฝ่าย ได้แก่พนักงานสอบสวน แพทย์ พนักงานอัยการ และพนักงานฝ่ายปกครองซึ่งการเข้าร่วมทั้งสี่ฝ่ายเฉพาะการตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่เท่านั้นมิได้รวมถึงการตายผิดธรรมชาติสามัญทำให้ยังไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกกรณี ประกอบกับพนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครองมีหน้าที่ในการตรวจสอบถ่วงดุลการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดแต่ก็เป็นเพียงการตรวจสอบระหว่างผู้ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกัน หาข้อบกพร่องภายนอกแต่อย่างใดจึงทำให้การบังคับใช้ยังเกิดปัญหาการละเลยในการปฏิบัติหน้าที่ดังที่พบในปัจจุบัน

2. ผลการเปรียบเทียบและเสนอแนวทางแก้ไขการชันสูตรพลิกศพคดีอาญาในประเทศไทยกับต่างประเทศ ซึ่งได้ทำการศึกษากฎหมายต่างประเทศอันได้แก่ประเทศประเทศอเมริกาและประเทศอังกฤษ เพื่อให้เห็นความแตกต่างในการชันสูตรพลิกศพคดีอาญา ได้แก่

1) เปรียบเทียบความแตกต่างการกำหนดเหตุการตายของมลรัฐมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งได้มีการกำหนดเหตุการตายที่จะต้องทำการชันสูตรพลิกศพไว้เช่นกรณีการตายจากความรุนแรง เช่น ถูกทำร้ายตาย ถูกยิงตาย ฆ่าตัวตาย และการใช้ยาพิษ หรือการใช้ยาเกินขนาดเป็นต้น เพื่อให้ครอบคลุมและเป็นลัดอำนาจการใช้ดุลยพินิจที่ผิดพลาดและญาติของผู้ตายและประชาชนสามารถร้องให้มีการชันสูตรพลิกศพได้ซึ่งนับว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ญาติผู้ตายและประชาชนในการถ่วงดุลอำนาจรัฐ

2) เปรียบเทียบความแตกต่างมลรัฐมิชิแกนประเทศอเมริกาซึ่งได้มีการตั้งสำนักงานการชันสูตรพลิกศพโดยเฉพาะบุคลากรซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่จะต้องมีคุณสมบัติเป็นแพทย์นิติเวช และมีการตั้งสำนักงานชันสูตรพลิกศพ โดยมีผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญปฏิบัติหน้าที่ยอมทำให้การปฏิบัติหน้าที่เกิดความแม่นยำ และถูกต้องมีประสิทธิภาพ ประกอบกับภาระหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งมีเฉพาะการชันสูตรพลิกศพเท่านั้นไม่รวมถึงภาระหน้าที่อื่น เปรียบเทียบประเทศอังกฤษการชันสูตรพลิกศพโครเนอร์ต้องเป็นแพทย์ที่ปฏิบัติหน้าที่มาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือนักกฎหมายและให้มีผู้ช่วยโครเนอร์โดยจะต้องมีคุณสมบัติเช่นกันกับโครเนอร์

3) เปรียบเทียบความแตกต่างกรณีการกำหนดให้แพทย์จะต้องเดินทางไปเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพ ณ สถานที่ที่พบศพมลรัฐมิชิแกนประเทศอเมริกาและประเทศอังกฤษมีการกำหนดเหตุการตายซึ่งแพทย์ชันสูตรพลิกศพจะต้องเดินทางไปเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพยก เช่น

เกิดการฆาตกรรมเกิดขึ้น และมีผู้ช่วยแพทย์ซึ่งต้องคุณสมบัติว่าต้องมีความรู้ ด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ตลอดจนด้านอื่นๆที่เกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ

4) เปรียบเทียบความแตกต่างการกำหนดการผ่าศพตรวจของมลรัฐมิชิแกน ประเทศอเมริกา เช่น กรณีการตายจากสรวายน้ำ การจมน้ำในแหล่งน้ำสาธารณะ เป็นต้น และกำหนดคุณสมบัติของผู้ทำการผ่าศพไว้โดยเฉพาะว่าจะต้องเป็นแพทย์พยาธิ

5) เปรียบเทียบความแตกต่างมลรัฐมิชิแกนประเทศอเมริกามีการเปิดโอกาสให้ญาติของผู้ตายซึ่งมีสิทธิได้รับแจ้งและเข้าร่วม

อภิปรายผล

1. ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ มีดังต่อไปนี้

1) พนักงานสอบสวนอาจใช้ดุลยพินิจเกี่ยวกับการวินิจฉัยเหตุการณ์ตายอย่างกว้าง ว่าการตายเป็นการตายโดยผิดธรรมชาติตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ซึ่งหากพนักงานสอบสวนวินิจฉัยว่าการตายนั้นเป็นการตายโดยธรรมชาติจะเป็นการตัดออกจากกระบวนการชันสูตรพลิกศพตั้งแต่ต้นโดยไม่ได้มีการตรวจหรือกลั่นกรองจากหน่วยงานอื่นจากการสัมภาษณ์ ซึ่ง พนักงานสอบสวน กล่าวว่าการวิเคราะห์ว่าการตายเป็นการตายผิดธรรมชาติหรือเป็นการตายโดยธรรมชาติเป็นงานที่ค่อนข้างท้าทายต้องอาศัยประสบการณ์อย่างมากในการพิจารณา เพราะบางครั้งไม่สามารถรับรู้ได้ด้วยสายตาเปล่าทำให้ต้องอาศัยประสบการณ์ประกอบต้องพิจารณาความเห็นจากญาติของผู้ตายว่าติดใจสาเหตุการตายหรือไม่หากญาติผู้ตายไม่ติดใจ พนักงานสอบสวนก็จะสรุปสำนวนว่าเป็นการตายโดยธรรมชาติโดยที่ไม่ต้องดำเนินการชันสูตรพลิกศพ (พนักงานสอบสวน, ดุลยพินิจเกี่ยวกับการวินิจฉัยเหตุการณ์ตาย, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย อุษา จันพลอย บุญเปี่ยม ที่พบว่า ตามหลักการการวินิจฉัยสาเหตุการเสียชีวิตจะต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์และต้องมีการเปิดโอกาสให้ญาติของผู้ตายหรือประชาชนสามารถร้องขอให้ทำการชันสูตรพลิกศพเพื่อเป็นการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจรัฐที่อาจจะใช้ดุลยพินิจผิดพลาดได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (อุษา จันพลอย บุญเปี่ยม, 2553)

2) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 ได้มีการกำหนดบุคลากรที่จะต้องเข้าร่วมการชันสูตรพลิกศพในคดีอาญาโดยให้ ซึ่ง พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่ กับแพทย์นิติเวชศาสตร์หากเป็นกรณีถ้าแพทย์นิติเวชศาสตร์ไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้แพทย์ตามลำดับรองสามารถเข้าชันสูตรพลิกศพได้การกำหนดให้แพทย์ตามลำดับรองซึ่งมิใช่แพทย์นิติเวชเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพได้โดยมิได้คำนึงถึงความถูกต้องและความแม่นยำของผลการตรวจพิสูจน์จากการสัมภาษณ์พบว่าบางคดีแพทย์ลงพื้นที่เข้าไปสถานที่เกิดเหตุด้วยเหตุที่ขาดประสบการณ์ทำให้เกิดความประหม่า ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความไม่มั่นใจ

ต่างจากแพทย์นิติเวชโดยตรงจะสามารถวินิจฉัยได้เองโดยอาศัยความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ทำให้เกิดความแม่นยำให้การตรวจศพและวิเคราะห์หาสาเหตุการตายได้อย่างถูกต้องทำให้พนักงานสอบสวนสามารถสรุปสำนวนคดีได้ง่ายและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น (พนักงานสอบสวน, การแจ้งญาติเพื่อเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพ, 2565) และพบว่าไม่มีผู้ช่วยแพทย์ซึ่งผ่านการฝึกฝนและอบรมด้านนิติเวชในทางปฏิบัติจะมีเจ้าหน้าที่มูลนิธิตั้งเป็นจิตอาสาเป็นผู้ช่วยพนักงานสอบสวนและแพทย์ในการปฏิบัติหน้าที่ชันสูตรพลิกศพ (พนักงานฝ่ายปกครอง, ความรู้และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ, 2565)

3) กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 150 ไม่ได้มีการบัญญัติเรื่องการแจ้งญาติเพื่อเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพร่วมกับเจ้าพนักงานชันสูตรพลิกศพเพียงแต่มีการกำหนดให้พนักงานสอบสวนแจ้งแก่ญาติเพื่อให้ทราบเท่านั้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธีรวัฒน์ เอื้อพอฟล จากการสัมภาษณ์พบว่าในทางปฏิบัติหลังจากทำการแจ้งแก่ญาติผู้เสียชีวิตทราบมีทั้งขอเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพและกรณีที่ไม่ขอเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพทั้งนี้ขึ้นอยู่กับญาติผู้เสียชีวิตจิตใจเหตุการณ์ตายหรือไม่ส่วนใหญ่หากเป็นคดีอุบัติเหตุจะไม่ค่อยเข้าร่วมกันชันสูตรพลิกศพแต่หากเป็นกรณีการตายผิดธรรมชาติอื่นเช่น ถูกทำให้ตาย หรือฆ่าตัวตาย หากญาติผู้ตายจิตใจก็จะขอเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพด้วย (ธีรวัฒน์ เอื้อพอฟล, 2551) ซึ่ง พนักงานสอบสวนก็ไม่ได้ห้ามแต่อย่างใดหรือกรณีการตายภายในที่พักอาศัยส่วนใหญ่ญาติจะเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพ ซึ่งพนักงานสอบสวนและแพทย์ กล่าวว่า การแจ้งให้ญาติทราบนั้นสำคัญ แต่การให้เข้าร่วมในการชันสูตรพลิกศพไม่ใช่ประเด็นสำคัญและมองว่าเป็นภาระมากกว่าเพราะปัจจุบันมีหน่วยงานที่จะต้องเข้าร่วมหลายฝ่ายอยู่แล้วหากต้องรอญาติผู้ตายเพื่อเข้าร่วมชันสูตรอาจทำให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติหน้าที่ให้เสร็จลุล่วงได้ (พนักงานสอบสวน, การแจ้งญาติเพื่อเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพ, 2565); (แพทย์นิติเวช, การแจ้งญาติเพื่อเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพ, 2565)

4) สืบเนื่องมาจากปัญหาการขาดแคลนแพทย์ทางนิติเวชส่งผลให้แพทย์ลำดับรองไม่ประสงค์มา ณ สถานที่พบศพโดยให้เหตุผลว่าติดรักษาคนไข้ในโรงพยาบาลหรือเพิ่งออกรเวรข้อพักผ่อนก่อนเนื่องจากเหนื่อยล้าจากการทำงานที่โรงพยาบาลและพบว่าหากเป็นกรณีการเสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุแล้วผู้ตายเสียชีวิตในที่เกิดเหตุในทางปฏิบัติแพทย์ไม่ค่อยต้องการไปที่พบศพหรือในบางคดี ซึ่ง พนักงานสอบสวน กล่าวว่า ต้องรองจนกว่าจะมาบางคดีข้อเท็จจริงพบว่าแพทย์จะขอความร่วมมือโดยมีการตกลงพนักงานสอบสวนว่าแพทย์ขอไม่ไป ณ สถานที่พบศพแต่แพทย์จะทำการเซ็นรับรองผลการชันสูตรพลิกศพตามปกติเสมือนดังได้ลงไปชันสูตรพลิกศพ ณ สถานที่เกิดเหตุด้วยตัวเองซึ่งนับว่าเป็นการละเลยในการปฏิบัติหน้าที่ (พนักงานสอบสวน, ปัญหาการมอบให้แพทย์ตามลำดับรองซึ่งมิใช่แพทย์นิติเวชเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพ, 2565)

5) ปัญหาพนักงานสอบสวน แพทย์อื่นซึ่งมิใช่แพทย์นิติเวช ซึ่ง พนักงานอัยการ และพนักงานฝ่ายปกครอง จากการสัมภาษณ์ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และพนักงานฝ่ายปกครอง ไปในทิศทางเดียวกันว่าค่อนข้างที่จะมีความรู้และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพค่อนข้างน้อยเนื่องจากทางหน่วยงานต้นสังกัดไม่ได้มีการจัดอบรมหลักสูตรให้แก่บุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ทำให้เกิดความไม่มั่นใจในการที่จะโต้แย้งหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุการตายที่ลงพื้นที่ ส่วนใหญ่หากเป็นพนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครองจะไปยังสถานที่ที่ศพนั้นโดยทำหน้าที่สังเกตการณ์มากกว่า (พนักงานอัยการ, 2565); (พนักงานฝ่ายปกครอง, ปัญหาการเข้าไปยังสถานที่พบศพสภาพแวดล้อมและสถานที่เกิดเหตุ, 2565) และพนักงานสอบสวน ให้สัมภาษณ์ว่า การปฏิบัติหน้าที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบถ่วงดุลการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและแพทย์ ส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ขาดประสิทธิภาพ ถึงแม้พนักงานสอบสวนจะมีการเรียนในหลักสูตรนายร้อยตำรวจก็มีการเรียนวิชานิติเวชศาสตร์ในเบื้องต้น แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่จริง ในทางปฏิบัติมักจะอาศัยประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่มากกว่า (พนักงานสอบสวน, ปัญหาแพทย์ไม่ยอมไป ณ สถานที่ที่พบศพ, 2565)

6) ปัญหาการเข้าไปยังสถานที่พบศพ สภาพแวดล้อมและสถานที่เกิดเหตุจากการสัมภาษณ์แพทย์ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นว่าการจะเข้าไปในสถานที่พบศพจะต้องเข้าไปโดยผู้ที่มีความรู้โดยเฉพาะและต้องเข้าไปโดยผู้ที่เกี่ยวข้องเท่านั้น เนื่องจากหลักฐานข้อมูล หรือพฤติการณ์ต่างๆมักจะตกอยู่บริเวณที่พบศพ ทำให้เกิดความสมบูรณ์ในการเชื่อมโยงไปสู่การค้นหาคำความจริง ข้อเท็จจริงของ แพทย์นิติเวช พบว่ามักจะมีบุคคลเข้าไปยุ่งวุ่นวายภายในสถานที่เกิดเหตุ โดยเข้าไปยุ่งกับพยานหลักฐาน ไปทำการเคลื่อนย้ายหรือทำลายพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ (แพทย์นิติเวช, ปัญหาการเข้าไปยังสถานที่พบศพสภาพแวดล้อมและสถานที่เกิดเหตุ, 2565) ทั้งเกิดมาจากความตั้งใจ และไม่ตั้งใจซึ่ง พนักงานฝ่ายปกครอง ให้สัมภาษณ์ว่าส่วนใหญ่ชาวบ้านจะเข้าไปยังสถานที่พบศพก่อนจากนั้นพนักงานสอบสวน ตำรวจฝ่ายสืบสวน พนักงานอัยการ พนักงานฝ่ายปกครอง ญาติของผู้ตาย หรือหากคดีไหนเป็นที่น่าสนใจอย่างมากจะมีนักข่าวด้วย ทำให้ส่งผลต่อพยานหลักฐานที่จะเชื่อมโยงไปยังคนร้ายได้และเป็นการรบกวนสมาธิในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานชันสูตรพลิกศพ (พนักงานฝ่ายปกครอง, ปัญหาการเข้าไปยังสถานที่พบศพสภาพแวดล้อมและสถานที่เกิดเหตุ, 2565)

7) อำนาจในการสั่งให้ทำการผ่าศพและคุณสมบัติของผู้ทำการผ่าศพตรวจพบว่าปัจจุบันกฎหมายได้ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานผู้ชันสูตรพลิกศพในการใช้ดุลยพินิจว่ากรณีใดเห็นควรสั่งให้ทำผ่าศพแล้วแยกธาตุหรือไม่ซึ่งอาจเกิดการใช้อำนาจดุลยพินิจโดยคลาดเคลื่อน เช่น บางกรณีไม่จำเป็นต้องมีการผ่าศพ เจ้าพนักงานชันสูตรพลิกศพอาจจะสั่งให้มีการผ่าศพ หรือบางกรณี จำเป็นที่จะต้องทำการผ่าศพ แต่กลับไม่จัดให้มีการผ่าศพ ขาดการกำหนดเหตุในการ

กำหนดว่าการตายกรณีใดบ้างที่จะต้องทำการผ่าศพ การตายกรณีใดบ้างที่ไม่จำเป็นต้องทำการผ่าศพ และประเทศไทยมิได้มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ทำการผ่าศพไว้โดยเฉพาะหากพิจารณา มาตรา 151 มีการบัญญัติไว้เฉพาะเรื่องของอำนาจของผู้ที่สามารถสั่งให้ทำการผ่าศพ แต่ไม่ได้มีการกำหนดถึงคุณสมบัติของผู้ทำการผ่าศพตรวจไว้โดยเฉพาะโดยจะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

8) ระบบการชันสูตรพลิกศพในประเทศไทย ซึ่ง แสง บุญเฉลิมวิภาส กล่าวไว้ว่า ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานผู้ชันสูตรพลิกศพด้วยกันสี่ฝ่าย ได้แก่พนักงานสอบสวน แพทย์ พนักงานอัยการ และพนักงานฝ่ายปกครอง โดยทั้งสี่ฝ่ายต้องกระทำภายในขอบอำนาจที่กฎหมายกำหนดเพื่อเป็นการถ่วงดุลการใช้อำนาจรัฐ และถ่วงดุลอำนาจระหว่างหน่วยงาน ถึงแม้จะมีแพทย์เข้ามาทำหน้าที่สนับสนุนในการร่วมชันสูตรพลิกศพ แต่อย่างไรก็ตามแพทย์ก็ไม่มีโอกาสได้รู้ถึงพยานหลักฐานอื่น เพราะอยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนซึ่งแพทย์จะไม่ก้าวล่วงและในทางปฏิบัติแพทย์ผู้เข้าร่วมชันสูตรพลิกศพมักจะวินิจฉัยเฉพาะสาเหตุการตายเท่านั้นและพนักงานสอบสวนจะทำหน้าที่ในการวินิจฉัยหาสาเหตุในส่วนพฤติการณ์การตาย โดยที่ไม่มีการก้าวล่วงการหาพฤติการณ์การตาย จึงทำให้ขาดการถ่วงดุลการใช้อำนาจ และถึงแม้จะมีการกำหนดให้พนักงานอัยการ และพนักงานฝ่ายปกครองเข้าร่วมก็เป็นองค์ระหว่างหน่วยงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันเท่านั้นโดยไม่มีหน่วยงานภายนอกเข้ามาตรวจสอบแต่อย่างใด (แสง บุญเฉลิมวิภาส, 2547)

2. ผลการเปรียบเทียบและเสนอแนวทางแก้ไขการชันสูตรพลิกศพคดีอาญาในประเทศไทยกับต่างประเทศ ซึ่งได้ทำการศึกษากฎหมายต่างประเทศ อันได้แก่ ประเทศอเมริกาและประเทศอังกฤษเพื่อให้เห็นความแตกต่างเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ชันสูตรพลิกศพดังต่อไปนี้

1) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างการกำหนดเหตุการณ์การตายมลรัฐมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการกำหนดเหตุการณ์การตายที่จะต้องทำการชันสูตรพลิกศพ The Michigan Public Health Code,P.A. 368 กรณีการตายจากความรุนแรง เช่น ถูกทำร้ายตาย ถูกยิงตาย ฆ่าตัวตาย และการใช้ยาพิษ หรือการใช้ยาเกินขนาดเป็นต้น เหตุการตายโดยกะทันหันหรือมิได้คาดหมาย เช่นกรณีการตายของบุคคลที่มีสุขภาพดีไม่มีประวัติเกี่ยวกับการรักษา หรือหากเป็นกรณีที่เกิดโดยมิคาดหมาย เช่น การตายที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ เป็นต้น เปรียบเทียบความแตกต่างการกำหนดเหตุการณ์การตายของประเทศอังกฤษที่โคโรเนอร์จะต้องทำการสอบสวน คือ การตายโดยผลจากความรุนแรงหรือโดยผิดธรรมชาติ การตายโดยกะทันหันซึ่งไม่ทราบสาเหตุ และการตายในเรือนจำหรือสถานที่ใดที่กฎหมายได้กำหนดให้มีการไต่สวนการตายเท่านั้น และให้รวมถึงเหตุการณ์ตายอื่นๆด้วยเช่น การตายโดยไม่ทราบสาเหตุ การตายที่ไม่อาจจะระบุได้อย่างแน่ชัดว่าเป็นการตายโดยธรรมชาติ การตายที่เกี่ยวกับการทำแท้ง

การตายที่เกี่ยวข้องกับโรงอุตสาหกรรมหรือการประกอบอาชีพ เป็นต้น (Michigan Compiled Laws, 2014)

2) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างองค์กรผู้รับผิดชอบการชันสูตรพลิกศพ มลรัฐมิชิแกนประเทศอเมริกาจัดตั้งโดย The Michigan County Examiners Law, P.A.181 พบว่า มีการตั้งสำนักงานการชันสูตรพลิกศพโดยเฉพาะภายในสำนักงานจะประกอบด้วย หัวหน้าสำนักงาน รองหัวหน้าสำนักงาน ผู้ช่วยรองหัวหน้า (ในกรณีที่มิหัวหน้าและรองหัวหน้าสำนักงานซึ่งปฏิบัติหน้าที่ได้ดีแล้วนั้นอาจจะไม่มีการจ้างผู้ช่วยรองหัวหน้าก็ได้) เจ้าหน้าที่ตำรวจประจำสำนักงาน และพยาธิแพทย์เฉพาะทาง ทั้งนี้บุคลากรซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ผู้ชันสูตรพลิกศพภายในสำนักงานจะต้องมีคุณสมบัติเป็นแพทย์นิติเวช ประกอบกับภาระหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งมีเฉพาะการชันสูตรพลิกศพเท่านั้นไม่รวมถึงภาระหน้าที่อื่น ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทยการกำหนดให้มีบุคลากรหลายฝ่ายเข้าร่วมการทำงานซึ่งแต่ละฝ่ายต่างมีภาระหน้าที่หลักอยู่แล้ว ทำให้การชันสูตรพลิกศพเปรียบเสมือนงานฝักมากกว่า ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน สำหรับประเทศอังกฤษพบว่ามีกำหนดให้การชันสูตรพลิกศพเป็นหน้าที่ของโคโรเนอร์ ในการทำหน้าที่ในการสอบสวนการตายชันสูตรพลิกศพ และไต่สวนการตาย เพื่อให้ทราบสาเหตุการตายและออกใบรับรองการตายโคโรเนอร์ต้องมีคุณสมบัติ คือ ต้องเป็นแพทย์ที่ปฏิบัติหน้าที่มาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือนักกฎหมาย และให้มีผู้ช่วยโคโรเนอร์โดยจะต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับโคโรเนอร์สามารถปฏิบัติหน้าที่แทนโคโรเนอร์ได้ และโคโรเนอร์อาจจ้างเจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่ในการตรวจพิสูจน์และทำหน้าที่ในการเคลื่อนย้ายศพ เพื่อเป็นการสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของโคโรเนอร์ให้สำเร็จลุล่วงได้ (Michigan Compiled Laws, 2014)

3) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างการกำหนดให้แพทย์จะต้องเดินทางไปเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพ ณ สถานที่ที่พบศพกฎหมายมลรัฐมิชิแกนประเทศอเมริกาหากการตายจากการฆาตกรรมหรืออาจสงสัยว่าถูกฆาตกรรมจนทำให้เสียชีวิตแพทย์จะต้องเดินทางไปเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพ ณ สถานที่ที่พบศพ ประเทศอังกฤษ สอดคล้องกับ อุษา จันพลอย บุญเปี่ยม ที่พบว่าโคโรเนอร์ไม่จำเป็นต้องเดินทางไปยังสถานที่ที่ศพนั้นอยู่ด้วยตนเองทุกกรณี โดยสามารถมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายสามารถดำเนินการแทนโคโรเนอร์ได้ถือเป็นการแบ่งเบาภาระของแพทย์ผู้ชันสูตรพลิกศพและมีการแบ่งเขตพื้นที่ในความรับผิดชอบในแต่ละเขตอำนาจที่ตนจะต้องรับผิดชอบได้มีการตั้งสำนักงานชันสูตรพลิกศพไว้โดยเฉพาะในแต่ละเขตพื้นที่ทำให้การทำงานของเจ้าพนักงานผู้ชันสูตรพลิกศพสอดคล้องการกำหนดบทบาทและเขตพื้นที่รับผิดชอบและบริบทภายในประเทศทำให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (อุษา จันพลอย บุญเปี่ยม, 2553)

4) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างการกำหนดการผ่าศพตรวจ มลรัฐมิชิแกนมีการกำหนดความจำเป็นที่จะต้องทำการผ่าศพตรวจ เช่น กรณีการตายจากสภาวะน้ำ การจมน้ำในแหล่งน้ำสาธารณะ เป็นต้น เพื่อลดความผิดพลาดให้การพิจารณาโดยใช้ดุลย พินิจที่อาจจะคาดเคลื่อนหรือเกินความจำเป็นและมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ทำการผ่าศพไว้ โดยเฉพาะว่าจะต้องเป็นแพทย์พยาธิซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ National Association of Medical Examiner ซึ่งได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ทำการผ่าศพว่าจะต้องเป็นแพทย์พยาธิซึ่ง เป็นผู้เชี่ยวชาญโดยต้องคำนึงถึงผลของการผ่าพิสูจน์ศพที่จะต้องแม่นยำมีความชัดเจนและ ผ่านการตรวจโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะจะทำให้กระบวนการผ่าศพตรวจมีประสิทธิภาพและลด ความสงสัยเคลือบแคลง เปรียบเทียบความแตกต่างการกำหนดการผ่าศพตรวจประเทศอังกฤษ โคโรเนอร์มีอำนาจในการสั่งให้ทำการผ่าศพถึงแม้ว่าบางกรณีตำรวจการตายนั่นอาจจะ เกี่ยวข้องกับการฆ่าคนตายโดยไม่เจตนา หรือการฆ่าทารก ก็ตามอย่างไรก็ตามจะต้องทำการ ทารหรือกับโคโรเนอร์เท่านั้นและจะต้องดำเนินการโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะอย่างน้อยจะต้อง เป็นพยาธิแพทย์ (National Association of Medical Examiner, 2006)

5) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างมลรัฐมิชิแกนประเทศอเมริกามีการเปิด โอกาสให้ญาติของผู้ตายซึ่งมีสิทธิได้รับแจ้งและเข้าร่วมและพบว่าหากเป็นการตายกรณีอื่น นอกจากเหตุที่กฎหมายกำหนด มีให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการและพลเมืองผู้มีสิทธิ เลือกตั้งจำนวน 6 คน สามารถร้องขอให้ทำการชันสูตรพลิกศพได้ถือเป็นการเปิดโอกาส ตรวจสอบและเปิดโอกาสหากเกิดความสงสัยในเหตุการณ์ตายไม่เป็นการผูกขาดอำนาจโดย เด็ดขาดไว้กับรัฐเพียงฝ่ายเดียวอย่างสิ้นเชิง เปรียบเทียบความแตกต่างประเทศอังกฤษการเปิด โอกาสให้ญาติของผู้ตายในการได้รับแจ้งถึง วัน เวลา และสถานที่ที่จะทำการชันสูตรพลิกศพ ตามที่ The Coroner Rules ซึ่งไม่ได้เคร่งครัดถึงขนาดจะต้องเข้าร่วมแต่เป็นการเปิดโอกาส ให้แก่ญาติผู้ตายในการเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อคานอำนาจของโคโรเนอร์ในการปฏิบัติหน้าที่ (The Coroner Rules, 1984)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1. ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ มีดังนี้ 1) พนักงานสอบสวนอาจใช้ดุลยพินิจเกี่ยวกับการวินิจฉัย เหตุการตายผิดพลาดทำให้ถูกตัดออกจากกระบวนการชันสูตรพลิกศพตั้งแต่ต้น 2) การ กำหนดให้แพทย์ลำดับรองซึ่งมิใช่แพทย์นิติเวชเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพโดยมิได้คำนึงถึงความ ถูกต้องและความแม่นยำของผลการตรวจพิสูจน์ 3) ญาติของผู้ตายได้รับสิทธิในการรับแจ้งว่ามี เหตุการตายเกิดขึ้นแต่ไม่ได้สิทธิในการเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพ 4) ปัญหาการขาดแคลนบุคลากร ทางการแพทย์ทำให้แพทย์รับภาระหนักเกินไปจนส่งผลให้เกิดการละเลยโดยไม่เข้าร่วมชันสูตร

พลิกศพ5) ปัญหาบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้ายังขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ 6) บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการตายหรือการชันสูตรพลิกศพหรือเข้าไปโดยผู้ที่เกี่ยวข้องแต่ขาดความรู้ทำให้เกิดความเสียหายกับพยานต่างๆในสถานที่พบศพ 7) ไม่ได้มีการกำหนดเหตุจำเป็นที่จะต้องทำการผ่าศพตรวจไว้โดยเฉพาะและไม่ได้มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ทำการผ่าศพว่าจะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ และ 8) ไม่มีองค์กรรับผิดชอบเฉพาะในการชันสูตรพลิกศพแต่ได้มีการได้กำหนดให้เจ้าพนักงานผู้ชันสูตรพลิกศพด้วยกันสี่ฝ่าย ได้แก่ พนักงานสอบสวน แพทย์ พนักงานอัยการ และพนักงานฝ่ายปกครองพนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครองแต่ก็เป็นเพียงการตรวจสอบระหว่างผู้ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันหาข้อเท็จจริงภายนอกแต่อย่างใด และ2) แนวทางในการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในการชันสูตรพลิกศพในคดีอาญา มีดังนี้ 1) ควรปรับโครงสร้างระบบชันสูตรพลิกศพโดยจัดให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นองค์กรผู้รับผิดชอบในการชันสูตรพลิกศพโดยเฉพาะโดยเริ่มตั้งเป็นสำนักงานชันสูตรพลิกศพซึ่งกระจายทั่วประเทศ และมีบุคลากรภายในสำนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ชันสูตรพลิกศพโดยเฉพาะ อย่างเช่น มลรัฐมิชิแกนประเทศอเมริกา 2) ควรแก้ไขมาตรา 148 โดยการเพิ่มเหตุการณ์ตายผิดธรรมชาติอื่นๆซึ่งนอกเหนือจากที่กฎหมายกฎหมายกำหนดเพื่อเป็นการยืดหยุ่นเหตุการณ์ตายซึ่งกฎหมายกำหนดไว้โดยเคร่งครัดทำให้ไม่ครอบคลุมถึงเหตุการณ์ตายอื่นที่สามารถมองได้ด้วยตาเปล่า 3) ภาครัฐควรกระจายประชากรแพทย์นิติเวชให้ทั่วถึงในทุกพื้นที่ในประเทศไทยเพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการบังคับใช้ และจะต้องคำนึงถึงถึงผลการตรวจพิสูจน์ศพเป็นหลัก 4) ควรจัดให้มีทีมผู้ช่วยบุคลากรทางการแพทย์โดยเฉพาะซึ่งได้ผ่านการอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพเบื้องต้นเพื่อเป็นการสนับสนุนและช่วยแก้ไขปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ทั้งนี้จะต้องมีการสอบประเมินผลว่ามีความรู้เพียงพอที่จะสามารถเป็นผู้ช่วยบุคลากรทางการแพทย์ 5) ควรมีการระบุถึงเหตุที่แพทย์ทางนิติเวชทำการลงพื้นที่ไปยังสถานที่เกิดเหตุเพื่อเป็นการปัญหาการขาดแคลนแพทย์และลดภาระของแพทย์ทำให้สอดคล้องจำนวนบุคลากรทางการแพทย์ในปัจจุบัน 6) ควรแก้ไขและเพิ่มเติม มาตรา 150 ทวิ โดยกำหนดให้บุคคลที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่เท่านั้นสามารถเข้าไปในบริเวณที่พบศพรวมถึงผู้ช่วยผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยตรงและห้ามบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในบริเวณที่พบศพและควรเพิ่มเติมว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องกันสถานที่บริเวณที่พบศพเพื่อไม่ให้มีการเข้าไป ณ บริเวณที่พบศพ อย่างชัดเจน 7) ควรแก้ไขและเพิ่มเติม มาตรา 150 วรรคสอง โดยพนักงานสอบสวนจะต้องทำการแจ้งแก่ญาติของผู้ตายและแจ้งสิทธิให้แก่ญาติผู้ตายทราบที่สามารถเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพ และถามความประสงค์ว่าญาติของผู้ตายต้องการที่จะเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพหรือไม่หากญาติผู้ตายประสงค์จะเข้าร่วมในการชันสูตรพลิกศพก็ให้ทำการนัดหมายและต้องเข้าร่วมภายในระยะเวลาที่เจ้าพนักงานชันสูตรพลิกศพนัดหมายแต่ต้องไม่ให้เกิดความล่าช้าหากเกิดความล่าช้าให้เจ้าพนักงานชันสูตรพลิกศพสามารถดำเนินการชันสูตรพลิก

ศพได้ทันทีและทำบันทึกแจ้งถึงเหตุแห่งการล่าช้าไว้เป็นหลักฐานและหากเป็นกรณีผู้ตายไม่มีญาติหรือกรณีที่ญาติไม่ประสงค์จะเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพ ให้ทำการแจ้งแก่พนักงานสอบสวนแล้วให้พนักงานสอบสวนทำบันทึกไว้เป็นหลักฐานต่อไป 8) ควรเพิ่มช่องทางในญาติของผู้ตายหรือประชาชนทั่วไปสามารถร้องขอให้มีการชันสูตรพลิกศพได้แต่เพื่อไม่เป็นการทำให้กฎหมายเคร่งครัดจนอาจจะทำให้เสียหาย 9) ควรกำหนดเหตุจำเป็นจะต้องทำการผ่าศพไว้เป็นการเฉพาะ เช่น การตายอันเกิดจากการฆาตกรรม การตายที่มีเหตุสงสัยเกี่ยวกับการตาย เป็นต้น อย่างเช่นมลรัฐชิคาโกและควรกำหนดคุณสมบัติของผู้ทำการผ่าศพว่าอย่างน้อยจะต้อง เป็นแพทย์ที่ได้รับใบอนุญาต ได้แก่นิติเวชศาสตร์ พยาธิแพทย์ หรือโดยแพทย์ที่ได้รับการฝึกอบรมด้านนิติพยาธิแพทย์ 10) ทางหน่วยงานต้นสังกัดของพนักงานสอบสวน แพทย์ พนักงานอัยการ และพนักงานฝ่ายปกครองต้องปลูกจิตสำนึกให้แก่เจ้าพนักงานชันสูตรพลิกศพต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด 11) ทางหน่วยงานต้นสังกัดของเจ้าพนักงานชันสูตรพลิกศพทุกฝ่ายควรจัดให้มีการฝึกอบรม ความรู้ ในการปฏิบัติหน้าที่ให้บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่และควรมีการทดสอบว่าพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ที่มีประสิทธิภาพและควรกำหนดประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 5 ปี ดังเช่นกฎหมายประเทศอังกฤษ 12) ควรจัดให้มีการตรวจสอบโดยตั้งองค์กรภายนอกเข้ามาตรวจสอบถ่วงดุลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานชันสูตรพลิกศพของทุกฝ่ายว่าปฏิบัติหน้าที่อยู่ภายในกรอบที่กฎหมายกำหนดหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- ไทยรัฐออนไลน์. (2564). “น้องชมพู” ผ่านมากกว่าปี สู้วันออกหมายจับ“ลุงพล”. เรียกใช้เมื่อ 2 มิถุนายน 2564 จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/2106125>
- ธีรวัฒน์ เอื้อพอล. (2551). “มาตรการตรวจสอบถ่วงดุลการใช้อำนาจรัฐ : ศึกษากรณีการชันสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคสาม”. ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พนักงานฝ่ายปกครอง. (28 ตุลาคม 2565). ความรู้และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ. (พรอมา วงศ์เจริญ, ผู้สัมภาษณ์)
- พนักงานฝ่ายปกครอง. (28 ตุลาคม 2565). ปัญหาการเข้าไปยังสถานที่พบศพสภาพแวดล้อมและสถานที่เกิดเหตุ. (พรอมา วงศ์เจริญ, ผู้สัมภาษณ์)
- พนักงานสอบสวน. (20 ตุลาคม 2565). การแจ้งญาติเพื่อเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพ. (พรอมา วงศ์เจริญ, ผู้สัมภาษณ์)
- พนักงานสอบสวน. (20 ตุลาคม 2565). ปัญหาการมอบให้แพทย์ตามลำดับลงซึ่งมิใช่แพทย์นิติเวชเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพ. (พรอมา วงศ์เจริญ, ผู้สัมภาษณ์)

- พนักงานสอบสวน. (20 ตุลาคม 2565). ปัญหาแพทย์ไม่ยอมไปไหน สถานที่ที่พบศพ. (พรอมา วงศ์เจริญ, ผู้สัมภาษณ์)
- พนักงานสอบสวน. (20 ตุลาคม 2565). ดุลยพินิจเกี่ยวกับการวินิจฉัยเหตุการณ์ตาย. (พรอมา วงศ์เจริญ, ผู้สัมภาษณ์)
- พนักงานอัยการ. (31 ตุลาคม 2565). ความรู้และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ. (พรอมา วงศ์เจริญ, ผู้สัมภาษณ์)
- พรอมา วงศ์เจริญ. (2563). ปัญหาผู้เสียหายนำคดีอาญามาร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน. วารสารนิติศาสตร์และสังคมท้องถิ่น, 4(1), 93-119.
- แพทย์นิติเวช. (27 ตุลาคม 2565). การแจ้งญาติเพื่อเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพ. (พรอมา วงศ์เจริญ, ผู้สัมภาษณ์)
- แพทย์นิติเวช. (27 ตุลาคม 2565). ปัญหาการเข้าไปยังสถานที่พบศพสภาพแวดล้อมและสถานที่เกิดเหตุ. (พรอมา วงศ์เจริญ, ผู้สัมภาษณ์)
- เส้นผมบังภูเขา. (2564). “หมอพรทิพย์” โชคดี. เรียกใช้เมื่อ 2 มิถุนายน 2564 จาก <https://www.youtube.com/watch?v=CKSv6eoEue4>
- แสง บุญเฉลิมวิภาส. (2547). การศึกษาการพัฒนากระบวนการชันสูตรพลิกศพในประเทศไทย” เสนอต่อสำนักกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม. เรียกใช้เมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.car.chula.ac.th/display7.php?bib=b1899970>
- อุษา จันทพลอย บุญเปี่ยม. (2553). การศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ ของประเทศไทยกับประเทศไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และ ประเทศเยอรมนี. ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Michigan Compiled Laws. (2014). COUNTY MEDICAL EXAMINERS. Retrieved June 10, 2022, from https://law.justia.com/codes/michigan/2014/chapter-52/statute-act-181-of-1953/section-52.201e/?fbclid=IwAR2cGu9tsQOO-HN5XZ6BalvrS9I-BZ1rmbw2upV8GTaCttrsf_x2UAAgxJQ
- National Association of Medical Examiner. (2006). General Information. Retrieved June 15, 2022, from <https://www.thename.org/index.php?option=com>

การจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันवाल 4 ตำบลรือ อำเภอกำแพง จังหวัดชุมพร*

MANAGEMENT OF COMMUNITY ENTERPRISE OF BAN PANWAN 4 RAB RO SUB-DISTRICT, THA SAE DISTRICT, CHUMPHON PROVINCE

เมธพร ดำอรุณ*

Methaporn Dumaroon

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Surattani Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author E-mail: anlaor_18699@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทชุมชนและรูปแบบในการจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันवाल 4 และ 2) พัฒนากลยุทธ์การจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันवाल 4 ตำบลรือ อำเภอกำแพง จังหวัดชุมพร ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน ได้แก่ 1) ศึกษาสภาพ การดำเนินงาน บริบทชุมชน และรูปแบบการจัดการวิสาหกิจชุมชน ใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านพันवाल 4 จำนวนทั้งหมด 30 คน 2) ศึกษากลยุทธ์ ใช้แบบ สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ 1) กลุ่มวิสาหกิจ ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน และกรรมการ จำนวน 5 คน และ 2) หน่วยงานรัฐ ประกอบด้วย อบต. สำนักงานส่งเสริม วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอ และนักวิชาการ จำนวน 5 คน จำนวนทั้งหมด 10 คน 3) กำหนดกลยุทธ์ ใช้แบบ สัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้เชี่ยวชาญการจัดการวิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 คน และ 4) ประเมินกล ยุทธ์ ใช้แบบประเมินความพึงพอใจ กลุ่มตัวอย่างคือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านพันवाल 4 จำนวนทั้งหมด 10 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงทั้งหมด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงาน ได้แก่ ด้านทรัพยากรพื้นฐาน ด้านระบบการทำงาน ด้านบทบาทภาครัฐ ด้านความสามารถทางการแข่งขัน ด้านผลดำเนินงาน ส่วนบริบทชุมชนมีการอยู่อาศัยแบบเครือญาติ พึ่งพาอาศัยกัน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร ได้แก่ กาแฟ ทุเรียน ข้าว กล้วย รูปแบบ

* Received February 6, 2023; Revised March 25, 2023; Accepted April 5, 2023

การจัดการวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ด้านการวางแผนการผลิต ด้านการเงินและบัญชี และด้านการตลาด และ 2) พัฒนากลยุทธ์การจัดการวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย 2.1) การพัฒนาทรัพยากรกายภาพ และ 2.2) การพัฒนาเศรษฐกิจ ผลประเมินเหมาะสม มีความเป็นไปได้ ค่า $\bar{X} = 4.53$ ซึ่ง $\bar{X} > 3.51$ ขึ้นไปผ่านเกณฑ์

คำสำคัญ: การจัดการ, วิสาหกิจชุมชน, บ้านพันวาล 4, กลยุทธ์

Abstract

The objectives of this research article were: 1) study the community context and management model of Ban Panwan 4 community enterprise, and 2) develop a strategy for management of Ban Panwan 4 community enterprise, Rab Ro Sub-district, Tha Sae District, Chumphon Province. The study mixed methods research includes 1) to study the operational conditions, community context and community enterprise management model using a questionnaire. Members of Ban Panwan Community Enterprise Group 4 total 30 people, 2) Study strategies using in-depth interviews. Key informants are: 1) Enterprise group consisting of a chairman, vice chairman and 5 directors, and 2) government agencies, consisting of Sub-district Administrative Organizations, Office of Small and Medium Enterprises Promotion. District Community Development Office District Community Development Office and academics, 5 people, total 10 people, 3) Set strategies, use in-depth interviews by 5 community enterprise management experts, and 4) strategic assessment use the satisfaction assessment form The sample is Members of Ban Panwan Community Enterprise Group 4, total 10 people. All selecting a specific sample. Data were analyzed by statistical frequency, percentage, mean, standard deviation and content analysis. The research was found that: 1. operating conditions including basic resources, working system government, role competitiveness, performance. In the context of the community are interdependent and mainly engaged in agricultural occupations, including coffee, durian and trade. The management mode of community enterprises includes production planning, financial accounting and marketing. And 2. Develop a strategy for management of Ban Panwan 4 community enterprise includes 1) physical resource development, and 2) economic development, manage all dimensions of health, assessment results

were appropriate, possible, value $\bar{x} = 4.53$, average >3.51 or more that shown pass the criteria.

Keywords: Management, Community Enterprise, Ban Pan Wan 4, Strategies

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 มุ่งเน้นการพัฒนาวิสาหกิจขนาดย่อย ขนาดเล็ก และขนาดกลาง โดยใช้วิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจเพื่อสังคม เพื่อขยายฐานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มีความครอบคลุมมากขึ้น เป็นการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจสำหรับกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมโดยดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนาและส่งเสริมสังคมผู้ประกอบการ เพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการที่ผลิตได้และขายเป็น และเพื่อให้เศรษฐกิจเข้มแข็งแข่งขันได้มีเสถียรภาพและมีความยั่งยืนสร้างความเข้มแข็งของฐานการผลิตและบริการเดิมและขยายฐานใหม่โดยการใช้นวัตกรรมที่เข้มข้นมากขึ้นเป็นการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก และสร้างความมั่นคงทางพลังงาน อาหารและน้ำ การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนจากหน่วยงานภาครัฐมีอย่างต่อเนื่องเพราะภาครัฐต้องการยกระดับวิสาหกิจชุมชนให้มีความพร้อมในการแข่งขันทางการค้าโดยเป้าหมายของการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในช่วงปี 2558 - 2564 โดยทำให้วิสาหกิจชุมชนพัฒนามาตรฐานการดำเนินงานที่สูงขึ้น มีการเชื่อมโยงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้วิสาหกิจชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองในชุมชนเป็นหลัก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องวิสาหกิจชุมชน เช่น การส่งเสริมผู้ประกอบการรายย่อยและวิสาหกิจชุมชนให้คำนึงถึงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมพัฒนาศักยภาพคน และใช้เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาเครือข่ายองค์กรพัฒนาเมืองและชุมชน รวมทั้งกลุ่มอาสาสมัครด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในท้องถิ่น โดยการสนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายองค์กรพัฒนาเมือง ชุมชน และเครือข่ายที่ประกอบด้วยภาคีสำคัญตามบริบทของพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งเชื่อมโยงการพัฒนาาร่วมกันในทุกระดับและพัฒนาศักยภาพองค์กร เพื่อส่งเสริมให้เกิดกลไกทางเศรษฐกิจในการพัฒนาผลผลิตตามมาตรฐานสากล ธุรกิจชุมชนแบบครบวงจร และตลาดเพื่อเกษตรกรโดยเกษตรกร พร้อมกับส่งเสริมกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์และรายได้ให้กับชุมชน (Office of the National Economic and Social Development Council, 2565)

ทั้งนี้ในการพัฒนาประเทศโดยระบบเศรษฐกิจฐานรากเป็นกลไกหนึ่งของนโยบายขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ทำให้ภาครัฐเห็นความสำคัญของเศรษฐกิจชุมชนหรือธุรกิจชุมชนมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเศรษฐกิจชุมชนมีความสำคัญทั้งในด้านการผลิตปัจจัยพื้นฐานที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของผู้นุ่ชย เช่น การผลิตอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และ

ยารักษาโรค ด้วยที่วิสาหกิจชุมชนเป็นการผลิต การค้าและเงินเพียงเล็กน้อยการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็งได้นั้น จึงควรมีความเกี่ยวเนื่องกับกลไกการตลาดโดยการพัฒนาวีธีการผลิตการดำรงชีวิตของชุมชนที่เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และ พิทยา ว่องกุล, 2554) รวมทั้งการพัฒนาวีสาหกิจชุมชนให้ก้าวไปสู่การเป็นผู้ประกอบการในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับชุมชนฐานรากเริ่มต้นจากการผลิตปัจจัยพื้นฐานที่พอเพียงและมั่นคง โดยใช้ทรัพยากรของวิสาหกิจชุมชนและภูมิปัญญาของท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน บทบาทของวิสาหกิจชุมชนในการพึ่งพาตนเองยังส่งผลต่อการพัฒนาพื้นที่ชุมชนในประเทศไทย มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการส่งเสริมกิจการของชุมชนทั้งในด้านภาวะผู้นำซึ่งมีอิทธิพลต่อความสำเร็จที่เกี่ยวข้อกับการจัดการการผลิตสินค้าและบริการของวิสาหกิจชุมชน ในประเทศไทยเมื่อผู้นำมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการย่อมส่งผลสำเร็จต่อวิสาหกิจชุมชนสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนที่ยกระดับผู้ประกอบการให้สูงขึ้น (งพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังขรัตน์, 2556) จะเห็นได้ว่า การพัฒนาวีสาหกิจชุมชนนั้นยังต้องมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบทั้งกระบวนการผลิตการปรับเปลี่ยนวัตถุดิบสู่ผลผลิต ด้านการตลาด ด้านการจัดการ และการดำเนินงานของวิสาหกิจโดยการมีส่วนร่วมจะส่งผลให้เศรษฐกิจของชุมชนมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน แต่ทั้งนี้ยังพบข้อบกพร่องของวิสาหกิจชุมชน คือ การขาดระบบการบริหารจัดการการเงิน เนื่องจากผู้นำกลุ่มเป็นเจ้าของกิจการเพียงผู้เดียว (สมจินตนา จิรายกุล, 2560) ดังนั้นควรส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเองใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัตถุดิบในชุมชนโดยคนในชุมชนเพื่อคนในชุมชน โดยการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรของชุมชน รวมถึงการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง (สัญญา เคนาภูมิ, 2558)

ดังเช่นวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4 ตำบลบ่อไร่ อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดบุรีรัมย์ อาชีพส่วนใหญ่ของสมาชิกในชุมชนบ้านพันวาล 4 คือ อาชีพเกษตรกรรม มีการปลูกกาแฟและทุเรียน กาแฟที่ปลูกเป็นกาแฟสายพันธุ์โรบัสต้าของแท้ของจังหวัดบุรีรัมย์ จากต้นทุนที่มีได้เกิดการรวมกลุ่มในชุมชนขึ้นเพื่อนำทรัพยากรที่มีอยู่ในครัวเรือนมาใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์ ทุกครัวเรือนจะมีพืชเกษตรที่นำมาแปรรูปผลิตภัณฑ์ คือ ทุเรียน และกาแฟ เพื่อจำหน่ายไปยังท้องตลาด ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์มีแต่รูปแบบเดิม ๆ ทำให้ส่งผลถึงการตลาดและลูกค้า และขาดความยั่งยืนในกลุ่ม นอกจากนี้ได้พบปัญหาในการจัดการของกลุ่มตั้งแต่การวางแผนงานในการรับผิดชอบ มาตรฐานสินค้า แปรนต์ชื่อสินค้า รูปแบบบรรจุภัณฑ์ และช่องทางจำหน่าย เนื่องจากปัจจุบันมีการแข่งขันด้านการตลาดสูงและการผลิตสินค้าที่มีรูปแบบไม่ทันสมัย และตรงกับความต้องการของผู้บริโภค ๆ ทำให้ไม่เป็นที่น่าสนใจของกลุ่มลูกค้าอื่น ๆ ด้วย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาสินค้าให้ทันสมัย น่าสนใจ น่าบริโภคและมีมาตรฐาน รวมถึงบรรจุภัณฑ์ที่สร้างสรรค์น่าดึงดูดในการซื้อ จากสภาพปัญหาที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญ

และสนใจที่จะศึกษาเรื่องการจัดการวิสาหกิจชุมชนของชาวบ้านในชุมชนบ้านพันวาล 4 ตำบล รือ อำเภอนาทะ จังหวัดชุมพร เพื่อพัฒนารูปแบบวิสาหกิจชุมชนให้มีความชัดเจน เพื่อนำไปปรับใช้ในการจัดการทรัพยากรอื่น ๆ ให้เกิดประโยชน์ในชุมชน ตลอดจนพัฒนาผลกระทบการจัดการวิสาหกิจชุมชนในการสร้างฐานเศรษฐกิจชุมชน และด้านเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชนและรูปแบบในการจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4 ตำบล รือ อำเภอนาทะ จังหวัดชุมพร
2. เพื่อพัฒนาผลกระทบการจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4 ตำบล รือ อำเภอนาทะ จังหวัดชุมพร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นดำเนินการศึกษาแบบผสมวิธี เป็นวิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาบริบทชุมชนและรูปแบบในการจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4 ตำบล รือ อำเภอนาทะ จังหวัดชุมพร

ตอนที่ 1 ศึกษาหลักการแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบริบทชุมชน รูปแบบการจัดการวิสาหกิจชุมชน (เชิงปริมาณ)

แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสาร บทความวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีบริบทชุมชนบ้านพันวาล 4 รูปแบบการจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยผู้วิจัยคัดเลือกตามเกณฑ์การคัดเลือกคือ เรื่องที่ทันสมัย เอกสารที่จะนำมาอ้างอิง เอกสารหรือตำราภาษาไทย ไม่เกิน 5 ปี และเอกสารหรือตำราภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 10 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ตารางการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบด้วย พฤติกรรม ด้านความรู้-ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

การเก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วทำการบันทึกข้อมูลลงตารางการวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ตอนที่ 2 ศึกษาบริบทชุมชนและรูปแบบในการจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4 (เชิงคุณภาพ)

แหล่งข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มวิสาหกิจ ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน และกรรมการ จำนวน 5 คน และ 2) หน่วยงานรัฐ ประกอบด้วย อบต. สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สำนักงานพัฒนา

ชุมชนอำเภอ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ และนักวิชาการ จำนวน 5 คน จำนวนทั้งหมด 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการ ด้านการทำประมง ด้านภาษา และด้านวิจัย จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ได้เท่ากับ 0.67 – 1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 มีความสอดคล้องถือว่าผ่านเกณฑ์ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546) จากนั้นจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ 1) ข้อมูลพื้นฐาน 2) บริบทชุมชนบ้านพันवाल 4 และ 3) รูปแบบในการจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันवाल 4

การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ เก็บด้วยตนเอง แบ่งวิธีการเก็บข้อมูลออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน (ปลายเปิด) ระยะที่ 2 บริบทชุมชนบ้านพันवाल 4 (แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง) และระยะที่ 3 รูปแบบในการจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันवाल 4 (สนทนากลุ่ม)

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา โดยใช้เทคนิคสามเสา (ด้านข้อมูล ด้านผู้วิจัย ด้านทฤษฎี) ในการตรวจสอบข้อมูลจากการสัมภาษณ์ว่าข้อมูลนั้นอึดอัด ถูกต้องเพียงพอ และความเชื่อถือได้ของข้อมูลว่าศึกษาได้อย่างครบถ้วน

ตอนที่ 3 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนบ้านพันवाल 4

แหล่งข้อมูล 1) ประชากร (Population) คือ สมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านพันवाल 4 ตำบลบ่อไร่ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร จำนวน 30 คน (คณะกรรมการบริหารงานตำบลแบบบูรณาการ ตำบลบ่อไร่, 2563) และ 2) กลุ่มตัวอย่าง (Sample) คือ สมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านพันवाल 4 จำนวน 30 คน เนื่องจากสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านพันवाल 4 มีจำนวนน้อย เพื่อความน่าเชื่อถือของข้อมูล (100 %) จึงจำเป็นต้องใช้กลุ่มเดียวกันทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามโดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชน ด้านภาษา ด้านวิจัย จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.50-1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) นำไปทดลองใช้กับกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่ตัวอย่าง จำนวน 30 คน และได้หาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach, L. J, 1990) เท่ากับ 0.87 และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลพื้นฐาน 2) สภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนบ้านพันवाल 4 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert, Rensis, 1967) ได้แก่ 1 หมายถึง น้อยที่สุด 2 หมายถึง น้อย 3 หมายถึง ปานกลาง 4 หมายถึง มาก และ 5 หมายถึง มากที่สุด และ 3) ข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ เก็บด้วยตนเอง แบ่งวิธีการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน (ปลายเปิด) และระยะที่ 2 สภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน (checklist)

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. กำหนดกลยุทธ์การจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4 แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของการจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4

แหล่งข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการวิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 คน เลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติคือ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เฉพาะทาง มีอายุการทำงานมากกว่า 5 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ 1) กลยุทธ์การจัดการวิสาหกิจชุมชน และ 2) ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของการจัดการวิสาหกิจชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งวิธีการออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของการจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4 (แบบสัมภาษณ์) และระยะที่ 2 ร่างกลยุทธ์การจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4 (สนทนากลุ่ม)

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เทคนิค SWOT นำเอาผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาจัดทำร่างกลยุทธ์การจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4

ตอนที่ 2 การร่างกลยุทธ์การจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4

แหล่งข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการวิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 คน เลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติคือ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เฉพาะทาง มีอายุการทำงานมากกว่า 5 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเรื่องการร่างกลยุทธ์การจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4 แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการร่างกลยุทธ์ และ 2) การร่างกลยุทธ์การจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4

การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบ่งวิธีการเก็บออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4 (สนทนากลุ่ม) ระยะที่ 2 สนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และสรุปภาพรวม

3. การประเมินกลยุทธ์การจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4

แหล่งข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) คือ ผู้เชี่ยวชาญในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย 1) สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม 2) สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ 3) สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ 4) อบต. 5) นักวิชาการ 6) ประธาน 7) รองประธาน และ 8) กรรมการ ทั้งหมดจำนวน 10 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางด้านยุทธศาสตร์ หรือมีประสบการณ์ทำงานเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนมากกว่า 5 ปีขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบประเมิน แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลพื้นฐาน 2) ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert, Rensis, 1967) โดยแบ่งช่วงของคะแนน ได้แก่ 1 หมายถึง น้อยที่สุด 2 หมายถึง น้อย 3 หมายถึง ปานกลาง 4 หมายถึง มาก และ 5 หมายถึง มากที่สุด (แบ่งช่วงของคะแนน ได้แก่ 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับน้อย 2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง 3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับมาก และ 4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด) และ 3) ข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บด้วยตนเอง โดยใช้แบบประเมินระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

การศึกษาบริบทชุมชนและรูปแบบในการจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4 ตำบลรับรอง อำเภอท่าแพ จังหวัดชุมพร พบว่า

1. สภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4 มี 5 ปัจจัย ได้แก่

1.1 ด้านทรัพยากรพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สมาชิกมีความมุ่งมั่น จริงใจ ในการพัฒนาทักษะฝีมือ และแสวงหาความรู้มาใช้ในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.80$, S.D.= 0.50) รองลงมาคือ สมาชิกมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์/สินค้าใหม่ๆ ออกสู่ตลาดเพื่อผู้บริโภค ($\bar{X} = 4.67$, S.D.= 0.55) และน้อยที่สุดคือ สามารถระดมทุนในรูปแบบหุ้นตามที่กำหนดไว้ได้ สะดวก ($\bar{X} = 4.37$, S.D.= 0.67)

1.2 ด้านระบบการทำงาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การจัดเก็บฐานข้อมูล ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน นำกลับมาใช้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ($\bar{X} = 4.70$, S.D.= 0.54) รองลงมาคือ ระบบควบคุมด้านการผลิตสินค้าหรือบริการที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} =$

4.67, S.D.= 0.55) และน้อยสุดคือ สนับสนุนและเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ($\bar{X}$ = 4.37, S.D.= 0.62)

1.3 ด้านบทบาทของภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การรับนโยบายของภาครัฐสามารถนำไปสู่การประเมินประสิทธิผลวิสาหกิจชุมชน ($\bar{X}$ = 4.63, S.D.= 0.56) รองลงมาคือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบาย ข้อกำหนด หรือการส่งเสริมของภาครัฐ ($\bar{X}$ = 4.57, S.D.= 0.50) และน้อยสุดคือ ประเมินประโยชน์ที่จะได้รับผ่านการสนับสนุนจากนโยบายของภาครัฐ ($\bar{X}$ = 4.27, S.D.= 0.52)

1.4 ด้านความสามารถทางการแข่งขัน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ อุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการผลิตส่งผลให้เกิดอัตลักษณ์ และความแตกต่างของกระบวนการผลิตสินค้าและบริการ ($\bar{X}$ = 4.63, S.D.= 0.56) รองลงมาคือ รูปแบบของสินค้า ภาพลักษณ์ ตรายี่ห้อ มีอัตลักษณ์เฉพาะตัว มีความแตกต่างสามารถแข่งขันกับคู่แข่ง ($\bar{X}$ = 4.50, S.D.= 0.51) และน้อยสุดคือ สินค้าและบริการเกิดจากภูมิปัญญา วัฒนธรรมในท้องถิ่น เป็นทุนทางสังคมที่นำไปสู่อัตลักษณ์ที่โดดเด่น และแตกต่าง ($\bar{X}$ = 4.47, S.D.= 0.51)

1.5 ด้านผลการดำเนินงานขององค์กร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โครงสร้าง และกระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ สามารถลดความผิดพลาดและความสูญเสียในกระบวนการผลิต ($\bar{X}$ = 4.67, S.D.= 0.55) รองลงมาคือ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพทำให้ผลกำไรเพิ่มมากขึ้น ($\bar{X}$ = 4.63, S.D.= 0.56) และน้อยสุดคือ ความรู้ความสามารถ และทักษะการบริหารจัดการเพิ่มขึ้น ($\bar{X}$ = 4.43, S.D.= 0.50) ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4

ปัจจัย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
ด้านทรัพยากรพื้นฐาน				
-มีความมุ่งมั่น/จริงจัง/พัฒนาทักษะฝีมือ/แสวงหาความรู้	4.80	0.50	มากที่สุด	1
-มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์/สินค้าใหม่ออกสู่ตลาด	4.67	0.55	มากที่สุด	2
-สามารถระดมทุนในรูปแบบหุ้นตามที่กำหนดไว้ได้สะดวก	4.37	0.67	มากที่สุด	3
ด้านระบบการทำงาน				
-การจัดเก็บฐานข้อมูล ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน นำกลับมาใช้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว	4.70	0.54	มากที่สุด	1
-ระบบควบคุมการผลิตสินค้า/บริการที่มีประสิทธิภาพ	4.67	0.55	มากที่สุด	2
-สนับสนุน/เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ	4.37	0.62	มากที่สุด	3
ด้านบทบาทของภาครัฐ				
-การรับนโยบายของภาครัฐสามารถนำไปสู่การประเมินผล	4.63	0.56	มากที่สุด	1
-การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบาย/ข้อกำหนด/ส่งเสริม	4.57	0.50	มากที่สุด	2
-ประเมินประโยชน์ที่จะได้รับผ่านการสนับสนุนจากนโยบาย	4.27	0.52	มากที่สุด	3

ปัจจัย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
ด้านความสามารถทางการแข่งขัน				
-อุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการผลิตส่งผลให้เกิดอัตลักษณ์ และ ความแตกต่างของกระบวนการผลิตสินค้าและบริการ	4.63	0.56	มากที่สุด	1
-รูปแบบของสินค้า ภาพลักษณ์ ตรายี่ห้อ มีอัตลักษณ์เฉพาะตัว มีความแตกต่างสามารถแข่งขันกับคู่แข่ง	4.50	0.51	มากที่สุด	2
-สินค้าและบริการเกิดจากภูมิปัญญา วัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นทุนทางสังคมมีอัตลักษณ์โดดเด่น และแตกต่าง	4.47	0.51	มากที่สุด	3
ด้านผลการดำเนินงานขององค์กร				
-โครงสร้าง และกระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ สามารถลดความผิดพลาดและความสูญเสียกระบวนการผลิต	4.67	0.55	มากที่สุด	1
-การบริหารจัดการทรัพยากรมีประสิทธิภาพทำให้มีกำไรเพิ่ม	4.63	0.56	มากที่สุด	2
-ความรู้/ความสามารถ/ทักษะการบริหารจัดการเพิ่มขึ้น	4.43	0.50	มากที่สุด	3

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. บริบทชุมชนบ้านพันวาล 4 โดยภาพรวม พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักคือ การทำสวนกาแฟ ทุเรียน สวนปาล์ม น้ำมัน สวนยางพารา และสวนผลไม้อื่น ๆ ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจ และเป็นรายได้ของชุมชน มีรายได้เสริม คือ การเลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ และปลูกผักไว้บริโภคภายในครัวเรือนและชุมชน ในชุมชนมีกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสหกรณ์ร้านค้า กลุ่มสตรี และกลุ่มธนาคารข้าว มีความเป็นอยู่แบบเครือญาติพึ่งพาอาศัยและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทุกครัวเรือนมีสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อเป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้าน มีประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรม สงกรานต์ รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ และมีปราชญ์ท้องถิ่น ได้แก่ หมอท่าขมิ้น หน่อขมิ้น หน่อขมิ้น หน่อขมิ้น ซึ่งสอดคล้องกับประธานกลุ่มว่า

“ชุมชนนี้ได้รับความช่วยเหลือส่งเสริมและสนับสนุนจากรัฐเพื่ออำนวยความสะดวกและพัฒนาตามแผนพัฒนาขึ้นพื้นฐาน ไฟฟ้าที่เพียงพอในพื้นที่ น้ำประปาที่สะอาด” (ประธาน, 2564)

3. รูปแบบในการจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4 ประกอบด้วย 1) การวางแผนการผลิตคือ มีการสำรวจความต้องการของผู้บริโภคเพื่อนำไปออกแบบตรงกับความต้องการ 2) ด้านการเงินและบัญชีคือ จัดทำแผนรายรับ – รายจ่าย เพื่อแสงค่าใช้จ่าย และแจ้งให้สมาชิกทราบ และ 3) ด้านการตลาดคือ ผลทุเรียนนำไปขายที่ตลาดอวยชัย และมีการแปรรูปเป็นทุเรียนทอดตามออเดอร์ และจำหน่ายในงานแสดงสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับกรรมการว่า

“ออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีจุดเด่น สวยงาม และแตกต่างจากผลิตภัณฑ์อื่น ให้เป็นที่น่าสนใจของผู้บริโภค รวมถึงรสชาติจะต้องถูกปากของผู้บริโภคด้วย” (กรรมการ, การจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4 ตำบลรับร่อ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร, 2564)

และสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอได้กล่าวว่า

“กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์เป็นทุเรียนทอดเบรคแตก ส่วนกาแฟ นำมาคั่ว และใส่บรรจุภัณฑ์ จำหน่ายตามออร์เดอร์หรืองานต่าง ๆ” (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ, 2564)

การศึกษาพัฒนากลยุทธ์การจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4 ตำบลรับรอง อำเภอท่าชะงะจังหวัดชุมพร พบว่า ผลจากการประเมินจุดที่ใช้ในการแบ่งเป็นค่าเฉลี่ยสูงสุด-ค่าเฉลี่ยต่ำสุด เพื่อกำหนดจุดตัด ทำการประเมินจุดตัด เพื่อกำหนดจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคาม จากค่าความต้องการจำเป็นของการจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4 มี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากรกายภาพ และด้านเศรษฐกิจ นำมากำหนดเป็นกลยุทธ์ ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาทรัพยากรกายภาพที่มีในครัวเรือนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และกลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาเศรษฐกิจด้านผลผลิตทางการเกษตรที่มีในครัวเรือน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การประเมินผลกลยุทธ์การจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การพัฒนาทรัพยากรกายภาพที่มีในครัวเรือนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด	4.57	0.77	มากที่สุด
2. การพัฒนาเศรษฐกิจด้านผลผลิตทางการเกษตรที่มีในครัวเรือน	4.55	0.62	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.53	0.76	มากที่สุด

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 ด้านการประเมินผลกลยุทธ์มีความเป็นไปได้ในการนำกลยุทธ์มาใช้ และผลประเมินกลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า 3.51 ถือว่าผ่านเกณฑ์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.76)

อภิปรายผล

จากการศึกษาบริบทชุมชนและรูปแบบในการจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4 ตำบลรับรอง อำเภอท่าชะงะ จังหวัดชุมพร จากการศึกษามูลนิธิชุมชน พบว่า เนื่องจากสภาพพื้นที่มีต้นไม้และภูเขาสูง จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสมบูรณ์ทางธรรมชาติอย่างมาก มีการทำเกษตรคือ กาแฟ ทุเรียน ปาล์มน้ำมัน ยางพารา และสวนผลไม้อื่น ๆ ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจ และเป็นรายได้ของชุมชน ในส่วนของรูปแบบการจัดการวิสาหกิจชุมชน คือ การวางแผนการผลิต สมาชิกในกลุ่มช่วยกันวางแผนผลิตภัณฑ์ให้ตอบสนองผู้บริโภคมากที่สุด โดยวัตถุดิบที่นำมาผลิตได้มากจากทรัพยากรที่มีอยู่ในครัวเรือน การเงินและบัญชี มีการจัดทำรายรับ – รายจ่าย เงินที่ได้เข้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนจะได้มาจากการขายผลผลิต โดยผู้รับซื้อจะจ่ายให้ และการตลาดมีตลาดรองรับซื้อผลผลิต ทั้งนี้ทางกลุ่มได้มีการบริหารจัดการผลผลิตจากทุเรียนเป็นระบบขึ้นโดยนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลาย เช่น ทุเรียนทอด ทุเรียนกวน ดังที่ นางลักษณ์ ทองศรี ได้กล่าวถึงปัญหาการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน คือ ด้านการ

จัดการการตลาด ทั้งนี้กลุ่มมีความต้องการในการพัฒนาการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ด้านการจัดการการผลิต อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการจัดการการตลาด ด้านของรูปแบบการจัดการของกลุ่ม คือ 1) การผลิต ควรวางแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ให้มีเอกลักษณ์และแตกต่าง ดำเนินการตามแผน และควบคุมคุณภาพได้มาตรฐานผ่านการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์และรักษาสิ่งแวดล้อม 2) การตลาด ควรรวบรวมผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์แตกต่างตามความต้องการของลูกค้า กำหนดราคาขายเหมาะสม ขยายช่องทางจำหน่ายและส่งเสริมการตลาด และ 3) การเงินและการบัญชี ควรวางแผนระยะสั้นและยาว ทั้งนี้ควรมีการจัดสรรเงินทุนอย่างมีประสิทธิภาพ ติดตาม กำกับดูแล และสรุปการดำเนินงาน (นงลักษณ์ ทองศรี, 2559)

จากการศึกษาพัฒนากลยุทธ์การจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4 ตำบลรับรองอำเภอท่าแซะจังหวัดชุมพร จากผลการวิเคราะห์ SWOT การจัดทำกลยุทธ์ทางเลือกโดยใช้ TOWS Matrix และได้กลยุทธ์ทางเลือกซึ่งเป็นนวัตกรรมเพื่อนำไปใช้กำหนดการจัดการวิสาหกิจชุมชน ได้สะท้อนให้เห็นถึงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งอยู่บนพื้นฐานการรับรู้ที่ตนเองมีอยู่ และถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของหลักการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถทำได้ โดยสรุปกลยุทธ์การจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4 ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาทรัพยากรกายภาพที่มีในครัวเรือนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และกลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาเศรษฐกิจด้านผลผลิตทางการเกษตรที่มีในครัวเรือน ทั้งนี้ยังพบว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผลักดันให้ประชาชนหันมาดำเนินชีวิตโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงทำให้ชุมชนมีการจัดตนเองในชุมชนที่ดี ดังที่ เพชรา บุคสีทา ได้กล่าวถึงกลยุทธ์การตลาดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งกลยุทธ์ตกอยู่ในกลยุทธ์เชิงแก้ไข/ ปรับปรุง ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ และกลยุทธ์ จำนวน 6 กลยุทธ์ คือ 1) การพัฒนาหน่วยงานการตลาด 2) การพัฒนาส่วนประสมทางการตลาด 3) พันธมิตร 4) การเจาะตลาดปัจจุบัน 5) การขยายตลาด และ 6) สร้างความเข้มแข็งตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อพิจารณาทั้ง 6 กลยุทธ์ มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ (เพชรา บุคสีทา, 2560)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

บริบทชุมชนและรูปแบบในการจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4 ตำบลรับรองอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร สภาพการดำเนินงานมีปัจจัย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากรพื้นฐาน ด้านระบบการทำงาน ด้านบทบาทภาครัฐ ด้านความสามารถทางการแข่งขัน ด้านผลการดำเนินงาน บริบทชุมชนมีการอาศัยอยู่แบบเครือญาติ พึ่งพาอาศัยกัน และช่วยเหลือกัน มีการทำกิจกรรมตามประเพณี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร ได้แก่ กาแฟ พุเรียน และค้าขาย

ซึ่งรูปแบบการจัดการวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย ด้านการวางแผนการผลิต ด้านการเงินและบัญชี และด้านการตลาด ในการพัฒนากลยุทธ์การจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4 ตำบล บัรบ่อ อำเภอน้ำเหือง จังหวัดบึงกาฬ ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาทรัพยากรกายภาพที่มีในครัวเรือนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และกลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาเศรษฐกิจด้านผลผลิตทางการเกษตรที่มีในครัวเรือน ข้อเสนอแนะจากการวิจัยคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ควรฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการการเงิน การวิเคราะห์ความเสี่ยง และการจัดทำแผนรายได้ รายจ่าย และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปคือ ควรศึกษาการพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์ ตำบลบัรบ่อ อำเภอน้ำเหือง จังหวัดบึงกาฬ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีมาตรฐานและตรงความต้องการของผู้บริโภคและตลาด

เอกสารอ้างอิง

- กรรมการ. (24 กันยายน 2564). การจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4 ตำบลบัรบ่อ อำเภอน้ำเหือง จังหวัดบึงกาฬ. (เมธพร คำอรุณ, ผู้สัมภาษณ์)
- คณะกรรมการบริหารงานตำบลแบบบูรณาการ ตำบลบัรบ่อ. (2563). แผนพัฒนาตำบล ประจำปี พ.ศ.2563. บึงกาฬ: คณะกรรมการบริหารงานตำบลแบบบูรณาการ ตำบลบัรบ่อ.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และ พิทยา ว่องกุล. (2554). วิสาหกิจชุมชน กลไกเศรษฐกิจฐานราก. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: เอดิชั่นเพลส โปรดักส์.
- ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังข์รัตน์. (2556). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 10(1), 97–122.
- นงลักษณ์ ทองศรี. (2559). รูปแบบการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดบุรีรัมย์. ใน *คู่มือนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ*. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. (เล่มที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาการพิมพ์.
- ประธาน. (24 กันยายน 2564). การจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันวาล 4 ตำบลบัรบ่อ อำเภอน้ำเหือง จังหวัดบึงกาฬ. (เมธพร คำอรุณ, ผู้สัมภาษณ์)
- เพชร บุดสีทา. (2560). การพัฒนากลยุทธ์การตลาดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวิสาหกิจชุมชน จังหวัดกำแพงเพชร. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6 “วิทยาการจัดการวิชาการ 2017: การวิจัยยุคประเทศไทย 4.0”*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ. (20 กันยายน 2564). การจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านพันนาล 4 ตำบลบ่อไร่ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร. (เมธาพร คำอรุณ, ผู้สัมภาษณ์)
- สมจินตนา จิรายุกุล. (2560). การพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนเขตธนบุรีเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2558). การสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยโดยใช้ทฤษฎีจากฐานราก. วารสารวิจัยและพัฒนาย่อยลงกรณีในพระบรมราชูปถัมภ์, 10(3), 93-103.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ.2560-2564. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2546). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเพื่องฟ้า พรินติ้ง.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th ed.). New York: Harper Collins. Publishers.
- Likert, Rensis. (1967). “ The Method of Constructing and Attitude Scale”. In Reading in Fishbein, M (Ed.), Attitude Theory and Measurement (pp. 90-95). New York: Wiley & Son.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2565). yutthasat chat yisip pi. [The 20-Year National Strategy]. Retrieved February 14, 2565, from <http://nscr.nesdb.go.th/>

แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี*

GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF SCHOOL ADMINISTRATION SKILLS IN THE AGE OF THAILAND 4.0 UNDER UDON THANI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE

ณัฐพร ใจสามารถ*, สุนิสา วงศ์อารีย์, นวตกร หอมสิน

Natthaporn Jaisamath, Sunisa Wongaree, Nawattakorn Homsin

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University, Udon Thani, Thailand

*Corresponding author E-mail: ream_27haha@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 และ 2) ประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร หลักการ และระเบียบวิธีวิจัยแบบเชิงคุณภาพ เพื่อใช้ในการกำหนดวิธีการศึกษาและใช้เป็นแนวทางในการศึกษา โดยกำหนดขั้นตอนในการศึกษาออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 เพื่อหาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้ไปจำแนกจัดข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ ตามกรอบแนวคิดทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 2) ทักษะด้านเทคนิค 3) ทักษะด้านการสื่อสาร 4) ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี 5) ทักษะด้านความคิดรวบยอด และ 6) ทักษะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้ไปจำแนกจัดข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ตามประเด็นและตีความตามกรอบแนวคิด ผลการวิจัยพบว่า ได้แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 จำนวน 39 แนวทาง และ 2) ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โดยการเลือกแบบเจาะจง

* Received February 26, 2023; Revised February 28, 2023; Accepted April 6, 2023

ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความสอดคล้อง ของแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, ทักษะการบริหารสถานศึกษา, ประเทศไทย 4.0, โรงเรียน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

Abstract

The purpose of this research article was: 1) to study guidelines for developing school administration skills in the age of Thailand 4.0 under Udon Thani Primary Education Service Area Office, and 2) to evaluate the guidelines for developing school administration skills in the age of Thailand 4.0 under Udon Thani Primary Education Service Area Office. mixed method research. The research studies and analyzes the documents, principles and methodologies in a qualitative way. in order to determine the study method and use it as a guideline for studying. The method of conducting research is divided into 2 steps. Step 1: to study guidelines for developing school administration skills in the age of Thailand 4.0 by using the semi-constructed interview. The experts were five people chosen by using purposive sampling. The data were analyzed by using the qualitative data to classify the data into categories according to the 6 conceptual frameworks, they are 1) Human skills, 2) Technical skills, 3) Communication skills, 4) Technology skills, 5) Conceptual skills, and 6) Innovative skills. Analyze the data by using the qualitative data to classify the data into categories according to the issues and interpret them according to the conceptual framework. The results were as follows: Obtained 39 guidelines for developing school administration skills in the age of Thailand 4.0. and 2) Guidelines assessment results for developing school administration skills in the age of Thailand 4.0. Five experts were chosen by purposive sampling. The data were analyzed by frequency, percentage, mean and standard deviation. The school administration skills in the age of Thailand 4.0 assessment were

conducted in 4 approaches: utility, appropriateness, feasibility and congruity. The results were as follows: Overall, it was at the highest level in all aspects.

Keywords: Guidelines for development, School administration skills, Thailand 4.0, School, Udon thani primary education service area office

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตน ให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการดำรงรักษา อัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาประเทศ ภายใต้งานด้านภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีสังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ และส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย การปฏิวัติดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 และการปรับเปลี่ยนประเทศไปสู่ประเทศไทย 4.0 จะเป็นแรงผลักดันให้ประชากรสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและแหล่งเรียนรู้ที่ไร้ขีดจำกัด สามารถพัฒนาองค์ความรู้ และสร้างปัญญาที่เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ มีการนำเทคโนโลยีการสื่อสาร และระบบการเรียนรู้แบบเคลื่อนที่ (Mobile Learning) มาใช้มากขึ้น ดังนั้น การจัดการศึกษาของไทยจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ วางแผนพัฒนาและเตรียมกำลังคนที่จะเข้าสู่ตลาดงานเมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับต่าง ๆ ปรับหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย เพื่อพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันอย่างเสรีแบบไร้พรมแดนในยุคเศรษฐกิจและสังคม 4.0 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การพัฒนาศักยภาพการจัดการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ระบบบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน ฯลฯ ซึ่งผู้บริหาร

สถานศึกษาเป็นบุคลากรที่สำคัญในการดำเนินการบริหารสถานศึกษา ส่วนจะบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการด้วยกัน เช่น กระบวนการบริหาร ทักษะของผู้บริหาร ตลอดจนเทคนิควิธีการต่าง ๆ ผู้บริหารจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน เพื่อให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเกิดประสิทธิผลสูงสุด และบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ที่วางไว้ การนำเอาทักษะการบริหารมาเป็นองค์ประกอบในการบริหาร จะทำให้การบริหารงานเป็นระบบเป็นขั้นตอนต่อเนื่องกัน อันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหาร ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีความรู้เรื่องการบริหารองค์กรให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทันต่อความก้าวหน้า และการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการสมัยใหม่ ความรู้เรื่องการบริหารจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ และเป็นพื้นฐานในการศึกษาหาความรู้ให้กว้างยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเองคิดหายุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการใหม่ ๆ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานในองค์กร และนอกองค์กร ให้ความสนใจต่อวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งผลลัพธ์ ใส่ใจในเรื่องของศาสตร์ทางการสอนที่เหมาะสม และส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น รวมทั้งปรับบทบาทในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถและมีทักษะทัดเทียมเป็นที่ยอมรับของชาติอื่น และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข (สมหมาย อ่ำดอนกลอย, 2556) ซึ่งก้องณเรณทร์ พลชา ได้สรุปว่า กลยุทธ์การพัฒนาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วยกลยุทธ์หลักคือ การพัฒนาทักษะการใช้และการสร้างเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การพัฒนาด้านการบริหารจัดการเพื่อเป็นองค์กร การเสริมสร้างทักษะการคิด และการส่งเสริมทักษะด้านสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วม (ก้องณเรณทร์ พลชา, 2561)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาส่งเสริมทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพ และประเมินแนวทาง ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริหารและครูผู้สอน เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายและประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี
2. เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) แบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และขั้นตอนที่ 2 เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 หาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

1. ประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี และครูผู้สอน ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก (Expert in-depth Interview) มาจากการที่ผู้วิจัยกำหนดคุณลักษณะแบบเจาะจง (Purposive Selection) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อเกิดความหลากหลายตามบริบทในแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน และครูผู้สอน จำนวน 1 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ที่มีลักษณะกึ่ง ๆ ระหว่างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีการใช้แบบฟอร์มที่มีการเตรียมการ โดยมีโครงสร้างที่มีลักษณะเป็นมาตรฐานเดียวกัน และกึ่งกับแบบสัมภาษณ์แบบไร้โครงสร้าง (Unstructured Interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ที่มีความยืดหยุ่นสูง ผู้สัมภาษณ์มีอิสระในการถามและสามารถปรับเปลี่ยนการซักถามให้เหมาะสมกับผู้ให้สัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล 2) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ตามกรอบแนวคิดทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ (1) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (2) ทักษะด้านเทคนิค (3) ทักษะด้านการสื่อสาร (4) ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี (5) ทักษะด้านความคิดรวบยอด และ (6) ทักษะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อหาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้วิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้ นำไปจำแนกจัดข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ตามประเด็นและตีความตามกรอบแนวคิด เอกสารที่เกี่ยวข้อง วิธีการศึกษา ขอบเขตการวิจัย วัตถุประสงค์ และข้อค้นพบที่สำคัญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี แล้วนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินแนวทางต่อไป และส่งแนวทางที่ได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ กลับคืนให้ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ทั้ง 5 ท่าน เพื่อยืนยันผลแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษาหรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้ประเมิน ได้กำหนดคุณลักษณะแบบเจาะจง (Purposive Selection) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) เพื่อเกิดความหลากหลายตามบริบทในการประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก ทางการบริหารการศึกษาหรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องจำนวน 1 คน ผู้มีความรู้/ประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา อย่างน้อย 10 ปี จำนวน 1 คน ผู้มีความรู้/ประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา อย่างน้อย 10 ปี จำนวน 2 คน และผู้มีความรู้/ประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษา อย่างน้อย 10 ปี จำนวน 1 คน รวม จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินโดยมีประเด็นการประเมินครอบคลุมองค์ประกอบของทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ทั้ง 6 ด้าน โดยมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ Likert's Scale (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ซึ่งกำหนดเกณฑ์เป็น 5 ระดับ และใช้แนวทางการประเมินของ กัสเคย์ (Guskey, T. R, 2000) ซึ่งใช้เกณฑ์ในการประเมิน 4 ด้าน คือ 1) ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) โดยพิจารณาผลที่เกิดขึ้นต่อโรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษา นักเรียน ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้เสียในชุมชน 2) ด้านความเหมาะสม (Propriety) โดยพิจารณาจากกระบวนการได้มาครอบคลุมองค์ประกอบ การใช้ถ้อยคำสำนวน การจัดกลุ่มหรือลำดับของเนื้อหา ความคุ้มค่าในการนำไปดำเนินการตลอดจนความเหมาะสมกับสถานการณ์ 3) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) โดยพิจารณาถึงความสามารถในการนำไปสู่การปฏิบัติ การมีทรัพยากรเพียงพอที่จะปฏิบัติให้สำเร็จได้ การจัดกลุ่มหรือลำดับของเนื้อหา ความคุ้มค่าในการนำไปดำเนินการ

ตลอดจนความเหมาะสมกับสถานการณ์ และ 4) ด้านความสอดคล้อง (Congruity) โดยพิจารณาความสอดคล้องกับนโยบายระดับชาติ บริบทของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชุมชน และความสอดคล้องภายในองค์ประกอบแต่ละด้าน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการดังนี้ 1) ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เพื่อทำหนังสือถึงผู้ทรงคุณวุฒิหรือกลุ่มผู้ประเมินทุกท่าน ในการประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี และประสานงานทางโทรศัพท์เพื่อบันทึกหมายวันเวลา 2) ผู้วิจัยนำแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี พร้อมส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ ไปถึงผู้ทรงคุณวุฒิหรือกลุ่มผู้ประเมินเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ผลการประเมิน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง ครอบคลุม และความเป็นประโยชน์ ของแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี จากผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ประเมินซึ่งใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ประเมินที่มีต่อความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้องครอบคลุม และความเป็นประโยชน์ ของแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี และนำไปเทียบกับเกณฑ์การแปลผลดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีระดับการประเมิน อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีระดับการประเมิน อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีระดับการประเมิน อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีระดับการประเมิน อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีระดับการประเมิน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

จากนั้นนำข้อมูลการวิเคราะห์ที่ได้มาร่วมวิเคราะห์เชิงตีความอีกรอบร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ หรือกลุ่มผู้ประเมิน เพื่อให้มีความน่าเชื่อถือของการวิจัย (Trusworthiness) มากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

1. ผลการหาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี พบผลวิจัยทักษะการบริหาร 6 ด้าน ดังนี้

1) ทักษะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมแนวทางในการพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้รู้เท่าทันเหตุการณ์ และการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้นำทางด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาหาความรู้กับสิ่งใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา ปรับเปลี่ยนทัศนคติให้มีความคิดในเชิงบวกหรือเชิงสร้างสรรค์ คิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา ผักผ่อนตนเองให้เป็นคนกล้าคิด กล้าทำ และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ แนวทางในการพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาสได้อย่างสร้างสรรค์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรคิดในแง่บวกหรือแง่ดีอยู่เสมอ และรู้จักการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน มีการปรับมุมมองให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ มีความคล่องแคล่ว ว่องไว และปรารถเปรียว ในทุกสถานการณ์ มีความอดทน เพียรพยายาม และไม่ท้อถอย จนกว่าจะประสบผลสำเร็จ มีการปรับตัว เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาอย่างต่อเนื่อง และมีการเตรียมความพร้อมอยู่ตลอดเวลา

2) ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี แนวทางในการพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถส่งเสริมหรือแนะนำการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีให้กับบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนได้ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างแรงจูงใจในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีทัศนคติและแนวคิดในการบริหารให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน มีการสำรวจปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม สนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ๆ ที่จำเป็น และส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง แนวทางในการพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้หรือเก็บข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ในระบบออนไลน์ เพื่อใช้ในการบริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเข้าใจในระบบออนไลน์ และสารสนเทศ พัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถด้านการจัดระบบสารสนเทศ บริหารจัดการระบบสารสนเทศของสถานศึกษาให้ตรงกับความต้องการ และสามารถตรวจสอบได้ และมีการจัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษาให้สมบูรณ์ ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน เรียกใช้ได้สะดวก

3) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ แนวทางในการพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถชักนำหรือจูงใจบุคคลภายนอกและผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความชัดเจนในการสั่งงาน และใช้คนให้ถูกกับงาน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม

4 ขั้นตอน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และนำหลักธรรมกัลยาณมิตร 7 มาใช้เป็นเครื่องมือในการชักนำหรือจูงใจให้บุคคลอื่นให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน แนวทางในการพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างเครือข่ายทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความร่วมมือจากบุคคลภายในให้สำเร็จก่อนแล้วค่อยสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากบุคคลภายนอก เปิดโอกาสให้บุคลากรในเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ร่วมกับบุคลากรในเครือข่าย โดยการยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม

4) ทักษะด้านเทคนิค แนวทางในการพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาความรู้ เทคนิควิธีการปฏิบัติงานใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้ขยันอ่าน ขยันคิด และขยันทำ มีการศึกษาดูงานจากโรงเรียนและบุคคลต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงแนวทางในการพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถคิดเชิงกลยุทธ์ วางแผน กำหนดนโยบาย และทิศทางของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดทิศทางในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้ชัดเจน ใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา มีวิจรรย์ญาณในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า นำนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดมากำหนดแผนปฏิบัติการและหลักสูตรของสถานศึกษา และเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

5) ทักษะด้านการสื่อสาร แนวทางในการพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาความรู้ เทคนิควิธีการปฏิบัติงานใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้ขยันอ่าน ขยันคิด และขยันทำ มีการศึกษาดูงานจากโรงเรียนและบุคคลต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง แนวทางในการพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถคิดเชิงกลยุทธ์ วางแผน กำหนดนโยบาย และทิศทางของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดทิศทางในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้ชัดเจน ใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา มีวิจรรย์ญาณในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า นำนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดมากำหนดแผนปฏิบัติการและหลักสูตรของสถานศึกษา และเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

6) ทักษะด้านความคิดรวบยอด แนวทางในการพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถวินิจฉัยปัญหาอย่างรอบคอบก่อนการตัดสินใจสั่งการ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความยุติธรรม และยึดหลักความถูกต้องตามกฎระเบียบ พัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการแก้ปัญหาต่าง ๆ ใช้หลักการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปัญหา มีการจัดลำดับ

ความสำคัญของปัญหา และประเมินสถานการณ์ ก่อนตัดสินใจสั่งการ แนวทางในการพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์การทำงานให้สอดคล้องกับภารกิจของสถานศึกษาเป็นอย่างดี พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรสำรวจและวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของสถานศึกษาก่อนกำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์ ให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์ ซึ่งแผนการดำเนินงานให้ครูและบุคลากรเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง กำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

2. ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0

รายการ	สถิติ		แปลผล
	μ	σ	
1. ด้านความเป็นโยชน์	5.00	0.00	มากที่สุด
2. ด้านความเหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
3. ด้านความเป็นไปได้	4.83	0.28	มากที่สุด
4. ด้านความสอดคล้อง	5.00	0.00	มากที่สุด
โดยรวม	4.96	0.07	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินด้านความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความสอดคล้อง ของแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.96$, $\sigma = 0.07$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความเป็นประโยชน์ ($\mu = 5.00$, $\sigma = 0.00$) ด้านความเหมาะสม ($\mu = 5.00$, $\sigma = 0.00$) ด้านความสอดคล้อง ($\mu = 5.00$, $\sigma = 0.00$) และด้านความเป็นไปได้ ($\mu = 4.83$, $\sigma = 0.28$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี สามารถอภิปรายผลการวิจัยเกี่ยวกับทักษะการบริหารสถานศึกษาทั้ง 6 ด้าน ดังนี้

1) ทักษะด้านการสร้างสรรค่นวัตกรรม เป็นทักษะที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทักษะนี้มีความจำเป็นสำหรับ

ผู้บริหารในยุคปัจจุบัน ที่ต้องมีการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ขึ้นมาใช้ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ นอกจากสร้างนวัตกรรมขึ้นมาใช้แล้วยังต้องรู้จักใช้นวัตกรรมที่มีอยู่มาปรับประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ สอดคล้องกับ เนาวรัตน์ เยาวนาถ ได้กล่าวว่า พฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงออกถึงการมุ่งศึกษาและเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอเข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัวเป็นอย่างดี รู้เท่าทันเหตุการณ์ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง สามารถเชื่อมโยงและประยุกต์ความรู้หรือประสบการณ์ของตนเองในการสร้างนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาสามารถถ่ายทอดความรู้ของตนเองให้แก่บุคลากรในสถานศึกษาเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้บุคลากรสร้างสรรค์นวัตกรรมที่แปลกใหม่นำมาใช้ในการปฏิบัติงาน (เนาวรัตน์ เยาวนาถ, 2562)

2) ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี เป็นทักษะที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีเป็นทักษะที่มีความจำเป็นสำหรับผู้บริหารในยุคปัจจุบันที่ต้องมีความรู้ความสามารถและเป็นผู้นำในการใช้และนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาปรับประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการเพื่อความสำเร็จของงานและความเจริญก้าวหน้าของสถานศึกษา ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ได้นำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ สอดคล้องกับ กนกอร สมปราชญ์ ได้กล่าวว่า การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนว่าต้องนำเทคโนโลยีขั้นสูงมาใช้ในการบริหารจัดการและการเรียนรู้ ซึ่งต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ 1) การมีวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยี 2) การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน และ 3) การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ (กนกอร สมปราชญ์, 2560)

3) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ เป็นทักษะที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์เป็นทักษะที่มีความจำเป็นสำหรับผู้บริหารในทุกยุคทุกสมัย เพราะการบริหารให้ประสบความสำเร็จนั้นจำเป็นต้องรู้จักการบริหารคน ใช้นคนให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล ผู้บริหารควรมีมมนุษยสัมพันธ์ ยิ้มแย้มแจ่มใส สอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ และคณะ ได้กล่าวว่า ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ มุ่งเน้นความสามารถที่จะเข้าใจความรู้สึกและทัศนคติของผู้อื่น และสามารถสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดความร่วมมือในการทำงานเพื่อให้เกิดประสิทธิผล (ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ และคณะ, 2560)

4) ทักษะด้านเทคนิค เป็นทักษะที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทักษะด้านเทคนิคเป็นทักษะที่มีความจำเป็น

สำหรับผู้บริหารในการบริหารงานต้องอาศัยเทคนิคต่าง ๆ จึงจะประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ สุนทร โคตรบรรเทา ได้กล่าวว่า ทักษะด้านเทคนิคหรือทักษะด้านวิชาการมีความสำคัญสำหรับผู้มีบทบาทเป็นผู้บริหารหรือหัวหน้างานในระดับล่างของลำดับตำแหน่งและอำนาจหน้าที่ เนื่องจากอยู่ใกล้ชิดกับผู้ปฏิบัติงานมากกว่าผู้บริหารระดับกลาง และระดับสูง (สุนทร โคตรบรรเทา, 2560)

5) ทักษะด้านการสื่อสาร เป็นทักษะที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทักษะด้านการสื่อสารเป็นทักษะที่มีความจำเป็นสำหรับผู้บริหารในการบริหารงานต้องอาศัยการสื่อสารที่ชาญฉลาดจึงจะประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ เซอร์เมอร์ฮอร์น ได้กล่าวว่า ลักษณะสำคัญของผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ มีทักษะการสื่อสารเป็นขีดความสามารถที่จะแสดงความคิดเห็น การแสดงออกอย่างชัดเจนในรูปของลายลักษณ์อักษรหรือคำพูด ประกอบด้วย การเขียน การพูด การป้อนกลับ และการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี (Schermerhorn, J. R, 2005)

6) ทักษะด้านความคิดรวบยอด เป็นทักษะที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทักษะด้านความคิดรวบยอดเป็นทักษะที่มีความจำเป็นสำหรับผู้บริหารในการบริหารงาน สามารถนำความรู้มาช่วยในการวางแผนแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา และนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ พงษ์ศักดิ์ ขวัญมา ได้กล่าวไว้ว่า ทักษะด้านความคิดรวบยอดเป็นการแสดงถึงความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญของผู้บริหารที่สามารถมองเห็นภาพรวมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กรอย่างเข้าใจ เช่น โครงสร้างขององค์การ ระบบบริหารงาน ตลอดจนจุดอ่อน จุดแข็งขององค์การ ส่งผลทำให้ผู้บริหารสามารถกำหนดแผนกลยุทธ์ในการบริหารจัดการ สามารถแก้ปัญหา คาดคะเนแนวโน้ม และการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นกับองค์กรได้ (พงษ์ศักดิ์ ขวัญมา, 2558)

2. ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ผลการประเมินด้านความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความสอดคล้อง ของแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสม ด้านความสอดคล้อง และด้านความเป็นไปได้ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ก้องณเรณทร์ พลชา พบว่า การประเมินกลยุทธ์ของทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้ง

4 ด้านคือ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสม ด้านความสอดคล้อง และด้านความเป็นไปได้ มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับ เห็นด้วยอย่างยิ่งทุกด้าน (ก้องณเรณทร์ พลชา, 2561)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1. แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี มีทักษะการบริหารสถานศึกษาทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรม 2) ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี 3) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 4) ทักษะด้านเทคนิค 5) ทักษะด้านการสื่อสาร และ 6) ทักษะด้านความคิดรวบยอด และ 2. ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ด้านความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความสอดคล้อง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้รู้เท่าทันเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้นำทางด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถส่งเสริมหรือนำการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีให้กับบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนได้ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถชักนำหรือจูงใจบุคคลภายนอกและผู้ได้บังคับบัญชาให้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน ทักษะด้านเทคนิค ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการพัฒนาความรู้ เทคนิควิธีการปฏิบัติงานใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ ทักษะด้านการสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถสื่อสารได้ทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาอาเซียนอื่น ๆ ได้ และทักษะด้านความคิดรวบยอด ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถวินิจฉัยปัญหาอย่างรอบคอบก่อนการตัดสินใจสั่งการ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป คือ ควรมีการนำแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ที่ได้จากการวิจัยไปปฏิบัติและประเมินปรับปรุงแนวทางให้เหมาะสมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร สมปราษฎ์. (2560). ภาวะผู้นำและภาวะผู้นำการเรียนรู้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ก้องณเรณทร์ พลชา. (2561). กลยุทธ์การพัฒนาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดเลย. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

- เนาวรัตน์ เยาวนาถ. (2562). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พงษ์ศักดิ์ ขวัญมา. (2558). ทักษะการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารตามแนวคิดโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และคณะ. (2560). ความเป็นผู้นำทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมหมาย อ่าดอนกลอย. (2556). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 7(1), 6-7.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2560). การบริหารการศึกษาหลักการและทฤษฎี (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: ปัญญาชน.
- Guskey, T. R. (2000). Evaluation professional development. California: A sage.
- Schermerhorn, J. R. (2005). Management. New York: John Wiley & Sons.

อิทธิพลของการสื่อสารความรับผิดชอบต่อทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อ
ออนไลน์ที่มีต่อความไว้วางใจ การสนับสนุน และการรับรู้คุณค่าตรา
สินค้าในธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย*

THE INFLUENCES OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY
COMMUNICATION VIA ONLINE MEDIA ON TRUST, ADVOCACY, AND
BRAND EQUITY IN OIL BUSINESS AMONG THAI CONSUMERS

ธัญลักษณ์ มีสุวรรณ* และนฤกฤต วันตะเมธ

Thunyalux Meesuwan and Nottakrit Vantamay

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Kasetsart University, Thailand

*Corresponding author E-mail: Thunyalux.m@ku.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาการเปิดรับความรับผิดชอบต่อทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ที่มีต่อธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) ด้านความไว้วางใจ 2) ด้านการสนับสนุน 3) ด้านการรับรู้คุณค่าตราสินค้า และ 2) ศึกษาอิทธิพลของการเปิดรับความรับผิดชอบต่อทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ที่มีต่อธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) ด้านความไว้วางใจ 2) ด้านการสนับสนุน 3) ด้านการรับรู้คุณค่าตราสินค้า เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริโภคชาวไทย เลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ได้จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ แบบสอบถามออนไลน์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า 1. การเปิดรับความรับผิดชอบต่อทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์จากเฟซบุ๊ก (Facebook) มากที่สุด ส่วนใหญ่มีการเปิดรับการสื่อสารความรับผิดชอบต่อทางสังคมขององค์กรผ่านเฟซบุ๊ก รองลงมา คือ เว็บไซต์ ยูทูป โลก และอินสตาแกรม 2. อิทธิพลของการเปิดรับความรับผิดชอบต่อทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ที่มีต่อธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) ด้านความไว้วางใจ (Trust) มี 3 ช่องทาง โดยเรียงลำดับดังนี้ (1)

* Received February 20, 2023; Revised March 14, 2023; Accepted April 26, 2023

เฟซบุ๊ก (Facebook) (2) ยูทูบ (YouTube) และ (3) อินสตาแกรม (Instagram) 2) ด้านการสนับสนุน (Advocacy) มี 3 ช่องทาง โดยเรียงลำดับดังนี้ (1) เฟซบุ๊ก (Facebook) (2) เว็บไซต์ (Website) และ (3) อินสตาแกรม (Instagram) 3) ด้านการรับรู้คุณค่าตราสินค้า (Brand Equity) มี 5 ช่องทาง โดยเรียงลำดับดังนี้ (1) เว็บไซต์ (Website) (2) เฟซบุ๊ก (Facebook) (3) ยูทูบ (YouTube) (4) ไลน์ (Line) และ (5) อินสตาแกรม (Instagram) ผลการวิจัยดังกล่าวสามารถเป็นแนวทางให้กับประกอบการธุรกิจน้ำมัน ในการเลือกใช้สื่อออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อออนไลน์ในการสื่อสารความรับผิดชอบต่อสังคม

คำสำคัญ: อิทธิพลของการสื่อสาร, ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์, ความไว้วางใจ, การสนับสนุน, การรับรู้คุณค่าตราสินค้า, ธุรกิจน้ำมัน, ผู้บริโภคชาวไทย

Abstract

The objectives of this research article were to: 1. corporate social responsibility communication via online media in various fields including 1) Trust 2) Advocacy 3) Brand Equity and 2) the influence of corporate social responsibility communication via online media in various fields including 1) Trust 2) Advocacy 3) Brand Equity is quantitative research using the survey research process the sample is Thai consumers. Multi-Stage Random Sampling was selected of 400 people. Methods used in the research were: online questionnaire. The statistics used for the analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation, t-test, One-Way ANOVA and Multiple Regression Analysis (MRA) with a statistical significance level of 0.05. The research findings indicated that 1. Exposure to Corporate Social Responsibility Communication via Facebook the most, most of them are exposure to communicating corporate social responsibility through Facebook. Followed by Website, YouTube, Line, and Instagram. 2. The Influences of Corporate Social Responsibility Communication Via Online Media in Oil Business Among Thai Consumers. In various fields including 1) Trust, there are 3 channels, arranged as follows: (1) Facebook (2) YouTube and (3) Instagram 2) Advocacy, there are 3 channels, arranged as follows: (1) Facebook (2) Website and (3) Instagram 3) Brand Equity, there are 5 channels, arranged as follows: (1) Website (2) Facebook (3) YouTube (4) Line and (5) Instagram. The results of this research the results of this research can be used as a guideline for oil business

conductors in choosing online media effectively. Moreover, it is useful for those who are interested in studying research related to the use of online media in communicating social responsibility.

Keywords: The Influence of Communication, Corporate Social Responsibility Communication via Online Media, Trust, Advocacy, Brand Equity, Oil Business, Thai Consumers.

บทนำ

ปัจจุบันธุรกิจน้ำมันต่าง ๆ มีการใช้การดำเนินกิจการภายใต้การแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อทางสังคมมาช่วยในการประกอบธุรกิจ ซึ่งประเด็นนี้ได้รับความสนใจอย่างมาก จากทุก ๆ ภาคส่วนทั้งภาครัฐ และเอกชน เพื่อการพัฒนาสังคมซึ่งมีหลากหลายรูปแบบในการดำเนินกิจกรรม เช่น การบริจาคให้แก่สังคมและชุมชน การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างโอกาสและอาชีพแก่คนในชุมชน และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อให้องค์กรหรือชุมชนสามารถอยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อม (วิภาดา วีระสัมฤทธิ์, 2553) ประเด็นดังกล่าวได้รับความสนใจจากองค์กรต่าง ๆ ทั่วทุกมุมโลกรวมถึงองค์การระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรฐาน (The International Organization : ISO) ได้จัดทำแนวทางการดำเนินกิจการเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อทางสังคม หรือ ISO 26000 ซึ่งได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง โดยมีแนวทางปฏิบัติต่อความรับผิดชอบต่อทางสังคมทั้งหมด 7 ด้าน ได้แก่ 1. การกำกับดูแลกิจการที่ดี 2. การเคารพสิทธิมนุษยชน 3. การปฏิบัติต่อแรงงานด้วยความเป็นธรรม 4. การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม 5. การประกอบกิจการด้วยความเป็นธรรม 6. ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค 7. การมีส่วนร่วมและพัฒนาชุมชน (Standard, 2022)

ด้านการสื่อสารความรับผิดชอบต่อทางสังคมของธุรกิจน้ำมัน ในปัจจุบันมุ่งสร้างความไว้วางใจ (Trust) ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญต่อธุรกิจน้ำมันและเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้บริโภคมีความผูกพันกับสินค้าที่ตนสนใจ โดย (Berry, L. L., Zeithaml, V. A., & Parasuman, A, 1990) ได้กล่าวถึงการให้ความสำคัญของความไว้วางใจเป็นสิ่งที่ทำให้ลูกค้ายึดติดกับตราสินค้า ความจริงใจเป็นรากฐานของความเชื่อสัตย์ที่ลูกค้ามีต่อธุรกิจ ทั้งยังมีส่วนช่วยในการขยายฐานลูกค้าโดยการบอกต่อ นอกจากนี้จากการทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ พบว่าความรับผิดชอบต่อทางสังคมผ่านสื่อออนไลน์ยังส่งผลต่อการสนับสนุน (Advocacy) บุคคลที่มีความสนใจต่อสินค้าหรือบริการ โดยบุคคลเหล่านี้จะทำหน้าที่ในการช่วยโปรโมตสินค้าหรือบริการที่ตนเองชื่นชอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อออนไลน์เป็นอีกช่องทางในการช่วยสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ ผ่านบัญชีผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ส่วนบุคคล หรือเครือข่ายสาธารณะ นำไปสู่การสร้างการแลกเปลี่ยนข้อดีของสินค้าและบริการที่ตนเองสนับสนุน (Scott, J. T., & Maryman, J, 2016)

ในขณะที่การสร้างและบริหารจัดการคุณค่าตราสินค้า (Brand Equity) กลายเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่งขององค์กรในแทบทุกอุตสาหกรรม และในตลาดแทบทุกประเภท เพื่อให้ผู้บริโภค รวมถึงผู้ขายสามารถจดจำภาพตราสินค้า (Keller, K. L., Parameswaran, M. G., & Jacob, I, 2011) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแข่งขันที่สูงในธุรกิจน้ำมัน การสร้างและรักษาคุณค่าตราสินค้าจำเป็นต้องอาศัยความชื่นชอบของผู้บริโภคที่มีต่อตราสินค้าให้มีความแข็งแกร่งและโดดเด่นอยู่ภายในใจผู้บริโภคด้วยเช่นกัน คุณค่าตราสินค้าจากโมเดลของ (Aaker, D. A, 1991) ประกอบด้วย 1. ด้านการรู้จักตราสินค้า 2. ด้านความสัมพันธ์กับตราสินค้า 3. ด้านคุณภาพที่รับรู้ 4. ด้านความภักดีต่อตราสินค้า

นอกจากการแข่งขันและความเสี่ยงที่สูงมากของธุรกิจน้ำมันทำให้องค์กรธุรกิจน้ำมันจึงมีการดำเนินการความรับผิดชอบต่อทางสังคมขององค์กรชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรมเป็นอย่างมาก เพื่อเพิ่มความไว้วางใจของผู้บริโภค ซึ่งจากการค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัยของธุรกิจน้ำมันภายในประเทศในประเทศไทยมีสถานบริการน้ำมันรายใหญ่อันดับต่อไปนี้เป็น 1) ปตท. สเตชัน 2) พีที สเตชัน 3) บางจาก 4) เอสโซ่ 5) เชลล์ 6) ซัสโก้ 7) คาร์แท็ก (กรมธุรกิจพลังงาน, 2564) ภายในปี พ.ศ) 2555 - 2565 พบว่าองค์กรธุรกิจน้ำมันในประเทศไทยต่างมีการใช้การสื่อสารความรับผิดชอบต่อทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ จำนวน 5 ช่องทาง ประกอบด้วย 1) เว็บไซต์ 2) เฟซบุ๊ก 3) ยูทูบ 4) อินสตาแกรม 5) ไลน์

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลของการสื่อสารความรับผิดชอบต่อทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ที่มีต่อความไว้วางใจ การสนับสนุนและการรับรู้คุณค่าตราสินค้าในธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย เนื่องจากยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาทั้งนี้ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษานี้จะสร้างประโยชน์ เพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจน้ำมัน ตระหนักถึงความสำคัญของการสื่อสารความรับผิดชอบต่อทางสังคมผ่านสื่อออนไลน์ และเลือกใช้สื่อออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงผู้ปฏิบัติงานด้านความรับผิดชอบต่อทางสังคมขององค์กรสามารถนำผลการศึกษานี้ไปใช้วางแผนการสื่อสาร เพื่อสร้างความไว้วางใจ การสนับสนุน และคุณค่าตราสินค้า และเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์ธุรกิจหรือองค์กร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเปิดรับความรับผิดชอบต่อทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ที่มีต่อธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ (1) ด้านความไว้วางใจ (2) ด้านการสนับสนุน และ (3) ด้านการรับรู้คุณค่าตราสินค้า

2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการเปิดรับความรับผิดชอบต่อทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ที่มีต่อธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ (1) ด้านความไว้วางใจ (2) ด้านการสนับสนุน และ (3) ด้านการรับรู้คุณค่าตราสินค้า

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามขั้นตอนดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรที่เป็นสมาชิกในเพจเฟซบุ๊กธุรกิจน้ำมันในเพจของสถานบริการน้ำมันในประเทศไทยจำนวน 7 แห่ง ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรคำนวณของ Cochran (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2561) ระดับความน่าเชื่อถือร้อยละ 95 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 385 คน เพื่อป้องกันการคลาดเคลื่อน ได้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ในการสุ่มเพจเฟซบุ๊กขั้นตอนที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 เพจที่มียอดผู้ติดตาม 400,000 คน ขึ้นไป และ กลุ่มที่ 2 เพจที่มียอดผู้ติดตามน้อยกว่า 400,000 คน จากนั้นขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยก็จะทำการสุ่มโดยการจับฉลากจากเพจทั้ง 2 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ 1 จำนวน 2 เพจ และกลุ่มที่ 2 จำนวน 3 เพจ ขั้นตอนที่ 3 ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Sampling) โดยเทียบสัดส่วนจริง จึงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 400 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ผ่านแบบฟอร์ม Google form โดยใช้คำถามปลายปิด (Close-Ended Question) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ ตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้ 1) คำถามเกี่ยวกับการเปิดรับการสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ 2) คำถามเกี่ยวกับความไว้วางใจต่อธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย 3) คำถามเกี่ยวกับการเป็นผู้สนับสนุนในธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย 4) คำถามเกี่ยวกับคุณค่าตราสินค้าของธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ 1) ระดับการเปิดรับการสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ เป็นประจำ (7 ครั้งต่อสัปดาห์) = 5 คะแนน 2) ระดับการเปิดรับการสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ บ่อยครั้ง (5 - 6 ครั้ง ต่อสัปดาห์) = 4 คะแนน 3) ระดับการเปิดรับการสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ บางครั้ง (3 - 4 ครั้ง ต่อสัปดาห์) = 3 คะแนน 4) ระดับการเปิดรับการสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ นาน ๆ ครั้ง (1 - 2 ครั้ง ต่อสัปดาห์) = 2 คะแนน และ 5) ระดับการเปิดรับการสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ ไม่เคยเลย (0 ครั้ง ต่อสัปดาห์) = 1 คะแนน และระดับความไว้วางใจ/ การสนับสนุน/ การรับรู้คุณค่าตราสินค้า ระดับมากที่สุด = 5 คะแนน ระดับมาก = 4

คะแนน ระดับปานกลาง = 3 คะแนน ระดับน้อย = 2 คะแนน และระดับน้อยที่สุด = 1 คะแนน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือได้ดำเนินการดังนี้ 1) การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ได้นำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาจัดทำแบบสอบถามขึ้นเสร็จสมบูรณ์แล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน โดยใช้การวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ (The Index of Item Objective Congruence: IOC) (สุรพงษ์ คงสัตย์ อีรชาติธรรมวงศ์, 2551) และหลังจากนั้นใช้สูตรของ Rovinelli and Hambleton (1977) ซึ่งคะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในช่วง 0.67 - 1 โดยค่าดัชนีความสอดคล้องซึ่งข้อคำถามที่ยอมรับได้เพราะมีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป 2) ทดสอบความเชื่อมั่นนำแบบสอบถามไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นเพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งกำหนดค่าความเชื่อมั่นจะต้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.7 สามารถใช้ในการเก็บและรวบรวมข้อมูลได้ (Cronbach, L, 1990) โดยการหาความเชื่อมั่น จำแนกตามตัวแปรได้ดังต่อไปนี้ 1) การสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรของธุรกิจน้ำมันในประเทศไทยผ่านเว็บไซต์ 0.973 2) การสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรของธุรกิจน้ำมันในประเทศไทยผ่านเฟซบุ๊ก 0.993 3) การสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรของธุรกิจน้ำมันในประเทศไทยผ่านยูทูบ 0.897 4) การสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรของธุรกิจน้ำมันในประเทศไทยผ่านอินสตาแกรม 0.988 5) การสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรของธุรกิจน้ำมันในประเทศไทยผ่านไลน์ 0.905 และความไว้วางใจในธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย 0.948 การเป็นผู้สนับสนุนในธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย 0.869 การรับรู้คุณค่าตราสินค้าในธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย 0.809

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ ด้วย Google Form โดยนำลิงก์แบบสอบถามที่จัดทำขึ้นมาไปเผยแพร่ในเพจเฟซบุ๊กในเพจของสถานบริการน้ำมันในประเทศไทยจำนวน 7 เพจ ซึ่งเป็นวิธีการสำรวจที่เหมาะสมและตรงกับกลุ่มเป้าหมาย

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Description Statistics Analysis) โดยใช้สถิติในการวิจัย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation และการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics Analysis) โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis: MRA) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การเปิดรับการสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ในธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ (1) ด้านความไว้วางใจ (2) ด้านการสนับสนุน และ (3) ด้านการรับรู้คุณค่าตราสินค้า แสดงผลการวิจัยเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1) ผลศึกษาการเปิดรับความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ การเปิดรับการสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ในธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับบางครั้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.88 (S.D. = 1.10) เมื่อพิจารณาแยกประเภทสื่อออนไลน์ พบว่า ส่วนใหญ่มีการเปิดรับการสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านเฟซบุ๊ก (Facebook) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.13 (S.D. = 1.16) รองลงมาคือ มีการเปิดรับการสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านเว็บไซต์ (Website) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 (S.D. = 1.12) มีการเปิดรับการสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านยูทูบ (YouTube) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.91 (S.D. = 1.21) มีการเปิดรับการสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านไลน์ (Line) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.34 และมีการเปิดรับการสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านอินสตาแกรม (Instagram) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.56 (S.D. = 1.39) รายละเอียด ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางสรุปผลการเปิดรับการสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	การแปล ความหมาย
เว็บไซต์ (Website)	3.09	1.12	บางครั้ง
เฟซบุ๊ก (Facebook)	3.13	1.16	บางครั้ง
ยูทูบ (YouTube)	2.91	1.21	บางครั้ง
อินสตาแกรม (Instagram)	2.56	1.39	นาน ๆ ครั้ง
ไลน์ (Line)	2.71	1.34	บางครั้ง
การเปิดรับการสื่อสารความรับผิดชอบทาง สังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์	2.88	1.10	บางครั้ง

2) ผลการศึกษาการเปิดรับการสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ในธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ (1) ด้านความไว้วางใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.86 (2) การเป็นผู้สนับสนุนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.91 (3) การรับรู้คุณค่าตราสินค้าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มี

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.74 รายละเอียด ดังแสดงในตารางที่ 2 3 และ 4 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความไว้วางใจต่อธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย

ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	การแปลความหมาย
ท่านเห็นว่าสินค้าและบริการของธุรกิจน้ำมันในประเทศไทยมีคุณภาพตามที่แจ้งไว้จริง	3.33	0.86	ปานกลาง
ท่านเห็นว่าสินค้าและบริการของธุรกิจน้ำมันในประเทศไทยมีความน่าเชื่อถือ	3.36	0.92	ปานกลาง
ท่านเห็นว่าสินค้าและบริการของธุรกิจน้ำมันในประเทศไทยเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	3.21	0.98	ปานกลาง
ท่านเห็นว่าธุรกิจน้ำมันในประเทศไทยเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้องกับผู้บริโภค	3.06	1.12	ปานกลาง
ท่านเห็นว่าธุรกิจน้ำมันในประเทศไทยมีการดำเนินงานที่มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค	3.33	1.01	ปานกลาง
ท่านเห็นว่าธุรกิจน้ำมันในประเทศไทยมีการจัดการปัญหาหรืออุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจขององค์กรได้อย่างเหมาะสม	3.33	0.98	ปานกลาง
รวม	3.27	0.86	ปานกลาง

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเป็นผู้สนับสนุนต่อธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย

ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	การแปลความหมาย
ท่านมีความตั้งใจที่จะใช้สินค้า และบริการของธุรกิจน้ำมันในประเทศไทย	3.62	0.99	มาก
ท่านมีความตั้งใจที่จะใช้ซ้ำในสินค้า และบริการธุรกิจน้ำมันในประเทศไทย	3.63	0.97	มาก
ท่านมีความตั้งใจที่จะบอกต่อภาพลักษณ์ที่ดี หรือสินค้าและบริการของธุรกิจน้ำมันในประเทศไทย	3.34	1.09	ปานกลาง
ท่านมีความตั้งใจที่จะให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานต่าง ๆ ของธุรกิจน้ำมันในประเทศไทย	3.38	1.05	ปานกลาง

ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	การแปล ความหมาย
ท่านความตั้งใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดโดยธุรกิจน้ำมันในประเทศไทย	3.11	1.14	ปานกลาง
รวม	3.42	0.91	มาก

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้คุณค่าตราสินค้าของธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	การแปล ความหมาย
ด้านความภักดีต่อตราสินค้า	3.40	0.99	ปานกลาง
ด้านการรู้จักตราสินค้า	3.78	0.82	มาก
ด้านการรับรู้ในคุณภาพตราสินค้า	3.56	0.75	มาก
ความเชื่อมโยงกับตราสินค้า	3.45	0.85	มาก
รวม	3.54	0.74	มาก

2. ผลการศึกษาอิทธิพลของการเปิดรับความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ที่มีต่อธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย ในด้านต่าง ๆ ได้แก่

1) ด้านความไว้วางใจ สมมติฐานที่ 1 การเปิดรับความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจ (Trust) จากการวิเคราะห์ข้อมูลการเปิดรับความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ทั้ง 5 ช่องทาง ได้แก่ เว็บไซต์ (Website) เฟซบุ๊ก (Facebook) ยูทูบ (YouTube) อินสตาแกรม (Instagram) และ ไลน์ (Line) สามารถอธิบายการแปรผันต่อความไว้วางใจในธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย ได้ร้อยละ 43.9 (Adjusted R Square = 0.439) และเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ ให้คงที่แล้ว มีตัวแปรอิสระ 3 ตัวที่มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจในธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทยนั้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเรียงลำดับค่าอิทธิพลดังนี้ 1) การเปิดรับความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านเฟซบุ๊ก (Facebook) มีค่าอิทธิพลที่ระดับ 0.560 2) การเปิดรับความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านยูทูบ (YouTube) มีค่าอิทธิพลที่ระดับ 0.264 และ 3) การเปิดรับความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านอินสตาแกรม (Instagram) มีค่าอิทธิพลที่ระดับ 0.168 รายละเอียด ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ตารางการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของการเปิดรับความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจในธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย

ความไว้วางใจในธุรกิจน้ำมัน ของผู้บริโภคชาวไทย	b	Beta (β)	t	Sig.t
เว็บไซต์ (Website)	0.075	0.097	1.302	0.194
เฟซบุ๊ก (Facebook)	0.419	0.560	7.077	0.000*
ยูทูบ (YouTube)	0.188	0.264	3.949	0.000*
อินสตาแกรม (Instagram)	0.104	0.168	2.381	0.018*
ไลน์ (Line)	0.051	0.079	1.114	0.266
Adjusted R Square = 0.439, F = 63.384, Sig.F = 0.000*				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2) ด้านการสนับสนุน สมมติฐานที่ 2 การเปิดรับความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ มีอิทธิพลต่อการสนับสนุน (Advocacy) จากการวิเคราะห์ข้อมูลการเปิดรับความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ทั้ง 5 ช่องทาง ได้แก่ เว็บไซต์ (Website) เฟซบุ๊ก (Facebook) ยูทูบ (YouTube) อินสตาแกรม (Instagram) และ ไลน์ (Line) สามารถอธิบายการแปรผันต่อการสนับสนุนในธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย ได้ร้อยละ 32.9 (Adjusted R Square = 0.329) และเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ ให้คงที่แล้ว มีตัวแปรอิสระ 3 ตัวที่มีอิทธิพลต่อการสนับสนุนในธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทยนั้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเรียงลำดับค่าอิทธิพลดังนี้ 1) การเปิดรับความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านเฟซบุ๊ก (Facebook) มีค่าอิทธิพลที่ระดับ 0.309 2) การเปิดรับความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านเว็บไซต์ (Website) มีค่าอิทธิพลที่ระดับ 0.190 และ 3) การเปิดรับความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านอินสตาแกรม (Instagram) มีค่าอิทธิพลที่ระดับ 0.166 รายละเอียด ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ตารางการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของการเปิดรับความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ มีอิทธิพลต่อการสนับสนุนในธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย

การสนับสนุนในธุรกิจน้ำมัน ของผู้บริโภคชาวไทย	b	Beta (β)	t	Sig.t
เว็บไซต์ (Website)	0.155	0.190	2.338	0.020*
เฟซบุ๊ก (Facebook)	0.244	0.309	3.574	0.000*
ยูทูบ (YouTube)	0.103	0.138	1.885	0.060
อินสตาแกรม (Instagram)	0.109	0.166	2.160	0.031*
ไลน์ (Line)	0.102	0.150	1.930	0.054
Adjusted R Square = 0.329, F = 40.212, Sig.F = 0.000*				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) ด้านการรับรู้คุณค่าตราสินค้า สมมติฐานที่ 3 การเปิดรับความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ มีอิทธิพลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้า (Brand Equity) จากการวิเคราะห์ข้อมูลการเปิดรับความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ทั้ง 5 ช่องทาง ได้แก่ เว็บไซต์ (Website) เฟซบุ๊ก (Facebook) ยูทูบ (YouTube) อินสตาแกรม (Instagram) และ ไลน์ (Line) สามารถอธิบายการแปรผันต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้าในธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย ได้ร้อยละ 38.3 (Adjusted R Square = 0.383) และเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ ให้คงที่แล้ว มีตัวแปรอิสระ 5 ตัวที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้าในธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทยนั้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเรียงลำดับค่าอิทธิพลดังนี้ 1) การเปิดรับความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านเว็บไซต์ (Website) มีค่าอิทธิพลที่ระดับ 0.409 2) การเปิดรับความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านเฟซบุ๊ก (Facebook) มีค่าอิทธิพลที่ระดับ 0.316 3) การเปิดรับความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านยูทูบ (YouTube) มีค่าอิทธิพลที่ระดับ 0.273 4) การเปิดรับความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านไลน์ (Line) มีค่าอิทธิพลที่ระดับ 0.177 และ 5) การเปิดรับความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านอินสตาแกรม (Instagram) มีค่าอิทธิพลที่ระดับ 0.202 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ตารางการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของการเปิดรับความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ มีอิทธิพลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้าในธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย

การรับรู้คุณค่าตราสินค้าในธุรกิจน้ำมัน ของผู้บริโภคชาวไทย	b	Beta (β)	t	Sig.t
เว็บไซต์ (Website)	0.272	0.409	5.243	0.000*
เฟซบุ๊ก (Facebook)	0.203	0.316	3.810	0.000*
ยูทูบ (YouTube)	0.167	0.273	3.895	0.000*
อินสตาแกรม (Instagram)	0.108	0.202	2.731	0.007*
ไลน์ (Line)	0.098	0.177	2.368	0.018*
Adjusted R Square = 0.383, F = 50.617, Sig.F = 0.000*				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์การเปิดรับการสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ในธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ (1) ด้านความไว้วางใจ (2) ด้านการสนับสนุน และ (3) ด้านการรับรู้คุณค่าตราสินค้า แสดงผลการวิจัยเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1) ผลศึกษาการเปิดรับความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ การเปิดรับการสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ในธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับบางครั้ง เมื่อพิจารณาแยกประเภทสื่อออนไลน์ ส่วนใหญ่มีการเปิดรับการสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านเฟซบุ๊ก รองลงมาคือ มีการเปิดรับการสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านเว็บไซต์ มีการเปิดรับการสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านยูทูบ มีการเปิดรับการสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านไลน์ และมีการเปิดรับการสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านอินสตาแกรม ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับความรับผิดชอบทางสังคมผ่านเฟซบุ๊ก มีค่าอิทธิพลสูงสุด ซึ่ง Statista กล่าวไว้ว่า เฟซบุ๊กเป็นแพลตฟอร์มที่คนไทยนิยมใช้สูงที่สุดเมื่อเทียบกับแพลตฟอร์มอื่น ๆ ยิ่งไปกว่านั้นพบว่าร้อยละ 81.3 ของประชากรไทยเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์และใช้เวลาโดยเฉลี่ยถึง 3 ชั่วโมงต่อวัน ซึ่งเป็นตัวเลขที่สูงมาก หากเทียบกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของประชากรทั่วโลก (Statista, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Atkin, C. K, 1973) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริโภคที่เปิดรับข่าวสารนั้น ยังเปิดรับข่าวสารบ่อยครั้งและมีระยะเวลานาน ยังมีความรู้ ความเข้าใจต่อเหตุการณ์ต่างๆ และของ Mcleod, J. (1972) ได้ระบุว่าตัวชี้วัดที่ใช้ในการเปิดรับมีทั้งหมด 2 ประเภท คือ เวลาที่ใช้กับสื่อ และความถี่ในการใช้สื่อซึ่งตรงกับคำถามในแบบสอบถามสำหรับงานวิจัยนี้

2) ผลการศึกษาการเปิดรับการสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ในธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ (1) ด้านความไว้วางใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.86 ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีความไว้วางใจต่อธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย มีความไว้วางใจต่อสินค้าและบริการของธุรกิจน้ำมันในประเทศไทยมีความน่าเชื่อถือเป็นประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เนื่องจากผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังมีความศรัทธาในธุรกิจน้ำมันในประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความไว้วางใจต่อการดำเนินงานที่มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค การจัดการปัญหาหรืออุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจขององค์กรได้อย่างเหมาะสม และมีคุณภาพตามที่แจ้งไว้จริง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีของ (Morgan, R., & Hunt, S, 1994) ได้ให้ความหมายของความไว้วางใจว่า ความไว้วางใจ เกิดจากความเชื่อมั่น และความน่าเชื่อถือขององค์กร อันเป็นสิ่งที่สำคัญของความสัมพันธ์เชิงบวกของลูกค้ากับองค์กร (2) การเป็นผู้สนับสนุนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.91 ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างการเป็นผู้สนับสนุนต่อธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย มีการเป็นผู้สนับสนุนต่อความตั้งใจที่จะใช้ซ้ำในสินค้าและบริการธุรกิจน้ำมันเป็นประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เนื่องจากผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความตั้งใจที่จะใช้สินค้าและบริการของธุรกิจน้ำมัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าผู้บริโภค

มีการให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานต่าง ๆ ของธุรกิจน้ำมันในประเทศไทย สอดคล้องกับทฤษฎีแนวคิดของ (Bourdeau, L. B, 2005) กล่าวว่า ผู้บริโภคให้การสนับสนุนสินค้าหรือบริการของบริษัทด้วยความเต็มใจ และเกิดการแนะนำสินค้าและบริการแก่บุคคลรอบข้าง หรือผ่านช่องทางแพลตฟอร์มออนไลน์ (3) การรับรู้คุณค่าตราสินค้าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.74 ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้คุณค่าตราสินค้าต่อธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย ในมิติของการรู้จักตราสินค้ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด เนื่องจากธุรกิจน้ำมันมีการใช้สื่อออนไลน์ประเภทต่าง ๆ ทำให้ผู้บริโภครู้สึกคุ้นเคย จดจำตราสินค้า และเป็นที่รู้จักตราสินค้าของธุรกิจน้ำมันในประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีของ (Kotler, P., & Keller, K. L, 2016) ได้ให้คำนิยาม คุณค่าตราสินค้าว่า การรู้จักชื่อหรือสัญลักษณ์ของสินค้าในมุมมองเชิงบวกของลูกค้า ด้วยการตอบสนองต่อสินค้าและบริการที่แตกต่าง

2. ผลการศึกษาอิทธิพลของการเปิดรับความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ที่มีต่อธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย ในด้านต่าง ๆ ได้แก่

1) ด้านความไว้วางใจ (Trust) มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเรียงลำดับค่าอิทธิพลทั้ง 5 ช่องทาง ได้แก่ เว็บไซต์ (Website) เฟซบุ๊ก (Facebook) ยูทูบ (YouTube) อินสตาแกรม (Instagram) และ ไลน์ (Line) สามารถอธิบายการแปรผันต่อความไว้วางใจในธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย ได้ร้อยละ 43.9 (Adjusted R Square = 0.439) และเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ ให้คงที่แล้ว มีตัวแปรอิสระ 3 ตัวที่มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจในธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทยนั้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเรียงลำดับค่าอิทธิพลดังนี้ 1) เฟซบุ๊ก (Facebook) มีค่าอิทธิพลที่ระดับ 0.560 2) ยูทูบ (YouTube) มีค่าอิทธิพลที่ระดับ 0.264 และ 3) อินสตาแกรม (Instagram) มีค่าอิทธิพลที่ระดับ 0.168 จึงสรุปได้ว่าเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนด นอกจากนี้สื่อออนไลน์สามารถใช้งานได้อย่างหลากหลายรวมถึงแอปพลิเคชันที่มากมาย เช่น เฟซบุ๊ก, ยูทูบ เป็นต้น นอกจากนี้สื่อออนไลน์ไม่ใช่เพียงแต่ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล แต่ยังรวมถึงองค์กร หรือกลุ่มคน ซึ่งมีงานวิจัยศึกษาของ น้ำทิพย์ วิภาวิน ที่เกี่ยวข้องกับสื่อออนไลน์กล่าวว่า สื่อออนไลน์ให้เกิดความสัมพันธ์ในสังคม (Social Relation) (น้ำทิพย์ วิภาวิน, 2558) และ Nyhan & Marlowe กล่าวว่า การเชื่อมโยงความสนใจของผู้ใช้งาน เรื่องราว ภาพ กิจกรรม เหตุการณ์เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นผลให้องค์กรต่าง ๆ ใช้สื่อออนไลน์เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจแก่ผู้บริโภค หรือบุคคลทั่วไป ความสัมพันธ์ดังกล่าวสามารถสร้าง การรับรู้ ทัศนคติที่ดีในเชิงบวก ซึ่งเป็นรากฐานของความไว้วางใจ (Nyhan, R. C., & Marlowe, H. A, 1997) นอกจากนี้ Mishra ได้นิยามของความไว้วางใจไว้ว่าเป็นความเต็มใจที่มั่นคงของบุคคลที่มีต่อบุคคลอื่น โดยเชื่อว่าบุคคลนั้น มี

ความสามารถ (Competent) มีความเปิดเผย (Open) มีความสนใจห่วงใย (Concerned) และมีความน่าเชื่อถือ (Reliable) (Mishra, A, 1996) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรมน บุญศาสตร์ ที่ได้ศึกษา องค์การรับผิดชอบต่อสังคม : ทัศนคติ และการตอบสนองด้านคุณภาพการบริการภาพลักษณ์องค์กร ความไว้วางใจ ความตั้งใจซื้อและการบอกผู้บริโภคนอกระชั้น ซึ่งพบว่า กลุ่มผู้บริโภคเจนเนอเรชั่น ซี ในประเทศไทย ให้ความสำคัญกับรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยพิจารณาความรับผิดชอบต่อสังคมออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการให้เพื่อสังคม ด้านจริยธรรม และด้านกฎหมายตามลำดับ มีความมีผลกระทบในเชิงบวก กับทัศนคติและการตอบสนองด้านคุณภาพและบริการขององค์กร อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมความตั้งใจซื้อและสนับสนุนซึ่งก่อให้เกิดสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บริโภค และเป็นผลดีต่อองค์กรได้ในระยะยาว (วรมน บุญศาสตร์, 2559)

2) ด้านการสนับสนุน (Advocacy) ในธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย มีอิทธิพลต่อการสนับสนุนในธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทยนั้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเรียงลำดับค่าอิทธิพลทั้ง 5 ช่องทาง ได้แก่ เว็บไซต์ (Website) เฟซบุ๊ก (Facebook) ยูทูบ (YouTube) อินสตาแกรม (Instagram) และ ไลน์ (Line) สามารถอธิบายการแปรผันต่อการสนับสนุนในธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย ได้ร้อยละ 32.9 (Adjusted R Square = 0.329) และเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ ให้คงที่แล้ว มีตัวแปรอิสระ 3 ตัวที่มีอิทธิพลต่อการสนับสนุนในธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทยนั้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเรียงลำดับค่าอิทธิพลดังนี้ 1) เฟซบุ๊ก (Facebook) มีค่าอิทธิพลที่ระดับ 0.309 2) ผ่านเว็บไซต์ (Website) มีค่าอิทธิพลที่ระดับ 0.190 และ 3) อินสตาแกรม (Instagram) มีค่าอิทธิพลที่ระดับ 0.166 จึงสรุปได้ว่าเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bonsu กล่าวไว้ว่า การสนับสนุนดังกล่าวก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภค (Bonsu, S. K, 2018) และงานวิจัยของ Badrinarayanan & Laverie กล่าวไว้ว่า การที่ผู้บริโภคมีความยินดีที่จะสนับสนุนและส่งเสริมตราสินค้า พวกเขาจะต้องมีความรู้สึกอย่างลึกซึ้งและมีส่วนร่วมในการเชื่อมโยงกับตัวสินค้า เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความตั้งใจในการแนะนำตราสินค้าหนึ่งเป็นอันแรกในใจของผู้สนับสนุน (Badrinarayanan, V., & Laverie, D. A, 2013) ในทำนองเดียวกัน นภฤต วันตะเมล์ ได้ให้ความหมายว่า การสนับสนุนคือการสื่อสารระหว่างผู้บริโภคด้วยกันเอง เป็นสื่อสารรูปแบบหนึ่งจากบุคคลหนึ่งสู่บุคคลหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมการตลาดของผลิตภัณฑ์หนึ่งโดยการถ่ายทอดเรื่องราวจากการใช้ผลิตภัณฑ์นั้นไปยังบุคคลรอบตัว หรือบุคคลที่ติดตามบุคคลนั้น ๆ อยู่และอาจผสมผสานกับอารมณ์และความรู้สึกส่วนตัวของผู้ส่งสาร นอกจากนี้การแบ่งปันประสบการณ์ที่ตนเองได้รับจากสินค้าและบริการผ่านสื่อออนไลน์มีหลายรูปแบบ เช่น การแชร์

ข้อความ ภาพ หรือภาพเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องกับตัวสินค้าผ่านเฟซบุ๊กส่วนตัว ไลน์ และยูทูบ เป็นต้น (นฤกต วันตะเมธ, 2555)

3) ด้านการรับรู้คุณค่าตราสินค้า (Brand Equity) จากการวิเคราะห์ข้อมูลการเปิดรับความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ทั้ง 5 ช่องทาง ได้แก่ เว็บไซต์ (Website) เฟซบุ๊ก (Facebook) ยูทูบ (YouTube) อินสตาแกรม (Instagram) และ ไลน์ (Line) สามารถอธิบายการแปรผันต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้าในธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย ได้ร้อยละ 38.3 ($\text{Adjusted R Square} = 0.383$) และเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ ให้คงที่แล้ว มีตัวแปรอิสระ 5 ตัวที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้าในธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทยนั้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 โดยเรียงลำดับค่าอิทธิพล ดังนี้ 1) เว็บไซต์ (Website) มีค่าอิทธิพลที่ระดับ 0.409 2) เฟซบุ๊ก (Facebook) มีค่าอิทธิพลที่ระดับ 0.316 3) ผ่านยูทูบ (YouTube) มีค่าอิทธิพลที่ระดับ 0.273 4) ผ่านไลน์ (Line) มีค่าอิทธิพลที่ระดับ 0.177 และ 5) อินสตาแกรม (Instagram) มีค่าอิทธิพลที่ระดับ 0.202 จึงสรุปได้ว่าเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนด ซึ่งในช่องทางการประชาสัมพันธ์ตราสินค้าผ่านสื่อออนไลน์ในด้านความรับผิดชอบทางสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อตราสินค้าสร้างภาพจำที่ชัดเจนแก่ผู้ใช้งานสื่อออนไลน์ เช่น ชื่อและสัญลักษณ์ อีกทั้งยังช่วยเพิ่มหรือลดมูลค่าของสินค้าและบริการ ซึ่งส่งผลต่อความพึงพอใจและการตัดสินใจซื้อในครั้งต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ Aaker ที่ได้กล่าวว่า ตามหลักการสร้างคุณค่าตราสินค้าได้แยกคุณค่าตราสินค้าออกเป็น 5 ด้าน คือ ความภักดีต่อตราสินค้า (Brand Loyalty) การรู้จักตราสินค้า (Name Awareness) คุณภาพที่รับรู้ (Perceive duality) ความเชื่อมโยงกับตราสินค้า (Brand Associations) และ สินทรัพย์ประเภทอื่น ๆ (Other Property Brand Assets) (Aaker, D. A, 1991) ขณะที่ Kotler & Keller ได้ให้คำนิยาม คุณค่าตราสินค้าว่าการรู้จักชื่อหรือสัญลักษณ์ของสินค้าในมุมมองเชิงบวกของลูกค้าด้วยการตอบสนองต่อสินค้าและบริการที่แตกต่างกัน พฤติกรรมดังกล่าวส่งผลต่อความชื่นชอบตราสินค้าของลูกค้าที่นอกเหนือจากคุณภาพสินค้าและ ผู้บริโภคมีการแสดงออกว่าชอบผลิตภัณฑ์หนึ่งมากกว่าอีกผลิตภัณฑ์ภายใต้เงื่อนไขเดียวกัน สินค้าและบริการที่ใกล้เคียงกัน นอกจากนี้การที่ผู้บริโภคยินดีจ่ายเพิ่มให้กับตราสินค้าใดสินค้าหนึ่งนั้นสามารถนำมาพิจารณาเพื่อวัดคุณค่าตราสินค้านั้น ๆ ได้ (Kotler, P., & Keller, K. L, 2016) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนมาศ ชัยศรี ที่ได้ศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรที่มีอิทธิพลต่อคุณค่าตราสินค้าและกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าของกลุ่มลูกค้าองค์กรประเทศไทย การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินธุรกิจด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมพบว่า ระดับการรับรู้ความสำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคม ส่งผลเชิงบวกต่อคุณค่าตราสินค้า และกระบวนการตัดสินใจอย่างมาก นอกจากนี้ยังส่งผลต่อการรับรู้ปัญหา และการค้นหาข้อมูล ตามลำดับ (ชนมาศ ชัยศรี, 2563)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1. การเปิดรับความผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์จากเฟซบุ๊ก (Facebook) มากที่สุด เมื่อพิจารณาแยกประเภทสื่อออนไลน์ ส่วนใหญ่มีการเปิดรับการสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านเฟซบุ๊ก รองลงมา คือ การเปิดรับการสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านเว็บไซต์ ยูทูบ ไลน์ และอินสตาแกรม ผู้ประกอบการธุรกิจน้ำมัน/ผู้ปฏิบัติงานด้านความผิดชอบทางสังคมขององค์กร ควรส่งเสริมการเผยแพร่ความผิดชอบทางสังคมขององค์กร ในช่องทางเฟซบุ๊ก (Facebook) อย่างสม่ำเสมอ 2. อิทธิพลของการเปิดรับความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านสื่อออนไลน์ที่มีต่อธุรกิจน้ำมันของผู้บริโภคชาวไทย ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) ด้านความไว้วางใจ (Trust) มี 3 ช่องทาง โดยเรียงลำดับดังนี้ (1) เฟซบุ๊ก (Facebook) (2) ยูทูบ (YouTube) และ (3) อินสตาแกรม (Instagram) ผู้ประกอบการธุรกิจน้ำมัน/ผู้ปฏิบัติงานด้านความผิดชอบทางสังคมขององค์กร ควรส่งเสริมการเผยแพร่ข้อมูลความผิดชอบทางสังคมขององค์กรเกี่ยวกับความไว้วางใจผ่านสื่อออนไลน์ ในช่องทาง 3 ช่องดังกล่าว เพื่อให้สอดคล้องกับการเปิดรับความไว้วางใจที่มากที่สุด 2) ด้านการสนับสนุน (Advocacy) มี 3 ช่องทาง โดยเรียงลำดับดังนี้ (1) เฟซบุ๊ก (Facebook) (2) เว็บไซต์ (Website) และ (3) การเปิดรับความรับผิดชอบทางสังคมขององค์กรผ่านอินสตาแกรม (Instagram) ผู้ประกอบการธุรกิจน้ำมัน/ผู้ปฏิบัติงานด้านความผิดชอบทางสังคมขององค์กร ควรส่งเสริมการเผยแพร่ข้อมูลความผิดชอบทางสังคมขององค์กรเกี่ยวกับการสนับสนุนผ่านสื่อออนไลน์ ในช่องทาง 3 ช่องดังกล่าว เพื่อให้สอดคล้องกับการเปิดรับการสนับสนุนที่มากที่สุด 3) ด้านการรับรู้คุณค่าตราสินค้า (Brand Equity) มี 5 ช่องทาง โดยเรียงลำดับดังนี้ (1) เว็บไซต์ (Website) (2) เฟซบุ๊ก (Facebook) (3) ยูทูบ (YouTube) (4) ไลน์ (Line) และ (5) อินสตาแกรม (Instagram) ผู้ประกอบการธุรกิจน้ำมัน/ผู้ปฏิบัติงานด้านความผิดชอบทางสังคมขององค์กร ควรส่งเสริมการเผยแพร่ข้อมูลความผิดชอบทางสังคมขององค์กรเกี่ยวกับการรับรู้คุณค่าตราสินค้าผ่านสื่อออนไลน์ ในช่องทาง 5 ช่องดังกล่าว เพื่อให้สอดคล้องกับการเปิดรับการรับรู้คุณค่าตราสินค้าที่มากที่สุด ดังนั้นควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการเปิดรับการสื่อสารความรับผิดชอบทางสังคมผ่านสื่อออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ภาพ คลิปวิดีโอสั้นๆ คำบรรยาย อินโฟกราฟ เพื่อให้อยู่เหมาะสมกับสื่อออนไลน์แต่ละประเภท เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ดีกด็อก เป็นต้น เพื่อให้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการประชาสัมพันธ์ให้มีรูปแบบที่ทันสมัย

เอกสารอ้างอิง

กรมธุรกิจพลังงาน. (2564). ข่าวพลังงานประจำวัน ธุรกิจน้ำมันภายในประเทศในประเทศไทย.

เรียกใช้เมื่อ 30 ตุลาคม 2565 จาก <https://www.energynewscenter.com/>

- ชนมาศ ชัยศรี. (2563). การศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรที่มีอิทธิพลต่อคุณค่าตราสินค้าและกระบวนการตัดสินใจซื้อของกลุ่มลูกค้าองค์กรในประเทศไทย. วารสารเกษตรศาสตร์ธุรกิจประยุกต์, 16(24), 1-28.
- นชกฤต วันตะเมส. (2555). การสื่อสารการตลาด. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- น้ำทิพย์ วิภาวิน. (2558). Network in a Networked Society. วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ, 8(2), 119-127.
- วรมน บุญศาสตร์. (2559). องค์กรรับผิดชอบต่อสังคม : ทศนคติ และการตอบสนองด้านคุณภาพการบริการ ภาพลักษณ์องค์กร ความไว้วางใจ ความตั้งใจซื้อและการบอกต่อ ของกลุ่มผู้บริโภคเจนเนอเรชั่น ซี. วารสารการสื่อสารและการจัดการ นิต้า, 2(2), 1-18.
- วิภาดา วีระสัมฤทธิ์. (2553). ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) ที่มีผลต่อความจงรักภักดีของลูกค้าของบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน). เรียกใช้เมื่อ 3 พฤศจิกายน 2565 จาก http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Man/Phitchaya_L.pdf
- สุรพงษ์ คงสัตย์ ธีรชาติ ธรรมวงศ์. (2551). การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Aaker, D. A. (1991). Managing brand equity: Capitalizing on the value of a brand name. New York: Free Press.
- Atkin, C. K. (1973). New Model for Mass Communication Research. New York: The Free Press.
- Badrinarayanan, V., & Laverie, D. A. (2013). The Role of Manufacturers' Salespeople in Inducing Brand Advocacy by Retail Sales Associates. Journal of Marketing Theory and Practice. Retrieved Octcter 30, 2022, from <https://doi.org/10.2753/MTP1069-66792101041069-6679210104>
- Berry, L. L., Zeithaml, V. A., & Parasuman, A. (1990). Five imperatives for improving service quality. MIT Sloan Management Review, 31(4), 29.
- Bonsu, S. K. (2018). Corporate Social Responsibility Implementation Framework. Walden University: ProQuest Dissertations Publishing.
- Bourdeau, L. B. (2005). A New Examination of Service Loyalty: Identification of the Antecedents and Outcomes of Additional Loyalty Framework. In Dissertation, Ph.D. (Business Administration). Florida University. Photocopied.

- Cronbach, L. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. (5 th ed). New York: Harper Collins.
- Keller, K. L., Parameswaran, M. G., & Jacob, I. (2011). *Strategic Brand Management: Building, Measuring, and Managing Brand Equity*. Pearson. Retrieved November 3, 2022, from <https://books.google.co.th/books?id=cofhZbwwFuYC>
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2016). *A framework for marketing management*. (6th Ed.). England: Pearson Education Limited.
- Mishra, A. (1996). Organizational Responses to Crisis, The Centrality of Trust. *Open Journal of Social Sciences*, 3(3), 261-281.
- Morgan, R., & Hunt, S. (1994). The Commitment-Trust Theory of Relationship Marketing. *the journal of marketing*, 58(3) 20-38.
- Nyhan, R. C., & Marlowe, H. A. (1997). Development and Psychometric Properties of the Organizational Trust Inventory. Retrieved November 3, 2022, from <https://doi.org/10.1177/0193841x9702100505>
- Scott, J. T., & Maryman, J. (2016). Using social media as a tool to complement advocacy efforts. *Global Journal of Community Psycholgy Practive*, 7(5), 1-22.
- Standard. (2022). *ISO 26000 Social responsibility*. Retrieved November 3, 2022, from <https://www.iso.org/iso-26000-social-responsibility.html>
- Statista. (2565). *Social media in Thailand*. Retrieved November 3, 2022, from <https://www.statista.com/topics/8194/social-media-in-thailand/#topicOverview>

**การบริหารงานวิชาการกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
โรงเรียนอานวยวิทยานครปฐม***
**THE ACDEMIC AFFAIRS ADMINISTRATION AND
THE KEY COMPETENCIES OF STUDENT
IN AMNUAYWIT NAKHON PATHOM SCHOOL**

วิโรจน์ สุรสาคร^{*1}, สมบัติ เดชบารุง², ธิดาภรณ์ เพ็งหนู¹, ชญานันท์ นกัทธิธราไชย¹

Wiroth Surasakhon, Sombat Dejbamrung, Thidaporn Pengnoo, Chayanun Napatthirachanchai

¹นักวิชาการอิสระ

Independent academician, Thailand

²มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

South-East Asia University, Thailand

*Corresponding author E-mail: wrslocal9@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนอานวยวิทยานครปฐม 2) ศึกษาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยานครปฐม และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยานครปฐม เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาโรงเรียนอานวยวิทยานครปฐม จำนวน 25 คน และผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนอานวยวิทยานครปฐม จำนวน 314 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี และมอร์แกน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาโรงเรียนอานวยวิทยานครปฐม จำนวน 24 คน และผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนอานวยวิทยานครปฐม จำนวน 173 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ท มี 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนอานวยวิทยานครปฐม และตอนที่ 3 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) การ

* Received January 30, 2023; Revised March 24, 2023; Accepted April 20, 2023

บริหารงานวิชาการในโรงเรียนอานวยวิทยาคารปทุม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยาคารปทุม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก และ 3) การบริหารงานวิชาการกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยาคารปทุม มีความสัมพันธ์กันในทางบวก หรือมีความสัมพันธ์คล้อยตามกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, สมรรถนะสำคัญ, ของผู้เรียน

Abstract

The purposes of this research were to: 1) assess the academic affairs administration at Amnuaywit Nakhon Pathom School, 2) evaluate the key competencies of students at Amnuaywit Nakhon Pathom School, 3) determine the correlation between academic affairs administration and the key competencies of students at Amnuaywit Nakhon Pathom School. This research is descriptive research. The population were 25 teachers and 314 parents of students in Amnuaywit Nakhon Pathom School. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's table, resulting in a sample of 24 teachers and 173 parents. Simple random sampling was employed to select the participants. The research instrument was 5-point Likert scale questionnaire consisting of three parts: 1) general information of respondents, 2) academic administration in Amnuaywit Nakhon Pathom School, and 3) key competencies of students at Amnuaywit Nakhon Pathom School. Data analysis methods included frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient. The research findings revealed that: 1) the academic affairs administration at Amnuaywit Nakhon Pathom School was overall at a high level, with all dimensions rated highly. The dimensions were ranked by arithmetic mean value in descending order as follows: assessment evaluation and transfer of academic results, teaching management, academic planning, educational supervision, school curriculum development, development of educational quality assessment system, learning process development, guidance, technological media for education development, and research to improve educational quality; 2) the key competencies of students at Amnuaywit Nakhon

Pathom School were, in general, at a high level, with all dimensions rated highly. The dimensions were ranked by arithmetic mean value in descending order as follows: communication ability, ability to use technology, cognitive ability, problem-solving skills, and ability to use life skills, 3) a statistically significant positive correlation was found between academic affairs administration and the key competencies of students at Amnuaywit Nakhon Pathom School at the .01 level of significance.

Keywords: Academic Affairs Administration; Key Competencies; Student;

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยที่มีค่าอย่างยิ่งของสังคมและประเทศชาติ ประเทศใดที่มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพสูง และสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางสร้างสรรค์แล้ว ประเทศนั้นก็เจริญก้าวหน้ามีความ มั่งคั่ง และมั่นคงทั้งในทางเศรษฐกิจ การเมือง และทางสังคม แต่ถ้าหากประเทศใดขาดทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าหรือไม่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติได้ ประเทศก็พัฒนาไปได้อย่างยากความเจริญหรือความล้ำหลังของประเทศจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยทรัพยากรมนุษย์เป็นสำคัญ เพราะทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยหลัก ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาปัจจัยอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ก็มาจากทรัพยากรมนุษย์ทั้งสิ้น ประเทศต่าง ๆ จึงมุ่งหวังที่จะมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ และมีระบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ดีและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติ (กรรณิการ์ สุวรรณศรี, 2557)การที่จะสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพขึ้นมาในสังคมได้นั้น หนึ่งในปัจจัยสำคัญก็คือ การศึกษา (Education) การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ของมนุษย์ ดังนั้นการพัฒนาคนในระบบการจัดการศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการสร้างทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นทุนมนุษย์ ที่มีสติปัญญา มีความรู้ เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความสุข ให้สมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ ผ่านการจัดการด้านการศึกษามีคุณภาพเพื่อเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศ โดยให้เกิดการเรียนรู้ที่จะดำรงชีวิตอย่างมีความสุข พอเพียง และแบ่งปันโดยคำนึงถึงประโยชน์สุขของสังคมและประเทศชาติเป็นสำคัญ (อานวย ทองโปร่ง, 2560)พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม บัญญัติความมุ่งหมาย หลักการ และแนวการจัดการศึกษาว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข กระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ

ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วย ตนเองอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ นอกจากนี้ยังบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน ให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาได้ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด โดยรัฐต้องกำหนดนโยบาย และมาตรการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเอกชนในด้านการศึกษา การบริหาร และการจัดการศึกษาของเอกชนให้มีความเป็นอิสระ โดยมีการกำกับ ติดตาม การประเมินคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาจากรัฐ และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ การประเมิน คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ ซึ่งในปัจจุบัน การจัดการศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน เนื่องจากเป็นสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนทุกคน เพื่อใช้ในการเรียนรู้ การทำงาน และการใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพใน ครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศและโลก และเป็นฐานของสมรรถนะในระดับที่สูงกว่า เฉพาะงาน หรือสมรรถนะวิชาชีพ หรือสมรรถนะองค์กรในอนาคตของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

โรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม เป็นสถานศึกษาเอกชน ประเภทสามัญ จัดการศึกษาในระดับปฐมวัย และประถมศึกษา ที่ต้องจัดการศึกษาตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้บัญญัติไว้เช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ โดยจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้โดดเด่น เพื่อสร้างความไว้วางใจให้แก่ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้ามาเรียน แต่การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการทั่วไปที่มีประสิทธิภาพ การบริหารงบประมาณของผู้จัดการให้เพียงพออย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานบุคคล ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งการบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักและที่สำคัญอย่างยิ่ง หากสามารถบริหารงานวิชาการให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ก็จะส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการต่าง ๆ ผู้เรียนมีสมรรถนะที่สำคัญ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตจริงได้ นำมาซึ่งชื่อเสียงของโรงเรียน ผู้ปกครองให้ความไว้วางใจส่งบุตรหลานเข้ามาเรียน โรงเรียนสามารถดำรงอยู่และพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง

ผู้วิจัยซึ่งรับหน้าที่บริหารงานวิชาการของโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ เพราะการบริหารงานวิชาการเป็นงานหลัก และเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารโรงเรียน ให้มีคุณภาพ และบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากครู บุคลากร และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ร่วมคิดร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ หากสามารถบริหารงานวิชาการได้บรรลุตามเป้าหมาย ย่อมส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และคุณภาพการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามมาอย่างแน่นอน ประกอบกับ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) ให้กระทรวงศึกษาธิการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนตามหลักสูตรอิงมาตรฐานที่ใช้ในปัจจุบัน ไปสู่การเรียนรู้ที่พัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีนโยบายเรื่องการปรับหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ยุกระดับคุณภาพการศึกษา และคุณภาพของผู้เรียนให้มีความสำคัญ ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน โดยการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนสามารถดำเนินการได้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นหลักสูตรอิงมาตรฐานที่ใช้ในปัจจุบัน โดยการจัดการเรียนรู้บูรณาการตัวชี้วัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อกำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพบริบทของสถานศึกษา ความต้องการของนักเรียน และชุมชน โดยจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning เพื่อให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความสุขในการเรียน และสามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารงานวิชาการกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ จะเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการบริหารงานวิชาการ และการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และจะเป็นการกระตุ้นเตือนให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ และร่วมมือกันมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการให้มีคุณภาพ อันจะส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยใช้รูปแบบการวิจัยในลักษณะ กลุ่มตัวอย่างเดียว ศึกษาสถานการณ์ไม่มีการทดลอง (the one shot, non-experimental case study design) มีรายละเอียด ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. ครู โรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม จำนวน 25 คน
2. ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม จำนวน 314

คน

กลุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

1. ครู โรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม จำนวน 24 คน กำหนดขนาดของตัวอย่าง โดยใช้การเปิดตารางประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970)จากประชากร 25 คน ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 24 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม จำนวน 173 คน กำหนดขนาดของตัวอย่าง โดยใช้การเปิดตารางประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) จากประชากร 314 คน ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 173 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดดังนี้

1. ตัวแปรต้น เป็นตัวแปรเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม จำนวน 10 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 การวางแผนงานด้านวิชาการ หมายถึง การวางแผนงานด้านวิชาการ โดยการรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับงานวิชาการ โดยผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผนงานวิชาการ ผู้จัดการ และผู้รับใบอนุญาต อนุมัติแผนงานด้านวิชาการ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา การติดตาม และประเมินผลการทำงานไปสู่การปฏิบัติ

1.2 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำ ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข จัดให้มีวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนา

ผู้เรียน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ให้ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น
คณะกรรมการสถานศึกษา ให้ความเห็นชอบหลักสูตรสถานศึกษา นิเทศ ติดตาม ประเมินผล
และปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา

1.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำแผนการ
จัดการเรียนรู้ และจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ โดยเน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้สื่อการเรียน
การสอน และแหล่งการเรียนรู้ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมและพัฒนาความเป็นเลิศของผู้เรียน

1.4 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรมการ
เรียนรู้ ฝึกทักษะ กระบวนการคิด คิดเป็น ทำเป็น ให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัด
ของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
รักการอ่าน และใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง บูรณาการสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วน
สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
จัดสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลาทุก
สถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

1.5 การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การ
กำหนดระเบียบวิธีการวัด และประเมินผลของสถานศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำ
เอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา จัดการ
วัดและประเมินผลการเรียน การซ่อมเสริมกรณีที่มีผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน การพัฒนา
เครื่องมือในการวัดและประเมิน จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผล การเทียบโอน
ผลการเรียน การตัดสินผลการเรียน การอนุมัติผลการประเมิน และการสำเร็จการศึกษา

1.6 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา หมายถึง การ
กำหนดให้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการทำงานของผู้เรียน ครู
และผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา พัฒนาครู และผู้เรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยเพื่อการเรียนรู้
การใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวบรวม และเผยแพร่ผลการวิจัย เพื่อ
การเรียนรู้ และพัฒนาคุณภาพการศึกษา สนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการ
เรียนรู้ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

1.7 การนิเทศการศึกษา หมายถึง การสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการ
นิเทศภายใน ว่าเป็นกระบวนการพัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละบุคคลให้มีคุณภาพ
จัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั่วถึงต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ และเชื่อมโยงกับ
ระบบนิเทศการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด

1.8 การแนะแนว หมายถึง การกำหนดให้ทุกคนในสถานศึกษา มีส่วนร่วมใน
กระบวนการแนะแนว และการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดระบบการแนะแนว และดูแล

ช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจน ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมในเรื่องจิตวิทยาการแนะแนว และดูแลช่วยเหลือนักเรียน คัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม ทำหน้าที่ครูแนะแนว และครูประจำชั้น การส่งเสริมความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน ประสานงานด้านการแนะแนว ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน และเชื่อมโยงระบบแนะแนว และระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในลักษณะเครือข่ายการแนะแนว

1.9 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ และมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สร้างระบบประกันคุณภาพภายใน จัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ ข้อมูลมีความสมบูรณ์เป็นปัจจุบันเรียกใช้ง่าย สะดวก รวดเร็ว จัดทำแผนสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา ดำเนินการตามแผนพัฒนาสถานศึกษา และวงจรการพัฒนาคุณภาพ ตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา การสนับสนุนให้ครู ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) นำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบ รายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัด และเผยแพร่ต่อสาธารณชน

1.10 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง การวางแผนการจัดทำ และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พัฒนาครูในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา สร้างเครือข่ายทางวิชาการเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ปรับปรุงพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดทำ ผลิต ใช้ และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

2. ตัวแปรตาม เป็นตัวแปรเกี่ยวกับสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังนี้

2.1 ความสามารถในการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการ ใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัด และ ลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผล และความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2.2 ความสามารถในการคิด หมายถึง ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบเพื่อ

นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ หรือสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง และสังคมได้อย่างเหมาะสม

2.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสม บนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเองสังคม และสิ่งแวดล้อม

2.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกัน ในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหา และความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง และผู้อื่น

2.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี หมายถึง ความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้าน ต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเอง และสังคมในด้านการเรียนรู้การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ถูกต้องเหมาะสม และมีคุณธรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ มี 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน อำนวยวิทยนครพนธ์ และตอนที่ 3 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ลักษณะของแบบสอบถามใน ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert, R., 1967) โดยกำหนดค่าคะแนนของแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง การบริหารงานวิชาการ/สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง การบริหารงานวิชาการ/สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก
ระดับ 3 หมายถึง การบริหารงานวิชาการ/สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน อยู่ในระดับปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง การบริหารงานวิชาการ/สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน อยู่ในระดับน้อย
ระดับ 1 หมายถึง การบริหารงานวิชาการ/สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยจัดการประชุมครู เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำหนังสือถึงผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนอานวยวิทยาคารปทุม เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

3. ผู้วิจัยนำส่งแบบสอบถามไปให้ครู และผู้ปกครอง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวน 179 คน โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ และอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถาม เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และเก็บแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง

4. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามแล้วตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 179 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการ และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยาคารปทุม ใช้ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสต์ (Best) ดังนี้

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 4.50 - 5.00 แสดงว่า การบริหารงานวิชาการ/สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 3.50 - 4.49 แสดงว่า การบริหารงานวิชาการ/สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 2.50 - 3.49 แสดงว่า การบริหารงานวิชาการ/สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.50 - 2.49 แสดงว่า การบริหารงานวิชาการ/สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนอยู่ในระดับน้อย

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.00 - 1.49 แสดงว่า การบริหารงานวิชาการ/สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการที่สัมพันธ์กับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยาคารปทุม ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation coefficient)

ผลการวิจัย

1. การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนอานวยวิทยาคารปทุม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้ การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบ

โอนผลการเรียน ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.41) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.35) การวางแผนงานด้านวิชาการ ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.38) การนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.43) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.32) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.41) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.36) การการแนะแนว ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.46) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.39) และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.86$, S.D.=0.37) ตามลำดับรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม

การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การวางแผนงานด้านวิชาการ (x_1)	4.13	0.38	มาก
2. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา (x_2)	4.08	0.32	มาก
3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (x_3)	4.15	0.35	มาก
4. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (x_4)	3.97	0.36	มาก
5. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน (x_5)	4.21	0.41	มาก
6. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา (x_6)	3.86	0.37	มาก
7. การนิเทศการศึกษา (x_7)	4.10	0.43	มาก
8. การแนะแนว (x_8)	3.96	0.46	มาก
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (x_9)	4.02	0.41	มาก
10. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (x_{10})	3.89	0.39	มาก
รวม	4.04	0.39	มาก

2. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมาก ไปหาน้อย ดังนี้ ความสามารถในการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.39) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.56) ($\bar{X} = 3.78$, S.D.=0.70) ความสามารถในการคิด ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.38) ความสามารถในการแก้ปัญหา ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.35) และ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.58) ตามลำดับรายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ความสามารถในการสื่อสาร (y_1)	4.12	0.39	มาก
2. ความสามารถในการคิด (y_2)	3.89	0.38	มาก
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา (y_3)	3.81	0.35	มาก

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต (y_4)	3.76	0.38	มาก
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (y_5)	4.03	0.56	มาก
รวม	3.92	0.41	มาก

3. การบริหารงานวิชาการกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รายละเอียดตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน โดยการวิเคราะห์ค่าประสิทธิสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

การบริหารงาน วิชาการใน โรงเรียน	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม					
	y_1	y_2	y_3	y_4	y_5	y_{tot}
X_1	.354**	.422**	.377**	.502**	.440**	.544**
X_2	.467**	.450**	.369**	.475**	.430**	.501**
X_3	.344**	.456**	.586**	.495**	.379**	.620**
X_4	.278**	.488**	.448**	.419**	.232**	.518**
X_5	.400**	.518**	.439**	.440**	.315**	.578**
X_6	.355**	.433**	.526**	.601**	.479**	.605**
X_7	.213**	.228**	.243**	.216**	.109*	.299**
X_8	.357**	.462**	.495**	.487**	.400**	.589**
X_9	.339**	.485**	.490**	.484**	.423**	.572**
X_{10}	.495**	.446**	.425**	.546**	.457**	.585**
X_{tot}	.501**	.519**	.527**	.602**	.486**	.623**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05

อภิปรายผล

1. การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่าอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้รับใบอนุญาต ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม มีความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นภารกิจหลัก เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา มุ่งเน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ครูและนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ และ

พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และเป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิรติ ฉิมพุม ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร พบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (กิรติ ฉิมพุม, 2565) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุมพร พิมพ์สุตะ ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 อยู่ในระดับมาก (อุมพร พิมพ์สุตะ, 2564)

2. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม ให้ความสำคัญและปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ในเรื่องยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้สู่สมรรถนะตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และได้กำหนดแผนปฏิบัติการในการปรับปรุงหลักสูตรแกนกลางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร อีกทั้งโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม ได้จัดการอบรมให้คณะครูจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรู้ความสามารถในการทำงาน และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ญาณิน ปะติตัง ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน พบว่า สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ญาณิน ปะติตัง, 2565) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพัตรา วรรณมะกอก ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษากรณีโครงการเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน โรงเรียนป่าซาง จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า ระดับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนทั้ง 5 ประการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (สุพัตรา วรรณมะกอก, 2559)

3. การบริหารงานวิชาการกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันในทางบวก หรือมีความสัมพันธ์คล้ายตามกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเนื่องจากการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา

เป็นงานสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จความสามารถของผู้บริหาร เป็นสิ่งที่สามารถชี้วัดคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งหมายรวมถึงสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ด้วย จุดมุ่งหมายของการบริหารงานวิชาการคือการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา กิจกรรมต่าง ๆ ของการบริหารงานวิชาการล้วนเกี่ยวข้องกับคุณภาพของผู้เรียน มีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม มีสมรรถนะ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สามารถนำความรู้ความสามารถมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงาน ตลอดจนสามารถดูแลรักษาสุขภาพร่างกาย และจิตใจสมบูรณ์แข็งแรง ประกอบอาชีพได้ และสามารถปรับตัวได้ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษา จะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัลยารัตน์ นิยมสินธุ์ ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 พบว่า หลักการ และกระบวนการการบริหารวิชาการเป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะต้องนำองค์การให้ทำงานอย่างเป็นระบบ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นหลักสำคัญ (กัลยารัตน์ นิยมสินธุ์, 2565) สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุธิณี แซ่ซิ่น ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (สุธิณี แซ่ซิ่น, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รัตนกร พรหมวังขวา ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 พบว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 มีความสัมพันธ์กับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (รัตนกร พรหมวังขวา, 2558)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้อง มุ่งเน้นงานด้านวิชาการ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียน มีคุณภาพ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่ามัธยเลขคณิตน้อยที่สุดสามอันดับจากน้อยที่สุดไปหามาก ได้แก่ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ

การแนะแนว ตามลำดับ ดังนั้น ผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญกับการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และการแนะแนว ให้มากขึ้นกว่าเดิม ควรส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา จัดทำโครงการหรือกิจกรรมการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เสริมสร้างระบบการแนะแนว ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งทางวิชาการ และพบว่า สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยด้านที่มีค่ามัธยฐานเลขคณิตน้อยที่สุดสองอันดับ จากน้อยที่สุดไปหา มาก ได้แก่ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการแก้ปัญหา ตามลำดับ ดังนั้น ผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้อง ควรกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการแก้ปัญหา นอกจากนี้ยังพบว่า การบริหารวิชาการกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม มีความสัมพันธ์ในลักษณะคล้ายตามกัน ดังนั้นจึงควรพัฒนางานวิชาการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาครู และพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน แต่ยังมีผลการปฏิบัติอยู่สามลำดับสุดท้าย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ สุวรรณศรี. (2557). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. เรียกใช้เมื่อ 25 สิงหาคม 2565 จาก <https://www.scribd.com/document/402040928/%E0%B9%80%E0%B8%99%E0%B8%B7>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. นนทบุรี: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- กัลยารัตน์ นิยมสินธุ์. (2565). สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 9(3), 157-173.
- กิริติ ฉิมพูน. (2565). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร. Education Journal Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University, 5(2), 135-144.

- ญาณิน ปะติตัง. (2565). บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์, 6(2), 46-60.
- รัตนกร พรหมวังชา. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สุธินี แซ่ชิน. (2561). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สุพัตรา วรรณมะกอก. (2559). การบริหารหลักสูตรสถานศึกษากรณีโครงการเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน โรงเรียนป่าซาง จังหวัดลำพูน. วารสารวิชาการ มทร. สุวรรณภูมิ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 1(2), 145-155.
- อำนวย ทองโปร่ง. (2560). การพัฒนาคนในระบบการจัดการศึกษาไทย. Social Sciences Journal, 7(2), 1-16.
- อุมาพร พิมพ์สุตะ. (2564). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 15(2), 19-35.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 1970(30), 607-610.
- Likert, R. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale, Reading in Attitude Theory and Measurement. New York: Wiley & Son.

อิทธิพลของสื่อออนไลน์ ทศนคติและกลุ่มอ้างอิงต่อความตั้งใจซื้อ
ผลิตภัณฑ์อาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นเพื่อสุขภาพตราเนเจอร์ฟาร์ม*
THE INFLUENCE OF SOCIAL MEDIA, ATTITUDE AND REFERENCE
GROUPS ABOUT THE PURCHASING INTENTION OF FOOD
SUPPLEMENT PRODUCT FOR HEALTH NATURE FARM

พัชรินทร์ อินทรเดชกุล*, ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว, วราพรรณ อภิศุภะโชค

Patcharin intaradechokul, Saranthorn Sasithanakornkaew, Warapan Apisuphachok

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Kasetsart University, Thailand

*Corresponding author E-mail: Patcharin.in@ku.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากร การเปิดรับสื่อออนไลน์ ทศนคติและกลุ่มอ้างอิงต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นเพื่อสุขภาพตราเนเจอร์ฟาร์ม 2) เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันมีความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นเพื่อสุขภาพตราเนเจอร์ฟาร์มที่แตกต่างกัน 3) เพื่อศึกษาอิทธิพลร่วมกันของการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อออนไลน์ ทศนคติและกลุ่มอ้างอิง ที่มีต่อความตั้งใจซื้ออาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นเพื่อสุขภาพตราเนเจอร์ฟาร์ม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ one way anova , การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความตั้งใจซื้ออาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นแตกต่างกันตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่า เมื่อทำการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ กลุ่มตัวแปร อิสระทั้ง 4 ตัว ได้แก่ การเปิดรับสื่อออนไลน์ ทศนคติ กลุ่มอ้างอิง การตั้งใจซื้อ สามารถร่วมกันอธิบายการแปรผันของความตั้งใจซื้ออาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นได้ร้อยละ 58 และการเปิดรับสื่อออนไลน์มีอิทธิพลต่อการเปิดรับสื่อออนไลน์ ($\beta = -.167$) กับทศนคติต่อความตั้งใจซื้อ ($\beta = 0.373$) และกลุ่มอ้างอิง ($\beta = 0.214$) เป็น

* Received February 25, 2023; Revised March 10, 2023; Accepted March 30, 2023

ปัจจัยที่มีอิทธิพลร่วมกันต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นเพื่อสุขภาพตราเนเจอร์ฟาร์ม ดังนั้นตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปรข้างต้น มีอิทธิพลทางบวกต่อความตั้งใจซื้ออาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

คำสำคัญ : การเปิดรับสื่อออนไลน์, ทักษะคิด, กลุ่มอ้างอิง, การตัดสินใจซื้อ, เนเจอร์ฟาร์ม

Abstract

The objective of this research was 1.) to study the demographic characteristics, online media exposure, attitudes, and reference groups for purchase intention of supplement food from cold-pressed oil for health, Nature Farm Brand. 2.) to study the comparison of different demographic characteristics with the different intentions to purchase supplement food from cold-pressed oil for health, Nature Farm Brand. 3.) to study the mutual influence of media exposure on the influence of online media, attitude, and reference groups for the intention to purchase supplement food from cold-pressed oil for health, Nature Farm Brand. By using descriptive statistical analysis data to determine the frequency, percentage, mean and standard deviation. Hypothesis testing with One-way ANOVA analysis, and multiple linear regression analysis at the statistical significance level of 0.05. The result of the research was as follows 1.) different demographic characteristics, gender, age, education level, and different occupation have different purchase intentions of supplement food from cold-pressed oil for health, Nature Farm brand. 2.) online media exposure had an influence on online media exposure ($\beta = -.167$) with attitude to purchase intention ($\beta = 0.373$) and reference group ($\beta = 0.214$) is the common influence determinant on product purchase intention supplement food from cold-pressed oil for health, Nature Farm brand.

Keywords: Online media Exposure, Attitudes, Reference Groups, Purchase supplement food, Nature farm

บทนำ

ปัญหาปัจจุบันนี้มีโรคระบาดไวรัสโคโรนา 19 ในตอนนี้ (สมศักดิ์ สิทธิงาม, 2562) งานวิจัยสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขกล่าวว่าถึงแม้ว่าประเทศไทยมีมาตรการทางสาธารณสุขที่เข้มแข็งจนสามารถลดปริมาณการติดเชื้อ แต่สถานการณ์ของประเทศไทยนั้นยังคงน่าห่วง ด้วย

ประเทศไทยเข้าสู่สังคมของผู้สูงอายุ อีกทั้งในเมืองสำคัญเช่นกรุงเทพมหานครที่มีประชากรที่หนาแน่น เมื่อเกิดการติดเชื้อจะกระจายเป็นวงกว้างและควบคุมได้ยาก จนถึงปัจจุบันมีการฉีดวัคซีนป้องกันโรคจึงทำให้ประชาชนมีความมั่นใจในการดำเนินชีวิตมากขึ้น และเศรษฐกิจของประเทศไทยที่ย่ำแย่มาหลายปีเพราะเหตุการณ์ของโรคระบาดจึงทำให้ธุรกิจหลายแห่งที่หยุดชะงักสามารถกลับมาทำงานได้ปกติ (สุพรรณษา กลิ่นศรีสุข, 2560)

สภาพปัญหาของกลุ่มประชากรนั้นมีปัญหาด้านกังวลเรื่องสุขภาพของชีวิตและการทำงาน จึงทำให้ผู้คนหันมาสนใจดูแลสุขภาพร่างกายมากขึ้น ด้วยเหตุเพราะโรคระบาดไวรัสโคโรนา19 ในตอนนี้ และการที่ประชาชนอยู่บ้านและมีเวลาว่างมากขึ้น จึงหันมาใส่ใจตนเองด้านสุขภาพ (ศุภรัศมี จิตกุลเจริญ, 2554) สภาพปัจจุบันนั้นการซื้อขายผ่านทางออนไลน์ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เพราะหาสินค้าได้ง่าย และซื้อได้สะดวกรวดเร็วเพียงปลายนิ้ว ประชากรกลุ่มตัวอย่างนั้นมีพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทำให้ความต้องการสินค้าเพื่อสุขภาพของแต่ละกลุ่มอาจจะแตกต่างกันไป (ทิพวรรณ กระรัตน์, 2560)

ความสำคัญของงานวิจัยเพื่อศึกษาเพื่อศึกษาลักษณะทางประชากร การเปิดรับสื่อออนไลน์ ทศนคติและกลุ่มอ้างอิงต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นเพื่อสุขภาพตราเนเจอร์ฟาร์ม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเครื่องสำอางอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มอุตสาหกรรมยาสมุนไพร และผลิตภัณฑ์อาหารเสริม ล้วนส่งผลให้ตลาดสมุนไพรเป็นตลาดที่มีการเติบโตสูงอย่างต่อเนื่อง (สุรกิจ นาทีสุวรรณ, 2565) คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลกล่าวว่า ตลาดสมุนไพรมีอัตราการเติบโตแบบก้าวกระโดด เพราะเป็นทางเลือกในการดูแลสุขภาพที่มีความปลอดภัยและมาจากธรรมชาติ (กาญจนา แก้วเทพ, 2539)

ประโยชน์ของการวิจัยคือเพื่อนำข้อมูลไปวางแผนการตลาดในการซื้อขายอาหารเสริม น้ำมันสกัดเย็นเพื่อสุขภาพตราเนเจอร์ฟาร์ม และเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการเลือกใช้สื่อออนไลน์ในการขายอาหารเสริม น้ำมันสกัดเย็นเพื่อสุขภาพตราเนเจอร์ฟาร์ม (ปิ่นทาร์ย์ แก้วปานกัน, 2557)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากร การเปิดรับสื่อออนไลน์ ทศนคติและกลุ่มอ้างอิงต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นเพื่อสุขภาพตราเนเจอร์ฟาร์ม
2. เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันจะมีความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นเพื่อสุขภาพตราเนเจอร์ฟาร์มที่แตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลร่วมกันของการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อออนไลน์ ทศนคติและกลุ่มอ้างอิง ที่มีต่อความตั้งใจซื้ออาหารเสริม น้ำมันสกัดเย็นเพื่อสุขภาพตราเนเจอร์ฟาร์ม

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัย กำหนดขนาดตัวอย่างโดยอาศัยสูตรของ Cochran ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน ผู้วิจัยใช้วิธีคำนวณเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) โดยการเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ที่มีอายุระหว่าง 18-65 ปี ซึ่งเป็นผู้ที่ซื้ออาหารเสริมผลิตภัณฑ์น้ำมันสกัดเย็นอาหารเสริมเพื่อสุขภาพตราเนเจอร์ฟาร์มผ่านทางออนไลน์ โดยการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างเพียงครั้งเดียว

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่อายุระหว่าง 18-65 ปี ณ วันที่ทำการสำรวจ ซึ่งเป็นผู้ที่ซื้อผลิตภัณฑ์น้ำมันสกัดเย็นอาหารเสริมเพื่อสุขภาพตราเนเจอร์ฟาร์มผ่านทาง Facebook, Line, Lazada, Shopee, Website ทั้งสิ้นจำนวน 400 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการสำรวจทางออนไลน์ จำนวนทั้งสิ้น 400 ชุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามนี้ขึ้นเพื่อการศึกษาเรื่อง “อิทธิพลของสื่อออนไลน์ทัศนคติและกลุ่มอ้างอิงต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นเพื่อสุขภาพตราเนเจอร์ฟาร์ม” โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามคัดกรองผู้ตอบแบบสอบถาม และคำถามเพื่อสอบถามข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม และมีเกณฑ์อายุ 18-65 ปี

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อออนไลน์เกี่ยวกับอาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็น โดยเป็นลักษณะคำถามปลายปิด (Close-ended Question) มาตรวัดแบบจัดช่วง อันตรภาคชั้น (Interval Scale) โดยแบ่งเป็น 3 หัวข้อใหญ่ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน และเกณฑ์การประเมินผลดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน (ระดับการเปิดรับ) คะแนน

ระดับการเปิดรับ หมายถึงมากที่สุด	5
ระดับการเปิดรับ หมายถึงมาก	4
ระดับการเปิดรับ หมายถึงปานกลาง	3
ระดับการเปิดรับ หมายถึงน้อย	2
ระดับการเปิดรับ หมายถึงน้อยที่สุด	1

การตรวจสอบคุณภาพ

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามดังต่อไปนี้

1.การทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยผ่านการพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม โดยอาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการในวิทยานิพนธ์ เป็นผู้พิจารณา พร้อมทั้งให้คำแนะนำ และช่วยตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ทั้งข้อความภาษาที่ใช้ และความเหมาะสมของข้อคำถาม เพื่อนำไปปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามให้มีความเที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดสอบเพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในส่วนต่างๆ ก่อนเก็บข้อมูลจริง

2.การทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบเพื่อหาความเชื่อมั่น ปรากฏว่ามีค่า Cronbach's Alpha มากกว่า 0.70 ดังตารางนี้ จึงถือว่าแบบสอบถามนี้ มีความเชื่อมั่น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาเรื่อง “อิทธิพลของการเปิดรับข่าวสารต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นเพื่อสุขภาพตราเนเจอร์ฟาร์ม” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งมีรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการสำรวจ และเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรอายุระหว่าง 18-65 ปี ซึ่งซื้ออาหารเสริมผ่านทางออนไลน์ จำนวน 400 คน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนพฤศจิกายน – ธันวาคม 2565 เป็นระยะเวลา 1 เดือน

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งใช้อธิบายข้อมูล ลักษณะทางประชากร ทั้งเพศ อายุ และรายได้ อาชีพ ใช้กับแบบสอบถามตอนที่ 1

สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อใช้วิเคราะห์และทดสอบสมมติฐานซึ่งประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย (Multiple Regression Analysis : MRA) เพื่อทดสอบหาอิทธิพลหรือความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ในการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 51.5 และเป็นเพศชายจำนวน 188 คิดเป็นร้อยละ 47 และเพศอื่นๆ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50

พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 33-41 ปี จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 48.50 รองลงมาคืออายุ 51-59 ปี จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00 รองลงมาคือ อายุ 25-32 ปี

จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.50 รองลงมาคืออายุ 42-50 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.75 และรองลงมา คืออายุ 18-24 ปีและ อายุ 60-65 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.62

พบว่า ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างปริญญาตรี จำนวน 348 คน คิดเป็นร้อยละ 87.00 รองลงมาคือสูงกว่าปริญญาตรี 43 คน คิดเป็นร้อยละ 10.75 และรองลงมาคือ ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.25

พบว่า กลุ่มส่วนใหญ่มีรายได้ส่วนบุคคลเฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 35,001 บาท ขึ้นไป จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 49 รองลงมาคือมีรายได้บุคคลเฉลี่ยต่อเดือน 25,000-35,000 บาท จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47 รองลงมาคือมีรายได้บุคคลเฉลี่ยต่อเดือน 15,000-25,000 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 และรองลงมาคือมีรายได้บุคคลเฉลี่ยต่อเดือน น้อยกว่า 15,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.25

พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 51.25 รองลงมาคือ อาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 45.50 รองลงมาคือ นักเรียน นักศึกษา จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 และรองลงมาคือ อาชีพรับราชการ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.25 และรองลงมาคืออื่นๆ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.25

พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใน 1 เดือนซื้ออาหารเสริมประมาณ 3-4 จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00 รองลงมาคือ ซื้ออาหารเสริมประมาณ 1-2 ครั้ง จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และรองลงมาคือ ซื้ออาหารเสริมประมาณ 5-6 ครั้งจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.25 รองลงมาคือ ซื้ออาหารเสริมประมาณ 7-8 ครั้ง จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25 และรองลงมาคือซื้ออาหารเสริมประมาณมากกว่า 8 ครั้ง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.50

พบว่ากลุ่มตัวอย่างซื้อสินค้าของ เนเจอร์ฟาร์มในแต่ละครั้งใช้จ่ายเป็นจำนวนเงิน 401-600 บาท จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 40.25 รองลงมาคือใช้จ่ายเป็นจำนวนเงิน 201-400 บาท จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 25.25 รองลงมาคือใช้จ่ายเป็นจำนวนเงิน 801-1,000 บาท จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.75 รองลงมาคือใช้จ่ายเป็นจำนวนเงิน 601-800 บาท จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 9.75 และรองลงมาใช้จ่ายเป็นจำนวนเงิน ต่ำกว่า 200 บาท จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.00 และรองลงมาใช้จ่ายมากกว่า 1,000 บาท จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.00

ตอนที่ 2 การเปิดรับสื่อออนไลน์ทัศนคติและกลุ่มอ้างอิงมีอิทธิพลร่วมต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นเพื่อสุขภาพตราเนเจอร์ฟาร์ม

พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับการเปิดรับสื่อออนไลน์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นเพื่อสุขภาพตราเนเจอร์ฟาร์ม ภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.276 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.373 เมื่อพิจารณาแยกรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับ

การเปิดรับสื่อออนไลน์ Facebook อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.456 กลุ่มตัวอย่างมีระดับการเปิดรับสื่อออนไลน์ Shopee อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.480 กลุ่มตัวอย่างมีระดับการเปิดรับสื่อออนไลน์ Lazada อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.536 กลุ่มตัวอย่างมีระดับการเปิดรับสื่อออนไลน์ Line อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.813 กลุ่มตัวอย่างมีระดับการเปิดรับสื่อออนไลน์ Website อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.11 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.920

พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับทัศนคติ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) 0.373 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับทัศนคติต่อความตั้งใจซื้ออาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นตรา เนเจอร์ฟาร์ม น้ำมันสกัดเย็นรักษา คุณค่าทางโภชนาการได้ดี อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.480 กลุ่มตัวอย่างมีระดับทัศนคติต่อความตั้งใจซื้ออาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นตรา เนเจอร์ฟาร์ม อาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นช่วยบำรุงร่างกาย อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.591 กลุ่มตัวอย่างมีระดับทัศนคติต่อความตั้งใจซื้ออาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นตรา เนเจอร์ฟาร์ม น้ำมันสกัดเย็นไม่ตกตะกอนเมื่อถูกความเย็น อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.672 กลุ่มตัวอย่างมีระดับทัศนคติต่อความตั้งใจซื้ออาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นตรา เนเจอร์ฟาร์ม อาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นช่วยทดแทนสารอาหารที่ขาดไป อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.682 กลุ่มตัวอย่างมีระดับทัศนคติต่อความตั้งใจซื้ออาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นตรา เนเจอร์ฟาร์ม อาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นการทานอาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.652 กลุ่มตัวอย่างมีระดับทัศนคติต่อความตั้งใจซื้ออาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นตรา เนเจอร์ฟาร์ม น้ำมันสกัดเย็นทานง่ายปลอดภัยจากสารเคมี อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.597

พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับกลุ่มอ้างอิง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.955 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.373 เมื่อพิจารณาแยกกรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างครอบครัว อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.494 กลุ่มตัวอย่างเพื่อน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.629 กลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.729 กลุ่มตัวอย่างผู้มีชื่อเสียง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.852

พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความตั้งใจซื้ออาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นเพื่อสุขภาพตราเนเจอร์ฟาร์ม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) 0.373 เมื่อพิจารณาแยกรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความตั้งใจซื้ออาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นเพื่อสุขภาพตราเนเจอร์ฟาร์ม ท่านมีความตั้งใจซื้อสินค้าน้ำมันสกัดเย็นตราเนเจอร์ฟาร์มอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) 0.644 กลุ่มตัวอย่างมีความตั้งใจซื้ออาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นเพื่อสุขภาพตราเนเจอร์ฟาร์ม ท่านมีความตั้งใจจะแนะนำบอกต่อให้ผู้อื่นซื้อสินค้าน้ำมันสกัดเย็นตราเนเจอร์ฟาร์มอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) 0.670 กลุ่มตัวอย่างมีความตั้งใจซื้ออาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นเพื่อสุขภาพตราเนเจอร์ฟาร์ม ท่านมีความตั้งใจซื้อน้ำมันสกัดเย็นตราเนเจอร์ฟาร์มซ้ำอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) 0.653

อภิปรายผล

1) การเปิดรับสื่อออนไลน์เกี่ยวกับความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นเพื่อสุขภาพตราเนเจอร์ฟาร์ม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการเปิดรับสื่อออนไลน์เกี่ยวกับความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นเพื่อสุขภาพตราเนเจอร์ฟาร์มในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดคือ Facebook ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X} = 3.276$, S.D = 0.373) ดังนั้นสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเปิดรับสื่อออนไลน์เกี่ยวกับน้ำมันสกัดอาหารเสริมเพื่อสุขภาพตราเนเจอร์ฟาร์มอยู่ในระดับมาก โดยจะเปิดรับสื่อออนไลน์จาก Facebook มากที่สุด ซึ่งเป็นสื่อใหม่ที่ได้รับคามนิยมอย่างมากในปัจจุบัน มีรายงาน Digital 2022 Thailand มีข้อมูลการใช้ดิจิทัลในประเทศไทยเพิ่มเติมอยู่หลายด้าน (ชนชาติ นุมนนท์, 2565) ข้อมูลล่าสุดปี 2022 พบว่า ประเทศไทยมีจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 54.5 ล้านคน คิดเป็นอัตราส่วนต่อประชากรทั้งหมดอยู่ที่ 77.8% ซึ่งหากเทียบกับปี 2021 เพิ่มขึ้นเพียงแค่ 108,000 คน หรือ 0.2% ด้านสถิติการใช้โซเชียลมีเดียปรากฏว่า บ้านเรามีผู้ใช้สูงถึง 56.85 ล้านราย ซึ่งเป็นอัตราส่วนต่อประชากรทั้งหมดอยู่ที่ 81.2% เพิ่มขึ้นจากปี 2021 ที่มีอยู่ 55.0 ล้านราย โดยแพลตฟอร์มที่เป็นเบอร์หนึ่งในการใช้งานคือ Facebook ที่ 93.3%ทั้งนี้จำนวนผู้ใช้ในแต่ละแพลตฟอร์มในบ้านเรามี ดังนี้ Facebook 50.05 ล้านราย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเปิดรับสื่อ (Media Exposure) ที่พบว่า วัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อเพื่อสนองความต้องการ ได้แก่ เพื่อต้องการรู้เหตุการณ์โดยการสังเกตการณ์และติดตามความเคลื่อนไหวต่างๆ จากสื่อมวลชน และเพื่อให้รู้เท่าทันต่อเหตุการณ์ ทำให้ทันสมัย และจะทำการคัดเลือกข่าวสารเฉพาะที่มีความสำคัญกับการเรียนรู้ของตน และ เพื่อต้องการคำแนะนำในการปฏิบัติตนให้ถูกต้อง และช่วยการตัดสินใจในชีวิตประจำวัน เพื่อความอยู่รอดในระบบสังคมและ

การเมือง และเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการสนทนากับผู้อื่น โดยการเปิดรับข่าวสารจากสื่อเพื่อนำไปเป็นข้อมูลการสนทนา (Klapper, J. T, 1960)

2) ทศนคติต่อความตั้งใจซื้ออาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็น ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับทัศนคติต่อความตั้งใจซื้ออาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X} = 4.37$, S.D = 0.373) ดังนั้นสรุปได้ว่า โดยทัศนคติด้านคุณประโยชน์กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจมากที่สุด เพราะการคำนึงถึงประโยชน์นั้นสำคัญต่อร่างกาย การตัดสินใจซื้อสินค้านั้นที่ต้องนำเข้าร่างกายทำให้ผู้บริโภคให้ความสำคัญด้านประโยชน์มากกว่าสิ่งอื่น เพราะมันทราบถึงประโยชน์ที่ดีต่อร่างกายจึงเป็นแรงกระตุ้นให้ทานอาหารเสริมอีกด้วย สอดคล้องกับ แนวคิดทศนคติ (Roger, 1978) การที่จะรู้ถึงทัศนคติของบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ต้องใช้วิธีแปลความหมาย ความเชื่อของผู้บริโภค ความรู้และการอนุมานทั้งหมดที่ผู้บริโภคมีเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ทศนคติ ว่า เป็นดัชนีชี้ว่า บุคคลนั้น คิดและรู้สึกอย่างไรกับคนรอบข้าง วัตถุหรือสิ่งแวดล้อมตลอดจนสถานการณ์ต่าง ๆ (ยุบล เบญจรงค์กิจ, 2537) โดย ทศนคติ นั้นมีรากฐานมาจาก ความเชื่อที่อาจส่งผลถึง พฤติกรรม ในอนาคตได้ ทศนคติ จึงเป็นเพียง ความพร้อม ที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้า และเป็น มิติของ การประเมิน เพื่อแสดงว่าชอบหรือไม่ชอบ ต่อประเด็นหนึ่ง ๆ ซึ่งถือเป็น การสื่อสารภายในบุคคล (Interpersonal Communication) ที่เป็นผลกระทบมาจาก การรับสาร อันจะมีผลต่อ พฤติกรรม ต่อไปได้แก่ คุณสมบัติ คือ ลักษณะที่พิเศษของสิ่งนั้นๆ (พงษ์ระพี เตชพาหพงษ์, 2540)

3) กลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับอาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับของกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับอาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นอยู่ในภาพรวม ในระดับมากค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X} = 3.955$, S.D = 0.373) ดังนั้นสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีกลุ่มอ้างอิงอยู่ในระดับมาก โดยจากกลุ่มอ้างอิงครอบครัวมากที่สุด ซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิงทางตรง และสำคัญต่อการตัดสินใจของบุคคล เพราะการบอกปากต่อปากนั้นสำคัญและมีผลต่อการเชื่อใจและตัดสินใจ สอดคล้องกับ แนวคิดกลุ่มอ้างอิง (Minor, M. a, 1998)

1. กลุ่มอ้างอิงทางตรง คือ กลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลทางตรงต่อผู้บริโภค โดยจะมีการ ติดต่อกันแบบเผชิญหน้า แบ่งเป็นกลุ่มปฐมภูมิ (Primary Groups) เป็นกลุ่มบุคคลที่มีการติดต่อกันอย่างสม่ำเสมอแบบไม่เป็นทางการ เช่น ครอบครัว เพื่อนสนิท เพื่อนบ้าน หรือผู้ร่วมงาน และกลุ่มทุติยภูมิ (Secondary Groups) เป็นกลุ่มบุคคลที่มีการติดต่อกันแบบ นานๆครั้งแบบเป็นทางการ เช่น กลุ่มทางศาสนา กลุ่มวิชาชีพ หรือ กลุ่มทางการค้า อีกทั้ง กลุ่มอ้างอิงทางอ้อม คือ กลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลทางอ้อม ไม่ได้มีการรู้ จักเป็นการ ส่วนตัว และกลุ่มที่แฝง (Apparitional Groups) หมายถึง บุคคลที่บุคคลอื่นต้องการจะ เป็นเหมือน เช่น นักแสดง นักร้อง นายแบบ พิธีกร (Lowenstein, J. C. M. a. R. L, 1971)

4) ความตั้งใจซื้ออาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็น ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความตั้งใจซื้ออาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็น ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X} = 4.48$, $S.D = 0.373$) ดังนั้นสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความตั้งใจซื้อมากที่สุด ความตั้งใจซื้อว่า เป็นความตั้งใจซื้อสินค้าหรือบริการที่ผู้บริโภคเลือกหลังจากได้ ประเมินปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ประสิทธิภาพของผู้บริโภค ความชื่นชอบส่วนตัว ข้อมูลของสินค้าหรือ บริการที่ได้รับ และการประเมินทางเลือก ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจซื้อในท้ายที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดความตั้งใจซื้อ (Davis, L, 2013) กล่าวว่าความตั้งใจซื้อเป็นมิติหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความจงรักภักดีประกอบด้วย 5 มิติ ความตั้งใจซื้อ คือการที่ผู้บริโภคเลือกใช้สินค้าและบริการนั้นๆ เป็นตัวเลือกแรก ซึ่งสิ่งนี้สามารถสะท้อนถึงพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภคได้ และการซื้อต่อเนื่อง คือการที่ผู้บริโภคประทับใจหรือพอใจในสินค้าและบริการนั้นๆ จนเกิดการกระทำซ้ำอย่างต่อเนื่อง เมื่อสินค้าที่ใช้สามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างดี จึงเกิดการกลับมาซื้อซ้ำอีกครั้งในครั้งถัดไปเมื่อมีโอกาสสั่งซื้อสินค้า (เกศวลี ประสิทธิ์, 2563)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยและการทดสอบสมมติฐานพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเปิดรับสื่อออนไลน์จาก Facebook มากที่สุด เพราะเจ้าของสินค้ามีการเผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์ผ่านทาง Facebook อย่างสม่ำเสมอ โดยนำเสนอข้อมูลเนื้อหาเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพและการทานสินค้าอย่างถูกต้องและได้ผลที่ดีที่สุด รวมทั้งข้อมูลที่เข้าใจง่าย นำเสนอเป็นรูปและวิดีโอ ถ่ายเคลื่อนไหวที่มีเสียงประกอบ เพื่อสร้างความพึงพอใจต่อผู้บริโภค แนะนำควรพัฒนาการทำคลิป VDO แบบสั้นความยาวไม่เกิน 30 วิ ในสื่อ Facebook เพื่อดึงความสนใจของผู้บริโภคให้มากขึ้น โดยคลิปดังกล่าวต้องมีการให้ความรู้ ความสนุกสนาน และสาระอีกด้วย และกลุ่มอ้างอิงมีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้ออาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็น จากครอบครัวมากที่สุด เนื่องจากมีผลต่อพฤติกรรมและความเชื่อใจมากที่สุด ส่งผลผลักดันให้ซื้อสินค้า และสร้างความน่าเชื่อถือต่อสินค้าได้มากที่สุด เพราะผ่านการทดลองใช้แล้วด้วยตนเองจึงแนะนำต่อได้ดี และเข้าถึงใจสินค้าได้มากกว่า ดังนั้น Word of mouth หรือการแนะนำบอกต่อ จึงเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดที่น่านำมาใช้ (เรณูภา พนิตชัยศักดิ์, 2561) และได้ผลมากกว่าผ่านสื่ออื่นๆ อีกด้วย เพราะสินค้าสุขภาพคนใกล้ชิดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ อีกทั้งทัศนคติมีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อ ลูกคามีทัศนคติที่ดีต่อสินค้าอาหารเสริมน้ำมันสกัดเย็นที่ดีมาก ทั้งด้านการซื้อซ้ำและแนะนำบอกต่อ จึงทำให้ทัศนคติที่ดีต่อตัวสินค้าส่งผลให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้าได้ง่ายและรวดเร็ว การสร้างภาพลักษณ์ให้สินค้าดี และการสื่อสารด้านความรู้สึกที่ดีต่อตัวผู้บริโภคนั้นส่งผลที่ดีต่อสินค้าและส่งผลให้ผู้บริโภคไว้วางใจในสินค้าและทำให้เกิดการซื้อซ้ำและนำไปบอกต่อให้ผู้อื่นอีกด้วย ดังนั้นควรทำประวัติผู้ซื้อไว้ว่ามีปัญหาสุขภาพด้านใด และซื้อสินค้าชนิดไปแล้ว

บ้าง และทำคะแนนการซื้อไว้ให้ลูกค้าเพื่อให้ลูกค้ารู้สึกประทับใจและมีทัศนคติที่ดีต่อแบรนด์สินค้าอีกด้วยว่าใส่ใจในรายละเอียดของลูกค้า (ตะวัน มณีอินทร์, 2562)

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2539). ปัจจุบันการติดต่อสื่อสารในสังคมไม่ได้จำกัดแค่การพูดคุยหรือพบปะสังสรรค์โดยทั่วไป. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เกศวลี ประสิทธิ์. (2563). ศึกษาเรื่องการเปิดรับสื่อวัฒนธรรมการบริการผ่านแอปพลิเคชันและพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันในการดำเนิน ชีวิตของกลุ่มเบบี้บูมเมอร์ในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ตะวัน มณีอินทร์. (2562). ศึกษาเรื่องการสื่อสารการตลาดพฤติกรรมผู้บริโภคสินค้าออนไลน์โควิด-19 การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าในการป้องกันโรคโควิด-19 ทางออนไลน์. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทิพวรรณ กระรัตน. (2560). พฤติกรรมการซื้อและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไอโคคาร์ ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธนาติ นุ่มนนท์. (2565). We are social ได้เปิดผลรายงานเจาะลึกในแต่ละประเทศ โดยมีรายงาน Digital 2022 Thailand มีข้อมูลการใช้ดิจิทัลในประเทศไทยเพิ่มเติมอยู่หลายด้าน. เรียกใช้เมื่อ 19 ตุลาคม 2565 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/columnist/989552>
- ปิ่นทาร์ย์ แก้วปานกัน. (2557). กลุ่มอ้างอิงที่มีอิทธิพลต่อขั้นตอนก่อนการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจากสมุนไพร ของประชากรวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พงษ์ระพี เตชพาหพงษ์. (2540). จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ คือการส่งข้อความในลักษณะคล้ายจดหมายจากผู้ส่งไปยังผู้รับผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ยุบล เบญจรงค์กิจ. (2537). การศึกษาที่แตกต่างกัน จะมีความคิด ทัศนคติความเชื่ออุดมการณ์ รสนิยม ค่านิยม และความต้องการที่แตกต่างกัน. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เรณูภา พนิตชัยศักดิ์. (2561). การเปิดรับสื่อและปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อเครื่องสำอางออร์แกนิกของกลุ่มอ้างอิงผู้สูงวัยในกรุงเทพมหานคร. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ศุภรศมี จิตกุลเจริญ. (2554). การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญของมนุษย์และเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมศักดิ์ สิทธิงาม. (2562). สถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนา19 ในประเทศไทย. ใน รายงานวิจัยสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- สุพรรณษา กลิ่นศรีสุข. (2560). การรับรู้คุณค่าผลิตภัณฑ์ และความตั้งใจซื้อ ผลิตภัณฑ์อาหารพร้อมรับประทาน ในร้านสะดวกซื้อของกลุ่มผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรกิจ นาทีสุวรรณ. (2565). อุตสาหกรรมเครื่องสำอางอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมยาสมุนไพร. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Davic, L. (2013). The possibility and willingness of the consumer to purchase goods or services in the future. England: Cambridge.
- Klapper, J. T. (1960). The three-tier selection process of the consumer's interest in choosing." 15. England: Bristol.
- Lowenstein, J. C. M. a. R. L. (1971). "Public exposure behavior drives a person to choose to receive media. 29. Germany: Berlin.
- Minor, M. a. (1998). It has been defined as a person or group of people who has a significant influence on the behavior of a particular person. Page 40-44. California: United States of America.
- Roger. (1978). Attitude is one very important concept. Social psychology and communication, and the term is widely used. Retrieved December 8, 2022, from <http://phatrsa.blogspot.com/2010/01/attitude.htm>

ปัญหาการคุ้มครองสิทธิในการดำเนินคดีอาญา กับพระสงฆ์เถรวาทในเมืองไทย*

PROBLEMS PROTECTING THE RIGHT TO CRIMINAL PROSECUTION AGAINST THERAVADA MONKS IN THE COUNTRY

พระครูปริยัติวิราภรณ์*

Phrakhrupariyatweerapon

คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Department of Law, National Institute of Development Administration, Thailand

*Corresponding author E-mail: teerasak.boonw@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงปัญหาที่เกี่ยวกับการกระทำละเมิดสิทธิ พระสงฆ์ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ในประเด็น ความเหมาะสมในการนำมาตรา 29 และมาตรา 30 พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาบังคับใช้ในกรณีการให้พระภิกษุละสมณเพศ เป็นการ วิจัยเอกสาร ผลการวิจัยพบว่า ก่อนมีศาลปกครองได้มีการยื่นฟ้องคดีที่ใช้อำนาจตาม พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ศาลยุติธรรมรับคำร้องไว้พิจารณา จนมีคำสั่งและคำ พิพากษาศาลฎีกา ทำให้เห็นว่าก่อนมีศาลปกครองการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ยังถูกควบคุมโดยศาลยุติธรรม แต่สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นหลังมีศาลปกครองก็คือ ศาลปกครองไม่รับคำร้องในกรณีดังกล่าวไว้พิจารณา โดยให้เหตุผลว่า “คณะสงฆ์หรือองค์กร ทางพระพุทธศาสนานั้นมีกระบวนการเยียวยาและสร้างความเป็นธรรมภายในองค์กรที่ เหมาะสมเป็นระบบดีแล้ว ศาลปกครองไม่อาจจะปฏิเสธการเข้าไปควบคุมตรวจสอบได้เลย เนื่องจากเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของฝ่ายปกครอง แนวทางการแก้ไขที่เหมาะสม และ มาตรการเพื่อคุ้มครองพระพุทธศาสนา ควรมีการแก้ไขและเพิ่มเติมเนื้อหาในมาตรา 29 และ มาตรา 30 เพื่อป้องกันมิให้พนักงานสอบสวนใช้อำนาจดุลยพินิจเพียงฝ่ายเดียวและไม่เหมาะสม ในกรณีที่คดียังไม่ถึงที่สุดห้ามสืบพยานเป็นอันขาด และควรตั้งศาลสงฆ์ขึ้นมาพิจารณาคดีร่วมกับ ฝ่ายบ้านเมือง เช่นในการดำเนินคดีที่เกี่ยวกับทหาร ยังมีศาลพระธรรมนุญของทหาร เป็นการ

* Received January 30, 2023; Revised March 5, 2023; Accepted April 25, 2023

ป้องกันมิให้ผู้ไม่หวังดีต่อพระพุทธศาสนาใช้ช่องว่างของกฎหมายเข้ามาอาศัยประโยชน์ อีกทั้งเป็นการถ่วงดุลย์ในการใช้อำนาจของรัฐอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การละเมิดสิทธิพระสงฆ์, คุ้มครองสิทธิ, คดีอาญา, เถรวาท

Abstract

The aim of this study was to investigate problems related to Violating the rights of monks of government officials on the issue of the appropriateness of section 29 and section 30 of the Sangha Act, B.E. 2505 to enforce in the case of monks giving up the clergy, which measures and solutions to the problem are not yet can operate effectively. It is documentary research by studying documents, The results showed that before there was an administrative court, there was a lawsuit that exercised the powers of the Sangha Act B.E. 2505 between the Buddhist organizations themselves. and Buddhist organizations with other individuals and agencies to the Court of Justice which the Court of Justice accepted the request for consideration until the order and judgment of the Supreme Court Makes that before the court ruled the exercise of power under the Sangha Act BE 2505 was still controlled by the Court of Justice. But the condition of the problem that arises after the Administrative Court is The Administrative Court did not accept the request in such case for consideration according to the Supreme Administrative Court's Order No. 1/2454 and No. 4/2545, arguing that “Sangha or Buddhist organizations have a proper and systematic process of healing and creating justice within the organization. The Administrative Court does not have to control the exercise of such power.” It is worth noting that the Administrative Court did not distinguish the action of the case into two areas, namely the one that relied on the discipline in particular. which the Administrative Court should not enter and control but in the land of the Sangha Act, 1962, the Court of Justice cannot deny access to control and check at all because it is an exercise of the legal powers of the governing body. Appropriate solutions and measures to protect Buddhism Section 29 and Section 30 to prevent the investigating officer from exercising his unilateral and inappropriate discretion. In the event that the case is not yet final, it is strictly forbidden. And should set up a clergy court to consider cases together with the

civilian side like the military's constitutional court. To create justice for the accused and to prevent those who do not wish well to Buddhism use the gap of the law to take advantage. It is also a counterbalance to use the power of the state more effectively.

Keywords: Violation of the rights of the clergy, protection of rights, criminal cases, Theravada

บทนำ

สังคมทลแห่งคณะสงฆ์ไทยจากอดีตจวบจนถึงปัจจุบัน คือภาพแห่งความทรงจำและประทับใจด้วยเพราะพระสงฆ์เถระทั้งหลายเหล่านั้น ได้สร้างคุณูปการต่อประเทศชาติบ้านเมือง อันหาประมาณค่าไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องผู้นำทางจิตวิญญาณ และนำพาสังคมประเทศชาติอยู่รอดปลอดภัยจากภัยพิบัติ และภัยสงครามจนก้าวผ่านสู่ยุคสมัยแห่งโลกวิวัฒนาการ การเสียสละดังกล่าว คือสิ่งหนึ่งที่ช่วยกล่อมเกล่าจิตวิญญาณของผู้คนในสังคมให้เห็นถึงความเสียสละ ทั้งร่างกาย แรงใจในการพัฒนาบ้านเมืองมาตามลำดับ หากพวกเราเป็นคนไทยซึ่งมีสายเลือดและจิตวิญญาณคงไม่ต้องกล่าวอะไรให้มากความ เพราะทุกคนรู้ว่า ถึงการเป็นส่วนหนึ่งแห่งคำว่า "สถาบัน" ที่คอยค้ำจุนประเทศชาติของเรามาอย่างยาวนาน และมีส่วนร่วมในทุกมิติของความเป็นชนชาติไทย ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา วัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนมรดกทางวัฒนธรรม ที่พระเถระในยุคนั้น ๆ ทำสืบต่อกันมา ร่วมกับบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้าทุกพระองค์ สร้างความเป็นไทย สร้างความเป็นปึกแผ่น รักษาแผ่นดินอันเป็นที่รักและหวงแหนให้ลูกหลานไทยทุกคนได้มีแผ่นดินอยู่อาศัยอย่างสงบร่มเย็นตราบปัจจุบัน

เมื่อกาลเวลาผ่านไป สังคมมีความเจริญขึ้นทั้งทางด้านกายภาพ ด้านวัตถุ เป็นสังคมบริโภคนิยม ผู้คนในสังคมส่วนหนึ่งเริ่มมองภาพพระสงฆ์ไปอีกบทบาทหนึ่ง หลายคน หรือบางคน บางกลุ่ม มองว่าพระสงฆ์ไม่ได้ทำประโยชน์อะไรแก่สังคมบ้านเมือง ข้ำร้ายยังหาเหตุใส่ร้ายองค์กรสงฆ์ และพระสงฆ์มากขึ้น เหตุการณ์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นภาพแห่งการขาดความรู้ ความเข้าใจ และไม่เคยซึมซับรากเหง้าของความเป็นไทย ที่นับวันจะยิ่งมีมากขึ้น และเลือนหายไปกับกาลเวลา สภาพการณ์ของสังคมยุคปัจจุบัน ที่กำลังก้าวสู่ยุคแห่งสังคมข้อมูลข่าวสาร การเสพข่าวโดยขาดวิจารณญาณทำให้เกิดปัญหาตามมามากมาย หลายคน หลายกลุ่ม ขาดการยับยั้งชั่งใจ และขาดจิตสำนึกแห่งการรับผิดชอบสังคม ทำให้มองพระสงฆ์ไปอีกมิติหนึ่ง พระสงฆ์ไม่เหมือนเดิม พระสงฆ์ผิดแผกไปจากเดิมที่บรรพชนได้สร้างไว้ ซึ่งความคิดเห็น คำพูด หรือแม้กระทั่งการเสพข่าวเรื่องพระสงฆ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ทางเฟซบุ๊กไลน์ ผ่านไลน์ หรือช่องทางอื่น ๆ จึงทำให้เกิดข้อคำถามในสังคมอยู่ตลอดเวลา ซึ่งข้อความคิดเห็นก็ดี การปฏิบัติตัวต่อพระสงฆ์ก็ดี หลังจากเสพข่าวนั้นแล้ว ทำให้ภาพของพระสงฆ์ยุคปัจจุบัน กับพระสงฆ์ใน

ยุคก่อนตามการรับรู้ของผู้คนในสังคมแตกต่างกันออกไป โดยที่หลายท่าน หลายคนยังไม่ได้ใช้ วิจารณ์ญาณที่มีของตนเองมาใคร่ครวญ หรือทบทวนเหตุผลเพื่อใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการ ตัดสินใจ ดังที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน ความเสมอภาคทางกระบวนการยุติธรรมในขณะปฏิบัติต่อ พระสงฆ์เมื่อเกิดคดีอาญาขึ้น การที่เจ้าหน้าที่ภาครัฐเข้าไปบังคับใช้กฎหมาย โดยไม่คำนึงถึง เพศภาวะของพระสงฆ์ จึงยังเป็นข้อคำถามเรื่องมาตรการในการปฏิบัติที่ขัดด้วยกฎหมาย และเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ไม่หวังต่อสถาบันพระพุทธศาสนาเข้ามาอ้างเหตุบ่อนทำลายความ มั่นคงของชาติอีกทางหนึ่งด้วย

ประวัติศาสตร์ทุกหน้าในอดีตที่ผ่านมา เรื่องราวที่เกี่ยวกับพระสงฆ์ในสังคมมณฑล ได้ สะท้อนภาพแห่งความมีอคติของเจ้าหน้าที่ภาครัฐผู้เป็นฝ่ายปฏิบัติมาโดยตลอด แต่ก็ยังไม่ได้รับ การแก้ไขหรือเยียวยาในสิ่งที่เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และผู้ไม่หวังดีบางกลุ่ม บางคนได้รวมก่อการณ ให้เกิดภาพแห่งความเสียหายแก่สงฆ์ โดยอาจมีความมุ่งหวังในการเข้ามาทำลายศรัทธา ทำลาย ความน่าเชื่อถือ และทำลายความเป็นสถาบันที่สำคัญของชาติให้อ่อนแอลง เพื่อหวังผลใน อนาคต หลายท่าน หลายคนเคยคิดที่จะช่วยป้องกัน หรือหาแนวทาง หามาตรการในการ ป้องกัน และปกป้องพระพุทธศาสนาด้วยวิธีการที่คิดว่าเหมาะสม และเกิดประโยชน์แก่ พระพุทธศาสนา และประเทศชาติ เพราะพระพุทธศาสนาได้เผยแผ่เข้ามาสู่ประเทศไทยตั้งแต่ สมัยสุโขทัย โครงสร้างการปกครองคณะ สงฆ์ในประเทศไทยจึงขึ้นอยู่กับหลัก 3 ประการ คือ พระธรรมวินัย จาริต และกฎหมาย บ้านเมือง (ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์, 2525)

ภาพเหตุการณ์ทั้งเรื่องที่เกิดในกรณี พระพิมลธรรม และเรื่องที่เกิดในปัจจุบัน เช่นอดีต กรรมกรมหาเถรสมาคมหลายรูปตามที่เป็นข่าวจนเกิดเป็นคดี ที่มีคำพิพากษาไปแล้วก็มี และ อาจมีเกิดขึ้นซ้ำรอยเดิมในอนาคตอีกก็ได้ ตราบใดที่ยังไม่มีมาตรการหรือแนวทางป้องกันของ การก้าวล่วงเขตแดนแห่งกฎหมายของฝ่ายบ้านเมือง และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการ การปกป้อง สถาบันหลักทางพระพุทธศาสนาที่เป็นมรดกสำคัญยิ่งของชาติ จึงเป็นหน้าที่ของคนไทยที่มี สายเลือดรักแผ่นดินและร่วมกันสร้างจิตวิญญาณแห่งความเป็นไทย

จะเห็นได้ว่ากฎหมายที่ใช้บังคับอยู่คือประเด็นปัญหา จนนำไปสู่การใช้การตีความ กฎหมายของผู้บังคับใช้กฎหมาย จนก่อให้เกิดปัญหาและขาดหลักที่ใช้เป็นแนวปฏิบัติที่เป็นที่ ยอมรับทั้งฝ่ายบ้านเมืองและการพระพุทธศาสนา การตรามาตรา 29 ในพระราชบัญญัติคณะ สงฆ์ พ.ศ. 2505 (พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 (ฉบับที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535), 2535) ซึ่งให้อำนาจพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ถ้านำ เรื่องสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2560 มาตรา 25 และมาตรา 29 มาพิจารณา ประกอบยิ่งเห็นประเด็นปัญหาชัดเจนมากขึ้น นี่คือการหนึ่งสาเหตุแห่งความขัดแย้งในทางปฏิบัติ เช่นคำว่า พนักงานสอบสวนไม่เห็นสมควรให้เจ้าอาวาสรับตัวไปควบคุม และพนักงานสอบสวน มีอำนาจจัดดำเนินการให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศเสียได้ เมื่อถึงเวลาที่ต้องปฏิบัติประเด็น

ที่หายไป คือ พนักงานอัยการ ทำให้กระบวนการยุติธรรมเสียสมดุล การคานอำนาจที่ต้องใช้ดุลยพินิจอย่างรอบคอบ เป็นเหตุให้การกระทำของเจ้าหน้าที่ภาครัฐใช้ดุลยพินิจที่ไม่เหมาะสม ส่งผลให้พระสงฆ์ไม่ได้รับความเป็นธรรม เห็นได้ชัดถึงความมุ่งหมายของการมาตรานี้ ซึ่งขัดกับหลักความเสมอภาคแห่งกฎหมาย และขัดกับกระบวนการยุติธรรมในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามหลักพื้นฐานแห่งข้อสันนิษฐานความเป็นผู้บริสุทธิ์ ทำให้เกิดความไม่ถูกต้องและไม่เป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหา เกิดช่องว่างของกฎหมายที่ขาดความชัดเจนมาเป็นเวลานาน มีเหตุผลให้เชื่อได้ว่าการแก้ไขมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 ให้สอดคล้องกับสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบันคืออีกหนึ่งทางออกของปัญหาอย่างแน่นอน

จากประเด็นปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้เขียนเห็นว่ามีคามจำเป็นต้องศึกษาในประเด็นปัญหาความเหมาะสมในการนำมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์มาใช้บังคับในกรณีการดำเนินการให้พระภิกษุละสมณเพศ นับตั้งแต่กรณี พระพิมลธรรม เรื่อยมาจนถึงกรณี เงินทองวัดที่เกิดขึ้นกับพระภิกษุ หรือพระสงฆ์ในพระศาสนาของสังคมไทยเรา หลายคนคงจะมีความไม่สบายใจและมีคำถามที่ต้องการคำตอบมากมายหลากหลายที่ว่า การที่พระรูปหนึ่งต้องสวมจีวรที่ครองความเป็นสมณะ พระภิกษุ ขึ้นไปในห้องพิจารณาคดีที่ต้องให้ผู้พิพากษาท่านตัดสินคดีความ การนำสืบทั้งพยานบุคคล หลักฐานที่มีน้ำหนักถึงการลงโทษในการกระทำ ความผิดคดีอาญาของบ้านเมือง ในที่สุดก็ถูกจับสีกเปลี่ยนจากการที่ห่มผ้าเหลืองมาเป็นเวลานานต้องเปลี่ยนเป็นชุดฆราวาสเดินถือชุดผ้าเหลืองแนบอก คงจะต้องหาคำอธิบายในคำตอบที่หลากหลายเช่นกัน

กรณีนี้ชวนให้คิดทบทวนหาเหตุหาผลว่าปัญหาเหล่านี้สมควรถูกหยิบยกขึ้นมาพิจารณาและหาทางแก้ไขแล้วหรือยัง การที่มีนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาหลายท่านนำเหตุการณ์ในอดีตมาทบทวนจึงมีความเหมาะสมและจำเป็นอย่างยิ่ง การหยุดยั้งปัญหาที่ดูเหมือนจะเป็นเหตุแห่งความจงใจในการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ภาครัฐบางกลุ่ม ซึ่งได้สร้างความเสียหายให้แก่คณะสงฆ์ ประชาชนเกิดเชื่อมศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา การแก้ไขปัญหาก็มีความจำเป็นเร่งด่วน โดยมองไปที่พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 29 มาตรา 30 ควรได้รับการแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่พระสงฆ์ และเกิดประโยชน์การพระพุทธศาสนาต่อไป

การอำนวยความสะดวกยุติธรรมภายใต้ระบบการดำเนินคดีอาญานั้นมีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยให้มีศักยภาพในการต่อสู้คดีเพื่อให้ได้รับความเสมอภาคและความยุติธรรมตามครรลองของกฎหมายไว้ในมาตรา 39 และมาตรา 40 หลายประการ อาทิ

สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ที่จะได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผยและได้รับการพิจารณาคดีอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม

สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม
สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองและความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐรวมถึง
การได้รับความช่วยเหลือจากทนายความ และการได้รับโอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อคิดว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิและการดำเนินคดีอาญากับพระสงฆ์
2. เพื่อศึกษามาตรการและกลไกทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิ และการดำเนินคดีกับพระสงฆ์ในประเทศไทยและต่างประเทศ
3. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาการคุ้มครองสิทธิในการดำเนินคดีอาญากับพระสงฆ์เถรวาทในประเทศไทย
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางกำหนดมาตรการและกลไกทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิ และการดำเนินคดีกับพระสงฆ์ในประเทศไทยที่เหมาะสมและสอดคล้องกับพระธรรมวินัย

วิธีดำเนินการวิจัย

มุ่งศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ขัดกับพระธรรมวินัย มาตรการการคุ้มครองสิทธิพระสงฆ์ การกระทำเกี่ยวกับความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ตามหลักความเสมอภาคแห่งกฎหมาย ซึ่งขัดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 หมวด 3 ว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน มาตรา 25, 26, 27, 29, 31 และมุ่งเรื่องเน้นให้เห็นถึงการก้าวล่วงสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกินกว่ากฎหมายกำหนด ซึ่งเป็นการขัดเจตนารมณ์พื้นฐานแห่งรัฐ โดยคำว่าพลเมือง คือระบอบประชาธิปไตย การนำพาสังคมให้เกิดความสงบสุขได้นั้น สิ่งหนึ่งที่ต้องยึดมั่นคือหลักนิติรัฐและหลักนิติธรรม การกระทำละเมิดสิทธิของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ก่อให้เกิดปัญหาในการตีความแห่งกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย เกิดช่องว่างระหว่างราชอาณาจักรกับพุทธจักรเรื่อยมา การมีมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิพระสงฆ์เถรวาทในประเทศไทย และกำหนดหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ จึงเป็นแนวทางแห่งการสร้างขอบธรรมให้เกิดขึ้นกับพระสงฆ์และพระพุทธศาสนา

เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาจากเอกสารร่องรอยจากร่องรอยของข้อมูลในกรณี พระพิมลธรรม ข้อค้นพบจากคำพิพากษา คดีดำที่ 8739/2503 ศาลแขวงพระนครใต้ ประเด็นกรณีเงินทอนวัด กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เอกสารเกี่ยวกับองค์กรทางพระพุทธศาสนาในอดีตและปัจจุบันในงานวิจัยนี้ โดยเน้นการบริหารจัดการองค์กรคณะสงฆ์ตั้งแต่พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 เป็นต้นมา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการยุติธรรมและกระบวนการอันนำไปสู่การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐที่มีต่อพระสงฆ์ ยังไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย เนื่องจากยังมีการปฏิบัติที่ขัดและแย้งต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายหลายประการ จึงสมควรมีการแก้ไขให้สอดคล้องกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และความจำเป็นที่จะมีที่ปรึกษากฎหมายหรือผู้ที่ให้คำแนะนำทางด้านกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิหรือหลักประกันสิทธิต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งแนวทางการต่อสู้คดีหรือร่วมเสนอข้อเท็จจริงต่อศาลในกระบวนการพิจารณาคดีอาญาเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงและพิสูจน์ถึงความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาและจำเลย การดำเนินการเพื่อปกป้องสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยระหว่างการพิจารณาคดี เช่น การโต้แย้ง คัดค้านการสอบสวนที่มีขอบการขอให้ปล่อยในกรณีที่มีการคุมขังโดยมิชอบ การยื่นขอปล่อยชั่วคราว การยื่นคำร้องหรือคำขอหรือคำให้การ การนำสืบพยานหรือถามค้านพยานในศาล เป็นต้น เป็นเหตุผลสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ต้องหาและจำเลยจะต้องได้รับความช่วยเหลือจากทนายความ การนำแนวทางการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม มาประกอบใช้ในกระบวนการยุติธรรมของไทย เป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญทั้งส่วนของการสืบพยานฝ่ายโจทก์ และการสืบพยานฝ่ายจำเลย เพราะจะทำให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม และเกิดความเป็นธรรมต่อพระสงฆ์มากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า ก่อนมีศาลปกครองนั้น ได้มีการยื่นฟ้องคดีความอันเกี่ยวเนื่องกับการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ระหว่างองค์กรพระพุทธศาสนาด้วยกันเองหรือองค์กรพุทธศาสนากับบุคคลอื่นหรือหน่วยงานอื่นเป็นจำนวนมากต่อศาลยุติธรรม ซึ่งศาลยุติธรรมก็รับคำฟ้องไว้พิจารณา จึงมีคำสั่งและคำพิพากษาศาลฎีกาในคดีดังกล่าวเป็นจำนวนมากซึ่งทำให้เห็น ว่าก่อนมีศาลปกครองการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 ยังถูกควบคุมตรวจสอบโดยศาลยุติธรรม แต่สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นภายหลังมีศาลปกครองก็คือศาลปกครองไม่รับคำฟ้องในกรณีดังกล่าวไว้พิจารณา ตามคำสั่งของศาลปกครองสูงสุดที่ 1/2545 และที่ 4/2545 โดยศาลให้เหตุผลว่า คณะสงฆ์หรือองค์กรพระพุทธศาสนานั้น มีกระบวนการเยียวยาและสร้างความเป็นธรรมภายในองค์กรที่เหมาะสมเป็นระบบดีแล้วศาลปกครองไม่จำเป็นต้องเข้าไปควบคุมการใช้อำนาจดังกล่าว เป็นที่น่าสังเกตว่าศาลปกครองมิได้แยกแยะการกระทำขององค์กรพระพุทธศาสนาว่ามี 2 แดน คือ แดนที่อาศัยพระธรรมวินัยโดยเฉพาะ ซึ่งศาลปกครองไม่ควรเข้าไปควบคุมตรวจสอบ และแดนที่อาศัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 ซึ่งศาลปกครองไม่อาจจะปฏิเสธการควบคุมตรวจสอบได้เลย เนื่องจากเพิกถอนการใช้อำนาจตามกฎหมายของฝ่ายปกครอง แนวทางการแก้ไขที่เหมาะสมกับประเทศไทย

การบัญญัติกฎหมายเพื่อคุ้มครองพระพุทธศาสนา เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืนพบว่า เห็นสมควรมีการแก้ไขและเพิ่มเติมเนื้อหาในมาตรา 29 และมาตรา 30 ดังนี้ 1) เพื่อมิให้พนักงานสอบสวนใช้อำนาจดุลยพินิจเพียงฝ่ายเดียว 2) ควรกำหนดให้ฝ่ายผู้แทนพระสงฆ์เข้าไปรับตัวไว้ควบคุมเพื่อให้กระบวนการไต่สวนเป็นที่ประจักษ์และเป็นการรักษาความยุติธรรมแก่พระสงฆ์ 3) การใช้ดุลยพินิจของกระบวนการยุติธรรมตั้งแต่ 1.1) ต้นน้ำคือ พนักงานสอบสวน 1.2) กลางน้ำคือ พนักงานอัยการ และ 1.3) ปลายน้ำคือ ศาล ไม่ควรนำแต่หลักกฎหมายมาประกอบการวินิจฉัยเท่านั้นเพราะไม่ใช่เป็นเรื่องเฉพาะการกระทำความผิดทางอาญาอย่างเดียว โดยหลักการแล้วต้องยึดหลักกฎหมายเป็นสรณะ แต่ถ้ามีเรื่องของพระธรรมวินัยเข้ามาเกี่ยวข้องคือ เรื่องการสละสมณเพศตามมาตรา 29 และ 30 มีข้อคาบเกี่ยวระหว่างกฎหมายบ้านเมืองและพระธรรมวินัย การใช้ดุลยพินิจเพื่อให้เกิดความเที่ยงธรรม พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจตามกฎหมายต้องนำหลักการทั้ง 3 ประการ คือ 1) หลักพระธรรมวินัย 2) และจารีตประเพณีมาประกอบการวินิจฉัย 3) และกฎหมายบ้านเมือง มาประกอบด้วย ซึ่งมีความสอดคล้องกับเอกสารของ (ปกป้อง ศรีสนิท, 2563) สิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ที่พบว่าการบังคับใช้กฎหมายที่มีความเท่าเทียม เสมอภาค และการรักษาสมดุลระหว่างประโยชน์สาธารณะ (public interes) ซึ่งหมายถึงการดำเนินคดีอาญาที่รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพในการค้นหาความจริง กับประโยชน์ของผู้ถูกดำเนินคดี (interest of the accused) ซึ่งหมายถึงสิทธิในการต่อสู้คดีในกระบวนการยุติธรรม และสิทธิในความเป็นพลเมืองย่อมมีความสำคัญในการดำรงอยู่แห่งชีวิตฯ และงานวิจัยของ (กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, 2544) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนากระบวนการยุติธรรมเพื่อคนจน, และรูปแบบกลไกของรัฐในการให้บริการด้านความยุติธรรม มีลักษณะที่เป็นแบบแผนพิธีการที่ซับซ้อนเป็นทางการ ต้องใช้ความรู้ทางกฎหมายและมีค่าใช้จ่ายสูงอัน เป็นระบบที่มีได้ถูกออกแบบมาโดยมีมิติมุมมองการเข้าถึงยาก ลักษณะเช่นนี้ทำให้เกิดอุปสรรคในการที่จะเข้าถึงความยุติธรรม (access to Justice)ฯ และ งานวิจัยของ (ณรงค์ ใจหาญ, 2546) เรื่อง “การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา”, ได้นำเสนอแนวคิดในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา ดังนี้ 1) การดำเนินการเพื่อปกป้องสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยระหว่างการพิจารณาคดี 2) การโต้แย้ง คัดค้านการสอบสวนที่มีข้อบกพร่อง และการขอให้ปล่อยตัวในกรณีที่มีการคุมขังโดยมิชอบ 3) การยื่นขอปล่อยชั่วคราว 4) การยื่นคำร้องหรือคำขอหรือคำให้การ และ 5) การนำสืบพยานหรือถามค้านพยานในศาลฯ และ (รุจิระ บุนนาค, 2561) “คดีอาญากับการสละสมณเพศ,” ที่ศึกษาถึง รูปแบบและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในการสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมฯ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การใช้อำนาจทางกฎหมายที่ไม่เป็นตามหลักแห่งนิติรัฐ นิติธรรม ย่อมเป็นเหตุนำมาซึ่งปัญหาในทางปฏิบัติอีกมากมายหลายประการ เช่นในกรณีการให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม อันได้แก่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่เห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราว พนักงานสอบสวนก็มีอำนาจดำเนินการให้พระภิกษุสละสมณเพศได้ การบังคับพระภิกษุให้สละสมณเพศก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยขาดหลักความคุ้มครองที่สมควรแก่เหตุ ขาดการยึดโยงถึงความเชื่อ ความศรัทธาของประชาชน ซึ่งเป็นความละเอียดอ่อนที่ส่งผลกระทบจิตใจกลายเป็นวิกฤติศรัทธา ที่ต้องหาแนวทางเพื่อให้ได้มาซึ่งกระบวนการยุติธรรมที่เหมาะสมและเป็นธรรม นำมาซึ่งประโยชน์แห่งการปกครองคณะสงฆ์สืบไป ข้อเสนอว่า ศาลปกครองควรที่จะเข้ามาควบคุมการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 โดยแยกการกระทำขององค์กรพระพุทธศาสนาออกเป็น 2 แขนงดังกล่าวข้างต้นและควบคุมการใช้อำนาจขององค์กรพระพุทธศาสนาเฉพาะกรณีที่เป็นการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับพระธรรมวินัย เพื่อให้สอดคล้องกับหลักนิติรัฐ นิติธรรม เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในกระบวนการใช้อำนาจขององค์กรพระพุทธศาสนา และ 1) การพิจารณาคดีที่ใช้กับพระภิกษุควรเป็นระบบไต่สวน ซึ่งให้อำนาจศาลในการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมในคดีนอกเหนือไปจากที่คู่ความเสนอต่อศาลได้เพื่อให้พระภิกษุได้รับความเป็นธรรมในการพิจารณาพิพากษาคดี 2) ระบบไต่สวนมูลฟ้องเป็นรูปแบบคณะกรรมการ ในกรณีที่เป็นการมีความผิดอาญาที่จะต้องให้พระภิกษุสละสมณเพศเมื่อถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา นั้น มีหลักของกระบวนการพิจารณาคดีอาญาศาลทหารมาประกอบซึ่งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ส่วนที่ 4 ศาลทหาร มาตรา 199 กระบวนการพิจารณาของศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลซึ่งอยู่ในอำนาจศาลทหารและคดีอื่นๆ การดำเนินคดีอาญากับพระสงฆ์ควรยกรูปแบบการพิจารณาคดีของศาลทหารมาประกอบ โดยหลักเกณฑ์และวิธีการให้เป็นไปตามที่มหาเถรสมาคมกำหนด

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพงษ์ กิตยารักษ์. (2544). ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการยุติธรรมเพื่อคนจน. เรียกใช้เมื่อ 10 เมษายน 2565 จาก <http://www.geocities.com/rightfreedom/academic>
- ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์. (2525). การพัฒนากิจการคณะสงฆ์และการพระศาสนาเพื่อความมั่นคงของชาติ. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ.

- ณรงค์ ใจหาญ. (2546). “การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา”. ใน รายงานการเสวนาทางวิชาการ เรื่อง การช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ต้องหาและจำเลย. กรุงเทพมหานคร: เนติบัณฑิตยสภา.
- ปกป้อง ศรีสนิท. (2563). สิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 (ฉบับที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535). (2535). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 109 ตอนที่ 16 (4 มีนาคม 2535) .
- รุจิระ บุญนาค. (2561). คดีอาญากับการละสมณเพศ, หนังสือพิมพ์แนวหน้า, หน้า 14. เรียกใช้เมื่อ 10 เมษายน 2565 จาก <https://www.naewna.com/business/columnist/35878>

กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดโคกเปี้ยว จังหวัดสงขลา*

STRATEGIES FOR IMPROVING STUDENT QUALITY IN PHRAPARIYATTHAM WAT KOK PIEW SCHOOL SONGKHLA PROVINCE

พระครูสมุห์กฤตภาส สุกิจโจ (โชติการ)*, พระมหาสุพจน์ สุเมธ, สามิตร อ่อนคง

Phrakrusamuh Krittapas Sukijjo (Chotikarn), Phramahasupot Sumeto, Samit Onkong

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

*Corresponding author E-mail: 6403202001@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมเพื่อจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม 2) เพื่อสร้างกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม 3) เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 15 รูป/คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 9 รูป/คน สนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 14 รูป/คน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพแวดล้อมภายใน จุดแข็งมากที่สุด คือ ผู้บริหารมีการประชุม ติดตาม วางแผนแก้ปัญหา จุดอ่อนมากที่สุด คือ บุคลากรมีคาบสอนมากมีภาระงานอื่น สภาพแวดล้อมภายนอก โอกาสมากที่สุด คือ มีการร่วมมือกันระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการอนุรักษ์วัฒนธรรม อุปสรรคมากที่สุด คือ ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจใน พระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม 2) ผลการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม มีการประเมินสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ตาม Model “PEST” ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอยู่ใน STAR ดาวรุ่ง มีสมรรถนะด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่เข้มแข็ง 3) ผลการนำเสนอกลยุทธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ามีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสมมีประโยชน์ ซึ่งกลยุทธ์ทั้ง 4 ประกอบด้วย 1) พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน 2) พัฒนาหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) พัฒนาครู บุคลากร สามารถจัด

* Received February 5, 2023; Revised March 6, 2023; Accepted March 30, 2023

กิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ 4) พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

คำสำคัญ: กลยุทธ์, พัฒนาคุณภาพผู้เรียน, โรงเรียนพระปริยัติธรรม

Abstract

The objectives of this research article were: 1) study the teaching environment of Buddhist schools. 2) Develop a student quality development strategy for Phrarariyattidhama School 3) Propose a student quality development strategy for Phrarariyattidhama School. This study is a qualitative research, collecting data through in-depth interviews with 15 participants/people and 9 key informants/people. A group discussion was conducted by 14 experts/individuals, and through inductive data analysis, the research results showed that: 1) The strongest internal environment is lies in the management personnel meeting. The weakest internal environment was a employees have a lot of courses and other workloads. The external environment was opportunity houses, temples, schools, and local government organizations cooperate for preserve culture. The external environment was threat people still lack knowledge and understanding Buddhist scripture education method 2) The result of formulating a strategy for the development of students' quality in Phrarariyattidhama schools. Conduct internal and external environmental assessments based on the 'pest' model to improve students' quality. 3) The outcome of the strategic statement. Experts believe that this is possible, appropriate, and useful. These four strategies include: 1) improving learners' quality to meet standards; 2) utilizing the concept of full economy to develop learning process courses. 3) Train teachers and personnel to organize high-quality learning activities. 4) Improve school management efficiency based on good governance. Pay attention to the participation of all departments.

Keywords: Strategies, Improving Student Quality, Phrarariyattidhama School

บทนำ

การจัดการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์เพื่อให้มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ดัง

จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตน นับถือยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต มีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

ในปัจจุบันสังคมไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม ทำให้เกิดภาวะสับสนในวิถีชีวิต ค่านิยม และภูมิคุ้มกันทางสังคมลดลง ละเลยศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม ซึ่งปัญหาเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อเด็ก เยาวชนนักเรียน นักศึกษาให้หลงผิด และมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไป ในทางที่ไม่พึงประสงค์เช่น เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทะเลาะวิวาท มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และขาดวินัยในการดำเนินชีวิต ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนในการปลูกฝังกล่อมเกลียดด้วยหลักศีลธรรมทางศาสนาเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันแก่เด็ก และเยาวชนให้มีสำนึกผิดชอบชั่วดีมีสติพิจารณาอย่างคิด มีจิตใจใฝ่ดี และมีพลังใจที่เข้มแข็งในการ ดำเนินชีวิตต่อไป ซึ่งสภาพปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมในสังคมกลับมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ประชาชนและเยาวชน จำนวนมากมองไม่เห็นความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม ไม่ยึดมั่นในคุณธรรม ไม่ประพฤติปฏิบัติตามหลักจริยธรรม ขณะที่ ความเจริญทางด้านวัตถุนับวันทวีมากขึ้น สมัยก่อนสังคมยกย่องคนที่มีคุณธรรม คนที่ประพฤติผิดในศีลธรรมจะถูกประมาณ สังคมปัจจุบันกลับยกย่องคนที่มีคุณธรรม คนที่มีตำแหน่งสูงและคนที่มีชื่อเสียง แม้คนเหล่านั้นจะประพฤติผิดศีลธรรมก็ตาม นอกจากนี้ ในยุคของข้อมูลข่าวสารที่เป็นยุคโลกไร้พรมแดน ข้อมูลข่าวสารมีอิทธิพลต่อความคิด ความรู้สึก จิตใจ และพฤติกรรมของมนุษย์ คนไทยเริ่มตกเป็นเหยื่อของข้อมูลข่าวสารและการโฆษณา รับเอาวัฒนธรรมและค่านิยมจากต่างชาติโดยไม่สนใจในคำสอนของศาสนาและวัฒนธรรมไทย มุ่งแสวงหาแต่ความสุขทางวัตถุ มีความเห็นแก่ตัวมากยิ่งขึ้น ขาดความเอื้ออาทรขาดความช่วยเหลือซึ่งกันและกันไม่เห็นความสำคัญของศาสนา ขาดคุณธรรม จริยธรรม ไม่เชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม

โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโคกเปี้ยว ก่อตั้งขึ้นเพื่อการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษาโดยทางวัดได้จัดตั้งโรงเรียนขึ้นเพื่อการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา ให้แก่พระภิกษุสามเณรภายในวัดได้เล่าเรียนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ควบคุมไปกับวิชาสามัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของ กระทรวงศึกษาธิการ โดยโรงเรียนมีสถานภาพเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตาม

กฎกระทรวง จัดเป็นโรงเรียนในระบบเช่นเดียวกับ รูปแบบโรงเรียนของรัฐและเอกชนทั่วไป โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโคกเปี้ยว จึงนับว่าเป็นสถานศึกษาแห่งสถาบันพระพุทธศาสนา ภายใต้การกำกับ เป็นสถานศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างโอกาสทางการศึกษาแก่เด็ก เยาวชนที่ด้อยโอกาส และยากจนจำนวนมากในพื้นที่ต่าง ๆ ที่ไม่สามารถหรือไม่มีโอกาสได้ ศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ และเอกชนทั่วไปได้ มีวัตถุประสงค์พิเศษ กล่าวคือ เป็น โรงเรียนเฉพาะทางด้านพระพุทธศาสนาที่มุ่งเน้นการสร้างศาสนทายาทที่ดี เพื่อสืบทอด พระพุทธศาสนา โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้พร้อมเป็นพุทธศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญา พุทธธรรม ประพฤติปฏิบัติตนได้ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัยอันเป็นพุทธบัญญัติ มีหลักพุทธธรรมนำ ชีวิตอันเป็น คุณลักษณะปริยัติสามัญที่พึงประสงค์ และสามารถทำหน้าที่เผยแผ่พุทธธรรม มา เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และคุณภาพชีวิตของประชาชนในเชิงบูรณาการวิชาการทั้งทาง ธรรม และทางโลกได้อย่างดีมีวิธีการ ที่เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบันอีกด้วย ซึ่งนับตั้งแต่ ได้มีการก่อตั้งโรงเรียนแห่งนี้มาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2561 จวบจนถึงปัจจุบัน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำวิจัยใน การศึกษากลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดโคกเปี้ยว จังหวัด สงขลา โดยศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน ซึ่งมีหลาย แนวทาง เช่น การจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการ กระบวนการเรียนรู้แบบการบูรณาการ กระบวนการเผชิญสถานการณ์ และแก้ปัญหา เป็นต้น ในการดำเนินการพัฒนากลยุทธ์ในการ พัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้เรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และ สถานศึกษาเพื่อนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการวางกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดโคกเปี้ยว ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น จะเห็นได้ว่า กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดโคกเปี้ยว สามารถนำไปปรับใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้น และเป็นการสืบทอดพระศาสนาเพื่อให้จรรโลงมั่นคงยืน ยาวสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมเพื่อจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดโคกเปี้ยว จังหวัดสงขลา
2. เพื่อสร้างกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดโคกเปี้ยว จังหวัดสงขลา
3. เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดโคกเปี้ยว จังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาใน 3 ลักษณะ คือ ศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มย่อย ผู้วิจัยได้ดำเนินการ วิจัยเป็น 3 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพแวดล้อมปัจจัยภายนอก และสภาพแวดล้อมปัจจัยภายใน ศึกษาโอกาส อุปสรรค จุดแข็ง จุดอ่อน ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดโคกเปี้ยว และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่ม ตัวอย่างแบบเจาะจง ประกอบไปด้วย ผู้จัดการโรงเรียน จำนวน 1 รูป

นักวิชาการศาสนาศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดโคกเปี้ยว จำนวน 10 คนตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา ฝ่ายฆราวาส จำนวน 3 คน

ขั้นที่ 2 การสร้างกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโคกเปี้ยว จังหวัดสงขลา เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบประเมิน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบไปด้วย ผู้จัดการโรงเรียน จำนวน 1 รูป ครูผู้สอน จำนวน 4 รูป นักศาสนวิชาการกลุ่มโรงเรียน พระปริยัติ จำนวน 4 คน เจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสงขลา จำนวน 1 คน คณะกรรมการสถานศึกษา ฝ่ายฆราวาส จำนวน 5 คน

ขั้นที่ 3 การนำเสนอกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโคกเปี้ยว จังหวัดสงขลา เก็บข้อมูล โดยการจัดสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ใช้คือแบบประเมินและแบบการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบไปด้วย ผู้จัดการโรงเรียน จำนวน 1 รูป ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติ จำนวน 4 รูป เจ้าคณะปกครองระดับจังหวัด ในจังหวัดสงขลา จำนวน 1 รูป นักศาสนวิชาการกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติจำนวน 5 คน ครูผู้สอนในโรงเรียน จำนวน 3 คน ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสงขลา จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสงขลา จำนวน 1 คน คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้วิจัย นำรายละเอียดจากการสนทนากลุ่ม นำความเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข จัดทำฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

การเสนอผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ข้อ โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary investigation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ศึกษาสภาพแวดล้อมเพื่อจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดโคกเปี้ยว จังหวัดสงขลา พบว่า สภาพแวดล้อมภายในมีทั้งจุดแข็ง และจุดอ่อนสภาพแวดล้อม

ภายนอกมีทั้งโอกาส และอุปสรรค ซึ่งจะต้องนำมาพิจารณาในการสร้างกลยุทธ์ให้เหมาะสม โดยแต่ละองค์กรจะมีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน หรือมีความเฉพาะเจาะจง สอดคล้องกับงานศึกษาของ สรรเพชญ์ โทวิชา ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา สมรรถนะสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบัน และปัญหาของสถานศึกษา พบว่าสภาพปัจจุบันของสถานศึกษา คือ ด้านวัฒนธรรมองค์กรมี การทำงาน เป็นทีม เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ยึดหลักธรรมาภิบาล เป็นองค์กรคุณภาพ ด้าน ทรัพยากรสินทรัพย์ โปร่งใส ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากชุมชน ด้านบุคลากร มีการ พัฒนาความรู้ความสามารถ ด้านนโยบายมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ดำเนินงานชัดเจน และสอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัด ด้านผลผลิตและการให้บริการ นักเรียน มีผลการทดสอบระดับชาติสูงกว่าระดับประเทศ มีระบบการประกันคุณภาพที่มีประสิทธิภาพ และสภาพปัญหาของสถานศึกษา คือ ด้านวัฒนธรรมองค์กรขาดการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง และ ยั่งยืนงบประมาณไม่เพียงพอ จำนวนบุคลากรในสาขาไม่เพียงพอ ครูมีภาระงานนอกเหนือจาก งานสอน การมอบงานไม่ตรงสายงาน ไม่สามารถดำเนินงานตามนโยบายได้ครบทุกด้าน (สรรเพชญ์ โทวิชา, 2560)

2. การสร้างกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโคกเปี้ยว จังหวัดสงขลา ดังนี้

การประเมินสภาพแวดล้อมภายใน 2S4M และสภาพแวดล้อมภายนอก ตาม Model “PEST” ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโคกเปี้ยว จังหวัด สงขลา อยู่ใน STAR ดาวรุ่ง อยู่ในสมรรถนะทางด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระ ปริยัติธรรม วัดโคกเปี้ยว จังหวัดสงขลา ภายในที่เข้มแข็ง และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็น โอกาส ต่างเป็นปัจจัยเอื้อต่อการกำหนดกลยุทธ์ เพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระ ปริยัติธรรมวัดโคกเปี้ยว จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) เป้าประสงค์ (Goal) กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาครู และบุคลากร ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ และกลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมจากทุก ภาคส่วน สอดคล้องกับงานศึกษาของ เบนเน็ตและโอเบรอน (Bennett, J. K. & O'Brien, M. J.) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ (The Building of the Learning Organization) พบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ มีทั้งสิ้น 12 ปัจจัย ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์หรือวิสัยทัศน์ (Strategy or Vision) 2) การปฏิบัติเชิงบริหาร (Executive Practices) 3) การปฏิบัติเชิงการจัดการ (Managerial Practices) 4) บรรยากาศ (Climate) 5) องค์การหรือโครงสร้างงาน (Organization or Job Structure) 6) การไหลของข้อมูล

สารสนเทศ (Information flow) 7) การปฏิบัติของบุคคล และทีมงาน (Individual and Team Practices) 8) กระบวนการทำงาน (Process) 9) เป้าหมายหรือข้อมูลย้อนกลับการปฏิบัติงาน (Performance Goals or Feedback) 10) การฝึกอบรมหรือการศึกษา (Training or Education) 11) การพัฒนาของบุคคลหรือทีมงาน (Individual or Team Development) และ 12) การให้รางวัลหรือการยอมรับ (Rewards or Recognition) (Bennett, J. K. & O'Brien, M. J., 1994) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤทัยวรรณ หาญกล้า และปิยพงษ์ สุขเมตติกุล ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่ากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์หลัก 13 กลยุทธ์รอง และ 68 วิธีการ ได้แก่ กลยุทธ์หลักที่ 1 ริเริ่มสร้างสรรค์สัมพันธ์ชุมชน ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง คือ 1) มุ่งสร้างความตระหนักและพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ ความสามารถ 2) ส่งเสริมความสัมพันธ์ร่วมกันในชุมชน กลยุทธ์หลักที่ 2 เพิ่มพลังศักยภาพการวางแผน ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์รอง คือ 1) มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนการร่วมมือในการวางแผน 2) ส่งเสริมการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ 3) มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานในรูปแบบการเป็นคณะกรรมการร่วมกันในทุกฝ่ายกลยุทธ์หลักที่ 3 การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์รอง คือ 1) มุ่งสร้างความตระหนักและความเข้มแข็งในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) พัฒนาความสัมพันธ์ด้วยเครือข่ายผู้ปกครองเข้มแข็ง 3) เสริมพลังสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมจากองค์กรภายนอก กลยุทธ์หลักที่ 4 มุ่งสร้างคุณภาพการประเมินผลสู่ความเข้มแข็ง ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์รอง คือ 1) สนับสนุนการประเมินผลการวิจัยอย่างมีคุณภาพ 2) มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง 3) ส่งเสริมให้สถานศึกษาและชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลอย่างหลากหลาย และกลยุทธ์หลักที่ 5 มุ่งสู่ความสำเร็จและรับผลประโยชน์ร่วมกัน ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง คือ 1) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการมีส่วนร่วมรับรู้และกระจายผลประโยชน์ 2) ส่งเสริมการแสดงผลงานสู่สาธารณชน (ฤทัยวรรณ หาญกล้า และปิยพงษ์ สุขเมตติกุล, 2556) ประทีป ทับโพน ได้วิจัย เรื่อง กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียน สังกัดเทศบาล ผลการวิจัย พบว่า วิสัยทัศน์ กำหนดได้ว่า “สถานศึกษาบริหารด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม โดยใช้ทรัพยากรการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ ตามกฎหมาย และปทัสถานทางสังคม สร้างระบบอาสาสมัครและ การบริจาค คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม และบริหารภายใต้หลัก ธรรมาภิบาลทั้งองค์การ” และมี 5 พันธกิจ 5 เป้าประสงค์และ 5 กลยุทธ์หลัก 12 กลยุทธ์รอง 35 แนวทางปฏิบัติ 4) การตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดเทศบาล พบว่า การตรวจสอบเชิงคุณภาพ วิสัยทัศน์กำหนดได้ว่า “บริหาร

สถานศึกษาด้วยความ รับผิดชอบต่อสังคม โดยใช้ทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด สร้างจิตอาสา บริการ สาธารณะ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตามหลักนิติธรรม ปทัสถานทางสังคม และธรรมาภิบาล” มี 5 พันธกิจ 5 เป้าประสงค์ 5 กลยุทธ์หลัก 12 กลยุทธ์รอง 30 แนวทางปฏิบัติ และสอดคล้องกับงานศึกษาของ ฟูลิสตันซูล (Fulston Schools) ได้นำเสนอรูปแบบสำหรับความเป็นเลิศของ สถานศึกษาซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยในการบริหาร 6 องค์ประกอบ คือ 1) ภาวะผู้นำ 2) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3) การวางแผนกลยุทธ์ 4) การวางแผน กระบวนการสนับสนุนการศึกษา 5) ทรัพยากรบุคคล และ 6) ผลการปฏิบัติงาน (ประทีป ทับโพน, 2563)

3. การนำเสนอกลยุทธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความคิดเห็นว่ากลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน พระปริยัติธรรม วัดโคกเปี้ยว จังหวัดสงขลา มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความเป็น ประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดโคกเปี้ยว จังหวัดสงขลา โดยประกอบด้วย พันธกิจ วิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ 4 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคูณภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาครู และบุคลากร ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ และ กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

อภิปรายผล

การศึกษาการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดโคกเปี้ยว จังหวัดสงขลา มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การศึกษาสภาพแวดล้อมกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโคกเปี้ยว จังหวัดสงขลา พบว่า สภาพแวดล้อมภายในมีทั้งจุดแข็ง และจุดอ่อน สภาพแวดล้อมภายนอกมีทั้งโอกาส และอุปสรรค ซึ่งจะต้องนำมาพิจารณาในการสร้างกลยุทธ์ให้เหมาะสม โดยแต่ละองค์กรจะมีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน หรือมีความเฉพาะเจาะจง พบว่า สภาพปัจจุบัน ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับ ดังนี้ ด้านกฎหมาย ด้านธรรมาภิบาล ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านมนุษยธรรม ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับ ดังนี้ ด้านธรรมาภิบาล ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านกฎหมาย และด้านมนุษยธรรม และเมื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกันเพื่อหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เรียงจากค่าสูงสุดไปต่ำสุด ได้ดังนี้ ด้านมนุษยธรรม คือ การบริจาค ด้านสิ่งแวดล้อม คือ การดูแล

สิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ คือ คุณภาพของผลผลิต ด้านธรรมาภิบาล คือ การมีส่วนร่วม และด้านกฎหมาย คือ การปฏิบัติตามกฎหมาย

2. การสร้างกลยุทธ์ พบว่า การประเมินสภาพแวดล้อมภายใน 2S4M และสภาพแวดล้อมภายนอก ตาม Model “PEST” ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโคกเปี้ยว จังหวัดสงขลา อยู่ใน STAR ดาวรุ่ง อยู่ในสมรรถนะทางด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดโคกเปี้ยว จังหวัดสงขลา ภายในที่เข้มแข็ง และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาส ต่างเป็นปัจจัยเอื้อต่อการกำหนดกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโคกเปี้ยว จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) เป้าประสงค์ (Goal) กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาครู และบุคลากร ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ และกลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนสอดคล้องกับงานศึกษาของเบนเน็ตต์และโอเบรอน (Bennett, J. K. & O'Brien, M. J.) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ (The Building of the Learning Organization) พบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การ แห่งการเรียนรู้ มีทั้งสิ้น 12 ปัจจัย ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์หรือวิสัยทัศน์ (Strategy or Vision) 2) การปฏิบัติเชิงบริหาร (Executive Practices) 3) การปฏิบัติเชิงการจัดการ (Managerial Practices) 4) บรรยากาศ (Climate) 5) องค์การหรือโครงสร้างงาน (Organization or Job Structure) 6) การไหลของข้อมูลสารสนเทศ (Information flow) 7) การปฏิบัติของบุคคล และทีมงาน (Individual and Team Practices) 8) กระบวนการทำงาน (Process) 9) เป้าหมายหรือข้อมูลย้อนกลับการปฏิบัติงาน (Performance Goals or Feedback) 10) การฝึกอบรมหรือการศึกษา (Training or Education) 11) การพัฒนาของบุคคลหรือทีมงาน (Individual or Team Development) และ 12) การให้รางวัลหรือการยอมรับ (Rewards or Recognition) (Bennett, J. K. & O'Brien, M. J., 1994) ประทีป ทับโพน ได้วิจัย เรื่องกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดเทศบาล ผลการวิจัย พบว่า วิสัยทัศน์ กำหนดได้ว่า “สถานศึกษาบริหารด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม โดยใช้ทรัพยากรการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ ตามกฎหมาย และปทัสถานทางสังคม สร้างระบบอาสาสมัครและ การบริจาค คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม และบริหารภายใต้หลัก ธรรมาภิบาลทั้งองค์การ” และมี 5 พันธกิจ 5 เป้าประสงค์และ 5 กลยุทธ์หลัก 12 กลยุทธ์รอง 35 แนวทางปฏิบัติ 4) การตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดเทศบาล พบว่า การตรวจสอบเชิงคุณภาพ วิสัยทัศน์ กำหนดได้ว่า “บริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม โดยใช้ทรัพยากรทาง

การศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด สร้างจิตอาสา บริการ สาธารณะ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตามหลัก นิติธรรม ปทัสถานทางสังคม และธรรมาภิบาล” มี 5 พันธกิจ 5 เป้าประสงค์ 5 กลยุทธ์หลัก 12 กลยุทธ์รอง 30 แนวทางปฏิบัติ (ประทีป ทับโพน, 2563) สอดคล้องกับงานศึกษาของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤทัยวรรณ หาญกล้า และปิยพงษ์ สุเมตติกุล ได้ทำการวิจัยเรื่อง การ พัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่ากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาเพื่อ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์หลัก 13 กลยุทธ์รอง และ 68 วิธีการ ได้แก่ กลยุทธ์หลักที่ 1 ริเริ่มสร้างสรรค์สัมพันธ์ชุมชน ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง คือ 1) มุ่งสร้างความตระหนักและพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ ความสามารถ 2) ส่งเสริมความสัมพันธ์ร่วมกันในชุมชน กลยุทธ์หลักที่ 2 เพิ่มพลังศักยภาพการ วางแผน ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์รอง คือ 1) มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนการร่วมมือในการวางแผน 2) ส่งเสริมการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ 3) มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานใน รูปแบบการเป็นคณะกรรมการร่วมกันในทุกฝ่ายกลยุทธ์หลักที่ 3 การเพิ่มประสิทธิภาพการ ดำเนินงานสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์รอง คือ 1) มุ่งสร้างความตระหนักและความ เข้มแข็งในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) พัฒนา ความสัมพันธ์ด้วยเครือข่ายผู้ปกครองเข้มแข็ง 3) เสริมพลังสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมจาก องค์กรภายนอก กลยุทธ์หลักที่ 4 มุ่งสร้างคุณภาพการประเมินผลสู่ความเข้มแข็ง ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์รอง คือ 1) สนับสนุนการประเมินผลการวิจัยอย่างมีคุณภาพ 2) มุ่งส่งเสริมและ สนับสนุนการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง 3) ส่งเสริมให้สถานศึกษาและชุมชนมีส่วนร่วมใน การประเมินผลอย่างหลากหลาย และกลยุทธ์หลัก ที่ 5 มุ่งสู่ความสำเร็จและรับผลประโยชน์ ร่วมกัน ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง คือ 1) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการมีส่วนร่วม รับรู้และกระจายผลประโยชน์ 2) ส่งเสริมการแสดงผลงานสู่สาธารณชน (ฤทัยวรรณ หาญกล้า และปิยพงษ์ สุเมตติกุล, 2556)

3. การนำเสนอกลยุทธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความคิดเห็นว่าการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนของโรงเรียน พระปริยัติธรรม วัดโคกเปี้ยว จังหวัดสงขลา มีความเป็นไปได้ มีความ เหมาะสม และมีความเป็น ประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติ ธรรม วัดโคกเปี้ยว จังหวัดสงขลา ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอเพื่อการปรับปรุง ดังนี้ พันธกิจ ควรเพิ่มเติม รายละเอียด เพื่อจะได้สะท้อนให้เห็นว่าพันธกิจ และวิสัยทัศน์มีความสอดคล้องกันอย่างไร ปรับ ภาษให้เป็นวิชาการมากขึ้น ควรเพิ่มในส่วนของการศึกษาทางโลก เป้าประสงค์ คำศัพท์ที่ใช้ใน การเขียนควรเขียนเป็นลักษณะเดียวกันทั้งเล่ม และควรใช้ภาษาและหลักเขียนงานเชิงวิชาการ กลยุทธ์ที่ 1 กิจกรรม ควรเพิ่มเติมโครงการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เพิ่มเติมกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนรู้วิชาชีพ รายละเอียดการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในเรื่อง

การศึกษาภาษาบาลี มาตรการที่ 2 ปรับเปลี่ยนเป็นพัฒนาระดับครูผู้สอนให้ดีขึ้น กลยุทธ์ที่ 2 เป้าประสงค์ให้เพิ่มการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และหลักสูตรท้องถิ่น โดยชุมชนมีส่วนร่วม มาตรการที่ 6 เพิ่มเติมข้อความและปรับเปลี่ยนเป็นส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งด้านสุขภาวะทางร่างกาย และสุขภาวะทางจิตใจ กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มเติมกิจกรรมยกระดับการศึกษาของบุคลากรภายในโรงเรียน และปรับมาตรการที่ 1.2 เป็นส่งเสริมพัฒนาระบบการนิเทศการเรียนการสอนของครู โดยผู้บริหาร การให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบจะทำให้กลยุทธ์สามารถนำไปใช้ได้จริงอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานศึกษาประทีป ทับโพน ได้วิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียน สังกัดเทศบาล ผลการวิจัย พบว่า การตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียน สังกัดเทศบาล พบว่า การตรวจสอบเชิงคุณภาพ วิสัยทัศน์กำหนดได้ว่า “บริหารสถานศึกษาด้วยความ รับผิดชอบต่อสังคม โดยใช้ทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด สร้างจิตอาสา บริการ สาธารณะ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตามหลักนิติธรรม ปทัสถานทางสังคม และธรรมาภิบาล” มี 5 พันธกิจ 5 เป้าประสงค์ 5 กลยุทธ์หลัก 12 กลยุทธ์รอง 30 แนวทางปฏิบัติ และมีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และการตรวจสอบเชิงปริมาณ พบว่า มีความถูกต้องและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก (ประทีป ทับโพน, 2563) สอดคล้องกับงานศึกษาของกนกวรรณ ชูแก้ว ได้วิจัยเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน วิชา คณิตศาสตร์ ของกลุ่มเครือข่ายที่ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผลการวิจัยพบว่ากลยุทธ์ทั้งหมด 7 กลยุทธ์ ผลการนำเสนอกลยุทธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นว่ามีความเป็นไปได้อ มีความเหมาะสม และมีความเป็นประโยชน์ซึ่งกลยุทธ์ทั้ง 7 ประกอบด้วย (กนกวรรณ ชูแก้ว, 2564)

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการบริหารจัดการศึกษา กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาครูและบุคลากรของกลุ่มเครือข่ายที่ 1 ด้านวิชาคณิตศาสตร์ กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาหลักสูตรและการสอนวิชาคณิตศาสตร์ กลยุทธ์ที่ 4 การส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน กลยุทธ์ที่ 6 การส่งเสริมบริหารจัดการด้านงบประมาณ กลยุทธ์ที่ 7 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้คณิตศาสตร์

องค์ความรู้ใหม่

กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน พระปริยัติธรรม วัดโคกเปี้ยว จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย กลยุทธ์ 4 กลยุทธ์ดังนี้

ภาพที่ 1 กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน พระปริยัติธรรม วัดโคกเปี้ยว จังหวัดสงขลา

สรุป/ข้อเสนอแนะ

กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโคกเปี้ยว จังหวัดสงขลา พบว่า สภาพแวดล้อมภายใน มีจุดแข็งมากที่สุด คือ ผู้บริหารมีการประชุม ติดตามวางแผนแก้ปัญหา เป็นไปตามนโยบายสถานศึกษา มีจุดอ่อนมากที่สุด คือ บุคลากรมีคาบสอนมากและมีภาระงานอื่น สภาพแวดล้อมภายนอก ที่เป็นโอกาส คือ มีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ที่เป็นอุปสรรคมากที่สุด คือ ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในพระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม ผลการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม มีการประเมินสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ตาม Model

“PEST” ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน อยู่ใน STAR ดาวรุ่ง มีสมรรถนะด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่เข้มแข็ง ผลการนำเสนอกลยุทธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ามีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสมมีประโยชน์ ซึ่งกลยุทธ์ทั้ง 4 ประกอบด้วย 1) พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน 2) พัฒนาหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) พัฒนาครู บุคลากร ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ และ 4) พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน จากการวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย คือ ควรนำกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดโคกเปี้ยว จังหวัดสงขลา มาใช้ภายในโรงเรียน รวมทั้งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติควรนำกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดโคกเปี้ยว จังหวัดสงขลา ไปส่งเสริมให้โรงเรียนในสังกัดได้จัดทำกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสงขลา ควรกำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดสงขลา 2) ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ คือ โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดโคกเปี้ยว จังหวัดสงขลา ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้นำกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดโคกเปี้ยว จังหวัดสงขลา ไปใช้อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องทุกภาคเรียน และใช้วงจรคุณภาพมาปรับใช้ทุกขั้นตอน และควรจัดการนิเทศติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดโคกเปี้ยว จังหวัดสงขลา เป็นระบบต่อเนื่องทุกภาคเรียน 3) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อประเมินผลการใช้กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดโคกเปี้ยว จังหวัดสงขลา รวมทั้งควรมีการศึกษาวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยอื่น เช่น การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และควรมีการศึกษาวิจัยกลยุทธ์การพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดโคกเปี้ยว จังหวัดสงขลา ให้ครอบคลุมด้านการบริหารวิชาการ การบริหารบุคลากร การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ชูแก้ว. (2564). กลยุทธ์การพัฒนาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐานวิชา คณิตศาสตร์ ของกลุ่มเครือข่ายที่ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ประทีป ทับโตน. (2563). กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียน สังกัดเทศบาล. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.

- ฤทัยวรรณ หาญกล้า และปิยพงษ์ สุขเมตติกุล. (2556). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. วารสารครุศาสตร์, 41(3), 1-18.
- สรรเพชญ์ โทวิชา. (2560). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสมรรถนะสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- Bennett, J. K. & O'Brien, M. J. (1994). The building blocks of the learning Organization. Training, 31(6), 41-49.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของอาจารย์ที่มีต่อนักศึกษา*

FACTORS AFFECTING CRITICAL THINKING STUDENT

ผ่องนภา พรหมเกษ*

Phongnapha Phromkat

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Surindra Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author E-mail: phong26022514@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นบทความวิชาการมุ่งนำเสนอปัจจัยที่ส่งผลต่อการคิดอย่างมี
วิจารณญาณของอาจารย์ที่มีต่อนักศึกษา ผู้เขียนสังเคราะห์และสรุปบทความวิชาการจาก
หนังสือ เอกสาร ตำรา วารสาร วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และอินเทอร์เน็ต สรุปได้ดังนี้ 1) ปัจจัย
ด้านความสามารถและความสัมพันธ์ที่ดีของอาจารย์ที่มีต่อนักศึกษา คือ การเป็นผู้มีมนุษย
สัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาจากการดูแลและเอาใจใส่ 2) ปัจจัยด้านนิสัยรักการอ่าน
สิ่งสำคัญที่สุดในการกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ นักศึกษาจะต้องรู้
และใช้วิธีอ่านที่ถูกต้องฝึกฝนตนเองอย่างสม่ำเสมอ อาจารย์ผู้สอนต้องเน้นการใช้วิธีสอนให้
นักศึกษาได้เรียนรู้ด้วยตนเอง อันจะเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการอ่านให้เกิดการคิดอย่างมี
วิจารณญาณ 3) ปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน อาจารย์ผู้สอนจะต้องมีการเตรียมความพร้อม
การสอน ได้แก่ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เอกสาร และคู่มือประกอบการทำกิจกรรม และมีการเตรียม
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 4) ปัจจัยด้าน
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ นักศึกษาที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเป็นคนที่มีความสามารถในการวางแผน
การคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามมาตรฐานที่เป็นเลิศที่ตนกำหนด
เป้าหมายไว้ 5) ปัจจัยด้านบรรยากาศในชั้นเรียน อาจารย์ผู้สอนจะต้องจัดบรรยากาศชั้นเรียน
ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการกระตุ้นให้นักศึกษามีแรงบันดาลใจ ความท้าทาย ความไว้วางใจ
ความสนุกสนาน และความกล้าที่จะเสี่ยง บรรยากาศชั้นเรียนมีส่วนเสริมสร้าง และเอื้ออำนวย
ให้นักศึกษาเกิดความคิดอย่างมีวิจารณญาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคิด, วิจารณญาณ, อาจารย์, นักศึกษา

* Received February 6, 2023; Revised March 26, 2023; Accepted April 14, 2023

Abstract

This article is an academic article aimed at presenting factors affecting the critical thinking of teachers toward students. Authors synthesize and summarize academic articles from books, documents, textbooks, journals, theses, research papers, and the Internet. can be summarized as follows ; 1) The ability and good relationship of instructors with students was the person who had a good interpersonal relationship between instructors and students from caring and attentive. 2) Reading habit factor. The most important thing to encourage students to develop critical thinking skills. Students must know and use the correct way of reading to practice themselves regularly. Teachers must emphasize the use of teaching methods for students to learn by themselves. This will be a factor conducive to reading to create critical thinking. 3) Factors on learning attitude. Instructors must have preparation for teaching, including media, materials, equipment, documents and activity manuals. and the process of organizing activities was prepared to encourage students to develop critical thinking skills. Highly motivated students are capable of planning, thinking critically in order to achieve the standards of excellence they set. 5) Classroom climate factor. Teachers must provide a classroom atmosphere that is a factor in encouraging students to be motivated, challenged, trusted, fun, and willing to take risks. The classroom atmosphere contributes to and facilitates students to think critically effectively

Keywords: factors affecting thinking, judgment, teachers, students

บทนำ

การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นการคิดเพียงหนึ่งเดียวที่ถูกกำหนดให้นักเรียนในศตวรรษที่ 21 จะต้องได้เรียนรู้ เพราะมีความจำเป็นในการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กล่าวไว้ว่า การคิดเป็นกระบวนการทำงานส่วนบุคคลของสมองที่จะเกิดขึ้นเมื่อประสาทสัมผัสของบุคคลนั้น ๆ ได้รับการกระตุ้น หรือมีสิ่งเร้าเข้ามากระทบสมองจะทำงานให้เกิดการคิดทันที ซึ่งการที่ นักเรียนในยุศตวรรษที่ 21 มีความง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร สะดวก รวดเร็ว ผ่านการเชื่อมต่อกับโลก เครือข่าย ผู้เรียนจะสามารถหาข้อมูลที่ต้องการได้ในทุกที่ ทุกเวลา ซึ่งหากผู้เรียนนำข้อมูลในทางบวกไปปรับใช้ ก็จะมีส่งผลดีกับการเรียนรู้ และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ แต่ ซึ่งการคิดอย่างมีวิจารณญาณจัด

อยู่ในทักษะการคิดขั้นสูง เป็นกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งความรอบคอบ สาเหตุที่จะเชื่อหรือจะทำ โดยผ่านการพิจารณาปัจจัยรอบด้านอย่างกว้างไกล ลึกซึ้ง และผ่านการกลั่นกรอง ไตร่ตรอง ทั้งทางด้านคุณและโทษ รวมถึงคุณค่าที่แท้จริงของสิ่งนั้นมาแล้ว (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2555) และทั้งนี้ บรรจง อมรชีวิน ได้กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ยังมีความจำเป็นต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพแวดล้อมการรับรู้ข้อมูลสารสนเทศ ช่วยในการปรับตัว และรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของโลกในศตวรรษที่ 21 ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีความซับซ้อนมากขึ้น นอกจากนี้ ยังเป็นรากฐานของการเรียนรู้สู่การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (บรรจง อมรชีวิน, 2556)

ชนาธิป พรกุล ได้กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นการคิดที่มีกระบวนการทางปัญญาอย่างเป็นระบบ โดยมีการคิดพิจารณา ใคร่ครวญ ไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล รอบด้าน มีจุดมุ่งหมายเพื่อการตัดสินใจว่าสิ่งใด ข้อความใดเป็นจริง ซึ่งจะต้องอาศัยข้อมูลหลักฐานต่าง ๆ มาประกอบการ คิดตัดสินใจ บุคคลที่รู้จักใช้การคิดอย่างมีวิจารณญาณย่อมจะเป็นผู้ที่กระทำกิจการงานต่าง ๆ ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สังคมใดที่สมาชิกรู้จักใช้การคิดอย่างมีวิจารณญาณจะทำให้เกิดความสงบสุข ส่งผลต่อความสงบเรียบร้อย ความมั่นคงต่อประเทศชาติ (ชนาธิป พรกุล, 2557) และ สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ ได้กล่าวว่า หลักการใหม่ ๆ ใช้การคิดอย่างมีวิจารณญาณในการแก้ปัญหา และตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผล ฝึกให้รู้จักสืบค้น รู้จักขอบเขตของข้อมูล ตั้งประเด็นปัญหา วางแผนเพื่อการวิจัย การพยากรณ์ ผลลัพธ์ คาดคะเนผลข้างเคียง สรุปและพัฒนาแนวความคิด ฝึกให้รู้จักสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ต่อยอดแนวคิด ตั้งสมมติฐาน สร้างจินตนาการ สร้างทางเลือกใหม่ สร้างนวัตกรรมที่หลากหลาย ฝึกให้รู้จักประเมินค่า ประเมินข้อมูล จากการอ่าน/ฟัง/เขียน การปฏิบัติจริง สร้างแนวคิดที่หลากหลายเพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุด (สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ, 2555)

ดังนั้น ผู้สอนจึงต้องฝึกให้ผู้เรียนคิดเก่ง โดยใช้คำถามเป็นตัวกระตุ้น ซึ่ง Jay ได้กล่าวว่า ผู้สอนที่ใช้คำถามที่ใช้ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจะช่วยยกระดับการเรียนรู้ของนักเรียนได้ (Jay, McTighe., 1991) ทั้งนี้ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ ได้กล่าวว่า คำถามนั้นมีความสำคัญมากในการพัฒนานักเรียน โดยคำถามจะช่วยให้ครูได้ สืบหาความรู้เดิม และกระตุ้นความสนใจนักเรียนทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน โดยผู้สอนควรมีการใช้คำถามเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน เพราะการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีภาพ หรือเหตุการณ์ ที่สื่อออกมาที่มีทั้งความเป็นจริง และความเท็จมากมาย ซึ่งเราจะต้องคิดอย่างรอบคอบ หรือใช้วิจารณญาณพิจารณาอย่างละเอียดที่จะเชื่อหรือไม่เชื่อสิ่งเหล่านั้น ซึ่งหากนักเรียนได้รับการฝึกกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จะทำให้มีการคิดตัดสินใจอย่างรอบคอบ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2561) และ บรรจง อมรชีวิน ได้กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณยังมีความจำเป็นต่อ

การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพใน สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ข้อมูลสารสนเทศ ช่วยในการปรับตัว และรับมือกับการเปลี่ยนแปลง ต่าง ๆ ของโลกในศตวรรษที่ 21 ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีความซับซ้อนมากขึ้น นอกจากนี้ ยังเป็นรากฐานของการเรียนรู้สู่การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (บรรจง อมรชีวิน, 2556)

ด้วยสภาพปัญหาและเหตุผลดังกล่าวนี้ผู้เขียนจึงมุ่งนำเสนอในปัจจัยที่ส่งผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้มีประสิทธิภาพ ดังจะนำเสนอข้อมูล ดังนี้

ความหมายการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังนี้

ปาณิสรา อามะรีณ กล่าวว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในการรับความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้มาใช้ในการพิจารณาเหตุการณ์ต่าง ๆ และสามารถให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจในการเลือกแก้ไขปัญหา หรือเชื่อถือในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ อย่างถูกต้องและเหมาะสม (ปาณิสรา อามะรีณ, 2561)

สุชาติ วัฒนชัย และคณะ กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง กระบวนการคิดที่ต้องใช้วิธีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหา โดยอาศัยหลักการของเหตุผล (สุชาติ วัฒนชัย และคณะ, 2561)

ปิยณัฐ อุปแก้ว กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง ความสามารถในการคิดวิเคราะห์เหตุการณ์หรือสถานการณ์ โดยอาศัยหลักฐานความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของตนเอง เพื่อคิดวิเคราะห์ ไตร่ตรองอย่างสมเหตุสมผล การตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง อันสอดคล้องกับหลักการ และเหตุผล (ปิยณัฐ อุปแก้ว, 2562)

Hudgins กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การมีเจตคติในการค้นคว้าหาหลักฐานเพื่อการวิเคราะห์และประเมินข้อโต้แย้งต่าง ๆ การมีทักษะในการใช้ความรู้จำแนกข้อมูลและตรวจสอบสมมติฐานเพื่อหาข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผล (Hudgins, B., 1977)

จากความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า เป็นการพิจารณาไตร่ตรองด้วยเหตุผลในการประเมินเกี่ยวกับข้อมูล เรื่องราว หรือสถานการณ์โดยมีหลักฐานหรือข้อมูลที่นำเชื่อถือมาประกอบการสนับสนุนยืนยันในการตัดสินใจตามบริบทหรือสถานการณ์นั้น ๆ เพื่อนำไปสู่การสรุปอย่างถูกต้องสมเหตุสมผล

ประเภทของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

Higuchi and Donald แบ่งการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หรือการคิดที่ต้องใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ ไว้ 6 ประเภท ดังนี้

1. การอธิบาย (Description) เป็นการอธิบายให้เห็นรายละเอียด การให้ความหมายหรือนิยามของสถานการณ์ หรือการให้คำอธิบายรูปแบบองค์ประกอบของสิ่งต่าง ๆ
2. การเลือก (Selection) เป็นการเลือกในสิ่งที่ชอบหรือสิ่งที่ต้องการ
3. การสร้างตัวแทนความคิด (Representation) เป็นการอธิบายให้เห็นในรูปของสัญลักษณ์ หรือการสร้างความสัมพันธ์ให้เห็นเป็นรูปสัญลักษณ์ หรือแผนภาพ
4. การสรุปอ้างอิง (Inference) เป็นกระบวนการในการลงข้อสรุปจากข้อมูลหรือเหตุการณ์ที่มีอยู่
5. การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นการรวมส่วนต่าง ๆ หรือองค์ประกอบต่าง ๆ ให้เป็นส่วนรวมที่ซับซ้อนมากขึ้น
6. การพิสูจน์ยืนยัน (Verification) เป็นการตรวจสอบความถูกต้อง ความเชื่อมโยง ความคงที่หรือความสอดคล้อง (Higuchi, K. A. & Donald, J. G., 2002)

องค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

(Ennis, R. H., & Norris, S., 1989) แบ่งองค์ประกอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณออกเป็น 2 ประเภทคือ ความสามารถ และคุณลักษณะ ดังนี้

1. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีดังนี้ 1) ความกระฉับกระเฉง เบื้องต้น เช่น ถามได้ตรงประเด็น วิเคราะห์การอ้างเหตุผลและถามตอบได้อย่างชัดเจน 2) ข้อมูลสนับสนุน จะต้องสามารถพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลมีการสังเกต 3) การสรุปอ้างอิง เช่น การนิรนัยการอุปนัย และการตัดสินใจคุณค่า 4) การกระจำจูงสูง เช่น การกำหนดปัญหา และอธิบายคำจำกัดความของปัญหา การระบุข้อตกลงเบื้องต้น 5) ยุทธวิธี และกลยุทธ์ หมายถึงการตัดสินใจลงมือทำ ๆ การมีปฏิกริยากับผู้อื่น

2. ลักษณะของการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีดังนี้ 1) ตั้งคำถามหรือข้อมูลจากเรื่องที่ผ่านมา 2) ค้นหาเหตุผล 3) การแสดงออกอย่างมีเหตุผล 4) การอ้างอิงข้อมูลจากแหล่งที่เชื่อถือได้ 5) การทำความเข้าใจเรื่องราวในสถานการณ์ปัญหา 6) การบอกถึงใจความสำคัญ 7) การเก็บจำความรู้พื้นฐาน 8) การสร้างทางเลือก 9) การเปิดใจกว้าง 10) ยอมรับหรือพิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่น 11) ใช้เหตุผลเป็นจุดเริ่มต้น 12) ตัดสินใจด้วยการใช้ข้อมูล และเหตุผลอย่างเพียงพอ 13) มีจุดยืน สามารถปรับจุดยืนได้เมื่อมีหลักฐานหรือเหตุผล 14) ค้นหาเหตุผลเพื่อความถูกต้อง 15) จัดการเรื่องต่าง ๆ อย่างมีระเบียบ 16) นำเอาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณมาใช้ 17) วัตถุประสงค์ระดับความรู้ และระดับการอ้างเหตุผล

วรากรณ์ สามโกเศศ กล่าวไว้ว่า การอ่านเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการคิดอย่างมี
 วิจารณ์ญาณ มีความสำคัญ และมีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของนักศึกษา
 ดังต่อไปนี้ 1) การอ่านสร้างความคิดความอ่านให้แก่ผู้อ่านประวัตินบุคคลสำคัญ คำพูดของ
 นักปราชญ์ความคิดเห็นของผู้รู้ความคิดของคนทกวัยเป็นต้น แร่งบันดาลใจ และทัศนคติอัน

เหมาะสมซึ่งเป็นปัจจัยกำหนดชะตาชีวิตมนุษย์ล้วนมาจาก การอ่านหนังสือที่มีคุณค่าทั้งสิ้น 2) การอ่านสร้างจินตนาการและจินตนาการก่อให้เกิดความคิดในการขับเคลื่อนนวัตกรรมในเรื่องต่าง ๆ 3) การอ่านทำให้ผู้อ่านแตกฉานในคลังคำซึ่งนำไปความคิดคนอ่านมากก็จะมีคลังคำหรือคำศัพท์มากไปด้วยความคิดซึ่งอาศัยภาษา ประกอบด้วยคลังคำเหล่านี้เป็นเครื่องมือบรรยายจึงผูกพันกับการอ่าน คนที่อ่านและดูดซับข้อมูลและสามารถจัดระบบข้อมูลที่ได้รับมาได้เป็นอย่างดีจึงมีความคิด ที่เป็นระบบจนสามารถสื่อสารออกมาได้ชัดเจนซึ่งตรงข้ามกับคนอ่านหนังสือไม่ออกประสบความยากลำบากในการบรรยายความรู้สึกของตนเองและมักไม่สามารถนำเสนอความคิดของตนเองอย่างแตกฉานและเป็นระบบได้ 4) การอ่านสร้างคุณธรรมการอ่าน เรื่องราวของคุณธรรม เช่น ความดีความกล้าหาญความเสียสละความซื่อสัตย์ความกตัญญู ทำให้เกิดความเข้าใจความหมายของสิ่งเหล่านี้เกิดแรงบันดาลใจเกิดการเรียนรู้ และเกิดความคิดในเรื่องคุณธรรมขึ้นคุณธรรมไม่จำเป็นต้องเรียนรู้จากการเห็นตัวอย่างที่ดี เท่านั้นการอ่านก่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองก็สามารถสร้างคุณธรรมในบุคลิกอุปนิสัยของบุคคลได้เช่นกัน และ 5) การอ่านก่อให้เกิดนิสัยรักการอ่านมากยิ่งขึ้นเกิดความชื่นชม และศรัทธาในการมีความรู้การซึมซับนิสัยรักการอ่านเป็นคุณลักษณะสำคัญของคน ใฝ่เรียนรู้และเป็นคนที่สามารถพัฒนาได้ (วารสาร สามโกเศศ, 2554)

วาริน เชิญกลาง กล่าวไว้ว่า การอ่านถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการกระตุ้นให้คนแสวงหาความรู้เพิ่มพูนสติปัญญาก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ ให้นักศึกษาเกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทักษะด้านการพูดการฟังและการเขียน ซึ่งผู้อ่านจะต้องรู้และใช้วิธีอ่านที่ถูกต้องฝึกฝนตนเองอย่างสม่ำเสมอจะทำให้มีพื้นฐาน ในการอ่านที่ดีเกิดความชำนาญมีความรู้กว้างขวางและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (วาริน เชิญกลาง, 2557) และ วราภรณ์ ภิรมย์นาค กล่าวไว้ว่า การอ่านมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งต่อนักศึกษา ทำให้ได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เปิดโลกทัศน์ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ของโลก และได้แนวคิดใหม่ ๆ อันจะช่วยให้เกิดองค์ความรู้ ความคิดใหม่ รวมทั้งยังเป็นการพัฒนาผู้อ่านจนสามารถคิด สร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ และถ้ายังได้อ่านมาก ๆ ก็จะสามารถพัฒนาความเจริญงอกงามทางสมอง เพิ่มพูนประสบการณ์ ช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสังคม ช่วยยกฐานะ ทางสังคม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขเกิดความคิดอย่างมีวิจารณญาณ (วราภรณ์ ภิรมย์นาค, 2559) และ เข้ม ขอบกิตติ์วรกุล กล่าวไว้ว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เกิดจากการอ่านที่มีประโยชน์ และยังช่วยให้นักศึกษาที่อ่านประสบความสำเร็จในการศึกษา การงาน และต่อสังคมได้เป็นอย่างดีเนื่องจากการอ่านเป็นการเสริมสร้างความรู้ให้แก่บุคคลในชาติสร้างความแข็งแกร่งทางสติปัญญา (เข้ม ขอบกิตติ์วรกุล, 2560) การอ่านมีความสำคัญ เพราะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวส่งเสริมให้ผู้อ่าน มีพัฒนาการในความรู้ และความคิดอย่างมีวิจารณญาณ มองโลกที่กว้างไกล

เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม การอ่านเป็นอุปกรณ์ที่จำเป็นและสำคัญในการดำรงชีวิตอันจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ

เอมอร์ เนียมน้อย กล่าวไว้ว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นการอ่านในระดับสูงที่ผู้อ่านต้องใช้ความคิดพิจารณาสิ่งที่อ่านอย่างรอบคอบ ถี่ถ้วน มีเหตุผล เพื่อวิเคราะห์หาคำตอบสรุปสาระสำคัญ ทั้งเข้าใจ ความหมายโดยนัยของถ้อยคำ น้ำเสียง จุดประสงค์ของผู้เขียนสามารถแยกแยะข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ตีความและประเมินคุณค่าของสิ่งที่อ่านได้อย่างถูกต้องเที่ยงธรรม ซึ่งเมื่อ ผู้อ่านมีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจะส่งผลต่อการเสริมสร้างสติปัญญา และเพิ่มพูนความรู้ช่วยให้นักศึกษามีความคิดที่เฉียบแหลม มีความรอบรู้ การคิดได้อย่างรอบคอบ และยังช่วยให้เข้าใจเรื่องที่อ่าน ตลอดจนนำประโยชน์ที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาความคิดให้กว้างไกล (เอมอร์ เนียมน้อย, 2551) การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นที่ต้องฝึกฝนและพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาในระดับปริญญาตรีซึ่งเป็น กำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ สถาบันการศึกษาจึงต้องส่งเสริมนักศึกษาให้เป็นผู้ที่มีความใฝ่รู้รักการค้นคว้า สามารถสร้างสรรค์พัฒนาและเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ ให้แก่สังคม ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาศึกษาค้นคว้า และแสวงหาความรู้ในสาขาวิชาปฐมวัย อาจารย์จึงเป็นผู้มีหน้าที่โดยตรงในการใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมเพื่อจัดกิจกรรมให้ นักศึกษาได้ฝึกฝนการอ่านโดยใช้วิจารณญาณ ซึ่งมีแนวคิดสอดคล้องกับ สุจิตรา จรจิตร ได้กล่าวว่า อาจารย์ต้องเน้นการใช้วิธีสอนให้นักศึกษาได้เรียนรู้ด้วยตนเอง อันจะเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ (สุจิตรา จรจิตร, 2556) และยังสอดคล้องกับ ว.วชิรเมธี ได้กล่าวว่า ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณนต้องได้รับการฝึกฝนให้เกิดจากการเรียนในห้องเรียน จากอาจารย์ผู้สอนจนชำนาญก่อน แล้วจึงนำไปฝึกเพิ่มเติมนอกห้องเรียน ดังนั้น อาจารย์จึงต้องจัดกระบวนการเรียนการสอน เทคนิคและกลวิธีการสอนในรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ (ว.วชิรเมธี, 2552)

ปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน

การเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณมุ่งพัฒนานักศึกษาให้เกิดความรู้สึก เจตคติด้านนิยมนคุณธรรม และจริยธรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากแก่การพัฒนาหรือปลูกฝัง ทิศนา ขัมมณี ได้กล่าวว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนที่เน้นความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอต่อการช่วยให้นักศึกษาเกิดเจตคติที่ดีได้ จำเป็นต้องใช้หลักการและวิธีการอื่นเพิ่มเติม เช่น รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และรูปแบบตามแนวคิดจิตพิสัยของ Bloom รูปแบบการเรียนการสอนโดยการซักค้ำ้น รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติรูปแบบการเรียน การสอนโดยใช้วิธีทำ

ความกระจำนียม เพื่อให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน (ทิตนา แชนมณี, 2551) และ พินิจ อุไรรักษ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ การใฝ่รู้และเจตคติต่อกิจกรรมพัฒนานักศึกษากับนักศึกษา พบว่า ผลของการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัย การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ การใฝ่รู้ เจตคติต่อกิจกรรมพัฒนานักศึกษาของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมมีค่าสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยมีการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ และมีการใฝ่รู้สูงกว่านักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษาตามปกติ (พินิจ อุไรรักษ์, 2553) สำหรับเจตคติต่อกิจกรรมพัฒนานักศึกษาเกิดจากกระบวนการวิจัยมีการเตรียมความพร้อมในด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เอกสาร และคู่มือประกอบการทำกิจกรรม อีกทั้งขั้นตอนการจัดกิจกรรมมีการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษา โดยมีการปฐมนิเทศ ทำความเข้าใจกับภาระงาน คอยให้กำลังใจและกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความต้องการที่จะแสวงหาความรู้และแนวทางจัดข้อสงสัยนั้น ๆ นักศึกษาได้ศึกษาด้วยตนเอง และร่วมศึกษาเป็นกลุ่มย่อย แล้วนำเสนอรายละเอียดต่อกลุ่มใหญ่เพื่อร่วมกันอภิปราย พิจารณาข้อเสนอแนะ และจัดทำเอกสารนำเสนอข้อค้นพบต่อผู้สนใจ การจัดกิจกรรม เช่นนี้จะทำให้ลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง เกิดการเรียนรู้ในการจัดการเกี่ยวกับความคิดเห็นที่แตกต่าง พร้อมทั้งจะนำข้อมูล เหตุผล หรือความคิดเห็น ของผู้อื่นมาประเมินสรุป ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนความคิดของตนเองได้

หยาง (Yang) ได้ศึกษาผลการใช้โครงสร้างกระดานสนทนาของการเรียนบนเครือข่ายด้วยคำถามโซเครติก (Socratic) เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของในการศึกษาทางไกล พบว่า 1) การใช้โครงสร้างกระดานสนทนาของการเรียนบนเครือข่ายด้วยคำถามโซเครติก ทำให้ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษาดีขึ้น และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน 2) การสอนและรูปแบบของคำถามโซเครติกช่วยให้ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษายู่ในระดับสูงในกระบวนการคิดตัดสินใจ 3) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษามีความคงทน (Yang, H., 2002) และ วิชชุดา เตียวกุล ได้กล่าวว่า เจตคติต่อการเรียน คือ ความรู้สึก ความความคิดเห็นที่มีต่ออาจารย์ต่อการศึกษาทั้งทางด้านการเรียนการสอน ครอบคลุมเนื้อหา 2 ประการ คือ การสอนกับตัวอาจารย์ และการยอมรับคุณค่าทางการศึกษา ซึ่งวัดได้จากเจตคติทางการเรียน (วิชชุดา เตียวกุล, 2559) นอกจากนี้ ได้ศึกษาวิจัยและสรุปเกี่ยวกับตัวแปรความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักศึกษาที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการเรียน ภาษาที่สองไว้ว่า ประกอบด้วย เชาวนปัญญา ความถนัดทางภาษา กลวิธีการเรียน เจตคติทางภาษา แรงจูงใจ และความวิตกกังวลทางภาษา และ บลูม (Bloom) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ เจตคติต่อวิชาที่เรียน ความสนใจ แรงจูงใจ และความภาคภูมิใจในตนเอง และในการจัดการเรียนรู้ (Bloom, B. S., 1976) และ วัดสันและ

เกลสเซอร์ (Watson and Glaser) ได้กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณในลักษณะของกระบวนการคิดที่ประกอบด้วย เจตคติความรู้และทักษะ โดยเน้นที่เจตคติในการแสวงหาความรู้ การยอมรับการแสวงหาหลักฐานมาสนับสนุนข้ออ้าง ใช้ความรู้ในการอนุมาน การสรุปความ การประเมิน และตัดสินใจตามถูกต้องของข้อความอย่างเหมาะสม (Watson , G. & Glaser , E.M., 1964)

ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

สำหรับแรงจูงใจทางการเรียน หรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นปัจจัยที่เกิดจากการเรียนรู้ ไม่ใช่เกิดตามกรรมพันธุ์ แต่เกิดการฝึกฝนอบรม ซึ่งสิ่งแวดล้อมจะมีผลโดยตรงต่อระดับแรงจูงใจของบุคคลแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมาก ตามที่ปราณี หล้าเบญจสะ และชิตชนก เชิงเชาว์ ได้กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อพฤติกรรมทางการเรียนรู้ นักศึกษาที่ตั้งใจเรียนสูงมักประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ เป็นความปรารถนาที่จะกระทำให้สิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี พยายามเอาชนะอุปสรรค มีความพยายามที่จะทำให้สัมฤทธิ์ผลได้มาตรฐานดีเยี่ยมกว่าคนอื่น ๆ นักศึกษาที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะเป็นคนที่มีความปรารถนาแรงกล้าที่จะรับภาระหรือความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ไม่เกี่ยงงาน เป็นคนที่ตั้งเป้าหมายไว้สูงกว่าปกติ และเป็นคนที่มีความต้องการอย่างแรงกล้าที่จะให้ผู้อื่นประเมินหรือบอกสิ่งที่เขาทำ ทั้งนี้แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นเพราะผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีความต้องการที่จะกระทำให้ต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมาย (ปราณี หล้าเบญจสะ และชิตชนก เชิงเชาว์, 2553) และเกษรชัย และหิมา ได้กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสำคัญในการกระตุ้นบุคคลให้มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น โดยนักศึกษาที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ย่อมมีความปรารถนาที่จะปรับปรุงตนเองให้เก่ง และมีความรอบรู้มากกว่าคนอื่น ๆ มีความพยายามและความทะเยอทะยานในการปรับปรุง ตนเองให้ดีขึ้น ทำสิ่งที่ปรารถนาให้ประสบความสำเร็จตามที่คาดหวัง จึงมีโอกาที่จะประสบผลสำเร็จในการเรียนและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำ (เกษรชัย และหิมา, 2550) และยังมี พิศรินทร์ ก่อเลิศวรพงศ์ ได้กล่าวว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมักเป็นผู้ที่มีผลการเรียนดี คือ เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบในพฤติกรรมของตนและตั้งมาตรฐานความเป็นเลิศในการทำงาน เป็นผู้ตั้งวัตถุประสงค์ในการทำงาน เป็นผู้ที่มีความพยายาม อดทนจนถึงจุดหมายปลายทาง เป็นผู้ที่มีการวางแผนระยะยาว เป็นผู้ที่ต้องการข้อมูลผลย้อนกลับของผลงานที่ทำ เมื่อผู้นั้นทำงานประสบผลสำเร็จมักจะอ้างสาเหตุภายใน เช่น ความสามารถ และความพยายามของตนเอง (พิศรินทร์ ก่อเลิศวรพงศ์, 2559) ทฤษฎีของ McClelland มีความสำคัญต่อการศึกษาเรื่องแรงจูงใจมาก เพราะเขาคิดว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะช่วยสอนให้บุคคลรู้จักความสำเร็จและความล้มเหลว และยังช่วยให้คิดว่าบุคคลควรจะ

ทำงานในระดับที่เหมาะสมกับตนเอง จึงจะช่วยให้ประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้ McClelland ยังเชื่อว่าทฤษฎีสามารถนำไปใช้เพื่อฝึกบุคคลให้รู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณและแสดงออก เพื่อให้เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ได้ และสามารถนำไปใช้ได้กับบุคคลที่มีสัมฤทธิ์ผลในการทำงาน ได้ดีอีกด้วย ปัจจัยแรงจูงใจนี้เป็นองค์ประกอบที่ผลักดันให้บุคคลต้องการอยู่ในตำแหน่งที่สูงขึ้น มีความรับผิดชอบมากขึ้น และมีความต้องการความสำเร็จสูงขึ้น ลักษณะของคนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จะเป็นคนที่มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะรับภาระหรือความรับผิดชอบในการ ปฏิบัติงาน ไม่ชอบเกี่ยงงาน จะค้นหาว່ว่าปัญหาจะถูกแก้ได้โดยวิธีใดวิธีหนึ่ง เช่น การคิดอย่างมี วิจารณญาณ ตั้งเป้าหมายไว้สูงกว่าปกติ และชอบเสี่ยงกับเป้าหมาย ในระดับที่เป็นไปได้หรือ สถานการณ์ที่ท้าทาย ตลอดจนต้องการข้อมูลย้อนกลับ เกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของตน McClelland ได้กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่จะทำให้บุคคลในอาชีพต่าง ๆ ประสบ ความสำเร็จในชีวิตหรือหน้าที่การงานนั้น เกิดจากความต้องการที่จะประสบผลสำเร็จในงานที่ ทำบุคคลที่มีความต้องประสบความสำเร็จ จะมีความพยายามที่จะเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ เมื่อ สามารถเอาชนะก็จะประสบความสำเร็จ จะมีความสบายใจหรือภูมิใจ ถ้าหากไม่สำเร็จก็จะรู้สึก วิตกกังวล แต่ก็จะมีมุ่งมั่นทำงานต่อไป แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นี้สามารถกระตุ้นให้มันขึ้นในบุคคลได้ (McClelland, D.C., 1985) McClelland ได้กล่าวว่า บุคคลที่ใช้ทักษะการคิดอย่างมี วิจารณญาณจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะพยายามทำงานให้สำเร็จ เพื่อความพึงพอใจของตนเองมิใช่หวังให้คนอื่นยกย่อง ชอบสถานการณ์ที่สามารถใช้ความ รับผิดชอบส่วนบุคคลในการค้นหาหนทางในการจัดการกับปัญหาด้วยการคิดอย่างมี วิจารณญาณ สิ่งดังกล่าวนี้ทำให้ได้รับความพึงพอใจส่วนตัวต่อความสำเร็จของด้วยตัวเอง ไม่ ชอบสถานการณ์ที่ความสำเร็จหรือความล้มเหลว โอกาสสิ่งสำคัญก็คือความสำเร็จนั้นต้องเป็น ผลมาพร้อมทักษะความสามารถ และความพยายามที่มาจากตัวเอง

2. กล้าเสี่ยง กำหนดเป้าหมายแบบเป็นกลางให้แก่ตัวเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีการ ตัดสินใจเด็ดเดี่ยว เลือกทำสิ่งที่ยากพอเหมาะกับความต้องการของตน และการทำเรื่องยากให้ สำเร็จนั้นด้วยการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทำให้ตัวเองพอใจ ส่วนผู้ที่แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ มัก ไม่กล้าเสี่ยงเพราะกลัวไม่สำเร็จหรือไม่เสี่ยงจนเกินไป ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าจะทำไม่สำเร็จแต่ก็พึงโชค

3. ความกระตือรือร้น หรือความขยันขันแข็งในการกระทำสิ่งแปลกใหม่ผู้ที่มีแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์สูง ไม่ได้ขยันไปทุกกรณี แต่จะเอาใจใส่มานะ พากเพียรต่อสิ่งที่ท้าทาย ย้วย ความสามารถของตนเอง เป็นงานที่ต้องใช้ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และจะทำให้ ตนเองรู้สึกว่าได้ทำงานสำคัญลุล่วงไป พวกเขาชอบที่จะทำงานท่ามกลางปัญหามากกว่าหนีจาก การบรรลุ ความสำเร็จแล้ววิ่งไปหาโอกาส

4. คาดการณ์ล่วงหน้า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เป็นผู้ที่มีการคิดอย่างมีวิचारณญาณระยะยาวเพราะเล็งเห็นการณ์ไกลกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

5. มีทักษะในการจัดระบบงาน ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเป็นผู้ที่มีทักษะการคิดอย่างมีวิचारณญาณในการจัดระบบงาน

6. ต้องการทราบผลของการตัดสินใจ ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะติดตาม ผลการกระทำของตนเองเป็นอย่างไร ไม่ใช่คาดคะเนว่าเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ทราบผลการตัดสินใจหรือการกระทำแล้ว ยังพยายามทำให้ดีกว่าเดิมด้วยการคิดอย่างมีวิचारณญาณอีก (McClelland, D.C., 1953)

ปัจจัยด้านบรรยากาศในชั้นเรียน

การจัดบรรยากาศชั้นเรียนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการพัฒนาความคิดอย่างมีวิचारณญาณนักศึกษาอย่างมาก หากอาจารย์สามารถจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนได้ อย่างเหมาะสม จะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ และนักศึกษาให้มีความไว้วางใจ ความร่วมมือ และการเคารพซึ่งกันและกัน เปิดโอกาสให้นักศึกษามีความกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก และมีความคิดอิสระ ซึ่งบรรยากาศชั้นเรียนจะมีประสิทธิภาพ เพียงใด ขึ้นอยู่กับอาจารย์จะต้องจัดให้นักศึกษามีส่วนในการจัด ซึ่ง **ปัญจนาน วรวัณชัย ได้กล่าวว่า** การจัดบรรยากาศชั้นเรียนด้านกายภาพ ด้านอารมณ์ และด้านสังคมสามารถพัฒนาความคิดอย่างมีวิचारณญาณ บรรยากาศชั้นเรียนมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความสนใจใคร่เรียนรู้ และการพัฒนา ทักษะที่สำคัญให้แก่ผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะความคิดอย่างมีวิचारณญาณได้ ทั้งทางตรง และทางอ้อม หากอาจารย์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์และมีมุมมองที่กว้าง จะสามารถนำมาประยุกต์ในการจัดบรรยากาศชั้นเรียนเพื่อพัฒนาความคิดให้แก่ นักศึกษาได้เป็นอย่างดี (ปัญจนาน วรวัณชัย, 2560) ปัจจุบันได้ใช้บรรยากาศชั้นเรียนส่งผลต่อการพัฒนาความคิด ซึ่ง แมคเคลลีแลนและนิชอลล์ (McLellan and Nicholl) นักจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ (University of Cambridge) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของบรรยากาศชั้นเรียนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่นักศึกษาในการเรียนการสอนบทเรียน วิชาการออกแบบและเทคโนโลยีในเมือง เออดินบอร์ (Edinburg) ของสกอตแลนด์ พบว่าบรรยากาศชั้นเรียน มีผลต่อการส่งเสริมความสามารถในการความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษา และยังพบว่า บรรยากาศชั้นเรียนที่ตื้นตื้นต้องให้นักศึกษารู้สึกว่ามีความท้าทาย มีเสรีภาพ และได้รับการสนับสนุนทางความคิด (Idea-Support) (McClelland, D.C & Nicholl, A., 2008) และสอดคล้องกับการศึกษาของ โคห์เลาต์และคณะ (Kholoud et al) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมความคิดของผู้เรียนในประเทศจอร์แดน พบว่า การจัดบรรยากาศชั้นเรียนส่งผลต่อการคิดผู้เรียน ด้วยเหตุนี้บรรยากาศชั้นเรียนจึงมีความสำคัญได้เปิด

มุมมองความคิดตามความสนใจ ความถนัด และความมั่นใจในการแสดงออกทางความคิด สร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียน (Kholoud, A. et al., 2010)

จากที่กล่าวมาความสำคัญของบรรยากาศชั้นเรียนเพื่อพัฒนาความคิดอย่างมี วิจารณ์ญาณสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ส่งเสริมให้การเรียนการสอนและการดำเนินกิจกรรมเป็นไปอย่างราบรื่นทำให้นักศึกษาเกิดความคล่องตัวในการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ความคิดใหม่ ๆ
2. ส่งเสริมลักษณะนิสัยเห็นแก่ส่วนรวมมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ด้วยกันเอง มีความไว้วางใจ มีความเป็นกันเองอันไปสู่การแสดงความสามารถได้อย่างเปิดเผย
3. ส่งเสริมพฤติกรรมการกล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าทำ มีความเป็นตัวของตัวเอง
4. ส่งเสริมการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมด้วยการแบ่งปันความคิด และประสบการณ์ เมื่อ ทำงานร่วมกัน
5. ส่งเสริมประสบการณ์การแก้ปัญหาให้แก่นักศึกษา เพราะความคิดจะต้องฝึกฝนเริ่มจากประสบการณ์ในชั้นเรียน

บรรยากาศชั้นเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาความคิดของผู้เรียนทุกคน เนื่องจากชั้นเรียนเป็นสถานที่ที่ผู้เรียนใช้เวลาหลายชั่วโมงในแต่ละวันจึงควรเป็นความรับผิดชอบของอาจารย์ หรือผู้สอนที่ต้องจัดให้บรรยากาศชั้นเรียนส่งผลทางบวกต่อการเรียน และการฝึกฝนให้เป็นผู้มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ และกล้าแสดงออกได้อย่างเท่าเทียมกันทุกคน การจัดบรรยากาศชั้นเรียนเพื่อพัฒนาความคิด การปลูกฝังความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียนในชั้นเรียน จะไม่เกิดขึ้นได้อย่างง่าย ๆ หาก อาจารย์ผู้สอนไม่ได้สร้างบรรยากาศที่เอื้อให้แก่ผู้เรียนได้ฝึกฝน พัฒนาทักษะนี้ ดังที่โรเจอร์ (Rogers) ได้กล่าวว่า การจัดบรรยากาศชั้นเรียนให้ประสบผลสำเร็จ ขึ้นกับผู้สอน ต้องมีการวางกฎระเบียบที่ชัดเจนให้แก่ผู้เรียน ส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือ ความสามัคคี ความเคารพศรัทธาซึ่งกันและกัน ไม่มีความอคติใด ๆ แก่ผู้เรียน รวมทั้งต้องมีการ จัดขนาดกลุ่มนักศึกษาให้เหมาะสมกับการทำกิจกรรมที่ทำหยาเพื่อตอบสนองความสามารถใน ชั้นเรียนโดยเฉพาะทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ (Rogers, Carl R. , 1990) สอดคล้องกับ การศึกษาของซาปิโร (Shapiro) เกี่ยวกับกลยุทธ์การสร้างบรรยากาศชั้นเรียนทางบวก พบว่า จะช่วยสร้างการเรียนรู้แบบแบ่งปันกัน สร้างความท้าทาย มีการอภิปราย แสดงความคิดเห็น และนักศึกษามีโอกาสแสดงบทบาทความเป็นผู้นำในชั้นเรียนด้วย ซึ่งการจัดรูปแบบบรรยากาศ ในชั้นเรียนเช่นนี้จะก่อให้เกิดความคิดได้เป็นอย่างดี ความพร้อมแก่ผู้เรียนที่จะฝึกฝนกิจกรรม เพื่อพัฒนาความคิดภายในชั้นเรียน ก่อให้เกิดความคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ แสดงให้เห็นว่าการ จัด บรรยากาศชั้นเรียนมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาความคิดของนักศึกษา (Shapiro, L.E., 1993)

สรุป

จากการนำเสนอปัจจัยที่ส่งผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของอาจารย์ที่มีต่อนักศึกษา ผู้เขียนสังเคราะห์และสรุปบทความวิชาการจากหนังสือ เอกสาร ตำรา วารสาร วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และอินเทอร์เน็ต ได้ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านความสามารถ และความสัมพันธ์ที่ดีของอาจารย์ต่อนักศึกษา ปัจจัยพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อนักศึกษา คือ เป็นผู้มีความรอบรู้ มีความรู้ ความเข้าใจในวิชาการต่าง ๆ อาจารย์เป็นบุคคลที่ต้องกระทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์และสังคม มีมนุษยสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา การดูแล เอาใจใส่นักศึกษา แก้ปัญหาให้กับนักศึกษา การช่วยเหลือนักศึกษาในด้านการเรียนทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน 2) ปัจจัยด้านนิสัยรักการอ่าน ปัจจัยที่สำคัญต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คือ อาจารย์ต้องกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผู้อ่านจะต้องรู้และใช้วิธีอ่านที่ถูกต้องฝึกฝนตนเองอย่างสม่ำเสมอจะทำให้นักศึกษาเกิดความชำนาญ เน้นการใช้วิธีสอนให้นักศึกษาได้เรียนรู้ด้วยตนเอง อันจะเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการอ่านให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 3) ปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน อาจารย์ผู้สอนจะต้องมีการเตรียมความพร้อมการสอน ได้แก่ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เอกสาร และคู่มือประกอบการทำกิจกรรม และมีการเตรียมขั้นตอนการจัดกิจกรรมกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และต้องมีการใช้คำถามเข้ามาช่วยให้เกิดทักษะการคิด กล่าวได้ว่าได้ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ เจตคติต่อวิชาที่เรียน ความสนใจ แรงจูงใจ และความภาคภูมิใจในตนเอง และในการจัดการเรียนรู้ 4) ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อาจารย์ผู้สอนต้องเน้นให้นักศึกษาที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตั้งเป้าหมายที่เป็นเลิศในการทำงาน และมีความรับผิดชอบที่จะทำได้ตามนั้น มีความกล้าแสดงตนในการทำกิจกรรมที่มีโอกาสประสบผลสำเร็จมีความสามารถในการวางแผนการคิดอย่างมีวิจารณญาณระยะยาว และต้องการทราบผลของงานตนเอง และ 5) ปัจจัยด้านบรรยากาศในชั้นเรียน หน้าที่ของอาจารย์ผู้สอน คือ อาจารย์ผู้สอนต้องเน้นการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในชั้นเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการฝึกฝนทักษะความคิด บรรยากาศชั้นเรียนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการกระตุ้นให้นักศึกษามีแรงบันดาลใจ ความท้าทาย ความไว้วางใจ ความสนุกสนาน และความกล้าที่จะเสี่ยง บรรยากาศชั้นเรียนมีส่วนเสริมสร้าง และเอื้ออำนวยให้นักศึกษาเกิดความคิดอย่างมีวิจารณญาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

เกษตรชัย และหิมา. (2550). การพัฒนาการศึกษาของสังคม. สงขลา: มหาวิทยาลัย สงขลา นครินทร์.

- เข้ม ขอบกิตติ์วรกุล. (2560). การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโรงเรียนนอมก๋อย วิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชนาธิป พรกุล. (2557). การสอนกระบวนการคิด : ทฤษฎีและการนำไปใช้. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2561). การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: วีพริ้นท์.
- ทิตนา แคมมณี. (2551). ทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ : การบูรณาการในการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรจง อมรชีวิน. (2556). การคิดอย่างมีวิจารณญาณ. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.ปราณี หล้าเบญสสะ และชิดชนก เชิงเชาว์. (2553). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปราณี หล้าเบญสสะ และชิดชนก เชิงเชาว์. (2553). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปัญจนาว วรวัฒน์ชัย. (2560). กลไกสมองสองซีกกับความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์. วารสารสารสนเทศ, 15(2), 1-12.
- ปาณิสรา อามะรีณ. (2561). การพัฒนาความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาชีววิทยา เรื่อง ยีนและโครโมโซมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปาร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.).
- ปิยณัฐ อุปแก้ว. (2562). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ความปลอดภัยในชีวิตกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- พัชรินทร์ ก่อเลิศวรพงศ์. (2559). จิตวิทยาการศึกษา . การเรียนรู้ (จิตวิทยา). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสวดยุติ.
- พินิจ อุไรรักษ์. (2553). ผลการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้กระบวนการวิจัยที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การใฝ่รู้และเจตคติต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและเจตคติต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. เรียกใช้เมื่อ 20 มกราคม 2565 จาก <https://dric.nrct.go.th/>
- ว.วชิรเมธี. (2552). งานสัมฤทธิ์ชีวิตที่นรมย์. กรุงเทพมหานคร: ประณพับลิชชิ่ง.
- วรารณ สามโกเศศ. (2554). โลกนี้ไม่มีอะไรฟรี 5 ถูกสุดคือแพงสุด. กรุงเทพมหานคร: มติชน.

- วรารณ ภิรมย์นาค. (2559). การประเมินผลโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วาริน เชิญกลาง. (2557). การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี. วารสารวิจัยและพัฒนาโดยกองกรณในพระบรมราชูปถัมภ์, 11(1), 81-90.
- วิชชุดา เตียวกุล. (2559). การใช้กิจกรรมแนะแนวกลุ่มต่อลักษณะนิสัยในการเรียนและเจตคติต่อการเรียน. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2555). การสอนทักษะการคิดแบบมีวิจารณญาณ. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สุนทร สีนธพานนท์ และคณะ. (2555). ทักษะการคิดตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: เทคนิคพรินต์.
- สุจิตรา จรจิตร. (2556). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุชาติ วัฒนชัย และคณะ. (2561). การออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิด. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เอมอร เนียมน้อย. (2551). พัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยวิธี SQ3R. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- Bloom, B. S. (1976). Human Characteristics and School Learning. New York: McGrawHill.
- Christensen, C. M. (1999). human relations between teachers and students. Boston: Irwin/McGraw-Hil.
- Ennis, R. H., & Norris, S. (1989). Evaluating critical thinking. Pacific Grove, CA: Midwest Publications.
- Hessong, R. F., & weeks, T. H. (1987). Introduction to Education. New York: Macmillan Publishing.
- Higuchi, K. A. & Donald, J. G. (2002). Thinking Processes Used by Nurses in Clinical DecisionMaking. Journal of Nursing Education, 41(4), 145-153.
- Hudgins, B. (1977). Children's Self Directed Critical Thinking. Journal of Education Research, 81(5), 262-273.
- Jay, McTighe. (1991). Differentiated Instruction and Educational Standards : Is Détente Possible? Retrieved January 20, 2023, from <https://www.jstor.org/stable/3497003>

- Kholoud, A. et al., (2010). Synthesis and applications of silver nanoparticles. Boston: Irwin/McGraw-Hil.
- McClelland, D.C & Nicholl,A. (2008). This then poses the question of how best to theorise the idea. Cambridge: Cambridge University Press.
- McClelland, D. C. (1953). The Achievement Society. New York: The Free Press.
- McClelland, D.C. (1985). Human motivation. Cambridge: Cambridge University Press.
- Rogers, Carl R. . (1990). Freedom to Learn . Ohio. Charles E: Meril.
- Shapiro, L.E. (1993). How to Raise a Child with a High EQ : A Parents' Guide to EmotionalIntelligence. New York: Harper Collins.
- Sizer,T & Dean, J. (1998). Factors affecting thinking. Boston: Irwin/McGraw-Hil.
- Watson , G. & Glaser , E.M. (1964). Watson Glaser Critical Thinking AppraisalManual. New York: Harcourt , Brace and World Inc.
- Yang, H. (2002). thinking. Retrieved January 20, 2023, from <http://webcache.googleusercontent.com/>

การศึกษาความสัมพันธ์ในการสร้างบรรยากาศองค์การของผู้บริหาร
กับความผูกพันของครูต่อองค์การของโรงเรียนเอกชนพื้นที่การศึกษา
เชียงราย เขต 1*

A STUDY OF THE RELATIONSHIP IN CREATING ORGANIZATIONAL
CLIMATE OF ADMINISTRATORS AND TEACHER ENGAGEMENT TO
THE ORGANIZATION OF PRIVATE SCHOOLS IN CHIANG RAI
EDUCATIONAL AREA REGION 1

ธัญพร ส่องแสง*, จินตนา จันทร์เจริญ, ฐิติอาภา ตั้งคำวานิช

Thanyaporn Songsaeng, Jintana Chanchaoen, Thitiarpha Tangkawanich

วิทยาลัยเชียงราย

Chiangrai College, Thailand

*Corresponding author E-mail: faipron@gmail. com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ศึกษาการสร้างบรรยากาศองค์การของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน 2) ศึกษาความผูกพันของครูต่อองค์การโรงเรียนเอกชน 3) ศึกษาความสัมพันธ์การสร้างบรรยากาศองค์การของผู้บริหารกับความผูกพันของครูต่อองค์การของโรงเรียนเอกชนพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยใช้รูปแบบการวิจัยหากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และคณะครูโรงเรียนเอกชนพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของเครซีและมอร์แกน รวม 258 คน เครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งอยู่ในรูปแบบของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศองค์การของผู้บริหาร แนวคิดของ Watkin & Hubbard ได้แก่ ความยืดหยุ่น ความรับผิดชอบ มาตรฐานในการปฏิบัติงาน รางวัลตอบแทน ความชัดเจน ความมุ่งมั่นต่อทีม ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์การ แนวคิดของ Steers ได้แก่ ความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายขององค์การ ความทุ่มเทในการทำงานเพื่อองค์การ ความปรารถนาที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นองค์การ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติวิเคราะห์

* Received February 26, 2023; Revised March 24, 2023; Accepted March 30, 2023

แบบวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลวิจัยพบว่า 1) การสร้างบรรยากาศองค์การของผู้บริหาร สังกัดโรงเรียนเอกชนพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ความผูกพันของครูต่อองค์การสังกัดโรงเรียนเอกชนพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) การสร้างบรรยากาศองค์การของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันของครูต่อองค์การของโรงเรียนเอกชนพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=62, p<.01$)

คำสำคัญ: บรรยากาศ, ความผูกพัน , องค์การ

Abstract

The objectives of this study was to 1) study the Creating Organizational Climate of Administrators in private schools. 2) study the Teacher Engagement to the organization of private schools. 3) study the Relationship between Creating Organizational Climate of Administrators and Teacher Engagement to the organization of private schools in Chiang Rai Educational Area Region 1. By using the research to find the population. The samples were administrator and teachers in private schools in 1st region of Chiang rai under the committee promoting the private education, 258 persons in this study. The instruments consisted of 1) general information questionnaire 2) Creating Organizational Climate of Administrators questionnaire such as Flexibility, Responsibility, Standards, Reward, Clarity and Team Commitment. 3) the Engagement to the organization questionnaire such as Faith and acceptance of organization, Dedication to work hard in the organization and Desire to keep and protect the organization. Data were analyzed by using frequency, percentage, mean, and average. Pearson correlation will use to find the association. The results showed that 1. The Creating Organizational Climate of Administrators in private schools in Chiang Rai Educational Area Region 1 is in good level. 2. The Teacher Engagement to the organization of private schools in Chiang Rai Educational Area Region 1 is in good level 3. The Relationship in Creating organizational climate of administrators had a significantly positive correlation to teacher engagement to the organization of private schools in Chiang Rai Educational Area Region 1. ($r = 62, p<.001$)

Keywords: Climate / Engagement / Organizational

บทนำ

การระบาดของเชื้อไวรัส โควิด 19 ในประเทศไทยส่งผลกระทบต่อการศึกษาไทยเป็นอย่างมาก มาตรการที่รัฐบาลกำหนด คือ มาตรการกึ่งปิดเมือง (Semi - lockdown) และมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) โรงเรียนจึงจำเป็นต้องปรับการจัดการเรียนการสอนเพื่อลดช่องทางการแพร่เชื้อไวรัส ส่งผลให้ผู้บริหารต้องมีการวางแผนจัดระบบการทำงานในโรงเรียนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ครูต้องหาวิธีการสอนที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นการสอนออนไลน์ผ่าน Massive Open Online Courseware (MOOC) หรือแอปพลิเคชันที่ช่วยให้ครูสอนในห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual Classroom) หรือใช้การถ่ายทอดการสอนผ่านสัญญาณโทรทัศน์ (พงศัทศ วนิชานันท์, 2563) นอกจากนี้ การสอบ และการบรรจุครูของภาครัฐที่จัดขึ้นในระหว่างภาคการศึกษา ครูต้องลาไปสอบ และลาออกจากโรงเรียนเอกชนเมื่อติดบรรจุครูของภาครัฐ ทำให้ครูเอกชนขาดแคลน รายได้ของครูเอกชนไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ และไม่มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการพัฒนาคุณภาพครูในการส่งเสริมการอบรมให้ความรู้แก่ครู หากมีการจัดการอบรมทุกเทอมทุกปี จิตสำนึกความเป็นครูก็จะมีมากขึ้น ดังนั้น ขวัญ และกำลังใจของครูจึงเป็นสิ่งสำคัญ (ชิตวร ลีละผลิน, 2564) สอดคล้องกับ (ตะวัน สือกระแสร, 2556)กล่าวว่า ด้านการบริหารบุคลากรพบว่า ขวัญและกำลังใจของครูลดลง ครูที่มีอายุน้อยบางส่วนลาออกไปสอบบรรจุเป็นข้าราชการ ไม่มีโครงการจัดอบรมสัมมนาสำหรับโรงเรียนเอกชน ครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนจะต้องมีใบประกอบวิชาชีพขาดครูที่มีคุณภาพ ครูที่มีอายุมากมีปัญหาในการจัดทำสื่อ ICT ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในฐานะผู้นำเป็นบุคคลสำคัญในการบริหารงานที่จะเสริมสร้างบรรยากาศองค์การให้ครูในโรงเรียนได้ปฏิบัติงานด้วยความรู้สึกที่ทำงานอย่างแท้จริงทำให้เห็นแนวทางในการพัฒนาตนเองพัฒนาวิชาชีพครูให้ก้าวหน้า ซึ่งผู้บริหารควรคำนึงถึงการสร้างบรรยากาศขององค์การโรงเรียนเอกชนให้น่าอยู่เหมาะกับการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นการสร้างบรรยากาศองค์การจึงเป็นสิ่งสำคัญในการรับรู้ของบุคลากรแต่ละคนถึงสภาพแวดล้อมขององค์การ โดยแต่ละองค์การก็จะมีบรรยากาศที่เป็นลักษณะเฉพาะแตกต่างกันไป และบรรยากาศองค์การยังมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการทำงานของสมาชิกในองค์การ การสร้างบรรยากาศองค์การที่ดีจะทำให้ครูเกิดความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรจะเห็นได้ว่าบรรยากาศองค์การเป็นตัวแปรสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จขององค์การ เนื่องจากบรรยากาศองค์การมีความสัมพันธ์กับทัศนคติและพฤติกรรมในการทำงาน หากสมาชิกหรือผู้ปฏิบัติงานพอใจในบรรยากาศองค์การที่ตนทำงานอยู่แล้ว เขาก็จะรู้สึกพอใจที่จะทำงานนั้น อย่างเต็มความสามารถจนทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในที่สุด (อัมพิกา บุญประเวศ, 2559) สอดคล้องกับ (วิไล กวางศิริ, 2557) ได้กล่าวไว้ว่า บรรยากาศองค์การมีความสำคัญ เกี่ยวข้องกับผู้บริหารและบุคลากรในองค์การโดยตรง

ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนโดยการพัฒนาด้านการกำหนดเป้าหมาย และมีการสร้างบรรยากาศองค์การที่พึงประสงค์เพื่อก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากร

ความผูกพันของครูต่อโรงเรียนเอกชนก็เป็นกุญแจสำคัญที่จะผูกมัดให้บุคลากรปฏิบัติงานกับองค์การอย่างยาวนานและราบรื่น หากบุคลากรมีแรงผลักดันและแรงจูงใจในการทำงานอุทิศตนเพื่อองค์การ องค์การก็จะสามารถพัฒนาต่อไปได้ ในทางตรงกันข้ามหากบุคลากรเกิดความรู้สึกอึดอัดใจหรือไม่พึงพอใจต่องานที่ทำแล้ว และส่งผลให้บุคลากรนั้นลาออกจากองค์การก็จะทำให้เกิดผลกระทบต่อองค์การเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ความผูกพันของคนที่มีต่อองค์การ ถือว่าเป็นตัวชี้วัดที่ดีที่สุดของการมีประสิทธิภาพขององค์การอย่างแท้จริง ซึ่งบุคลากรเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งต่อองค์การ กล่าวคือ หากองค์การสามารถทำให้บุคลากรเกิดความรักความผูกพันหรือรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์การได้แล้วย่อมทำให้บุคลากรมีความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายขององค์การ มีความปรารถนาจะเป็นสมาชิกขององค์การต่อไป โดยบุคลากรเหล่านั้นจะทุ่มเทความสามารถในการปฏิบัติงานอย่าง เต็มศักยภาพ (ทัตเทพ มาระเนตร์, 2559) ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรให้ความสนใจต่อครูในโรงเรียนเพื่อให้เกิดมีความผูกพัน ความรัก ความจงรักภักดีต่อองค์การ โดยสร้างแรงจูงใจและบรรยากาศขององค์การ เพื่อเสริมสร้างให้บุคลากรมีความผูกพันในองค์การมากยิ่งขึ้น การสร้างบรรยากาศองค์การของผู้บริหารและความผูกพันของครูต่อองค์การ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้บุคลากรในองค์การมีความสามัคคี ซึ่งล้วนแต่เป็นคุณลักษณะที่องค์การต้องการและมีความจำเป็นในการทำงานร่วมกันในองค์การ เพื่อปฏิบัติงานของหน่วยงานให้ประสบความสำเร็จและธำรงรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถไว้ให้อยู่กับองค์การต่อไป อีกทั้งผู้นำองค์การยังมั่นใจได้ว่าบุคลากรในองค์การสามารถทำงานทุกงานด้วยความเต็มใจและทุ่มเทเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่ได้วางแผนไว้ (สรญา มุกดา, 2556) ดังนั้นการสร้างบรรยากาศองค์การของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนจึงมีส่วนสำคัญที่จะช่วยพัฒนาศักยภาพของครูและความผูกพันในองค์การก็เป็นส่วนที่จะทำให้ครูทำงานร่วมกันอย่างสงบสุขและงานที่ได้ก็มีคุณภาพ จึงทำให้การสร้างบรรยากาศองค์การของผู้บริหารและความผูกพันของครูต่อองค์การมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งจะนำพาวงค์การให้เกิดมาตรฐานควบคู่กับบุคลากรที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น จากที่กล่าวมาข้างต้นดังนั้นผู้วิจัยสนใจศึกษาความสัมพันธ์ในการสร้างบรรยากาศองค์การของผู้บริหารกับความผูกพันของครูต่อองค์การของโรงเรียนเอกชนจังหวัดเชียงราย เขต 1 ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนเอกชน และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างบรรยากาศของผู้บริหารกับความผูกพันของครูต่อองค์การที่เหมาะสมของสถานศึกษา เพื่อที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาในด้านบรรยากาศขององค์การกับความผูกพันต่อองค์การให้มีคุณภาพการปฏิบัติงานสำหรับผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสร้างบรรยากาศองค์การของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนพื้นที่การศึกษา เชียงราย เขต 1
2. เพื่อศึกษาความผูกพันของครูต่องค์การโรงเรียนเอกชนพื้นที่การศึกษา เชียงราย เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์การสร้างบรรยากาศองค์การของผู้บริหารกับความผูกพันของครูต่องค์การของโรงเรียนเอกชนพื้นที่การศึกษา เชียงราย เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการสร้างบรรยากาศองค์การของผู้บริหาร แนวคิดของ (Watkin, C. & Hubbard, B., 2003) โดย แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความยืดหยุ่น 2) ด้านความรับผิดชอบ 3) ด้านมาตรฐานในการปฏิบัติงาน 4) ด้านรางวัลตอบแทน 5) ด้านความชัดเจน 6) ด้านความมุ่งมั่นต่อทีม รวมถึงศึกษาความผูกพันต่องค์การ แนวคิดของ Steers โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายขององค์การ 2) ความทุ่มเทในการทำงานเพื่อองค์การ 3) ความปรารถนาที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นองค์การ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรของการวิจัย คือ และคณะครูโรงเรียนเอกชนพื้นที่การศึกษา เชียงราย เขต 1 จำนวน 26 โรงเรียน ผู้บริหาร 58 คน ครู 726 คน และมีกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหาร และคณะครูโรงเรียนเอกชนพื้นที่การศึกษา เชียงราย เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของ เครซีและมอร์แกน Krejcie & Morgan รวม 258 คน แต่ละโรงเรียนสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยการจับฉลาก ผู้วิจัยใช้พื้นที่ในการวิจัย คือ โรงเรียนเอกชนพื้นที่การศึกษา เชียงราย เขต 1 (Krejcie, R. V., & Morgan, D. W., 1970)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีกระบวนการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้จากการศึกษา วิเคราะห์ วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้สอดคล้องกับคำจำกัดความในการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ศึกษามาสร้างเครื่องมือโดยอยู่ภายใต้การให้คำปรึกษาของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปหาค่าความตรง (Content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน หลังจากนั้นนำมาปรับตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นนำมาหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัดหรือ IOC (index of item objective congruence) ซึ่งค่าความตรงเชิงเนื้อหาของการสร้างบรรยากาศองค์การของผู้บริหาร อยู่ระหว่าง 0.6-1 และความผูกพันของครูต่อองค์การอยู่ระหว่าง 0.8 - 1

ขั้นตอนที่ 3 หาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยถามครูที่คล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของการสร้างบรรยากาศองค์การของผู้บริหาร เท่ากับ .92 และความผูกพันของครูต่อองค์การ เท่ากับ .93

ขั้นตอนที่ 4 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลกับโรงเรียนเอกชนจังหวัดเชียงราย เขต 1

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล ถึงกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนเอกชนพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและสนับสนุนการวิจัย

3.2 ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 258 ชุด โดยรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง

3.3 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถามและจัดหมวดหมู่ของข้อมูลในแบบสอบถามเพื่อนำข้อมูลวิเคราะห์ทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในองค์การ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์การสร้างบรรยากาศองค์การของผู้บริหารกับความผูกพันของครูต่อองค์การของโรงเรียนเอกชนพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดย การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) โดยนำค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ไปวิเคราะห์เปรียบเทียบกับ คะแนนเฉลี่ยตามแนวคิดของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

4.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในการสร้างบรรยากาศองค์การของผู้บริหารกับความผูกพันของครูต่อองค์การของโรงเรียนเอกชนพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation (r))

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ในการสร้างบรรยากาศองค์การของผู้บริหารกับความผูกพันของครูต่อองค์การของโรงเรียนเอกชนพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 สรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 62.4 เพศชาย 37.6 อายุของกลุ่มตัวอย่างอยู่ระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 36 ระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 69.4 และระยะเวลาในการปฏิบัติงานในองค์การ 1 - 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 26

2. การสร้างบรรยากาศองค์การของผู้บริหาร สังกัดโรงเรียนเอกชนพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 มีค่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, SD. = 0.27) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความยืดหยุ่น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$, SD. = 0.42) รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบตนเอง ($\bar{X} = 4.26$, SD. = 0.41) ตามลำดับ ส่วนด้านรางวัลตอบแทน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.16$, SD. = 0.36) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการสร้างบรรยากาศองค์การของผู้บริหาร สังกัดโรงเรียนเอกชนพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1

การสร้างบรรยากาศองค์การ ของผู้บริหาร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
ด้านความยืดหยุ่น	4.30	0.42	มาก
ด้านความรับผิดชอบตนเอง	4.26	0.41	มาก
ด้านมาตรฐานในการปฏิบัติงาน	4.25	0.37	มาก
ด้านรางวัลตอบแทน	4.16	0.36	มาก
ด้านความชัดเจน	4.24	0.44	มาก
ด้านความมุ่งมั่นของทีม	4.24	0.47	มาก
รวม	4.24	0.27	มาก

3. ความผูกพันของครูต่อองค์การสังกัดโรงเรียนเอกชนพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 มีค่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, SD. = 0.33)เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายขององค์การ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.27$, SD. = 0.43) รองลงมาคือ ความทุ่มเทในการทำงานเพื่อองค์การ ($\bar{X} = 4.27$, SD. = 0.36) ส่วนความปรารถนาที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นองค์การ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.16$, SD. = 0.33) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความผูกพันของครูต่อองค์การสังกัดโรงเรียนเอกชนพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1

ไ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
ความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายขององค์กร	4.27	0.43	มาก
ความทุ่มเทในการทำงานเพื่อองค์กร	4.27	0.36	มาก
ความปรารถนาที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นองค์กร	4.16	0.40	มาก
รวม	4.23	0.33	มาก

4. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างการสร้างบรรยากาศองค์การของผู้บริหารกับ

ความผูกพันของครูต่อองค์การของโรงเรียนเอกชนพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 พบว่า การสร้างบรรยากาศองค์การของผู้บริหารกับความผูกพันของครูต่อองค์การของโรงเรียนเอกชนพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=.62, p<.01$) ดังตารางที่ 3

ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การของ ผู้บริหารกับความผูกพันของครู	บรรยากาศองค์การของ ผู้บริหาร	ความผูกพันของครูต่อ องค์การ
การสร้างบรรยากาศองค์การของผู้บริหาร		
Organizational atmosphere	1	.620**
Sig.(2-tailed)	258	.000
N		258
ความผูกพันของครูต่อองค์การ	.620**	1
Organizational Commitment	.000	
Sig.(2-tailed)	258	258
N		

อภิปรายผล

ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. การสร้างบรรยากาศองค์การของผู้บริหารผู้วิจัยใช้แนวคิดของ (Watkin, C. & Hubbard, B., 2003) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารได้สร้างบรรยากาศที่ดีในองค์การมีการบริหารและดำเนินงานไปตามแผนที่วางไว้และเอื้อต่อการทำงานของครูในโรงเรียน ซึ่งด้านความยึดหยุ่นมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมากที่สุด ทั้งนี้เพราะผู้บริหารมีการวางรูปแบบงานได้อย่างดีจนทำให้ครูมีความรู้สึกว่าการทำงานมีความยึดหยุ่นสามารถปรับขั้นตอนการปฏิบัติงานให้เข้ากับความสะดวกสบายกับงานที่ได้รับมอบหมายจนทำให้งานออกมามีคุณภาพ สอดคล้องกับ สุมาลี ท่าฉลาด ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่าง

บรรยากาศองค์การกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ปัจจัยด้านบรรยากาศภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารมีการวางแผนการทำงาน หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ภาระเทียบในการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน ซึ่งทำให้ครูได้ทราบถึงขอบเขตงานที่ตนเองได้รับและสามารถทำงานของตนเองได้อย่างเต็มที่ โดยการให้ครูได้แสดงความคิดเห็น ปรีกษาหารือเกี่ยวกับรูปแบบงานที่ต้องดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (สมาลี ทำนลาด, 2557)

2. ความผูกพันของครูต่อองค์การผู้วิจัยใช้แนวคิดของ (Steers, R. M. & Porter, L. W., 1983) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ครูในองค์การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เอื้ออาทรและมีทัศนคติที่ดีต่อกัน มีความเต็มใจในการทำงานร่วมกันในองค์การ ซึ่งด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายขององค์การมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมากที่สุด ทั้งนี้เพราะ ครูมีความผูกพันต่อโรงเรียนมีความพอใจกับวิถีปฏิบัติงานร่วมกันในโรงเรียนสามารถพัฒนาระบบงานให้ดี ครูมีความรู้ ความเข้าใจ ยอมรับระบบงาน แนวทางการทำงานตามค่านิยมของโรงเรียนตลอดจนค่านิยมของโรงเรียนเป็นไปตามทิศทางเดียวกันของค่านิยมของครู สอดคล้องกับ (ขวัญดาว ดวงเดือน, 2556) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์การกับแรงจูงใจในการทำงานของลูกจ้างชั่วคราว กรมการbinพลเรือน กระทรวงคมนาคม พบว่าความผูกพันของครูต่อองค์การ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะความผูกพันเป็นสภาพของปัจเจกบุคคลที่นำตนเองไปเกี่ยวข้องกับองค์การเป็นความตั้งใจที่จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ขององค์การให้การทำงานสำเร็จตามที่ได้รับมอบหมายและรักษาความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสมาชิก

3. การสร้างบรรยากาศองค์การของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันของครูต่อองค์การของโรงเรียนเอกชนพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 ($r = 62, p < .01$) การสร้างบรรยากาศองค์การของผู้บริหารที่ดีส่งผลให้ความผูกพันของครูต่อองค์การของโรงเรียนเอกชนพื้นที่การศึกษาเขต 1 ดีไปด้วย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหาร มีความยืดหยุ่นต่องานที่มอบหมายให้ครูปฏิบัติหน้าที่ที่เหมาะสมจนทำให้เกิดความพอใจกับวิธีการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความรู้สึกของครูให้ความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายขององค์การว่าจะสามารถทำงานออกมาได้ดี มีคุณภาพและค่านิยมของโรงเรียนกับครูก็เป็นไปตามทิศทางเดียวกัน และครูมีความพยายามทำงานอย่างเต็มความสามารถ พัฒนาตัวเองให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ตลอดจนเกิดความจงรักภักดีต่อโรงเรียนส่งผลให้ตัดสินใจที่จะทำงานในโรงเรียนต่อไป สอดคล้องกับ สรญา มุกดา ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ของบรรยากาศองค์การกับความผูกพันต่อองค์การ ของข้าราชการสังกัดสำนักงานสรรพากรพื้นที่นครราชสีมา 2 พบว่า มีความสัมพันธ์กัน ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะบรรยากาศในการทำงานดี การบริหารมีความยืดหยุ่นต่อการงานที่มอบหมายให้ครูที่ส่งผลให้รับผิดชอบต่องานของตนเอง และมุ่งให้ครูเห็นถึงการทำงานร่วมกัน

เป็นทีมตลอดจนเป็นส่วนหนึ่งในโรงเรียน ย่อมทำให้ครูในโรงเรียนมีความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายขององค์การ ทีมทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จบรรลุตามเป้าหมายและมีความภูมิใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนเองในองค์การต่อไป (สรญา มุกดา, 2556)

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี วิจัยที่เกี่ยวข้อง และผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ จากการวิจัยดังนี้

1. การสร้างบรรยากาศองค์การ ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ ด้านความยืดหยุ่น ด้านความรับผิดชอบ ด้านมาตรฐานในการปฏิบัติงาน ด้านรางวัลตอบแทน ด้านความชัดเจน ด้านความมุ่งมั่นต่อทีม
2. และความผูกพันต่อองค์การ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายขององค์การ ด้านความทุ่มเทในการทำงานเพื่อองค์การ ด้านความปรารถนาที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นองค์การ
3. ความสัมพันธ์ในการสร้างบรรยากาศองค์การของผู้บริหารกับความผูกพันของครูต่อองค์การของโรงเรียนเอกชนพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้สรุปได้ว่า 1.ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการทำงานของครูในด้านความยืดหยุ่นที่ทำให้ครูไม่รู้สึกกดดันตัวเอง นอกจากนี้ควรให้ครูได้มีอิสระในด้านการเสนอความคิดเห็น และปฏิบัติงานตรงตามความสามารถของแต่ละคน 2.การสร้างบรรยากาศที่ดีของผู้บริหารในองค์การจะส่งผลให้ครูมีความผูกพันในโรงเรียนมีความเชื่อมั่น ยอมรับเป้าหมาย ค่านิยมและทุ่มเทให้งานประสบความสำเร็จและมีคุณภาพ ทั้งนี้งานวิจัยครั้งต่อไปจึงควรศึกษาเกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศองค์การของผู้บริหารส่งผลต่อความผูกพันของครูต่อองค์การของโรงเรียนเอกชนพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1

เอกสารอ้างอิง

ขวัญดาว ดวงเดือน. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์การกับแรงจูงใจในการทำงานของลูกจ้างชั่วคราว กรมการbinพลเรือนกระทรวงคมนาคม. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจไม่ดุษฎีนิพนธ์. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ชิตวร ลีละผลิน. (2564). วิฤตการศีกษาไทย ถ้าไร ‘การศีกษาเอกชน’. มติชนออนไลน์.
เร่ยกใช้เมื่อ 20 มกราคม 2566 จาก
https://www.matichon.co.th/education/news_2507335.
- ตะวัน สือกระแสร. (2556). ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศ.
วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, 6(3), 124-140.
- ทัตเทพ มาระเนตร. (2559). ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในหน่วยงาน สำนักงาน
สนับสนุนสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้
ตีพิมพ์. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัยเล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 5).
กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พงศ์ทัศ วนิชานันท์. (2563). การศีกษาพื้นฐานในยุคโควิด-19: จะเปิด-ปิดโรงเรียนอย่างไร?
เร่ยกใช้เมื่อ 20 มกราคม 2566 จาก <https://tdri.or.th/2020/05/basic-education-in-covid-19-crisis-reopening-school-after-lockdown>.
- วิไล กวางศิริ. (2557). การพัฒนาเครื่องมือตรวจวัดบรรยากาศองค์การของสถานศีกษาชั้น
พื้นฐาน. The Development of Organizational Climate Inventory for the
Basic Education School, 28(86), 101-122.
- สรญา มุกดา. (2556). ความสัมพันธ์ของบรรยากาศองค์การกับความผูกพันต่อองค์การ ของ
ข้าราชการสังกัดสำนักงานสรรพากรพื้นที่นครราชสีมา 2. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปริญญามหา
บัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สมาลี ทาฉลาด. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับความพึงพอใจในการ
ปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จังหวัดกาญจนบุรี. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์. มหาวิทยาลัยราช
ภัฏกาญจนบุรี.
- อัมพิกา บุญประเวศ. (2559). การรับรู้บรรยากาศองค์การและความผูกพันต่อองค์การของ
พนักงานกรณศีกษาเปรียบเทียบระหว่างบริษัทผู้ประกอบรถยนต์สัญชาติอเมริกันและ
สัญชาติญี่ปุ่นในภูมิภาคตะวันออกของประเทศไทย. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปริญญามหา
บัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research
activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.
- Steers, R. M. & Porter, L. W. (1983). Motivation and work behavior. New York:
McGraw Hill Book.

Watkin, C. & Hubbard, B. (2003). Leadership motivation and the drivers of shareprice : the business case for measuring organizational climate. Leadership & Organization Development journal, 24(7) : 380- 386.

แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญ ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดจันทบุรี*

GOOD PRACTICES IN THE ROVER SCOUT AFFAIRS ADMINISTRATION OF VOCATIONAL EDUCATIONS INSTITUTIONS IN CHANTHABURI PROVINCE

อำนาจ นพพรพิทักษ์*, เรืองวิทย์ นิลโคตร, พรสวรรค์ ศิราตนันท์

Amnart Nopponpitak, Reongwit Nilkote, Pornsawad Sirasatanan

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Rambhai Barni Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author Email: nopphonphithak@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารกิจการลูกเสือของผู้บริหารสถานศึกษา และครูของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดจันทบุรี 2) หาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารกิจการลูกเสือของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดจันทบุรี และ 3) ประเมินแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารกิจการลูกเสือของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอนอาชีวศึกษา จังหวัดจันทบุรี ปีการศึกษา 2562 จำนวน 140 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม และการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านจัดตั้งกลุ่มและกองลูกเสือ ด้านบังคับบัญชาลูกเสือ ด้านจัดเรียนการสอน ด้านการเงินลูกเสือ และด้านรายงานกิจกรรมลูกเสือ อยู่ในระดับมาก 2) แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญ ได้แก่ (1) วางแผน ประกอบด้วย 1.1) สภาพปัจจุบันการบริหารกิจการ 1.2) ร่วมกำหนดแผนปฏิบัติการ 1.3) ผู้บริหารกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจ (2) ปฏิบัติตามแผน ประกอบด้วย 2.1) ส่งครูเข้ารับการอบรม พัฒนา 2.2) จัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย 2.3) ส่งเสริมวัสดุ อุปกรณ์ 2.4) องค์ความรู้ (3) เสริมแรง ประกอบด้วย 3.1) นิเทศ ติดตาม สร้างกำลังใจ 3.2) ข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ต่อยอด 3.3) สร้างขวัญกำลังใจ (4) สร้างเครือข่าย

* Received February 20, 2023; Revised March 10, 2023; Accepted April 25, 2023

ประกอบด้วย 4.1) PLC 4.2) แลกเปลี่ยนบุคลากร ทรัพยากร 4.3) ทำกิจกรรมร่วมกัน และ (5) สร้างความภาคภูมิใจ ประกอบด้วย 5.1) เผยแพร่ผลงาน รายงานผล 5.2) ประเมินมาตรฐานงาน และ 3) ผลการประเมินแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย พบว่า ด้านความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความเหมาะสม ด้านความมีประโยชน์ และความเป็นไปได้

คำสำคัญ: แนวปฏิบัติที่ดี, การบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญ, อาชีวศึกษา

Abstract

The purpose of this research was 1) study the condition of Scouting business administration of school administrators and teachers of vocational schools Chanthaburi Province, 2) find good practice in Scouting business administration of vocational schools Chanthaburi Province, and 3) assess the best practices in Scouting business administration of vocational schools Chanthaburi Province. The sample group including: administrators and teachers of vocational schools. Chanthaburi Province, Academic Year 2019 of 140 people. The tool used was a questionnaire and data analysis including: mean, standard deviation. Pearson's Correlation Coefficient and the alpha coefficient. The results of the research were as follows: 1) The present condition of the extraordinary Scouting business administration. Overall, it's at a high level. When considering each aspect, it was found that the formation of groups and the Boy Scouts Scout command in the field of teaching boy scouts Scout Finance and reporting on Scouting activities, 2) The results of finding good practice guidelines for the management of extraordinary scout affairs namely: (1) Plan, consisting: 1.1) the current state of management of the extraordinary Scouting Business, 1.2) Determine the annual action plan together, 1.3) Motivate executives and Create motivation, (2) implement the plan consisting: 2.1) send teachers to receive training and develop, 2.2) manage a variety of learning, 2.3) Promote materials Teaching equipment, 2.4) Knowledge, (3) Reinforcement consists: 3.1) supervision, follow up, morale building, 3.2) information for further learning, 3.3) morale building, (4) network building consisting: 4.1) PLC, 4.2) exchanging personnel and resources, 4.3) doing activities together, and (5) creating pride consisting: 5.1) disseminating results, reports, (5.2) assessing the extraordinary Scouting

standards. And 3) The results of evaluation of good practice in the management of extraordinary Scouting affairs. It was at the highest level in all aspects. When sorted from highest to lowest average, it was found that the accuracy at the highest level, followed by suitability usefulness and possibilities.

Keywords: Best Practice, Administration Rover Scout Affairs, Vocational Educations

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษา และส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อื่นเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ดังที่มีการลูกเสือเป็นขบวนการฝึกคนให้รู้จักการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข พัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รู้จักบำเพ็ญตน ช่วยเหลือผู้อื่นตามคำปฏิญาณและคติพจน์ของลูกเสือ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 ระบุว่าวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ ที่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน การลูกเสือมุ่งพัฒนาทางกาย สติปัญญา จิตใจและศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดีมีความรับผิดชอบ ช่วยสร้างสรรค์สังคมให้มีความก้าวหน้า เพื่อความสงบสุข ความมั่นคงของประเทศ (พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ.2551, 2551)

กิจกรรมลูกเสือวิสามัญเป็นกิจกรรมที่ฝึกเยาวชนให้มีระเบียบวินัย รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่คำนึงถึง เชื้อชาติ ศาสนา นับว่าเป็นการบำเพ็ญประโยชน์อย่างยิ่ง ซึ่งนับเป็นนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้บ้านเมืองมีความร่มเย็นเป็นสุขและเป็นปึกแผ่น จากคติพจน์ของลูกเสือที่ว่า “บริการ” ซึ่งมีความหมายให้ผู้กำกับทุกคนตั้งใจศึกษาวินัย หน้าที่ของตนเอง เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้กำกับมีประโยชน์แก่ชาติบ้านเมือง การตั้งขบวนการลูกเสือวิสามัญมีความมุ่งหมายเพื่ออบรมเยาวชนให้มีวินัย มีความสุจริต มีความรับผิดชอบ มีความ มั่นใจในตนเอง บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมในทุก ๆ ด้าน โดยใช้กระบวนการ วิธีการต่าง ๆ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้จัดทำแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560 - 2579 ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) มีสาระสำคัญ คือ แนวคิดการจัดการอาชีวศึกษา ค่านิยมอาชีวศึกษา วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ แผนงาน โครงการ ตัวชี้วัด และการขับเคลื่อน แผนพัฒนาการอาชีวศึกษาสู่การปฏิบัติ และยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ กำหนดเป้าหมายที่ 7.1.1 ให้ผู้เรียนอาชีวศึกษามีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ที่แสดงออกถึงความจงรักภักดีและธำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ผู้เรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ทุกคนผ่านการอบรมลูกเสือ เนตรนารี การจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม และสร้างภูมิคุ้มกันหรือป้องกันปราชัย การทุจริตคอร์รัปชัน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560) เมื่อปี 2559 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในขณะนั้น ได้ปรึกษาหารือแนวทางการพัฒนากิจการลูกเสือกับคณะกรรมการการศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมลูกเสือไทย คณะกรรมการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2, 2561)

จากรายงานสรุปผลการดำเนินกิจการลูกเสือ ที่ผ่านมายังไม่มีความก้าวหน้าและประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากหลายปัจจัย เช่น กิจกรรมของลูกเสือไม่มีความโดดเด่นและไม่เป็นที่นิยม ด้านหลักสูตรควรพัฒนาให้มีความทันสมัย และควรนำหลักสูตรที่ดี ๆ มาปรับใช้ จากการรายงานกิจการลูกเสือของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 สรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดจันทบุรี ควรพัฒนาหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาตนเองของบุคลากรในสถานศึกษา ให้เข้ารับการฝึกอบรม เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ส่วนเอกสารหลักฐานการขอจัดตั้งกลุ่มและกองลูกเสือ ควรมีการปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2, 2561) สถานศึกษามีหน้าที่ในการบริหารจัดการกิจการลูกเสือวิสามัญ ไว้ในกิจกรรมเสริมหลักสูตร ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มุ่งเน้นการฝึกอบรมบ่มนิสัย เยาวชนส่งเสริมการพัฒนาทั้งร่างกาย สติปัญญา จิตใจ ศีลธรรมและสังคม ให้มีความสามารถพัฒนาตนเองได้ รู้จักวางแผน พัฒนาชีวิต เสริมสร้างควมมีระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรมตามกฎของลูกเสือ เน้นการช่วยเหลือลูกเสือวิสามัญให้สามารถทำกิจกรรมการบริการ ได้ตามคติพจน์ของลูกเสือวิสามัญ (คณะกรรมการพัฒนากิจการลูกเสือ เนตรนารีวิสามัญ อาชีวศึกษา, 2557)

จากความสำคัญและปัญหาดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยปฏิบัติจึงมีความสนใจที่จะดำเนินการศึกษา หาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดจันทบุรี เพื่อพัฒนาการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารกิจการลูกเสือของผู้บริหารสถานศึกษา และครูของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อหาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารกิจการลูกเสือของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดจันทบุรี
3. เพื่อประเมินแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารกิจการลูกเสือของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดจันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดจันทบุรี เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Research) โดยมีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ด้านขอบเขต

1.1 ประชากร (Population) คือผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดจันทบุรี ปีการศึกษา 2562 จำนวน 4 วิทยาลัย ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี แยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน และครูผู้สอน จำนวน 134 คน วิทยาลัยสารพัดช่างจันทบุรี แยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน และครูผู้สอน จำนวน 24 คน วิทยาลัยการอาชีพนายายอาม แยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 28 คน และวิทยาลัยการอาชีพสอยดาว แยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน และครูผู้สอน จำนวน 22 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 219 คน (สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2565)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) คือ ผู้บริหาร และครูผู้สอนของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดจันทบุรี ปีการศึกษา 2562 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหา กลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R.V., & Morgan, D.W, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 140 คน และใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้วิทยาลัยเป็นชั้นในการสุ่ม หลังจากนั้นคัดเลือกผู้บริหารและครูแต่ละวิทยาลัย ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษา 7 คน และครู 133 คน รวม 140 คน ครบตามจำนวนที่กำหนด

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) คือ 3 กลุ่มโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เป็นผู้เชี่ยวชาญในการให้ข้อมูลหลักในการสนทนากลุ่ม คือ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ และครูผู้เชี่ยวชาญทางด้านลูกเสือวิสามัญ จำนวน 4 คน กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน และกลุ่มครู จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน มีเกณฑ์คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักในการสนทนากลุ่มดังนี้ (1) ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านลูกเสือวิสามัญ ได้แก่ ผู้บริหารหรือบุคคล ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ผู้ทรงคุณวุฒิทางลูกเสือของคณะกรรมการพัฒนากิจการลูกเสือ เนตรนารีวิสามัญ อาชีวศึกษา ภาคตะวันออกและกรุงเทพมหานคร มีคุณวุฒิทางลูกเสือ L.T. และมีประสบการณ์ทำงานเกี่ยวกับลูกเสือวิสามัญไม่น้อยกว่า 20 ปี ขึ้นไป และ/หรือ ครูผู้เชี่ยวชาญทางด้านลูกเสือวิสามัญ ได้แก่ ครูหรือวิทยากรผู้ให้การฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือของคณะกรรมการพัฒนากิจการลูกเสือ เนตรนารีวิสามัญอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกและกรุงเทพมหานคร มีคุณวุฒิทางลูกเสือตั้งแต่ L.T.C. ขึ้นไป มีประสบการณ์ทำงานในสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่เกี่ยวกับลูกเสือวิสามัญไม่น้อยกว่า 15 ปี ขึ้นไป (2) ผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารที่รับผิดชอบการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดจันทบุรี มีคุณวุฒิทางลูกเสืออย่างน้อย W.B. และ (3) ครู ได้แก่ ครู หรือหัวหน้างานที่รับผิดชอบการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดจันทบุรี มีคุณวุฒิทางลูกเสืออย่างน้อย B.T.C

1.4 ด้านเนื้อหา ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการลูกเสือวิสามัญ ประกอบด้วย (1) แนวปฏิบัติที่ดี (2) ประวัติและความเป็นมาของกิจการลูกเสือ (3) การบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษาอาชีวศึกษา และ(4) บริบทสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2. ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ เชิงปริมาณแบบสอบถามโดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านเครือข่ายเกษตรปลอดภัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาของเครื่องมือจำนวน 5 ท่าน แล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ได้เท่ากับ 0.50 – 1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) นำไปทดลองใช้กับกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, L. J, 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 ถือได้ว่าผ่านเกณฑ์และจัดทำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ ในแบบสอบถามมี 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง และสถานศึกษาที่สังกัด มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklists) และตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันของการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดจันทบุรี มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (Likert, Rensis, 1967) และเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างมี 2 ตอน คือ 1)

ข้อมูลพื้นฐาน และ 2) แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญของสถานศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดจันทบุรี

3. ด้านการเก็บข้อมูลการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาของอาชีวศึกษาจังหวัดจันทบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 คือ แบบสอบถาม (เชิงปริมาณ) ประกอบด้วย 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ และ 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการดำเนินงานการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดจันทบุรี และระยะที่ 2 คือ แบบสัมภาษณ์ (เชิงคุณภาพ) ประกอบด้วย 1) แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดจันทบุรี และ 2) สรุปการสนทนากลุ่ม

4. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ในเชิงปริมาณใช้สถิติพรรณนา คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยของกลุ่มประชากร (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มประชากร (σ) ความสัมพันธ์ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญของสถานศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการจัดตั้งกลุ่มและกองลูกเสือ ด้านการการบังคับบัญชาลูกเสือ ด้านการจัด การเรียนการสอนลูกเสือ ด้านการเงินลูกเสือ และด้านการรายงานกิจกรรมลูกเสือ ซึ่งแต่ละด้าน มีรายละเอียดเป็นรายข้อ ดังนี้ (1.1) ด้านการจัดตั้งกลุ่มและกองลูกเสือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ข้อ คือ วิทยาลัยมีการรับสมัครนักเรียนในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 เข้ามาเป็นลูกเสือ (ลส.3) วิทยาลัยมีการจัดตั้งกองลูกเสือวิสามัญ และในระดับมาก จำนวน 8 ข้อ เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ วิทยาลัยมีการแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาในสถานศึกษาโดยได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัด วิทยาลัยมีการจัดตั้งกลุ่มลูกเสือวิสามัญ เมื่อมีกองลูกเสือวิสามัญตั้งแต่ 4 กองขึ้นไป และวิทยาลัยมีผู้กำกับลูกเสือกองละ 1 คน และรองผู้กำกับที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดเป็นผู้ดูแลลูกเสือ (1.2) ด้านการบังคับบัญชาลูกเสือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ วิทยาลัยได้แต่งตั้งผู้อำนวยการลูกเสือและรองผู้อำนวยการลูกเสือของวิทยาลัย วิทยาลัยได้แต่งตั้งผู้กำกับกองลูกเสือ และรองผู้กำกับกองลูกเสือที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด มีคุณวุฒิหรือได้รับวุฒิปัตรชั้นความรู้เบื้องต้นประเภท

วิสามัญเป็นอย่างน้อย และวิทยาลัยมีการสนับสนุนให้บุคลากรลูกเสือในวิทยาลัยให้พัฒนาตนเองในการใช้หลักสูตรกิจกรรมลูกเสือ (1.3) ด้านการจัดเรียนการสอนลูกเสือโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 9 ข้อ เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ วิทยาลัยมีแผนการจัดกิจกรรมลูกเสือวิสามัญที่สอดคล้องกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 รองลงมา คือ วิทยาลัยมีการกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือ เป้าหมายตามข้อกำหนดของ คณะลูกเสือแห่งชาติ และวิทยาลัยจัดให้มีพิธีเข้าประจำกองลูกเสือวิสามัญ (1.4) ด้านการเงินลูกเสือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ วิทยาลัยมีการเก็บเงินค่าบำรุงลูกเสือวิสามัญประจำปี เพื่อใช้ในการทำกิจกรรมลูกเสือของวิทยาลัย วิทยาลัยจัดสรรงบประมาณ เงินอุดหนุนให้กิจกรรมลูกเสือวิสามัญที่ได้รับในแผนปฏิบัติงานประจำปี และวิทยาลัยมีการรายงานเกี่ยวกับการเงินและทรัพย์สินของลูกเสือต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (1.5) ด้านการรายงานกิจกรรมลูกเสือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ วิทยาลัยมีการจัดทำรายงานประจำปี (ลส. 5) เพื่อรายงานข้อมูลหรือกิจกรรมที่ได้ดำเนินงาน วิทยาลัยมีการบันทึกปัญหา อุปสรรค แนวทางการแก้ไข สรุปผลการดำเนินงานลูกเสือ วิสามัญเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นเพื่อใช้ประกอบในการปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์ของวิทยาลัย และวิทยาลัยมีการรายงานข้อมูลบุคลากรผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ประกอบด้วย จำนวนลูกเสือวิสามัญ จำนวนผู้บังคับบัญชาลูกเสือวิสามัญ เสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น กับวิทยาลัยมีการรายงานด้านบริหารจัดการ การดำเนินการเรียนการสอน กิจกรรมสำคัญทางลูกเสือในช่วงปี เสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น

2. ผลการหาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญของสถานศึกษา อาชีวศึกษา จังหวัดจันทบุรี โดยการจัดการสนทนากลุ่มจากผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญทางด้านลูกเสือวิสามัญ และกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา สามารถสรุปแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญทั้ง 5 ขั้นตอน และองค์ประกอบแต่ละขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้ (1) วางแผน (Plan) ประกอบด้วย (1.1) สภาพปัจจุบันการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญ (1.2) กำหนดแผนปฏิบัติการประจำปีร่วมกัน (1.3) ผู้บริหารกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจ (2) ปฏิบัติตามแผน (Do) ประกอบด้วย (2.1) ส่งครูเข้ารับการอบรม พัฒนา (2.2) จัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย (2.3) ส่งเสริมวัสดุ อุปกรณ์การสอน (2.4) องค์ความรู้ (3) เสริมแรง (Reinforcement) ประกอบด้วย (3.1) นิเทศ ติดตาม สร้างขวัญกำลังใจ (3.2) การให้ข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ต่อยอด (3.3) สร้างขวัญกำลังใจ (4) สร้างเครือข่าย (Networking) ประกอบด้วย (4.1) PLC (4.2) แลกเปลี่ยน บุคลากร ทรัพยากร และ (4.3) ทำ

กิจกรรมร่วมกัน (5) สร้างความภาคภูมิใจ (Create pride) ประกอบด้วย (5.1) เผยแพร่ผลงาน รายงานผล และ (5.2) ประเมินมาตรฐานงานลูกเสือวิสามัญ

3. ผลการประเมินแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญทั้ง 4 ด้าน แนวปฏิบัติที่ดีที่ได้จากการประชุมสนทนากลุ่มของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดจันทบุรี โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ด้านความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความเหมาะสม ด้านความมีประโยชน์ และความเป็นไปได้ ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ (1) ด้านการจัดตั้งกลุ่มและกองลูกเสือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิทยาลัยมีการรับสมัครนักเรียน ในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 เข้ามาเป็นลูกเสือ (อส.3) อยู่แล้ว จึงทำให้การจัดตั้งกองลูกเสือวิสามัญง่ายขึ้น อีกทั้งวิทยาลัยมีการแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาในสถานศึกษาโดยได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัด ซึ่งในการจัดตั้งกลุ่มลูกเสือวิสามัญ เมื่อมีกองลูกเสือวิสามัญตั้งแต่ 4 กองขึ้นไป และวิทยาลัย มีผู้กำกับลูกเสือกองละ 1 คน และรองผู้กำกับที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดเป็นผู้ดูแลลูกเสือ วิทยาลัยสามารถจัดตั้งกองลูกเสือได้ทันที ซึ่งวิทยาลัยมีการวางแผนกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการจัดกิจกรรมลูกเสือ ในเรื่องการแบ่งกลุ่ม แบ่งกองลูกเสือ การกำหนดบุคลากรครูที่จะเข้าประจำกลุ่มกองลูกเสือโดยผู้บริหารมีคำสั่งแต่งตั้งที่ชัดเจน และมีติดตามประเมินอย่างต่อเนื่อง ดังที่ ชัยวุฒิ สังข์ขาว ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า การดำเนินการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาให้สำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ มีแนวทางการบริหารในเนื้อหา 5 ด้าน คือ ด้านการจัดตั้งกลุ่มหรือกอง ด้านการบังคับบัญชาลูกเสือ ด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาลูกเสือ ด้านการเงินลูกเสือ และด้านการรายงานกิจกรรมลูกเสือ ซึ่งสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญในกิจกรรมลูกเสือ มีการประชุมชี้แจงในแนวนโยบายให้ผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน และจัดทำโครงสร้างการบริหารตามแผนผัง (2) ด้านการบังคับบัญชาลูกเสือ (ชัยวุฒิ สังข์ขาว, 2557) ทั้งนี้วิทยาลัยได้แต่งตั้งผู้อำนวยการลูกเสือ และรองผู้อำนวยการลูกเสือของวิทยาลัยตามระเบียบการจัดตั้งที่ถูกต้อง ดังนั้นวิทยาลัยจึงได้แต่งตั้งผู้กำกับกองลูกเสือ และรองผู้กำกับกองลูกเสือที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด ซึ่งมีคุณวุฒิหรือได้รับวุฒิบัตรขั้นความรู้เบื้องต้นประเภทวิสามัญเป็นอย่างดี และวิทยาลัยมีการสนับสนุนให้บุคลากรลูกเสือในวิทยาลัยให้พัฒนานตนเองในการใช้หลักสูตรกิจกรรมลูกเสือ เพื่อ

นำมาพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับความรู้ และสามารถนำวิชาลูกเสือไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้ ซึ่งหทัยภัทร จินสุทธิ์ และคณะ ได้กล่าวถึงรูปแบบการบริหารกิจกรรมลูกเสือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 3 ในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาลูกเสือ มีแนวทางการบริหารคือสถานศึกษามีการจัดทำหลักสูตรวิชาลูกเสือในกลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดกิจกรรมลูกเสือให้เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้วางแผนไว้ มีการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือของครูผู้สอนลูกเสือ กิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือส่งเสริมการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดีและกล้าแสดงออกที่เหมาะสม การจัดกิจกรรมภาคปฏิบัติของลูกเสือมุ่งเน้นพัฒนานิสัย ความมีระเบียบวินัย คุณธรรมและการบำเพ็ญประโยชน์ (3) ด้านการจัด การเรียนการสอนลูกเสือ จะเห็นได้ว่าวิทยาลัยมีแผนการจัดกิจกรรมลูกเสือวิสามัญที่สอดคล้องกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 ซึ่งวิทยาลัยมีการกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือ เป้าหมายตามข้อกำหนดของคณะลูกเสือแห่งชาติ อีกทั้งวิทยาลัยจัดให้มีพิธีเข้าประจำกองลูกเสือวิสามัญ การจัดการเรียนการสอนวิชาลูกเสือในวิทยาลัยยังคงยึดหลักสูตรที่สอดคล้องกับระบบการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดประโยชน์สูงสุด (หทัยภัทร จินสุทธิ์ และคณะ, 2563) ซึ่งได้สอดคล้องกับแนวคิดของสมมาต สังขพันธ์ ที่ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการลูกเสือไทยไว้ว่า วัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 มาตรา 8 กำหนดไว้ว่า คณะลูกเสือแห่งชาติมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาลูกเสือทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจและศีลธรรมให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบและช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคีและมีความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้เพื่อความสงบสุขและความมั่นคงของประเทศชาติตามแนวทางดังต่อไปนี้ให้มีนิสัยในการสังเกต จดจำ เชื่อฟัง และพึ่งตนเอง ให้ซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัยและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ให้รู้จักบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์ ให้รู้จักทำการฝีมือ และฝึกฝนให้ทำกิจการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ให้รู้จักรักษาและส่งเสริมจารีตประเพณี วัฒนธรรมและความมั่นคงของประเทศชาติ (สมมาต สังขพันธ์, 2565) และมาตรา 9 ให้กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนงานของคณะลูกเสือแห่งชาติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ สำนักงานลูกเสือจังหวัด สำนักงานลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดกิจกรรมลูกเสือเป็นไปอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ (4) ด้านการเงินลูกเสือ วิทยาลัยมีการเก็บเงินค่าบำรุงลูกเสือวิสามัญประจำปี เพื่อใช้ในการทำกิจกรรมลูกเสือของวิทยาลัย วิทยาลัยจัดสรรงบประมาณ เงินอุดหนุนให้กิจกรรมลูกเสือวิสามัญที่ได้รับในแผนปฏิบัติงานประจำปี และวิทยาลัยมีการรายงานเกี่ยวกับการเงินและทรัพย์สินของลูกเสือต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่าในการบริหารจัดการด้านการเงินของลูกเสือในวิทยาลัยมีการวางแผนและระบุ

แผนการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระเบียบ เพื่อยางงานผลการใช้เงินที่ถูกต้องตามระเบียบราชการ และชาญชัย ชุ่มเมืองเย็น เรื่องการบริหารกิจการลูกเสือ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการเงินลูกเสือ ผู้บริหารควรสนับสนุนงบประมาณ และบริหารการเงินอย่างเป็นระบบ (ชาญชัย ชุ่มเมืองเย็น, 2555) และ (5) ด้านการรายงานกิจกรรมลูกเสือ วิทยาลัยมีการจัดทำรายงานประจำปี (สส. 5) เพื่อยางงานข้อมูลหรือกิจกรรมที่ได้ดำเนินงาน วิทยาลัยมีการบันทึกปัญหา อุปสรรค แนวทางการแก้ไข สรุปผลการดำเนินงานลูกเสือ วิสามัญเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น เพื่อใช้ประกอบในการปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์ของวิทยาลัย และวิทยาลัยมีการรายงานข้อมูลบุคลากรผู้บังคับบัญชาลูกเสือประกอบด้วย จำนวนลูกเสือวิสามัญ จำนวนผู้บังคับบัญชาลูกเสือวิสามัญเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น กับวิทยาลัยมีการรายงานด้านบริหารจัดการ การดำเนินการเรียนการสอน กิจกรรมสำคัญทางลูกเสือในช่วงปี เสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับ

2. ผลการหาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญของสถานศึกษา อาชีวศึกษา จังหวัดจันทบุรี จากการศึกษาสรุปได้ว่า แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญทั้ง 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) วางแผน (Plan) ประกอบด้วย (1.1) สภาพปัจจุบันการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญ (1.2) กำหนดแผนปฏิบัติการประจำปีร่วมกัน (1.3) ผู้บริหารกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจ (โครงการ) ดังที่สัญญา โต๊ะหนู ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ของกิจการลูกเสือกับการเป็นพลเมืองดีในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สังกัดเมืองพัทยา ผลการวิจัยพบว่า ระดับกิจกรรมลูกเสือ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก จัดกิจกรรมส่งเสริม และกระตุ้นให้ผู้บังคับบัญชาเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านวินัยทางสังคม และด้านความซื่อสัตย์สุจริต จัดกิจกรรมส่งเสริมการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามวิถีประชาธิปไตย การช่วยเหลือโรงเรียนและชุมชน ในการดูแลรักษาความสะอาด และฝึกความรับผิดชอบต่อสังคม (2) ปฏิบัติตามแผน (Do) ประกอบด้วย (2.1) ส่งครูเข้ารับการอบรม พัฒนา (2.2) จัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย (เทคนิคการสอน) (2.3) ส่งเสริมวัสดุ อุปกรณ์การสอน (2.4) องค์ความรู้ (3) เสริมแรง (Reinforcement) ประกอบด้วย (3.1) นิเทศ ติดตาม สร้างขวัญกำลังใจ (3.2) การให้ข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ต่อยอด (3.3) สร้างขวัญกำลังใจ ซึ่งขั้นตอนปฏิบัติตามแผน (Do) และขั้นตอนเสริมแรง (Reinforcement) (สัญญา โต๊ะหนู, 2559) ซึ่งได้สอดคล้องกับงานวิจัยของวิริยา ทพวิวัฒนะ และคณะ เรื่อง แนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ 1) การเตรียมการ และการวางแผนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยมีการประชุมผู้บริหาร ครู นักเรียน มีการจัดอบรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่ครูและนักเรียน มีการวางแผนจัดสรร งบประมาณ กิจกรรม เพื่อพัฒนาคุณธรรม 2) การดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม จริยธรรม

ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 การจัดการเรียนการสอนโรงเรียนสวดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ในแผนการเรียนรู้มีการบูรณาการคุณธรรมจริยธรรมในแผนการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนที่ 2 การดำเนินโครงการกิจกรรมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม มีการจัดตั้งหลายโครงการ และกิจกรรมหลายอย่างให้นักเรียนเข้าร่วม 3) การประเมินติดตามผลพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยการตรวจสอบความสำเร็จของการดำเนินงานด้วยการประเมินผลเป็นระยะ ๆ 4) การปรับปรุงดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเป็นการกำหนดแนวทางแก้ไข และส่งเสริมให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ผู้บริหาร รองผู้บริหาร ต้องนิเทศกำกับติดตามแก้ไขข้อบกพร่อง พัฒนาและสร้างความเข้าใจกับครู โดยให้ทุกคนได้ตระหนัก และร่วมมือร่วมใจกันคอยดูแลกำกับ ติดตาม ในการทำโครงการครูต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน (4) สร้างเครือข่าย (Networking) ประกอบด้วย (4.1) PLC (4.2) แลกเปลี่ยน บุคลากร ทรัพยากร (4.3) ทำกิจกรรมร่วมกัน และ (5) สร้างความภาคภูมิใจ (Create pride) ประกอบด้วย (5.1) เผยแพร่ผลงาน รายงานผล และ (5.2) ประเมินมาตรฐานงานลูกเสือวิสามัญ ซึ่งขั้นตอนสร้างเครือข่าย (Networking) และขั้นตอนสร้างความภาคภูมิใจ (Create pride) (วิริยา ท้าวพัฒนา และคณะ, 2559) และงานของชาญชัย ชุ่มเมืองเย็น เรื่องการบริหารกิจการลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านการรายงานกิจการลูกเสือ สถานศึกษาควรรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมลูกเสือเป็นรูปเล่ม (SAR) นำเสนอต่อสำนักงานเขตพื้นที่ ทุก ๆ สัปดาห์ ด้านการบังคับบัญชาลูกเสือ ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้รับผิดชอบงานลูกเสือได้รับการอบรม พัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอนวิชาลูกเสือ (ชาญชัย ชุ่มเมืองเย็น, 2555)

3. ผลการประเมินแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญของสถานศึกษา อาชีวศึกษา จังหวัดจันทบุรี โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย พบว่า ด้านความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความเหมาะสม ด้านความมีประโยชน์ และความเป็นไปได้ ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของหทัยภัทร จินสุทธิ์ และคณะ (2563) เรื่อง รูปแบบการบริหารกิจกรรมลูกเสือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 3 ในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบบริหารกิจกรรมลูกเสือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ในจังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับแนวคิดของพระมหาสหัส คำคุ้ม ได้กล่าวไว้ว่า การตรวจสอบรูปแบบด้วย การประเมินคุณภาพตามที่กำหนด การประเมินที่พัฒนาโดย The Joint Committee on Standards of Educational Evaluation ภายใต้การดำเนินงานของ Stufflebeam และคณะได้นำเสนอ

หลักการประเมินเพื่อเป็นบรรทัดฐานของกิจกรรมการตรวจสอบรูปแบบแนวปฏิบัติ ประกอบด้วยมาตรฐานคุณภาพรูปแบบการบริหาร 4 ด้าน ดังนี้ (1) ความถูกต้อง (Accuracy) (2) ความเหมาะสม (Propriety) (3) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และ (4) ความเป็นประโยชน์ (Utility) ซึ่งการตรวจสอบรูปแบบแนวปฏิบัติเป็นการประเมิน การสนองตอบต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ สามารถนำไปใช้ในการบริหารให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายและเผยแพร่ต่อไปได้ (พระมหาสหัส คำคุ้ม, 2556)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สภาพปัจจุบันของการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดจันทบุรี โดยรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย (1) ด้านการจัดตั้งกลุ่มและกองลูกเสือ (2) ด้านการบังคับบัญชาลูกเสือ (3) ด้านการจัดเรียนการสอนลูกเสือ (4) ด้านการเงินลูกเสือ และ (5) ด้านการรายงานกิจกรรมลูกเสือ ในการหาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดจันทบุรี สรุปได้ว่า แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) วางแผน ประกอบด้วย (1.1) สภาพปัจจุบันการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญ (1.2) กำหนดแผนปฏิบัติการประจำปีร่วมกัน (1.3) ผู้บริหารกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจ 2) ปฏิบัติตามแผน ประกอบด้วย (2.1) ส่งครูเข้ารับการอบรมพัฒนา (2.2) จัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย (2.3) ส่งเสริมวัสดุ อุปกรณ์การสอน (2.4) องค์ความรู้ 3) เสริมแรง ประกอบด้วย (3.1) นิเทศ ติดตาม (3.2) การให้ข้อมูลเพื่อ การเรียนรู้ต่อยอด (3.3) สร้างขวัญกำลังใจ 4) สร้างเครือข่าย ประกอบด้วย (4.1) PLC (4.2) แลกเปลี่ยน บุคลากร ทรัพยากร (4.3) ทำกิจกรรมร่วมกัน และ 5) สร้างความภาคภูมิใจ ประกอบด้วย (5.1) เผยแพร่ผลงาน รายงานผล (5.2) ประเมินมาตรฐานงานลูกเสือวิสามัญ ด้านผลการประเมินแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดจันทบุรี พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความเหมาะสม ด้านความมีประโยชน์ และความเป็นไปได้ ตามลำดับ ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ คือ ควรนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจการลูกเสือวิสามัญควรสร้างความเข้าใจและให้ความสำคัญกับครูผู้สอนกิจกรรมลูกเสือ รวมถึงผู้เรียนวิชาลูกเสือ เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในการพัฒนา กิจการลูกเสือให้ทันสมัย ทันเหตุการณ์ปัจจุบันมากยิ่งขึ้น และข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป คือ 1. ควรมีการจัดทำคู่มือการใช้งาน แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดจันทบุรี เพื่อให้สถานศึกษาเกิดความเข้าใจ และนำไปใช้ได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ 2. ควรมีวิจัยการทดลองใช้แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารกิจการลูกเสือ

วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดจันทบุรี เพื่อให้ทราบผลวิจัยจากการนำแนวปฏิบัติไปทดลองใช้กับสถานศึกษา และ 3. ควรมีการประเมินการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดจันทบุรี เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีที่เหมาะสมกับการนำไปใช้งานจริงจันทบุรี

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.เรณูวิชญ์ นิลโคตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรสวัสดิ์ ศิริศาสนันท์ อาจารย์ ดร.วิบูลย์ บุญลอย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบุญ วัฒนะ ประธานสอบปกป้องวิทยานิพนธ์ที่ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภา.
- คณะกรรมการพัฒนากิจการลูกเสือ เนตรนารีวิสามัญ อาชีวศึกษา. (2557). แนวทางการจัดกิจกรรมลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- ชัยวุฒิ สังข์ขาว. (2557). แนวทางการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. ใน วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ชาญชัย ชุ่มเมืองเย็น. (2555). การบริหารกิจการลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาเชียงรายเขต 3. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาการพิมพ์.
- พระมหาสหัส คำคุ้ม. (2556). การพัฒนารูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีประสิทธิผล. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551. (2551). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 42 ก. หน้า 92 (4 มีนาคม 2551).

- วิริยา ท้าววัฒนะ และคณะ. (2559). การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดพิจิตร. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 18(2), 225-229.
- สมมาตร สังขพันธ์. (2565). การดำเนินงานเพื่อบรรลุมิติประสงคของการลูกเสือไทย. เรียกใช้เมื่อ 9 มิถุนายน 2565 จาก <https://scout.nma6.go.th/640>
- สัญญา โต๊ะหนู. (2559). การศึกษาความสัมพันธ์ของกิจกรรมลูกเสือกับการเป็นพลเมืองดีในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สังกัดเมืองพัทยา. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. (2561). รายงานผลการจัดกิจกรรมลูกเสือประจำปี 2561. จันทบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2560). แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2565). โครงสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ 2562. เรียกใช้เมื่อ 9 มิถุนายน 2565 จาก <http://bsq.vec.go.th/Portals/9/Course/20/2565/20100/20104v4.pdf>
- หทัยภัทร จินสุทธิ์ และคณะ. (2563). “รูปแบบการบริหารกิจกรรมลูกเสือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 3 ในจังหวัดนนทบุรี”. วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์, 5(1), 40-53.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York: Harper Collins. Publishers.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). “Determining sampling size for research activities”. *Educational and Psychological Measurement*, 30(1), 607-610.
- Likert, Rensis. (1967). “The Method of Constructing and Attitude Scale”. In Reading in Fishbein, M (Ed.), *Attitude Theory and Measurement* (pp. 90-95). New York: Wiley & Son.

วิธีการใช้ทฤษฎีเพื่อกิจกรรมการบริหารจัดการ ในองค์การภาครัฐและภาคเอกชน*

HOW TO USE THEORIES FOR MANAGERIAL ACTIVITIES IN THE PUBLIC AND PRIVATE ORGANIZATIONS

สถิตย์ นิยมญาติ*, จรินทร์ สวนแก้ว, วิชิต บุญสนอง, ธวัชชัย แสงทชัย, ศิริพร วาณิชชานันต์
Satit Niyomyaht, Jarin Suankaew, Wichit Boonsanong, Thawatchai Saveangsub, Siriporn Wanichchananan
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Faculty of Political science Bangkokthonburi University, Thailand

*Corresponding author E-Mail: research@bkkthon.ac.th

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์หลักของการวิจัยนี้ เพื่อศึกษาวิธีการใช้ทฤษฎีที่ใช้ในการบริหารจัดการองค์การภาครัฐและภาคเอกชน การวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่ต้องการได้มาจาก 3 แหล่ง คือ เอกสารต่างๆ การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 8 ท่าน เกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญนั้นทั้งหมดเป็นข้าราชการระดับสูงที่เกษียณอายุไปแล้ว และนักธุรกิจที่โดดเด่นบางท่าน แต่เป็นผู้ที่มีความรู้อย่างลึกซึ้งซึ่งอย่างมากเกี่ยวกับการบริหารในภาครัฐและภาคเอกชน ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ทำการวิเคราะห์ โดยการจำแนกแยกแยะข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ การทำข้อมูลให้เป็นระบบ การสังเคราะห์ข้อมูล การบรรยายแบบเล่าเรื่องและวิเคราะห์เชิงตรรกะ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพได้เปิดเผยให้ทราบความจริงต่างๆ ดังระบุข้างล่างนี้ มีทฤษฎีประมาณ 100 ทฤษฎีที่สามารถจะนำไปใช้เพื่อการบริหารจัดการในองค์การภาครัฐและภาคเอกชนได้ แต่ทว่ามีจำนวนทฤษฎีน้อยมากที่ถูกนำไปใช้โดยผู้จัดการหรือผู้บริหารในภาครัฐและภาคเอกชน ทฤษฎีที่ดูเหมือนว่าถูกนำไปใช้มากที่สุดได้แก่ ทฤษฎีระบบราชการ ทฤษฎีการบริหารภาครัฐแนวใหม่ ทฤษฎีลำดับขั้นสูงต่ำ ของความต้องการ เกี่ยวกับวิธีการใช้ทฤษฎีระบบราชการ ผู้บริหารควรจะยึดระบบคุณธรรมเมื่อมีการแต่งตั้งและเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา และเน้นในเรื่องการแบ่งงาน การทำตามความเชี่ยวชาญของพนักงาน ในเรื่องการใช้ทฤษฎีการบริหารภาครัฐแนวใหม่ ผู้บริหารควรมีจิตวิญญาณแบบผู้ประกอบการธุรกิจภาคเอกชน และร่วมมือร่วมใจทำงาน

* Received February 28, 2023; Revised March 10, 2023; Accepted April 30, 2023

กับภาคไม่คำกำไรและภาคเอกชนด้วย เพื่อให้เป้าหมายของสังคมได้บรรลุ ส่วนวิธีใช้ทฤษฎีลำดับชั้นสูงต่ำของความต้องการนั้น ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญอย่างสูงสุดต่อการตอบสนองความต้องการทางด้านชีวะและสรีระของพนักงาน

คำสำคัญ: ทฤษฎี, วิธีการใช้ทฤษฎี, องค์การภาครัฐและภาคเอกชน

Abstract

The main objective of this research was to ascertain the methods of making use of theories deemed suitable for management in the public and private organizations. The study was qualitative in character; the required data were derived from three sources: documents, non-participant observations and in-depth interviews with 8 key informants. With regard to the key informants, they were retired high ranking officials and some topflight businesspersons. All of them had the wealth of insightful information about administrative practices in the public and private sectors. The collected data were analyzed by means of categorizing systematizing, synthesizing, narrative describing and logical analyzing. The qualitative data analysis brought to light the facts specified below. About 100 theories could be used for managerial or administrative purposes. But only a small number of theories were used by managers or administrators. The most commonly used theories seemed to be the theory of bureaucracy, the theory of new public management and the theory of hierarchy of needs. Concerning the method of using the theory of bureaucracy, administrators should adhere to the merit system when appointing or promoting their subordinates and should focus on the division of work. With regard to the use of the new public management theory, administrators should have the entrepreneurial spirit and should collaborate and work with the nonprofit and private sectors to achieve social goals. With respect to the theory of hierarchy of needs, administrators should give top priority to satisfy the biological and physiological needs of their employees.

Keywords: theories, how to use theories, public and private organizations

บทนำ

การศึกษาวิธีการใช้ทฤษฎีที่ใช้ในการบริหารจัดการองค์การภาครัฐและภาคเอกชน มีความสำคัญอย่างมากในแง่ที่ว่า ถ้าผู้บริหารหรือผู้จัดการในภาครัฐและภาคเอกชนเข้าใจสาระสำคัญของทฤษฎีและนำไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม การบริหารจะประสบความสำเร็จและองค์การจะมีความเจริญก้าวหน้า ตลอดจนเป็นผลทำให้ประเทศชาติ มีความเจริญก้าวหน้าตามไปด้วย ในสังคมที่พัฒนาแล้ว จะมีนักวิชาการพยายามกระตุ้นให้ผู้บริหารใช้ทฤษฎีเพื่อการบริหารจัดการองค์การในภาครัฐและภาคเอกชน แทนที่จะใช้สามัญสำนึก ใช้ความเชื่อต่าง ๆ และใช้ประสบการณ์ส่วนตัว เป็นเครื่องมือในการบริหารซึ่งไม่อาจจะก่อให้เกิดผลสำเร็จในการบริหารในระดับสูงสุดได้ (McGrath, J. & Bates, B., 2017)

ในปัจจุบันนี้มีทฤษฎีต่าง ๆ มากมายทั้งทฤษฎีทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ด้านบริหารธุรกิจ ด้านจิตวิทยา และด้านอื่นๆ ทฤษฎีเหล่านี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการในภาครัฐและภาคเอกชนได้ แต่ปัญหาที่มีอยู่ว่าผู้บริหารระดับสูงได้นำทฤษฎีไปใช้หรือไม่ และสามารถนำไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสมหรือเปล่า งานวิจัยนี้จึงพยายามจะค้นคว้าหาความจริงว่าทฤษฎีต่างๆ ที่สำคัญมีอะไรบ้างและควรจะนำไปประยุกต์ใช้อย่างไร จึงจะทำให้การบริหารมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์สำคัญของการวิจัยนี้ ก็คือการพยายามศึกษาหาความจริงว่าทฤษฎี ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในขณะนี้ทฤษฎีอะไรบ้างที่สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการในองค์การต่าง ๆ ในภาครัฐและภาคเอกชนได้ และมีวิธีการนำไปใช้อย่างไรจึงจะทำให้การบริหารจัดการบรรลุผลสำเร็จอย่างเต็มที่

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบการวิจัย การวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) การวิจัยชนิดนี้ไม่มีต่ำกว่า 15 ชนิด (Denzin & Lincoln, 1994) ถึงแม้ว่ารายละเอียดของแต่ละชนิดแตกต่างกันไปแต่เมื่อกล่าวโดยกว้างๆ แล้ว การวิจัยเชิงคุณภาพมีคุณลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้ มีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงสำรวจตรวจค้นหารายละเอียด (exploratory) ลักษณะของคำถามเป็นคำถามปลายเปิดบ้าง มีโครงสร้างบ้าง ไม่มีโครงสร้างเลยบ้าง และมีลักษณะลွ้งลึก กลุ่มตัวอย่างมีขนาดเล็กไม่มีลักษณะเป็นตัวแทนเหมือนเช่นการวิจัยเชิงปริมาณแต่อย่างใด มีการวิเคราะห์ความหมายในภาษา มีการตีความเนื้อหาที่มีลักษณะเป็นอัตวิสัย ผู้วิจัยเชิงคุณภาพจะต้องมีทักษะในการตีความและในการสังเกตการณ์ ตลอดจนทักษะในการสื่อสารระหว่างบุคคลในระดับสูงในประการสุดท้าย การสรุปนำผลของการวิจัยไปใช้ในลักษณะจำกัด

กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ มีลักษณะเป็น “Particularity” ไม่ใช่ “Generalizability” เหมือนการวิจัยเชิงปริมาณแต่อย่างใด (Creswell, J.W., 2009)

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

กล่าวโดยทั่วไปแล้วการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมีประโยชน์หลายอย่าง อาทิ เช่น ให้พื้นฐาน (background) ทางด้านความรู้ในเรื่องที่จะทำวิจัย ช่วยสร้างความรู้ใหม่ลงบนความรู้เก่าที่มีอยู่ก่อนแล้ว ช่วยประหยัดเวลา เงินทอง ในแง่ที่ว่าสามารถหลีกเลี่ยงการวิจัยที่ทับซ้อนกับงานวิจัยของผู้อื่นได้ เป็นต้น เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) การทบทวนวรรณกรรมไม่จำเป็นต้องมีมากเพราะอาจจะนำไปสู่การรับรู้หรือมองเห็นในลักษณะที่เลือกสรร (selective perception) หรือมองเห็นตามที่วรรณกรรมชิ้นนี้ได้ผู้วิจัยจึงทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพียงเล็กน้อยเท่านั้นแต่มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัยอย่างมาก ในลำดับต่อไปจะนำเสนอวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้

เนื่องจากการวิจัยนี้เกี่ยวข้องกับทฤษฎีจึงจำเป็นต้องอธิบายความหมายของ "ทฤษฎี" ก่อนสิ่งอื่นใด "ทฤษฎี" หมายถึง ข้อแถลง (statement) ชุดหนึ่งอันประกอบไปด้วยข้อสรุปที่มีลักษณะคล้ายกับกฎ (lawlike generalization) โดยข้อแถลงเหล่านั้นมีความเกี่ยวข้องกันอย่างมีระบบ ตลอดจนสามารถจะพิสูจน์ได้ในเชิงประจักษ์ (empirically testable) (Rudner, R. S., 1966) ในขณะที่วินตัน ได้อธิบายความหมายของทฤษฎีในแนวสังคมศาสตร์โดยกล่าวว่า “ทฤษฎีทางสังคมศาสตร์” คือระบบที่ประกอบไปด้วยคำจำกัดความ (definitions) และประพจน์ (propositions) เกี่ยวกับชีวิตกลุ่มของมนุษย์ คำจำกัดความและประพจน์ที่ว่านี้จะต้องมีลักษณะที่สมบูรณ์แบบ จะต้องมีความสอดคล้องกันและมีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันอย่างมีเหตุผลในเชิงตรรกะ” (Winton U. S., 1977)

ทฤษฎีต่าง ๆ ที่สามารถจะนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการในองค์การภาครัฐและภาคเอกชนมีไม่น้อยกว่า 100 ทฤษฎี (McGrath, J. & Bates, B., 2017) ทฤษฎีที่สำคัญและใช้กันอย่างกว้างขวาง ได้แก่ ทฤษฎีต่อไปนี้

ทฤษฎีระบบราชการ (Bureaucratic Theory)

สาระสำคัญของทฤษฎีนี้ก็คือ 1) มีการแบ่งงานกันทำ 2) มีลำดับชั้นสูงต่ำของอำนาจบังคับบัญชา 3) มีกฎระเบียบที่เขียนไว้อย่างชัดเจน 4) ไม่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้อง 5) การคัดเลือกและแต่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสามารถ 6) มีการครองตำแหน่งที่ถาวร 7) การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งอาศัยระบบคุณธรรม (Henry, N., 2004) ทฤษฎีนี้มีการใช้อย่างกว้างขวางในการบริหารจัดการของหน่วยงานของรัฐในประเทศไทย

ทฤษฎีการบริหารภาครัฐแนวใหม่ (Theory of New Public Management)

หลักการของทฤษฎีนี้มีมากมายหลายหลักการที่สำคัญ มีอาทิเช่น 1) การบริหารจัดการแบบมืออาชีพ 2) การบริหารจัดการจะต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนตลอดจนมีตัวบ่งชี้ของความสำเร็จ (indicators of success) 3) หลีกเลียงการปฏิบัติแบบราชการ (bureaucratic procedures) แต่ใช้กฎเกณฑ์ที่ควบคุมปัจจัยนำออกหรือผลสัมฤทธิ์ 4) ส่งเสริมให้มีการแข่งขันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ และแข่งขันกับหน่วยงานของภาคเอกชน 5) ส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการแบบผู้ประกอบการ ทางธุรกิจของภาคเอกชน 6) การบริหารจัดการที่เน้นการลดต้นทุน ประหยัดทรัพยากร เพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน 7) มีการว่าจ้างภาคเอกชนให้ดำเนินกิจการบางอย่างที่เห็นว่าเอกชนทำได้ดีกว่าและประหยัดกว่า 8) มีการกระจายอำนาจไปสู่ส่วนกลางแทนที่จะรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางเพียงแห่งเดียว 9) มีการเปลี่ยนขนาดของรัฐบาลให้เล็กลงเพื่อประหยัดงบประมาณ และเพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน 10) การบริหารจัดการจะใช้กลไกของตลาด (market mechanisms) แทนกลไกระบบแบบราชการ (bureaucratic mechanisms) (Hood, C., 1998; Denhardt, R. B. & Jennet, V. D., 2000) กล่าวโดยทั่วไปแล้วประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลายจะใช้ทฤษฎีระบบแบบราชการผสมกับทฤษฎีการบริหารภาครัฐแนวใหม่เพื่อบริหารประเทศของเขา

ทฤษฎีลำดับขั้นสูงต่ำของมาสโลว์ (Maslow)

ทฤษฎีนี้มีการระบุว่าความต้องการของมนุษย์มี 10 ระดับ ด้วยกัน เมื่อเรียงลำดับความสำคัญหรือความจำเป็นจากมากไปหาน้อยเป็นดังนี้ 1) ความต้องการทางด้านชีวะและสรีระ 2) ความต้องการทางด้านความปลอดภัย 3) ความต้องการทางด้านความรักและความต้องการมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ 4) ความต้องการในเรื่องความเคารพนับถือ 5) ความต้องการทางด้านความอยากรู้อยากเข้าใจ 6) ความต้องการทางด้านสุนทรียภาพ 7) ความต้องการสัจการแห่งตน และ 8) ความต้องการประสบการณ์ที่อยู่เหนือประสบการณ์ธรรมดาของมนุษย์ (Niyomyaht, S., 2008) ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาแต่ถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวางโดยนักบริหารในองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน

ทฤษฎีการบริหารจัดการองค์การของฟาโยล (Fayol)

ฟาโยลได้เสนอหลักการของการบริหารจัดการองค์การไว้ 14 ข้อ ดังต่อไปนี้

หลักการข้อที่ 1 การแบ่งงานกันทำ หมายถึง การให้พนักงานปฏิบัติงานตามสาขาที่เขาได้รู้เรียนมา

หลักการข้อที่ 2 อำนาจอันชอบธรรม ผู้บริหารมีอำนาจในการออกคำสั่งได้ตามอำนาจอันชอบธรรม (authority) ที่เขามีอยู่

หลักการข้อที่ 3 วินัย พนักงานขององค์การจะต้องปฏิบัติตามระเบียบที่ควบคุมองค์การ

หลักการข้อที่ 4 ความเอกภาพในการออกคำสั่ง พนักงานขององค์การจะต้องรับคำสั่งจากหัวหน้าคนเดียวเท่านั้น

หลักการข้อที่ 5 ความเป็นเอกภาพในด้านทิศทาง แต่ละกลุ่มขององค์การที่มีวัตถุประสงค์เหมือนกันจะต้องถูกกำกับโดยผู้บริหารจัดการคนเดียวที่ใช้แผนงานเดียว

หลักการข้อที่ 6 ผลประโยชน์ขององค์การจะต้องอยู่เหนือผลประโยชน์ส่วนตัวของพนักงาน ผลประโยชน์ส่วนตัวของพนักงานจะต้องไม่อยู่เหนือผลประโยชน์ขององค์การ

หลักการข้อที่ 7 ค่าตอบแทน พนักงานจะต้องได้รับค่าจ้างหรือค่าตอบแทนสำหรับงานที่เขาทำในลักษณะที่ยุติธรรม

หลักการข้อที่ 8 การรวมอำนาจ อำนาจในการตัดสินใจต่างๆ ควรจะกระจายไปสู่พนักงานระดับล่างด้วยในสัดส่วนที่เหมาะสม

หลักการข้อที่ 9 โซสเกลล่า (scalar chain) การสื่อสารในองค์การควรเดินตามโซสเกลล่า หรือสายบังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด

หลักการข้อที่ 10 ความเป็นระเบียบ (order) บุคลากรและวัสดุต่างๆ ควรจะจัดวางให้ถูกต้องตามกาลเทศะ กล่าวคือในเวลาใด บุคลากรคนใด หรือวัสดุต่างๆ ขึ้นใด ควรจะอยู่ในสถานที่ใด

หลักการข้อที่ 11 ความเสมอภาค ผู้บริหารควรจะมี ความกรุณาและความยุติธรรมต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา

หลักการข้อที่ 12 ความมีเสถียรภาพในการครองตำแหน่งของบุคลากร ผู้บริหารควรจะจัดการวางแผนให้บุคลากรได้ครองตำแหน่งในลักษณะที่ยาวนาน

หลักการข้อที่ 13 การริเริ่มแผนงาน พนักงานที่ได้รับอนุญาตให้ริเริ่มแผนงาน และปฏิบัติงานตามแผนงานใดจะต้องเพียรพยายามอย่างเต็มที่เพื่อให้งานประสบความสำเร็จ

หลักการข้อที่ 14 สปริตของกลุ่ม (esprit de corps) การส่งเสริมให้กลุ่มในองค์การมีความสมานสามัคคีอย่างเต็มที่ (Fayol, H., 1967)

กรอบทฤษฎีหรือจุดยืน (Theoretical Framework or Orientation)

เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพไม่อาจจะเสนอกรอบสำหรับการวิจัยที่มีตัวแปรอิสระ (independent variable) ตัวแปรตาม (dependent variable) ตัวแปรคั่นกลาง (moderating variable) และตัวแปรแทรกซ้อน (intervening variable) เหมือนเช่นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ได้ (Sekaran, U., 2013) ผู้วิจัยจึงนำเสนอเพียงจุดยืน (Orientation) หรือเนื้อหาที่ได้ครอบคลุม ในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น ในวิจัยนี้ได้ครอบคลุมทฤษฎีทั้งหมด 30 ทฤษฎีด้วยกัน ได้แก่ ทฤษฎีต่าง ๆ ต่อไปนี้ ทฤษฎีระบบราชการ ทฤษฎีการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ทฤษฎีการบริการสาธารณะแนวใหม่ ทฤษฎีลำดับขั้นสูงต่ำของความ ต้องการของมาสโลว์ (Maslow) ทฤษฎีการเพิ่มทวีที่ละเล็กทีละน้อย ทฤษฎีความมีเหตุผลที่

ครอบคลุมกว้างไกล ทฤษฎีว่าด้วยกฎของการตัดสินใจของทาวน์เซนด์ (Townsend) ทฤษฎีระบบการเมือง ทฤษฎีชนชั้นผู้นำ ทฤษฎีการบริหารจัดการองค์การของฟายล์ ทฤษฎีว่าด้วยความต้องการที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิต ทฤษฎีว่าด้วยสมาร์ทโกล (SMART goals) ทฤษฎีว่าด้วยการตั้งเป้าหมาย ทฤษฎีการหน้าที่ของคณะผู้จัดการของครีกเคอร์ (Drucker) ทฤษฎีของโควี (Covey) ว่าด้วย 7 นิสยของผู้ที่มีประสิทธิผลสูง ทฤษฎีว่าด้วยความเป็นผู้นำที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลง ทฤษฎีว่าด้วยตัวแบบการฝึกสอนที่นำไปสู่ 7 ซี (7Cs) ของกริมลีย์ (Grimley) ทฤษฎีว่าด้วยคุณลักษณะเฉพาะตัว ทฤษฎีว่าด้วยการดูแลงานบ้าน 5 ประการของปรัชญาไคเซ็น (Kaizen) ทฤษฎีว่าด้วยคุณภาพสามชนิดของจูแรน (Juran) ทฤษฎีว่าด้วยวงจรของการเปลี่ยนแปลง ทฤษฎีว่าด้วยกฎ 3 ข้อ ของการบริหารจัดการโครงการทฤษฎีว่าด้วยแนวทางการเปลี่ยนแปลง 8 ขั้นตอนของค็อตเตอร์ (Kotter) ทฤษฎีว่าด้วยการตั้งเป้าหมายของลอคค (Locke) ทฤษฎีว่าด้วยการบริหารจัดการแบบเดินไปเดินมา (MBWA) ทฤษฎีของโฮแมน (Homans) ว่าด้วยการก่อรูปของกลุ่ม ทฤษฎีว่าด้วยสติปัญญาทางด้านอารมณ์ของโกลแมน (Goleman) ทฤษฎีว่าแหล่งที่มาของอำนาจของเฟรนช์และราเวน (French and Reven) ทฤษฎีว่าด้วยความมีอิทธิพลในการโน้มน้าว และทฤษฎีว่าด้วยมิติไขว้องค์การ 6 มิติของฮ็อฟส์เตด (Hofstede) (McGrath, J. & Bates, B., 2017)

แหล่งที่มาของข้อมูล

กล่าวโดยทั่วไปแล้วแหล่งที่มาของข้อมูลของการวิจัยเชิงคุณภาพมักจะมาจากแหล่งต่อไปนี้ เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การสังเกตการณ์แบบต่าง ๆ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) การสัมภาษณ์กลุ่มในลักษณะจำเพาะเจาะจง (focus group interview) โสตทัศนวัสดุ (audiovisual materials) สิ่งประดิษฐ์ที่มีนัยเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ (artifacts) แต่สำหรับการวิจัยครั้งนี้ซึ่งเป็นการวิจัยที่ค้นคว้าหาความจริงว่า “ทฤษฎีต่าง ๆ สามารถจะนำไปใช้เพื่อการบริหารจัดการในองค์การในภาครัฐก็ดี ในภาคเอกชนก็ดี ได้อย่างไรบ้าง” การใช้แหล่งข้อมูลเพียง 3 แหล่งก็น่าจะเพียงพอ อันได้แก่ 1) เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง 2) การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (non-participant observations) และ 3) การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญบางท่าน (key informants) ในการเลือกเอกสารนั้นผู้วิจัยเลือกโดยอิงเกณฑ์ที่ว่าเอกสารหรือหนังสือต่าง ๆ นั้นจะต้องเป็นเอกสาร และหนังสือที่ทันสมัยหรือตีพิมพ์ ไม่เกิน 10 ปี นอกจากนั้นจะต้องเป็นเอกสารหรือหนังสือที่เป็นภาษาอังกฤษเท่านั้นที่สำคัญที่สุดก็คือจะต้องเป็นเอกสารหรือหนังสือราชการที่มีทฤษฎีอยู่จะเป็นทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์ บริหารธุรกิจ จิตวิทยา สังคมวิทยา การศึกษาก็ได้ ส่วนเกณฑ์ในการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) จะเลือกโดยจงใจ (purposive sampling) หรืออาศัยข้อพิณิจัย (judgment) ของผู้วิจัยเอง ในวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เลือกเอาราชการระดับ ซี 10 และ ซี 11 ที่เพิ่งเกษียณอายุจำนวน 5 ท่าน และนักธุรกิจ 3 ท่าน เพื่อการ

สัมภาษณ์เจาะลึก ในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้ให้การรับรองว่าจะรักษาความเป็นส่วนตัว (privacy) ความลับ (confidentiality) และการไม่เปิดเผยชื่อ (anonymity) เมื่อตีพิมพ์เผยแพร่ งานวิจัย

ระเบียบวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล (Analytic Procedures)

หลังจากที่ได้เก็บข้อมูลจากทุกแหล่งเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยก็ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการต่อไปนี้ การจำแนกแยกแยะเป็นประเภทต่างๆ (categorizing) การทำเนื้อหาสาระให้เป็นระบบระเบียบ (systematizing) การเอาเนื้อหาหามาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน (interrelating) การสังเคราะห์ข้อมูล (synthesizing) การบรรยายแบบเล่าเรื่อง (narrative describing) การวิเคราะห์เชิงตรรกะ (logical analyzing) และการสรุปความ (summarizing)

ผลการวิจัย

เนื่องจากผู้วิจัยได้เลือกทฤษฎีมาทั้งหมด 30 ทฤษฎีเพื่อทำการวิเคราะห์ และค้นคว้าหาความจริงว่าทฤษฎีเหล่านี้สามารถจะนำไปใช้ในการบริหารและจัดการองค์การในภาครัฐและภาคเอกชนได้อย่างไรบ้าง การนำเสนอสิ่งที่ค้นพบจึงขอนำเสนอเพียง 8 ทฤษฎี ซึ่งเป็นทฤษฎีที่สำคัญอย่างมากต่อการบริหารจัดการในองค์การภาครัฐและภาคเอกชน

1. ทฤษฎีระบบราชการ (Theory of Bureaucracy)

สาระสำคัญของทฤษฎีนี้คือ มีการแบ่งงานกันทำ มีลำดับชั้นสูงต่ำของอำนาจบังคับบัญชา มีกฎระเบียบต่างๆ ที่เขียนไว้อย่างชัดเจน ไม่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้อง การคัดเลือกและแต่งตั้งอยู่บนฐานของความสามารถ มีการครองตำแหน่งที่ถาวรและการเลื่อนตำแหน่งอาศัยระบบคุณธรรม (the merit system)

วิธีการนำทฤษฎีไปใช้ปฏิบัติ ผู้บริหารควรจะมอบหมายให้พนักงานปฏิบัติงานในสาขาที่เขาได้ร่ำเรียนมา การสื่อสารภายในองค์การควรจะเป็นไปตามขั้นตอนของการบังคับบัญชา การออกคำสั่งใดๆ ของผู้บังคับบัญชาควรจะเป็นลายลักษณ์อักษรเสมอ การเลื่อนชั้นเลื่อนตำแหน่งต้องอิงระบบคุณธรรม ผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาจะต้องเชื่อฟังคำสั่งของผู้บังคับบัญชาถ้าคำสั่งนั้นชอบด้วยกฎหมาย

2. ทฤษฎีการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (Theory of New Public Management)

สาระสำคัญของทฤษฎีนี้คือ การบริหารจัดการแบบมีมืออาชีพ การมีตัวบ่งชี้ของความสำเร็จในการบริหาร (indicator of success) การบริหารจัดการแบบผู้ประกอบการทางธุรกิจ การบริหารจัดการที่เน้นการลดต้นทุน ประหยัดทรัพยากรและเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน ภาครัฐควรจ้างให้เอกชนดำเนินกิจการบางอย่างที่เห็นว่าเอกชนทำได้ดีกว่าและประหยัดกว่า ผู้บริหารต้องมีจิตวิญญาณของผู้ประกอบการทางธุรกิจ มีการแปรรูป กิจกรรมบางอย่างของรัฐ มีการเปลี่ยนขนาดขององค์การของรัฐให้เล็กลง (downsizing) ข้าราชการหรือ

พนักงานของรัฐจะต้องมีความรับผิดชอบโดยที่ผู้อื่นสามารถจะตรวจสอบได้ในระดับที่เพิ่มสูงขึ้น (increased accountability)

วิธีการนำทฤษฎีไปใช้ปฏิบัติ ในการบริหารงานต้องมีตัวบ่งชี้ของความสำเร็จ ผู้บริหารจัดการในภาครัฐควรจะมีวิธีการบริหารแบบผู้ประกอบการทางด้านธุรกิจของภาคเอกชน ในการบริหารที่ดีต้องใช้ต้นทุนน้อย ทรัพยากรน้อยและเวลาน้อย กิจกรรมใดของรัฐที่เห็นว่าภาคเอกชนทำได้ดีกว่าควรจะให้ภาคเอกชนทำ ในการบริหารงานบางอย่างของรัฐควรจะให้จ้างบุคคลที่มีความสามารถสูงเป็นพิเศษที่อยู่นอกระบบราชการให้เข้ามาทำและทำการประเมินผลงานเป็นระยะๆ ไป โดยไม่มีการครองตำแหน่งยาวนานเหมือนบุคลากรในระบบราชการ ข้าราชการจะมีความรับผิดชอบโดยที่ผู้อื่นสามารถตรวจสอบได้ในระดับสูงขึ้น (Increased accountability) ควรจะลดขนาดขององค์การของรัฐให้เล็กลงเพื่อประหยัดงบประมาณ

3. ทฤษฎีบริการสาธารณะแนวใหม่ (The New Public Service Theory)

ทฤษฎีนี้สร้างขึ้นมาในลักษณะที่ได้แย้งทฤษฎีการบริหารภาครัฐแนวใหม่ สำคัญของทฤษฎีนี้คือ ในการบริการของรัฐเป็นการบริการพลเมืองไม่ใช่บริการลูกค้าเหมือนที่ทฤษฎีการบริหารภาครัฐแนวใหม่กล่าวถึง การพยายามแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่สาธารณชน การเห็นคุณค่าของความเป็นพลเมือง คิดในแบบกลยุทธ์ ปฏิบัติในแบบประชาธิปไตย เน้นการให้บริการแทนที่จะควบคุมหรือคุมหางเสือพยายามให้คุณค่าแก่ประชาชนไม่ใช่เน้นเพียงผลิตภาพ (Productivity)

วิธีการนำทฤษฎีไปใช้ปฏิบัติ ข้าราชการควรจะต้องปฏิบัติต่อผู้ใช้บริการในฐานะเป็นพลเมืองไม่ใช่ในฐานะเป็นลูกค้า ข้าราชการจะต้องมีความเมตตากรุณาและมองผู้ใช้บริการในแง่ดี ผู้บริหารของรัฐจะต้องมีคุณูปการในการแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่สาธารณชนในทุกวิถีทาง ผู้บริหารของรัฐจะต้องเห็นคุณค่าของความเป็นพลเมืองและให้การบริการสาธารณะที่เหนือกว่า การบริการของผู้ประกอบการทางธุรกิจ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามาเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปใช้ปฏิบัติ การบริหารจัดการของรัฐควรจะต้องคำนึงร่วมของประชาชน

4. ทฤษฎีลำดับขั้นสูงต่ำของความต้องการ (Theory of Hierarchy of Needs)

ทฤษฎีนี้สร้างขึ้นโดยการนักจิตวิทยาที่มีชื่อว่า Abraham Maslow สำคัญของทฤษฎีนี้ก็คือ ความต้องการทางชีวะและสรีระ ความต้องการทางด้านความปลอดภัย ความต้องการทางด้านความรักและทางด้านการมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ ความต้องการความเคารพนับถือ ความต้องการทางด้านความอยากรู้อยากเข้าใจ ความต้องการทางสุนทรียภาพ ความต้องการสัจการแห่งตน และความต้องการมีประสบการณ์ที่อยู่เหนือประสบการณ์ธรรมดาของมนุษย์

วิธีการนำทฤษฎีไปใช้ปฏิบัติ ผู้บริหารในภาครัฐที่ดี ในภาคเอกชนก็ดี ควรให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีปัจจัย 4 อย่างเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องค่าตอบแทนจากการทำงาน ผู้บริหารต้องทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความปลอดภัยทั้งทางร่างกายและจิตใจ ต้องให้ความรักความอบอุ่น แก่พนักงานทุกคน ในการตัดสินใจในเรื่องใดที่กระทบต่อนักงานควรจะให้พนักงานได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วย สภาพของสถานที่ทำงานจะต้องเอื้อต่อการตอบสนองทางด้านสุนทรีภาพด้วยนอกเหนือจากสิ่งอื่นๆ ผู้บริหารจะต้องพยายามให้บุคลากรได้พัฒนาและมีความก้าวหน้าในอาชีพของตน และเรียนรู้ตลอดชีวิต ในประการสุดท้ายผู้บริหารพยายามส่งเสริมให้พนักงานได้มีประสบการณ์แปลกใหม่ที่อยู่นอกเหนือประสบการณ์ธรรมดา

5. ทฤษฎีว่าด้วยหลักการบริหารจัดการ 14 ข้อของฟาโยล (Theory of 14 Principles of Management of Fayol)

สาระสำคัญของทฤษฎีนี้ก็คือ การแบ่งงานกันทำ ผู้บริหารต้องมีอำนาจอันชอบธรรม (authority) เพื่อประโยชน์ในการออกคำสั่งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตาม การมีกฎระเบียบเพื่อสร้างวินัยให้แก่พนักงาน ความเป็นเอกภาพในการออกคำสั่ง ความเป็นเอกภาพในทิศทาง กล่าวคือ แต่ละกลุ่มขององค์การ ควรจะมีแผนงานเดียว วัตถุประสงค์เดียว และผู้นำคนเดียว เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนทำงานประสานกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผลประโยชน์ขององค์การต้องอยู่เหนือผลประโยชน์ส่วนตัวของพนักงาน การให้ค่าตอบแทนที่เท่าเทียมกันสำหรับผลงานที่เหมือนกัน การตัดสินใจควรจะมาจากส่วนกลาง สายบังคับบัญชาที่มีระดับขั้นสูงต่ำ ควรมีระเบียบ (order) ความเสมอภาคหรือความยุติธรรมที่ให้แก่พนักงาน การมีเสถียรภาพในการครองตำแหน่งของพนักงาน การส่งเสริมให้พนักงานมีความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ และประการสุดท้ายการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่พนักงานตลอดการทำให้กลุ่มมีความสามัคคี

วิธีการนำทฤษฎีไปใช้ปฏิบัติ ผู้บริหารจะต้องให้พนักงานปฏิบัติงานในสาขาที่เขาว่าเรียนมา ในการออกคำสั่งผู้บริหารจะต้องสั่งในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ผู้บริหารที่มีอำนาจสูงจะต้องมีความรับผิดชอบสูงด้วย ในองค์การหนึ่งๆ พนักงานจะต้องรับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาคนเดียว กลุ่มงานที่มีวัตถุประสงค์เดียวจะต้องถูกชี้นำโดยผู้นำคนเดียว และมีแผนการปฏิบัติงานเดียวเท่านั้น ในการปฏิบัติงานผลประโยชน์ขององค์การจะต้องอยู่เหนือผลประโยชน์ส่วนตัวของพนักงาน ผู้บริหารจะต้องให้ค่าตอบแทนแก่พนักงานในลักษณะที่ยุติธรรม การรวมอำนาจและการกระจายอำนาจไปสู่ระดับล่างต้องอยู่ในลักษณะที่สมดุลหรือเหมาะสม ผู้บริหารจะต้องพยายามทำให้พนักงานได้ทำงานในองค์การยาวนานโดยไม่ให้มีการเปลี่ยนงานเกิดขึ้นบ่อย ผู้นำต้องส่งเสริมให้พนักงานมีความสามัคคีและเต็มใจที่จะทำงานให้แก่องค์การอย่างเต็มที่

6. ทฤษฎีว่าด้วยคุณลักษณะเฉพาะตัว (Trait Theory)

สาระสำคัญของทฤษฎีนี้ก็คือ ผู้ที่ปรารถนาจะเป็นผู้นำควรจะต้องแสดงคุณลักษณะเฉพาะตัวต่อไปนี้ออกมา ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตัวเอง มีทักษะทางสังคม มีทักษะทางด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบ และมีสมรรถนะทางด้านสติปัญญาอยู่ในระดับสูง

วิธีการนำทฤษฎีไปใช้ปฏิบัติ พยายามหาโอกาสแสดงให้เห็นว่าตนมีคุณลักษณะเฉพาะตัวบางอย่างที่จะเป็นผู้นำได้ ในบางโอกาส พยายามแสดงความเชื่อมั่นในตัวเองให้ผู้อื่นเห็น พยายามจูงใจพนักงานและเป็นผู้นำโดยการทำให้ตนให้เป็นแบบอย่าง พยายามปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตจนทำให้ผู้อื่นมีความไว้วางใจท่านได้อย่างเต็มที่ เมื่อท่านหรือกลุ่มงานของท่านทำผิด ควรจะรับผิดชอบและไม่ควรตำหนิผู้อื่นโดยเด็ดขาด ในการตัดสินใจเรื่องใดๆ ก็ตาม ควรจะอยู่ในระดับที่เหนือกว่าผลประโยชน์ของตนหรืออิงผลประโยชน์ขององค์การนั่นเอง

7. ทฤษฎีว่าด้วยการตั้งเป้าหมายของล็อก (Locke's Goal Setting Theory)

สาระสำคัญของทฤษฎีนี้ก็คือ ในการตั้งเป้าหมายนั้นควรมีลักษณะต่อไปนี้ มีความชัดเจน มีความท้าทาย การให้ทีมงานมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย มีปฏิกิริยาป้อนกลับอย่างสม่ำเสมอ งานมีความซับซ้อนในระดับที่มีความท้าทายต่อทีมงาน

วิธีการนำทฤษฎีไปใช้ปฏิบัติ พยายามทำให้เป้าหมายมีความชัดเจน ท้าทาย และเป็นไปได้จริง ในการตั้งเป้าหมาย ควรตั้งโดยยึดแนวของสมารท (SMART approach – Specific, Measurable, Achievable Realistic, Timely) ให้ปฏิกิริยาป้อนกลับแก่ทีมงานอย่างสม่ำเสมอ ในกรณีที่งานมีความสลับซับซ้อนมากต้องพยายามไม่ทำงานท่วมหัวทีมงาน

8. ทฤษฎีว่าด้วยกฎ 3 ข้อของการบริหารจัดการโครงการของจอห์นสัน (Johnson's Three Rules of Project Management)

สาระสำคัญของทฤษฎีนี้ก็คือ กฎ 3 ข้อ ของการบริหารจัดการโครงการ ได้แก่

ทฤษฎีข้อที่ 1 จำนวนคนที่ว่าจ้างให้ทำโครงการควรจะมีน้อยที่สุด

ทฤษฎีข้อที่ 2 การประชุมควรจะมีให้น้อยที่สุด

ทฤษฎีข้อที่ 3 ควรจะมีรายงานประจำเพียง 2 ฉบับ คือ รายงานประจำสัปดาห์ และรายงานประจำเดือน

วิธีการนำทฤษฎีไปใช้ปฏิบัติ พยายามทำให้ทีมงานมีขนาดเล็กและสามารถบริหารจัดการได้ การมีทีมงานขนาดใหญ่ไม่เหมาะสมเพราะจะทำให้การสื่อสารยุ่งยาก และควบคุมลำบาก เมื่อโครงการดำเนินไปได้ด้วยดี จะมีคนอื่นๆ พยายามเข้าร่วมรับเอาความดีความชอบด้วย จึงควรผลักดันคนพวกนั้นออกไปเสีย ในการประชุมเพื่อติดตามความก้าวหน้าของโครงการกับทีมงาน ควรจะมีทุกบ่ายวันศุกร์ หรือวันจันทร์เช้า ใช้

ประชุมเพื่อติดตามความก้าวหน้าของงาน และเพื่อจัดลำดับของงานที่จะทำในสัปดาห์หน้า ในตอนท้ายของการประชุมงานแต่ละครั้งจะต้องระบุถึงเป้าหมายที่จะต้องทำให้สำเร็จ (The “must” achieve targets) ของสัปดาห์ถัดไปโดยใช้ “SMART Targets”

อภิปรายผล

ทฤษฎีต่างๆ ที่สามารถจะนำไปใช้บริหารจัดการหน่วยงานของรัฐก็ดี ของเอกชนก็ดี มีมากมายหลายทฤษฎีทีเดียว กล่าวคือมีไม่ต่ำกว่า 100 ทฤษฎี ทฤษฎีแต่ละทฤษฎีจะมุ่งเจาะในแต่ละด้านและมองคนละมุมจึงมีความขัดแย้งกันเป็นเรื่องธรรมดาและไม่มีทฤษฎีใดที่มีความสมบูรณ์แบบ คำวิพากษ์วิจารณ์จากนักวิชาการที่มีต่อทฤษฎีต่าง ๆ จึงเป็นเรื่องปกติธรรมดา ตัวอย่างเช่นทฤษฎีระบบราชการที่ใช้กันอยู่ในหน่วยงานของรัฐของไทย ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าก่อให้เกิดความพิกลพิการทางอาชีพ (professional deformation) ทำให้เกิดความผิดปกติทางจิตเกี่ยวกับอาชีพ (occupational psychosis) มีลักษณะเป็นเจ้าระเบียบเกินไป ไม่มีความยืดหยุ่น ทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการทางจิตวิทยาของมนุษย์ได้ เหล่านี้เป็นต้น ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นคำวิจารณ์ที่ถูกต้อง จากข้อบกพร่องบางอย่างของทฤษฎีระบบราชการ จะทำให้เกิดทฤษฎีการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (The New Public Management Theory) ขึ้นมา ซึ่งเน้นการบริหารจัดการแบบผู้ประกอบการธุรกิจและปฏิบัติต่อผู้ใช้บริการเหมือนลูกค้า (customer) ในภาคธุรกิจ มีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงาน มีการแข่งขันระหว่างหน่วยงาน มีการเน้นที่สมรรถนะทางด้านการผลิต (productivity) มีการประเมินผลงานโดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ที่ออกมา (outcomes) แทนที่จะไปดูที่ปัจจัยนำเข้า (input) ยอมให้ผู้บริหารมีอำนาจมากขึ้น ทฤษฎีนี้ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าไปทำลายค่านิยมและจริยธรรมอันดีงามของนักบริหารที่ดีในอดีต จะทำให้เกิดทุจริตได้ง่ายเนื่องจากความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงานมีมาก เป็นการส่งเสริมผลประโยชน์ของผู้บริหารระดับสูงแทนที่จะรักษาผลประโยชน์ของพนักงานหรือนักบริหารระดับล่าง และที่เลวร้ายที่สุดก็คือการไปปฏิบัติต่อผู้ใช้บริการของรัฐเหมือนลูกค้าในภาคธุรกิจเอกชนในท้ายที่สุดได้เกิดมีทฤษฎีใหม่ขึ้นมาซึ่งมีชื่อว่า "ทฤษฎีการบริการสาธารณะแนวใหม่" (the new public service theory) ทฤษฎีนี้กล่าวระบุว่าหน่วยงานของรัฐควรจะเป็นการให้บริการเหมือนไม่ใช่บริการลูกค้า รัฐควรจะเป็นแสงหาผลประโยชน์ให้แก่สาธารณชน รัฐควรเห็นคุณค่าของความเป็นพลเมืองและบริการสาธารณะการคิด และการปฏิบัติของรัฐ ควรจะเป็นแบบประชาธิปไตย การให้คุณค่าของประชาชนมากกว่าการให้คุณค่าของสมรรถนะของการผลิต เหล่านี้เป็นต้น กล่าวโดยทั่วไปแล้วไม่ปรากฏว่านักวิชาการคนใดวิพากษ์วิจารณ์ทฤษฎีนี้เท่าใดนัก สรุปแล้วในเมื่อทฤษฎีต่างๆ มีมากมายและมีข้อดีข้อเสียด้วยกันทั้งนั้น ไม่มากก็น้อย วิธีการบริหาร จัดการของรัฐที่ดี ของเอกชนก็ดีควรจะเอาข้อดีของทฤษฎีต่าง ๆ ไปใช้ปฏิบัติ น่าจะดีที่สุดและจะต้องใช้ให้เหมาะสมกับบริบททางวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ ด้วย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1) ผู้บริหารควรจะนำแนวคิดจากทฤษฎีต่าง ๆ ไปใช้ให้ถูกต้องเหมาะสมตามกาลเทศะ เช่น ในปัจจุบันนี้สังคมที่พัฒนาแล้ว ส่วนใหญ่จะใช้แนวคิดจากทฤษฎีระบบราชการและทฤษฎีการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ รัฐบาลไทยควรจะทำเช่นนั้นบ้างแต่ควรที่จะเลือกสรรเฉพาะจุดเด่นของทฤษฎีและจุดที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย 2) ผู้บริหารทั้งหลายควรจะยอมรับความจริงว่าทฤษฎีไม่ใช่เป็นสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์แต่อย่างใด เมื่อสังคมเปลี่ยนไปทฤษฎีบางทฤษฎีอาจจะล้าสมัยและไม่อาจจะนำไปใช้ปฏิบัติได้เลยก็ได้ อย่างไรก็ตามผู้บริหารทั้งหลายควรจะบริหารโดยอิงทฤษฎีจะดีกว่าไปอิงสามัญสำนึก หรืออิงลางสังหรณ์ (intuition) ของตน 3) ผู้บริหารทั้งหลายจะต้องไม่ลืมว่าทฤษฎีส่วนใหญ่ถูกสร้างขึ้นในสังคมตะวันตกซึ่งมีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากวัฒนธรรมของสังคมไทยจึงไม่ควรจะปฏิบัติตามทฤษฎีอย่างเคร่งครัดแต่ควรจะทำในลักษณะเลือกสรรสิ่งที่เหมาะสมจะดีกว่า 4) ในการนำทฤษฎีใด ๆ ไปใช้บริหารจัดการในภาครัฐ ก็ดีในภาคเอกชนก็ดีสิ่งที่ควรจะต้องมีอยู่เสมอก็คือเรื่องคุณธรรม จริยธรรมและมนุษยธรรม (morality, ethics and humanitarianism)

เอกสารอ้างอิง

- Creswell, J.W. (2009). Research Design. Thousand oaks, California: SAGE Publications Inc.
- Denhardt, R. B. & Jennet, V. D. (2000). The New Public Service. Public Administration Review, 60(6), 549-559.
- Denzin & Lincoln. (1994). Handbook of qualitative research. Urbana-Champaign: Sage Publications.
- Fayol, H. (1967). General and Industrial Management. London: Pitman Publishing Inc.
- Henry, N. (2004). Public Administration and Public Affairs. Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
- Hood, C. (1998). The Art of the State: Culture, Rhetoric and Public Management. Oxford: Clarendon Press.
- McGrath, J. & Bates, B. (2017). The Little Book of Big Management Theories. New York: Pearson.
- Niyomyaht, S. (2008). Theories That Can Be Used in Public and Business Research. Bangkok: Bangkokthonburi University.

- Rudner, R. S. (1966). A Philosophy of Social Science. Englewood cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Sekaran, U. (2013). Research methods for business. Hoboken, NJ: John Wiley and sons, Inc.
- Winton U. S. (1977). Redeem The Time. Urbana Champaign: University of Illinois Press.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬานาครทรรค์

วารสารมหาจุฬานาครทรรค์ เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ-ราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยเน้นสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม นิติศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double Blind Peer – Reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย และผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังเสนอตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน **วารสารมีกำหนดออกวารสารปีละ 12 ฉบับ (รายเดือน) ดังต่อไปนี้**

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม	ฉบับที่ 2 เดือนกุมภาพันธ์	ฉบับที่ 3 เดือนมีนาคม
ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน	ฉบับที่ 5 เดือนพฤษภาคม	ฉบับที่ 6 เดือนมิถุนายน
ฉบับที่ 7 เดือนกรกฎาคม	ฉบับที่ 8 เดือนสิงหาคม	ฉบับที่ 9 เดือนกันยายน
ฉบับที่ 10 เดือนตุลาคม	ฉบับที่ 11 เดือนพฤศจิกายน	ฉบับที่ 12 เดือนธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬานาครทรรค์

1) **บทความวิจัย (Research Article)** เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับพุทธศาสนา บริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยา การพัฒนาสังคม นิติศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ สหวิทยาการอื่น ๆ

2) **บทความวิชาการ (Academic Article)** เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 – 12 หน้ากระดาษ A4 หรือ B5 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตารางต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่างพิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตาราง 1 หรือ Table 1 และ รูป 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมี

รายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

- 2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก
- 3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน
- 4) มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 300 คำต่อบทคัดย่อ
- 5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3 – 5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 6 และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ควรเว้นระยะพิมพ์ เพิ่มอีก 0.5 ช่วงบรรทัด
- 7) การใช้ตัวเลขคำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student Centred Learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ
- 2) บทนำ (Introduction) ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยและระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 3) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ
- 5) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด
- 6) องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย
- 7) สรุป (Conclusion) /ข้อเสนอแนะ (Recommendation) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือสามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์ และรายการอ้างอิงจะต้องไม่ต่ำกว่า 10 รายการอ้างอิง/1 บทความ

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด – ปิด แล้วระบุชื่อ – นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ / เล่มที่/ ชื่อที่/ เลขหน้า มาด้วย เว้นวรรคหนึ่งครั้งแล้วตามด้วยอ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ตัวอย่าง เช่น “ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักร 4 ประการนี้ เป็นเครื่องเป็นไปแก่นมนุษย์และเทวดาผู้ประกอบ เป็นเครื่องที่มนุษย์และเทวดาประกอบแล้ว ย่อมถึงความเป็นผู้ใหญ่และความไพบลูญในโภคะทั้งหลาย ต่อกาลไม่นานนัก” (อง.จตุกก. 21/31/37) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เป็นต้น

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากร, 2560)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมต่อผู้แต่งทั้งสองราย แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุทิตย์อาภากร และเชมณัฐ อินทรสุวรรณ, 2560)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ศุภราภรณ์ แต่งตั้งลำ และคณะ, 2560)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปีปัจจุบันมากที่สุด

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลและอักษรย่อของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Kemp, S., 2020)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลและอักษรย่อของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอมป์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Levinson, D. & Ember, M., 1996)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Davis, S. N. et al., 2020)

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.//สถานที่พิมพ์:สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อหนังสือ.//(ครั้งที่พิมพ์).//สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระมหาสุทิตย์ อาภากร. (2548). เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/ (เลขหน้าที่อ้าง).// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระสุกิจ สุกัญโญ. (2559). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย ใน ปวีตร ว่องวิระ. ทฤษฎี และวิธีวิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม. (หน้า 112). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่), / เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

จิตวิทย์ หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 3(1), 25-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม, / (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง).
สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิทอาจพันธ์. (2537). หม้อคอคาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมืองฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, / เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น. 13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.//ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา./ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

สมบูรณ์ ตาสนธิ. (2560). กระบวนการและขั้นตอนบรรลุนิยาสัจ 4 ของพระอริยบุคคล.
ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย.

นายมนัส ภาควิน. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็น
ศูนย์กลางชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.//(วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).//ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

วรพล ไม้สน (พลังวัชร). (5 พ.ย. 2559). หลักการ วิธีการ เป้าหมาย ในการปรึกษาทาง
โหราศาสตร์. (นางณฐณัฏ แก้วผลึก, ผู้สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.//เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ทวีศักดิ์ อุณจิตติกุล. (2561). พระพุทธศาสนาเถรวาท จะสืบทอดดำรงอยู่อย่างไร? เรียกใช้เมื่อ
15 มกราคม 2562 จาก <https://www.dailynews.co.th/article/666936>

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป
ระดับชำนาญงาน คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ 593/2562. เรียกใช้
เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก [http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-
ประกาศ/](http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-ประกาศ/)

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).//ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง**เอกสารอ้างอิง**

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2551). การแพทย์ยุคใหม่ในพุทธทัศน์. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.

ธิดาวิมล หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 3(1), 25-31.

สมบุญ ตาสนธิ. (2560). กระบวนการและขั้นตอนบรรลุนิยาสัจ 4 ของพระอริยบุคคล. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระศรีคัมภีร์ญาณ (สมจินต์ สมมาปญโญ). (2555). การจัดการศาสนาและ วัฒนธรรมในอุษาคเนย์เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ. เรียกใช้เมื่อ 4 กันยายน 2556 จาก http://www.mcu.ac.th/site/articlecontent_desc.php?article_id=1304&articlegroup_id=274

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (3rd ed.). NY: Harper & Collins.

Muniyandi, M. et al. (2015). Health literacy on tuberculosis amongst vulnerable segment of population: Special reference to Saharia tribe in central India. The Indian journal of medical research, 141(5), 640-647.

Kiarash, A. (2007). Human Dignity in Islamic Bioethics. The Iranian Journal of Allergy, 6(5), 25-28.

5. การส่งบทความเข้าระบบ Thaijo เพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ ของวารสารมหาวิทยาลัยนครพนมได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/JMND> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง E-mail: tak.punyada@gmail.com

6. รูปแบบการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารมหาวิทยาลัยนครพนม

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (รวมบทคัดย่อ ภาพ ตารางและเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารมหาวิทยาลัยนครพนม หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการ หรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับลิขสิทธิ์วารสาร ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารฯ

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

บทความวิจัย (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ – นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ – นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....ระบุประเภทของวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....

.....ผลการวิจัยที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่ มีความน่าสนใจมากที่สุด).....

.....
.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ: 3 – 5 คำ

Abstract (18 pt) (300 คำ)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....
.....
.....
.....
.....

Keywords: 3 – 5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

...(16.pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีมารองรับ).....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ).....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา.....

4.สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1..... (16.pt)

2..... (16.pt)

3..... (16.pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16.pt) ระบุรูปแบบของการวิจัย, ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง, วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง, การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ, การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล.....

(16 pt) ผลการวิจัยต้องตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

[illegible]

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

อภิปรายผล (18 pt)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่
สอดคล้อง กับผลการวิจัยของใคร สามารถนำมาอภิปรายได้ทั้งหมด.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

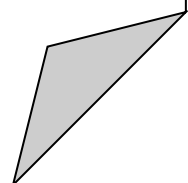
.....

.....

.....

.....

.....

(16 pt).....ระบอบองค์ความรู้เป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาใน
รูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

[illegible]

....(16 pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับรัดได้ใจความ.....พร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

[illegible]

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

...(16.pt)...ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt) (ต้องไม่ต่ำกว่า 10 รายการ)

(16.pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

บทความวิชาการ (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ – นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ – นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3 – 5 คำ

Abstract (18 pt) (300 คำ)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย

.....

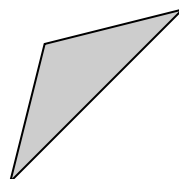
.....

.....

.....

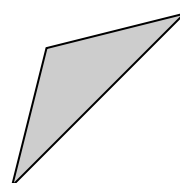
Keywords: 3 – 5 words

.....(16 pt).....

[illegible]

.....(16 pt).....

(10 pt)

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt) (ต้องไม่ต่ำกว่า 10 รายการ)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

